

การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ
ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

ปริญญานิพนธ์
ของ
สมบัติ ทิพประมวล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่
กรกฎาคม 2559

การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ
ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

ปริญญานิพนธ์
ของ
สมบัติ ทิพประมวล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุชะฎิบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่
กรกฎาคม 2559
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ
ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

บทคัดย่อ
ของ
สมบัติ ทิพประมวล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่
กรกฎาคม 2559

สมบัติ ทิพประมวล. (2559). การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วย
กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์. ปริญญาโท กศ.ด. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : อาจารย์ ดร.
กัมปนาท บริบูรณ์ อาจารย์ ดร. ปิยะพงษ์ ไสยโสภณ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุม
ประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ เพื่อศึกษาผลการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรม
เพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ และเพื่อประเมิน
ประสิทธิผลการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้
จากประสบการณ์

ขั้นตอนในการวิจัยมี 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสา
สมัครคุมประพฤติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) การศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรม 3) การ
ทดลองใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรม 4) การแก้ไขปรับปรุงชุดกิจกรรมฝึกอบรม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ซึ่งเป็นนักศึกษาศูนย์
การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 30 คน

เครื่องมือการวิจัย คือ คู่มือและสื่อประกอบการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรม แบบทดสอบวัด
ความรู้ความเข้าใจในบทบาทภารกิจของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ (Pretest - Posttest) แบบสอบ
ถามความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมฝึกอบรม แบบวัดเจตคติ แบบสังเกตการมีส่วนร่วม (พฤติกรรม
อันพึงประสงค์) ใบงานและกระดาษฟลิปชาร์ตสำหรับทำกิจกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม
วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1) การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้
จากประสบการณ์ เป็นการขยายชุดฝึกอบรมต้นแบบของกรมคุมประพฤติ จาก 1 วัน 4 ชั่วโมง 4 ชุด
วิชา มาเป็น 7 หน่วยการเรียนรู้ เวลา 3 วันต่อเนื่องกัน ประกอบด้วย 7 หน่วยการเรียนรู้ คือ
1) อาสาสมัคร / จิตอาสา จิตสาธารณะ 2) บทบาทภารกิจยุวอาสาสมัคร – เครือข่ายยุติธรรมชุมชน
3) กระบวนการยุติธรรมทางอาญา และวิธีการคุมประพฤติ 4) ยาเสพติด พินภัยและการแก้ไข / การ
ป้องกัน 5) ประสบการณ์ของผู้ถูกคุมประพฤติ-ผู้คุมประพฤติ (เยาวชน) 6) การสร้างความมั่นใจใน
ตนเอง/คุณธรรมของยุวอาสาสมัคร 7) กระบวนการ – ทักษะการให้คำปรึกษาที่สำคัญ

2) ผลการศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วย
กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้จากการกระทำ
(Learning by Doing) เป็นการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูก (trial and error) ประกอบด้วย
วงจรการปฏิบัติกิจกรรม (Activity Practice Cycle) 4 ขั้นตอนของโคลบ (Kolb) คือ 1. ขั้นสร้าง
ประสบการณ์ (Concrete Experience) 2. ขั้นสังเกตปฏิกริยาตอบสนอง (Reflective Observation)

3. ขั้นโน้ตค้นเชิงนามธรรม (Abstract Conceptuallization) 4. ขั้นทดลองหรือประยุกต์แนวคิด (Active Experimentation)

3) การประเมินประสิทธิผลการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยวอาสาศัมครคุมประพฤติ ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์นั้น มีประเมินได้ว่า ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจ ในบทบาทภารกิจหน้าที่ของยวอาสาศัมครคุมประพฤติ หลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการทดลองใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ผลการประเมิน ความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมฝึกอบรมยวอาสาศัมครคุมประพฤติมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) =4.66 และเจตคติด้านคุณธรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) =4.49

DEVELOPING ACTIVITY TRAINING TO BE A YOUTH PROBATION
VOLUNTEER BY EXPERIENTIAL LEARNING CYCLE

AN ABSTRACT
BY
SOMBAT THIPPRAMUAN

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Doctor of Education Program in Adult Education
at Srinakharinwirot University

July 2016

Sombat Thippramuan. (2016). *Developing Activity Training to be a Youth Probation Volunteer by Experiential Learning Cycle*. Dissertation, Ed.D. (Adult Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Dr.Gumpanat Boriboon, Dr. Phiyapong Saisophon.

The Purposes of this research were to study and develop a set of training activities for probation youth volunteers by an experiential learning process, to study the training activities, and to evaluate the effectiveness of using them.

The four steps of research were developing a set of training activities for probation youth volunteers, and related research, studying the development ... a set of training activities trying out a sets of training these activities, and evaluating them.

The sample in this study was a group of 30 probation youth volunteers, students from a non-formal and formal Education Center, Ban Lat Phetchaburi.

The research instruments included the training activities, Handbook and Media, Knowledge and Understanding Inventory (Pretest - Posttest), Satisfy ... Questionnaires, Attitude Inventory, Observation participation form (Desired behavior), Papers and flip charts. The statistics used were percentage, mean, standard deviation and t-test. The data were analyzed using SPSS program.

The research results indicated that Development of training activities for being probation youth volunteers by experiential learning process expanding the policy of Probation Department :1 day,4 hours, 4 subjects to be 7 learning units, 3 days continuously, consisting of 7 units are: 1) volunteers / public mind 2) role and mission of Youth volunteers - Justice network community 3) Criminal Justice and Probation 4) drug, harm, correction and protection 5) the experience of being on probation - the probationer (Youth Volunteers) 6) Self-confidence building / Virtues of Youth Volunteers 7) Process - Counseling skills. The development the raining activity sets for being probation youth volunteers by the experiential learning process focuses on the learning actions, learning by trial and error, circle of operating activity of Kolb were 4 steps; 1. Concrete Experience 2.Reflective Observation 3.Abstract Conceptualization 4. Active Experimentation. Evaluating the effectiveness of using the training activities sets revealed that the comparison of cognitive and understanding in the mission of the Probation Youth Volunteer after using the training activities were higher than before at significant level of .01. The satisfaction results

revealed at the highest level, averagely 4.66, and the moral attitude of participants was at a high level, averagely 4.49.

ปริญญาานิพนธ์
เรื่อง
การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรบเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ
ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์.
ของ
สมบัติ ทิพประมวล

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรินทร์ ชัยวิสุทธิทางกูร)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2559

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์)

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

.....ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร.ปิยะพงษ์ ไสยโสภณ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ปิยะพงษ์ ไสยโสภณ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุมลนิตย์ เกิดหนูวงศ์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะได้รับความเมตตากรุณาอย่างยิ่งจาก อ.ดร. กัมปนาท บริบูรณ์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ อ.ดร.ปิยะพงษ์ ไสยโสภณ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด จนทำให้ผู้วิจัยได้รับวิชาความรู้ ประสบการณ์อันเป็นศาสตร์และศิลป์ในแต่ละขั้นตอนของการทำงานวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ ประธานกรรมการสอบปากเปล่า อ.ดร.สมลนิตย์ เกิดหนูวงศ์ กรรมการสอบปากเปล่า อ.ดร.กัมปนาท บริบูรณ์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ อ.ดร.ปิยะพงษ์ ไสยโสภณ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านที่ถ่ายทอดศิลปวิทยาความรู้ในการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยรู้ว่าการศึกษาระดับปริญญาเอกของผู้วิจัยนั้น มิได้สิ้นสุดยุติลงเพียงเพราะปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จเสร็จสิ้นลงเท่านั้น ยังต้องเรียนรู้อีกมากมายไม่มีที่สิ้นสุด

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือในการวิจัยทุกท่าน ประกอบด้วย อ.ดร.ชไมพร ดิสถาพร อ.ดร.นันทวัฒน์ ภัทรกรนันท์ นางอรปภา ชาติน้ำเพชร นายอภัย เอียดบัว นางพัชรินทร์ สิงห์พุทรา ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำงานวิจัย

คุณงามความดีอันเป็นหิตานุหิตประโยชน์อันเกิดจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นของขวัญแด่บิดามารดาบุพการี ผู้ให้กำเนิดอันแสดงถึงกตัญญูทศเวทิตาธรรม บุรพาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทศิลปวิทยาทุกท่าน ผู้มีอุปการคุณทุกคนที่ได้เอื้อเฟื้อเกื้อกูล และมีส่วนแห่งความสำเร็จเป็นรูปธรรมนี้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของชีวิตที่ได้ใช้หลักพุทธธรรม อาทิ ขันติธรรม วิริยะธรรม เป็นต้น ในการก้าวเดินฝ่าอุปสรรคขวากหนามจนถึงบรรลุเป้าหมายในวันนี้ได้

ขอขอบพระคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา กรมคุมประพฤติ, ผอ.อภัย เอียดบัว นางพัชรินทร์ สิงห์พุทรา สนง.คุมประพฤติจังหวัดฉะเชิงเทรา, รอง ผอ.สิรินารถ สุกรโยธิน คุณทศพร หล้าแหล่ง สนง. คุมประพฤติจังหวัดลำพูน, ผอ.มณิรัตน์ บุญฤทธิ์ ว่าที่ ร.ต. สายนต์ การนอก สนง.คุมประพฤติจังหวัดอุดรธานี, ผอ.นิตยา คงสุวรรณ คุณอธิปพัฒน์ สุวรรณธนภาคย์ สนง.คุมประพฤติกรุงเทพมหานคร 4 (มีนบุรี) ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลเบื้องต้นในการหาความต้องการจำเป็น รวมถึงวัดโพธิ์บางโอ ที่เป็นหลักแหล่งที่พักพิงอาศัย เจ้าอาวาสวัดโพธิ์ บางโอ ที่ให้รบกวนเครื่องพิมพ์และกระดาษหลายครั้ง และอีกหลายท่านที่แสดงน้ำใจไม่ตรีช่วยเหลือเกื้อกูล แต่ไม่ได้เอ่ยนามให้ปรากฏได้หมด

ขอบพระคุณเพื่อนพ้องน้องพี่ร่วมรุ่น ร่วมสาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ ร่วมสถาบัน ที่คอยไถ่ถามด้วยความห่วงใย พร้อมกับให้คำแนะนำ และกำลังใจอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา กระทั่งต่อสูฟันฝ่าเอาชนะศัตรูหมู่มารคือความท้อถอย จนได้รับชัยชนะอันยิ่งใหญ่ภายใต้ข้อจำกัดเรื่องกรอบเวลาและปัจจัยอีกหลายอย่าง ความสำเร็จครั้งนี้ นับเป็นชัยชนะอันเป็นความภาคภูมิใจสูงสุดของชีวิต

สมบัติ ทิพประมวล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	8
ความสำคัญของการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
กรอบแนวคิดการวิจัย	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
ตอนที่ 1 หลักการและแนวความคิดการพัฒนาศักยภาพการฝึกอบรม	12
การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรม	12
ชุดฝึกอบรม	17
ลักษณะและองค์ประกอบของชุดฝึกอบรม	17
วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม	19
ความจำเป็นในการฝึกอบรม	21
การพัฒนาชุดฝึกอบรม	28
ขั้นตอนในการฝึกอบรม	29
ตอนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้	33
การเรียนรู้ (learning)	33
จิตวิทยาการเรียนรู้	36
วิธีการเรียนรู้	37
กระบวนการเรียนรู้	38
การสอนผู้ใหญ่ (Andragogy)	40
ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์	44
ความหมายของการเรียนรู้จากประสบการณ์	47
ตอนที่ 3 เยาวชน : นิยามความหมาย	55
เยาวชน	55
พัฒนาการของเยาวชน	56

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
ตอนที่ 4 อาสาสมัคร ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ.....	59
นิยามความหมาย อาสาสมัคร.....	59
ความเป็นมาของงานอาสาสมัคร.....	65
ปฎิญาอาสาสมัครไทย.....	67
การคุมประพฤติ.....	68
โครงการอาสาสมัครคุมประพฤติ.....	71
โครงการยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ	74
การคุมประพฤติเด็กและเยาวชน.....	75
คู่มือ ฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ.....	78
ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	81
งานวิจัยในประเทศ.....	81
งานวิจัยต่างประเทศ.....	90
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	94
ขั้นตอนที่ 1 หาความจำเป็นในการฝึกอบรม.....	94
ขั้นตอนที่ 2 สร้างชุดกิจกรรมฝึกอบรม.....	95
ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบคุณภาพชุดกิจกรรมฝึกอบรม.....	96
ขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรม.....	103
ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงชุดกิจกรรมฝึกอบรม.....	105
สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	107
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	110
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทภารกิจหน้าที่.....	110
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างชุดกิจกรรมฝึกอบรม.....	116
ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบคุณภาพชุดกิจกรรมฝึกอบรม.....	117
ขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรม.....	123
ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงชุดกิจกรรมฝึกอบรม.....	152

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	154
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	154
สรุปผลการวิจัย.....	156
อภิปรายผลการวิจัย.....	158
ข้อเสนอแนะ.....	163
บรรณานุกรม.....	164
ภาคผนวก.....	176
คู่มือ.....	259
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	345

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และแสดงค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของ พนักงานคุมประพฤติ ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ และอายุ.....	111
2 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของ อาสาสมัครคุมประพฤติ ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ และอายุ.....	112
3 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น ในการฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ ของพนักงานคุม ประพฤติและอาสาสมัครคุมประพฤติ จำแนกเป็นรายข้อ.....	113
4 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของ ยุวอาสาสมัคร ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา และสถานภาพ	114
5 แสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ.....	115
6 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม จำแนกตามเพศ และสถานภาพ.....	121
7 เปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังการทดลองใช้ชุด กิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จาก ประสบการณ์ (n=30).....	121
8 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม จำแนกตามเพศ และสถานภาพ.....	122
9 เปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังการทดลองใช้ชุด กิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จาก ประสบการณ์ (n=30).....	122
10 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุและสถานภาพ.....	123
11 เปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังการทดลองใช้ชุด กิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จาก ประสบการณ์ (n=30).....	124
12 ข้อมูลแบบประเมินความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ	146
13 ข้อมูลวัดเจตคติด้านคุณธรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุม ประพฤติ.....	149

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	10
2 แสดงวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม.....	20
3 ตารางสังเคราะห์ การออกแบบลำดับขั้นตอนในการฝึกอบรม.....	33
4 กระบวนการเรียนรู้ (How to People Learn)	38
5 วงจร การลงกระทำ ของการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Dewey.....	44
6 แผนภาพ โคลป์.....	46
7 แผนภาพวงจรการเรียนรู้ของโคลป์.....	48
8 แผนภาพวงจรการเรียนรู้ของโคลป์.....	48
9 ลำดับแห่งการเรียนรู้จากประสบการณ์ของโคลป์ (David A. Kolb).....	49
10 วงจรแห่งการเรียนรู้จากประสบการณ์ 4 ขั้นตอนโคลป์ (David A. Kolb).....	49

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การคุมประพฤติเริ่มขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ ซึ่งการคุมประพฤติใน 2 ประเทศนี้ ส่วนใหญ่เกิดจากความเรียกร้องต้องการของประชาชนที่เห็นว่า วิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดกฎหมายรุนแรงเกินไป และได้ผลน้อยในการแก้ไขบำบัดให้ผู้กระทำผิดกลับตัวเป็นพลเมืองดี ส่วนในประเทศอื่น ๆ ทั้งในยุโรปและเอเชีย การนำระบบคุมประพฤติมาใช้นั้นเป็นความคิดริเริ่มของรัฐบาล จึงอาจกล่าวได้ว่า การคุมประพฤติดังกล่าวมีที่มาจากแหล่งอำนาจ 2 ประการ คือ (ก) จากประชาชน ได้แก่ การคุมประพฤติในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ (ข) จากรัฐบาล เช่นประเทศต่าง ๆ ในยุโรปและเอเชีย (กระทรวงยุติธรรม. 2527: 2) ประเทศไทยเริ่มมีการนำระบบคุมประพฤติมาใช้เป็นครั้งแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495 โดยมาใช้กับผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนก่อน ส่วนผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ นั้น แม้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 มาตรา 56, 57 และ 58 จะได้บัญญัติถึงวิธีการเกี่ยวกับการคุมประพฤติไว้ แต่อย่างไรก็ตามศาลคงใช้มาตรการรอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษเพียงอย่างเดียว โดยไม่ใช้วิธีการคุมความประพฤติ เนื่องจากยังไม่มีหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่จะรับผิดชอบดำเนินการตามคำพิพากษาของศาลได้จนกระทั่งรัฐบาลได้ผ่านพระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมความประพฤติประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2522 (กระทรวงยุติธรรม. 2551: 3) และได้มีการจัดตั้งสำนักงานคุมประพฤติกลาง ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับกองสังกัดสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ กระทรวงยุติธรรม เพื่อเป็นการให้โอกาสแก่ประชาชนในทั่วทุกภูมิภาคของประเทศให้ได้รับประโยชน์จากวิธีการคุมความประพฤติ จึงได้มีการเปิดดำเนินการสำนักงานคุมความประพฤติในส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ เนื่องจากมีการขยายงานออกสู่ส่วนภูมิภาคมากขึ้น จึงให้สำนักงานคุมประพฤติกลางมีปริมาณงาน ขอบเขตอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น เพื่อประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน สำนักงานคุมประพฤติกลางจึงได้รับการยกฐานะให้เป็น "กรมคุมประพฤติ" เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2535 และพระราชบัญญัติโอนอำนาจหน้าที่ และกิจการบริหารบางส่วนของสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ กระทรวงยุติธรรม ไปเป็นของกรมคุมประพฤติกระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2535 (<http://www.probation.go.th/>: online)

กรมคุมประพฤติเป็นหนึ่งในจำนวน 10 หน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม และเป็นหน่วยงานหลักในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมประพฤติทุกประเภท และส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสำนึกที่ดีไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก โดยการรับสมัครผู้มีจิตอาสาเข้ามาเป็นอาสาสมัครที่ทำหน้าที่สืบเสาะสอดส่องเป็นการทำงานบริการสังคมทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เพื่อลดความเห็นแก่ตัว และรู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายต่อต้านการคอร์รัปชันของรัฐบาล (ศอตช.) (<http://www.pacc.go.th/cnac/> : online) ที่กำลังรณรงค์อย่างหนักเกี่ยวกับสำนึกการไม่โกง เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านจิตใจ สร้างค่านิยมความคิดการเป็นสุจริตชน เสริมกระแสนการยก

योगคนดีมีศีลธรรม ไม่ให้เปลืองพล้ำต่อกลุ่มคนทุจริตรอบรับ ซึ่งในสังคมปัจจุบันกระแสการไม่ยอมรับทุจริตรุนกำลังร้อนแรง และสนองต่อนโยบายของกระทรวงยุติธรรมที่เล็งเห็นความสำคัญของ อาสาสมัครคุมประพฤติด้านการสนับสนุนภารกิจของกรมคุมประพฤติ มีบทบาทเชื่อมโยงระหว่าง ภาครัฐกับประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาของสังคม มุ่งหวังให้อาสาสมัครคุม ประพฤติสนับสนุนภารกิจของกระทรวงยุติธรรมโดยครอบคลุมทุกตำบลทั่วประเทศ (ข่าวสด. 4 มิถุนายน พ.ศ. 2558 ปีที่ 25 ฉบับที่ 8954: 14) และแก้ปัญหาความไม่เพียงพอของบุคลากรด้าน คุมประพฤติด้วย เนื่องจากในบรรดาทรัพยากรทั้งหลายนั้น มนุษย์ถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า ความสำคัญมากที่สุด การพัฒนาคนจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเร่งด่วนทุกด้าน เพราะมนุษย์เป็นทั้ง สาเหตุแห่งความเสื่อมและความเจริญ ดังนั้น ในโลกปัจจุบันการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงได้รับความ ใส่ใจเป็นพิเศษจากทุกหน่วยงาน จากองค์กรเล็ก ๆ ไปจนถึงเป็นวาระแห่งชาติ พัฒนาเป็น ระบบผ่านหลักสูตรการศึกษาระยะยาว หรือพัฒนาผ่านหลักสูตรระยะสั้น ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพโดยมี เป้าหมายชัดเจนเพื่อทดแทนในด้านที่สังคมกำลังขาดแคลนอันเป็นการแก้ไขปัญหาสังคมที่จำเป็น เร่งด่วนทั้งในระยะสั้น ๆ หรือระยะยาวตามนโยบายของรัฐบาลในด้านการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็น เป็นสายอาชีพหรืออาสาสมัครที่ให้การช่วยเหลือสังคมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใด ๆ (เสาวนีย์ เสนาสุ. 2532: 3)

อาสาสมัคร คือกลุ่มบุคคลที่มีแนวคิดด้านบวก มองโลกในแง่ดี มีเมตตาธรรมประกอบใน หลักคิด มีความต้องการให้อภัยให้ออกสมมนุษย์ที่กระทำผิดพลาดในชีวิต ให้อภัยให้ออกสในการ กลับเนื้อกลับตัวเป็นคนดีตามหลักมนุษยธรรม ตามกระบวนการยุติธรรม (กระทรวงยุติธรรม. 2551 : 4) ตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่เชื่อว่า มนุษย์สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ตามเงื่อนไข สิ่งเร้าและแรงจูงใจภายในและภายนอก (สุรางค์ โค้วตระกูล. 2556: 185) ซึ่งเป็นการสังคม สงเคราะห์เติมเต็มผู้ที่ไม่อาจดูแลรับผิดชอบตนเองได้ให้มีที่ยืนในสังคมมีโอกาสดำรงชีวิต เป็น การสร้างดุลยภาพให้เกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ ในปัจจุบันอาสาสมัครหลายประเภทที่ให้ความช่วยเหลือ ดูแลสังคมมีพลังและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศมีทั้งในองค์กรเอกชนและหน่วยงาน ราชการ อาสาสมัครแบ่งออกเป็น 8 ประเภท ดังนี้ 1. ด้านช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย 2. ด้าน พาหนะ 3. ด้านนาฏศิลป์ 4. ทางช่างฝีมือ 5. ผู้นำเด็กในศูนย์เยาวชน 6. ด้านต้อนรับชาว ต่างประเทศ 7. ทำงานโรงพยาบาลและสถานสงเคราะห์อื่น ๆ 8. ด้านธุรการทั่วไป ซึ่งอาสาสมัคร เหล่านี้มีบทบาทให้ความช่วยเหลืองานในสังคม แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1. ด้านความคิด 2. ด้าน แรงงาน 3. ด้านกำลังทรัพย์ (เสาวนีย์ เสนาสุ. 2532: 19-21) ซึ่งการเป็นอาสาสมัครช่วยงานด้านจิต อาสา จิตสาธารณะได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางจากเยาวชน สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2556: 69-70) เปิดสอนกิจกรรมที่เป็นหลักสูตรพัฒนาจิตสำนึก อาสาสมัครทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เปิดโครงการบัณฑิต อาสา (บอ.มอ.) (2555: 6) โดยมีความมุ่งหวังเพื่อพัฒนาคุณภาพของบัณฑิต ทั้งด้านคุณธรรมและ ความสามารถในการพัฒนาชุมชน พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน และในหลาย มหาวิทยาลัยหลายองค์กรเปิดโอกาสให้กับเยาวชนที่เริ่มเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้น ที่สนใจจะเรียนรู้และ

ทำกิจกรรมด้านนี้ อันเป็นอุปายวิธีปลูกฝังการเสียสละ การใส่ใจดูแลสังคม ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านจิตใจ เพื่อแก้ไขปัญหาสังคมโดยมนุษย์ เช่น ยุวมัคคุเทศก์ ยุวอสม. ยุวกกต. อาสาเยาวชนชาด ยุวประมง และยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ เป็นต้น อันเป็นหลักการการเรียนรู้นอกห้องเรียน เรียนรู้โดยการลงมือทำเป็นนโยบายการพัฒนาศักยภาพของแต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบความเป็นอาสาสมัครได้รับความสนใจไม่เพียงแต่ในระดับประเทศไทยเท่านั้น ในประเทศพม่า บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เวียดนาม (Oct 2012 - Mar 2013: 17 - 43) ซึ่งเป็นสมาชิกอาเซียน เยาวชนมีความตื่นตัวสนใจการเป็นอาสาสมัคร ในประเทศไทยมีมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม หรือ มอส. ที่สร้างโอกาสให้คนหนุ่มสาวได้เรียนรู้สัมผัสประสบการณ์ในชนบทจากการเป็นอาสาสมัครแบบเต็มเวลา และเพื่อผลิตบุคลากรไปสนับสนุนการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชน (เอ็นจีโอ) (Oct 2012 - Mar 2013: 63)

โดยที่งานอาสาสมัครคุมประพฤติ มีหลักการอยู่บนพื้นฐานแนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งกรมคุมประพฤติมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนที่มีความสนใจ เสียสละ มีคุณสมบัติเหมาะสมสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน แสวงหาข้อเท็จจริง การติดตาม การสอดส่อง รวมทั้งการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ตลอดจนกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการคืนคนดีสู่สังคม ตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยอาสาสมัครคุมประพฤติ พ.ศ. 2547 หมวดที่ 1 ได้กำหนดคุณสมบัติของอาสาสมัครคุมประพฤติไว้ และข้อสำคัญสุดท้ายคือผ่านการฝึกอบรมวิธีการคุมประพฤติและความรู้ด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับงานของกรมคุมประพฤติและกระทรวงยุติธรรม ซึ่งจัดโดยกระทรวงยุติธรรมหรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงยุติธรรม (กระทรวงยุติธรรม. 2554: 2) เมื่อผ่านการอบรมหลักสูตรอาสาสมัครคุมประพฤติ ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนั้น ๆ อาสาสมัครจะได้รับคดียของผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษตามท้องที่ที่ใกล้เคียงกับภูมิลำเนาของอาสาสมัครคุมประพฤติ หรือสถานที่สามารถไปสืบเสาะได้สะดวก

อาสาสมัครคุมประพฤติจึงมีบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติ ภายใต้แนวคิดจิตอาสา จิตสาธารณะ ปิดทองหลังพระ เสียสละ ทำงานโดยไม่หวังผลตอบแทน ทดแทนคุณแผ่นดิน เกิดหรือทำงานเพื่อสาธารณกุศลต่าง ๆ เพื่อเป็นการรณรงค์ให้ทุกคนเห็นคุณค่าของการแบ่งปันการให้ การเสียสละเพื่อสาธารณประโยชน์ เพื่อสังคมส่วนรวม (กระทรวงยุติธรรม. 2554: 4) โดยยึดถือเอาเหตุการณ์หรือวันสำคัญเป็นวันปฏิบัติการเพื่อกระตุ้นเตือนสำนึกประชาชน โดยผู้ที่ถูกคุมประพฤติจะได้โอกาสทำงานบริการสังคม อาจทำให้หยุดคิดแล้วได้สติสำนึกผิดกลับคืนมา กลับเนื้อกลับตัวไม่ไปกระทำผิดซ้ำได้ ทำตัวให้เป็นประโยชน์เพิ่มผลิตผล ไม่เป็นตัวทำลาย หรือเป็นภาระเป็นขยะเพิ่มสิ่งปฏิญูลให้แก่สังคม การที่มนุษย์มีความรู้สึกนึกคิดหรือพฤติกรรมที่แตกต่างกันนั้น การฝึกฝนอบรมเลี้ยงดู สิ่งแวดล้อมด้านที่อยู่อาศัย และการศึกษาเรียนรู้ของแต่ละครอบครัวมีผลต่อวิธีคิด ต่อพฤติกรรมของมนุษย์ ต่อวิถีการดำรงชีวิตของปัจเจกบุคคลเหล่านั้นให้มีความแตกต่างกัน เพราะสิ่งแวดล้อมคือเบ้าหลอมที่สำคัญต่อการเป็นคนดีคนชั่ว เป็นคนมีจิตใจที่แคบเห็นแก่ตัว หรือสนใจสิ่งรอบข้างด้วยจิตอาสา จิตสาธารณะ ตลอดจนการเป็นคนเอื้อเฟื้อแบ่งปันแก่สังคม ซึ่งพฤติกรรมของมนุษย์นั้นนอกจากจะมีผลมาจากวาสนาในอดีตแล้ว การได้ร่วมกิจกรรมฝึกฝนอบรม

ในปัจจุบันมีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาเพื่อปรับปรุงและเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ (Understanding) ทักษะ หรือความชำนาญการ (Skill) และเจตคติ (Attitude) (สุภาพร พิศาลบุตร, ยงยุทธ เกษสาคร. 2549: 71) เพราะการฝึกอบรม คือการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพิ่มความสามารถ ทั้งในเรื่องความรู้ทักษะ ทักษะ ทักษะ ความชำนาญในการปฏิบัติงาน รวมทั้งความรับผิดชอบต่าง ๆ ที่บุคคลพึงมีแต่หน่วยงาน (จงกลณี ชุตติมาเทวินทร์. 2544: 1) และการฝึกอบรมเป็นกระบวนการให้ความรู้อย่างเป็นระบบแก่บุคคล เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่จะให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ ทักษะ เจตคติในการปฏิบัติงาน และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามที่มุ่งหวัง (ทวีศักดิ์ ไชยมาโย. 2545: 22) การฝึกอบรมคือการเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่ง ที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะเจาะจงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามต้องการ หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากการได้รับสิ่งเร้าและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าวควรมีลักษณะถาวรพอสมควรซึ่งก็คือการได้รับประสบการณ์ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2547: 91) ประสบการณ์จึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้การจัดกิจกรรมฝึกอบรมโดยเฉพาะเยาวชนที่เริ่มเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เริ่มมีประสบการณ์ในหลาย ๆ ด้าน ในชีวิต

การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) เป็นกระบวนการสร้างความรู้ ทักษะ เจตคติด้วยการนำเอาประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาบูรณาการเพื่อสร้างการเรียนรู้ใหม่ ๆ ขึ้น (ราณี รัชพงษ์. 2547: 20) เป็นการเรียนรู้จากการคิดค้น แล้วลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์มีรากฐานมาตั้งแต่เริ่มการเกิดมนุษยชาติ เป็นการเรียนรู้จากการกระทำเริ่มมาจากลักษณะการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูก (trial and error) เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง นักวิชาการที่สนใจศึกษาระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่สำคัญ ๆ ได้แก่ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey)ฌอง เพียเจท์ (Jean Piaget) เคิร์ต เลวิน (Kurt Lewin) และ เดวิด โคลบ (David Kolb) ต่อเนื่องกันตามลำดับ (ราณี รัชพงษ์. 2547: 20-22) โดยเฉพาะแนวคิดของ โคลบ เนื่องจากมีความสอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ โดยเฉพาะในประเด็นที่ทำให้เห็นได้ถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากประสบการณ์ของผู้เรียน เมื่อผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งโคลบได้ระบุกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ว่าประกอบด้วยวงจร 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1.ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม (Concrete Experience) เป็นประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากบุคคลเมื่อทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง 2.สังเกตและการแสดงความเห็นหรือการให้ข้อมูลสะท้อนสิ่งที่ได้จากการสังเกต (Reflection of Observation) ผู้เรียนสามารถเสนอแนวคิดต่าง ๆ ที่ได้จากการสังเกตจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในตอนแรก 3.กำหนดกรอบแนวคิดเชิงนามธรรมและสรุปผล (Abstract Conceptualization) 4.นำผลสรุปไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ที่ต่างออกไป (Active Experimentation) เป็นการทดลองปฏิบัติตามแนวคิดใหม่สำหรับสถานการณ์ใหม่เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ (Doing) เพื่อเตรียมนำไปใช้ในสถานการณ์จริงที่แตกต่างกันออกไป การเรียนรู้จากประสบการณ์ จึงเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อการมีพัฒนาการ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป้าหมายให้มีศักยภาพตรงตามวัตถุประสงค์โดยใช้ได้กับทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะเยาวชนหรือเยาวชนอาสาสมัครคุมประพฤติ ซึ่งเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างวัยรุ่นกับความเป็นผู้ใหญ่ (ผู้ใหญ่ตอนต้น) ที่สามารถฝึกอบรมเพื่อสร้างเป็น

ทรัพยากรบุคคลไว้ช่วยงานกรมคุมประพฤติ ซึ่งเป็นการสร้างทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญในด้านอาสาศัมคร์ที่เป็นเยาวชน เป็นการติดต่อทางปัญญาเพื่อเป็นแนวรบทางด้านทางคุณธรรมเพื่อสร้างสามัญสำนึกหันมาสนใจดูแลสังคมด้านการคุมประพฤติที่ผู้ถูกคุมเป็นเยาวชน

ยุวอาสาศัมคร์คุมประพฤติ คือเยาวชนซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ ถึงยี่สิบห้าปีบริบูรณ์ เป็นกลุ่มทรัพยากรมนุษย์เป้าหมายใหม่ของกรมคุมประพฤติที่มีความประสงค์จะพัฒนาศักยภาพของบุคคลในวัยนี้เพื่อเป็นอาสาศัมคร์ มีภารกิจบทบาทหน้าที่คือช่วยเหลืองานคุมประพฤติด้านการเป็นตัวอย่างให้แนวคิดให้คำปรึกษาที่ผู้กระทำผิดเป็นเด็กและเยาวชน ภายใต้การกำกับดูแลของพนักงานคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติจึงได้จัดหลักสูตรการอบรมยุวอาสาศัมคร์คุมประพฤติ กรมคุมประพฤติกระทรวงยุติธรรม มีรายละเอียด (กรมคุมประพฤติ. 2557: 4 - 7) ดังนี้

วิชาที่ 1 กระบวนการยุติธรรมทางอาญาและงานคุมประพฤติ ใช้เวลา 60 นาที

วิชาที่ 2 โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด “TO BE NUMBER ONE” ใช้เวลา 60 นาที

วิชาที่ 3 บทบาทของยุวอาสาศัมคร์คุมประพฤติ ใช้เวลา 60 นาที

วิชาที่ 4 แบ่งกลุ่มจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกับสำนักงานคุมประพฤติและยุวอาสาศัมคร์คุมประพฤติ ใช้เวลา 60 นาที

แต่ละรายวิชามีองค์ประกอบคือ ขอบเขตวิชา วัตถุประสงค์ วิธีการสอน/กิจกรรม สื่อการเรียน/การสอน การประเมินผล และใช้ระยะเวลาวิชาละ 60 นาที (รวมเป็น 4 ชั่วโมง เพียงวันเดียว)

ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดฉะเชิงเทรา (อภัย เอียดบัว. 2557: สัมภาษณ์) และพัชรินทร์ สิงห์พุทรา, (พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ. 2557: สัมภาษณ์) ให้ความเห็นว่า เป็นนโยบายของกรมคุมประพฤติที่ต้องการทำงานเชิงรุกเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดเกี่ยวกับปัญหาสังคม ด้านยาเสพติดและอาชญากรรมต่าง ๆ ด้วยการฝึกอบรมเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสียดีมีความประพฤติเรียบร้อยมีระเบียบวินัยในการดำเนินชีวิตให้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและงานคุมประพฤติ โดยมีความเชื่อภายใต้แนวคิดที่ว่า วัยและอายุใกล้เคียงกัน ภาษาเดียวกัน การสื่อสารย่อมเข้าใจและยอมรับกันง่ายกว่าผู้ที่มีวัยแตกต่างกัน เพื่อนำเยาวชนเหล่านี้ที่ผ่านการฝึกอบรมมาคุมประพฤติผู้กระทำผิดที่ยังเป็นเยาวชน โดยที่โครงการดังกล่าว เป็นนโยบายในปีงบประมาณ 2557 ของกรมคุมประพฤติที่ได้ทดลองจัดกิจกรรมการฝึกอบรมเยาวชนเพื่อเพิ่มศักยภาพ โดยนำร่อง 5 จังหวัดที่มีความพร้อมทั้งงบประมาณและบุคลากร ซึ่งจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นหนึ่งใน 5 จังหวัดนำร่อง โดยใช้เวลาการฝึกอบรมเพียงวันเดียว ซึ่งผลลัพธ์ปรากฏว่ายังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายที่วางไว้เท่าที่ควร

ผู้ที่ได้รับการพักโทษ ลดโทษ และถูกคำพิพากษาของศาลสั่งให้ทำงานบริการสังคมและถูกคุมประพฤตินั้น ในปัจจุบันมีสถิติเพิ่มมากขึ้นทั้งเด็กเยาวชนและผู้ใหญ่ โดยมีอาสาศัมคร์คุมประพฤติทำหน้าที่สืบเสาะและสอดส่องช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติ ที่มีอัตรากำลังไม่เพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับผู้กระทำผิด จึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่กรมคุมประพฤตินโยบายฝึกอบรมเยาวชนเพื่อทำหน้าที่ยุวอาสาศัมคร์คุมประพฤติ เหมือนกับหน่วยงานอื่นที่มียุวอาสาศัมคร์ ผู้วิจัยซึ่งเป็น

อาสาสมัครคุมประพฤติผ่านการฝึกอบรมหลักสูตร 2 วัน ได้ศึกษาหลักสูตรของกรมคุมประพฤติแล้วพบว่า เหตุปัจจัยอันเป็นข้อจำกัดหลายอย่างที่ทำให้การฝึกอบรมไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบาย เช่น เวลา บุคลากร และกิจกรรมการฝึกอบรม และได้เล็งเห็นความสำคัญของยุทธศาสตร์คุมประพฤติที่เริ่มมีประสบการณ์ชีวิต ทั้งโครงการดังกล่าวเป็นโครงการที่สร้างทรัพยากรบุคคลขึ้นเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่อสังคมส่วนใหญ่ สมควรมีการพัฒนาต่อยอดให้สามารถนำไปใช้ได้ชุมชนจังหวัดอื่น ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาผู้กระทำผิดที่ยังเป็นเยาวชน ซึ่งในปัจจุบันจะพบว่าปัญหาสังคมส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากเยาวชน ทั้งปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรมและปัญหามั่วสุมทางเพศ (<http://www.senate.go.th/w3c/senate/spaw2/uploads/files/.pdf> : ปัญหาเด็กและเยาวชน) รวมถึงปัญหาติดเกมส์และมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร(<http://www.tu.ac.th/org/socadm/drill/km/problem.pdf> : ธนาธร บวรวิณะ) สถิติความผิดของเยาวชนปี 2558 แบ่งเป็นคดีชีวิตร่างกายและเพศ (รับแจ้ง) 25,602 คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ (รับแจ้ง) 23,450 คดียาเสพติด (จับ/ราย) 115,743 รวมคดีอาญา 191,878 ราย และเป็นกระทำผิดซ้ำเมื่อเปรียบเทียบกับคดีที่จับกุมส่งสถานพินิจฯ ทั่วประเทศ ปี 2557 จับกุมทั้งสิ้น 36,467 คดี เป็นการกระทำผิดซ้ำ 6,401 คดี คิดเป็นร้อยละ 17.55 (http://social.nesdb.go.th/SocialStat/StatReport_Final.aspx?: online) นับว่าเป็นอัตราการกระทำผิดที่สูง เนื่องจากเยาวชนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ หากเยาวชนมีคุณภาพการพัฒนาประเทศชาติสังคมให้ก้าวไปสู่ความเจริญควบคู่ไปกับความเจริญทางด้านวัตถุ สิ่งก่อสร้างและเทคโนโลยี ย่อมเป็นความสมดุลย์ในโลกยุคการสื่อสารไร้พรมแดน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุทธศาสตร์คุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยใช้แนวคิดกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ของโคลบ (Kolb, 1984: 21) ประกอบด้วยขั้นตอน คือ 1. ขั้นสร้างประสบการณ์ (Concrete Experience) 2. ขั้นสังเกตปฏิกริยาตอบสนอง (Reflective Observation) 3. ขั้นนิเทศน์เชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization) 4. ขั้นทดลอง (Active Experimentation) เพื่อให้สอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน ทั้งเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้ที่เป็นเยาวชนได้ตั้งศักยภาพ ใช้ประสบการณ์ในชีวิตที่เริ่มมีของตนเองมาหลอมรวมเป็นองค์ความรู้ใหม่ เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบาย ตามภารกิจบทบาทหน้าที่และอุดมการณ์ของยุทธศาสตร์คุมประพฤติ ทั้งแบ่งเบาภาระราชการแก้ปัญหาสังคมและป้องกันมิให้ผู้ไม่เคยกระทำผิด คิดไปกระทำผิด ทั้งเพื่อสร้างและพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีคุณภาพและเข้มแข็งด้านวิถีคิดการมีจิตอาสา ที่มีคุณภาพอยู่แล้วก็ตอกย้ำยืนยันให้ตระหนักในคุณค่าของพฤติกรรมที่ตนเองกระทำอยู่ว่า มีประโยชน์ต่อตนเอง สังคมส่วนรวมระดับประเทศชาติ และสังคมโลก

เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ของโคลบ เน้นการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจง่ายขึ้น เหมาะกับการเรียนรู้สำหรับเยาวชนซึ่งกำลังเติบโตเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้น ซึ่งการเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นกระบวนการที่เน้นการเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by Doing) เป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร อันเป็นผลเนื่องมาจากการเพิ่มพูนความรู้ทักษะ เจตคติ กระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วย ตัวผู้เรียน บทเรียน วิธีจัดการเรียนรู้ รูปแบบการเรียนรู้และสภาพแวดล้อม เพราะการจัดการเรียนรู้จำเป็นต้อง

คำนึงถึงลักษณะของผู้เรียนและเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่เป็นเป้าหมาย โดย การกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ บทเรียน กิจกรรมการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ รวมถึงการเรียบเรียงวิธีการจัดการเรียนรู้เหมาะสมแก่สภาพของผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้ มีความเชื่อว่าการเรียนรู้จากการกระทำจริง ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ใหม่

๔

ประสบการณ์ในชีวิต ส□ ำรูปแบบ
การจัดการเรียน

ผู้ใหญ่ออนตัน ควรมีบทบาทเป็นผู้

อำนวยความสะดวก เป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้และแนะแนวทาง เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สามารถ
แก้ปัญหาได้ สปรักกันหาข้อและประสบการณ์เดิมของตนเองมาเชื่อมโยงกับ

ประสบการณ์เรียนรู้ที่จัดขึ้น เพื่อ AnSst ๒๐๑๐ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

เป้าหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้สอดคล้องกับกระบวนการการ
เรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้โดยการดึงเอาประสบการณ์ออกมาเพื่อพัฒนา
ความคิด เจตคติ ไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจาก
การปฏิบัติจริง การเรียนรู้จากประสบการณ์เกิดขึ้นเมื่อคนได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมใดกิจกรรม
หนึ่ง แล้วสามารถมองย้อนกลับไป เพื่อประเมินผลและตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีประโยชน์หรือมี
ความสำคัญที่จะเป็นความรู้ใหม่ที่จะนำไปใช้ปฏิบัติในสถานการณ์อื่น ๆ อีก ทั้งเป็นการสร้าง
ทรัพยากรบุคคลไว้

ดังนั้น การจัดกิจกรรมฝึกอบรมจึงเป็นกระบวนการให้ความรู้อย่างเป็นระบบแก่บุคคล เพื่อ
วัตถุประสงค์เฉพาะ ที่จะให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ ทักษะ เจตคติในการปฏิบัติงาน และมี
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามที่มุ่งหวัง รวมทั้งความรับผิดชอบต่าง ๆ ที่บุคคลพึงมีต่อ
หน่วยงาน สอดคล้องกับพระพุทธพจน์ที่ว่า ทนโต เสฏฐมโนสุเสสุ (ข.ธ. ๒๕/๓๓) ในหม่อมมุษย์ผู้ที่
ฝึกแล้วประเสริฐ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) : <http://www.dhammadownload.com/forums/viewtopic.php? : online>) ซึ่งพิสูจน์ให้เห็นประจักษ์เป็นรูปธรรมในโลกทุกยุคสมัยว่า ผู้ที่ผ่านการฝึกฝน
อบรมแล้วมีความเจริญก้าวหน้า โดยเฉพาะเยาวชนที่กำลังเจริญเติบโตก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้น
ในการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ผู้วิจัยมุ่งที่จะจัดกิจกรรม
ฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์นี้มาเป็น
วิธีการจัดการฝึกอบรม ซึ่งเป็นกระบวนการที่สามารถพัฒนาความคิดและพฤติกรรมที่พึงประสงค์
ของการปฏิบัติงานของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ซึ่งจะต้องดำเนินการโดยการวางแผนการ
ฝึกอบรม และใช้วิธีการฝึกอบรมที่ส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถดึงเอาประสบการณ์ออกมา

ใช้ประกอบกิจกรรมตามกระบวนการเรียนรู้ทั้ง 4 ชั้นของโคลบ และสามารถพัฒนาศักยภาพด้านความคิด ทักษะ เจตคติ ให้บรรลุเป้าประสงค์ของการฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยวอาสาศัมครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ผู้วิจัยได้ตั้งจุดมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยวอาสาศัมครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์
2. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยวอาสาศัมครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์
3. เพื่อประเมินประสิทธิผลการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยวอาสาศัมครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษถึงการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยวอาสาศัมครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ยวอาสาศัมครคุมประพฤติได้รับการเสริมสร้างความเป็นผู้มีจิตอาสา จิตสาธารณะจากการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์
2. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่องานกิจกรรมของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัด กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ที่จะใช้เป็นแนวทางในการฝึกอบรมด้วยชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยว อาสาศัมครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้ ผู้วิจัยพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยวอาสาศัมครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์
2. ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยวอาสาศัมครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยมีขั้นตอนการศึกษา ดังนี้
 - ขั้นตอนที่ 1 หาความจำเป็นในการฝึกอบรม
 - ขั้นตอนที่ 2 สร้างชุดกิจกรรมฝึกอบรม
 - ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบคุณภาพชุดกิจกรรมฝึกอบรม
 - ขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรม
 - ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงชุดกิจกรรมฝึกอบรม

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากรที่ใช้ในการสำรวจเพื่อวิจัย คือเยาวชนอาสาสมัครคุมประพฤติที่ผ่านการฝึกอบรมแล้ว ใน 5 จังหวัดน่าน คือ อุดรธานี ลำพูน ฉะเชิงเทรา มีนบุรี และนครศรีธรรมราช จำนวน 241 คน จากกลุ่มตัวอย่าง 30 คน ของแต่ละจังหวัด ตามหลักการกำหนดประชากรกลุ่มตัวอย่าง 15-30 % (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 40)

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองชุดกิจกรรมฝึกอบรมในการวิจัยครั้งนี้คือ เยาวอาสาสมัครคุมประพฤติอำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 30 คน และใช้เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน เพื่อวัดความรู้ Pretest Posttest โดยการเลือกแบบเจาะจง

4. ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นเยาวชนอาสาสมัครคุมประพฤติ ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์
2. ตัวแปรตาม ประสิทธิภาพจากการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นเยาวชนอาสาสมัครคุมประพฤติ ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นเยาวชนอาสาสมัครคุมประพฤติ หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงชุดกิจกรรมฝึกอบรมสำหรับเยาวชนอาสาสมัครคุมประพฤติให้ดีขึ้น เพื่อให้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมมีคุณภาพมากขึ้นด้วยเทคนิค วิธีการ สื่ออุปกรณ์ ประกอบด้วย 1.การบรรยายให้ความรู้ 2.การระดมพลังสมอง (Brainstorming) 3.วิธีการสาธิต (Demonstration) 4.กรณีศึกษา (Case Study) 5.บทบาทสมมติ (Role Play) 6.เกม (Game) 7.การจำลองสถานการณ์ (Simulation) เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เจตคติ ให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบาย หรือในสิ่งที่ปรารถนา อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวิทยากรเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการฝึกอบรม

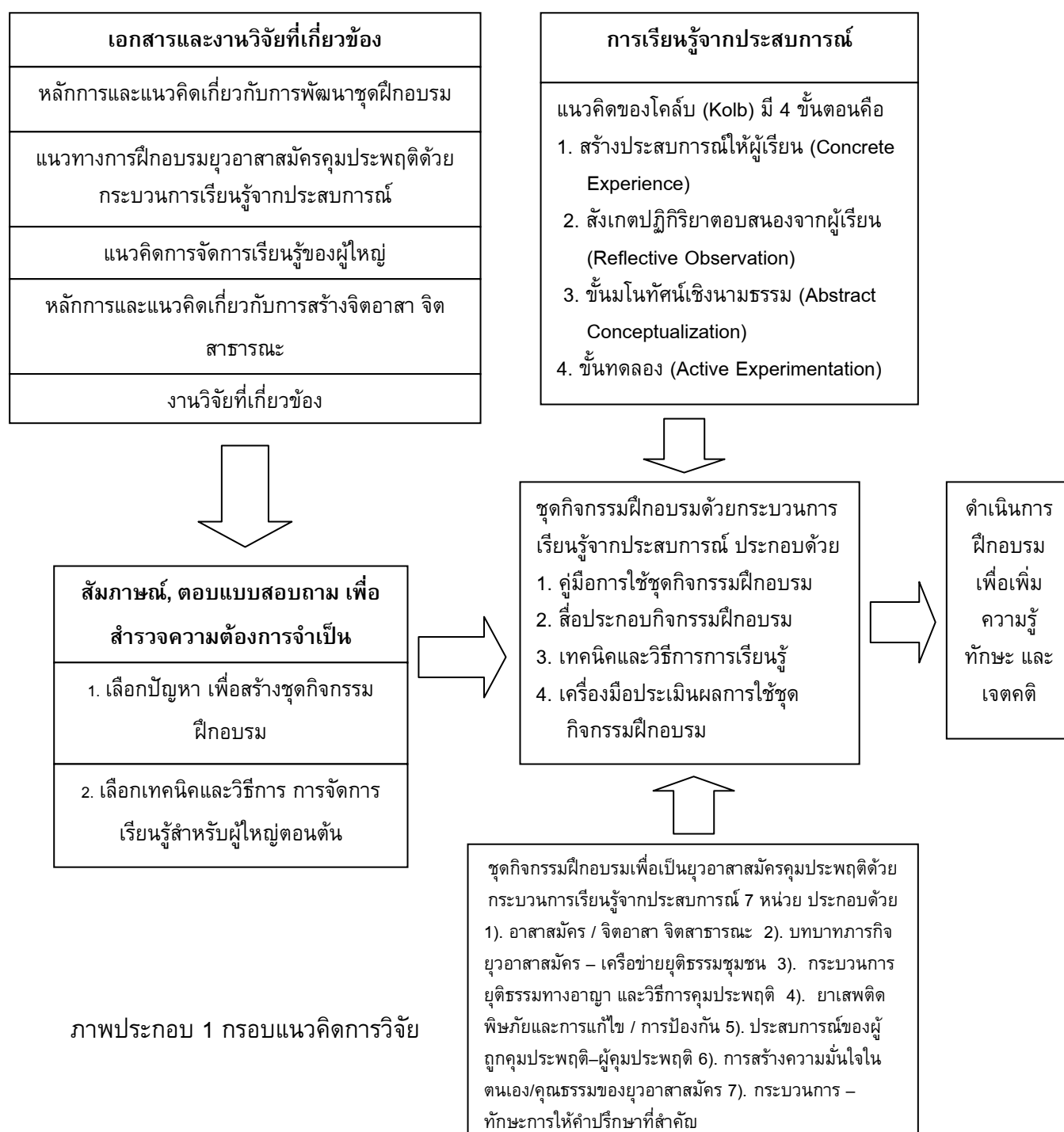
2. เยาวอาสาสมัครคุมประพฤติ หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ ถึงยี่สิบห้าปีบริบูรณ์ มีความสนใจที่จะฝึกฝนพัฒนาตนเองในด้านการมีจิตอาสา จิตสาธารณะ การเสียสละ ด้วยการให้ความร่วมมือช่วยเหลืองานราชการกรมคุมประพฤติ ด้วยการเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต

3. การเรียนรู้จากประสบการณ์ หมายถึง การเรียนรู้จากการลงมือกระทำจริง (Learning by Doing) เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยยึดหลักการตามแนวคิดของ โคลบ (Kolb) มี 4 ขั้นตอนคือ 1. สร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียน (Concrete Experience) 2. สังเกตปฏิกิริยาตอบสนองจากผู้เรียน (Reflective Observation) 3. ขั้นมนทัศน์เชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization) แลกเปลี่ยนประสบการณ์และร่วมวางแผนเพื่อใช้สถานการณ์ใหม่ 4. ขั้นทดลอง (Active Experimentation) ใช้องค์ความรู้ตามที่วางแผนกันไว้ในสถานการณ์ใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน

4. ประสิทธิภาพการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรม หมายถึง ผลสัมฤทธิ์จากการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยวัดจากแบบทดสอบ แบบวัดความพึงพอใจ แบบวัดเจตคติ และการสะท้อนของความรู้สึกออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร

กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถนำมาแสดงเป็นกรอบแนวคิด ได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยวอาสาศัมครคุมประพตติด้วยกระบวนเรียนรู้จากประสบการณื เพื่อนำมาสังเคราะห์และพัฒนา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิผลยิ่งขึ้น ตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 หลักการและแนวคิดการพัฒนาชุดกิจกรรมการฝึกอบรม

- 1.1 การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรม
- 1.2 ชุดฝึกอบรม
- 1.3 ลักษณะและองค์ประกอบที่สำคัญของชุดฝึกอบรม
- 1.4 วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม
- 1.5 ความจำเป็นในการฝึกอบรม
- 1.6 การพัฒนาชุดฝึกอบรม
- 1.7 ขั้นตอนในการฝึกอบรม

ตอนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้

- 2.1 การเรียนรู้ (learning)
- 2.2 จิตวิทยาการเรียนรู้
- 2.3 วิธีการเรียนรู้
- 2.4 กระบวนการเรียนรู้
- 2.5 การสอนผู้ใหญ่ (Andragogy)
- 2.6 ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์
- 2.7 ความหมายของการเรียนรู้จากประสบการณ์

ตอนที่ 3 เยาวชน : นิยามความหมาย

- 3.1 เยาวชน
- 3.2 พัฒนาการของเยาวชน

ตอนที่ 4 อาสาศัมคร - ยวอาสาศัมครคุมประพตติ

- 4.1 ความหมายอาสาศัมคร
- 4.2 ประเภทของอาสาศัมคร
- 4.3 ความเป็นมาของงานอาสาศัมคร
- 4.4 ปฏิญญาอาสาศัมครไทย
- 4.5 การคุมประพตติ
- 4.6 โครงการอาสาศัมครคุมประพตติ
- 4.7 โครงการยวอาสาศัมครคุมประพตติ

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ตอนที่ 1 หลักการและแนวคิดการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรม

1.1 การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรม

การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลง เปลี่ยนสภาพ ปรับปรุงให้แตกต่างจากเดิม การทำงานของมนุษย์ทุกคนไม่เพียงแต่ทำให้มนุษย์มีปัจจัย 4 หรือความจำเป็นขั้นพื้นฐาน ยังมีชีวิตอยู่ได้ หากแต่การทำงานทำให้มนุษย์ได้มีโอกาสพัฒนาตนเองทั้งทางร่างกาย ความคิดจิตใจ อารมณ์ และการสังคม จนเต็มความสามารถ หรือบรรลุศักยภาพสูงสุดที่ธรรมชาติให้มา (นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. 2550: 47) และแนวคิดที่ว่า การพัฒนาประเทศคือการพัฒนาเพื่อคนโดยคน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2538: 19; ชูชัย สมितिไกร. 2551: 2) บอกถึงความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์อันเป็นปัจจัยการผลิตที่ควรได้รับการพัฒนา (Development) คือ การส่งเสริมโดยทั่วไป ให้เกิดความเจริญแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งในด้านทักษะ ความสามารถโดยบุคคลเหล่านี้ได้รับการส่งเสริมทั้งในรูปแบบที่รู้ตัวหรือไม่รู้ตัว (สมหวัง คุรุรัตน์. 2539: 7) การพัฒนามีหลายวิธีการ การฝึกอบรมก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งของการพัฒนาโดยแสดงออกเป็นรูปธรรมผ่านกิจกรรมต่าง ๆ

กิจกรรม (Activity) หมายถึง การลงมือลงแรงทำอะไรสักอย่างให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ อาจจะทำคนเดียว หรืออาจจะทำร่วมกับคนอื่น การทำกิจกรรมเป็นมิติหนึ่งของการพัฒนาทั้งทางกายภาพและชีวภาพ โดยเริ่มจากการพัฒนาปัจเจกบุคคล และต่อไปถึงเป็นหมู่คณะเป็นชุมชนขยายวงกว้างออกไปเรื่อย ๆ จนถึงเป็นสังคมขนาดใหญ่ (นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. 2550: 32) และงานที่หน่วยงานทำเพื่อให้ได้ผลผลิตทั้งในรูปของผลิตภัณฑ์หรือบริการ กิจกรรมจึงเป็นผลพวงจากการผสมผสาน แรงงาน เทคโนโลยี วัตถุดิบ วิธีการ และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดผลิตภัณฑ์หรือบริการขึ้น กิจกรรมมักจะเป็นตัวสะท้อนว่าองค์กรได้มีการปฏิบัติงานอะไรบ้าง ใช้เวลาในการประกอบกิจกรรมอย่างไร ตลอดจนมีผลลัพธ์อะไรบ้างที่เกิดจากการประกอบกิจกรรมหรือกระบวนการนั้น ๆ (มปป.) นอกจากนั้น กิจกรรม ยังหมายถึง การกระทำใด ๆ ก็ตามที่ทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ก่อให้เกิดสัมพันธภาพ ก่อให้เกิดปฏิริยาโต้ตอบภายในกลุ่มสมาชิก และการกระทำนั้น ๆ ทำให้สมาชิกได้รับประสบการณ์ในการเข้าร่วมการกระทำด้วย (เสาวนีย์ เสนาสุ. 2532: 3) สรุปได้ว่า องค์ประกอบของกิจกรรมมี 4 ประการ คือ 1. ความสนุกสนานเพลิดเพลิน (Fun) 2. สัมพันธภาพ (Relationship) 3. ปฏิริยาโต้ตอบ (Interaction) 4. ประสบการณ์ (Experience)

ชุดกิจกรรม (สกิจ ศรีพรหม. 2541: 68) มีความหมายว่า เป็นสื่อที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการจัดสื่อได้อย่างเป็นระบบ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจเรียนตลอดเวลา ทำให้เกิดทักษะในการแสวงหาความรู้สอดคล้องกับ อภิญา เคนบุปผา (2546: 21) ที่กล่าวว่า ชุดกิจกรรม เป็นสื่อการสอนที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้นประกอบด้วยวัสดุอุปกรณ์หลายชนิดและองค์ประกอบอื่น เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสามารถและสนใจ โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำช่วยเหลือ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และ พรทิพย์ สุขสวัสดิ์ (2555: 15) ให้ความหมายว่า ชุดกิจกรรม หมายถึง สื่อการเรียนการสอนที่ผู้สอนพัฒนาขึ้น มีลักษณะเป็นชุดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วยกิจกรรม เนื้อหา อุปกรณ์ ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สรุปว่า ชุดกิจกรรม เป็นเทคนิคการฝึกอบรมประเภทเน้นจุดศูนย์กลางการเรียนรู้ กลุ่มผู้เข้ารับการอบรมโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเรียนรู้ ทักษะ เจตคติ และเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ผู้สอนสร้างขึ้น ให้ผู้เรียนได้ศึกษาและปฏิบัติด้วยตนเอง ประกอบด้วยกิจกรรม เนื้อหา อุปกรณ์ ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นแนวทางไปสู่การพัฒนาตนเองของผู้เข้าร่วมฝึกอบรมให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

กิจกรรมที่ใช้ในการฝึกอบรม

สมชาติ กิจยรรยง. (2539: 10-14) ได้อธิบายถึงกิจกรรมที่ใช้ในการฝึกอบรม ไว้ดังนี้

กิจกรรมละลายพฤติกรรม (break the ice) มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อสร้างความรู้จักคุ้นเคยระหว่างผู้เข้ารับการอบรมซึ่งมาจากต่างฝ่ายต่างแผนก เกมจะช่วยอุ่นเครื่องและสร้างบรรยากาศแห่งการเปิดเผยตัวเองให้ผู้อื่นรู้จัก อันจะเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ การแสดงความคิดเห็น และการทำกิจกรรมร่วมกันต่อไป ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างนันทนาการและกิจกรรมเข้าจังหวะไปด้วยกัน ซึ่งผู้เขียนจะกล่าวในข้อต่อไป

กิจกรรมเพื่อประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นเกมที่เน้นสาระรวบยอด เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทศนคติ ความเข้าใจ และก่อให้เกิดทักษะใหม่ ๆ อันจะนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานและการดำเนินชีวิต

กิจกรรมสันทนาการหรือนันทนาการ (recreation games) เป็นการเสริมบรรยากาศให้มีความสนุกสนานรื่นเริง เพื่อให้คลายจากความตึงเครียด ทั้งยังเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เข้ารับการอบรมมากยิ่งขึ้น ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นในการรวมกลุ่มหรือพบปะสังสรรค์

กิจกรรมเข้าจังหวะ (rhythmic activities) เป็นกิจกรรมที่ร่างกายและจิตใจมีปฏิริยาตอบสนองต่อดนตรีและจังหวะที่ใช้ประกอบ ได้แก่ เสียงเพลง การเคาะไม้ เคาะเหล็ก ฉิ่งฉาบ กลอง เป็นต้น ขอบข่ายของกิจกรรมเข้าจังหวะมีหลายรูปแบบ คือ

การเคลื่อนไหวเบื้องต้น เช่น การเดิน วิ่งกระโดด คืบคลาน ฯลฯ โดยเคลื่อนไหวเข้ากับจังหวะ

การเล่นแบบ เช่น เปิดเดิน ช่างเดิน รถไฟ หุ่นยนต์ เป็นต้น
 การเล่นประกอบเพลง เช่น รีรีข้าวสาร โพงพาง งูกินหาง มอญซ่อนผ้า เป็นต้น
 การเคลื่อนไหวตามบทเพลง คือ การเคลื่อนไหวให้เข้ากับจังหวะดนตรี หรือสอดคล้องกับเนื้อเพลงที่ร้อง

การเล่นแบบคิดสร้างสรรค์ คือ เป็นการแสดงบทสมมติ เช่น เป็นคนตัดต้นไม้ เป็นตำรวจ หรือแสดงอาการเสียใจ ดีใจ ฯลฯ

การเล่นพื้นเมือง เช่น รำวง รำเชิ้ง ลิเก ลำตัด เพลงฉ่อย ฯลฯ

กิจกรรมทดสอบสมรรถภาพ (self-testing activities) เป็นการเล่นผาดโผนเป็นกิจกรรมส่งเสริมความสามารถด้านความแข็งแรง สมรรถภาพทางกาย ส่งเสริมความเจริญของกล้ามเนื้อหลักในการเคลื่อนไหวและความยืดหยุ่นของข้อต่อต่าง ๆ ของร่างกาย นอกจากนี้ยังเป็นการวัดประสิทธิภาพของร่างกาย ซึ่งประกอบด้วย

กิจกรรมทดสอบรายบุคคล เช่น ตีกลองยาว ยืนย่อเข้าข้างเดียว ดันพื้น ปรบมือ ฯลฯ

กิจกรรมทดสอบเป็นคู่เป็นกลุ่ม เช่น แผลดสยาม แก้อียอก คนลอย ฯลฯ

กิจกรรมผาดโผน เช่น กบกระโดด หนอนยัด สุนัขขาคี ฯลฯ

ลักษณะเฉพาะของกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้

เป็นกิจกรรมหรือเกมที่เน้นสาระรวบยอดในการทำงานหรือการบริหาร, เป็นกิจกรรมที่เปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความรู้ความเข้าใจเฉพาะตนจากแบบสอบถาม คำอธิบาย การเฉลยหรือข้อสรุปจากการเล่นเกม, เป็นกิจกรรมที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดทักษะใหม่ ๆ, สามารถนำไปประยุกต์ในการทำงาน บริหารและดำรงชีวิต, องค์ประกอบของกิจกรรม, ชื่อของกิจกรรมหรือเกมนั้น

ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม

ขั้นกิจกรรม เป็นการแจ้งกฎเกณฑ์ขั้นตอนหรือกติกาการเล่น

ขั้นวิเคราะห์ มีเกณฑ์การตัดสินหรือการเฉลยคำตอบที่แน่นอน พร้อมเหตุผลประกอบ

การปรับกิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย คือเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เข้าร่วมการสัมมนา (สมชาติ กิจยรรยง. 2539 : 10-14)

กิจกรรมอาสาสมัคร

กิจกรรมมีหลายประเภท ซึ่งสามารถใช้ฝึกอบรมสำหรับผู้ประกอบอาชีพการงาน และอาสาสมัครในสาขาต่าง ๆ เพื่อปลูกฝังสามัญสำนึกให้มีต่อสังคมส่วนรวมเช่น กิจกรรมชุมชน รัฐ ชุมชนและรัฐเป็นเจ้าภาพมหกรรมกีฬาระดับต่าง ๆ, กิจกรรมการประชุม หรือการแสดงผลงาน หรือการแสดงสินค้า, กิจกรรมช่วยเหลือสนับสนุนบำเพ็ญประโยชน์และสาธารณกุศล (ปลูกป่า อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สาธารณประโยชน์), กิจกรรมช่วยเหลืออุบัติเหตุหรือภัยธรรมชาติ (เป็นกิจกรรมเร่งด่วนทั้งภายในประเทศและสากลทั่วไป), กิจกรรมค่ายอาสาสมัครขององค์กรสถาบันต่าง ๆ ฯลฯ

กิจกรรมอาสาสมัคร นับว่าเป็นกิจกรรมที่ส่งผลถึงคุณค่าของบุคคลที่มีต่อสังคมในทุกๆระดับ เพราะเป็นส่วนช่วยเหลือสนับสนุนให้ความเป็นอยู่ของมนุษย์ดีขึ้น รู้จักเสียสละ รู้จักการให้เพื่อประโยชน์โดยรวมของสังคมซึ่งสุดท้ายก็จะส่งผลต่อบุคคลโดยตรงนั่นเอง กิจกรรมอาสาสมัครเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ทำให้มนุษย์มีค่านิยมที่ถูกต้อง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เป็นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมอันดีแก่บุคคลอันเป็นสิ่งที่ดีและสำคัญยิ่งในการจรรโลงสังคมโลกให้น่าอยู่ยิ่งขึ้น และมีความมั่นคงยั่งยืนต่อไป กิจกรรมอาสาสมัครสามารถดำเนินการได้ในทุก ๆ ระดับของสังคม เริ่มตั้งแต่ในครอบครัว ชุมชน ระดับประเทศชาติ นานาชาติ จนเป็นสากลทั่วไป เช่น กลุ่มอาสาสมัครอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อาสาสมัครช่วยเหลือภัยพิบัติ อาสาสมัครหมู่บ้านชุมชน อาสาจราจร เป็นต้น (เทพประสิทธิ์ กุลธวัชวิชัย. 2554: 326)

โดยผู้ที่มีความประสงค์จะเข้าร่วมกิจกรรมอาสาสมัครจะต้องมีการเตรียมตัวให้พร้อม ดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจต่อกิจกรรมอาสาสมัครที่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมและเป็นผู้เสียสละ
2. เตรียมความพร้อมทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ (สุขภาพและสมรรถภาพที่ดี)
3. ความพร้อมในความสามารถเฉพาะที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ เช่น มีทักษะเกี่ยวกับการปฏิบัติ มีความรู้ด้านภาษา มีความสามารถในการเป็นผู้นำและปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้ตามได้
4. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ร่วมมือทำงานกับผู้อื่นได้
5. เข้าใจธรรมชาติของบุคคล โดยเฉพาะหลักการสากลไม่ว่าจะเป็นการทำงาน การปฏิบัติหน้าที่ วิธีปฏิบัติตนโดยทั่วไป กฎระเบียบที่ต้องปฏิบัติ เป็นต้น
6. มีความรอบคอบไม่ประมาท และต้องมีจิตสำนึกถึงความปลอดภัยและสวัสดิภาพเป็นสำคัญ
7. มีความกระตือรือร้น ตื่นตัว เต็มใจ มีความเชื่อมั่นในการรับผิดชอบต่อการกิจที่ได้รับมอบหมาย (เทพประสิทธิ์ กุลธวัชวิชัย. 2554: 328)

คุณค่ากิจกรรมอาสาสมัคร

กิจกรรมอาสาสมัครเป็นกิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะซึ่งทุกกิจกรรมอาสาสมัครจะมีการดำเนินการเพื่อให้เกิดประโยชน์ของบุคคลโดยรวมอันจะส่งเสริมวิถีชีวิตและการดำรงชีพที่มีคุณค่าของมนุษย์รายได้ของโครงการหรือรายได้ขององค์กรจะได้จากการรับบริจาค มีคณะกรรมการควบคุมดูแลดำเนินการ บุคคลดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ก็ได้รับความร่วมมือจากอาสาสมัคร ลักษณะกิจกรรมเป็นกิจกรรมร่วมมือร่วมใจกันเพื่อประโยชน์โดยรวมของสังคมหรือมวลมนุษยชาติตามหลักสากลนั่นเอง (เทพประสิทธิ์ กุลธวัชวิชัย. 2554: 327)

กิจกรรมอาสาสมัครส่งผลคุณค่าแก่บุคคลโดยการทำกิจกรรมร่วมกันทุกระดับของสังคม โดยกิจกรรมร่วมกันในสังคมโลกอันเป็นหลักการสากล

1. กิจกรรมอาสาสมัครส่งผลกระทบต่อคุณค่าแก่บุคคลโดยตรงด้านมนุษยธรรม ความเอื้ออาทร ความเห็นอกเห็นใจ การเสียสละ คุณธรรม การให้ความสำคัญของความเสมอภาคในความเป็นมนุษย์
2. กิจกรรมอาสาสมัครส่งผลกระทบต่อคุณค่าแก่บุคคลให้มีจิตสำนึกต่อความรับผิดชอบร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนระบบนิเวศของธรรมชาติ ซึ่งมนุษย์ต้องตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ทรัพยากรและการอาศัยในโลกของมนุษย์
3. กิจกรรมอาสาสมัครส่งผลกระทบต่อคุณค่าต่อบุคคล ในการสื่อความเข้าใจและมิตรภาพ มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นความสำเร็จของมนุษย์ร่วมกัน เช่น ศักยภาพด้านกีฬา ความก้าวหน้าพัฒนาการของมนุษย์ด้านอารยธรรมระเบียบประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน ความอิสระ เสรีภาพ
4. กิจกรรมอาสาสมัครส่งผลกระทบต่อคุณค่าต่อบุคคลในแง่ของการเป็นตัวแทนนั้นหนทางการในแง่กิจกรรมและสมัครใจ มีคุณค่า ฯลฯ ควบคุมลักษณะของกิจกรรมนั้นหนทางการอย่างแท้จริง

การฝึกอบรม

การฝึกอบรม คือกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning) เฉพาะอย่างของบุคคล เพื่อปรับปรุงและเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ (Understanding) ทักษะหรือความชำนาญการ (Skill) และเจตคติ (Attitude) เพื่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ (Specific Knowledge) อันเหมาะสม จนสามารถก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมและเจตคติ เพื่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ เพื่อยกมาตรฐานการปฏิบัติ งานให้อยู่ในระดับสูงขึ้นและทำให้บุคลากรมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน (สุภาพร พิศาลบุตร, ยงยุทธ เกษสาคร. 2549: 71)

การฝึกอบรม คือการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอันเป็นการเพิ่มความสามารถในการทำงานของคน ทั้งในเรื่องความรู้ทักษะ ทศนคติ ความชำนาญในการปฏิบัติงาน รวมทั้งความรับผิดชอบต่าง ๆ ที่บุคคลพึงมีแต่หน่วยงาน และสิ่งอื่นๆ ที่แวดล้อมเกี่ยวข้องกับตัวผู้ปฏิบัติงานแม้ว่าการฝึกอบรมจะเป็นการให้การศึกษาหลังวัยเรียน ซึ่งกลุ่มที่เข้ารับการฝึกอบรมจะเป็นกลุ่มบุคคลที่ทำงานแล้วหรือเป็นผู้ใหญ่ (Adult Learner) (จงกลณี ชูติมาเทวินทร์. 2544: 1)

การฝึกอบรม (Training) หมายถึง ความพยายามที่จะพัฒนาเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และเจตคติอย่างมีการวางแผนและเป็นระบบ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นจากการได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ จุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมอยู่ที่การให้บุคลากรในหน่วยงานได้รับความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น และเพียงพอที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี (สมหวัง คุรุรัตน์. 2539: 7)

การฝึกอบรม จึงหมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติของปัจเจกบุคคล เพื่อเสริมความรู้หรือยกมาตรฐานสมรรถนะให้สูงขึ้น เป็นคุณต่อตนเองและหน่วยงานในหน้าที่รับผิดชอบในปัจจุบันสมัย ทนต่อเหตุการณ์ยิ่งขึ้น

1.2 ชุดฝึกอบรม

บุญเกื้อ คอระหาเวช (2542: 91) กล่าวว่า ชุดฝึกอบรมเป็นสื่อการสอนชนิดหนึ่ง เป็นการใช้สื่อการสอนตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไปร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามที่ต้องการเป็นชุดของสื่อประสม (Multi Media) หมายถึง สื่อที่นำมาใช้ร่วมกันนี้จะช่วยเสริมประสบการณ์ตามลำดับขั้นที่จัดเอาไว้สำหรับหน่วยการเรียนรู้ตามเนื้อหาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วยที่ต้องการจะสื่อสารถ่ายทอด

ศุภรัตน์ แดงน้อย (2550: 10) กล่าวว่า ชุดฝึกอบรม หมายถึงชุดของสื่อประสมที่ได้จากระบบการผลิตและการนำสื่อหลายอย่างมาสัมพันธ์กัน เพื่อช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณค่าส่งเสริมซึ่งกันและกันโดยสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา วัตถุประสงค์ และประสบการณ์ของแต่ละหน่วย โดยจัดเอาไว้เป็นชุด

อัศรัตน์ พูลกระจ่าง (2550: 53) กล่าวว่า ชุดฝึกอบรมเป็นการรวบรวมทรัพยากรที่ใช้ในการฝึกอบรมทั้งหลักสูตร อุปกรณ์ วิธีการ เนื้อหา สื่อ และการประเมินเข้าใจด้วยการ เพื่อความสะดวกในการใช้สำหรับการฝึกอบรม เรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ ทั้งใช้ในการฝึกอบรมด้วยตนเองและใช้ฝึกอบรมทั่วไป

ชุดฝึกอบรม หมายถึง สื่อประกอบการฝึกอบรม ซึ่งได้รับการรวบรวมทรัพยากรที่ใช้ในการฝึกอบรมตลอดหลักสูตร ประกอบด้วยเนื้อหา วิธีการ และสื่ออุปกรณ์ ตลอดจนการประเมินผลเพื่อใช้ในการฝึกอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์และเกิดผลสัมฤทธิ์แก่เข้ารับการอบรมตามเกณฑ์ที่ประเมินตั้งไว้ (นันทวัฒน์ ภัทรกรนันท์. 2555:18) และจัดไว้เป็นชุดเป็นระบบ ที่ระบุขั้นตอนการดำเนินการฝึกอบรมอย่างสำเร็จรูปไว้อย่างชัดเจน ด้านเนื้อหา วิธีการ สื่ออุปกรณ์ การประเมินผล โดยมีวิทยากรเป็นผู้อำนวยการควบคุมความสะดวกในการฝึกอบรม

สรุปว่า ชุดฝึกอบรม คือ กระบวนการหรือลำดับขั้นตอนของการฝึกอบรม ที่สะดวกต่อการจัด เนื่องจากมีรายละเอียดต่าง ๆ ครบถ้วน มีทิศทางแน่นอน และมีคำตอบล่วงหน้าชัดเจนเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์

1.3 ลักษณะและองค์ประกอบที่สำคัญของชุดฝึกอบรม

สุเทพ หุ่นสวัสดิ์ (2540: 14-15) กล่าวว่า ชุดฝึกอบรมทั่วไปประกอบด้วย เนื้อหาต่อไปนี้

1.วัตถุประสงค์การฝึกอบรม ซึ่งเป็นส่วนของรายละเอียดที่ระบุว่า เมื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมผ่านการฝึกอบรมแล้ว ควรมีพฤติกรรมเช่นใด ซึ่งพฤติกรรมอันพึงประสงค์นี้ เป็นผลจากการเรียนรู้ในชุดฝึกอบรม ไม่ว่าจะเป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ดังนั้น วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมควรระบุในลักษณะวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม คือ สามารถวัดได้สังเกตได้

2.เนื้อหาของการฝึกอบรม เป็นเรื่องราวหรือกิจกรรมที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องกระทำ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้

3.วิธีการฝึกอบรม หมายถึง วิธีการที่ใช้ในการฝึกอบรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

4.สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม หมายถึง สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ใช้ในการฝึกอบรม เช่น วัสดุทัศน สไลด์ คู่มือ ใบงาน แบบฝึก เอกสารที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

5.การประเมินผลการฝึกอบรม หมายถึง การวัดผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ซึ่งสามารถวัดได้หลายวิธี เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การทดสอบ

ส่วน ระพีพัทธ์ โพธิ์ศรี (2549: 2-4) กล่าวถึง ชุดฝึกอบรมที่มีระบบและสมบูรณ์ในตัวเองมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1.มีวัตถุประสงค์ปลายทางที่ชัดเจน ที่ระบุเนื้อหาความรู้และระดับทักษะการเรียนรู้ที่ชัดเจน นั่นคือจะต้องมีวัตถุประสงค์ประจำชุดฝึกที่ระบุชัดเจนว่าเมื่อผ่านการฝึกอบรมแล้วผู้เข้ารับการฝึกอบรมควรทำอะไรได้ ในระดับใด

2.ระบุกลุ่มเป้าหมายชัดเจนว่า ชุดฝึกอบรมดังกล่าวสร้างขึ้นเพื่อใคร

3.มีองค์ประกอบของวัตถุประสงค์ที่เป็นระบบ เป็นเหตุและผลเชื่อมโยงกัน ระหว่างวัตถุประสงค์ประจำชุด วัตถุประสงค์สำหรับหน่วย และวัตถุประสงค์ย่อย

4.มีคำชี้แจง เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์แต่ละระดับ

5.มีคู่มืออธิบายวิธีการ เงื่อนไขในการใช้ชุด การเฉลย ข้อคำถามทั้งหมดในการจัดกิจกรรม การประเมินผล

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2537: 154) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดฝึกอบรม ประกอบด้วย

1.คู่มือการฝึกอบรม เป็นคู่มือแนะนำการปฏิบัติแก่ผู้ให้การฝึกอบรม เพื่อให้สามารถศึกษาขั้นตอนการฝึกอบรม วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม การเตรียมการทั้งด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการฝึกอบรม

2.สื่อในการฝึกอบรม เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของชุดฝึกอบรม เป็นเครื่องมือที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับประสบการณ์ใกล้เคียงกัน และทำให้การฝึกอบรมมีความเป็นรูปธรรมสูง

3.กิจกรรมในชุดฝึกอบรมเป็นองค์ประกอบของชุดฝึกอบรมที่ได้จัดเตรียมสื่อและวิธีการจัดฝึกอบรมไว้อย่างพร้อมมูล เพื่อให้ผู้ให้การฝึกอบรมดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมนั้น

4.การประเมินผลการฝึกอบรม องค์ประกอบในชุดฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการประเมินมี 2 ลักษณะ คือ การประเมินผู้เข้ารับการฝึกอบรม และการประเมินชุดฝึกอบรม เพื่อหาประสิทธิผลของชุดฝึกอบรม ไม่ว่าจะเป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและการประเมินประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดให้ การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ในครั้งนี้ ประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้

1. คู่มือการฝึกอบรม ซึ่งจัดทำขึ้นเพื่อเป็นคู่มือแนะนำการปฏิบัติแก่ผู้ให้การฝึกอบรม เพื่อให้สามารถศึกษาขั้นตอนการฝึกอบรม ภายในคู่มือประกอบด้วย

ก. ส่วนนำ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม แนวปฏิบัติในการใช้ชุดฝึกอบรมและตารางกำหนดการฝึกอบรม

ข. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหัวข้อตลอดการฝึกอบรม โดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

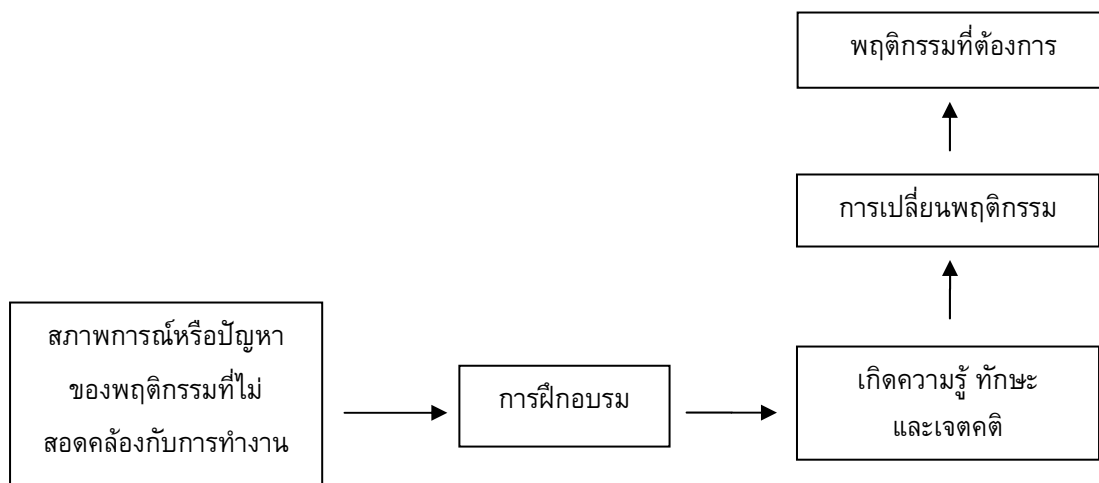
ค. ส่วนประเมินผล ประกอบด้วยคำชี้แจงวิธีการประเมินผลการฝึกอบรมและการประเมินชุดฝึกอบรม และตัวอย่างเครื่องมือการประเมินผลการฝึกอบรมพร้อมการเฉลย

2. สื่อประกอบการฝึกอบรม

3. เครื่องมือประเมินผลการฝึกอบรม ประกอบด้วย แบบวัดความรู้ความเข้าใจสำหรับยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ แบบทดสอบ แบบประเมินและแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรม

1.4 วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

ในการทำงานของมนุษย์ ถ้าต้องทำงานที่ซ้ำซากจำเจเป็นเวลานาน ย่อมจะทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดต่ำลง เพราะพนักงานมีความเคยชินและคุ้นเคยกับวิธีการทำงานแบบเก่า ๆ หรือเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายองค์กรในด้านการผลิตหรือการจำหน่าย หากมีการฝึกอบรมพนักงานเก่า เพื่อให้ทราบนโยบายขององค์กรก็จะช่วยให้การปฏิบัติงานของพนักงานในทุกระดับดีขึ้นกว่าเดิม นอกจากนี้ การฝึกอบรมจะช่วยพัฒนาคุณสมบัติของพนักงานใหม่ที่ขาดคุณสมบัติบางประการที่หน่วยงานนั้น ๆ ต้องการ ทั้งยังสามารถสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรอีกด้วย ที่สำคัญการฝึกอบรมเป็นวิธีการสำคัญในการพัฒนาบุคลากรให้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และเจตคติ อันจะทำให้บุคลากรได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงานและเป็นผู้ที่มีสมรรถภาพในการทำงานบรรลุผลสำเร็จตามความต้องการตามแผนผัง ดังนี้

ภาพประกอบ 2 แสดงวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

ที่มา: สุภาพร พิศาลบุตร, ยงยุทธ เกษสาคร. 2549: 16)

วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. **การพัฒนาความรู้เกี่ยวกับงาน (Technical Know-how)** เมื่องานเปลี่ยนแปลงไป กฎ ระเบียบ นโยบาย วิธีปฏิบัติ หรือเทคโนโลยี ได้เข้ามาพัฒนางานจนทำให้พนักงานไม่สามารถตามทันสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้ องค์กรต่าง ๆ จึงอาจจะจัดให้มีการทบทวนเพิ่มเติมหรือฝึกอบรมพนักงานเหล่านั้นให้มีความรู้ความสามารถความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบหรือเทคโนโลยีใหม่ๆที่นำเข้ามาใช้ในองค์กร
2. **การพัฒนาทักษะหรือประสบการณ์ (Skill of Experiences)** พนักงานแต่ละตำแหน่งจะไม่เหมือนกันคือ พนักงานระดับต้นอาจจะต้องการทักษะเทคนิคหรือวิธีปฏิบัติงานโดยตรง เช่น พนักงานพิมพ์ดีดต้องการทักษะเกี่ยวกับตนเอง ต้องพิมพ์ให้ได้เร็วได้ผลถูกต้องและสะอาด ผู้บริหารระดับสูงต้องการทักษะเกี่ยวกับการบริหาร การจัดการ การแก้ไขปัญหา และการคิดถึงอนาคตไกล ๆ เป็นต้น ทั้งนี้จะรวมไปถึงผู้ที่มีประสบการณ์คือ การให้โอกาสพนักงานฝึกปฏิบัติทั้งในของจริงและแบบฝึกหัด หรืออาจทำให้พนักงานมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลในหน่วยงานอื่น
3. **การพัฒนาเจตคติ (Attitude)** ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่า เจตคติของคนมีบทบาทในการทำงานอย่างมาก ถ้าพนักงานเข้าใจวัตถุประสงค์ของการทำงานหรือเข้าใจสภาพการทำงาน ผลงานก็จะออกมาดี แต่ถ้าพวกเขาไม่เข้าใจ ผิดหวัง หรือท้อแท้ใจก็จะทำให้พวกเขาไม่อยากทำงาน และผลงานที่ออกมาก็จะไม่ดี หรืออาจจะทำให้เกิดผลเสียหรืออุบัติเหตุ ดังนั้น การพัฒนาเจตคติของพนักงานจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะแม้ว่าเขาจะรู้งานดีอย่างไรก็ตาม มีประสบการณ์สูงเพียงใดก็ตาม ถ้าเขามีเจตคติไม่ถูกต้องผลงานของเขาก็จะออกมาไม่ดีเท่าที่ควร วิธีการฝึกอบรมหรือพัฒนาเจตคติ

ก็อาจจะทำได้โดยให้พนักงานได้มีโอกาสพบปะและฟังนโยบายข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารระดับสูงอยู่เสมอ ๆ ในขณะเดียวกัน ผู้บริหารระดับสูงก็ควรฟังเสียงสะท้อนจากลูกน้องของตัวเองบ้าง(สุภาพร พิศาลบุตร, ยงยุทธ เกษสาคร. 2549: 16 - 17)

ส่วนสมคิด บางโม (2544:14-15) ได้กล่าวถึงการฝึกอบรมว่า เป็นการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการทำงานเฉพาะอย่าง อาจจำแนกวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรม ได้ 4 ประการ เรียกว่า KUSA ดังนี้

1. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge, K) ให้มีความคิด หลักการ ทฤษฎี แนวคิดในเรื่องที่อบรมเพื่อนำไปใช้ในการทำงาน

2. เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจ (Understand, D) เป็นลักษณะที่ต่อเนื่องจากความรู้ กล่าวคือ เมื่อรู้ในหลักการและทฤษฎีแล้วสามารถตีความ แปลความ ขยายความ และอธิบายให้คนอื่นทราบได้ รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ได้

3. เพื่อเพิ่มพูนทักษะ (Skill, S) ทักษะคือความชำนาญหรือความคล่องแคล่วในการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งได้โดยอัตโนมัติ เช่น การใช้เครื่องมือต่าง ๆ การขับรถ การขี่จักรยาน เป็นต้น

4. เพื่อเปลี่ยนแปลงเจตคติ (Attitude, A) เจตคติหรือทัศนคติ คือความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ การฝึกอบรมมุ่งให้เกิดหรือเพิ่มความรู้สึกที่ดี ๆ ต่อองค์การ ต่อผู้บังคับบัญชาต่อเพื่อนร่วมงาน และต่องานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ เช่น ความจงรักภักดีต่อสถาบัน ความสามัคคีในหมู่คณะ ความรับผิดชอบต่องาน ความเอาใจใส่ต่องาน (รักงานไม่เบื่อไม่เซ็ง) ความกระตือรือร้น เป็นต้น

การฝึกอบรมต่างจากการศึกษา คือ การศึกษาจะมุ่งพัฒนาในส่วนรวม แต่การฝึกอบรมจะเป็นการฝึกให้แก่บุคคลเพื่อทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งโดยทั่วไปแล้วการฝึกอบรมดึงดูดความสนใจได้น้อย ดังนั้น การจะให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ 4 ประการดังกล่าวจะต้องใช้เทคนิค วิธีการและแรงจูงใจต่าง ๆ เข้าช่วยมากมาย

วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม จึงหมายถึง โจทย์ที่ต้องการคำตอบ หรือทิศทางเป้าหมายที่ต้องไปให้ถึง เพื่อแก้ไขปัญหา เพิ่มสมรรถนะ หรือคุณภาพของทรัพยากรบุคคล คำนึงกับค่าแรงที่จ่ายหรือเหมาะสมกับช่วงระยะเวลาที่ลงมือทำ เป็นดุลยภาพของปัจจัยการผลิตคือทุนกับผลิตภาพ

1.5 ความจำเป็นในการฝึกอบรม

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources Development) เพื่อให้บุคลากรได้มีความรู้ ความชำนาญ และเจตคติที่เหมาะสม เพื่อจะได้ทำสิ่งใหม่ ๆ มาพัฒนาปรับปรุงการทำงานอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ ยังต้องบำรุงรักษาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ที่จะรับมือกับวิทยาการใหม่ ๆ หรือสิ่งที่เปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ที่ท้าทายต่อการอยู่รอดและการเจริญเติบโตขององค์การอีกด้วย ซึ่งความจำเป็นในการฝึกอบรม พิจารณาได้ 2 ประเด็น (พงค์ หรดาล. 2539: 12-14: สุภาพร พิศาลบุตร, ยงยุทธ เกษสาคร. 2549: 17-18) คือ

1) ความจำเป็นภายในองค์การ สามารถแบ่งออกได้เป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1.1 การเตรียมบุคลากรให้เหมาะสมกับงานและองค์การในสถานะที่เศรษฐกิจของประเทศกำลังเจริญเติบโต ธุรกิจต่าง ๆ ที่กำลังขยายงานจำเป็นต้องสรรหามบุคลากรให้เหมาะสมกับงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรหลัก (Key Person) ซึ่งเป็นบุคลากรในระดับการจัดการหรือบริหารประจำสายงานต่าง ๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้ระบบการปฏิบัติงานและการปรับตัวเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง

1.2 การวางแผนอาชีพในองค์การที่มีการทำงานอย่างเป็นระบบ และคำนึงถึงความก้าวหน้าของบุคลากรในองค์การ การวางแผนอาชีพเพื่อให้บุคลากรเกิดความก้าวหน้าตามทิศทางและความต้องการของบุคลากรและองค์การในรูปแบบต่าง ๆ ย่อมเป็นการเคลื่อนไหวในเส้นทางการเติบโต ของบุคลากรที่ไม่หยุดนิ่ง และเป็นการกระตุ้นให้บุคลากรได้ใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเติบโตขององค์การและความสำเร็จที่เพิ่มขึ้น

1.3 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์การหรือหน่วยงานที่มีความยุ่งยากซับซ้อน ลักษณะงานที่มีความยุ่งยากมากขึ้น จำเป็นต้องมีการฝึกอบรมให้บุคลากรในหน่วยงานมีความเข้าใจ มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับภาระงานในโครงสร้างขององค์การใหม่ เพื่อให้สามารถแสดงบทบาทและความรับผิดชอบของตนเองได้อย่างถูกต้อง

1.4 การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและวิทยาการทางด้านต่าง ๆ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับเทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ ๆ ก็มีผลทำให้มีความจำเป็นจะต้องมีการฝึกอบรมเทคนิควิธีและกระบวนการทำงานแบบใหม่ ๆ อีกด้วย

1.5 การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมือง การเปลี่ยนแปลงนี้จะมีผลกระทบต่อองค์การในด้านต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือเพิ่มเติมกฎหมายหรือนโยบายการบริหารประเทศ ตลอดจนเศรษฐกิจทั้งภายในประเทศหรือนอกประเทศล้วนแล้วแต่มีผลต่อบุคลากร ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการฝึกอบรมและเตรียมการเกี่ยวกับบุคลากรเพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

2) ความจำเป็นจากภายนอกองค์การมูลเหตุภายนอกที่สำคัญที่ทำให้มีการ

ฝึกอบรม คือสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ ได้แก่ ระบบเศรษฐกิจ ระบบสังคม ระบบการเมือง เป็นต้น เพราะสิ่งแวดล้อมเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อกิจการของธุรกิจโดยตรง ดังนั้นเพื่อความอยู่รอด องค์การ จำเป็นต้องปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อบุคลากรจะได้มีทิศทางที่ถูกต้องเกี่ยวกับนโยบายขององค์การและเป็นการเตรียมการเกี่ยวกับบุคลากรเพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่สังคมโลกได้เปลี่ยนแปลงไป

ความจำเป็นในการฝึกอบรมนั้น นอกจากความรู้ที่จะได้จากเนื้อหาหลักสูตรแล้ว ยังได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้เข้าอบรมด้วยกัน อันเป็นการสร้างทีมงาน สร้างเครือข่าย และระบบสนับสนุนที่ดี ซึ่งโดยทั่วไปแล้วผู้คนมักจะยินดีเป็นอย่างยิ่งเมื่อมีโอกาสได้

เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งการฝึกอบรมจะใช้ได้ดีที่สุดและเหมาะสมในกรณีดังต่อไปนี้ (จกกลณี ชุติมา เทวินทร์. 2544: 7)

1. เมื่อหน่วยงานมีความต้องการทักษะที่จำเพาะเจาะจง
2. เมื่อบุคลากรยังมีทักษะไม่เพียงพอในงานนั้น ๆ
3. เมื่อบุคลากรยังปฏิบัติงานยังไม่ได้ตามมาตรฐานความต้องการ
4. เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี วิธีการ และเทคนิคใหม่ ๆ
5. เมื่อต้องการเตรียมกำลังคนเพื่อรองรับงานในอนาคต
6. เมื่อต้องการพัฒนามาตรฐานของงานให้สูงขึ้น

การฝึกอบรมอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือการฝึกอบรมที่เป็นทางการ (Formal Training) และ การฝึกอบรมที่ไม่เป็นทางการ (Informal Training) ซึ่งหากแบ่งประเภทของการฝึกอบรมตามลักษณะต่อเนื่องแล้วแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การฝึกอบรมก่อนประจำการ (Pre-entry Training) เป็นการฝึกอบรมให้กับผู้เข้างานใหม่ หรือเพิ่งจะเริ่มโครงการ โดยทั่วไปแล้วจะอยู่ในระยะทดลองงาน เนื้อหาของการฝึกอบรมจะเน้นเรื่องภารกิจเริ่มแรก และภารกิจทั่วไปขององค์กร เนื้อหาโดยทั่วไปจะมีลักษณะผสมผสาน คือมีทั้งการฝึกอบรมในห้องและการฝึกอบรมภาคสนาม ปกติจะมีช่วงเวลาไม่นานนัก ตั้งแต่ 2-3 วัน หรืออาจจะเป็นเดือนก็ได้

2. การฝึกอบรมระหว่างประจำการ (In-Service Training) เป็นการฝึกอบรมในช่วงที่ทำงานแล้ว ผ่านระยะการทดลองงานแล้ว ซึ่งจะจัดให้เป็นระยะ ๆ ให้กับระดับบุคลากรที่แตกต่างกัน มีทั้งในเรื่องของการบริหารทั่วไป การอบรมการจัดการอบรมเฉพาะหน้าที่ หรือการอบรมเฉพาะเรื่อง คล้ายกับ On the job training ซึ่งระยะเวลายืดหยุ่นได้ตามความต้องการ ส่วนใหญ่ใช้เวลาไม่นานนักประมาณ 1-3 สัปดาห์

3. การฝึกอบรมในโครงการ (Project Related Training) เป็นการฝึกอบรมที่จัดให้กับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในโครงการ อาทิเช่น โครงการที่ได้รับทุนอุดหนุนจากต่างประเทศซึ่งมีระยะเวลาไม่นานนัก เป็นการอบรมเฉพาะเรื่อง หรือเฉพาะประเภทของบุคลากร มีทั้งการอบรมทางด้านเทคนิคและการอบรมในเชิงการจัดการ จัดอบรมโดยใช้ทุน ปกติระยะสั้นคือ 1-3 เดือน หรือขึ้นอยู่กับความจำเป็นของโครงการ

4. การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง (Self-Development Training) ก็นิยามความหมายกว้างและครอบคลุม อาทิ กรณีบุคคลทำงานมานาน และความรู้เริ่มตื้นตัน เริ่มจะไม่ทันกับข้อมูลหรือวิทยาการสมัยใหม่ ก็จะเริ่มคิดถึงการพัฒนาตนเอง อาจจะเป็นการอบรมเพิ่มความรู้ใหม่ หรือสร้างทีมงานใหม่ ส่วนใหญ่เป็นการอบรมเต็มเวลาหรือบางส่วนของเวลา โดยหน่วยงานต้นสังกัดให้การอนุมัติและ สนับสนุนด้านการเงินส่วนใหญ่เป็นการอบรมนอกสถานที่ มีทั้งระยะเวลายาว และระยะเวลายาว หรือการลาออกไปศึกษาต่อ ซึ่งก็คือการฝึกอบรมอย่างเป็นทางการเช่นกัน (จกกลณี ชุติมา เทวินทร์. 2544: 11)

ความจำเป็นหรือความสำคัญของการฝึกอบรม ที่เป็นเหตุผลให้องค์กรต่าง ๆ จำเป็นต้องจัดให้มีการฝึกอบรมเพราะสาเหตุต่าง ๆ (สมคิด บางโม. 2544: 14-15) ดังนี้

1. เพื่อความอยู่รอดขององค์กรเอง เพราะปัจจุบันมีสภาพการแข่งขันระหว่างองค์กรรุนแรงมาก การฝึกอบรมจะช่วยให้องค์กรเข้มแข็ง และช่วยให้พนักงานมีประสิทธิภาพในการทำงานยิ่งขึ้น
 2. เพื่อให้องค์กรเจริญเติบโต มีการขยายผลผลิต การขาย และการขยายงานด้านต่าง ๆ ออกไป ในการนี้จำเป็นต้องสร้างบุคคลที่มีความสามารถเพื่อที่จะรองรับงานเหล่านั้น
 3. เมื่อรับพนักงานใหม่ จำเป็นต้องให้เขารู้จักองค์กรเป็นอย่างดีในทุก ๆ ด้าน และต้องฝึกอบรมให้รู้วิธีทำงานขององค์กร แม้จะมีประสบการณ์มาจากที่อื่นแล้วก็ตาม เพราะสภาพการทำงานในแต่ละองค์กรย่อมแตกต่างกัน
 4. ปัจจุบันเทคโนโลยีเจริญก้าวหน้าไปรวดเร็วมาก จึงจำเป็นต้องฝึกอบรมพนักงานให้มีความรู้ทันสมัยเสมอ ถ้าพนักงานมีความคิดล้าหลัง องค์กรก็จะล้าหลังตามไปด้วย
 5. เมื่อพนักงานทำงานมาเป็นระยะเวลานานแล้วจะทำให้เฉื่อยชา เบื่อหน่าย ไม่กระตือรือร้น การฝึกอบรมจะช่วยกระตุ้นให้มีประสิทธิภาพ เป็นต้น
 6. เพื่อเตรียมพนักงานสำหรับตำแหน่งใหม่ที่สูงขึ้น โยกย้ายงาน หรือแทนคนที่ลาออกไป
- สำนักงานข้าราชการพลเรือน (สำนักงานข้าราชการพลเรือน. 2522: 18; พนิจดา วีระชาติ. 2543: 4) ได้ระบุว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการหนึ่งของการพัฒนา ซึ่งมีทั้งหมด 13 วิธีการ ดังนี้
- 1.การฝึกอบรม 2.การสอนงาน 3.การส่งไปศึกษาดูงาน 4.มอบอำนาจในการปฏิบัติงาน 5.สับเปลี่ยนโยกย้ายหน้าที่ 6.ให้ทำหน้าที่ผู้ช่วย 7.ให้รักษาการแทน 8.พาไปสังเกตการณ์ 9. ให้เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการงาน 10.จัดให้มีคู่มือการปฏิบัติงาน 11.จัดหาเอกสารทางวิชาการให้อ่าน 12.การดูงาน และ 13.การฝึกงาน

ประโยชน์ของการพัฒนาและการฝึกอบรม (สุภาพร พิศาลบุตร, ยงยุทธ เกษสาคร. 2549: 21) อาจกล่าวได้ดังนี้

1. การพัฒนาบุคคลช่วยให้ระบบวิธีการทำงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น เพราะเมื่อได้รับความรู้จากการฝึกอบรม ก็จะสามารถนำเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ไปใช้ในการแก้ข้อบกพร่อง ปรับปรุงประสิทธิภาพและมีการติดต่อประสานงานดีขึ้น
2. การพัฒนาบุคคลเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้เกิดการประหยัด เมื่อได้รับการพัฒนาแล้ว ความผิดพลาดที่ก่อให้เกิดความสิ้นเปลืองเสียหายย่อมลดน้อยลง ทำให้ประหยัดงบประมาณ ค่าใช้จ่ายในการซื้อวัสดุที่ใช้ในการปฏิบัติงานได้
3. การพัฒนาบุคคลช่วยเวลาในการเรียนให้น้อยลง เมื่อได้รับการพัฒนาแล้วจะสามารถปฏิบัติงานได้ผลดี และลดเวลามากกว่าที่จะต้องทำงานและเรียนงานควบคู่กันไปในเวลาเดียวกัน
4. การพัฒนาบุคคลช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา เมื่อได้รับการพัฒนาแล้ว ย่อมมีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะในการทำงานเพิ่มขึ้น

5. การพัฒนาบุคคลเป็นการแนะแนวทางในความก้าวหน้าของบุคคลทางหนึ่ง เมื่อได้รับการพัฒนาแล้ว ย่อมได้รับการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่งและโยกย้ายเพื่อความก้าวหน้า

การพัฒนาบุคคลจะมีผลทำให้บุคคลสามารถเข้าใจทั้งงาน คน และองค์การอย่างกว้างขวาง และมีความเกี่ยวเนื่องในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคนิค สังคม หรือสภาวะสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาบุคคล คือกระบวนการที่จะเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและความสามารถของบุคคลในสังคมใดสังคมหนึ่ง หรือในองค์การใดองค์การหนึ่ง การพัฒนาบุคคลจะครอบคลุมใน 3 เรื่อง คือ การฝึกอบรม การศึกษา และการพัฒนา

วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมแบ่งได้ 3 ประการ คือ การพัฒนาความรู้เกี่ยวกับงาน การพัฒนาทักษะหรือประสบการณ์ และการพัฒนาเจตคติ

นอกจากนี้แล้ว การฝึกอบรมยังมีประโยชน์แก่ทุกฝ่าย (สมคิด บางโม. 2544: 16-17) ดังนี้

1. ระดับองค์การหรือหน่วยงาน

- 1) เพิ่มผลผลิตขององค์การ ทั้งทางตรงและทางอ้อม
- 2) ลดค่าใช้จ่ายด้านแรงงาน
- 3) สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่พนักงาน ทำให้พนักงานทำงานเต็มความสามารถ
- 4) ลดความสูญเสียวัสดุอุปกรณ์และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ
- 5) แก้ปัญหาต่าง ๆ ขององค์การ ทำให้ข่าวสารภายในองค์การดีขึ้น
- 6) ทำให้ก้าวหน้า สามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ องค์การบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้

2. ระดับผู้บังคับบัญชา

- 1) ช่วยเพิ่มผลิตผลในส่วนของตนให้สูงขึ้น
- 2) ลดเวลาในการสอนงานและลดเวลาในการพัฒนาพนักงาน
- 3) ลดภาระในการปกครองบังคับบัญชา
- 4) ช่วยให้พนักงานตระหนักในบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของตน
- 5) สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บังคับบัญชากับพนักงาน

3. ระดับพนักงานหรือตัวผู้เข้ารับการอบรมเอง

- 1) เพิ่มความรู้ความสามารถ เป็นการเพิ่มคุณค่าให้แก่ตนเอง
- 2) ลดการทำงานผิดพลาดหรืออุบัติเหตุ
- 3) ทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน เพื่อนร่วมงานและองค์การ
- 4) เพิ่มโอกาสความก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ เช่น ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ และรายได้เพิ่มขึ้น หรือโอกาสในการเปลี่ยนงาน
- 5) ลดเวลาในการเรียนรู้งาน
- 6) สร้างความรู้สึกที่ดี ๆ ให้แก่ตนเอง ทำให้รู้สึกประทับใจกระปรี้กระเปร่า เหมือนการเคาะสนิมมีกำลังใจมากขึ้น

7) ทำให้รู้จักคนมากขึ้น กว้างขวางขึ้น การปฏิบัติงานสะดวกขึ้น

8) ความรู้กว้างขวาง ก้าวทันต่อเทคโนโลยีใหม่ ๆ ความรู้ใหม่ ๆ และสังคมเปลี่ยนไป

เมื่อส่วนต่าง ๆ ดังกล่าวนี้อาจมีคุณภาพดี ย่อมส่งผลต่อองค์การโดยรวม ทำให้องค์การมีประสิทธิภาพและมีความมั่นคงสูง

สรุปว่า ประโยชน์ในการฝึกอบรม หมายถึง สิ่งที่ขาดตกบกพร่อง หรือความย่อหย่อนทางด้านสมรรถนะ คุณภาพของบุคลากรในด้านนั้น ๆ ซึ่งมีผลทำให้ผลิตภาพ ไม่บรรลุเป้าหมาย ไม่ทันต่อเวลาหรือความต้องการของตลาดหรือลูกค้า ทั้งสินค้าที่เป็นรูปธรรมหรือบริการ เพื่อพัฒนาบุคลากรหรือเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น จึงต้องใช้การฝึกอบรมเป็นตัวแปรที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลง เมื่อผ่านการฝึกอบรมแล้วสมรรถนะของบุคลากรย่อมเพิ่มขึ้น คุณภาพของบริการทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจได้

วิธีที่ใช้ในการฝึกอบรม หรือเทคนิคการฝึกอบรม

ในการพัฒนาทรัพยากรหรือบุคลากรนั้น โทบินและคณะ (Tobin and other.1979: 137-147; อ้างจาก สมชาย มณีชัชวาล. 2550: 13) ได้กล่าวว่า ยุทธวิธีส่วนใหญ่สามารถนำมาใช้ได้เช่น

1. การบรรยาย (Lecture) เป็นยุทธวิธีที่บุคคลทั่วไปรู้จักและนิยมนำมาใช้กันอย่างกว้างขวาง มีลักษณะเป็นทางการ มีการสื่อสารระหว่างผู้บรรยายกับผู้ฟังด้วยวาจา

2. การสาธิต (Demonstration) เป็นการแสดงให้เห็นของจริงหรือทำให้ดูจริง และอธิบาย

3. การศึกษาดูด้วยตนเอง (Conference) เป็นยุทธวิธีที่พัฒนามาจากการศึกษาทางไกล โดยอาศัยสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Study Materials) ชุดฝึกอบรม (Training Module) หรือชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Learning Materials)

4. การประชุมอภิปราย (Role Playing) มีลักษณะสำคัญ คือ บุคคล 2 คน ขึ้นไปประชุมปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน

5. การศึกษากรณีศึกษา (Case Study) เป็นการนำเอาประเด็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เลือกสรรแล้ว มาวิเคราะห์ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ทั้งเรื่องจริงหรืออาจสร้างขึ้น

6. การสร้างสถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นการสร้างสถานการณ์จำลอง สถานการณ์ต่าง ๆ ให้คล้ายคลึงกับสภาพจริงที่สุด ทั้งอุปกรณ์ เครื่องมือ บุคคล สถานที่

7. การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) มีลักษณะสำคัญคือ แต่ละคนจะได้รับมอบหมายให้แสดงบทบาทตามที่กำหนดขึ้นตามลำพัง ไม่มีการกำกับการแสดง บอกบทสนทนา ไม่มีการซักซ้อมก่อนการแสดง อาจปฏิกิริยาและการเจรจา ปล่อยไปตามธรรมชาติ

8. การระดมสมอง (Brain Storming) เป็นยุทธวิธีที่มีลักษณะสำคัญ กระตุ้นให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนดขึ้นอย่างเต็มที่ ไม่ต้องกังวลว่าความคิดเห็นนั้นจะถูกหรือผิด เป็นวิธีการที่ต้องการปริมาณมากกว่าคุณภาพหรือความถูกต้อง

9. การสัมมนา (Seminar) เป็นยุทธวิธีที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ระดับสูง เป็นการประชุมเพื่อพิจารณาถกเถียงประเด็นหรือหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งที่กำหนดขึ้น

พินิจดา วีระชาติ (2534: 85-86) ได้รวบรวม เทคนิคหรือวิธีการฝึกอบรมว่า เทคนิคการฝึกอบรม (Training Technique) หมายถึง วิธีการในการถ่ายทอดหรือติดต่อสื่อสาร ความรู้ ความคิดเห็น ข้อเท็จจริงหรือประสบการณ์ ระหว่างผู้ให้การฝึกอบรมและผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือวัตถุประสงค์ใด ๆ ที่กำหนดไว้ (น้อย.2523:1) และหมายถึงวิธีการต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเรียนรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ถูกต้องเหมาะสม เกิดความชำนาญเรื่องใดเรื่องหนึ่งจนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมนั้น (ขจรศักดิ์. 2524: 1) และได้แบ่งประเภทของเทคนิคการฝึกอบรม ไว้ดังนี้

1. ประเภทการบรรยาย และอภิปรายโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เทคนิคการฝึกอบรมประเภทนี้ ได้แก่ การบรรยายหรือปาฐกถา (Lecture of Speech) การบรรยายเป็นชุด (Symposium) การอภิปรายเป็นคณะ (Panel Discussion) เป็นต้น

2. ประเภทให้ผู้เข้ารับการอบรมมีบทบาทร่วม เช่น การสัมมนา (Seminar) การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) การประชุม (Conference) การประชุมซินดิเคต (Syndicat Method) การระดมความคิด (Brainstorming) การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) การประชุมถกเถียง (Buzz Session) การศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) การให้เวลาซักถาม (Question-Period) การสัมภาษณ์ (Interview) ละครสั้น (Skit) การสาธิต (Demonstration) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ทักษะศึกษา (Field Trip) เป็นต้น

3. ประเภทพัฒนาเฉพาะตัวบุคคล ซึ่งผู้เข้ารับการอบรมสามารถปรับให้เข้ากับระดับความสามารถในการเรียนรู้ และตามความสะดวกของตนได้ เช่น การสอนแบบสำเร็จรูป (Programmed Instruction) การสอนแนะ (Coaching)

4. ประเภทใช้สื่อในการฝึกอบรมเป็นส่วนประกอบสำคัญ เช่น การใช้สไลด์เสียง (Slide Tape Presentation) การใช้ภาพยนตร์ประกอบ (Instruction Film) การใช้คลิบ (Klib) เป็นต้น

สมคิด อิศรวัฒน์ (2543: 133 - 166) ได้รวบรวมวิธีการที่ใช้ในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากร หรือวิธีการสอนซึ่งเน้นเฉพาะผู้ใหญ่ ซึ่งนักวิชาการได้เขียนเอาไว้หลาย ๆ ท่าน ได้แก่ การบรรยาย การสาธิต กรณีศึกษา การแสดงบทบาท การจำลองสถานการณ์ เกม การแสดงกลุ่มย่อยแบบศูนย์การเรียนรู้ การฝึกงาน การทำโครงการเป็นกลุ่ม เพื่อนสอนเพื่อน การถามคำถาม การทัศนศึกษา การสัมภาษณ์ การแบ่งกลุ่มย่อย การระดมสมอง การอภิปรายกลุ่ม การอภิปรายแบบเพเฟิล การอภิปรายแบบฟอรัม การสอนแบบบัสซ์กรุ๊ป การสัมมนา และการโต้ว่าที่

ทิตนา แหมมณี (2552) ได้รวบรวมวิธีสอน ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการฝึกอบรม ได้ 14 วิธี คือ วิธีสอนโดยใช้การบรรยาย (Lecture) วิธีสอนโดยใช้การสาธิต (Demonstration) วิธีสอนโดยใช้การทดลอง (Experiment) วิธีสอนโดยใช้การนิรนัย (Deduction) วิธีสอนโดยใช้การอุปนัย (Induction) วิธีสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา (Field Trip) วิธีสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) วิธีสอนโดยใช้การแสดงละคร (Dramatization) วิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง (Case) วิธีสอนโดยใช้เกม (Game)

วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation) วิธีสอนโดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ (Lecture) วิธีสอนโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรม (Programmed Instruction)

ส่วนพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2550: 73-74) ได้รวบรวมพุทธวิธีการสอน ซึ่งเป็นลีลาครู ความสามารถของครู 4 อย่าง คือ 1. สันทัสสนา ซึ่งให้ชัด จะสอนอะไร ก็ชี้แจงแสดงเหตุผล แยกแยะอธิบายให้ผู้ฟังเข้าใจแจ่มแจ้ง ดังจูงมือไปเห็นกับตา 2. สมาทปนา ชวนให้ปฏิบัติ คือ สิ่งใดควรทำก็บรรยายให้มองเห็นความสำคัญและซาบซึ้งในคุณค่าเห็นสมจริง จนผู้ฟังยอมรับอยากลงมือทำ หรือนำไปปฏิบัติ 3. สมุตเตชนา เราให้กล้า คือ ปลุกใจให้คึกคัก เกิดความกระตือรือร้นมีกำลังใจแข็งขัน มั่นใจที่จะทำให้สำเร็จ ไม่กลัวเหน็ดเหนื่อยหรือยากลำบาก 4. สัมปหังสนา ปลุกให้รำเริง คือ ทำบรรยายกาทำให้สนุกสดชื่น แจ่มใสเบิกบานใจ ให้ผู้ฟังชุ่มชื่น มีความหวัง มองเห็นผลดีและทางสำเร็จ หรือจำง่าย ๆ ว่า สอนให้แจ่มแจ้ง จูงใจ หาญกล้า รำเริง หรือ ชี้ชัด เชิญชวน คึกคัก เบิกบาน เป็นวิธีการที่ใช้ส่งเสริมการฝึกอบรมให้บรรลุผลสัมฤทธิ์สำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เปรียบเทียบกับระดับสติปัญญา กับ บั 4 เหล่า คือ อุกคฆฏัตถุญญ (บัวพั่นน้ำ) วิปจิตถุญญ (บัวปริ่มน้ำ) ไนยะยะ (บัวบานใต้น้ำ) ปทปรมะ (บัวจมใต้น้ำ) และมีจริตหรืออุปนิสัยที่แตกต่างกัน 6 ชนิด (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). 2551: 120, 261) ประกอบด้วย 1. รากจริต รักสวยรักงาม 2. โทสจริต ขี้โกรธ 3. โมหจริต ขลาดเขลา 4. สัทธาจริต เชื่อง่าย 5. พุทธิจริต หรือ ญาณจริต คิดถี่ถ้วน 6. วิตกจริต ฟุ้งซ่าน ซึ่งต้องปรับใช้วิธีการสอนให้เหมาะกับระดับและจริตของแต่ละคน

สรุปว่า วิธีการสอนเหล่านี้ เป็นหลักการวิธีการสำคัญที่สามารถประยุกต์หรือบูรณาการได้ในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคล ที่มีจิตนิสัยใจคอ เพศและวัยแตกต่างกัน ซึ่งแต่ละวิธีการนั้นมีคุณสมบัติไม่เหมือนกัน จึงสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมในแต่ละบุคคลแต่ละวิธี เพื่อให้ครอบคลุม กับการส่งเสริมศักยภาพบุคลากร ทั้งเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาให้มีคุณภาพตามต้องการได้

1.6 การพัฒนาชุดฝึกอบรม

สุเทพ หุ่นสวัสดิ์ (2540: 15) สรุปว่า การพัฒนาชุดฝึกอบรม จะต้องพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ ของชุดฝึกอบรมทั้งหมดอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อการผลิตชุดฝึกอบรม การจัดลำดับสาระการนำเสนอ การผลิตชุดฝึกอบรม การเลือกสื่อประกอบชุดฝึกอบรม และการประเมินชุดฝึกอบรม ส่วน ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2551: ออนไลน์) อธิบายว่า การผลิตชุดฝึกอบรมนั้น หากจะพิจารณาแล้วจะมีขั้นตอนที่สำคัญที่จะต้องดำเนินการ 4 ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ ขั้นการวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นการผลิตสื่อประกอบกิจกรรม และขั้นการทดสอบประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหา หมายถึง การจำแนกเนื้อหาวิชาออกเป็นหน่วยแยกย่อยลงไปจนถึงหน่วยระดับบทเรียน ดังนี้

1. การกำหนดหน่วย คือการนำหน่วยเนื้อหาบทเรียนกำหนดให้เป็นหน่วยระดับบทเรียน และกำหนดระยะเวลาของการจัดกิจกรรมแต่ละหน่วย

2. การกำหนดหัวเรื่อง เป็นการนำแต่ละหน่วยมากำหนดเป็นหัวเรื่องย่อย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะนำไปสู่การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้

3. การกำหนดความคิดรวบยอด เป็นการเขียนข้อความที่เป็นสาระสำคัญของแต่ละหัวเรื่อง

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าว่า กิจกรรมที่ใช้ในชุดฝึกอบรมจะต้องทำอะไรบ้างตามลำดับก่อนหลัง

ขั้นตอนที่ 3 การผลิตสื่อประกอบกิจกรรม เป็นการผลิตสื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการฝึกอบรม ตามที่กำหนดในการวางแผนการจัดกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 4 การทดสอบประสิทธิภาพชุดฝึกอบรม เป็นการประเมินคุณภาพชุดฝึกอบรม ด้วยการนำชุดฝึกอบรมไปทดลองใช้แล้วปรับปรุงให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรม จึงหมายถึง การเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมชุดของกิจกรรม สำหรับการฝึกอบรม ที่มีสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ ตามนโยบายของหน่วยงานมากขึ้นโดยเน้นการใช้สื่อประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้มาก สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ผู้ใหญ่ และแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ ที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดจากการลงมือปฏิบัติอันเป็นประสบการณ์ตรง มากกว่าผ่านการใช้อื่น ๆ

การจัดกิจกรรมฝึกอบรม จึงเป็นอีกบทบาทหนึ่งของการพัฒนาบุคลากร และเป็นกิจกรรม ที่นิยมจัดกันทั่วไป ๆ ในหลายองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เนื่องจากเป็นการเรียนรู้ที่สามารถ มองเห็นเป็นรูปธรรม และหาคำตอบภายหลังจากการฝึกอบรมได้ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว สามารถใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ และเทคนิคและวิธีการที่ทันสมัย ให้เข้ากับนิสัยหรือจริตของผู้รับ การฝึกอบรมได้ เพื่อหนีความซ้ำซากจำเจหรือวิธีการเดิม ๆ ที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมคาดเดาลำดับ ขั้นตอนได้

1.7 ขั้นตอนในการฝึกอบรม

การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่มี สิ่งที่เข้าไป (Input) มีกระบวนการ (Process) มี ผลที่ออกมา (Output) และจำเป็นต้องมี การย้อนกลับ (Feedback) อย่างต่อเนื่อง ซึ่งกระบวนการต้องมีการกระทำที่ต่อเนื่องเป็นระบบและมีความสำคัญทุกกระบวนการ (พินิจดา วีระชาติ. 2543: 7-10)

สำนักงานข้าราชการพลเรือน (สำนักงานข้าราชการพลเรือน. 2522: 37-38; พินิจดา วีระชาติ. 2543: 4) ได้สรุปบทความของ เจมส์ อาร์. เบก จูเนียร์ (James R. Beck Jr.) เรื่อง Eight Basic Steps for Successful Training Programs ว่า การฝึกอบรมและการพัฒนาจะประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องมีขั้นตอนดังนี้ 1.พิจารณาวิเคราะห์หาความจำเป็นในการฝึกอบรม ด้วยความถูกต้อง ระมัดระวัง 2.ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง 3.วางแผนการฝึกอบรมอย่างระมัดระวังรอบคอบ 4.กำหนดวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมให้ชัดเจนว่าคาดหวังอะไร

5. กำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม 6. สร้างบรรยากาศการฝึกอบรมแบบผู้ใหญ่
7. กำหนดเจ้าหน้าที่ฝึกอบรม 8. ประเมินผลและติดตามผล

โรซาลินด์ แลล. ร็อกอฟ (Rosalind L. Rogoff. 1987: 84; พนิจดา วีระชาติ. 2543: 9) ได้เขียนระบบการฝึกอบรมและการพัฒนาแบบวงล้อการฝึกอบรมว่า วงล้อการฝึกอบรมมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การรวบรวมข้อมูล (Gather Data) เป็นขั้นตอนเพื่อค้นหาว่าใครทำอะไร และทำไม เพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นหาความจำเป็นในการฝึกอบรมและพัฒนา

2. การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis Data) เป็นขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายนาม บุคลากร ลักษณะการทำงาน หน้าที่รับผิดชอบ ปัญหาในการปฏิบัติงาน เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ การฝึกอบรมและการพัฒนา

3. การสรุปผล (Develop Solution) เป็นขั้นตอนการพัฒนาอุปกรณ์การสอน การสร้างหลักสูตร การเลือกเทคนิคการฝึกอบรมและการพัฒนา และการเขียนแบบประเมินผลการฝึกอบรมและพัฒนา

4. การปฏิบัติการ (Take Action) เป็นขั้นตอนการดำเนินการฝึกอบรมรวมถึงการประเมินผลการฝึกอบรม

เลนนาร์ด แนต์เลอร์ (Leonard Nadler. 1982: 11-13) ได้สร้างระบบการฝึกอบรมเรียกว่า The Critical Events Model) กำหนดไว้ 9 ขั้นตอนดังนี้ (พนิจดา วีระชาติ. 2543: 9-10) 1. กำหนดความจำเป็นในการฝึกอบรม 2. กำหนดงานเฉพาะที่ต้องปฏิบัติ 3. กำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม 4. ตั้งจุดประสงค์ในการฝึกอบรม 5. สร้างหลักสูตร 6. เลือกเทคนิคการฝึกอบรม 7. เลือกอุปกรณ์ในการฝึกอบรม 8. ดำเนินการฝึกอบรม 9. ประเมินผลและติดตามผลการฝึกอบรม และการย้อนกลับการฝึกอบรม

ส่วน สมคิด บางโม (2544: 20 - 21) ได้เรียบเรียงขั้นตอนในการฝึกอบรมที่มีความกระชับ และสามารถนำไปใช้ได้ง่าย มี 5 ขั้นตอน คือ

1. การหาความจำเป็นในการฝึกอบรม (training needs)
2. การสร้างหลักสูตรการฝึกอบรม (training curriculum)
3. การออกแบบโครงสร้างการฝึกอบรม (training project)
4. ดำเนินการฝึกอบรม (training)
5. ประเมินผลการฝึกอบรม (training evaluation)

มีคำอธิบายขยายเนื้อความ ดังต่อไปนี้

1) การหาความจำเป็นในการฝึกอบรม (training needs)

ความจำเป็นในการฝึกอบรม หมายถึง การที่องค์กรมีปัญหาและอุปสรรคอย่างหนึ่งอย่างใดแล้วสามารถแก้ไขได้ด้วยการฝึกอบรมแต่ปัญหามองอย่างขององค์กร เช่น ผลผลิตตกต่ำ

เพราะเครื่องจักรเก่าและล้าสมัย ปัญหานี้ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยการฝึกอบรม ต้องแก้ด้วยการปรับปรุงเครื่องจักรหรือสั่งซื้อเครื่องจักรใหม่จึงจะแก้ได้ ดังนั้น ก่อนจะฝึกอบรมใด ๆ จึงต้องหาความจำเป็นในการฝึกอบรมเสียก่อนว่าจำเป็นต้องฝึกอบรมหรือไม่ฝึกอบรมแล้วแก้ปัญหาได้หรือไม่

2) การสร้างหลักสูตรการฝึกอบรม (training curriculum)

เมื่อหาความจำเป็นในการฝึกอบรมได้แล้วว่า จำเป็นต้องจัดให้มีการฝึกอบรมจะต้องฝึกอบรมให้แก่ใครและเรื่องใดบ้าง ขั้นต่อไปก็ต้องสร้างหลักสูตรในการฝึกอบรมขึ้น หลักสูตรในการฝึกอบรมย่อมมีหลายหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมต่อปัญหาขององค์กรและเหมาะสมต่อพนักงาน ซึ่งมีหลายระดับและหน้าที่ต่าง ๆ กัน เช่น หลักสูตรการสัมมนาผู้บริหารระดับสูง, หลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารระดับผู้จัดการฝ่ายหรือหัวหน้าฝ่าย, หลักสูตรอบรมผู้บริหารระดับหัวหน้าแผนก, หลักสูตรฝึกอบรมคอมพิวเตอร์สำหรับพนักงาน, หลักสูตรฝึกอบรมพนักงานขาย ฯลฯ

ส่วนประกอบหลักสูตร

1. ชื่อหลักสูตร
2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร
3. ระยะเวลาฝึกอบรม
4. หัวข้อพร้อมกำหนดจำนวนชั่วโมง
5. คำอธิบายรายวิชาโดยสังเขป
6. เทคนิคการฝึกอบรมแต่ละรายวิชา
7. วิธีประเมินผลแต่ละรายวิชา

การสร้างหลักสูตรควรตั้งคณะกรรมการร่างหลักสูตรขึ้นซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะวิชา ผู้จัดการฝ่ายที่เกี่ยวข้อง หัวหน้าพนักงาน พนักงาน และเจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคล

3) การออกแบบโครงสร้างการฝึกอบรม (training project)

การวางแผนว่าจะฝึกอบรมอะไร เมื่อไร และให้ใครนั้น จะต้องเขียนเป็นโครงการอย่างละเอียดเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ปกติจะทำโครงการไว้ล่วงหน้า 1 ปี ถึง 3 ปี โดยใช้หลักสูตรที่เตรียมไว้แล้ว

4) ดำเนินการฝึกอบรม (training)

การดำเนินการฝึกอบรมเป็นการนำโครงการที่ได้รับอนุมัติแล้วมาดำเนินการฝึกอบรม ซึ่งจะต้องบริหารโครงการเป็น 3 ระยะ คือ 1. ระยะเตรียมการ นั่นคือ การเตรียมการก่อนฝึกอบรม 2. ระยะฝึกอบรม คือตั้งแต่วันแรกของการฝึกอบรมจนถึงวันสิ้นสุดของการฝึกอบรม และ 3. ระยะหลังการฝึกอบรมแล้ว ทั้ง 3 ระยะมีภารกิจและงานที่จะต้องดำเนินการหรือปฏิบัติมากมายหลายประการ

5) ประเมินผลการฝึกอบรม (training evaluation)

การประเมินผลการฝึกอบรม เป็นการวัดและประเมินว่าการอบรมเป็นไปตามที่กำหนดไว้และบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง การประเมินอาจใช้การวัดหลาย ๆ

วิธี อาจประเมินครั้งเดียวเมื่อสิ้นสุดโครงการ หรือประเมินครั้งระยะเวลาของการฝึกอบรมและเมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมรวมเป็น 2 ครั้ง หรือติดตามประเมินผลเมื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมกลับไปปฏิบัติงานแล้ว 6 เดือนถึง 1 ปี รวมเป็น 3 ครั้ง แล้วแต่ความเหมาะสมและความต้องการ

จากหลักการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ความจำเป็นในการฝึกอบรม วัตถุประสงค์และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่ได้เรียบเรียงมาทั้งหมดนั้น ผู้วิจัยจึงได้ประมวลและสังเคราะห์จากแนวคิดของ เจมส์ อาร์. เบก จูเนียร์ (James R. Beck Jr.), โรซาลินด์ แลล. โรกอฟ (Rosalind L. Rogoff.) เลนนาร์ด แนต์เลอร์ (Leonard Nadler) และสมคิด บางโม เพื่อจัดลำดับขั้นตอนใช้ในการจัดชุดกิจกรรมฝึกอบรม 5 ขั้นตอน ดังนี้

เจมส์ อาร์. เบก จูเนียร์ (James R. Beck Jr.)		โรซาลินด์ แลล. โรกอฟ (Rosalind L. Rogoff.)		เลนนาร์ด แนต์เลอร์ (Leonard Nadler)		สมคิด บางโม	
1. วิเคราะห์หาความจำเป็นในการฝึกอบรม	✓	1. การรวบรวมข้อมูล (Gather Data)	✓	1. กำหนดความจำเป็นในการฝึกอบรม	✓	1. การหาความจำเป็นในการฝึกอบรม (training needs)	✓
2. ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง		2. การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis Data)	✓	2. กำหนดงานเฉพาะที่ต้องปฏิบัติ	✓	2. การสร้างหลักสูตรการฝึกอบรม (training curriculum)	✓
3. วางแผนการฝึกอบรม	✓	3. การสรุปผล (Develop Solution)	✓	3. กำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม	✓	3. การออกแบบโครงสร้างการฝึกอบรม (training project)	✓
4. กำหนดวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมให้ชัดเจนว่าคาดหวังอะไร	✓	4. การปฏิบัติการ (Take Action)	✓	4. ตั้งจุดประสงค์ในการฝึกอบรม	✓	4. ดำเนินการฝึกอบรม (training)	✓
5. กำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม	✓			5. สร้างหลักสูตร	✓	5. ประเมินผล การฝึกอบรม (training evaluation)	✓

6. สร้างบรรยากาศการฝึกอบรมแบบผู้ใหญ่	✓			6. เลือกเทคนิคการฝึกอบรม	✓		
7. กำหนดเจ้าหน้าที่ฝึกอบรม				7. เลือกอุปกรณ์ในการฝึกอบรม			
8. ประเมินผลและติดตามผล	✓			8. ดำเนินการฝึกอบรม	✓		
				9. ประเมินผลและติดตามผล	✓		

ภาพประกอบ 3 ตารางสังเคราะห์ การออกแบบลำดับขั้นตอนในการฝึกอบรม

สรุปว่า ลำดับขั้นตอนในการฝึกอบรม หมายถึง รายละเอียดของการฝึกอบรม ซึ่งเป็นแผนที่หรือเข็มทิศในการเดินทางนั่นเอง ที่บังคับให้ต้องเดินไปตามขั้นตอน จึงจะสามารถหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหาได้ถูกต้องและมีประสิทธิผล ไม่อาจข้ามขั้นตอนได้ เพื่อตอบโจทย์ที่ตั้งเอาไว้ ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 หาความจำเป็นในการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 2 สร้างชุดกิจกรรมฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบคุณภาพชุดกิจกรรมฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงชุดกิจกรรมฝึกอบรม

ตอนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้

2.1 การเรียนรู้: ความหมาย

การเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นและเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมที่มีความหลากหลายและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีผู้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

การเรียนรู้ (Learning) สอนง โลหิตพิเศษ (2548: 25) ได้อธิบายความหมายว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในการตอบสนองหรือพฤติกรรมซึ่งเกิดขึ้นทั้งหมด หรือบางส่วนจากประสบการณ์ ซึ่งเกิดขึ้นโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ได้ (Good 1959: 313) ตัวอย่างประสบการณ์ซึ่งเกิดขึ้นโดยตั้งใจ เช่น การอ่านหนังสือ เพื่อค้นคว้าหาคำตอบต่าง ๆ หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ อาทิ การพลัดตกหกล้ม ทำให้เรารู้ว่าต้องระมัดระวัง การเรียนรู้เป็นพฤติกรรมของผู้เรียน กล่าวโดยสรุป การเรียนรู้ เป็นพฤติกรรมของผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ และได้รับผลแห่งการเรียนรู้

มาร์ซี พี. ดริสคอล (Mar P. Driscoll, 2000), เอทคินสันและเพื่อน (Atkinson, Smitn; & Hilgard, 1996); อังอิงจาก สิริอร วิชาวุธ.(2554: 1), โดแนล คลาร์ก (Donald Clark. 2005); อังอิงจาก พรพิมล พรพิรชนม์. (2550: 3) ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้คือกระบวนการ

การเปลี่ยนแปลง การเพิ่มพูนและปรับแต่งศักยภาพของพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์และการปฏิสัมพันธ์กับโลกรอบ ๆ ตัว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมนี้สามารถวัดได้ อันเป็นผลมาจากการฝึกฝนปฏิบัติ การได้รับความรู้การฝึกทักษะและการมีประสบการณ์กับสิ่งเร้านั้นในอดีตมาก่อน การเปลี่ยนแปลงไม่ได้เกิดจากการมีวุฒิภาวะ หรือสูญเสียอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย หรือเป็นผลของความเหนื่อยล้า หรือเหตุผลอื่น ๆ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงสามารถวัดได้

แฮร์ริส และชววนส์ (Harris; & Schwahn, 1961); อ้างอิงจาก สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2547: 89-90) กล่าวถึงความหมายว่า การเรียนรู้ เป็นการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการประสบการณ์ และได้แยกให้เห็นถึงประเด็นสำคัญ 3 ประการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ดังนี้

1. การเรียนรู้ในลักษณะการผลิต (Learning as Product) โดยเน้นให้เห็นความสำคัญของผลลัพธ์ขั้นสุดท้าย นั่นคือผลของการเรียนรู้ (Outcome of Learning) ซึ่งได้มาจากการประสบการณ์

2. การเรียนรู้ในลักษณะกระบวนการ (Learning as Process) โดยเน้นให้เห็นความสำคัญเกี่ยวกับเหตุการณ์ และกระบวนการที่ทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ หรือสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้ จนกระทั่งทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้

3. สิ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ (Learning as Function) เป็นการศึกษาค้นคว้าเพื่อหาสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ เช่น แรงจูงใจ ความตั้งใจในการเรียนรู้ หรือการถ่ายโยงการเรียนรู้ (Transformation of Learning) สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์

เชียรศรี วิวิธสิริ (2534: 5-6) กล่าวว่า การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอาจจำแนกได้ 3 ด้าน ดังนี้ 1) พฤติกรรมทางความรู้ คือ เปลี่ยนจากไม่รู้ ให้เป็นรู้ รู้กว้าง รู้ลึกซึ่งมากขึ้น 2) พฤติกรรมทางความรู้ คือ เปลี่ยนจากทำไม่เป็น ให้ทำเป็น ทำคล่องแคล่วมากขึ้น 3) พฤติกรรมทางทัศนคติ คือ เปลี่ยนจากความรู้สึกไม่ชอบ ให้ชอบ หรือจากชอบเป็นไม่ชอบ

การเรียนรู้ที่สมบูรณ์คือการเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 ด้าน และไม่ใช่เปลี่ยนแปลงเพียงพฤติกรรมภายนอกเท่านั้น แต่ยังรวมถึงพฤติกรรมภายในกระบวนการทางจิตใจ เช่น ความนึกคิด ความรู้สึกต่าง ๆ การรู้จักแก้ปัญหาชีวิต เป็นต้น

การเรียนรู้ของผู้ใหญ่นั้นเกิดได้จากสภาพการณ์ 3 ประการ คือ

1. การเรียนรู้ที่เกิดจากสภาพการณ์ทางธรรมชาติ (Natural Setting) คือเรียนรู้จากสภาพธรรมชาติที่อยู่ใกล้ ๆ ตัว เช่น การอยู่ในร่ม สบายกว่าการอยู่กลางแจ้ง กลางฝน

2. การเรียนรู้จากสภาพการณ์ทางสังคม (Society Setting) มีอยู่ในชีวิตประจำวัน เช่น การเรียนรู้จากการอ่านหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ การมีส่วนร่วมในสังคม เป็นต้น

3. การเรียนจากสภาพการณ์ของการจัดการเรียนการสอน (Formal Instructional Setting) คือมีผู้แทนจากสถาบันจัดลำดับการเรียนรู้อย่างมีจุดหมายและต่อเนื่องกัน

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2545: 87) ให้ความหมายว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากการได้รับสิ่งเร้าและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าวควรมีลักษณะถาวรพอสมควร ซึ่งก็คือการได้รับประสบการณ์นั่นเอง

สมคิด อิศระวัฒน์ (2543: 79) ได้รวบรวมความหมายของ การเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้คือการได้รู้ในสิ่งที่ไม่เคยรู้มาก่อน, การเรียนรู้คือการรับฟังข้อมูลจากผู้รู้ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ, การเรียนรู้คือการเข้าห้องเรียนฟังบรรยาย, การเรียนรู้คือการแสวงหาข้อมูลใหม่ ๆ ที่ทำให้ใช้, การเรียนรู้คือการจดจำสิ่งที่ดีแล้วนำไปใช้ปฏิบัติ, การเรียนรู้คือการท่องจำ, การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลง, การเรียนรู้คือการค้นหา, การเรียนรู้คือความต้องการความรู้หรือทักษะ

การเรียนรู้เป็นสัจยชาติญาณของมนุษย์ในการพัฒนาตน ขึ้นกระแสดความจำเป็นยุคสมัย สภาวการณ์ วิธีการดำเนินชีวิต (เยาวลักษณ์ ไทรวิจิตร. 2543; สมคิด อิศระวัฒน์. 2543: 79)

จากตัวอย่างข้างบนจะสังเกตได้ว่า ความหมายของคำว่า การเรียนรู้นั้น แต่ละคนก็อธิบายความหมายแตกต่างกันไป สมคิด อิศระวัฒน์ (Isarawatana, 1987; สมคิด อิศระวัฒน์. 2543: 80) ได้แบ่งกลุ่มคำอธิบายความหมายของการเรียนรู้เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. การเรียนรู้คือผลที่ได้รับ (Outcome) ความหมายของคำว่า การเรียนรู้ในกลุ่มนี้ ได้แก่

1. การเติบโต (Growing) การเรียนรู้คือ การงอกงาม การเติบโต ความต้องการที่จะรู้มากขึ้น 2. ความเข้าใจ (Understanding) 3. การเปลี่ยนแปลง (Changing) 4. ทุกสิ่งทุกอย่าง (Everything) 5. การได้มาซึ่งความรู้ (Acquiring information) 6. การเก็บรวบรวมข้อมูล (Gathering information) 7. การค้นหาข้อมูล (Gathering information) ในสิ่งที่ไม่เคยรู้มาก่อน

2. การเรียนรู้คือการประยุกต์ใช้ (Application) เมื่อผู้เรียนเรียนความรู้ใหม่ ผู้เรียนนำความรู้ที่เรียนไปปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ในสถานการณ์ใหม่

3. การเรียนรู้คือกระบวนการ (Process) การเรียนรู้ตามความคิดของคนกลุ่มนี้คือการ ท่อง จำ การสังเกต การฝึกหัดทำ หรือการลองผิดลองถูก

การเรียนรู้จึงเป็นวิธีการปรับตัวที่เกิดขึ้นกับปัจเจกบุคคล (คมกฤษ จันทร์ขจร.2551: 27-28) ที่เกิดจากการที่บุคคลเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพการณ์ในวิถีชีวิตประจำวัน ประกอบไปด้วย 1. การเรียนรู้ตามสถานการณ์ (Situated learning) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้จากกระบวนการทางสังคม ไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นจากภายในบุคคล (Internal) หรือเป็นเรื่องภายในตัวตนของคน (With the skin of individual) แต่เพียงอย่างเดียว 2. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory learning) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้มีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดกระบวนการกลุ่ม เกิดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา การระดมสมองโดยใช้เทคนิคต่าง ๆ 3. การเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic learning) เป็นการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน เนื้อหาที่ผู้เรียนอยากเรียน การเรียนรู้ตามสภาพจริงบนพื้นฐานของทฤษฎีการสร้างปัญญา (Constructivism) 4. การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-directed learning) ทั้งนี้ผลของการเรียนรู้จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างเหมาะสมลงใน 3 ด้านคือ ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะหรือกระบวนการ (Skill Process) และด้านความรู้สึก (Affective) (พรพิมล พรพีรชนม์. 2550: 5)

สิริอร วิชชาวุธ (2554: 2) สรุปคำจำกัดความการเรียนรู้ไว้เป็น 3 ประเด็น คือ

1. การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมจากเดิม ไม่รู้ เป็น รู้ ทำไม่ได้ เป็น ทำได้ ไม่เคยทำ เป็นเคยทำ
2. การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมนั้นเป็นไปอย่างถาวร (permanent not temporary)
3. การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมนั้นเกิดจากประสบการณ์การฝึกฝนและการฝึกหัด ไม่ใช่จากสาเหตุอื่น ๆ เช่น วุฒิภาวะ จากการเหนื่อยล้า จากการเจ็บป่วย จากอุบัติเหตุทำให้สูญเสียการบังคับกล้ามเนื้อและความจำหรือกระบวนการทำงานของสมองหรือเนื่องจากผลของการเสพยาเสพติด เป็นต้น

ดังนั้น การเรียนรู้ จึงเป็นกระบวนการเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมถาวร โดยมีผลมาจากความเข้าใจ การฝึกฝนและประสบการณ์ จึงสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเหมาะสมในทุกสภาวะการณ์

2.2 จิตวิทยาการเรียนรู้

การเรียนรู้เป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญสำหรับพัฒนาการของชีวิตที่ไม่มีวันจบสิ้น เพราะว่าการเรียนรู้ของบุคคลเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน ในเรื่องราวที่แตกต่างกัน มีการเรียนรู้ที่ต่างกันไป สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2547: 3- 7) ได้กล่าวถึงนิยามของการเรียนรู้ไว้ 2 ประการ คือ

1. การเรียนรู้เป็นการสะสมข้อเท็จจริง (Facts) และแนวคิด (Ideas) ที่ได้รับจากโรงเรียน และหาเพิ่มเติมได้ตลอดชีวิตของบุคคลนั้น เป็นนิยามที่ให้ความสำคัญกับการเรียนจากโรงเรียน และสนับสนุนความเชื่อที่ว่าบุคคลได้เรียนรู้จากโรงเรียนแล้วและเพิ่มเติมความรู้ในแต่ละปีที่ผ่านมาในชีวิต

2. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญา (Mental) หรือกระบวนการทางร่างกาย (Physical) ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนิยามนี้มีความผันแปรและพลวัต (Dynamic) ต่อการเรียนรู้ในการทำงานและสามารถดำเนินไปโดยตลอดชีวิต ทั้งนี้เพราะสติปัญญาของมนุษย์จะไม่หยุดนิ่ง จะเคลื่อนไหวและแปรเปลี่ยน (พัฒนาการ) ไปตลอดชีวิต อาจขึ้นอยู่กับบทบาทภารกิจที่ปฏิบัติของบุคคลนั้น

นักวิจัยส่วนมากมีความเห็นสอดคล้องกันว่าการเรียนรู้ของบุคคลจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยที่สำคัญ ๆ ต่อไปนี้

1. มีความกระตือรือร้น (Active) ในกระบวนการเรียนรู้มากกว่าการรับฟังเฉย ๆ (Passive) นั่นคือ ไม่เพียงการรับฟังคำสอน (บรรยาย) แต่ควรมีส่วนร่วมในกิจกรรม (Activity) ที่จัดให้กับผู้เรียน
2. เป็นพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงที่ถาวร (Permanent Change) และการเปลี่ยนแปลงนี้ช่วยให้เกิดสมรรถภาพในการปฏิบัติงานได้ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติและความสนใจ

จากคำอธิบายความหมายทั้งหมดนั้นสามารถสรุปได้ว่า การเรียนรู้คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเดิมไปเป็นพฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งเป็นผลมาจากการฝึกฝนหรือประสบการณ์ที่ได้รับของแต่ละบุคคลไม่ว่าจะมาจากการฟัง คิด ถาม เขียน ประสาทสัมผัสหรือด้วยเทคนิควิธีการใด ๆ ก็ตาม ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จะเกิดขึ้นโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตามซึ่งเป็นการได้รับข้อมูล เพิ่มพูนทักษะทัศนคติ จนกระทั่งเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยเดิมที่ไม่ดี เช่น การเลิกสูบบุหรี่ หรือไม่มีอาการประหม่าเมื่อต้องพูดต่อหน้าชุมชน ซึ่งการเรียนรู้อาจปรับเปลี่ยน (Modification) ความรู้เดิม ๆ ทักษะเก่า ๆ ตลอดจนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่สามารถนำไปใช้กับกิจกรรมการฝึกอบรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

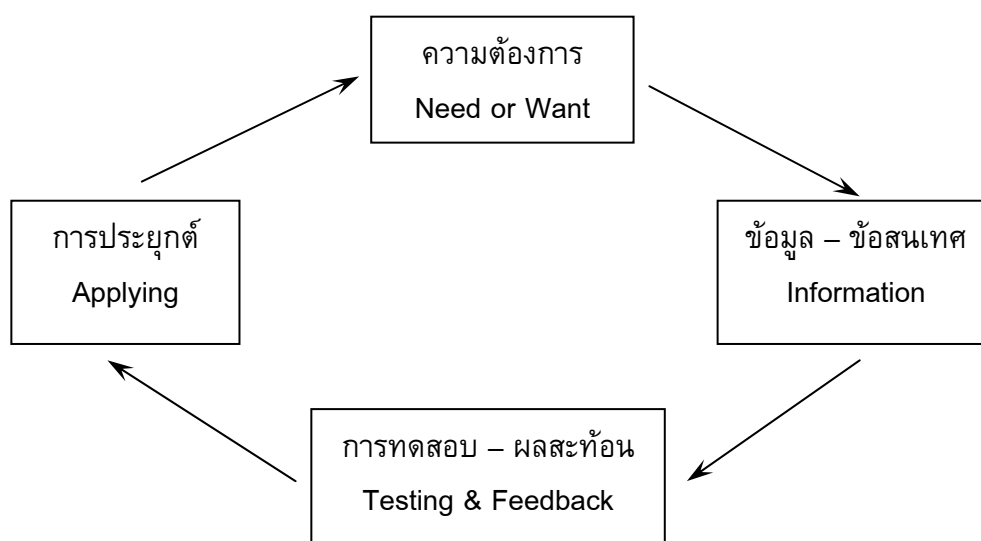
2.3 วิธีการเรียนรู้

การเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นภายในห้องเรียนหรือภายในสถาบันการศึกษาเสมอไป การเรียนรู้อาจเกิดขึ้นได้หลายวิธี ซึ่งสมคิด อิศระวัฒน์ (Burman, 1969: สมคิด อิศระวัฒน์, 2543: 82) ได้รวบรวมไว้ ดังนี้ **1. การเรียนรู้โดยบังเอิญ (Random or incidental Learning)** การเรียนรู้แบบนี้เกิดขึ้นโดยบังเอิญ มิได้เกิดจากความตั้งใจ **2. การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed Learning)** การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ด้วยความตั้งใจของผู้เรียน ซึ่งมีความปรารถนาจะรู้ในเรื่องนั้น ผู้เรียนจึงคิดหาวิธีการเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ หลังจากนั้นจึงมีการประเมินผล **3. การเรียนรู้โดยกลุ่ม (Collaborative Learning)** การเรียนรู้แบบนี้เกิดจากการที่ผู้เรียนรวมกลุ่มกัน แล้วเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายให้กับสมาชิก ทำให้สมาชิกมีความรู้เรื่องที่วิทยากรพูด **4. การเรียนรู้จากสถาบันการศึกษา (Formal Learning)** การเรียนรู้จากสถาบันการศึกษาเป็นการเรียนรู้แบบเป็นทางการ มีหลักสูตรประเมินผล มีระเบียบการเข้าศึกษาที่ชัดเจน ผู้เรียนต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กำหนด เมื่อปฏิบัติครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนดก็จะได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตร

ครอส (Cross, 1996; สมคิด อิศระวัฒน์. (2543: 83) ได้แบ่งวิธีการเรียนรู้เป็น 3 กลุ่มได้แก่ **1. การเรียนรู้จากกิจกรรมการเรียนต่าง ๆ ซึ่งจัดขึ้นโดยหน่วยงานต่าง ๆ** การเรียนรู้ในกลุ่มนี้อาจจัดขึ้นเพื่อให้ได้หน่วยกิตประกาศนียบัตร หรืออาจไม่มีการให้หน่วยกิต ผู้จัดได้แก่หน่วยงานในท้องถิ่น วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย โรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ หลักสูตรที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถให้กับบุคคล **2. การเรียนรู้ด้วยตนเอง** ผู้ใหญ่ซึ่งสมัครใจ มีความพยายามที่จะเรียนรู้ คนเหล่านี้มีแนวโน้มจะเป็นคนซึ่งเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learners) ลักษณะของคนกลุ่มนี้จะเป็นคนซึ่งสนใจจนขวนขวายตลอดเวลา **3. การเรียนรู้จากสถาบันการศึกษา** ผู้เรียนจะเข้าเรียนในสถาบันการศึกษาซึ่งมีหลักสูตร วิธีการวัดผล มีข้อกำหนดต่าง ๆ ซึ่งผู้เรียนต้องปฏิบัติตาม

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นอาจสรุปได้ว่า การเรียนรู้ อาจเกิดได้หลายวิธี เช่น การเรียนรู้จากกิจกรรมที่จัดขึ้น การเรียนรู้ด้วยตนเองโดยบังเอิญและการเรียนรู้ซึ่งจัดโดยสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

2.4 กระบวนการเรียนรู้ (How to People Learn)

ภาพประกอบ 4 กระบวนการเรียนรู้ (How to People Learn)

จากภาพ จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง (Continuous Process) มีทั้งการกระทำและตอบสนองร่วมกัน (สullivan วัฒนวงศ์. 2547: 3-7) อธิบายได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ความต้องการ (Needing or Wanting) ในการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญมากที่สุดที่ต้องทราบว่า บุคคลนั้นต้องการจะเรียนอะไร ต้องการจะประสบความสำเร็จในสิ่งใด ต้องการค้นหาคำตอบในเรื่องใดเช่น ต้องการขับรถได้ เรียนรู้วิธีใช้โปรแกรมต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ (Information Gathering) สิ่งเหล่านี้บุคคลจะเก็บรวบรวมตั้งแต่ในโรงเรียน จากวิชาต่างๆ เป็นการเรียนในระบบโรงเรียน และบางส่วนได้รับการเรียนรู้ตามอัธยาศัย หรือการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ โดยจะได้รับจากที่บ้านหรือจากสถานที่ทำงาน

ขั้นตอนที่ 3 การทดสอบและผลสะท้อน (Testing and Feedback) เป็นการนำข้อมูลสารสนเทศมาประมวลแล้วทำการลองทดลองหรือลงมือปฏิบัติ เช่น การทดสอบการขับขีรถยนต์ การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ว่าปฏิบัติงานได้จริงหรือไม่ทดสอบฝีมือด้านอาชีพต่าง ๆ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4 การประยุกต์และปฏิกิริยาตอบสนอง (Reflection and Applying) เป็นการประยุกต์ข้อเสนอที่ได้รับจากสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งอาจจะได้ประเมินดูผลลัพธ์จากการทดสอบ หรือผลลัพธ์จากการพยายามค้นหาคำตอบ การประยุกต์ใช้ความรู้จากสิ่งที่เรียนรู้ไปสู่สถานการณ์ใหม่ๆ ถ้าหากทักษะการเรียนรู้ได้นำไปเกี่ยวพันกับการปฏิบัติในทักษะใหม่ๆ และสามารถถ่ายโอนทักษะ

นั้น ๆ ไปสู่การเรียนรู้ใหม่ ๆ ซึ่งการประยุกต์การเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด คือ การตอบคำถามได้ว่า ได้เรียนรู้อะไรบ้าง ? และสามารถนำความรู้นี้ไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้

ขั้นตอนการเรียนรู้ทั้ง 4 ขั้นนี้ อาจมีการซ้ำซ้อนกันได้ แต่โดยทั่วไปแล้วจะเป็นไปอย่างมีขั้นตอน ทั้งนี้ การเรียนรู้ส่วนมากมักเริ่มจากการมีความต้องการและความสนใจ ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญมาก

การเรียนรู้ของบุคคลที่เกิดขึ้นในทุกหนทุกแห่งไม่จำกัดเวลาและสถานที่ อันเป็นหลักการเป็นกุญแจดอกสำคัญที่จะนำไปสู่ศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นศตวรรษแห่งการเรียนรู้ ตรงกับสี่เสาหลักแห่งการเรียนรู้ (สนอง โลหิตวิเศษ. 2544: 30) คือ

1. การเรียนรู้เพื่อรู้ (Learning to know) เป็นการเรียนเพื่อย่างลงลึกในบางสาขาวิชาที่สนใจ
2. การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง (Learning to do) เป็นการเรียนรู้เพื่อสร้างความสามารถของมนุษย์ให้ดำรงชีพอยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เพื่อพัฒนาความสามารถ ทักษะของมนุษย์ในชีวิตจริง
3. การเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกัน (Learning to live together) เป็นการเรียนรู้เพื่อเข้าใจผู้อื่นทั้งในแง่ประวัติศาสตร์ ธรรมเนียมประเพณีและค่านิยมทางจิตใจ เรียนรู้วิธีแก้ปัญหาและอยู่ร่วมกันในสังคมยุคใหม่ อันเป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา
4. การเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to be) เป็นการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเองให้ดียิ่งขึ้น รู้จักตัดสินใจ มีดุลยพินิจ รับผิดชอบต่อตนเอง มีเหตุผล มีความซาบซึ้งในสุนทรียภาพ ความงาม สมรรถภาพของตนเอง

รวมถึงความสำคัญของกระบวนการเรียนการสอน (สนอง โลหิตวิเศษ. 2544: 46-49) คือ

1. กระบวนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้เป็นพลวัต (Dynamic) มีการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) และการร่วมมือกัน (Cooperative) ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน
 2. คนมีความสำคัญมากกว่าเนื้อหาวิชาที่สอนหรือเทคนิคการเรียนการสอน
 3. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันรับผิดชอบการเรียนรู้และการสอน
 4. เป้าหมายของผู้เรียนเป็นตัวกำหนดกระบวนการเรียนการสอน
 5. ฝึกทักษะและสร้างเจตคติในการเรียนรู้
 6. ผู้เรียนและผู้สอนก้าวไปด้วยกันในบรรยากาศที่ช่วยเหลือสนับสนุนกันไปสู่มรรยาภาศของความท้าทายโดยตรง
 7. ควรทำการประเมินผลอย่างต่อเนื่องในกระบวนการเรียนการสอน
 8. การเรียนรู้จะเกิดขึ้น เมื่อผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในทางบวก
- กระบวนการเรียนรู้เหล่านี้ สามารถนำมาใช้กับเยาวชน ซึ่งกำลังก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ เริ่มมีความแตกต่างจากเด็ก เริ่มมีประสบการณ์ มีวุฒิภาวะ มีความคิดความอ่านเป็นของตนเอง และมีการ

ตัดสินใจที่เด็ดขาดหากมองเห็นประโยชน์และความจำเป็น โดยไม่ต้องรอกระแสความนิยมจากบริบททางสังคมเป็นตัวกระตุ้น ให้ตัดสินใจ

2.5 การสอนผู้ใหญ่

การสอนผู้ใหญ่ (**Andragogy**) เป็นศาสตร์และศิลป์ในการช่วยเหลือให้ผู้ใหญ่เรียนรู้ ความเชื่อเชิงมนุษยนิยมหลักๆ ที่เกี่ยวข้องคือ 1) บุคคลมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง (unique) นั่นคือบุคคลมีความแตกต่าง (individual differences) 2) คนต้องการพัฒนาไปในทางที่ดีตามศักยภาพ (potential) ของตน 3) การเรียนรู้เป็นกระบวนการภายในของผู้เรียน (internal process) บุคคลภายนอกเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ ตัวผู้เรียนรับผิดชอบกระบวนการเรียนรู้โดยสิ้นเชิง 4) บุคคลต้องการชี้นำตนเอง (self-directing) บอกความต้องการของตนเองได้ว่า ต้องการเรียนรู้สิ่งใด เพื่อวัตถุประสงค์และการใช้ประโยชน์ใด อยากเรียนรู้โดยวิธีใด อยากวัดความสำเร็จอย่างไร ความเชื่อนี้นำไปสู่แนวคิดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ (learner - centered approach) Knowles (1978) แนะนำคำว่า Andragogy ที่มีความเชื่อเบื้องต้นเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ต่างจากเด็ก ดังนี้

1. การรับรู้เปลี่ยนแปลงไป (changes in self-concepts) จากการพึ่งพาผู้อื่นไปสู่การชี้นำตนเอง (self-directedness) เพิ่มขึ้น การเรียนรู้ที่เหมาะสมควรเป็นแนวชี้นำตนเองในการเรียนรู้ (self-direction in learning)
2. บทบาทของประสบการณ์ (role of experience) ผู้ใหญ่สะสมประสบการณ์เพิ่มขึ้น เป็นการขยายฐานที่จะเชื่อมโยงกับประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่ การเรียนรู้ที่เหมาะสมจึงควรเป็นแนวที่ใช้ประโยชน์จากประสบการณ์เดิม
3. ความพร้อมที่จะเรียนรู้ (readiness to learn) ความพร้อมในการเรียนรู้จะเป็นผลจากภารกิจพัฒนาการ (developmental tasks) ถ้าสอดคล้องกับความต้องการ ตรงกับปัญหาและสถานการณ์จริงของผู้เรียน ผู้เรียนย่อมมีความพร้อมในการเรียนรู้สูง เกิดเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่จะสอน (teachable moment) ผู้เรียนย่อมเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ความมุ่งหมายของการเรียนรู้ (orientation to learning) เดิมมองการใช้ประโยชน์ของการเรียนรู้ในโรงเรียนในระยะยาวในอนาคต คือเรียนรู้เพื่อเป็นพื้นฐานของการเรียนในขั้นที่สูงขึ้นในอนาคต แต่ผู้ใหญ่ส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ก็เพื่อใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตจริง (problem-centered, life-centered and immediacy of application) (ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ. 2544: 56-57)

แอนดราโกจี (Andragogy) เป็นหลักการศึกษาผู้ใหญ่ซึ่งโนลส์ (Knowles, 1980) ใช้เรียกวิชาการศึกษาผู้ใหญ่นี้ เป็นความเชื่อที่ว่า การเรียนรู้ของผู้ใหญ่แตกต่างจากการเรียนรู้ของเด็ก เพราะผู้ใหญ่มีประสบการณ์มากกว่า และมีอะไรที่แตกต่างกันหลายอย่าง เช่น มโนทัศน์ของผู้เรียน ประสบการณ์ของผู้เรียน ความพร้อมของผู้เรียน และแนวทางการในการเรียนรู้ ดังนั้น การเรียนการสอนต้องยึดหลักให้ตอบสนองต่อธรรมชาติของผู้ใหญ่ นั่นคือต้องรู้ และให้สอดคล้องกับ

ความต้องการของผู้เรียน ธรรมชาติผู้เรียน วิธีการเรียนการสอนผู้ใหญ่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ได้แสดงออกและแนะนำตนเอง (วีระกุล อรรถะนาถ, 2555: 15)

มัลคอล์ม โนลส์ (Malcolm S. Knowles) ได้อธิบายขยายแนวคิดของทฤษฎี Andragogy เป็นข้อตกลงเบื้องต้น (ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ, 2548: 8) ดังนี้

1. ผู้ใหญ่ต้องรู้สาเหตุที่ตนจำเป็นต้องเรียนก่อนการเรียนรู้ใดๆ
2. ผู้ใหญ่รู้ตนเองว่าเป็นผู้รับผิดชอบชีวิตของตนเอง ดังนั้น ผู้ใหญ่จึงเกิดความต้องการทางจิตอย่างลึกซึ้งเข้มข้นที่จะได้รับการยอมรับให้ชี้แนะตนเอง
3. ผู้ใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาพร้อมประสบการณ์เดิมที่แตกต่างจากเด็กทั้งในแง่เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
4. ผู้ใหญ่จะมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ตนต้องการรู้หรือสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ดีในชีวิตจริง
5. ผู้ใหญ่มุ่งเรียนเพื่อใช้ประโยชน์ในชีวิตหรือมุ่งใช้ประโยชน์ในงานอาชีพซึ่งตรงข้ามกับการเรียนของเด็กที่มุ่งเน้นในเนื้อหาของสิ่งที่เรียน
6. แม้ว่าผู้ใหญ่ต้องสนองต่อแรงจูงใจภายนอกบางชนิดเช่นงานที่ดีกว่าการได้รับความดีความชอบในตำแหน่งที่สูงขึ้นเงินเดือนสูงขึ้นเป็นต้นอย่างไรก็ตามแรงจูงใจที่มีผลให้ผู้ใหญ่ต้องสนองได้ดีกว่าแรงจูงใจภายนอกก็คือแรงจูงใจภายในเช่นความปรารถนาที่จะเพิ่มคุณค่าในตนเองการได้รับการยอมรับจากผู้อื่นมากขึ้น

มัลคอล์ม โนลส์ (Malcolm S. Knowles 1990; อ้างอิงจาก Glickman, Gordon and Ross-Gordon 1995: 50-55; ประณัฐ กิจรุ่งเรือง, 2553: 112) ได้เสนอข้อสรุปเกี่ยวกับหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ไว้ 5 ประการ คือ 1. ผู้ใหญ่มีความต้องการทางด้านจิตใจที่จะนำตัวเอง 2. ผู้ใหญ่สามารถที่จะนำประสบการณ์ที่ได้สั่งสมมาใช้ในสภาพการณ์เรียนรู้ใหม่ ๆ ได้ และสามารถนำกระบวนการเหล่านั้นมาใช้ให้ได้ 3. ความพร้อมที่จะเรียนรู้ของผู้ใหญ่มีอิทธิพลจากความต้องการที่จะแก้ปัญหาในชีวิตจริง ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานที่ต้องพัฒนาตนเองด้วย 4. ผู้ใหญ่ใช้วิธีการปฏิบัติจริงในการเรียนรู้ และขณะเดียวกันก็ต้องการใช้ความรู้ในทันที 5. การเรียนรู้ของผู้ใหญ่เกิดจากแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivated)

อาชัญญา รัตนอุบล (2542); อ้างอิง จิรัฏฐ์ แก้วกุล (2554: 22) กล่าวว่า ศาสตร์และศิลป์ในการช่วยให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) มโนทัศน์ของผู้เรียน (Self - concept) ผู้ใหญ่จะมีลักษณะที่เติบโตทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีวุฒิภาวะสูง มโนทัศน์ต่อตนเอง จะพัฒนาจากการพึ่งพาผู้อื่นไปเป็นการนำตนเอง เป็นตัวของตัวเอง 2) ประสบการณ์ของผู้เรียน (Experience) ผู้ใหญ่มีวุฒิภาวะมากขึ้น มีประสบการณ์อย่างกว้างขวางที่จะเป็นแหล่งทรัพยากรอันมีค่าของการเรียนรู้ ขณะเดียวกันก็จะมีพื้นฐานเปิดกว้างที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ 3) ความพร้อมที่จะเรียน (Readiness) ผู้ใหญ่มีความพร้อมที่จะเรียน เมื่อรู้ว่าสิ่งนั้นจำเป็น ต่อบทบาทและสถานภาพทางสังคมของตนและ 4) แนวทางการเรียนรู้ (Orientation to Learning) ผู้ใหญ่จะยึดปัญหาเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้

จะสังเกตเห็นว่า ศาสตร์และศิลป์ในการสอนผู้ใหญ่ได้รับความสนใจในวงการศึกษามากขึ้น ในปี 2000 เป็นต้นไป ได้ถูกนำไปปรับใช้ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อาทิสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ การฝึกอบรมและการพัฒนาการเรียนรู้จากประสบการณ์ การปฏิรูปและความเท่าเทียม (Merriam; & Brockett, 1997); อ้างอิงจาก รุ่งอรุณ ไสยโสภณ. (2551: 72-74) ดังนั้น ศาสตร์และศิลป์ในการสอนผู้ใหญ่ (Andragogy) จึงเป็นแนวทางในการจัดสภาพการเรียนรู้ให้ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่หรือเป็นวิธีการในการช่วยให้ผู้ใหญ่เรียนรู้ตามความสนใจ (Merriam and Brockett, 1997) ความถนัดหรือต่อยอดประสบการณ์เดิมของผู้ใหญ่โดยเฉพาะความสำคัญของอัตมโนทัศน์ของผู้ใหญ่ ที่รับรู้ว่าคุณสามารถชี้นำตนเองในการเรียนรู้ได้ (self-direction in learning) และหากจัดสภาพการเรียนรู้ที่เอื้อต่อคุณลักษณะนี้ย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและคงทนยิ่งขึ้นซึ่งสัมพันธ์กับวิถีชีวิตประจำวัน โดยการเพิ่มพูนทักษะวิธีการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ มากยิ่งขึ้นซึ่งจะกลายเป็นแนวทางทำให้เห็นคุณค่าในตนเอง ทำให้เกิดความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเอง มีความเข้มแข็ง มีศักยภาพ ก่อเกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมส่วนรวม ไม่กลายเป็นภาระของสังคม (Maslow. 1970: 45. : กัมปนาท บริบูรณ์. 2550: 11).

ส่วน สมคิด อิศระวัฒน์ (2543: 24-25) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ใหญ่ ว่าผู้จัดการเรียนการสอนหรือครูผู้สอนต้องมีความเข้าใจถึงคุณลักษณะของผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ มีความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ แตกต่างจากเด็กในระบบโรงเรียนซึ่งลักษณะของคนซึ่งเป็นผู้ใหญ่ ตามที่มัลคัม โนลส์ (Malcoms Knowles) ที่มีแนวคิดว่าคุณใหญ่มีความแตกต่างจากเด็ก อย่างมากมายตามประเด็นของความแตกต่างระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ ดังนี้ คือ

1. ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเอง (Self - concept) ผู้ใหญ่จะมีความเป็นตัวของตัวเอง คิดว่าตนเองสามารถชี้นำตนเองได้ (Self-direction) ผู้ใหญ่จึงไม่ชอบให้ใครมาบอก (หากไม่ต้องการ) หรือบีบบังคับ เพราะคิดว่าตนเองสามารถตัดสินใจด้วยตนเองได้ ในขณะที่เด็กต้องฟังผู้ใหญ่ ต้องทำตามผู้ใหญ่ เพื่อให้ได้สิ่งที่ตนเองพึงปรารถนา

2. ประสบการณ์ (Experience) ผู้ใหญ่เป็นบุคคลซึ่งมีประสบการณ์มากกว่าเด็ก เพราะมีอายุมากกว่า มีโอกาสสะสมสิ่งที่ผ่านเข้ามาในชีวิตมาก ในขณะที่เด็กมีประสบการณ์น้อยกว่า ทำให้ผู้ใหญ่มีความสามารถในการชี้นำตนเอง ในขณะที่เด็กต้องการคำแนะนำ คำชี้แนะ มาสโลว์ (Maslow. 1976) กล่าวว่า (Self-actualization) เป็นผลมาจากการสั่งสมประสบการณ์ของผู้ใหญ่ซึ่งไม่มีในเด็ก

3. ความพร้อมที่จะเรียน (Readiness to learn) ผู้ใหญ่ส่วนใหญ่มีความพร้อมที่จะเรียนมากกว่าเด็ก สาเหตุที่ผู้ใหญ่มีความต้องการเรียนเพราะมองเห็นสิ่งที่เรียนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต เป็นสิ่งที่ประโยชน์หรือเป็นปัญหาของตนในขณะนั้น ในขณะที่เด็กมีความพร้อมที่จะเรียนน้อยกว่า ส่วนใหญ่เรียน เพราะตนเองถูกบังคับหรือเรียน เพราะทุกคนเรียน

4. ทักษะเกี่ยวกับเวลาและเป้าหมายการเรียนรู้ (Time perspectives) ผู้ใหญ่ส่วนใหญ่จะมีความตระหนักอยู่ตลอดเวลาว่า ตนเองเหลือเวลาอีกไม่มาก เป้าหมายในการเรียนรู้ จึงควรเป็นสิ่งที่ตนสามารถเอาไปใช้ได้ หรือเป็นสิ่งที่ประโยชน์หรือเป็นปัญหาในชีวิตของตนเอง ลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ จึงเน้นเรื่องปัญหา (Problem-centered) มากกว่าเรื่องทั่วไป

โนลส์ (Malcolm S. Knowles.1987) ได้สรุปทฤษฎีของการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่สมัยใหม่ (Modern Adult Learning Theory) มีสาระสำคัญดังนี้ (Knowles, 1978: 31; สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2547: 248)) คือ 1.ความต้องการและความสนใจ (Needs and Interests) 2. สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่ (Life Situations) 3. การวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analysis of Experience) 4. ผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง (Self-Directing) 5.ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference) ส่วน สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2547: 97) ได้สรุปทฤษฎีการเรียนรู้ 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้คือ 1.กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) 2.กลุ่มพุทธินิยม (Cognitivism) 3.กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism)

นอกจากนี้ โนลส์ ยังได้เสนอหลักการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า 1. สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2. จัดโครงสร้างหรือกลไกสำหรับการวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน 3. วิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียน 4.กำหนดวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่สนองต่อความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียน 5.ออกแบบประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน 6.ดำเนินการให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้วยวิธีการและสื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสม 7.ประเมินผลการเรียนรู้และวิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้อีกครั้ง เพื่อดูว่าความต้องการเรียนรู้นั้น ได้รับการตอบสนองหรือไม่ (อาชัญญา รัตนอุบล. 2542: 32)

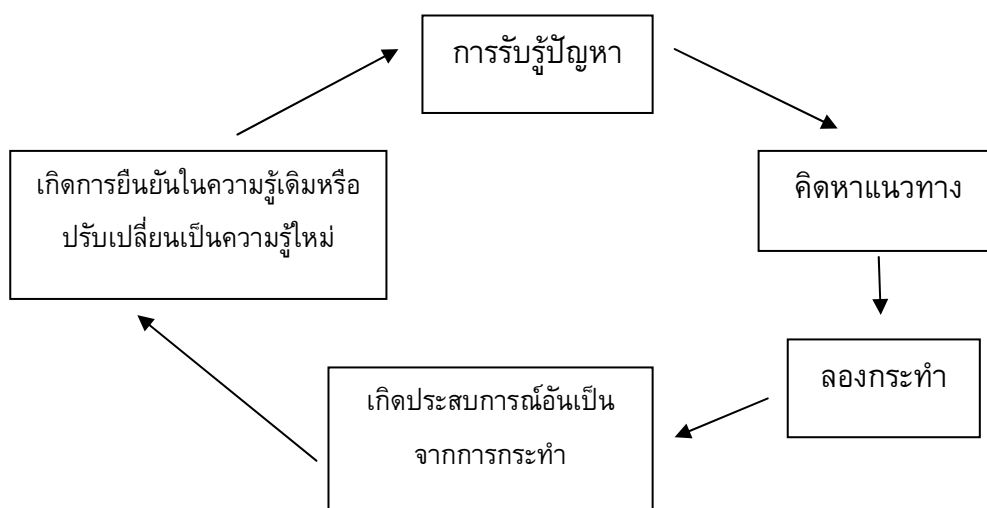
จากหลากหลายทฤษฎีและความเห็นสำหรับการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ตอนต้น – ผู้ใหญ่จะเห็นได้ว่า แรงจูงใจในการเรียนรู้ก็คือความต้องการในการเรียนสิ่งนั้น ๆ และสิ่งที่ควรคำนึง คือ รูปแบบของการเรียนรู้ (Learning styles) ที่มีความหลากหลาย ความรู้เดิมและประสบการณ์ (Experience) อันมีคุณค่ารวมทั้งให้ความสำคัญกับเนื้อหาและกิจกรรมในการเรียนรู้ (Learning content activities) นอกจากนี้แล้ว ปัจจัยด้านจิตวิทยาได้เข้าไปมีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ดังที่ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2547: 100) ได้กล่าวถึงคุณค่าและประโยชน์ของทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้ว่ามีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่ออาชีพนักการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ในการนำไปประยุกต์ใช้กับกิจกรรมที่จัดให้กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ใหญ่ ไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้สอนหรือวิทยากร มีความรู้และความเข้าใจว่า การเรียนรู้นั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร
2. ช่วยให้ผู้สอนหรือวิทยากรเข้าใจปฏิบัติ หรือการปฏิบัติตัวในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นตามความเชื่อถือหรือทฤษฎีการเรียนรู้ที่ตนเองเข้าใจและนิยมที่จะปฏิบัติ
3. ช่วยให้ผู้สอนหรือวิทยากรสามารถตัดสินใจเลือกกิจกรรมและวิธีการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมและเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

หลักการการเรียนการสอนสำหรับผู้ใหญ่เหล่านี้ จะช่วยให้ผู้สอนสามารถตัดสินใจเลือกกิจกรรมและวิธีการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ สามารถใช้เป็นหลักประกอบแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นเยาวชนหรือผู้ใหญ่ตอนต้นและผู้ใหญ่ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิผลและบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ ทั้งจะช่วยให้บทเรียนมีความน่าสนใจเพิ่มขึ้น และจูงใจผู้เรียนให้สนใจเรียนรู้เพิ่มขึ้นอีกด้วย

2.6 ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์

จอห์น ดิวอี้ (Dewey) มีความเชื่อว่าตัวการสำคัญที่ทำให้คนเราปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้คือ ประสบการณ์ (Experience) (พะยอม วงศ์สารศรี. 2526: 13) ดิวอี้ แบ่งประสบการณ์ออกเป็น 2 ประเภท คือ ประสบการณ์ปฐมภูมิ (Primary Experience) ที่ยังไม่เป็นความรู้ ยังมีได้มีการคิดไตร่ตรอง(เด็กเอามือแหย่ไฟแล้วร้อน) และประสบการณ์ทุติยภูมิ (Secondary Experience) เมื่อผ่านกระบวนการไตร่ตรองและใช้ความคิดแล้ว (เด็กไม่เอามือแหย่ไฟอีก เพราะรู้ว่าร้อน) ประสบการณ์จึงเป็นเรื่องที่ไม่ใช่เฉพาะอดีตกับปัจจุบันเท่านั้น แต่ยังมองไปสู่อนาคตด้วย (ประทุม อังกูรโรหิต. 2551: 84-86) ประสบการณ์ไม่มีการแบ่งแยกระหว่างการกระทำและผู้ถูกกระทำ (action; & material) มีการแบ่งแยกระหว่างผู้รู้กับผู้ถูกรู้ (subject & object) ประสบการณ์คือการผสมผสานกันและดำเนินสืบเนื่องกันไปทั้งผู้รู้ กระบวนการรู้ และสิ่งที่ถูกรู้ ประสบการณ์มีลักษณะเป็นเหรียญสองด้าน (Dewey 1965:10) Dewey ให้ความสำคัญที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ (learning by doing) นอกจากนั้นยังเน้นที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้าง (creation) ความรู้ใหม่หรืออาจกล่าวได้ว่า ผู้เรียนปรับเปลี่ยนตนเอง (transformation of oneself) ตามกระบวนการเรียนรู้ให้สามารถปฏิบัติตนในสถานการณ์ใหม่ได้ Dewey เห็นว่าการเรียนรู้จากประสบการณ์มิใช่เพียงการเรียนรู้ที่จะทำอะไรสักอย่างหนึ่งให้ได้เท่านั้น การเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นวงจรของ การลงมือกระทำ (cycle of trying and undergoing) (ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ. 2544: 39)

ภาพประกอบ 5 วงจร การลงมือกระทำ ของการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Dewey

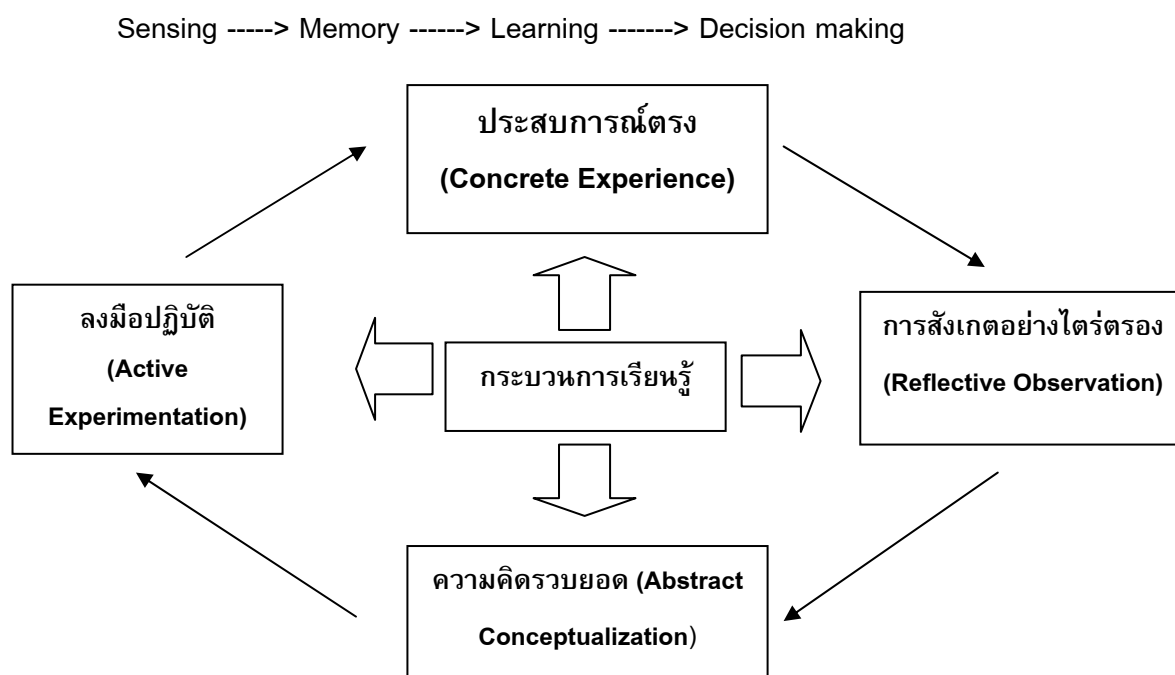
ที่มา: พัฒนามาจากแนวคิด Dewey: Lewis and Williams, 1994;
ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ. 2544: 40)

วงจร การลองกระทำ หรือการเรียนรู้จากประสบการณ์ เริ่มที่ 1) ผู้เรียนรับรู้ปัญหา (aware of problem) 2) คิดหาแนวทาง (getting an idea) 3) ลองกระทำ (trying out a response) 4) ผู้เรียนเกิดประสบการณ์จากผลของการกระทำ (experiencing the consequences) และในที่สุด 5) ผู้เรียนสร้างความรู้ของตนเอง โดยอาจเป็นการยืนยันในความรู้เดิมว่าสอดคล้องและใช้ได้ สถานการณ์ใหม่หรือปรับเปลี่ยนความรู้เดิมเป็นความรู้ใหม่รับรู้ปัญหา ที่ผู้เรียนผู้ใหญ่นำไปใช้เมื่อเผชิญปัญหาใหม่อีก จึงเป็นการเคลื่อนที่กลับไปเริ่มต้นขั้นที่หนึ่งของวงจรใหม่อีก ที่สำคัญที่สุดก็คือ กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์นี้ ทำให้การสร้างความรู้ในรูปการปรับเปลี่ยนความรู้ (cognitive reconstruction) ของผู้เรียนผู้ใหญ่กลายเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายมีคุณค่าและใช้ประโยชน์ได้ (meaningful learning) ในชีวิตประจำวัน ที่เป็นประโยชน์สูงสุดของวงจร การลองกระทำ คือ ผู้เรียนผู้ใหญ่มีประสบการณ์การคิดและการกระทำ จนกระทั่งคิดไตร่ตรองจนเกิดความหมาย (meaningful-making) ครั้งแล้วครั้งเล่า จนก่อให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ (learning how to learn experientially : Lewis and Williams, 1994: ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ. 2544: 41) ดังนั้น รูปแบบการเรียนรู้จากประสบการณ์ จึงเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการจาะในเหตุผลและการบูรณาการระหว่างประสบการณ์กับความคิดรวบยอด การสังเกตและการปฏิบัติ ส่งผลให้เกิดความคิด และความคิดนั้นก่อให้เกิดแรงกระตุ้นในการเรียนรู้ต่อไป ความเชื่อของดิวี่เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากการปฏิบัติจริง การเรียนรู้จากประสบการณ์เกิดขึ้นเมื่อคนได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง แล้วสามารถมองย้อนกลับไปที่ประเมินผลและตัดสินใจว่าอะไรที่มีประโยชน์หรือมีความสำคัญที่จะเป็นบทเรียนรวมถึงการใช้ข้อมูลเหล่านี้เพื่อปฏิบัติกิจกรรมอื่น ๆ ต่อไป กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดของดิวี่ประกอบด้วยกระบวนการที่เป็นวงจรหมุนวนเป็นวงจรลูกโซ่ไปอย่างต่อเนื่อง 3 ขั้นตอน คือ ขั้นร่วมปฏิบัติจริง (Impulse) ซึ่งเป็นขั้นที่ทำให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดหรือแรงบันดาลใจ ขั้นใคร่ครวญไตร่ตรอง (Observation) ที่ส่งผลให้เกิดการสรุปความรู้ (Knowledge) และขั้นนำไปประยุกต์ใช้ (Judgment) เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำหลักการ (Kolb. 1984: 21-25; นันทวัฒน์ ภัทรกรนันท์. 2553: 39) หรือความรู้ที่สรุปได้มาใช้วินิจฉัยสถานการณ์ใหม่ ซึ่งผลของการประยุกต์ใช้เป็นประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดแรงกระตุ้นที่นำไปสู่การเริ่มต้นวงจรของการเรียนรู้ในสถานการณ์ใหม่ต่อไป

เดวิด โคลบ (Kolb. 1976); อ้างอิงจาก พรพิมล พรพิรชนม์ (2550: 18) เชื่อว่า การเรียนรู้ประกอบด้วย 2 มิติ คือ การรับรู้ (Perception) และกระบวนการ (Processing) การเรียนรู้เกิดจากการที่คนเรารับรู้ แล้วนำข้อมูลข่าวสารไปจัดเป็นกระบวนการใหม่ตามความถนัดของตนเอง

การรับรู้ (Perception) หมายถึง การแปลความหมายจากการสัมผัส โดยเริ่มตั้งแต่การมีสิ่งเร้ามา กระพบกับอวัยวะรับสัมผัสทั้งห้า และส่งกระแสประสาท ไปยังสมองเพื่อการแปลความ (เกิดจากประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรม และจากความคิดรวบยอดที่เป็นนามธรรม)

กระบวนการของการรับรู้ (Process) เกิดได้ 2 วิธี คือ จากการปฏิบัติจริงและจากการสังเกต เป็นกระบวนการที่คาบเกี่ยวกันระหว่างเรื่องความเข้าใจการคิด การรู้สึก (Sensing) ความจำ (Memory) การเรียนรู้ (Learning) การตัดสินใจ (Decision making)

ภาพประกอบ 6 แผนภาพ โคล์บ

ที่มา: (Kolb, 1984: 21; อ้างอิงจาก ราณี รัชพงษ์ (2547: 22-24)

โคล์บ (Kolb, 1984: 21; อ้างอิงจาก ราณี รัชพงษ์ (2547: 22-24) ได้เสนอกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ว่า ประกอบด้วยขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ (Concrete Experience) เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม
2. ขั้นสังเกตปฏิกริยาตอบสนอง (Reflective Observation) เป็นขั้นการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นความแตกต่าง มุมมองอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับสภาวะการณ์ขณะนั้นแล้วสะท้อนแนวความคิดของตนเองออกมาด้วยมุมมองที่หลากหลาย
3. ขั้นโน้ตค้นเชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization) เป็นขั้นที่ผู้เรียนสรุปความรู้จากการสังเกตและการสะท้อนความคิด บูรณาการสิ่งต่าง ๆ ที่ได้รับรู้เข้าเป็นทฤษฎีอย่างเป็นเหตุผล
4. ขั้นทดลอง (Active Experimentation) เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำหลักการที่สรุปได้ไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ใหม่

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้จากประสบการณ์โดยใช้วิธีสอนที่เน้นการเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by Doing) ซึ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ มีความเชื่อว่าการเรียนรู้จากการกระทำจริง ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ใหม่โดยเริ่มจากการรับรู้ปัญหา คิดหาแนวทางแก้ไข ลงมือปฏิบัติจนเกิดประสบการณ์จากการปฏิบัติ ผู้เรียนจะเป็นผู้สร้างความรู้ของตนเอง เกิดการ

ปรับเปลี่ยนความรู้เดิมให้เป็นความรู้ใหม่ ซึ่งจะเป็นความรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้ ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการคิด และการกระทำจนก่อให้เกิดการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้จากประสบการณ์ มีความคิดเป็นหลักสำคัญ คือ เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์ของผู้เรียน ที่เกิดจากการกระทำจนทำให้เกิดความรู้ใหม่ ปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนทำให้เกิดการขยายของเครือข่ายความรู้อย่างกว้างขวาง และมีการสื่อสารด้วยการพูดหรือเขียนเพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้

2.7 ความหมายของการเรียนรู้จากประสบการณ์

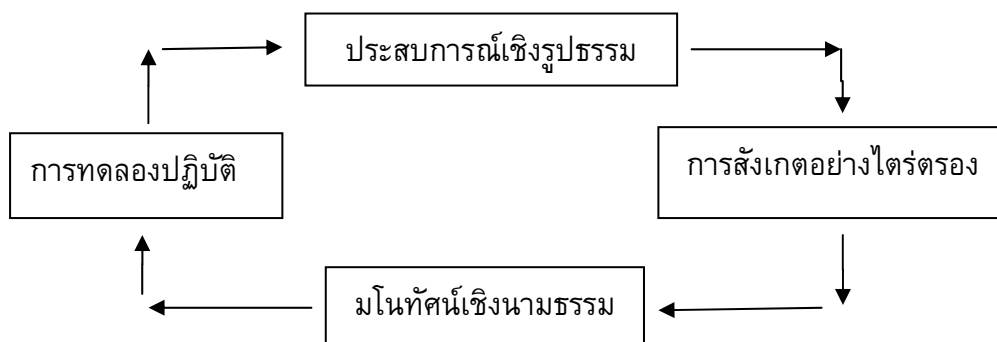
การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) คือการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูก เรียนรู้จากสิ่งสำคัญในชีวิต ไม่ได้เรียนจากหนังสือหรือจากคำบอกเล่าของคนอื่น แต่ได้เรียนรู้จากสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต ได้พบสิ่งที่สำคัญและน่าสนใจด้วยตนเอง (Burnard, Philip. (1989).: 1)

ราณี รัชพงษ์ (2547: 20); กิ่งแก้ว อารีรักษ์ และคณะ (2549: 70) กล่าวถึงความหมายของการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) ว่า คือกระบวนการเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำ (Learning by Doing) โดยการตั้งเอาประสบการณ์จากตัวผู้เรียนแล้วกระตุ้นให้ผู้เรียนสะท้อนความคิดเกี่ยวกับประสบการณ์เดิมนั้นออกมา เพื่อพัฒนาปรับความคิดใหม่ เจตคติใหม่และทักษะใหม่ ไปสู่ความรู้ใหม่ นำเอาประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาบูรณาการเพื่อสร้างการเรียนรู้ใหม่ ๆ ขึ้น

เครจ (Craig.1987: 498); อีแวน (Evan.1994: 112); ดิวอี้ (Dewey.1939: 159-160); โคลบ (Kolb. 1984: 21)); อ้างอิงจาก นันทวัฒน์ ภัทรกรนันท์ (2553: 38-40) ให้ความหมายของการเรียนรู้จากประสบการณ์ ว่าหมายถึง ความสามารถ ความรู้ ทักษะประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำงาน การได้รับการกระตุ้นหรือการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติด้วยความสมัครใจ การสังเกต วิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ และจากการศึกษาที่ไม่เป็นทางการทุกประเภท จากด้านสายอาชีพ ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้คิดและลงมือกระทำ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ใหม่ โดยเริ่มจากการรับรู้ปัญหา คิดหาแนวทางแก้ไข ปรับเปลี่ยนตนเองตามกระบวนการเรียนรู้ให้สามารถปฏิบัติตนในสถานการณ์ใหม่ได้โดยการปรับเปลี่ยนประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง จากการสังเกต การสะท้อนความคิด และการสรุปความคิดรวบยอดเป็นความรู้สู่การนำไปบูรณาการประยุกต์ใช้ประโยชน์

วงจรแห่งการเรียนรู้

ประสบการณ์เป็นแหล่งการเรียนรู้และการพัฒนา (Kolb.1984; อาชัญญา รัตนอุบล. 2540: 35) ซึ่งโคลบ ได้เสนอวงจรแห่งการเรียนรู้ และได้อธิบายเพิ่มเติมว่า การได้รับความรู้ทักษะ และทัศนคติใหม่ของมนุษย์เราจะอยู่ในกระบวนการของ 4 วิธีการในการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ คือ

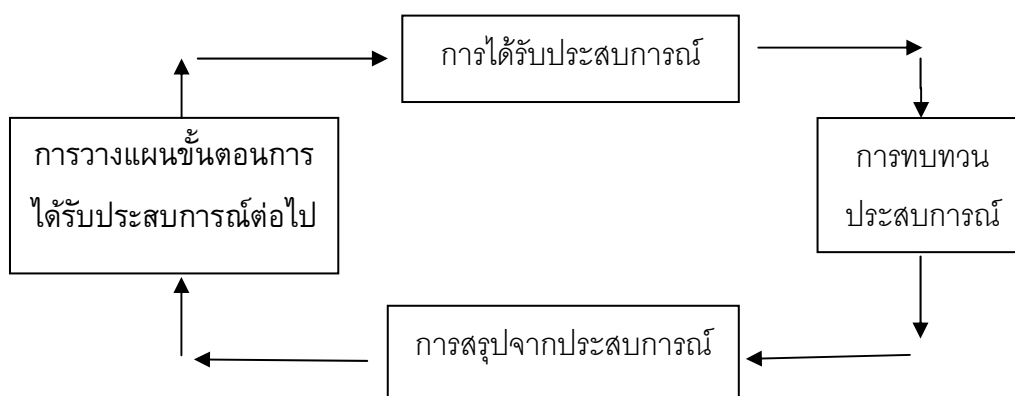

ภาพประกอบ 7 แผนภาพวงจรการเรียนรู้ของโคลบี

ที่มา: อาชญญา รัตนอุบล. 2540: 35)

นอกจากนี้ โคลบีได้เสนอแบบการเรียนรู้ 4 แบบ คือแบบการคิดออกเนกนัย (Divergent Production Style) แบบแบบดูดซึม (Assimilative Production Style) แบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style) และแบบปรับปรุง (Accommodative Learning)

ส่วน ฮันนีและมัมฟอร์ด (Honey and Mumford, 1992; อาชญญา รัตนอุบล. 2540 : 35) ได้เสนอวงจรการเรียนรู้ไว้ 4 ขั้นตอน ดังแผนภาพต่อไปนี้

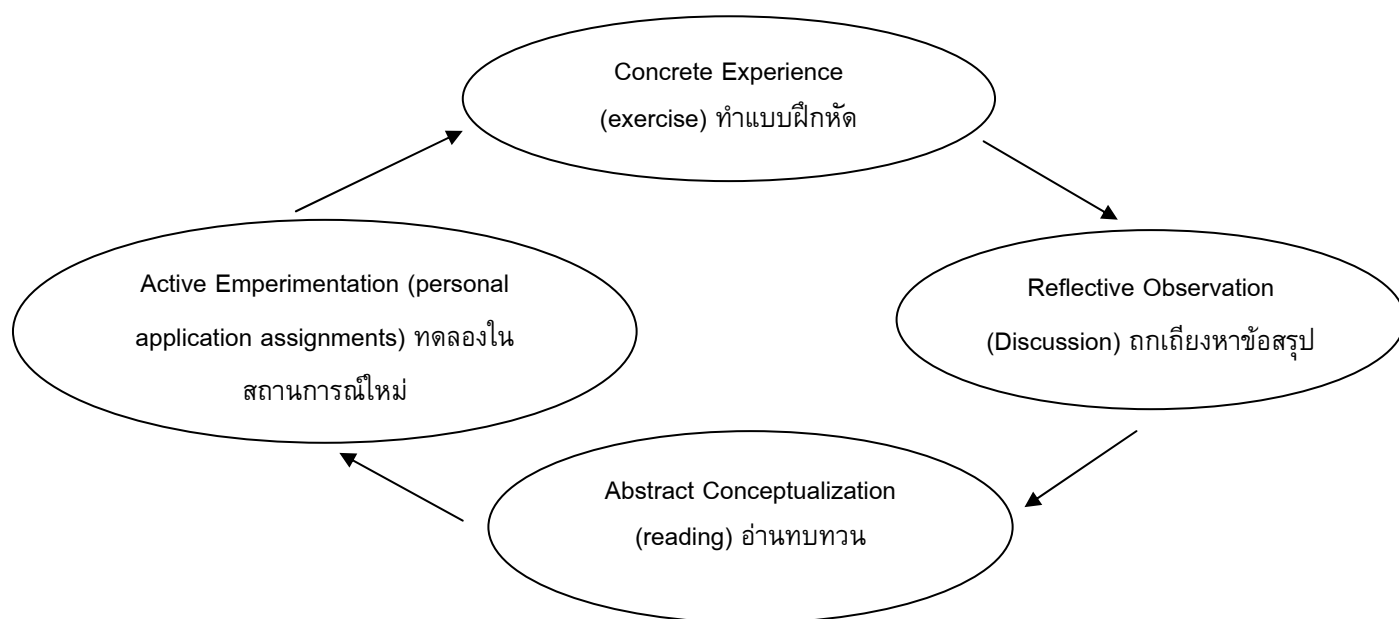

ภาพประกอบ 8 แผนภาพวงจรการเรียนรู้ของโคลบี

ที่มา: อาชญญา รัตนอุบล. 2540: 36)

นอกจากนี้ ฮันนีและมัมฟอร์ด (Honey and Mumford, 1992 ; อาชญญา รัตนอุบล. 2540: 36) ได้เสนอรูปแบบการเรียนรู้และแบ่งผู้เรียนออกเป็น 4 กลุ่ม คือ นักกิจกรรม นักสังเกต นักทฤษฎี และนักปฏิบัติ

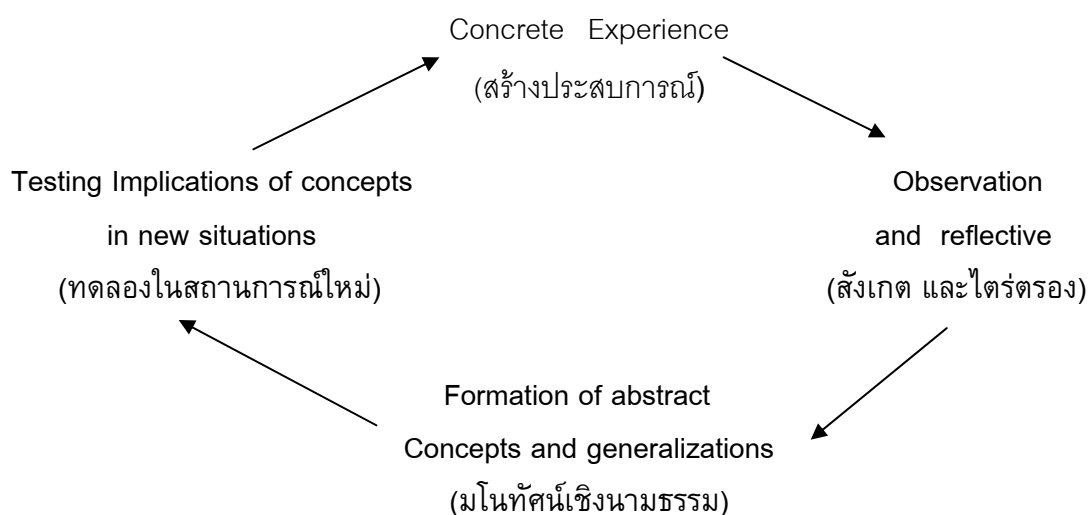
ส่วน โคลบ์ (David A. Kolb) และคณะ ได้เสนอลำดับแห่งการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ สำหรับครู ผู้จัดการ และผู้ให้คำปรึกษา ดังนี้

ภาพประกอบ 9 ลำดับแห่งการเรียนรู้จากประสบการณ์ของโคลบ์ (David A. Kolb)

ที่มา: David A. Kolb และคณะ. 1979: (preface) : 2)

สอดคล้องกับ โคลบ์ (David A. Kolb) และคณะ. 1991: 59) ได้แสดงวงจรแห่งการเรียนรู้จากประสบการณ์ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ภาพประกอบ 10 วงจรแห่งการเรียนรู้จากประสบการณ์ 4 ขั้นตอนโคลบ์ (David A. Kolb)

ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า 1) สร้างประสบการณ์ เพื่อนำไปสู่ 2) การสังเกตและไตร่ตรอง นำไปสู่ 3) มโนทัศน์เชิงนามธรรม เพื่อนำไปสู่ 4) สมมติฐานเพื่อการทดสอบการกระทำในอนาคต ซึ่งจะนำไปสู่ประสบการณ์ใหม่ (โคลบ (David A. Kolb) และคณะ.1991: 59))

นอกจากนี้ โคลบ (ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ. 2544: 41) ยังได้อธิบายคุณลักษณะที่สำคัญของการเรียนรู้จากประสบการณ์ว่า เป็นกระบวนการสร้างความรู้โดยปรับเปลี่ยนประสบการณ์ ที่มีคุณลักษณะสำคัญคือ 1) การเรียนรู้เป็นกระบวนการ (process) มิใช่ผลผลิต (product) 2) การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องบนพื้นฐานของประสบการณ์ 3) กระบวนการการเรียนรู้เป็นการปรับเปลี่ยนความรู้เดิมที่ขัดแย้งกับประสบการณ์ใหม่ 4) การเรียนรู้เป็นกระบวนการโดยรวมของการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับโลกปัจจุบัน 5) การเรียนรู้เป็นกระบวนการการกระทำซึ่งกันและกัน (transaction) ระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อม และ 6) การเรียนรู้เป็นกระบวนการสร้างความรู้ (process of creating knowledge) โดยมีลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้จากประสบการณ์ มี 4 ประการ คือ 1. ประสบการณ์ (Experience) โดยผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นผู้ช่วยให้ผู้เรียนนำประสบการณ์เดิมของตนมาพัฒนาเป็นองค์ความรู้ 2. การสะท้อนความคิดและอภิปราย (Reflection and Discussion) โดยผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นผู้ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงออกเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกันอย่างลึกซึ้ง 3. ความเข้าใจและเกิดความคิดรวบยอด (Understanding and Conceptualization) ผู้เรียนเกิดความเข้าใจนำไปสู่การเกิดความคิดรวบยอด อาจเกิดขึ้นโดยผู้เรียนเป็นฝ่ายริเริ่มแล้วผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเสริมให้สมบูรณ์ หรือแนะแนวทาง และผู้เรียนเป็นผู้สานต่อจนเกิดความคิดรวบยอด 4. การทดลองหรือประยุกต์แนวคิด (Experiment of Application) ผู้เรียนได้นำเอาการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ไปประยุกต์ใช้ในลักษณะหรือสถานการณ์อื่น ๆ จนเกิดเป็นแนวทางปฏิบัติของผู้เรียนเอง

สรุปได้ว่า กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ เป็นวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย จากหนังสือ จากการบรรยาย การทดลอง การเรียนรู้เพื่อให้ได้ประโยชน์ด้านความรู้ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นการเข้ามีส่วนร่วม เพื่อตอบสนองความต้องการ โดยแสวงหาคำตอบและตอบคำถามได้ด้วยตนเองและเป็นกระบวนการสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติ โดยการดึงเอาประสบการณ์จากตัวผู้เรียน แล้วกระตุ้นให้ผู้เรียนสะท้อนความคิดเกี่ยวกับประสบการณ์นั้นออกมาเพื่อพัฒนาความคิดใหม่ เจตคติใหม่และทักษะใหม่

บทบาทของผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

ในกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ การวางแผนการจัดกิจกรรมนับว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้ผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ นำผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ได้ การเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ความรับผิดชอบเรื่องการเรียนรู้จึงเป็นของผู้เรียน ซึ่งบทบาทของผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์นั้นเป็นการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ต่างจากการสอนแบบเก่า ที่ผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นผู้บอกเล่าความรู้ไปสู่การจัดกิจกรรม โดยที่ผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำหน้าที่

อำนวยการจัดประสบการณ์ที่เน้นกระบวนการกลุ่มมาจัดกิจกรรมในรูปแบบนี้ผู้สอนจำเป็นต้องมีความเข้าใจเรื่องกลุ่มสัมพันธ์และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีความยืดหยุ่น ด้วยกิจกรรมและเทคนิคที่หลากหลายสอดคล้องกับขั้นตอนต่างๆ (ราณี รัชพงษ์. 2547: 8) การที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้นั้น ผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ทำหน้าที่ดังนี้ (อาภรณ์ ใจเที่ยง. 2553: 84)

1. ผู้จัดการ (Manager) คือเป็นผู้กำหนดบทบาทให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม โดยการแบ่งกลุ่มหรือจับคู่ เป็นผู้อบรมหมายความรับผิดชอบแก่ผู้เรียนทุกคน รวมถึงจัดการให้ผู้เรียนทุกคนทำงานที่เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของตน
2. ผู้ร่วมทำกิจกรรม (An active participant) คือเข้าร่วมกิจกรรมและให้ความคิดเห็นหรือเชื่อมโยงประสบการณ์ส่วนตัวของผู้เรียนขณะทำกิจกรรม
3. ผู้ช่วยเหลือและแหล่งวิทยาการ (Helper and Resource) โดยคอยให้คำตอบ เมื่อผู้เรียนต้องการความช่วยเหลือทางวิชาการ หรือให้ข้อมูล ความรู้ในขณะที่ยุเรียนต้องการ ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. เป็นผู้สนับสนุนและเสริมแรง (Supporter and Encourager) ช่วยสนับสนุนด้านสื่ออุปกรณ์หรือให้คำแนะนำที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง
5. เป็นผู้ติดตามตรวจสอบ (Monitor) คอยตรวจสอบผลงานของผู้เรียนที่จะส่งต่อไปให้ผู้เรียนคนอื่น ๆ

บทบาทของผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

การที่ผู้เรียนต้องเป็นผู้ปฏิบัติ ต้องกระตุ้นหรือริเริ่มที่จะตัดสินใจร่วมกันว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร นั้นเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ซึ่งเป็นการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะผู้เรียนจะต้องแสดงบทบาทของการเป็นผู้อธิบาย ชี้แจงและมีส่วนร่วม จะต้องตระหนักว่าจะเรียนรู้ตามลำพังไม่ได้ การเรียนรู้ต้องเกิดจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ รวมถึงต้องเรียนรู้จากผู้อื่น และผู้อื่นก็ต้องเรียนรู้จากเราต่อนั้นด้วย การแลกเปลี่ยนความรู้เกิดขึ้นในรูปแบบของการนำเสนอข้อคิดเห็น การเล่าประสบการณ์ การแสดงปฏิกิริยาตอบสนอง การให้ข้อวิจารณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ กิจกรรมเพื่อตึงประสบการณ์ของผู้เรียนจะถูกจัดเตรียมขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดสอบพฤติกรรมของตนเอง เป็นการทดลองปฏิบัติเพื่อให้ค้นพบสิ่งได้ผล ก่อให้เกิดทักษะและสร้างทฤษฎีปฏิบัติจากประสบการณ์ของตนเอง ทฤษฎีที่สมเหตุสมผลจะถูกนำมาเสนอเพื่อผู้เรียนจะได้สรุปการเรียนรู้ของตนเองและสร้างกรอบความรู้ซึ่งสามารถจัดระเบียบสิ่งที่ได้เรียนรู้มาและแม้ว่าการจัดการเรียนจากประสบการณ์จะอาศัยการกระตุ้นเร้า และกิจกรรมต่าง ๆ แต่การเรียนรู้จะประสบความสำเร็จได้จะต้องเกิดจากการผสมผสานการรับรู้ และประสบการณ์ รวมถึงการสรุปความคิดรวบยอดของผู้เรียนเองด้วย (ราณี รัชพงษ์. 2547: 25-26)

ข้อควรคำนึงถึงในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์

ข้อควรคำนึงถึงเพื่อให้การจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้ดำเนินกิจกรรมจะต้องคำนึงถึงประเด็นต่อไปนี้ (ราณี รัชพงษ์. 2547: 26-27)

1. การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ก่อให้เกิดความสนุกสนานในการเรียนรู้ แต่กิจกรรมอาจสับสนซับซ้อนเกินไปให้เกิดสภาพที่ผู้เรียนรู้ไม่สามารถดึงเอาความรู้ที่มีประสบการณ์จริง ๆ ออกมาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้

2. การประเมินประสิทธิภาพของการเรียนรู้จากประสบการณ์นั้น ยังไม่มีขั้นตอนที่ชัดเจน เป็นที่ยอมรับผู้ดำเนินกิจกรรมควรต้องพิจารณาว่า วิธีการเรียนรู้จากประสบการณ์นั้น ดำเนินการไปอย่างไร วิธีการประเมินผลจะต้องหลากหลาย และจะต้องอยู่บนพื้นฐานของเกณฑ์ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้จากประสบการณ์ ไม่ได้จะเกิดอยู่แต่การหาคำตอบที่ถูกต้อง

3. ผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรต้องพิจารณาก่อนว่าต้องการให้เขาเรียนรู้อะไร เพื่ออะไร และทำไมจึงต้องเรียนรู้สิ่งนั้น การหาความจำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และกำหนดความคาดหวังที่เป็นจริงสมเหตุสมผล จึงเป็นสิ่งที่สำคัญเพราะเป็นการวางกรอบประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ทั้งผู้และผู้จัดกิจกรรม การเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ ไปสู่วัตถุประสงค์การเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งเมื่อสถานการณ์จำลองเหล่านั้นจะถูกใช้เพื่อตั้งประเด็นต่าง ๆ ของการเรียนรู้ออกมาจากผู้เรียน

4. การเรียนรู้จากประสบการณ์จะทำให้เกิดความกลมกลืนของผู้เรียนและผู้สอนในด้านของความสัมพันธ์ ลำดับขั้นตอน กาลเทศะ การแสวงหาแหล่งความรู้และขั้นตอนในการตัดสินใจ การออกแบบสถานการณ์นั้น จุดแรกเริ่มที่ผู้สอนและผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ จะต้องให้ชัดเจนว่าอยากให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรจากการจัดสถานการณ์นั้นขึ้นมา คำตอบจะนำไปสู่ทางเลือกต่าง ๆ ที่เป็นผลตามมา ซึ่งทำให้ทั้งเรียนและผู้ดำเนินการได้เกิดการเรียนรู้และเพิ่มประสบการณ์อย่างไม่มีขีดจำกัด

5. ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดผลของการเรียนรู้ที่คาดว่าจะได้รับและให้เสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อที่จะให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นได้ การออกแบบการเรียนรู้ควรมีการยืดหยุ่นพอสมควร เนื่องจากผลลัพธ์ของการเรียนรู้ที่ทะเยอทะยานกว้างออกไปในระหว่างขั้นตอนการออกแบบและการนำออกไปปฏิบัติ ซึ่งจะมีผลทำให้กิจกรรมการเรียนรู้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทั้งนี้เราสามารถป้องกันได้ด้วยแผนการทำงาน หรือสัญญาที่กำหนดความคาดหวัง ความรับผิดชอบ ช่วงเวลาที่เหมาะสม และผลลัพธ์ของโครงการหรือพันธกิจของสมาชิกทุกคนที่สัมผัสกับประสบการณ์ ความรู้ ความรับผิดชอบ และกำหนดสัญญาและขั้นตอนที่จะนำมาใช้ในสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นมา

การเรียนรู้จากประสบการณ์ จึงสามารถประยุกต์ใช้ได้กับสถานการณ์ต่าง ๆ กัน ซึ่งมนุษย์เรียนรู้ได้โดยการลงมือปฏิบัติ (people learn by doing) และได้ประพัตกันมาเป็นพัน ๆ ปีแล้ว การได้ศึกษาถึงประเด็นหลัก ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้จากประสบการณ์ทำให้เกิดวิธีการเรียนรู้ซึ่งเป็น

ประโยชน์อย่างยิ่งกับทั้งนักการศึกษาและผู้เรียน วิธีนี้ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนารูปแบบของการสะท้อนกลับประสบการณ์หลากหลายที่ตนมีอยู่ซึ่งก่อให้เกิดสาระสำคัญอย่างยิ่งยวดจากประสบการณ์ดังกล่าว

การนำกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์มาใช้ในการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤตินั้น ผู้วิจัยนำกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยนำเอาเทคนิคการฝึกอบรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เข้ามาประกอบในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้โดยมีความมุ่งหมายที่จะให้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมบรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิผล ดังนี้

กระบวนการและโครงสร้างในการเรียนรู้จากประสบการณ์ สามารถอธิบายได้เป็นวัฏจักร 4 ขั้นตอน ซึ่งโคลบและฟราย (Kolb and Fry. 1975 quoted in Smith. M.L., 2001, <http://www.infed.org/b-explm.htm>: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; pdf : ธานี รัชนพงษ์. 2547: 25-26)) กล่าวว่า จุดเริ่มต้นของวัฏจักรการเรียนรู้สามารถเริ่ม ณ จุดใดจุดหนึ่งและจะเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง กระบวนการเรียนรู้จะเริ่มต้นเมื่อบุคคลได้กระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งและได้เห็นผลของการกระทำนั้น หลังจากนั้นคือการเข้าใจถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น หากการกระทำเดียวกันเกิดขึ้นได้อีกในสภาพแวดล้อมที่คล้ายคลึงกันจะทำให้เข้าใจถึงผลลัพธ์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้โดยง่าย

1. ประสบการณ์เชิงรูปธรรม (Concrete Experience) เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมและรับรู้ประสบการณ์ใหม่ ขั้นนี้เน้นที่ความรู้ ความจริงในปัจจุบัน การเรียนรู้ในขั้นนี้มักตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยใช้ความรู้สึกนึกคิดของตนเอง เป็นการเรียนรู้จากความรู้สึก (Learning from Feeling) มากกว่าการคิดเชิงทฤษฎีนามธรรม ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อให้ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติเกิดความตระหนักต่อความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ นำเสนอสิ่งเร้าที่จะช่วยให้มีการนำประสบการณ์เดิมมาใช้เพื่อแสดงความคิดในมุมมองของตน เทคนิคการเรียนรู้ที่สามารถนำมาใช้ในขั้นตอนนี้ ได้แก่ การสัมภาษณ์เพื่อระดมความคิดเห็นที่หลากหลายเพื่อสะท้อนความรู้สึกและมุมมองของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติแต่ละคน เพื่อให้ได้ข้อสรุปร่วมกัน สื่อที่เป็นสิ่งเร้าให้สะท้อนประสบการณ์ ได้แก่ กรณีศึกษา วิดีทัศน์ หรือภารกิจบทบาทสมมติ ข้อสรุปที่เกิดจากการใช้ประสบการณ์เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าในขั้นประสบการณ์นี้ จะนำไปสู่ความตระหนักและความต้องการที่จะเรียนรู้ในประเด็นหรือสถานการณ์ที่กำหนด

2. การสังเกตอย่างไตร่ตรอง (Reflective Observation : RO) เป็นความสามารถในการสังเกตประสบการณ์ที่ได้รับอย่างละเอียดรอบคอบ การเรียนรู้ในขั้นนี้มักจะทำความเข้าใจกับความหมายของสิ่งต่าง ๆ โดยการสังเกตและการคิดด้วยตัวเอง สามารถมองสิ่งต่าง ๆ อย่างแยกแยะเป็นหลายแง่มุม การตัดสินใจต้องอาศัยการสังเกตและวิเคราะห์อย่างละเอียด การเรียนรู้ในขั้นนี้เป็นการเรียนรู้ด้วยการดูและการฟัง (Learning by Watching and Listening) ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติที่ผ่านการเรียนรู้ขั้นที่หนึ่งมาแล้ว จะได้หยุดเพื่อครุ่นคิดตรึกตรองสิ่งที่ผ่านไปเมื่อสักครูถึง ความแตกต่างของแต่ละปัจเจกบุคคล เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงผลกระทบจากปัญหาและเข้าใจถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้สิ่งใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของ

ผู้ใหญ่ ที่ตั้งใจเรียนรู้สิ่งที่ตระหนักว่ามีประโยชน์ในชีวิตประจำวัน กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดำเนินไปในขั้นนี้ จะเป็นการเชื่อมโยงข้อสรุปที่ได้จากขั้นตอนการสร้างประสบการณ์เพื่อนำไปสู่หลักการ ทฤษฎี หรือวิธีปฏิบัติงานที่ถูกต้อง

3.การสร้างแนวคิดนามธรรม (Abstract Conceptualization: AC) เป็นการนำประสบการณ์ที่ได้รับและสังเกตได้มาสรุปเป็นแนวคิดหรือทฤษฎีของตนเอง สามารถวิเคราะห์เชิงปริมาณและวางแผนอย่างเป็นระบบ การเรียนรู้ในขั้นนี้เน้นทฤษฎีและการวิเคราะห์เชิงนามธรรมและมักไม่นำตนเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้อื่น ชอบสร้างแนวคิดและแบบแผนในการอธิบายสิ่งต่าง ๆ ด้วยการคิดอย่างมีเหตุผลมากกว่าการใช้ความรู้สึก การเรียนรู้ในขั้นนี้จึงมีลักษณะเป็นการเรียนรู้จากความคิด (Learning by Thinking) เป็นขั้นที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมที่เป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติจะได้สังเกตการแสดงแบบพฤติกรรม และการลงมือปฏิบัติไปพร้อม ๆ กับการไตร่ตรองพิจารณาเหตุผลของการดำเนินการที่ถูกต้อง ขั้นตอนนี้จะมีการปรับเปลี่ยนความคิดจากประสบการณ์เดิมเข้ากับสิ่งที่ได้เรียนรู้ใหม่ สรุปเป็นแนวคิดหรือแนวปฏิบัติใหม่ด้วยการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน หรือใช้กิจกรรมเป็นสื่อเพื่อทบทวนและสรุปเป็นแนวความคิดที่ถูกต้องตามหลักการที่ผ่านการเรียนรู้จากขั้นที่ 2

4.การทดลองปฏิบัติจริง (Active Experimentation: AE) เป็นการทดลองฝึกปฏิบัติและตรวจสอบ เพื่อการลองผิดลองถูก นำแนวคิดหรือทฤษฎีของตนไปใช้ในการตัดสินใจหรือการแก้ปัญหา บุคคลที่มีการเรียนรู้ในขั้นนี้เรียนรู้ได้ดีในสถานการณ์ที่ตนเองได้เข้าไปมีส่วนร่วม มักชอบพบปะกับบุคคลอื่นเพื่อการอภิปรายร่วมกับกลุ่มมากกว่าการเฝ้าดูและสังเกต และเน้นที่การนำแนวคิดใหม่ไปทดลองปฏิบัติ (Learning by Doing) ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติจะเชื่อมั่นในความสามารถของตนได้นั้น จะเกิดจากการได้นำหลักการหรือแนวปฏิบัติที่สรุปร่วมกันนั้นไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ในขั้นการทดลอง การเรียนรู้ในขั้นตอนนี้ ได้แก่ การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา การใช้บทบาทสมมติ การจำลองสถานการณ์ ผลของการเรียนรู้ในขั้นตอนนี้ นอกจากเป็นการสร้างความเชื่อมั่นต่อการนำสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ไปใช้แล้ว ยังสามารถสร้างแรงจูงใจภายในให้ยุวอาสาสมัครนำความรู้และทักษะไปใช้ในการปฏิบัติงานตามบทบาทภารกิจของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติที่ได้รับมอบหมาย

ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ตามแนวคิดทั้ง 4 ขั้นตอนนี้ จะได้ผลผลิตของแต่ละขั้นตอน ประกอบด้วยความตระหนักปัญหาและความจำเป็น ซึ่งจะก่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ความรู้ ความเข้าใจในหลักการและแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง ตลอดจนได้รับการปรับเปลี่ยนประสบการณ์ให้ถูกต้องตามหลักการและแนวปฏิบัติ รวมถึงได้ทำลองใช้ในสถานการณ์ที่คล้ายกับสภาพจริงทำให้เกิดความเชื่อมั่นในความรู้และทักษะของตนเอง อันจะส่งผลให้เกิดแรงจูงใจที่จะนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งการปฏิบัตินั้นย่อมทำให้เกิดประโยชน์แก่ปัจเจกบุคคลและสังคมส่วนรวม และหากผู้สอนทราบรูปแบบการเรียนของผู้เรียนทำให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียนได้ (เสาวภา วิชาดี. 2554: 175) ประโยชน์ของการเรียนการสอนที่ยึดรูปแบบการเรียนรู้นั้นคือทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนและมีแรงจูงใจในการเรียนมาก

ขึ้น นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น โดยผู้สอนคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และใช้ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบประสบการณ์ที่สามารถนำมาวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้เรียนคือ ทฤษฎีวงจร การเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb และทฤษฎีรูปแบบการเรียนรู้ของ Honey และ Mumford จึง นับได้ว่ากระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาได้ด้วยรูปแบบ การเรียนรู้และกิจกรรมฝึกอบรม

ตอนที่ 3 เยาวชน : นิยามความหมาย

3.1 เยาวชน หรือเรียกโดยทั่ว ๆ ไปว่า วัยรุ่น หมายถึงเด็กที่กำลังจะเป็นผู้ใหญ่ขึ้นเอง แบ่งออกได้ดังนี้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2527: 163) แบ่งออกเป็น 3 ช่วงอายุคือ วัยรุ่นตอนต้น (อายุ 12 – 14 ปี) วัยรุ่นตอนกลาง (15 – 17 ปี) และวัยรุ่นตอนปลาย (18 – 20 ปี), พระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ (พ.ศ. 2534: 220) นิยามว่า หมายถึง บุคคลอายุเกินสิบสี่ปี บริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ และไม่ใช่ เป็นผู้บรรลุนิติภาวะแล้วด้วยการสมรส

ส่วนพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (พ.ศ.2550:2) ให้ความหมายว่า เยาวชน คือบุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ ถึงยี่สิบห้าปีบริบูรณ์, องค์การ สหประชาชาติ (ธนาภิต. 2543: 298) ให้ความหมายสากลว่า เยาวชน หมายถึง คนในวัยหนุ่มสาว คือ ผู้มีอายุระหว่าง 15 – 25 ปี และกรมราชทัณฑ์ ได้กำหนดวัยหนุ่มสำหรับผู้ต้องขัง คือ อายุ ระหว่าง 18 – 25 ปี ว่าเป็นกลุ่มเยาวชนที่สังคมคาดหวังว่าจะสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาพฤติกรรม ได้ เพราะถือว่าเป็นอนาคตของชาติ (กรมราชทัณฑ์. 2553: (3))

เฮฟวิกเฮิร์ท (Havighurst, 1972 ; สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2547: 33) ได้จำแนกพัฒนาการของ มนุษย์ออกเป็นระยะต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 6 ช่วงระยะด้วยกัน คือ

- 1.วัยเด็กเล็ก (Early Childhood) ตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 5-6 ปี
- 2.วันเด็กตอนกลาง (Middle Childhood) อายุ 6-13 ปี
- 3.วัยรุ่น (Adolescence) อายุ 13-18 ปี
- 4.วัยผู้ใหญ่ตอนต้น (Early Adulthood) อายุ 18-35 ปี
- 5.วัยผู้ใหญ่ตอนกลาง (Middle Adulthood) อายุ 35-60 ปี
- 6.วัยชรา – วัยสูงอายุ (Later maturity) อายุ 60 ปี ขึ้นไป

ประชาชนชาวไทยได้อาศัยแนวคิดประกอบกับความเชื่อทางด้านโหราศาสตร์ และความ เชื่อทางพุทธศาสนา ร่วมกับแนวคิดของคนไทยโบราณเป็นเกณฑ์การแบ่งวัยออกเป็น 3 วัย โดยแต่ละวัยมีช่วงห่างกันประมาณ 25 ปี พัฒนาการทั้ง 3 วัย มีดังนี้ (สมบุรณ์ ศาลยาชีวิน.2526: 41; สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2547: 34)

1. ประถมวัยหรือวัยเริ่มต้น นับตั้งแต่เกิดจนอายุครบ 25 ปี ช่วงนี้นับเป็นวัยแห่งความเจริญเติบโตทุกด้าน ทั้งด้านร่างกายและสติปัญญา เป็นวัยแห่งการเรียนรู้และแสวงหาทักษะตลอดจนประสบการณ์ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เป็นวัยแห่งการเตรียมตัวเพื่อจะออกไปสู่สังคมที่กว้างใหญ่ต่อไป

2. มัธยมวัยหรือวัยกลางคน เริ่มจากอายุตั้งแต่ 26 ถึง 50 ปี นับเป็นช่วงแห่งการเริ่มมีครอบครัวเริ่มก่อร่างสร้างตัว ประกอบอาชีพที่มั่นคงเพื่อการมีฐานะเป็นปึกแผ่น เป็นช่วงอายุที่ต้องต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคทั้งหลายเพื่อตัวเองและครอบครัว อันจะนำไปสู่ความสุขสมบูรณ์และความมั่นคงแห่งชีวิต

3. ปัจฉิมวัยหรือวัยชรา เริ่มจากอายุ 51 ถึง 75 ปี บุคคลที่ย่างเข้าสู่วัยนี้ส่วนมากมักจะมีครอบครัวแล้ว มีที่อยู่อาศัยและการทำงานอาชีพเป็นหลักฐานมั่นคงดังนั้นบุคคลในวัยนี้มักต้องการความสงบสุขเพื่อให้มีชีวิตรอดจนถึงวาระสุดท้ายของตน

3.2 พัฒนาการของเยาวชน

เฮฟวิกเฮิร์ท (Havighurst, 1972; สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2556: 93) ได้อธิบายพัฒนาการของวัยรุ่นตอนกลางและวัยรุ่นตอนปลาย ดังนี้

พัฒนาการของวัยรุ่นตอนกลาง (อายุ 12-18 ปี) คือ 1.สามารถสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมวัย ทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศได้อย่างมีวุฒิภาวะหรือแบบผู้ใหญ่ 2.สามารถที่จะแสดงบทบาททางสังคมได้เหมาะสมกับเพศของตน 3. ยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและสามารถปรับตัวได้ 4. มีอิสระทางด้านจิตใจและอารมณ์จากพ่อแม่และผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิด 5.เลือกและเตรียมตัวที่จะเลือกอาชีพในอนาคต 6. เตรียมตัวเพื่อการแต่งงานและการมีครอบครัว 7.พัฒนาทักษะทางเชาว์ปัญญาและความคิดรวบยอดต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับเป็นสมาชิกของชุมชนที่มีสมรรถภาพ 8. มีความต้องการที่จะแสดงพฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

พัฒนาการของวัยรุ่นตอนปลายหรือผู้ใหญ่ตอนต้น (อายุ 18-30 ปี) 1.เลือกคู่ครอง 2.เรียนรู้ที่จะมีชีวิตร่วมกับคู่ครอง (สามีหรือภรรยา) 3.เริ่มสร้างครอบครัว 4.อบรมเลี้ยงดูเด็ก 5.รู้จักจัดการกิจในครอบครัว 6.เริ่มประกอบอาชีพ 7.เริ่มมีความรับผิดชอบในฐานะเป็นพลเมืองดี 8.แสวงหากลุ่มสังคมที่ตนจะเป็นสมาชิกได้โดยสนใจ 9. มีมาตรฐานทางจริยธรรม ค่านิยมที่ใช้เป็นหลักในความประพฤติ

ส่วน Erikson ได้อธิบายถึงการปรับตัวของวัยรุ่นช่วงกลางและช่วงปลาย ดังนี้ (นุชลี อุปภัย, 2556: 56-57)

วัยมัธยมและอุดมศึกษา : การค้นหาเอกลักษณ์ (อายุ 12-20 ปี) เป็นวัยเด็กที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งค้นหาตนเอง การจัดระบบความคิดเกี่ยวกับตนเองใหม่ การพิสูจน์ตัวตนของตนเองให้เป็นที่ยอมรับ นับเป็นงาน (Task) ที่มีความสำคัญกับชีวิตวัยรุ่นอย่างมาก และเป็นงานที่ยากลำบากยิ่ง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงมากมายเกิดขึ้นในช่วงของวัยแตกเนื้อหนุ่มเนื้อสาวนี้ ที่สำคัญหลายอย่างเหล่านี้วัยรุ่นเองก็ยังไม่เข้าใจ (Jackson; & Bosma, 1990: 4-6) ดังนั้น ถ้าวัยรุ่นไม่

สามารถฟันฝ่าวิกฤติในช่วงนี้ได้ก็อาจทำให้เกิดความสับสนในหลาย ๆ เรื่อง ทั้งที่เกี่ยวกับตนเองและเกี่ยวกับสังคมสิ่งแวดล้อม เช่น ความสามารถ ความต้องการ ความเชื่อ ค่านิยม และทางเลือกของชีวิตในอนาคต เป็นต้น

วัยผู้ใหญ่หลังวัยเรียน : ความผูกพันใกล้ชิด การเลี้ยงดูบุตรหลาน และความมั่นคงสมบูรณ์ (อายุ 20-40 ปี) ในวัยนี้ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เริ่มที่จะสร้างความผูกพันใกล้ชิดกับผู้อื่นอย่างลึกซึ้งจนถึงขั้นอยู่ด้วยกันเป็นครอบครัว แต่ถ้าบุคคลมีปัญหาในขั้นก่อน ๆ มา ก็อาจมีผลให้ประสบความล้มเหลวในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างลึกซึ้ง เกิดเป็นการแยกตัวเองออกจากกลุ่ม และเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนกลาง บุคคลจะรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมและพยายามอบรมสั่งสอนบุตรหลานหรือคนรุ่นใหม่ให้เป็นพลังสร้างสังคมในอนาคตต่อไป ความล้มเหลวของขั้นนี้ คือ การที่บุคคลไม่สามารถทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนบุตรหลานให้เจริญก้าวหน้าในชีวิต โดยกลับมาหมกมุ่นอยู่แต่กับตนเอง (Mikula, 2003-2004: 2)

อย่างไรก็ตาม การกำหนดช่วงอายุของวัยรุ่นหรือเยาวชนนั้นแตกต่างกัน (เสาวนีย์ เสนาสุ. 2532 : 1-2) ทางจิตวิทยา มักถือความเจริญเติบโตและการพัฒนาการของบุคคลเป็นเครื่องตัดสิน นักปรัชญามักถือเอาความเปลี่ยนแปลงทางจิตใจเป็นเครื่องวัด ส่วนนักกฎหมายมักถือเอาความสามารถในการทำนิติกรรมหรือการสมรสเป็นเกณฑ์ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับค่านิยมของแต่ละเชื้อชาติ แต่ละวัฒนธรรมด้วย

ในประเทศโลกที่สาม บุคคลผู้มีอายุ 11-12 ปีที่เดินทางมาจากชนบทเพื่อหางานทำในเมืองหลวงไม่ถือว่าเป็นเด็กอีกต่อไป ส่วนมากในประเทศอุตสาหกรรมหรือในประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลาย บุคคลที่ยังไม่มีงานทำเป็นหลักฐาน ยังไม่สมรส สังคมก็ยังไม่ถือว่าเป็นผู้ใหญ่ คงเป็นเยาวชนอยู่ แต่ในประเทศแถบเอเชีย ผู้มีการศึกษาที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไป หรือบางครั้ง 35 ปี ซึ่งยังไม่มีการทำงานต้องพึ่งพาอาศัยพ่อแม่อยู่ก็ถือว่าเป็นเยาวชน ไม่ว่าเยาวชนจะมีความหมายแตกต่างกันอย่างไร สิ่งหนึ่งซึ่งเป็นที่ยอมรับและเป็นที่ยอมรับของสากลคือ เยาวชนคืออนาคตของชาติ เป็นทรัพยากรและพลังที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมประจำชาติ

นอกจากนี้ เยาวชนยังมีความสำคัญในกระบวนการพัฒนาประเทศชาติ เสาวนีย์ เสนาสุ (2532: 6-7) ได้กล่าวถึงความสำคัญของเยาวชนในการพัฒนาประเทศชาติ ดังนี้

1. เยาวชนเป็น แรงงานแฝงเด็กและเยาวชนที่ยังอยู่ในระบบโรงเรียนไม่สามารถช่วยตนเองได้ ส่วนเยาวชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนที่ขาดความรู้ ทักษะ ความคิด โอกาสทุนและทรัพยากร ไม่ได้รับการพัฒนาที่ถูกต้องเหมาะสม จึงไม่สามารถพึ่งตนเองได้ การช่วยเหลือสังคมจึงเป็นไปได้น้อย ซ้ำยังเป็นภาระการดูแลของสังคม

2. เยาวชนเป็น ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม เมื่อเยาวชนเป็นแรงงานแฝงที่ว่างงาน มีเวลาว่างมาก จึงมีแนวโน้มที่สร้างปัญหาสังคมในด้านอบายมุข สิ่งเสพติด อาชญากรรม ด้วยความ

รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ตกเป็นเหยื่อของสังคม ตลอดจนปัญหาสุขภาพ ถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายทุน นายจ้าง นำไปสู่ปัญหาทางเศรษฐกิจ ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้สังคม

3. เยาวชนเป็น ภาระต่อการพัฒนา เมื่อเยาวชนจำนวนมากไม่สามารถผลิตเพื่อตนเอง ได้หรือพึ่งตนเองได้ จึงกลายเป็นผู้รับ ผู้บริโภค ผู้ใช้จ่าย หมายถึง สังคมต้องแบกรับภาระ แทนที่จะ ช่วยแบ่งเบาภาระของสังคม กลับเพิ่มภาระเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศมากขึ้น ทำให้ขาด คุณภาพ

4. เยาวชนเป็น เครื่องมือในการพัฒนา การสร้างให้เยาวชนเป็นเครื่องมือการผลิตนั้น ต้องลงทุนด้วยงบประมาณมหาศาลในการจัดการฝึกอบรมให้เกิดทักษะทางการผลิต และสร้างงาน อดุสาหกรรรมให้มากขึ้น ซึ่งก็ไม่น่าแนกที่จะประสบผลสำเร็จ เพราะเยาวชนมีจิตใจที่อ่อนไหวง่าย สมาริสน์ ยากต่อการควบคุม อีกทั้ง การทำให้เยาวชนเป็นทาสของงาน อาจเป็นอุปสรรคต่อการ สร้างความสำนึกทางสังคมเพื่อส่วนรวมในมวลหมู่เยาวชนได้

5. เยาวชนเป็น ความหวังใหม่ ของสังคมใหม่นอกจากเยาวชนจะอยู่ในวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ ของการเปลี่ยนแปลงชีวิตตนแล้ว ยังถูกจัดว่าเป็นจุดเริ่มต้นแห่งความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลง ทางสังคม ซึ่งในปัจจุบันมีปรากฏให้เห็นประจักษ์ว่า เยาวชนมีพลังสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงและ พัฒนา ทั้งด้านการปกครอง เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นการเปลี่ยนจากภาระ มาเป็นแรงพลังสำคัญ ต่อการผลักดันขับเคลื่อนสังคมไปสู่ความเจริญในด้านต่าง ๆ

จากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรไทยไตรมาสที่ 3 (กรกฎาคม – กันยายน) 2558 ทัวราชอาณาจักรไทย ผู้มีอายุ 15 ปีขึ้นไป 55,290,630 คน ผู้มีงานทำ 38,330,419 คน ผู้ว่างงาน 356,024 คน เรียนหนังสือ 4,434,787 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ : www.nso.go.th : pdf : 5) ส่วนใหญ่อยู่วัยที่กำลังศึกษา แต่ไม่ได้เรียนหนังสือ ประสบการณ์ด้านชีวิตและการงานยังน้อย การใช้กิจกรรมฝึกอบรมคือการเพิ่มเติมความรู้นอกห้องเรียน อันเป็นการเรียนรู้นอกระบบ เรียนรู้ ด้วยการลงมือปฏิบัติ จึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อการพัฒนาทั้งกายและสติปัญญาของ ทรัพยากรมนุษย์กลุ่มนี้ เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนตระหนักในคุณค่าของตนเองแล้วร่วมแรงร่วมใจ สามัคคี และเสียสละส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีคุณธรรม จริยธรรม และสติปัญญาอันชาญฉลาด ในการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามแก่สังคม และนำพาประเทศชาติสู่ความเจริญรุ่งเรือง

องค์การสหประชาชาติได้เล็งเห็นความสำคัญของเยาวชน จึงได้ประกาศให้ปี 2528 เป็นปี เยาวชนสากล (วันเยาวชนแห่งชาติ. <http://www.culture.go.th/cday/index.php?option=com:online>) โดยใช้คำขวัญว่า ร่วมแรงแข่งขัน ช่วยกันพัฒนา ฝ่าฟันสันติ (Participation, Development and Peace) ซึ่งคณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อ วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2528 (ธนากิต. 2543: 299) กำหนดให้ วันที่ 20 กันยายนของทุกปี เป็นวันเยาวชนแห่งชาติ โดยมีเป้าหมายที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1. เพื่อให้เยาวชนช่วงอายุ 15 – 25 ปี ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาดตนเอง พัฒนา ชุมชน พัฒนาประเทศ 2. เพื่อให้ประชาชนทั่วไป ได้ตระหนักถึงความสำคัญต่อประเทศชาติทั้งใน ด้านคุณภาพคุณธรรม 3.เพื่อให้นโยบายส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและ สัมฤทธิ์ผล

ในงานวิจัยนี้ เยาวชน คือบุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ ถึงยี่สิบห้าปีบริบูรณ์ ซึ่งถือว่าเป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้น (Early Adulthood) คือ อายุ 18-35 ปี (เฮฟวิกเอิร์ท. Havighurst, 1972 ; สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2547: 33) และตรงตามกำหนดวัยหนุ่มของกรมราชทัณฑ์ คือ อายุระหว่าง 18 – 25 ปี (กรมราชทัณฑ์. 2553: (3)) ซึ่งเป็นช่วงวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ เป็นช่วงเปลี่ยนผ่าน เป็นกลุ่มคนที่มีพลังอันสำคัญที่สามารถช่วยกันเสริมสร้างกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต เมื่อจะจัดกระบวนการเรียนการสอน จึงสามารถใช้หลักการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ต่าง ๆ โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ แล้ว รวมถึงการออกแบบโดยอาศัยข้อสรุปเกี่ยวกับการเรียนรู้และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ก็จะทำให้สามารถออกแบบได้เหมาะสมและมีความเฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น และสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้อย่างแท้จริงทั้งเป็นแสดงให้เห็นถึงความเชื่อในหลักการของปรัชญามนุษยนิยมที่ให้การยอมรับผู้เรียนมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันทั้งผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันรับผิดชอบกระบวนการเรียนการสอน การฝึกทักษะและสร้างเจตคติร่วมกันสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้และช่วยกันให้แต่ละคนประสบความสำเร็จตามศักยภาพ เพราะว่า หลักการของการศึกษาผู้ใหญ่ เป็นกระบวนการได้รับการถ่ายทอดความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ทำให้เกิดการสะสมองค์ความรู้เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาประเมินสถานการณ์และใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจในวิถีชีวิตแม้ว่าในทางปฏิบัติในแต่ละภูมิภาคจะมีรายละเอียดบริบทแตกต่างกัน และขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมและโครงสร้างของระบบการศึกษาจึงทำให้ต้องปรับเปลี่ยนการในรูปแบบไปตามบริบทนั้น ๆ

ตอนที่ 4 อาสาสมัคร - ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ

4.1 นิยามความหมายของ อาสาสมัคร

อาสาสมัคร (Volunteer) มีผู้รู้ให้นิยามความหมายไว้หลายประเด็น ดังต่อไปนี้

Webster Dictionary ได้ให้ความหมายของคำว่า งานอาสาสมัคร (Voluntary) ไว้ 2 นัย คือ “ปฏิบัติหรือการกระทำของบุคคล โดยเจตนาธรรมอิสระไม่หวังผลตอบแทน”

(Acting on done of one's own free will without valuable consideration)

“ปฏิบัติการหรือการกระทำโดยปราศจากหน้าที่ตามที่กฎหมายบังคับไว้ว่าจะต้องกระทำโดยปราศจากการบังคับของรัฐ”

อาสาสมัคร (volunteer) หมายถึง ผู้ที่สมัครใจทำงานเพื่อประโยชน์แห่งประชาชนและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงิน หรือสิ่งอื่นใด บุคคลที่อาสาเข้ามาช่วยเหลือสังคมด้วยความสมัครใจ เสียสละ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ป้องกัน แก้ไขปัญหา และพัฒนาสังคม โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน โดยคุณสมบัติที่สำคัญของอาสาสมัครมี 3 ประการ คือ ทำงานด้วยความสมัครใจไม่ใช่ด้วยการถูกบังคับหรือเป็นเพราะหน้าที่ เป็นงานเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและสังคมหรือสาธารณประโยชน์ และทำโดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงิน หรือสิ่งของมีมูลค่าแทนเงิน (<http://th.wikipedia.org/wiki/> : online)

อาสาสมัคร (volunteer) ได้มีการใช้ครั้งแรกในช่วงศตวรรษที่ 17 ซึ่งหมายถึงผู้ที่สมัครเข้าเป็นทหารโดยไม่ได้ถูกบังคับให้เป็นตามปกติ กล่าวคือสมัครใจที่จะเป็นเอง และนิยามความหมายนี้ยังใช้รวมไปถึงการสมัครใจทำงานใด ๆ โดยไม่รับค่าตอบแทน สมัครใจ เต็มใจ (Oxford English Dictionary; ศุภรัตน์ รัตนมูขัย, 2551: 11)

อาสาสมัคร (เสาวนีย์ เสนาสุ. 2532: 3-4) หมายถึง ผู้ที่ทำงานด้วยความเต็มใจ ไม่มีผลประโยชน์ตอบแทน เป็นการทำให้เปล่า ๆ ไม่คิดเงินทอง งานที่ทำนั้นอาจจะเป็นการเสริมสร้างทักษะหรือคุณภาพของอาชีพ หรือการให้สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานแก่ชีวิตในบางเวลา เช่น อาสาสมัครในศูนย์เยาวชน สมัครสมาชิกสมาคม เพื่อทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้บริการแก่ชุมชน และเขาได้รับความพอใจที่ได้มีส่วนร่วมสังคม ได้แสดงความคิดเห็น ได้เข้าร่วมประชุมแก้ไขปัญหาหรือวางแผน หรือเป็นผู้นำช่วยเหลือในกิจกรรมที่ตนถนัดและชอบ เพื่อพัฒนาชุมชน

อาสาสมัคร (Volunteer) หมายถึงผู้ที่สมัครใจทำงานเพื่อประโยชน์ แก่ประชาชน และสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงิน หลักการที่สำคัญของอาสาสมัคร มีดังนี้

1. เป็นการทำงานด้วยความสมัครใจ มิใช่ด้วยการถูกบังคับหรือเป็นหน้าที่ที่จะต้องทำประจำ
2. เป็นการทำงานเพื่อประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม หรือสาธารณประโยชน์ มิใช่ทำเพื่อส่วนตัว
3. เป็นการปฏิบัติการ หรือการกระทำโดยเจตนารมณ์อิสระที่ไม่หวังค่าตอบแทน (acting on done of one's owned free will without valuable consideration) ต้องถือหลักว่าไม่เป็นการจ้างทำงาน ไม่มีเงินหรือเบียดเบียนใด ๆ เป็นค่าตอบแทน แต่อาจจะได้รับค่าพาหนะเดินทาง ค่าอาหาร รับประทาน ค่าใช้จ่ายในการลงทะเบียนเข้าประชุมต่าง ๆ หรือค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นบ้าง
4. เป็นการอุทิศกำลังกายใจเวลาให้แก่ส่วนรวมมิใช่เน้นการอุทิศกำลังทรัพย์เพียงอย่างเดียว
5. อาสาสมัครจะต้องเตรียมตัวเพื่อทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย แต่เพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ก็ต้องได้รับการอบรม เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถและมีคุณสมบัติพิเศษตามประเภทของอาสาสมัครนั้น ๆ
6. อาสาสมัครต้องระลึกถึงบทบาทหน้าที่ ตามที่ตนเองได้รับมอบหมายก่อนเสมอ และทำกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่นั้นให้สมบูรณ์ ตลอดการเป็นอาสาสมัคร
7. การทำงานเป็นอาสาสมัครจักต้องทำด้วยความเสียสละ มีเวลา ใช้สติปัญญา และมีความพร้อมที่จะเป็นอาสาสมัคร

ผลตอบแทนของการเป็นอาสาสมัครคือ ความสุขใจ ความภูมิใจ ที่ได้ปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน สังคมและประเทศชาติ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติต่อสาธารณชน (กระทรวงยุติธรรม. 2551 : 3) ลดความเป็นตัวตน เกิดคุณค่าในตัวเอง มีความสุขความอิ่มเอิบใจ

อาสาสมัครเป็นหน้าที่ของสมาชิกที่อยู่ในสังคมทุกระดับที่จะร่วมรับผิดชอบสังคม (ศรีสุข มงกุฎวิสุทธิ์. 2558 : 72)

Susan J. Ellis และ Katerines H. Noyes; อ้างอิงจาก ศุภรัตน์ รัตนมูขัย, (2544): ระบบการบริหารจัดการงานอาสาสมัคร. (2551: 13) ให้ความหมายว่า เป็นการเลือกกระทำสิ่งต่างๆ ที่เห็นว่าเป็นสิ่งที่ควรกระทำและเป็นความรับผิดชอบต่อสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงินทองและการกระทำนี้ไม่ใช่ภาระงานที่ต้องทำตามหน้าที่จากความหมายนี้จะเห็นองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 4 ประการ คือ

1. การเลือก (Choose) เป็นการเลือกกระทำหรือไม่กระทำในสิ่งใดๆภายใต้เจตจำนงอิสระ
2. ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) หมายถึงการกระทำที่มุ่งมันเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นซึ่งอาจเป็นได้ทั้งบุคคล กลุ่มคน หรือสังคมส่วนรวม
3. ไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงินทอง (Without Monetary Profit) หมายถึงไม่ได้หวังผลรายได้ทางเศรษฐกิจ แต่อาจรับเป็นรางวัลหรือค่าใช้จ่ายทดแทนที่ตนเองได้ใช้จ่ายไปแต่ไม่อาจเทียบได้กับค่าของสิ่งที่ได้กระทำลงไป
4. ไม่ใช่ภาระงานที่ต้องทำตามหน้าที่ (Beyond Basic Obligations) หมายถึงสิ่งที่ทำนั้นอยู่นอกเหนือความจำเป็นหรือสิ่งที่ถูกคาดหวังว่าจะต้องทำตามภาระหน้าที่

และอาสาสมัครควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ 3 ประการคือ

1. ทำงานด้วยความสมัครใจไม่ใช่ด้วยการบังคับหรือเป็นเพราะหน้าที่
2. เป็นงานเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและสังคมหรือสาธารณะประโยชน์
3. ทำโดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงิน ผลตอบแทนที่อาสาสมัครได้รับ คือ ความสุข

รูปแบบงานอาสาสมัครสามารถแบ่งออกเป็น 4 แบบ คือ 1. การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หรือการพึ่งตนเอง (Mutual aid or self-help) 2. การช่วยเหลือบริการผู้อื่น (Philanthropy or service to others) 3. การมีส่วนร่วม (Participation) 4. ผู้สนับสนุนหรือเรียกร้องความเป็นธรรมเพื่อสังคม (Advocacy or campaigning)

มนุษย์คือเหตุปัจจัยแห่งความเลื่อมและความเจริญ มีมนุษย์อยู่ที่ไหนย่อมมีการบริโภคใช้สอยทรัพยากรที่นั่น การเรียนรู้ที่จะเผื่อแผ่แบ่งปันเพื่อรักษาสมดุลระหว่างมนุษย์และธรรมชาติจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญ เพื่อรักษาดุลยภาพระหว่างภาคการผลิตและภาคการบริโภคให้คงอยู่ เพื่อดูแลสังคมส่วนรวมให้น่าอยู่การให้ความช่วยเหลือแบ่งปัน บริจาคให้ทานแก่คนทุกข์ยาก เป็นสิ่งสำคัญ เป็นสิ่งจำเป็น เป็นการช่วยเหลือให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติและเป็นธรรม เพื่อให้เกิดสังคมที่ดั่งามเท่าเทียมเคารพซึ่งกันและกัน เป็นมิตรกับธรรมชาติไม่ทำลายธรรมชาติ อยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างยั่งยืน เป็นการสอนให้คนรุ่นใหม่ในอนาคตได้รู้จักการเสียสละ ไม่ใช่เป็นเพียงการบริจาคเงินทองเท่านั้น การให้กำลังกาย แบ่งปันความรู้ ติดตามความเป็นไปของสังคม อันเป็นหัวใจอาสาสมัคร

โดยสรุปกล่าวได้ว่า อาสาสมัคร (Volunteer) หมายถึง บุคคลที่อาสาเข้ามาช่วยเหลือสังคม ด้วยความสมัครใจ มุ่งมั่นทำงานเพื่อการบริการเสียสละเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น และอุทิศตนทั้งแรงกายใจ ความคิดสติปัญญาและทรัพย์สิน โดยไม่ต้องการค่าตอบแทนเป็นเงินทอง ไม่ต้องการจ่ายให้กับการทำงานนั้น ๆ แต่อย่างไร อาสาสมัครเต็มใจในการอาสาเพื่อทำงานนั้นโดยตรงสำเร็จลุล่วงและทำอย่างทุ่มเทเสียสละเพื่อผู้อื่น เพื่อสาธารณะ ไม่ใช่เพื่อตนเอง เป็นการกระทำสิ่งต่างๆ ที่เห็นว่าเป็นสิ่งที่ควรทำและเป็นความรับผิดชอบต่อสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน และการกระทำนี้ไม่ใช่ภาระงานที่ต้องกระทำตามหน้าที่เหมือนกับปฎิบัติงานของพระโพธิสัตว์ที่สร้างบารมีอันยิ่งใหญ่ด้วยจิตใจอันสูงส่ง ไม่เห็นแก่หน้า อีโก้ อดตามานะทิฏฐิลดลง ไม่เกียจคร้าน ไม่รังเกียจของสกปรก ไม่แบ่งแยกชนชั้นวรรณะ ได้ออกแรง ได้เหงื่อแล้วมีความสุข

องค์ประกอบจิตสาธารณะ

การที่คนมาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม (ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจ. 2543: 22-29: ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2555: 8-10) ย่อมต้องมีความสัมพันธ์ในรูปแบบการพึ่งพาอาศัยกัน การที่คนในสังคมขาดจิตสาธารณะจะมีผลกระทบต่อบุคคล องค์การหลายระดับ ดังนี้

ผลกระทบต่อบุคคล ทำให้เกิดปัญหา คือ 1. สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเอง 2. สร้างความเดือดร้อนให้กับคนอื่น

ผลกระทบต่อครอบครัว ทำให้เกิดปัญหา คือ 1. ความสามัคคีในครอบครัวลดน้อยลง 2. การแก่งแย่ง ทะเลาะวิวาทภายในครอบครัว

ผลกระทบในระดับองค์กร ทำให้เกิดปัญหา คือ 1. การแบ่งพรรคแบ่งพวกภายในองค์กร 2. ความเห็นแก่ตัว แก่งแย่งชิงดีชิงเด่น 3. การเบียดเบียนสมบัติขององค์กรมาเป็นสมบัติส่วนตัว 4. องค์กรไม่ก้าวหน้า ประสิทธิภาพและคุณภาพของงานลดลง

ในระดับชุมชน ทำให้เกิดปัญหา คือ 1. ชุมชนอ่อนแอ ขาดการพัฒนา เพราะต่างคนต่างอยู่ สภาพชุมชนมีสภาพเช่นไร ก็คงยังเป็นเช่นนั้น ไม่เกิดการพัฒนา และยิ่งนานไปก็มีแต่เสื่อมทรุดลง 2. อาชญากรรมในชุมชนอยู่ในระดับสูง 3. ขาดศูนย์รวมจิตใจ ขาดผู้นำที่นำไปสู่การแก้ปัญหา เพราะคนในชุมชนมองปัญหาของตัวเองเป็นเรื่องใหญ่ ขาดคนอาสาพาการพัฒนา เพราะกลัวเสียทรัพย์สิน กลัวเสียเวลา หรือกลัวเป็นที่ครหาจากบุคคลอื่น

ในระดับชาติ ถ้าบุคคลขาดจิตสาธารณะจะทำให้เกิด 1. วิกฤติการณ์ภายในประเทศบ่อยครั้ง และแก้ปัญหาไม่ได้ เกิดการเบียดเบียนทำลายทรัพยากรและสมบัติที่เป็นของส่วนรวม 2. ประเทศชาติอยู่ในสภาพล้าหลัง เนื่องจากขาดพลังของคนในสังคม เมื่อผู้นำประเทศนำมาตรการใดออกมาใช้ ก็จะไม่ได้อะไรเพราะไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน 3. เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก เกิดการแก่งแย่งแข่งขัน เห็นแก่ประโยชน์กลุ่มของตนและพวกพ้อง เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

ในระดับโลก ถ้าบุคคลขาดจิตสาธารณะจะทำให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบระหว่างประเทศ ทำให้เกิดปัญหา 1. เกิดการสะสมอาวุธระหว่างประเทศ เพราะขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน กลัวประเทศอื่นจะโจมตี มีอาวุธไว้เพื่อป้องกันตนเอง ข่มขู่ประเทศอื่น เมื่อมีปัญหาใช้ความรุนแรงใน

การตัดสินปัญหา 2. เกิดการกลั่นแกล้ง แย่งชิงหรือครอบงำทางการค้าระหว่างประเทศ หรือพยายาม
ทุกวิถีทางเพื่อให้ได้เปรียบประเทศที่ด้อยกว่า ขาดโอกาสในการพัฒนาประเทศตน 3. เกิดการ
รังเกียจเหยียดหยามคนต่างเชื้อชาติ ต่างเผ่าพันธุ์ หรือต่างท้องถิ่น มองชนชาติอื่น ๆ เผ่าพันธุ์อื่น ๆ
ว่ามีความเจริญหรือมีศักดิ์ศรีด้อยกว่าเชื้อชาติหรือเผ่าพันธุ์ของตน ถูกหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อชาติอื่น

การขาดจิตสาธารณะของคนนั้นเป็นที่มาของปัญหามากมายในสังคม (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์.
2555: 3-7) เพราะการขาดความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น ปัญหาเสพติด ปลอมของเสียออกจาก
โรงงาน จอดรถไม่ดับเครื่องยนต์ เด็กถูกทอดทิ้ง ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย ใช้พื้นที่สาธารณะ
เพื่อประโยชน์ตนเองทำให้คนอื่นเดือดร้อน ลักเล็ก ขโมยน้อย เป็นต้น กระทรวงศึกษาธิการให้
ความสำคัญกับการสร้างจิตสาธารณะ โดยให้เป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.
2551 กำหนดจิตสาธารณะ เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน 1 ใน 8 ข้อที่สถานศึกษาต้อง
เน้น โดยสถานศึกษาต้องมีชั่วโมงให้เด็กทำกิจกรรมสาธารณะ รวม 165 ชั่วโมง ดังนี้

ประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 จะต้องทำกิจกรรม 60 ชั่วโมง

มัธยมศึกษาตอนต้น 45 ชั่วโมง

มัธยมศึกษาตอนปลาย 60 ชั่วโมง

โดยหวังให้ผู้เรียนได้ซึมซับสิ่งดี ๆ จากการทำกิจกรรมและเป็นนิสัยติดตัวไปจนโต เพราะ
ในสังคมที่มีคนจิตสาธารณะมาก ๆ มีความเห็นอกเห็นใจกันจะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขสงบ

จะเห็นได้ว่าปัญหาในทุกระดับที่เกิดขึ้นเป็นผลกระทบต่อสังคมนั้น เพราะขาดจิตสาธารณะ
ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ เป็นคุณธรรมสำคัญของ
พลเมืองที่ทำให้เกิดคุณค่าและจิตสำนึกที่ทำให้เกิดการสร้างสรรค์เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่าง
เป็นสุข และถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน จะสามารถแก้ปัญหาได้ในระยะยาว

จิตสาธารณะจึงเป็นจิตสำนึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ สมพงษ์ สิงหะพล (2542: 15-16)
ได้นำเสนอองค์ประกอบของจิตสาธารณะจากจิตสำนึกไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1. จิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง (Cognition) เป็นจิตสำนึกเพื่อพัฒนาตนเอง ทำให้ตนเองเป็น
บุคคลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เป็นจิตสำนึกแบบคลาสสิกที่ทุกสังคมพยายามเหมือนกันที่จะสร้างให้เกิดขึ้นให้
ได้ เช่น ความขยัน ความรับผิดชอบ ความมานะอดทน เป็นต้น

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affection) เป็นส่วนประกอบทางด้านอารมณ์ความรู้สึก
ซึ่งจะเป็นสิ่งกระตุ้นความคิดอีกต่อหนึ่ง เป็นส่วนของความรู้สึกทางใจของความรู้สึกที่รวมเอา
ความรู้สึกของบุคคลในด้านบวกหรือด้านลบ

3. องค์ประกอบด้านการปฏิบัติหรือการกระทำ (Behavior) เป็นองค์ประกอบที่ก่อให้เกิด
แนวโน้มในทางปฏิบัติหรือปฏิกิริยาตอบสนองเมื่อมีสิ่งเร้าที่เหมาะสม ซึ่งส่วนนี้ต้องอาศัยความเข้าใจ
หรือความคิดรวบยอด (Concept) เกี่ยวกับสิ่งนั้นเป็นพื้นฐาน

องค์ประกอบของจิตสาธารณะ (อนุชาติ พวงสำลี และวีรบูรณ์ วิสารทสกุล. 2540: 42-44)
ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ทำให้เกิดประชาสังคม เป็นชุมชนแห่งสำนึกเพื่อส่วนรวมว่า มีองค์ประกอบ
ดังนี้

1. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การมองอนาคตร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกันโดยอาศัยการวิเคราะห์สังเคราะห์สถานการณ์ แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง ควบคู่ไปกับการปฏิบัติ
2. การสำนึกถึงพลังของตนเองว่าสามารถร่วมกันแก้ไขเปลี่ยนแปลงสังคมได้ รู้จักพึ่งตนเองและรวมกลุ่มกันเพื่อแก้ปัญหา
3. ความรัก ความเอื้ออาทร ความสามัคคี การรวมกลุ่มของบุคคลในสังคม ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมแนวคิดและการกระทำที่ก่อให้เกิดความสมานฉันท์และหลีกเลี่ยงการกระทำที่ก่อให้เกิดความแตกแยก

การมีจิตสาธารณะนั้น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิตของแต่ละบุคคล (พิเชษฐ ศรีสุข. 2558: 67-68) สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชนและสังคม โดยที่จิตสาธารณะหรือจิตสำนึกทางสังคม อยู่ภายใต้อิทธิพลของปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ดังนี้

ปัจจัยภายนอก เป็นเรื่องของสัมพันธภาพของมนุษย์ เป็นภาวะที่มีความลึกซึ้งละเอียดอ่อนต่อจิตสำนึกด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ เสมือนถูกบรณกล่อมเกล่าที่ละเล็กละน้อย ทำให้เกิดสำนึกที่มีหลายรูปแบบ ทำให้เป็นส่วนสำคัญในการกำหนดจิตสำนึกให้ตระหนักต่อสังคมส่วนรวมได้

ปัจจัยภายใน เป็นเรื่องของจิตสำนึกที่เกิดจากการคิดวิเคราะห์ของตัวเอง เพื่อพิจารณาตัดสินคุณค่าและความดีงาม ซึ่งจะส่งผลต่อพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติต่อสังคมภายนอก

จิตสาธารณะ จึงเป็นลักษณะของจิตที่กว้าง มีคุณประโยชน์ต่อตนเองและหลอมรวมสังคมไว้ ด้วยหลักการเพื่อประโยชน์ตน ประโยชน์ท่านและประโยชน์สองอย่าง ภายใต้แนวคิดจิตสำนึกคือจิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง (Cognition), องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affection), องค์ประกอบด้านการปฏิบัติหรือการกระทำ (Behavior), การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน รู้จักพึ่งพาตนเอง มีความรัก ความเอื้ออาทร ความสามัคคี มีการรวมกลุ่มของบุคคลในสังคม ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อแก้ปัญหาด้านผลกระทบต่าง ๆ ตั้งแต่ปัจเจกบุคคล ถึงผลกระทบระดับประเทศ

เมื่อพิจารณาโดยสรุปแล้ว คำว่า จิตอาสา และจิตสาธารณะ เป็นคำที่ต้องไปด้วยกันเป็นเหตุของกันและกัน มีความหมายในทางบวก จุดหมายคือสร้างสันติสุขต่อสังคมของมวลมนุษยชาติ คนที่มีจิตอาสา จิตสาธารณะ จึงยิ่งใหญ่ในหมู่ภักตชน พระพุทธศาสนามหาญาณเปรียบเป็นพระโพธิสัตว์ที่ทุ่มเทช่วยเหลือคนอื่นก่อน ตนเองมาทีหลัง

องค์กรอาสาสมัคร

องค์กรอาสาสมัครมีรูปแบบที่จัดตั้งตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมเป็นส่วนใหญ่ โดยอาจจะเริ่มจากการรวมตัวของบุคคล โดยบุคคลหรือหน่วยงานองค์กรทั้งรัฐและเอกชนเป็นผู้ก่อตั้ง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นตัวองค์กรอาสาจะมีสถานะเป็นองค์กรที่เป็นเอกชน ดำเนินการโดยนามของบุคคลไม่ว่าจะเป็นองค์กรใดก็ตาม ในประเทศไทยมีองค์กรที่ทำกิจกรรมอาสาสมัครในการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ที่จัดตั้งจดทะเบียน ในรูปของมูลนิธิ ในส่วนที่เป็นองค์กรหน่วยวิชาชีพ สถาบันต่าง ๆ ทั้งสถาบันการศึกษาหรือองค์กรทั่วไป มักจะจัดตั้งองค์กรอาสาสมัครเพื่อการทำกิจกรรมร่วมกันในรูป

ของสโมสร ชมรม หรือชุมนุม ตัวอย่างองค์กรกิจกรรมอาสาสมัครทั่วไป ได้แก่ มูลนิธิ (foundation) สมาคม (association) สหพันธ์ (international association or federation) องค์กรโลกหรือนานาชาติ (international and world organization)

ประเภทของอาสาสมัคร

อาสาสมัครมีลักษณะรูปแบบของกิจกรรมมีหลายประเภทมากมาย เช่น อาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์ อาสาสมัครสาธารณกุศล อาสาสมัครช่วยเหลือประสบเหตุ อาสาสมัครองค์กรศาสนา อาสาสมัครองค์กรกีฬา ฯลฯ ไม่ว่าจะเป็นอาสาสมัครองค์กรใด ๆ ก็ตามพอจำแนกลักษณะขององค์กรอาสาสมัครได้ 2 รูปแบบ ได้แก่ อาสาสมัครที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำ และอาสาสมัครเฉพาะกิจ (เทพประสิทธิ์ กุลธวัชชัย.2554: 326)

อาสาสมัครที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำ (staff & member)

อาสาสมัครที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำ คือ เจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน ทำหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่หลักในการกิจต่าง ๆ ภายในขององค์กรด้านต่าง ๆ และส่วนที่เป็นสมาชิก (member and staff) จะมีบทบาทในกิจกรรมอาสาสมัครตั้งแต่การกำหนดนโยบายแนวทางการดำเนินการตัดสินใจทั่วไป

อาสาสมัครเฉพาะกิจ (volunteer)

อาสาสมัครเฉพาะกิจ เป็นอาสาสมัครที่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นกรณีหรือภารกิจเฉพาะ ๆ ไป เช่น เมื่อมีเหตุการณ์ที่ต้องการทำให้สังคมจำนวนมากเพื่อช่วยกิจกรรมใด ๆ ก็ตามจะมีการระดมพลหรือประกาศเชิญชวนบุคคลทั่วไปให้มาร่วมกิจกรรมกัน หรือเมื่อชุมชนหรือประเทศต้องการจัดกิจกรรมระดับชาติ นานาชาติขึ้น ก็จะประกาศรับสมัครอาสาสมัครเพื่อช่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเป็นเจ้าภาพหรือผู้ดำเนินการ ในการดำเนินกิจกรรมสากลนานาชาติ มักจะมีข้อกำหนดให้อาสาสมัครในการมีส่วนร่วมกิจกรรม คือมีส่วนเป็นเจ้าภาพในการต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง และร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามจุดมุ่งหมายของกิจกรรมนั้น ๆ เป็นต้น

4.2 ความเป็นมาของงานอาสาสมัคร

ความเป็นมาของงานอาสาสมัครสากลนั้น เนื่องมาจากสหประชาชาติประกาศให้ ค.ศ.2001 หรือ พ.ศ. 2544 เป็นปีอาสาสมัครสากล (International Year of Volunteers 2001) โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญได้แก่ การสร้างการยอมรับ (Facilitation) การสร้างเครือข่าย (Net working) และการส่งเสริม (Promotion) และงานอาสาสมัคร โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2543 เห็นชอบให้ประเทศไทยมีการจัดงานเนื่องในโอกาสที่สหประชาชาติประกาศให้ปี 2544 เป็นปีอาสาสมัครสากล โดยมีคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการสังคมแห่งชาติ ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเป็นประธานรับผิดชอบในการดำเนินงานได้กำหนดให้วันที่ 21 ตุลาคม ของทุกปี อันตรงกับวันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เป็นวันสังคมสงเคราะห์แห่งชาติและวันอาสาสมัครไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อจัดงานปีอาสาสมัครสากล เนื่องในโอกาสสหประชาชาติประกาศให้ปี 2544 เป็นปีอาสาสมัครสากล

2. เพื่อพัฒนาบทบาทอาสาสมัครไทยให้เป็นที่ยอมรับ ได้รับการส่งเสริมสนับสนุน การอำนวยความสะดวก ตลอดจนการพัฒนาเครือข่ายการประสานงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. เพื่อปลูกจิตสำนึกของการเป็นอาสาสมัครให้แก่ประชาชนคนไทย (http://www.thaingo.org/story/news_121044.htm: online)

นอกจากนี้ ทฤษฎีความหวัง (Expectancy Theory) ของ Vroom (ศุภรัตน์ รัตนมุขย์. 2551: 16-17) ได้อธิบายการเกิดขึ้นของพฤติกรรมอาสาสมัครว่า เป็นผลมาจากการตัดสินใจเลือกทำด้วยความสำนึกที่เกิดจากความเชื่อและทัศนคติ โดยการกระทำที่เกิดขึ้นส่งผลต่อความสุขของตนเอง หรือไม่ก็ลดความทุกข์ใจที่มีอยู่เดิม ทฤษฎีความหวังมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 4 ประการคือ

1. แรงขับเคลื่อนทางจิตใจ (Psychological Force)
2. ความพึงพอใจในผลลัพธ์ (Valance)
3. ความสัมพันธ์ของผลการกระทำ (Instrumentality)
4. การคาดหวัง (Expectancy)

แรงขับเคลื่อนในการตัดสินใจที่จะเป็นหรือไม่เป็นอาสาสมัครอาจมีได้ทั้งจากภายในตนเองและภายนอกที่มาจากหลายทิศทาง เช่น การชักชวนจากบุคคลหรือหน่วยงานที่ตนรู้จัก

สถานะที่นำไปสู่การเป็นอาสาสมัคร

การที่บุคคลตัดสินใจเข้ามาเป็นอาสาสมัคร คนทั่วไปอาจมองว่า บุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (Altruism) เห็นประโยชน์แก่ผู้อื่นเป็นที่ตั้ง คำว่า Altruism นี้ตรงข้ามกับคำว่า Egoism ซึ่งหมายถึงการที่บุคคลทำอะไรจะหวังสิ่งตอบแทนการกระทำของตนเองเป็นที่ตั้งความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่นี้ มีองค์ประกอบของความหมายที่สำคัญ 3 ประการ คือ ความปรารถนาที่จะให้, ความรู้สึกเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น, ไม่มีแรงจูงใจที่จะรับสิ่งใดจากสิ่งที่ตนเองกระทำเพื่อผู้อื่น

Samuel Oliner; อ้างอิงจาก ศุภรัตน์ รัตนมุขย์, (2551: 15) ได้ทำการศึกษากลุ่มบรรเทาสาธารณภัยต่าง ๆ 6 กลุ่ม พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีหลายด้านด้วยกัน เช่น ได้รับแบบอย่างที่ดีจากผู้ปกครอง, มีความกล้าหาญ, มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น, มีความใส่ใจ มีศีลธรรม, ไม่ปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นทุกข์, มีความเคารพตนเอง, มีความรับผิดชอบต่อสังคม, มีความพอใจในตัวเอง, รักความยุติธรรม เชื่อว่าทุกอย่างแก้ไขได้, ใส่ใจในหลักศาสนา, รู้สึกว่าการช่วยเหลือผู้อื่นเป็นสิ่งที่ควรกระทำ, ต้องการช่วยชุมชน, ต้องการพัฒนาตนเอง, มีความรู้สึกสำนึกผิด

นอกจากความรู้สึกเสียสละเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แล้ว พฤติกรรมเพื่อสังคม (Pro-social Behavior) เป็นอีกมุมหนึ่งที่สามารถอธิบายได้ถึง การเข้ามาเป็นอาสาสมัครของผู้คนต่างๆ โดยพฤติกรรมเพื่อสังคมนั้นประกอบด้วยค่านิยมที่สำคัญ คือความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility), ความเสมอภาค (Equity), การเสนอสนอง (Reciprocity)

4.3 ปฏิญญาอาสาสมัครไทย

เนื่องมาจากสหประชาชาติประกาศให้ ค.ศ.2001 หรือ พ.ศ. 2544 เป็นปีอาสาสมัครสากล (International Year of Volunteers 2001) โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญได้แก่ การสร้างการยอมรับ (Facilitation) การสร้างเครือข่าย (Networking) และการส่งเสริม (Promotion) งานอาสาสมัครเพื่อเน้นถึงความสำคัญของงานอาสาสมัครและกระตุ้นให้ผู้คนในสังคม ภาครัฐ ภาคธุรกิจและองค์กรเอกชน ได้หาแนวทางที่จะส่งเสริมสนับสนุน ยกกระตือรือร้นและสร้างความเข้มแข็งให้แก่งานอาสาสมัครทั้งระดับบุคคล กลุ่ม และสาธารณชน ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พุทธศักราช 2543 เห็นชอบตามที่คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการสังคมแห่งชาติ เสนอให้ประเทศไทยจัดกิจกรรมเนื่องในโอกาสปีอาสาสมัครสากล และกำหนดให้วันที่ 21 ตุลาคมของทุกปี ตรงกับวันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ซึ่งรัฐบาลกำหนดให้เป็นวันสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ เป็นวันอาสาสมัครไทย

ในโอกาสปีอาสาสมัครสากลและวันอาสาสมัครไทย รัฐบาลพร้อมด้วยหน่วยงานองค์กรที่มีอาสาสมัครและบรรดาอาสาสมัครทั้งหลายจึงได้ประกาศปฏิญญาอาสาสมัครไทยเพื่อแสดงเจตนารมณ์และพันธกิจที่จะส่งเสริมงานอาสาสมัคร ให้มีความเจริญก้าวหน้า ตลอดจนส่งเสริมบทบาท การปฏิบัติการกิจของอาสาสมัครให้มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นประโยชน์แก่ประชาชน สังคม และประเทศชาติยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

ปฏิญญาอาสาสมัครไทยมุ่งให้ความสำคัญบทบาทของอาสาสมัคร งานอาสาสมัครและบทบาทของทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในการร่วมมือกันส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนามาตรการของอาสาสมัครให้เข้มแข็ง เพื่อประโยชน์ของสาธารณชน

ข้อ 1 อาสาสมัครมีบทบาทสำคัญในการบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่สังคมทั้งในด้านการสงเคราะห์ผู้ประสบความทุกข์ยากเดือดร้อน การป้องกัน แก้ไขปัญหา การพัฒนาสังคมและส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

ข้อ 2 อาสาสมัครที่พึงประสงค์ต้องมีจิตวิญญาณของอาสาสมัคร เป็นผู้ปฏิบัติงานด้วยความสมัครใจเพื่อประโยชน์แก่ประชาชน สังคมและประเทศชาติโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนเป็นผู้มีอุดมการณ์โดยถือประโยชน์ส่วนรวมเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน ทำงานด้วยความเสียสละ กระตือรือร้น เอื้ออาทร บริสุทธิ์ใจ และมีศรัทธาที่จะทำงานอาสาสมัคร

ข้อ 3 อาสาสมัครสมควรได้รับการยกย่องสรรเสริญ เพราะเป็นผู้ที่สมัครใจทำงานเพื่อประโยชน์แก่ประชาชน สังคม และประเทศชาติอย่างแท้จริง

ข้อ 4 ภาครัฐและภาคเอกชน จะต้องส่งเสริมสนับสนุนงานอาสาสมัครอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยการพัฒนาอาสาสมัครให้มีความรู้ ความสามารถ อุดมการณ์และคุณธรรม

ข้อ 5 ภาครัฐและภาคเอกชน ต้องส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการงานอาสาสมัคร เพื่อให้งานอาสาสมัครมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อ 6 ภาครัฐ ต้องจัดให้มีกฎหมายหรือระเบียบรับรองรับสถานภาพของอาสาสมัครให้การคุ้มครอง และเอื้อประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อ 7 ภาครัฐและภาคเอกชน ควรส่งเสริมและปลูกจิตสำนึกในการเป็นอาสาสมัครให้แก่ เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป

ข้อ 8 ภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรธุรกิจและองค์กรต่างๆ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าหน้าที่ขององค์กรได้ปฏิบัติงานอาสาสมัครที่เป็นประโยชน์แก่ ประชาชน สังคมและประเทศชาติ โดยไม่ถือเป็นวันลา

ข้อ 9 ภาครัฐต้องจัดตั้งคณะกรรมการ โดยมีผู้แทนของภาครัฐและภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้อง กับงานอาสาสมัครเป็นกรรมการ เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย แผนงาน ส่งเสริมสนับสนุน ประสาน งาน ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอาสาสมัคร(http://www.m-society.go.th/ewt_news.php?nid=861; กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ : online)

เมื่อกล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันมีอาสาสมัครหลายประเภทที่ให้ความช่วยเหลือ ดูแลสังคม ซึ่งมีทั้งเป็นของเอกชนและรัฐบาล เช่น อาสาสมัครกักกันเก็บศพของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งและ มูลนิธิร่วมกตัญญู, อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.)(Village Health Volunteer), อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (Civil Defense Volunteer) เป็นต้น โดยมีอุดมการณ์ แนวคิด หรือหลักการว่า อาสาสมัคร หมายถึง บุคคลที่มุ่งทำงานเพื่อการบริการ และอุทิศตนทั้งแรงกายใจ ความคิดสติปัญญาและทรัพย์สิน โดยไม่ต้องการค่าตอบแทนเป็นเงินทอง ไม่ต้องการจ่ายให้กับการ ทำงานนั้น ๆ แต่อย่างไรก็ตาม เติบโตขึ้นในการอาสาเพื่อทำงานนั้นโดยตรงสำเร็จลุล่วงและทำอย่างทุ่มเท เสียสละเพื่อผู้อื่น เพื่อสาธารณะชน ไม่ใช่เพื่อตนเอง เป็นการกระทำความดีต่าง ๆ ที่เห็นว่าเป็นสิ่งที่ควร ทำและเป็นความรับผิดชอบต่อสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน และการกระทำนี้ไม่ใช่ภาระงานที่ต้อง กระทำตามหน้าที่เหมือนกับปฏิบัติทาเจตนาธรรมอุดมการณ์มโนปณิธานของพระโพธิสัตว์ที่สร้าง บารมีอันยิ่งใหญ่ ซึ่งอาสาสมัครเหล่านี้มีความหลากหลายทางด้านอายุ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์และ จำเป็นต้องมีทักษะในการทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายด้วยกระบวนการเรียนรู้จาก ประสบการณ์จึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อดึงศักยภาพของอาสาสมัครเหล่านี้ออกมาใช้สังคม ให้สมดัง เจตนาธรรมของอาสาสมัครเอง และจรรโลงสังคมเอาไว้ให้มีความสมดุล ซึ่งจะพบเห็นอยู่บ่อย ๆ ใน สังคมปัจจุบันแม้จะขาดแคลนก็ตาม เช่น นิสิตนักศึกษา คนทำงาน ที่แบ่งเวลาทำความดีเพื่อสังคม และแท็กซี่อาสา ที่รับส่งพระภิกษุ แม่ชีฟรี บริการผู้ป่วย คนพิการ อย่างทุ่มเทเสียสละ จนได้รับการ ยกย่องจากสังคม

4.4 การคุมประพฤติ

หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice Process) ได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล คุมประพฤติ และราชทัณฑ์นั้น ต่างมีหน้าที่ประสานกันในการป้องกันและปราบปราม อาชญากรรมในสังคม เพื่อให้สังคมมีความสงบสุขและประชาชนได้รับความเป็นธรรม ภายใต้ความ คุ้มครองของกฎหมายและในส่วนที่ผู้กระทำความผิดก็จะได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสม โดย

ปัจจุบันนี้ได้ยึดหลักอาชญาวิทยา และทัณฑวิทยาแนวใหม่ ที่มุ่งแก้ไขปรับปรุงความประพฤติของผู้กระทำผิดมากกว่าการลงโทษ เพื่อการแก้แค้นทดแทน ดังนั้น มาตรการที่นำมาใช้กับผู้กระทำผิดจึงได้มีการศึกษาวิจัยอย่างกว้างขวาง ซึ่งขณะนี้เป็นที่ยอมรับกันว่าการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยใช้ชุมชน (Community-Based Treatment) แทนการลงโทษจำคุกเพียงอย่างเดียว จะช่วยให้เขาสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีกว่า (กนกพรรณ กัลป์ยานสูตร และสมทนา บุญรังสิมันต์. 2536: 1) ซึ่งการปฏิบัติตัวต่อผู้กระทำผิดในชุมชนมีหลายรูปแบบ แต่มาตรการที่นำมาใช้และมีประสิทธิภาพมากที่สุดวิธีหนึ่ง ได้แก่ การคุมประพฤติ (Probation) ซึ่งนำมาใช้ในขั้นตอนของศาล

การคุมประพฤติ (กรมคุมประพฤติ. 2554: 1) มีวิวัฒนาการมาจากวิธีการเลี้ยงโทษจำคุก และการรอกการลงโทษตามกฎหมายจารีตประเพณี ในประเทศอังกฤษก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 19 และต่อมาได้เริ่มมีการนำวิธีการนี้ไปใช้อย่างจริงจังในประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ. 2384 ได้มีการพัฒนาปรัชญาแนวคิด ตลอดจนกฎหมายเกี่ยวกับการคุมประพฤติมาเป็นลำดับ จนกระทั่งวิธีการคุมประพฤติได้รับการนำไปใช้อย่างแพร่หลายทั่วโลก ปัจจุบันการดำเนินงานคุมประพฤติจึงเป็นงานที่สำคัญในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ที่อยู่ในขั้นตอนทั้งก่อนและหลังการพิพากษาคดีของศาล โดยมีพนักงานคุมประพฤติ (Probation Officer) เป็นผู้สืบเสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจำเลย (Pretence Investigation) เพื่อใช้ประกอบดุลพินิจในการพิพากษาคดี และภายหลังมีคำพิพากษาศาลก็อาจสั่งให้ใช้วิธีการคุมประพฤติ (Supervision) โดยให้พนักงานคุมประพฤติเป็นผู้สอดส่องดูแลให้คำแนะนำ และช่วยเหลือผู้กระทำผิดโดยใช้ทรัพยากรในชุมชน ซึ่งวิธีการนี้นำมาใช้แทนการจำคุกระยะสั้นได้ผลดีและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด

การคุมประพฤติ เป็นวิธีปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยมีวัตถุประสงค์หลายประการส่วนใหญ่เข้าใจกันว่าคุมความประพฤติของผู้กระทำผิดเพื่อแก้ไขฟื้นฟูให้กลับตนเป็นพลเมืองดีเท่านั้น แต่การคุมประพฤติสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในทางตอบแทนความผิดและยับยั้งไม่ให้เกิดซ้ำได้อีกด้วย (ศักดิ์ดา โมกขมรรคกุล. 2540: คำนำ) และการคุมประพฤติ เป็นมาตรการหนึ่งในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชน เป็นวิวัฒนาการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดจากการลงโทษ ให้เช็ดเหลาบข่มขู่ให้เกรงกลัว มาเป็นการอบรมแก้ไขและฟื้นฟูให้ผู้กระทำผิดกลับตนเป็นพลเมืองดี การคุมประพฤติเป็นระยะแห่งการพิสูจน์หรือทดลองความประพฤติ นิสัยใจคอ ศีลธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัยและการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดที่จำคุกในเรือนจำแล้วระยะหนึ่งได้พิสูจน์ตนเองว่า มีความสามารถเพียงพอ หรือมีความพร้อมที่จะกลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคมได้หรือไม่ (กนกพรรณ กัลป์ยานสูตร. 2551: 68) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมที่มุ่งหวังให้มีการสร้างระบบงานคุมประพฤติของประเทศ และนโยบายของอธิบดีกรมคุมประพฤติที่เน้นนโยบายเชิงคุณภาพเป็นที่ประจักษ์แก่สังคม โดยมีนโยบาย 7 ข้อ ดังนี้ 1. สร้างระบบให้ประเทศ 2. เขตปลอดทุจริต 3. คิดแบบใหม่ 4. ใช้เทคโนโลยี 5. โขว์สเถติ 6. ริบูรณาการ 7. ประสานจับกุม (ณรัชต์ เศวตนันท์. 2558: 1-2)

วัตถุประสงค์ของการคุมประพฤติ (กรมคุมประพฤติ. 2551: 68 - 70) 1. ป้องกันการกระทำผิดซ้ำ เป็นการคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม 2. ป้องกันมิให้ผู้กระทำผิดยัได้อาชีพอาชญากร โดยนำประชาชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขผู้กระทำผิด 3. แก้ไขช่วยเหลือแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคลให้สามารถกลับตนเป็นพลเมืองดี 4. เพื่อให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับจำเลยแก่ศาลก่อนพิพากษาคดี (กรมคุมประพฤติ. 2540: 3)

ภารกิจการคุมประพฤติ (ที่รับโอนมาจากกรมราชทัณฑ์) เป็นการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่ได้รับโทษจำคุกในเรือนจำมาแล้วระยะเวลาหนึ่ง อาจได้รับการพิจารณาปล่อยออกไปอยู่นอกเรือนจำก่อนครบกำหนดโทษภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติ ผู้ต้องขังที่จะได้รับการปล่อยตัวคุมประพฤติแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ผู้ได้รับการพักการลงโทษ และผู้รับลดวันต้องโทษจำคุก สำหรับขั้นตอนในการคุมประพฤติแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ การสืบเสาะข้อเท็จจริงก่อนปล่อย และการติดตามสอดส่องดูแลภายหลังปล่อย

ประโยชน์ของการคุมประพฤติ 1. ลดความแออัดในเรือนจำ/ทัณฑสถาน โดยคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดที่ประพฤติดีออกมาอยู่นอกเรือนจำก่อนครบกำหนดโทษ โดยระบบคุมประพฤติ 2. มีการเตรียมการก่อนปล่อย และทดสอบความพร้อมในการออกมาใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม 3. ช่วยให้นักโทษมีโอกาสทำงานรับผิดชอบเลี้ยงดูครอบครัว และปรับตัวเข้ากับครอบครัวและสังคมง่ายขึ้น 4. ลดงบประมาณรายจ่ายของรัฐในการควบคุมนักโทษไว้ในเรือนจำ 5. ให้ชุมชนและสังคมเข้ามามีส่วนในการแก้ไขผู้กระทำผิด และให้การยอมรับให้อภัยต่อผู้ที่เคยต้องโทษจำคุกในฐานะสมาชิกของสังคม อันเป็นการป้องกันสังคมจากการกระทำผิดซ้ำ

การพักการลงโทษ (Parole) คือการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดออกมาอยู่นอกเรือนจำก่อนครบกำหนดโทษภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติเป็นประโยชน์ที่ให้แก่ักโทษเด็ดขาดที่ประพฤติตนดี มีระเบียบวินัยระหว่างต้องโทษอยู่ในเรือนจำ และจะพึงกระทำได้เมื่อนักโทษเด็ดขาดนั้นได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้น หรือไม่น้อยกว่า 10 ปี ในกรณีต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต

ระยะเวลาที่นักโทษเด็ดขาดอาจได้รับการพักการลงโทษ คือ

ชั้นเยี่ยม	ไม่เกิน 1 ใน 3 ของกำหนดโทษ
ชั้นดีมาก	ไม่เกิน 1 ใน 4 ของกำหนดโทษ
ชั้นดี	ไม่เกิน 1 ใน 5 ของกำหนดโทษ

กำหนดโทษ หมายถึง กำหนดโทษที่ระบุไว้ในหมายแจ้งโทษเด็ดขาด ในกรณีที่มีการพระราชทานอภัยโทษ ให้ถือกำหนดโทษตามหมายแจ้งโทษฉบับหลังสุด

การลดวันต้องโทษจำคุก (Good-Time Allowance) คือ การให้ประโยชน์ลดวันต้องโทษจำคุกแก่นักโทษเด็ดขาดที่มีความประพฤติดีในระหว่างต้องโทษอยู่ในเรือนจำ ซึ่งจะกระทำได้อต่อเมื่อได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือน หรือไม่น้อยกว่าสิบปีในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกมีกำหนดระยะเวลา โดย

นักโทษชั้นเยี่ยมอาจได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกเดือนละห้าวัน ชั้นดีมากเดือนละสี่วัน ชั้นดีเดือนละสามวัน นักโทษที่ได้รับวันลดวันต้องโทษจำคุกสะสมเท่ากับกำหนดโทษที่เหลืออยู่ จะได้รับการพิจารณาปล่อยออกไปอยู่นอกเรือนจำก่อนครบกำหนดโทษภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติ

การติดตามสอดส่อง (Supervision) การติดตามสอดส่องเป็นกระบวนการที่ดำเนินการหลังปล่อยคุมประพฤติ ซึ่งเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญของผู้ถูกคุมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติมีหน้าที่คอยดูแลให้ปฏิบัติตามเงื่อนไข มอบอาสาสมัครคุมประพฤติเยี่ยมบ้านเพื่อดูแลสุขภาพแวดล้อม ที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตประจำวันว่ามีสภาพความเป็นอยู่อย่างไร มีปัญหาอะไรเกิดขึ้นหรือไม่ เพื่อจะได้ให้การช่วยเหลือแนะนำให้สามารถดำรงชีวิตกลับตนเป็นพลเมืองดีไม่ไปกระทำผิดซ้ำขึ้นอีกภายหลังพ้นโทษ นอกจากนั้นในขั้นตอนการติดตามสอดส่อง มีการจัดกิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูเพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเรียนรู้วิธีการปรับตัวและสามารถแก้ไขปัญหของตนเองได้

เงื่อนไขการคุมประพฤติที่ผู้ถูกคุมประพฤติ ต้องปฏิบัติระหว่างคุมประพฤติ อาทิ

1. ต้องพักอาศัยอยู่กับผู้อุปการะตามบ้านเลขที่ที่แจ้งไว้
2. ห้ามออกนอกเขตท้องที่อำเภอเว้นแต่เพื่อกิจธุระสำคัญให้ขออนุญาตพนักงานคุมประพฤติ
3. ห้ามประพฤติตนในทางเสื่อมเสีย เช่น เล่นการพนัน ดื่มสุรา เสพยาเสพติด กระทำผิดอาญาขึ้นอีก
4. ต้องประกอบอาชีพสุจริต เพื่อหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว
5. ต้องปฏิบัติตามศาสนกิจตามลัทธิศาสนา
6. ห้ามพกพาอาวุธทุกชนิด
7. ห้ามเยี่ยมเยียนและติดต่อกับนักโทษที่ไม่ใช่ญาติซึ่งกำลังต้องโทษอยู่
8. ต้องไปรายงานตัวกับพนักงานคุมประพฤติเดือนละครั้งจนกว่าจะพ้นโทษ

ในกรณีทำผิดเงื่อนไขที่กำหนด หรือไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามเงื่อนไขผู้ถูกคุมประพฤติอาจถูกจับโดยไม่ต้องมีหมายจับหรือหมายจำคุกและนำกลับมาคุมขังในเรือนจำต่อไปตามกำหนดโทษที่เหลืออยู่ โดยผู้มีอำนาจสั่งการ พักการลงโทษ หรือลดวันต้องโทษจำคุก จะสั่งเพิกถอนการพักการลงโทษ หรือถอนการลดวันต้องโทษจำคุกและจะลงโทษทางวินัยแก่ผู้นั้นอีกด้วยก็ได้ (พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 มาตรา 43)

4.5 โครงการอาสาสมัครคุมประพฤติ

อาสาสมัครคุมประพฤติ หมายถึง บุคคลธรรมดาสามัญที่มีจิตอาสา จิตสาธารณะ ต้องการช่วยเหลือสังคมผ่านทางหน่วยงานราชการ มีคุณสมบัติครบ 14 ข้อ ข้อที่สำคัญคือผ่านการอบรมความรู้เกี่ยวกับงานของกรมคุมประพฤติ และกระทรวงยุติธรรมซึ่งจัดโดย กระทรวงยุติธรรมหรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงยุติธรรม

โดยที่โครงการอาสาสมัครคุมประพฤติเกิดขึ้น เนื่องจากแนวคิดที่ว่าสังคมควรมีระบบกลไกในการป้องกันตนเองจากปัญหาอาชญากรรมและการกระทำผิดซ้ำ นอกเหนือไปจากระบบงานยุติธรรมทางอาญา ซึ่งพบว่าวิธีป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่ได้ผลดี คือการให้ความรู้แก่ประชาชนในการป้องกันตนเองจากอาชญากรรมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในทุกระดับ ด้วยกลยุทธ์ที่มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและวิธีดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในศาลและเมื่อประชาชนผ่านการอบรมเป็นอาสาสมัครคุมประพฤติแล้ว จะมีบทบาทในการช่วยเหลือเชื่อมโยงการดำเนินงานของศาลกับประชาชน โดยเป็นเสมือนตัวคูณในการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจรวมทั้งให้คำแนะนำชี้แจงปัญหาต่าง ๆ แก่ประชาชนหรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชน หรือผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ที่กระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด หรือปัญหาอื่นในเบื้องต้นรวมทั้งคอยสอดส่องดูแลความประพฤติของบุคคลที่ศาลกำหนดเงื่อนไขให้คุมความประพฤติตลอดจนให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์และรายงานผลการติดตามความประพฤติของผู้ถูกคุมความประพฤติเป็นระยะ จึงนับได้ว่าอาสาสมัครคุมประพฤติเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญยิ่งในการเชื่อมโยงผู้กระทำผิดเพื่อให้อาสาสมัครคุมประพฤติไปช่วยลดช่องว่างและความแปลกแยกลงได้อย่างมาก

โครงการอาสาสมัครคุมประพฤติ (พีระชิต หอมโกศล และคณะ. 2542: 20) เกิดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้แนวคิดที่ว่า สังคมควรมีระบบกลไกป้องกันตนเองจากปัญหาอาชญากรรม และการป้องกันปัญหาอาชญากรรมและการกระทำผิดซ้ำ นอกเหนือไปจากระบบงานยุติธรรมทางอาญาที่มีอยู่ในทุกสังคม ซึ่งพบว่าวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่ได้ผลดียิ่งในปัจจุบันคือ การให้ความรู้แก่ประชาชนในการป้องกันตนเองจากอาชญากรรมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐทุกระดับให้มีความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหผู้กระทำผิดในท้องถิ่นของตน อันเป็นการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ด้วยกลยุทธ์ที่มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนที่เป็นอาสาสมัครมีความรู้ความเข้าใจกฎหมาย และวิธีดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในศาลและเมื่อประชาชนผ่านการอบรมเป็นอาสาสมัครคุมประพฤติแล้ว จะมีบทบาทในการช่วยเหลือเชื่อมโยงการดำเนินงานของศาลกับประชาชน โดยเป็นเสมือนตัวคูณในการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งให้คำแนะนำชี้แจงปัญหาต่าง ๆ แก่ประชาชนหรือผู้ปกครองของเด็ก เยาวชนและผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ที่กระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด หรือปัญหาอื่นในเบื้องต้นจึงนับได้ว่าอาสาสมัครคุมประพฤติ เป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญยิ่งในการเชื่อมโยงผู้กระทำผิดกลับคืนสู่ชุมชนอีกครั้ง ลดช่องว่างและความรู้สึกแปลกแยกลงได้อย่างมาก

อาสาสมัครคุมประพฤติกระทรวงยุติธรรมถือเป็นอาสาสมัครประเภทหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญมากในการสงเคราะห์ผู้ที่มีปัญหาและแก้ไขปัญหาสังคม ในความหมายกว้างอาสาสมัครคุมประพฤติ (Volunteer Probation Officer) ก็คือประชาชนที่ได้รับการสรรหา คัดเลือกและแต่งตั้งจากกระทรวงยุติธรรมให้เป็นผู้ช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติ ในการแก้ไขฟื้นฟูและสงเคราะห์ผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นคนดี มีโอกาสที่ดีขึ้นในสังคมอีกครั้ง ทั้งเยาวชน และผู้ใหญ่

กรมคุมประพฤติได้มีการดำเนินงานโครงการอาสาสมัครคุมประพฤติตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 โดยเริ่มนำประชาชนเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติในการควบคุม ดูแลผู้กระทำผิด ต่อมาได้มีมติคณะรัฐมนตรี (10 กรกฎาคม 2544) พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 และพระราชกฤษฎีกา โอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 กำหนดให้กรมคุมประพฤติเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานคุมประพฤติ รวบรวมอาสาสมัครคุมประพฤติที่อยู่ในส่วนอื่น เช่น กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก เข้ามาอยู่ในการกำกับดูแลของกรมคุมประพฤติทั้งหมด โดยโอนย้ายไปขึ้นอยู่สำนักงานคุมประพฤติในแต่ละจังหวัดที่อาสาสมัครคุมประพฤติดำเนินงานอยู่ หรือสะดวกต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทั้งเพื่อส่งเสริมและปรับเปลี่ยนการดำเนินงานของอาสาสมัครคุมประพฤติให้สอดคล้องกับภารกิจของกรมคุมประพฤติ นอกเหนือจากการดูแลผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่แล้ว ยังต้องช่วยพนักงานคุมประพฤติควบคุมดูแลผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นเด็กและเยาวชนผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษ ผู้ทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับ ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ต้องได้รับการสงเคราะห์ภายหลังพ้นการคุมความประพฤติ หรือภายหลังปล่อยจากกรมราชทัณฑ์ (AFTER CARE) (สมัยศักราช 2554: 26)

อุดมการณ์อาสาสมัครคุมประพฤติ

1. ยึดมั่นในความเสียสละ ซื่อสัตย์สุจริต
2. รักษาความสามัคคี มีระเบียบวินัยต่อตนเองและในหมู่ อ.ส.ค.
3. มีมนุษยสัมพันธ์สร้างสรรค์ชุมชน อุทิศตนเพื่อช่วยเหลืองานคุมประพฤติ
4. รักษาความลับโดยเคร่งครัด
5. ปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือผู้ถูกคุมความประพฤติอย่างจริงจัง โดยไม่รังเกียจเหยียดฉันท
6. ไม่แสวงหาประโยชน์จากผู้ทุกข์ยาก มากด้วยความอาารี มีเมตตาธรรมต่อผู้ถูกคุมความประพฤติ
7. มีความเชื่อและศรัทธาในความจริงที่ว่า ผู้หลงผิดสามารถแก้ไขให้กลับตนใหม่ได้ ไม่มีผู้ใดช่วยโดยสันดาน
8. มุ่งมั่นค้นหาสาเหตุแห่งความหลงผิด คิดหาวิธีแก้ไข เป็นแบบอย่างที่ดีให้เสมอ
9. ทรงนในเกียรติศักดิ์ศรี รักษาซึ่งอุดมการณ์ อ.ส.ค.

จึงนับได้ว่าโครงการอาสาสมัครคุมประพฤติเป็นโครงการที่สอดคล้องกับนโยบายกระทรวงยุติธรรม นโยบายรัฐบาลและนโยบายชาติตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมาโดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการอาสาสมัครคุมประพฤติ (กระทรวงยุติธรรม. 2551: 5) มี 10 ข้อ ดังนี้ 1. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ แก่ประชาชนผู้เป็นอาสาสมัครคุมประพฤติในเรื่องกฎหมายและกระบวนการพิจารณาคดีของศาล ตลอดจนปัญหาและสาเหตุของการกระทำผิดทั้งเด็กและผู้ใหญ่ รวมทั้งแนวทางป้องกันและแก้ไข 2. เพื่อให้อาสาสมัครคุมประพฤติ สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรม ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ ตลอดจนสามารถแนะนำช่วยเหลือผู้กระทำผิด ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและประชาชนในท้องถิ่นในเบื้องต้น 3.

เพื่อให้อาสาสมัครคุมประพฤติดูแลและช่วยเหลือผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ไม่กระทำการที่เป็นภัยต่อสังคมอีก 4. เพื่อให้อาสาสมัครคุมประพฤติร่วมมือกับประชาชนในท้องถิ่นหาทางป้องกันมิให้ผู้กระทำผิดกระทำความผิดซ้ำ และกลับตนเป็นพลเมืองดี 5. เพื่อให้มีตัวแทนของประชาชนและตัวแทนของกระทรวงยุติธรรม คอยสอดส่องดูแลความประพฤติของผู้กระทำผิด รวมทั้งเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยจากสถานฝึกและอบรม 6. เพื่อเป็นการสร้างศรัทธาให้ประชาชน และผู้ปกครองมีทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินงานของกระทรวงยุติธรรม 7. เพื่อป้องกันการเรียกร้อง หรือหาผลประโยชน์อันมิชอบในคดี โดยอาศัยความไม่รู้กฎหมายของผู้ที่เกี่ยวข้องกับคดี เช่น จากจำเลย หรือบิดามารดาผู้ปกครองของเด็ก หรือเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด 8. เพื่อกระตุ้นเตือนให้ประชาชนเข้าใจ และสนใจกิจการงานของกระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นมาตรการแบ่งเบาภาระคดีของศาล และป้องกันการกระทำผิดซ้ำตลอดจนช่วยเหลือกิจการมูลนิธิสงเคราะห์ของศาลเยาวชนและครอบครัว และมูลนิธิแก้ไขฟื้นฟูและสงเคราะห์ผู้กระทำผิด รวมทั้งเผยแพร่กิจการงานคุมประพฤติของกระทรวงยุติธรรมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น 9. เพื่อให้อาสาสมัครคุมประพฤติดำเนินการเป็นตัวแทน และเชื่อมโยงศาลกระทรวงยุติธรรมกับประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันตนเอง และสังคมจากอาชญากรรมในด้านต่างๆ เช่น การแนะนำประชาชนเกี่ยวกับข้อกฎหมาย รู้จักวิธีป้องกันทรัพย์สิน และให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่บ้านเมืองในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม 10. เพื่อให้แนวคิดการสงเคราะห์ชุมชนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในสังคม การลงโทษผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้ระบบเรือนจำ และการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคล มีความเป็นรูปธรรมสามารถปฏิบัติได้ผลอย่างจริงจัง

สรุปว่า อาสาสมัครคุมประพฤติ มีบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลืองานราชการ ด้านสืบเสาะ สอดส่อง และดูแลผู้ต้องโทษปรับ ผู้ถูกคุมประพฤติทั้งเยาวชนและผู้ใหญ่ ผู้ได้รับการพักการลงโทษ การทำงานด้านบริการสังคมแทนค่าปรับตามคำสั่งศาล ภายใต้กำกับดูแลของกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม เป็นการทำงานอย่างเสียสละเพื่อช่วยเหลือสังคม ไม่มีเงินเดือน แต่มีค่าตอบแทนเป็นค่าพาหนะค่าเดินทาง และได้รับสวัสดิการ เพื่อให้แก้ไขพฤติกรรมผู้กระทำผิดพลาดในชีวิตและโอกาสกลับตัว ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นคนดี เข้ามาสู่สังคมอีกครั้ง เป็นการทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ภายใต้แนวคิดจิตอาสา จิตสาธารณะ เสียสละ ปิดทองหลังพระ เพื่อเป็นการณรงค์ให้ทุกคนเห็นคุณค่าของการแบ่งปันการให้การเสียสละ เพื่อสร้างดุลยภาพให้เกิดขึ้นแก่สังคมโลก

4.6 โครงการยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ

กรมคุมประพฤติ มีพันธกิจหลัก คือ การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในระบบบังคับบำบัด และติดตามช่วยเหลือภายหลังปล่อย เพื่อให้กลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคม รวมทั้งเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และภาคีเครือข่ายในการดูแล แก้ไข บำบัด ฟื้นฟูผู้กระทำผิด เพื่อคืนคนดีสู่สังคม ได้เห็นความสำคัญของอาสาสมัครคุมประพฤติ ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน จึงได้ดำเนินการโครงการอาสาสมัครคุมประพฤติกระทรวงยุติธรรม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 โดยมีการขับเคลื่อนและดำเนินการ

อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประเทศชาติโดยให้ความสำคัญกับเยาวชนที่เป็นอนาคตของชาติ อันเนื่องมาจากในปัจจุบันสังคมไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤต จากสถานการณ์ปัญหายาเสพติดที่ได้เริ่มแพร่ระบาดและกำลังทวีความรุนแรงมากขึ้นอย่างน่าวิตกการหวนกลับมาระบาดของยาเสพติดในปัจจุบัน เป็นผลให้เยาวชนหลงผิดเข้าสู่วงจรการซื้อขายยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประเทศ และเป็นการทำลายทรัพยากรบุคคลซึ่งเป็นอนาคตและเป็นพลังในการพัฒนาประเทศให้ด้อยคุณภาพ อันจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ และเป็นภาระงบประมาณของประเทศในการบำบัดรักษาผู้ป่วยที่เกิดจากการเสพยาเสพติด อีกทั้งยังเป็นปัญหาที่สร้างความรู้สึกสะเทือนใจและเจ็บปวดให้กับพ่อแม่ผู้ปกครอง และปัญหาเสพติดได้นำมาซึ่งความรุนแรงในครอบครัวและอาชญากรรมต่าง ๆ ในสังคม เช่น การลักขโมย ฉกชิงวิ่งราว และการก่อปัญหาอาชญากรรมอื่น ๆ ตามมามากมาย ซึ่งทำให้มีผลกระทบต่อสังคมโดยรวมซึ่งปัจจุบันนี้รัฐบาลได้มีนโยบายในการแก้ปัญหายาเสพติดตามยุทธศาสตร์ 5 รั้วป้องกันคือ 1. รั้วชายแดน 2. รั้วชุมชน 3. รั้วสังคม 4. รั้วครอบครัว และ 5. รั้วโรงเรียน จะเห็นได้ว่า รั้วเยาวชนและรั้วโรงเรียน เป็นยุทธศาสตร์ที่รัฐบาลให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ (<https://www.oncb.go.th/Pages/main.aspx> : 5 รั้วป้องกัน : online)

การดูแลเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย (AFTERCARE)

ไม่ว่าเด็กหรือเยาวชนจะได้รับการปล่อยตัวโดยศาลมีคำสั่งให้คุมประพฤติไว้ (กระทรวงยุติธรรม. 2551: 54-55) หรือได้รับการปล่อยตัวจากสถานฝึกและอบรมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนก็ตาม หากไม่มีการติดตามดูภายหลังปล่อย เพื่อให้แน่ใจว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นจะไม่หวนกลับไปกระทำผิดอีก วิธีการแก้ไขเด็กหรือเยาวชนตามข้อกำหนดของศาลก็อาจประสบความสำเร็จล้มเหลว ดังนั้น จึงต้องมีการกำกับดูแลหรือสอดส่อง โดยพนักงานคุมประพฤติรวมทั้งการให้บุคคลที่อยู่ในชุมชนได้เข้ามาช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติในการดูแลเด็กหรือเยาวชน (Community Supervision) ซึ่งขณะนั้นนอกจาก โครงการอาสาสมัครคุมประพฤติของกระทรวงยุติธรรม จะได้เข้ามาช่วยเหลือในการสอดส่องความประพฤติของเด็กและเยาวชนตามข้อกำหนดของศาลแล้ว ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางยังได้จัดทำ โครงการอาสาสมัครและบุคคลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ขึ้นเพื่อช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติเต็มทั้งกระบวนการเริ่มตั้งแต่รับตัวเด็กหรือเยาวชนมาควบคุมและสืบเสาะ ซึ่งทำให้งานของพนักงานคุมประพฤติมีประสิทธิภาพ และสามารถแก้ไขเด็กและเยาวชนได้ดียิ่งกว่าที่เป็นมาในอดีต

4.7 การคุมประพฤติเด็กและเยาวชน (JUVENILE PROBATION)

วิธีคุมประพฤติ เป็นข้อกำหนดทางตุลาการที่ใช้ต่อเยาวชนผู้กระทำความผิดให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขที่แน่นอน ซึ่งศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นผู้กำหนดขึ้นและยินยอมให้เยาวชนผู้นั้นยังคงอยู่ในชุมชน โดยมีพนักงานคุมประพฤติเป็นผู้ดูแล พนักงานคุมประพฤติทำหน้าที่ช่วยเหลือเยาวชนให้สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขของศาลจนบรรลุผลสำเร็จ

จุดมุ่งหมายพื้นฐานของการคุมประพฤติ (The basic goal of probation) ที่มีอยู่เหนือการให้โอกาสครั้งที่สอง (a second chance) แก่เยาวชนผู้ที่มีปัญหายุ่งยากก็คือ กำหนดการให้บริการ ซึ่งจะช่วยให้เยาวชนผู้กระทำผิดอยู่รอดปลอดภัยด้วยการไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย

คำว่า คุมประพฤติ (Probation) ได้ใช้ความหมายอย่างน้อยที่สุด 4 แนวทางในกระบวนการยุติธรรม เยาวชนและครอบครัว ได้แก่ 1. การออกข้อกำหนดของศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อใช้แทนการนำเข้าสถานฝึกอบรม (in lieu of institutionalization) 2. สถานภาพของเยาวชนผู้กระทำผิดที่อยู่ในคำสั่งศาล 3. ระบบย่อย (subsystem) ของกระบวนการยุติธรรมเยาวชนและครอบครัว (เป็นความหมายที่ใช้กันเป็นส่วนมาก) 4. กิจกรรม หน้าที่ และการให้บริการซึ่งเป็นคุณลักษณะของระบบย่อยที่จัดการโดยศาลเยาวชนและครอบครัว เกี่ยวกับเยาวชนที่กระทำผิดและชุมชน

กระบวนการคุมประพฤตรวมทั้งการส่งต่อเยาวชนเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลเยาวชนและครอบครัว การเตรียมการสืบเสาะข้อเท็จจริงเพื่อการออกข้อกำหนดของศาล และการกำกับดูแลเยาวชนผู้ถูกคุมประพฤติและการให้หรือการกำหนดการให้บริการแก่เยาวชนที่อยู่ในระหว่างการคุมประพฤติ

การคุมประพฤติได้รับการพิจารณาว่าเป็นแบบหรือแนวทางซึ่งเป็นทางเลือกอื่น ที่มีใช้สถานฝึกอบรม ทั้งนี้สืบเนื่องจาก 1. ยินยอมให้เยาวชนผู้กระทำผิดยังคงมีอิสรภาพแต่อยู่ภายใต้ข้อกำหนดบางอย่าง เพื่อปกป้องมิให้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย 2. สนับสนุนการฟื้นฟูจิตใจ (rehabilitation) ของเยาวชนผู้กระทำผิดให้เขาสามารถดำรงชีวิตอันเป็นปกติอยู่ในชุมชนต่อไป โดยการอาศัยอยู่ในบ้าน ไปโรงเรียนและเข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชน 3. เลิกใช้วิธีการควบคุมตัวไว้ในสถานฝึกและอบรม อันมีผลกระทบในเชิงลบ (negative impact) ยิ่งไปกว่านี้ วิธีการคุมประพฤติจะเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการควบคุมตัวในสถานฝึกและอบรมมากมายนัก

โดยที่การแก้ไขให้โอกาสผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่และเยาวชนให้กลับตัวกลับใจเป็นคนดีนั้น มีอาสาสมัครคุมประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่รับหน้าที่ทำภารกิจนี้อยู่แล้วมานานดังกล่าวนมาแล้วข้างต้น สำหรับผู้ที่กระทำผิดที่เป็นเยาวชนที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นอันเป็นผลกระทบมาจากความเจริญทางเทคโนโลยีและความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม กรมคุมประพฤติ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนเพื่อเป็นอาสาสมัครในการช่วยแก้ไขปัญหาด้านการขาดแคลนบุคลากรด้านอาสาสมัคร และเพื่อเป็นการใช้คนให้ถูกกับงาน คือการใช้ยุทธศาสตร์ด้านคุณสมบัติ เรื่องเพศและวัยที่ใกล้เคียงกันของเยาวชนที่ดี เพื่อสื่อสารด้วยภาษาเดียวกันและเข้าใจง่ายขึ้นกับเยาวชนที่กระทำผิด กรมคุมประพฤติจึงเกิดโครงการอบรมอาสาสมัครคุมประพฤติขึ้น โดยนำร่อง 5 จังหวัด

เยาวชน หมายถึง บุคคลอายุเกินสิบสี่ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ (พรบ. จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ. 2534 : 220) และไม่ใช่ เป็นผู้บรรลุนิติภาวะแล้วด้วยการสมรส, บุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ ถึงยี่สิบห้าปีบริบูรณ์ (พรบ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็ก

และเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550: 2) และองค์การสหประชาชาติ (ธนาภิต.2543: 298) ให้ความหมายสากลว่า เยาวชน หมายถึง คนในวัยหนุ่มสาว คือ ผู้มีอายุระหว่าง 15 – 25 ปี และกรมราชทัณฑ์ ได้กำหนดวัยหนุ่มสำหรับผู้ต้องขัง คือ อายุระหว่าง 18 – 25 ปี ว่าเป็นกลุ่มเยาวชนที่สังคมคาดหวังว่าจะสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาพฤติกรรมนิสัยได้ เพราะถือว่าเป็นอนาคตของชาติ (กรมราชทัณฑ์. 2553: (3)) ดังนั้น ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ จึงหมายถึงบุคคลซึ่งมีอายุเกินสิบสี่ปีบริบูรณ์ ถึงยี่สิบห้าปีบริบูรณ์ ที่ผ่านการอบรมโครงการยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ โดยมีโครงสร้างด้านอุดมการณ์ แนวคิดหรือนโยบายการพัฒนาและการพัฒนากิจกรรมอาสาสมัครเหมือนกับอาสาสมัครคุมประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่ทุกประการ แตกต่างกันเพียงการเน้นที่จะใช้เยาวชน แก่ไขเยาวชนเท่านั้น ซึ่งสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้จัดโครงการยุวอาสาสมัครคุมประพฤติขึ้นเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2557 โดยมีเยาวชนจากสภาเยาวชน สถานศึกษา และอาสาสมัครคุมประพฤติ เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 77 คน ซึ่งเป็นการเริ่มต้นภารกิจ "คืนคนดี สู่สังคม" ตามนโยบายใหม่ของกรมคุมประพฤติ

จากการสัมภาษณ์ ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดฉะเชิงเทรา (อภัย เอียดบัว : สัมภาษณ์. 29 ตุลาคม 2557) ได้ทราบว่า เป็นนโยบายของกรมคุมประพฤติที่ต้องการทำงานเชิงรุกเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและอาชญากรรมต่าง ๆ ที่ยังเป็นเยาวชนด้วยการฝึกอบรมเยาวชนที่มีพฤติกรรมดีมีความประพฤติเรียบร้อยมีระเบียบวินัยในการดำเนินชีวิตให้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและงานคุมประพฤติ โดยมีความเชื่อภายใต้แนวคิดที่ว่า วัยและอายุใกล้เคียงกัน ภาษาเดียวกัน การสื่อสารย่อมเข้าใจและยอมรับกันง่ายกว่าผู้ที่มีวัยแตกต่างกันเพื่อนำเยาวชนเหล่านี้ที่ผ่านการฝึกอบรมมาคุมประพฤติผู้กระทำผิดที่ยังเป็นเยาวชน

โครงการดังกล่าว เป็นนโยบายใหม่ของกรมคุมประพฤติในปีงบประมาณ 2557 ที่ได้ทดลองทำการฝึกอบรมเยาวชนเพื่อเพิ่มศักยภาพ (พัชรินทร์ สิงห์พุทธา, พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ (ผอ.กลุ่มงานฯ). สัมภาษณ์: 4 พ.ย. 57) เมื่อ 3 สิงหาคม 2557 ที่ผ่านมา โดยนำร่อง 5 จังหวัดคือ อุดรธานี 54 คน, มินบุรี 85 คน, ลำพูน 92 คน นครศรีธรรมราช 50 คน และฉะเชิงเทรา 77 คน ซึ่งมีความพร้อมทั้งงบประมาณและบุคลากรโดยใช้เวลาการฝึกอบรมเพียงวันเดียว ซึ่งยอมรับว่ายังไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร ด้วยเหตุปัจจัยอันเป็นข้อจำกัดหลายอย่าง ภายใต้แนวคิด เยาวชน ดูแลเยาวชน ซึ่งเยาวชนที่ผ่านการอบรมเป็นยุวอาสาสมัครแล้วนั้น จะได้ปฏิบัติภารกิจในการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนแนวคิดระหว่างเยาวชนด้วยกันระหว่าง ผู้ที่กระทำผิดพลัดในชีวิตกับผู้ที่มีพฤติกรรมดีที่สามารถเป็นต้นแบบเป็นตัวอย่างได้

สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นสำนักงานที่มีผลการปฏิบัติงานด้านคุมประพฤติและการทำงานด้วยการร่วมมือและประสานงานด้านมวลชนได้อย่างเข้มแข็ง ได้รับประกาศนียบัตรโล่รางวัลรับรองผลงานหลายรางวัลและเป็นสำนักงานต้นแบบซึ่งหลายแห่งใช้เป็นศึกษาดูงานด้านอาสาสมัครคุมประพฤติของทางราชการ

4.8 คู่มือ ประกอบหลักสูตรการอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ กองกิจการชุมชน และบริการสังคม กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม (2557. 1-4) มีรายละเอียด ดังนี้

วิชาที่ 1 กระบวนการยุติธรรมทางอาญาและงานคุมประพฤติ

ขอบเขต รายละเอียดเนื้อหา/หลักสูตร ดังนี้

1. ขอบเขตวิชา ประกอบด้วย 1. ความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน และกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในส่วนของการคุมประพฤติ 2. บทบาทภารกิจของกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม 3. บทบาทภารกิจของกระทรวงยุติธรรมและหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม

2. วัตถุประสงค์ 1. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน และกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในส่วนของการคุมประพฤติ 2. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทภารกิจของกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม

3.วิธีการสอน/กิจกรรม นำเข้าสู่บทเรียน ดังนี้ 1. การบรรยายให้ความรู้ 2. การเปิด VCD บทบาทภารกิจของกรมคุมประพฤติ

4. สื่อการเรียน/การสอน 1. Power point 2. VCD บทบาทภารกิจของกรมคุมประพฤติ 3. คู่มือประกอบการอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม (ฉบับพิมพ์ กันยายน 2555 หน้า 22 – 24 โดย สมยศ วัฒนภิรมย์)

5. การประเมินผล 1. การแสดงพฤติกรรมในการเข้าร่วมกิจกรรม 2. แบบประเมินผล / แบบทดสอบ

6. เวลาระยะเวลา 60 นาที

วิชาที่ 2 โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด “TO BE NUMBER ONE”

ขอบเขต รายละเอียดเนื้อหา/หลักสูตร ดังนี้

1. ขอบเขตวิชา ประกอบด้วย ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด “TO BE NUMBER ONE”

2. วัตถุประสงค์ เพื่อให้มีความรู้ และให้เกิดเครือข่ายการทำงานและการประสานงาน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในจังหวัด

3.วิธีการสอน/กิจกรรม นำเข้าสู่บทเรียน ดังนี้ 1. การบรรยายให้ความรู้ 2. การเปิด VCD โครงการ “TO BE NUMBER ONE”

4. สื่อการเรียน/การสอน 1. Power point 2. VCD โครงการ “TO BE NUMBER ONE”

5. การประเมินผล 1. การแสดงพฤติกรรมในการเข้าร่วมกิจกรรม 2. แบบประเมินผล / แบบทดสอบ

6. เวลาระยะเวลา 60 นาที

วิชาที่ 3 บทบาทของยุทธศาสตร์คุ้มครองประเพณี

ขอบเขต รายละเอียดเนื้อหา/หลักสูตร ดังนี้

1. ขอบเขตวิชา ประกอบด้วย 1. กลุ่มภาคประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมกับการคุ้มครองประเพณี เช่น อาสาสมัครคุ้มครองประเพณี เครือข่ายยุติธรรมชุมชน พ่อแม่อาสา นำพาปลอดภัยเสพติด และหน่วยงานภาคีการทำงานบริการสังคม 2. การกิจของกรมคุ้มครองประเพณี ในส่วนของสำนักงานคุ้มครองประเพณี ที่ต้องดูแลรับผิดชอบผู้กระทำผิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน โดยมีข้อมูลเกี่ยวกับสถิติคดีฐานความผิด และกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่เคยดำเนินการ รวมทั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบภายในจังหวัด 3. ให้ความสำคัญ และตระหนัก รับรู้การป้องกันตนเอง ชุมชน และสังคมให้ความปลอดภัยจากยาเสพติด

2. วัตถุประสงค์ 1. เพื่อให้เข้าใจและรับรู้ปัญหาเสพติดในจังหวัด/ชุมชน 2. เป็นสื่อกลางที่จะช่วยกระตุ้นเตือนและให้การช่วยเหลือผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือทัศนคติจนสามารถรับผิดชอบตนเอง อยู่ร่วมกันในชุมชนและสังคมอย่างปกติสุข 3. เพื่อให้สร้างโอกาสให้กับกลุ่มเด็กและเยาวชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเสพติดในระดับจังหวัด / ชุมชน 4. เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับกลุ่มเด็กและเยาวชนไม่หลงผิด และเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ดีที่จะเป็นผู้นำในอนาคตที่มีจิตอาสา

3.วิธีการสอน/กิจกรรม นำเข้าสู่บทเรียน ดังนี้

การบรรยายให้ความรู้ โดยเน้นบทบาทภารกิจสำคัญ ดังนี้ 1. ช่วยเหลือเผยแพร่ความรู้ และประชาสัมพันธ์ภารกิจของกรมคุ้มครองประเพณีและกระทรวงยุติธรรม และช่วยเหลืองานอื่น ๆ ตามที่กรมคุ้มครองประเพณีหรือกระทรวงยุติธรรมมอบหมาย 2. ช่วยเหลือสำนักงานคุ้มครองประเพณีในสำนักงานคุ้มครองประเพณี เช่น ด้านกิจกรรมชุมชน 3. ช่วยเหลือปฏิบัติงานที่ศูนย์ประสานงานอาสาสมัครคุ้มครองประเพณี ศูนย์ยุติธรรมชุมชน 4. เข้าร่วมกิจกรรมของสำนักงานคุ้มครองประเพณี อาสาสมัครคุ้มครองประเพณีเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

4. สื่อการเรียน/การสอน 4.1 Power point

5. การประเมินผล 1. การแสดงพฤติกรรมในการเข้าร่วมกิจกรรม 2. แบบประเมินผล / แบบทดสอบ

6. เวลาระยะเวลา 60 นาที

วิชาที่ 4 แบ่งกลุ่มจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกับสำนักงานคุ้มครองประเพณีและยุทธศาสตร์คุ้มครองประเพณี

ขอบเขต รายละเอียดเนื้อหา/หลักสูตร ดังนี้

1. ขอบเขตวิชา ประกอบด้วย ผลการดำเนินงาน สถิติคดี และแผนการดำเนินงานของสำนักงานฯ

2. วัตถุประสงค์ เพื่อให้แผนการดำเนินงานระหว่างสำนักงานคุ้มครองประเพณีกับยุทธศาสตร์คุ้มครองประเพณีในการทำกิจกรรมร่วมกัน

3. วิธีการสอน/กิจกรรม นำเข้าสู่บทเรียนดังนี้ 1.แบ่งกลุ่มปฏิบัติ ระดมสมอง 2. ใบกิจกรรม

4. สื่อการเรียน/การสอน แบ่งกลุ่มจัดทำแผนปฏิบัติ 1. กระดาษฟลิปชาร์ต 2. ปากกาเคมี

5. การประเมินผล 1. การแสดงพฤติกรรมในการเข้าร่วมกิจกรรม 2. แบบประเมินผล / แบบทดสอบ

6. เวลาระยะเวลา 60 นาที

เมื่อสรุปเวลาที่ใช้แล้ว ใช้เวลาวิเคราะห์ 60 นาที (รวมเป็น 4 ชั่วโมง เพียงวันเดียว)

โครงการยุวอาสาสมัครคุมประพฤติเป็นโครงการใหม่ เกิดขึ้นตามอุดมการณ์แนวทางในการทำงานของอาสาสมัครคุมประพฤติ คือมีบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติในคดีที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน เป็นตัวแทนของผู้ที่มีความประพฤติดี มีจิตสาธารณะ ปิดทองหลังพระ เสียสละ เพื่อเป็นการรณรงค์ให้ทุกคนเห็นคุณค่าของการแบ่งปันการให้การเสียสละ เพื่อสร้างดุลยภาพให้เกิดขึ้นแก่สังคมโลก ซึ่งโครงการดังกล่าวเมื่อศึกษาแล้วพบว่า เป็นกิจกรรมฝึกอบรมที่น่าสนใจและสมควรมีการพัฒนาต่อยอด ให้ขยายวงกว้างออกไป สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนด้านการเป็นอาสาสมัครคุมประพฤติในชุมชนจังหวัดอื่น ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาผู้กระทำผิดที่ยังเป็นเยาวชน ซึ่งในสังคมปัจจุบันจะพบว่าปัญหาสังคมส่วนใหญ่มีสาเหตุเริ่มต้นมาจากเยาวชน ทั้งปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม และปัญหามั่วสุมทางเพศ เนื่องจากเยาวชนเป็นทรัพยากรที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ หากเยาวชนมีคุณภาพการพัฒนาประเทศชาติสังคมให้ก้าวไปสู่ความเจริญควบคู่ไปกับความเจริญทางด้านวัตถุสิ่งก่อสร้างและเทคโนโลยี ย่อมเป็นความสมดุลในโลกยุคการสื่อสารไร้พรมแดนแต่หากเยาวชนเป็นต้นตอแห่งปัญหาเสียเองการพัฒนาก็หยุดชะงักส่งผลกระทบหลายด้าน และเป็นการสร้างทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

จากหลักสูตรการอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติของกรมคุมประพฤติ 4 รายวิชา 4 ชั่วโมงคือ 1)กระบวนการยุติธรรมทางอาญาและงานคุมประพฤติ 2)โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด “TO BE NUMBER ONE” 3)บทบาทของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ 4)แบ่งกลุ่มจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกับสำนักงานคุมประพฤติและยุวอาสาสมัครคุมประพฤติผนวกกับความต้องการจำเป็นจากผลการสำรวจอาสาสมัครคุมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติ และยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ 4 จังหวัดน่าน คือ การไม่ได้นำไปใช้หลังการฝึกอบรม การมีเวลาไม่เพียงพอสำหรับกิจกรรม ขาดการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ความคิดเห็นด้านเวลา การลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดทักษะเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการฝึกอบรม การสร้างสำนึกสำนึกในบทบาทภารกิจอาสาสมัครให้เกิดขึ้น การสร้างความมั่นใจในความเป็นยุวอาสาสมัคร และการสร้างเจตคติด้านการมีจิตอาสาจิตสาธารณะ ความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม และการนำ

ความรู้พิเศษนี้ไปต่อยอดในอนาคตด้านงานการศึกษา การดำรงชีวิตในสังคมที่กว้างออกไปได้ การอบรมแบบต่อเนื่อง ระยะเวลา 3 - 5 วัน

ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบชุดกิจกรรมฝึกอบรมโดยใช้เทคนิควิธีการฝึกอบรมที่เหมาะสมสำหรับยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ด้วยการสังเคราะห์วิธีการฝึกอบรมของ โทบินและคณะ (Tobin and other. 1979: 137-147; อ้างจาก สมชาย มณีชัชวาล) สมคิด อิศรวัฒน์ และทศนา แคมมณี เป็น 7 วิธี ดังนี้ 1. การบรรยายให้ความรู้ 2. การระดมพลังสมอง (Brainstorming) 3. วิธีการสาธิต (Demonstration) 4. กรณีศึกษา (Case Study) 5.บทบาทสมมติ (Role Play) 6. เกม (Game) 7.การจำลองสถานการณ์ (Simulation) ซึ่งกิจกรรม ทั้ง 7 วิธีนี้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมทั้ง 7 หน่วยการเรียนรู้ คือ 1. อาสาสมัคร / จิตอาสา จิตสาธารณะ 2. บทบาทภารกิจยุวอาสาสมัคร – เครือข่ายยุติธรรมชุมชน 3. กระบวนการยุติธรรมทางอาญา และวิธีการคุมประพฤติ 4. ยาเสพติด พืชภัยและการแก้ไข / การป้องกัน 5.ประสบการณ์ของผู้ถูกคุมประพฤติ-ผู้คุมประพฤติ 6. การสร้างความมั่นใจในตนเอง/คุณธรรมของยุวอาสาสมัคร 7. กระบวนการ – ทักษะการให้คำปรึกษาที่สำคัญ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของกรมคุมประพฤติ

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับอาสาสมัครคุมประพฤติ

พีระชิต หอมโกศล และคณะ (2542: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิจัยสำรวจสภาพปัญหาในการปฏิบัติงานอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม : ศึกษากรณีอาสาสมัครคุมประพฤติกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า

ระดับความพร้อมของอาสาสมัครคุมประพฤติ

1. ความรู้ความสามารถและทักษะพบว่า กลุ่มตัวอย่างประมาณ 1 ใน 3 คิดว่าแม้จะได้รับการฝึกอบรมแล้ว ยังมีความรู้ความสามารถ /ทักษะในการเป็นอาสาสมัครคุมประพฤติค่อนข้างน้อย การฝึกอบรม

1. ความเหมาะสมของเนื้อหาในหลักสูตรการฝึกอบรมพบว่า กลุ่มตัวอย่างประมาณ 1 ใน 3 เห็นว่า เนื้อหาหลักสูตรการฝึกอบรมมีความเหมาะสมค่อนข้างมาก แต่มีกลุ่มตัวอย่างอีกประมาณ 1 ใน 3 เห็นว่าเนื้อหาหลักสูตรการฝึกอบรมมีความเหมาะสมค่อนข้างน้อย

2. จำนวนหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาสาสมัครคุมประพฤติพบว่าร้อยละ 50 เห็นว่าจำนวนหลักสูตรการฝึกอบรมมีความเหมาะสมค่อนข้างมากแต่ยังมีกลุ่มตัวอย่างอีกเกินกว่าร้อยละ 40 เห็นว่าจำนวนหลักสูตรการฝึกอบรมมีความเหมาะสมค่อนข้างน้อย

ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติ

1. การออกไปสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติ พบว่า ประมาณร้อยละ 52 สามารถออกไปสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติที่ได้รับมอบหมายในแต่ละรายได้ครบทุกเดือนค่อนข้างมาก แต่มี

กลุ่มตัวอย่างอีกจำนวนประมาณร้อยละ 41 ออกไปสวดสวดผู้ถูกคุมความประพฤติแต่ละรายได้ครบทุกเดือนค่อนข้างน้อย

2. การให้คำปรึกษาแนะนำเรื่องความประพฤติ พบว่าประมาณร้อยละ 58 ของกลุ่มตัวอย่างสามารถให้คำปรึกษาแนะนำในเรื่องความประพฤติแก่ผู้ถูกคุมความประพฤติค่อนข้างมาก แต่อีกประมาณร้อยละ 37 สามารถให้คำปรึกษาค่อนข้างน้อย

3. การติดตามสอดส่องดูแลผู้ถูกคุมความประพฤติให้ปฏิบัติตามอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ศาลกำหนดพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สามารถติดตามสอดส่องดูแลผู้ถูกคุมความประพฤติให้ปฏิบัติตามอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ศาลกำหนดได้ค่อนข้างมาก แต่อีกประมาณร้อยละ 40 สามารถติดตามสอดส่องดูแลผู้ถูกคุมความประพฤติให้ปฏิบัติตามอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ศาลกำหนดได้ค่อนข้างน้อย

วิเชียร วาสนา (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของอาสาสมัครคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด : ศึกษาเฉพาะกรณีอาสาสมัครคุมประพฤติประจำศาลอาญากรุงเทพใต้ จากการศึกษาค้นคว้า ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤตร่วมกับอาสาสมัครคุมประพฤติ ด้านคดี คือ อาสาสมัครคุมประพฤติบางคนเมื่อมีปัญหา ไม่ค่อยปรึกษาพนักงานคุมประพฤติและไม่ทำคดี ไม่ส่งคืนคดี ทำคดีให้สูญเปล่า ซึ่งเป็นการเสียโอกาสสำหรับอาสาสมัครท่านอื่นที่มีพื้นที่ใกล้เคียงและเสียประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน, ควรมอบหมายให้อาสาสมัครคุมประพฤติช่วยพนักงานคุมประพฤตรับผิดชอบสำนวนคดีสอดส่องเพิ่มขึ้น เนื่องจากปริมาณคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานคุมประพฤตรวมมีจำนวนมาก ดังนั้น หากอาสาสมัครคุมประพฤติมาช่วยเหลืองานสอดส่องมากขึ้น ก็จะทำให้การปฏิบัติงานมีความรวดเร็วขึ้น, การรายงานผลของอาสาสมัครคุมประพฤติ คือการออกสอดส่องแล้ว 3-4 ครั้ง แต่ทั้งหมดจะส่งรายงานมีในเดือนเดียวกันทั้งหมด และในบางครั้งอาสาสมัครคุมประพฤตรายงานว่าพบผู้ถูกคุมความประพฤติ แต่เมื่อตรวจดู CDOS แล้วพบว่าผู้ถูกคุมความประพฤติถูกจับกุมดำเนินคดีอยู่, อาสาสมัครคุมประพฤติบางคนไม่ส่งรายงานการควบคุมสอดส่องมาให้พนักงานคุมประพฤติทุกเดือน แต่จะรายงานผลกลับมา 2-3 เดือนต่อครั้ง ทำให้ข้อมูลที่ได้ไม่เป็นปัจจุบัน, อาสาสมัครคุมประพฤติบางท่าน มีความสับสนในการส่งรายงานผลการปฏิบัติงานสอดส่อง (อคป.3) ซึ่งตามปกติจะส่งทุกเดือน แต่ปรากฏว่าได้รวบรวมส่งทุก 5 เดือนต่อครั้ง หรือรายงานรวมเมื่อจบสิ้นการสอดส่องคือ 1 ปี, อาสาสมัครคุมประพฤติบางคน ขาดความรู้ ความเข้าใจ ในงานที่ปฏิบัติทำให้ปฏิบัติงานผิดพลาดได้, ด้านกิจกรรม คือ อาสาสมัครคุมประพฤติเข้าร่วมกิจกรรมน้อยเกินไป

ฉลอง อติกนิษฐ (2553: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติ ทำให้ทราบถึงปัญหาต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติ 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการปฏิบัติงาน พบว่าความไม่ชัดเจนของแผนที่บ้านผู้ถูกคุมความประพฤติเป็นปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานมากที่สุด รองลงมาคือปัญหาด้านขาดสวัสดิการลดค่าตอบแทน (ค่าพาหนะ) ที่ไม่สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของพนักงานคุมประพฤติที่ต่างมีความเห็นว่าปัญหาค่าตอบแทน (ค่าพาหนะ) เป็นปัญหาที่สำคัญมากที่สุด การขาดสวัสดิการและความไม่เข้าใจในแนวทางการปฏิบัติงานเป็นปัญหารองลงมา 2. ด้านการประสานงาน

ของพนักงานคุมประพฤติ จากการวิจัยพบว่า การประสานงานของพนักงานคุมประพฤติไม่ใช่ปัญหา แต่อย่างไรก็ตาม หากวิเคราะห์ในเชิงลึกพบว่า การประสานงานฯ นั้นมีปัญหาในเรื่องของการมอบหมายงานคดีให้กับอาสาสมัครคุมประพฤติ ที่ไม่คำนึงถึงระยะทางและพื้นที่ แต่พนักงานคุมประพฤติกลับมีความเห็นว่าการที่อาสาสมัครคุมประพฤติยังไม่เห็นความสำคัญของการวางแผนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดเป็นปัญหามากกว่า 3. ด้านผู้บริหารสำนักงานฯ อาสาสมัครคุมประพฤติมีความเห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือการที่ผู้บริหารไม่ส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูฯ รองลงมาคือผู้บริหารขาดการต่อเนื่องในการเยี่ยมเยียนอาสาสมัครคุมประพฤติ

เบญญาภา ทองสัมฤทธิ์ (2553: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติในการช่วยเหลือและแก้ไขฟื้นฟู ผู้กระทำความผิดในชุมชน กรณีศึกษาสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า ระดับมูลเหตุจูงใจต่อการมีส่วนร่วมในงานอาสาสมัครคุมประพฤติ มีมูลเหตุแรงจูงใจในระดับมาก (ด้านมากที่สุด คือสมัครใจและมีใจรัก ด้านน้อยที่สุด คือ ต้องการเกียรติยศชื่อเสียง) ระดับการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและแก้ไขฟื้นฟู ผู้กระทำความผิดในชุมชนของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดสระแก้ว มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ด้านมากที่สุด คืออาสาสมัครคุมประพฤติมีส่วนร่วมในการติดตามพฤติกรรมของผู้ถูกคุมความประพฤติในคดีที่ได้รับมอบหมายเป็นสิ่งที่ท่านให้ความสำคัญเสมอ ด้านน้อยที่สุดคือมีส่วนร่วมในกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมความประพฤติที่ทางสำนักงานฯ จัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ) ปัจจัยส่วนบุคคลและมูลเหตุแรงจูงใจไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติในการช่วยเหลือและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชนของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดสระแก้ว

งานวิจัยที่เกี่ยวกับอาสาสมัครอื่น ๆ

ศักดา ดุษฎี (บทคัดย่อ: 2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย สำหรับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดฝึกอบรมมีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.87/ 84.80 2) กลุ่มทดลองมีความรู้ เจตคติ และทักษะปฏิบัติสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) กลุ่มทดลองมีความรู้ เจตคติ และทักษะปฏิบัติสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

ณัฐลักษณ์ ศรีมีชัย (2554: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการปฏิบัติงานของอาสาสมัครการศึกษาในระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน ผลการวิจัยพบว่า 1.คุณลักษณะและสภาพแวดล้อมของอาสาสมัครการศึกษาในระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยประกอบด้วย การเป็นผู้ยึดคำสอนทางศาสนา ของบิดามารดาและบรรพบุรุษ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและวัฒนธรรมการเกื้อกูลในสังคมไทย มีความเป็นจิตอาสา ความเสียสละ ความศรัทธา และมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2.รูปแบบการส่งเสริมการปฏิบัติงานของอาสาสมัครการศึกษาในระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน ประกอบด้วยหลักการ ได้แก่ การพัฒนาตนเอง ความ

รับผิดชอบต่อสังคม ความเข้าใจในบริบทสังคม ความเข้าใจในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการมีจิตวิญญาณความเป็นครู และกระบวนการ ได้แก่ การมีต้นแบบที่ดี ความเชื่อมั่นในศักยภาพความเป็นมนุษย์ และการมีจิตวิญญาณความเป็นครู 3.ปัจจัยในการใช้รูปแบบ ได้แก่ การสร้างทัศนคติที่ดี ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน การยกย่องและเชิดชูเกียรติ และการมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เงื่อนไขในการใช้รูปแบบ ได้แก่ เวลา การสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การเข้าถึงข้อมูลและข่าวสารในการปฏิบัติงาน และความเข้มแข็งด้านเครือข่าย 4.ข้อเสนอเชิงนโยบายในการส่งเสริมการปฏิบัติงานของอาสาสมัครการศึกษาของระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน ประกอบด้วยการจัดกลไกการพัฒนาความเป็นอาสาสมัครการศึกษาของระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย และศักยภาพของอาสาสมัครการศึกษาของระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย การส่งเสริมกลไกความร่วมมือกับอาสาสมัครกลุ่มอื่นๆ

อิสราภาพ มาเรียน (2556: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการขยะที่สอดคล้องกับภูมิสังคมของชุมชนชาวเขาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ ตำบลปากกลาง อำเภอปัว จังหวัดน่าน ผลจากการเสริมสร้างสมรรถนะของอาสาสมัครสาธารณสุขเพื่อให้เป็นแกนนำการจัดการขยะในชุมชน พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขตำบลปากกลาง มีผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านพฤติกรรม หลังการเสริมสร้างสมรรถนะสูงกว่าก่อนการเสริมสร้างสมรรถนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสามารถทำตนเป็นต้นแบบและเป็นแกนนำในการชักชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะในครัวเรือนและชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ - การพัฒนาและการเรียนรู้จากประสบการณ์

อารมณ บัญเชิดฉาย. (2549 : บทคัดย่อ). ได้ทำการวิจัย การพัฒนาชุดกิจกรรม เรื่องการจัดการขยะมูลฝอย สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมให้มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80 ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะภาคปฏิบัติของนักเรียน ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ 1. ชุดกิจกรรม เรื่องการจัดการขยะมูลฝอย มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก 2.ชุดกิจกรรม เรื่องการจัดการขยะมูลฝอย มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80.80 / 87.00 3. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนด้วยชุดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 4.นักเรียนมีทักษะภาคปฏิบัติเฉลี่ยร้อยละ 84.00

กาญจนา รอดแก้ว (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของเครือข่ายการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนเขตภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการเรียนรู้ของเครือข่ายการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ ตระหนักในปัญหา การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดแนวทางแก้ปัญหา การตัดสินใจแก้ปัญหา การลงมือปฏิบัติ และการสร้างขยายความรู้

สมชาย มณีชัยชวาล (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเรื่องแนวทางการผลิตอาหารตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดี พบว่า ชุดฝึกอบรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.95 / 84.17 และ 82.20 / 83.47 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยสรุปว่า 1. ชุดฝึกอบรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เรื่องการผลิตอาหารตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดี มีประสิทธิภาพ 88.39 / 83.18 2. ผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมจากชุดฝึกอบรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. ผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมจากชุดฝึกอบรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กลุ่มที่มีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมาก สูงกว่ากลุ่มที่มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4. คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้รับการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมจากชุดฝึกอบรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ไชยันต์ โตเทศ (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้กิจกรรมมุ่งปฏิบัติงานที่ปฏิบัติงานที่เน้นประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษและความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยวการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษและความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษา ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมมุ่งปฏิบัติงานที่เน้นประสบการณ์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักศึกษาสาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ ระดับชั้นปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 31 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการสอนกิจกรรมมุ่งปฏิบัติงานที่เน้นประสบการณ์จำนวน 3 แผน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบประเมินความสามารถทางด้านการพูดภาษาอังกฤษและแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง ขั้นตอนการวิจัยประกอบด้วย การวัดความสามารถทางด้านการพูดภาษาอังกฤษและแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเองก่อนและหลังการใช้กิจกรรมมุ่งปฏิบัติงานที่เน้นประสบการณ์ จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. นักศึกษามีระดับความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษสูงขึ้นจากระดับพอใช้ เป็นระดับดีหลังจากการใช้กิจกรรมมุ่งปฏิบัติงานที่เน้นประสบการณ์ 2. นักศึกษามีระดับความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นจากระดับปานกลางเป็นระดับสูงหลังจากการใช้กิจกรรมมุ่งปฏิบัติงานที่เน้นประสบการณ์

พุ่มพฤษ์ กำสมุท (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ (Experiential learning process : ELP) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์เรียนรู้จากการลงมือทำ (Active learning) ด้วยตนเองเป็นสำคัญ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. แผนการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ เรื่อง การบวก การลบ สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 75.10/73/95 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2. นักเรียนที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์เรื่อง การบวก การลบ สาระการเรียนรู้

คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. นักเรียนที่เรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์เรื่อง การบวก การลบ สารการเรขาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4. นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ เรื่อง การบวก การลบ โดยรวมอยู่ในระดับดี

มินตรา สารรักษ์ และคณะ (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi experimental study) แบบมีส่วนร่วม เรื่อง การเสริมสร้างศักยภาพในการดำเนินงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เขตลุ่มน้ำห้วยข้าวสาร จังหวัดอุบลราชธานี : กรณีศึกษา ตำบลนากระแซง และตำบลโคกสว่าง อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษา เปรียบเทียบความรู้ก่อนและหลังเข้ากิจกรรมฐานพบว่า กลุ่มตัวอย่างตำบลโคกสว่างและนากระแซง มีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) สำหรับ การประเมินศักยภาพด้านการดำเนินงานของ อสม. ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมฐานให้ความรู้ต่าง ๆ กลุ่มตัวอย่างตำบลโคกสว่างมีค่าเฉลี่ยคะแนนศักยภาพด้านการดำเนินงานของ อสม. ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ส่วนกลุ่มตัวอย่างในตำบลนากระแซง ค่าเฉลี่ยคะแนนศักยภาพด้านการดำเนินงานของ อสม. ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมฐานไม่แตกต่างกัน ($p = 0.207$)

อรพรรณ สุชาพันธ์ (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภาพยนตร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยภาพยนตร์และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยภาพยนตร์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 ที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 43 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ แผนการสอนกิจกรรมการเรียนรู้โดยภาพยนตร์จำนวน 4 แผน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ และแบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนและหลังการทดลองแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยภาพยนตร์มีความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นหลังการทดลอง 2. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยกิจกรรมการเรียนรู้โดยภาพยนตร์มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพิ่มขึ้นหลังการทดลอง

อรรณพ บุญสมปาน (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านคำศัพท์และความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ด้านคำศัพท์และความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 37 คน ที่เรียนภาษาอังกฤษหลัก

ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองสอง คือ แผนการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน จำนวน 11 แผน แผนละ 3 คาบ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบความรู้ด้านคำศัพท์และแบบทดสอบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ ทำการทดสอบหลังการสอบแต่ละหน่วยวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า 1. ความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือ ร้อยละ 50 และอยู่ในระดับดีมาก 2. ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังจากใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 50 และอยู่ในระดับดี

ชนิดา สุทธิคณะ (2553: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการจัดการความรู้กับผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานขององค์กร : กรณีศึกษากรมคุมประพฤติ ผลการวิจัยพบว่า 1. กระบวนการจัดการความรู้ของกรมคุมประพฤติโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 2. ผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของกรมคุมประพฤติโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 3. กระบวนการจัดการความรู้กับผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของกรมคุมประพฤติมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กรมคุมประพฤติ (2553: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผลสัมฤทธิ์การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้พ้นการคุมประพฤติส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 18 – 25 ปีมากที่สุด ส่วนใหญ่รายงานตัวตามเงื่อนไขเป็นเวลา 1 ปี โดยรายงานตัวจำนวน 4 ครั้งมากที่สุด และร้อยละ 28.9 กระทำผิดในฐานะความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ 2) ผู้พ้นการคุมประพฤติส่วนใหญ่ ไม่เคยผ่านการสืบเสาะมาก่อน ทั้งในคดีนี้และคดีก่อนหน้านี้ ส่วนผู้ที่ผ่านการสืบเสาะและพินิจ เป็นผู้พ้นงานคุมประพฤติเสนอให้คุมความประพฤติคิดเป็นร้อยละ 81.2 และพบว่าส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในระหว่างคุมความประพฤติในระดับดี มีเพียงร้อยละ 1.8 ที่ให้ความร่วมมือน้อย 3) ผู้พ้นการคุมความประพฤติ ร้อยละ 48.4 เคยเข้าร่วมกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูในระหว่างการคุมความประพฤติ โดยกิจกรรมที่มีผู้ร่วมมากที่สุด คือการทำงานบริการสังคม ซึ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกือบทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 96.4 เห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและการกลับตนเป็นคนดีของสังคม โดยเห็นว่ากิจกรรมการทำงานบริการสังคมมีประโยชน์มากที่สุด

กรมราชทัณฑ์ (2553: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบและกระบวนการในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดของกรมราชทัณฑ์ ผลการวิจัยพบว่า กรมราชทัณฑ์มีการแก้ไขฟื้นฟูพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นคนดี โดยการจัดโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูพื้นฐาน คือการให้การศึกษา การฝึกวิชาชีพ การพัฒนาจิตใจ การจัดสวัสดิการและนันทนาการ รวมทั้งการจัดโปรแกรมฟื้นฟูเฉพาะประเภทคดี สาเหตุและพฤติกรรมของผู้กระทำผิด การเตรียมพร้อมก่อนปล่อย การนำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขผู้กระทำผิด การสงเคราะห์ผู้ต้องขัง ฯลฯ ซึ่งจากการสอบถามผู้ปฏิบัติงานด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังในเรือนจำเห็นว่ารูปแบบและกระบวนการแก้ไข

ฟื้นฟูผู้ต้องขังในเรือนจำ/ทัณฑสถานมีความเหมาะสม 64.5% ส่วนที่เห็นว่าไม่เหมาะสม 33.6% ทั้งนี้ให้เหตุผลว่า 1) กำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ 2) ความจริงใจความตั้งใจและความตระหนักของทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและผู้ต้องขังต่อกระบวนการแก้ไขฟื้นฟู 3) กระบวนการทำงานกลุ่มและการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ และจากการศึกษาดูงาน พบว่ามีการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ดังนี้

1) กิจกรรมของศูนย์ฝึกฯ แบ่งเป็น 3 กิจกรรมหลักคือการเรียนหนังสือ 25% กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 25% เรียนชีวิต เรียนสังคม 50 โดยจะเน้นเรื่องการปรับเปลี่ยนวิธีคิด

2) มีการใช้กิจกรรมในรูปแบบเรียนชีวิต-เรียนสังคม ที่เรียกว่า ทักษะชีวิต : ช้อนความคิดปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อเปลี่ยนชีวิต โดยใช้กิจกรรมวิเคราะห์ข่าว บทความ โศกนาฏกรรมในสังคม บทกวี คำสอน เพลง บุคคลที่ประสบความสำเร็จ ฟ่ายแพ้ ฯลฯ

3) มีกระบวนการเสริมพลัง (Empowerment) ให้กับผู้กระทำผิดให้เห็นคุณค่าของตนเอง เป็นการเสริมศักยภาพของผู้ต้องขังให้มีจิตใจที่เข้มแข็ง ให้มีพลังในการต่อสู้กับปัญหา อันจะเป็นพลังขับเคลื่อนที่เกิดจากจิตใจของผู้กระทำผิดที่ต้องการแก้ไขเปลี่ยนแปลงตนเองไปในทางที่ดีงาม

กฤษฎี โพธิ์ศรี (2555: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครกู้ชีพ ในการบริการการแพทย์ฉุกเฉินของหน่วยกู้ชีพขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการพัฒนากลุ่มทดลองมีความรู้ในการบริการการแพทย์ฉุกเฉินและทักษะการบริการการแพทย์ฉุกเฉิน เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสถิติที่ระดับ .05 ($P < 0.001$) จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การดำเนินการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครกู้ชีพ ในการบริการการแพทย์ฉุกเฉิน ของหน่วยกู้ชีพขั้นพื้นฐานโดยประยุกต์ใช้กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วมของแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ ร่วมกับแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการทำให้อาสาสมัครกู้ชีพของหน่วยกู้ชีพขั้นพื้นฐาน เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ และมีทักษะการบริการการแพทย์ฉุกเฉินเพิ่มขึ้น ดังนั้น จึงควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำรูปแบบการพัฒนานี้ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครกู้ชีพในหน่วยกู้ชีพขั้นพื้นฐานอื่น ๆ เพื่อให้การช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉิน จุดเกิดเหตุมีคุณภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

นันท์วัฒน์ ภัทรกรนันท์ (2555: บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมโดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับอาสาสมัครอาสาสมัคร การศึกษาพบว่า ในการทดลองครั้งที่ 1 โดยใช้การฝึกอบรมอาสาสมัครอาสาสมัครทดลองแบบรายบุคคล จำนวน 6 พบว่า มีคะแนนประสิทธิภาพของกระบวนการ คิดเป็นร้อยละ 80.19 และคะแนนประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คิดเป็นร้อยละ 80.76 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดในการทดลองครั้งที่สองใช้อบรมในกลุ่มเล็ก จำนวน 12 คน พบว่า มีคะแนนประสิทธิภาพของกระบวนการคิดเป็นร้อยละ 81.67 และคะแนนประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คิดเป็นร้อยละ 81.84 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ในการทดลองครั้งที่ 3 ใช้ชุดฝึกอบรมในกลุ่มใหญ่ จำนวน 30 คน พบว่า มีคะแนนประสิทธิภาพของกระบวนการคิดเป็นร้อยละ 81.49 และคะแนนประสิทธิภาพผลลัพธ์ คิดเป็นร้อยละ 80.19 ผลการหาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมทั้งสามครั้งพบว่า มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ผลการประเมินผลการเรียนรู้จากชุดฝึกอบรมในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 80 คน พบว่า ภายหลังการฝึกอบรม

อาสาสมัครอาสาสมัครมีคะแนนความรู้ ทักษะด้านการปฐมพยาบาล จิตสาธารณะสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กฤษฎาภัสสร ขาวปทุมทิพย์ (2556: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการส่งเสริมสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า อาสาสมัครฯ มีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ธนพร นิธิพฤทธิ (2556: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบุคลากรของสำนักงานคุมประพฤติประจำศาลแขวงพระนครใต้ กรมคุมประพฤติ ผลจากการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 1 “แนวทางการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานคุมประพฤติประจำศาลแขวงพระนครใต้ในปัจจุบันที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานคุมประพฤติดังกล่าว ประกอบด้วย การศึกษาที่เป็นทางการ (Formal Education), การประเมิน (Assessment), ประสบการณ์การทำงาน (Job Experience), ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship) และ การเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning)” ข้อที่ 2 “ระดับความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานด้านคุมประพฤติกับผลการประเมินการพัฒนาบุคลากรของตนเองในด้านดังกล่าวมีความแตกต่างกัน โดยระดับความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานด้านคุมประพฤติจะสูงกว่าผลการประเมินการพัฒนาบุคลากรของตนเองในด้านดังกล่าว” และข้อที่ 3 “ระดับการเตรียมความพร้อมที่จำเป็นในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับประชาคมอาเซียนทั้ง 3 เสาหลักอันได้แก่ เสาหลัก 1 ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community – APSC), เสาหลัก 2 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community – AEC), เสาหลัก 3 ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Socio-Cultural Community – ASCC) กับผลการประเมินการพัฒนาบุคลากรของตนเองในด้านดังกล่าวมีความแตกต่างกัน โดยระดับการเตรียมความพร้อมที่จำเป็นในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับประชาคมอาเซียนทั้ง 3 เสาหลักจะสูงกว่าผลการประเมินการพัฒนาบุคลากรของตนเองในด้านดังกล่าว”

พรณธิภา เพชรบุญมี และคณะ (2556: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเพื่อพยากรณ์รูปแบบการเรียนรู้ตามประสบการณ์ของเดวิด โคลป์ ตัวแบบที่พัฒนาขึ้น โดยใช้กฎการจำแนกเทคนิคต้นไม้ตัดสินใจ ถูกสร้างและทดสอบตัวแบบด้วยวิธีการตรวจสอบไขว้ (K-fold cross-validation) และวิธีการแบ่งข้อมูลแบบสุ่มด้วยการแบ่งร้อยละ (percentage split) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม WEKA ผลการทดลองพบว่าได้กฎการจำแนกข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 8 กฎ เมื่อวัดค่าประสิทธิภาพของตัวแบบ การพัฒนาตัวแบบด้วยวิธีการแบ่งข้อมูลแบบสุ่มด้วยการแบ่งร้อยละ 66.00 จะมีค่าความถูกต้องเท่ากับร้อยละ 85 ค่าความแม่นยำเท่ากับร้อยละ 88.20 ค่าความระลึกเท่ากับร้อยละ 85.10 และค่าความถ่วงดุลเท่ากับร้อยละ ซึ่งมีประสิทธิภาพทุกค่าสูงกว่าวิธีการอื่น โดยงานวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาตัวแบบการพยากรณ์รูปแบบการเรียนรู้ตาม

ประสบการณ์ของเดวิด โคลป์ โดยใช้กฎการจำแนกเทคนิคต้นไม้มัดตสันใจมีความถูกต้องและแม่นยำในการทำนายรูปแบบการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

สมพล เข้มกำเนิด (2556: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำเยาวชนเพชรบุรีพาเสริมสร้างจิตสาธารณะ โดยมี 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล 2) การสร้างหลักสูตรอบรม 3) การทดลองใช้หลักสูตรเพื่อหาประสิทธิภาพ 4) ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า 1. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำเยาวชนเพชรบุรีพาเสริมสร้างจิตสาธารณะ ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมี 2 ข้อ ได้แก่ 1.1) เพื่อพัฒนาผู้เข้ารับการอบรมให้มีคุณลักษณะจิตสาธารณะ คือ ความสามารถในการคิด ความรับผิดชอบทั้งส่วนตนและส่วนรวม ความเป็นผู้นำที่ดี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ 1.2) เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมนำความรู้ประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตจริง 2) เนื้อหาวิชาด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับจิตสาธารณะการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การทำงานเชิงระบบในลักษณะนักเรียนเป็นนักวิจัย ด้านทักษะ ได้แก่ ความสามารถในการปฏิบัติงานด้านจิตสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ และด้านบุคลิกลักษณะ ได้แก่ การทำงานเป็นทีม มนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความอดทน ความเสียสละ ความคิดริเริ่ม 3) กิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้เหมาะสมกับเยาวชนในรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ คือ เกมส์ผู้นำ แรลลี่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การระดมสมอง การประชุมกลุ่มย่อย การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การปฏิบัติงานภาคสนาม การศึกษาดูงาน และการสอน 4) การประเมินผล ได้แก่ การสังเกต การฝึกปฏิบัติ การนำเสนอผลงานและการทดสอบ 2. ผลประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำเยาวชนเพชรบุรีพาเสริมสร้างจิตสาธารณะ พบว่า 1) ผู้นำเยาวชนเพชรบุรีพาที่เข้ารับการฝึกอบรม ก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการฝึกอบรมความรู้มากกว่าก่อนการฝึกอบรม 2) ผลการประเมินการอบรมตามหลักสูตรได้แก่ การนำเสนอโครงการ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การสังเกตพฤติกรรมการทำงาน ความสามารถในการทำโครงการปฏิบัติงาน ความสามารถในการทำโครงการด้านจิตสาธารณะ ความสำเร็จของหลักสูตรและการติดตามและประเมินพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงหลังฝึกอบรมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

งานวิจัยต่างประเทศ

กราดี (Grady 2006: 17-26) ได้ศึกษาเรื่อง การตรวจสอบปรัชญาของทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ของนักการศึกษาด้านการเกษตร มีสาระสำคัญโดยสรุปว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่แพร่หลายในการศึกษาภาคเกษตรกรรมในระดับมัธยมศึกษาและในระดับมหาวิทยาลัย การฝึกหัดด้วยการเรียนรู้จากประสบการณ์ได้รับความสนใจมากในวรรณกรรมการศึกษาภาคเกษตรกรรม แต่ก็พบว่า ยังขาดการตรวจสอบในด้านทฤษฎี จึงได้ดำเนินการตรวจสอบในวงกว้างภายใต้การดำเนินการจากนักการศึกษาในหลายสาขา การตรวจสอบนี้ได้สรุปว่า ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์สามารถกำหนดเป็นกระบวนการ หรือการกำหนด

บริบทของการเรียนรู้ก็ได้ กล่าวคือ 1. ในแง่ของการเป็นกระบวนการ อธิบายได้ว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นวงจรตามธรรมชาติ และมุ่งเน้นให้มีการเริ่มต้นโดยตัวของผู้เรียน ติดตามด้วยปฏิกิริยาซึ่งเป็นปรากฏการณ์จากการเรียนรู้ ผลสะท้อนประสบการณ์ การพัฒนาไปสู่การเป็นแนวคิดพื้นฐานและแล้วจึงเป็นการทดสอบแนวคิดพื้นฐานที่สร้างขึ้น การศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์จากแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน เช่น ดิวอี้ (Dewey. 1983) โจพลิน (Joplin. 1981) และ โคลบ (Kolb. 1984) นำมาเป็นข้อมูลสำหรับการศึกษาลักษณะการใช้กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ในการฝึกหัดด้านการเกษตร สรุปรูปแบบของกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่สามารถอธิบายได้ว่า รูปแบบการเรียนรู้จากประสบการณ์ในการศึกษาด้านเกษตรกรรมของโรงเรียนมัธยมและระดับมหาวิทยาลัย จะมีจุดเริ่มต้นจากสิ่งที่เป็นจุดเน้นของการเรียนรู้ จากนั้นจึงเข้าสู่การให้ประสบการณ์สะท้อนผลจากประสบการณ์ การพัฒนาไปสู่การเป็นแนวคิดพื้นฐาน และประสบการณ์และแนวคิดพื้นฐานอันเป็นผลจากการเรียนรู้ตามวงจรนี้ ก็จะถูกนำไปเป็นประสบการณ์อันเป็นจุดเน้นที่นำไปสู่วงจรการเรียนรู้จากประสบการณ์ครั้งใหม่ต่อเนื่องไป

2. ในแง่ของการกำหนดบริบทของการเรียนรู้จากประสบการณ์ อธิบายได้ว่า หมายถึงความต้องการใน 4 มิติ คือ ระดับ ซึ่งหมายถึง ความต่อเนื่องกันของความเป็นรูปธรรมและนามธรรม ระยะ หมายถึง ความต่อเนื่องกันของเวลาตั้งแต่วันที่ไปจนถึงปี ๆ เป้าหมายที่ถูกกำหนดขึ้นสามารถจำแนกได้เป็น การเปิดเผย การปฏิสัมพันธ์ การระบุและการเผยแพร่และรูปแบบของการเรียนรู้ ได้แก่ ความต่อเนื่องระหว่างการเรียนรู้อย่างเป็นทางการ การเรียนรู้นอกระบบ และการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้พัฒนารูปแบบการเสนอบริบทของการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

โจเซฟ อัลสฟอร์ด และคณะ (Joseph Alsford, Marko Curuvija, Annika Malewski. 2013 : Abstract) ได้ทำการวิจัย เรื่อง กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์กลางแจ้ง : ผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมอย่างมีอิทธิพลในการเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่มีต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Outdoor Experiential Learning Processes : Engaging Influential Professionals in Strategic Leadership towards Sustainability) ผลการวิจัยพบว่า ความท้าทายในการพัฒนาอย่างยั่งยืนในปัจจุบัน เป็นอีกหนึ่งทำที่ท้าทายของสังคมที่เปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดที่เผชิญหน้ากับ ทรัพยากรธรรมชาติที่ลดลง, การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและการเพิ่มขึ้นของประชากรมนุษย์ที่จำเป็นต้องเปลี่ยนวิถีของมนุษย์ที่มีต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ไม่เคยมีแรงกดดันมากขนาดนี้ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับสูง ๆ โดยคนที่อยู่ในตำแหน่งที่มีอำนาจมากและอิทธิพลในสังคมเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงอันเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วนี้วิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์กลางแจ้ง (OELPs) ซึ่งสามารถนำไปใช้กับปัจเจกบุคคลที่มีพื้นหลังเป็นมืออาชีพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินว่า PELP สามารถออกแบบในสังคมที่ผู้เชี่ยวชาญจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างยั่งยืนอย่างมีอิทธิพล การวิจัยจึงรวมวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่มีอยู่ของ OELP กับกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืน (FSSD) คำแนะนำเชิงกลยุทธ์สำหรับวิธีการเพื่อให้บรรลุการมีส่วนร่วมมากขึ้นในการพัฒนาอย่างยั่งยืนในหมู่ผู้เข้าร่วม OELP เพื่อกำหนดที่ยั่งยืนมากขึ้น

มาเรีย (Maria Chrysostomou. 2013: Abstract) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การรับรู้ของครู ประถมศึกษาและทัศนคติเกี่ยวกับสถานะของการเรียนรู้จากประสบการณ์ในการสอนภาษากลางแจ้ง ในไซปรัส (Primary Teachers' Perceptions and Attitudes on the Status of Experiential Learning in Outdoor Language Teaching in Cyprus) การวิจัยพบว่า การศึกษาภาษากลางแจ้ง นอกจะ ถือเป็นวิธีการที่ผ่านการเรียนการสอนและวิธีการในกรอบการศึกษาทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ผ่านสถานที่จริงและประสบการณ์ตรงที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม กระบวนการเรียนรู้ในระบบ การศึกษาในประเทศไซปรัสส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับรูปแบบการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมของ แม้จะมี ความจริงที่ว่าสังคมที่มีการปรับเปลี่ยนที่จัดตั้งขึ้นจำเป็นสำหรับหลักสูตรการศึกษาใหม่ซึ่งถูก นำมาใช้ในปี 2010 ดังนั้นการวิจัยในปัจจุบันจะเน้นเกี่ยวกับการศึกษาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการ การเรียนและการสอนบนพื้นฐานของการเรียนรู้จากประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาใน ประเทศไซปรัส โดยเฉพาะจุดโฟกัสอยู่บนครูการรับรู้เกี่ยวกับสถานะของการเรียนรู้ในหลักสูตร ภาษากรีกและความเป็นไปได้ของการดำเนินกิจกรรมภาษากลางแจ้งเพื่อเสริมการเรียนรู้ของ นักเรียน ผ่านวิธีการเชิงคุณภาพ การวิจัยนี้รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลที่สกัดจากการประสานเวลาถึง โครงสร้างสลับกับการสัมภาษณ์ออนไลน์ครูประถมศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปใจความในห้า รูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมต่อระหว่างการเรียนรู้จากประสบการณ์กลางแจ้งและการสอนภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้นพบสิ่งที่เกี่ยวข้องแสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์ที่จะนำเสนอ ส่วนใหญ่อยู่บนฐานทฤษฎีผ่านหลักสูตรภาษาและกิจกรรมภาษากลางแจ้ง แม้ว่าพวกเขาจะสามารถ เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของบทเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้นที่จะถูกจำกัด ผลการศึกษา พบว่าความรู้พื้นฐานของครูประถมศึกษาในด้านการศึกษาภาษากลางแจ้ง ขณะที่พวกเขาตั้งข้อสังเกต อุปสรรคที่สำคัญบางอย่างของการเรียนรู้ภาษากลางแจ้ง เช่น ข้อจำกัดด้านเวลา การขาดการสนับสนุน และวิธีการคิดแบบดั้งเดิม ดังนั้น พวกเขาจึงชี้ให้เห็นความจำเป็นของการเปลี่ยนแปลงอย่างมี นัยสำคัญที่จะให้การสนับสนุนการเรียนการสอนและหลักการพื้นฐานภาษากรีกใหม่ นอกจากนี้ ครู ยังได้รับรู้ประโยชน์หลายประการของการเรียนการสอนภาษากลางแจ้งส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนาบุคคลและสังคมของนักเรียน ผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นนำไปสู่ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่มี ข้อจำกัดในปัจจุบัน เกี่ยวกับการปฏิบัติการศึกษาภาษากลางแจ้งในระดับประถมศึกษาในไซปรัส เพื่อ สรุปผลการศึกษาเฉพาะจะเน้นการรับรู้ของผู้เข้าร่วมสลับคน เท่านั้น จึงไม่ได้หมายถึงคนทั่วไป ดังนั้น การวิจัยต่อไปในสาขาที่เกี่ยวข้องจะเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการตรวจสอบให้กว้างมากขึ้นเรื่อง การเรียนรู้ภาษากลางแจ้งภายในระบบการศึกษาของไซปรัส

โมจี และเวด (Moje and Wade 1997; ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง (2553: 114) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเพื่อศึกษาวิธีการคิดของครู ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาคู ระดับปริญญาตรีจะใช้ประสบการณ์ในฐานะที่เคยเป็นนักเรียน ใช้ทฤษฎีและความรู้จากตำราที่ใช้ เรียนในมหาวิทยาลัยและการแสดงบทบาทสมมติในระหว่างการอภิปรายกรณีศึกษา ในขณะที่ครู ประจำการจะใช้ประสบการณ์การสอนและอารมณ์ความรู้สึกที่เคยเกิดขึ้นในชั้นเรียน 2) กลุ่มตัวอย่าง ทั้งสองกลุ่ม มองเห็นว่าการสอนเป็นสิ่งที่ต้องมีเทคนิควิธีการรองรับ และ 3) กลุ่มตัวอย่างทั้งสอง

กลุ่มให้ความสนใจเกี่ยวกับความหลากหลายของผู้เรียนในด้านความต้องการความจำเป็น ความรู้ และความสามารถ

วูลฟ-ริสเนอร์ (Wulff-Risner. 1997: 43-49) ได้ทำการศึกษาเบื้องต้น เพื่อเปรียบเทียบวิธีการเรียนรู้จากประสบการณ์ 2 รูปแบบที่เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะในการประเมินผลการเรียนรู้ และการวางแผนโครงสร้างและเสริมสร้างประสิทธิภาพการชี้และควบคุมมา และทำการตรวจสอบผลลัพธ์สำหรับกลุ่ม ผู้เข้ารับการอบรม 2 กลุ่มอายุ โดยใช้โปรแกรมอรรถประโยชน์ในการศึกษาแบบกึ่งทดลองเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลความแตกต่างระหว่างเทคนิคการสอนและอายุของผู้เข้ารับการอบรม ในการออกแบบเทคนิคการสอนที่แตกต่างกัน 2 รูปแบบ เป็นเทคนิคการสอนที่ใช้กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ แต่มีความแตกต่างที่รูปแบบแรกเป็นการฝึกโดยใช้ม้า ส่วนอีกรูปแบบหนึ่งใช้สื่อวีดิทัศน์ประกอบการเรียนรู้ ก่อนที่จะมีการทดสอบ การวัดผลมีการทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม ในการออกแบบเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งสองรูปแบบ ดำเนินการโดยการศึกษาแนวคิดการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ ตามแนวคิดของดิวอี้ (Dewey.1983) โคลบ (Kolb.1984) โจพลิน (Joplin.1981) และนักการศึกษาคนอื่น ๆ ที่มีแนวคิดที่เชื่อว่า การเรียนรู้เกิดจากการได้ลงมือกระทำ การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจะกลายเป็นประสบการณ์อันจะเป็นพื้นฐานต่อการเรียนรู้ในประสบการณ์ใหม่ ๆ ต่อไปอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมการเรียนรู้สามารถพัฒนาขึ้นได้ในสถานการณ์หรือสิ่งเร้าต่าง ๆ กระบวนการเรียนรู้จะประกอบด้วย การลงมือกระทำ การประยุกต์และการสะท้อนผล ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการตัดสินใจในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น สะท้อนออกมาเป็นสารสนเทศที่หลากหลาย เกิดเป็นกระบวนการในการประมวลสารสนเทศต่าง ๆ จากผู้เรียนแต่ละคนเข้าเป็นแนวคิดพื้นฐานที่จะกลายเป็นองค์ความรู้ใหม่ เพื่อนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในสถานการณ์ใหม่ที่ใกล้เคียงกับประสบการณ์ที่ได้รับ นำหลักการ กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์มาออกแบบการเรียนรู้ 2 แบบ คือ รูปแบบที่ 1 เรียนรู้จากสื่อวีดิทัศน์ในชั้นเรียน รูปแบบที่ 2 เรียนรู้จากม้าจริง ๆ โดยทั้งสองกลุ่มจะศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของผู้เรียน 2 กลุ่มอายุ คือ กลุ่มอายุ 8 -11 ปีและกลุ่มอายุ 12-18 ปี ผลการศึกษาพบว่า ผลการเรียนรู้จากวีดิทัศน์และการใช้ม้าจริง และความคงทนของประสบการณ์จากสิ่งที่เรียนรู้ไม่มีความแตกต่างกัน แต่ผู้เรียนในกลุ่มอายุมากกว่าจะเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้จากประสบการณ์ได้ดีกว่ากลุ่มผู้เรียนที่อายุน้อย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดชุดกิจกรรม การพัฒนาและการเรียนรู้จากประสบการณ์ พบว่า ในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการการเรียนรู้จากประสบการณ์นั้น ผู้วิจัยสามารถนำรูปแบบของการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นไปตามกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์มาประยุกต์เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุดฝึกอบรม ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปขั้นตอนของการพัฒนากิจกรรม และเลือกใช้เครื่องมือประกอบการพัฒนากิจกรรมโดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมการปฏิบัติงานของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ตลอดจนแนวทางการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการหาประสิทธิผลของกิจกรรม ซึ่งจะได้กำหนดรายละเอียดไว้ในบทที่ 3 ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษา เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนในการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีขั้นตอนการดำเนินการนำเสนอตามลำดับ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 หาความจำเป็นในการฝึกอบรม
- ขั้นตอนที่ 2 สร้างชุดกิจกรรมฝึกอบรม
- ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบคุณภาพชุดกิจกรรมฝึกอบรม
- ขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรม
- ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงชุดกิจกรรมฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 1 หาความจำเป็นในการฝึกอบรม

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารพื้นฐานเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทภารกิจหน้าที่ของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ โดยใช้คู่มือของกรมคุมประพฤติ วิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) สังเคราะห์ข้อค้นพบ กำหนดเป็นองค์ประกอบของชุดกิจกรรมฝึกอบรม เพื่อสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรม

2. สร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ตรวจสอบความถูกต้องด้วยตนเอง

3. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องเพื่อนำไปขออนุญาตเก็บข้อมูลจากต้นสังกัด คือกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม โดยนำไปใช้ในจังหวัดน่านซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย

4. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ไปเก็บข้อมูลผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานบทบาทหน้าที่ของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ สภาพปัญหาความขาดแคลนของอาสาสมัครคุมประพฤติ การทำงานไม่สนองต่อวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ได้แก่ อาสาสมัครคุมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติ และยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ รวม 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selected) มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สังเคราะห์ข้อค้นพบ มากำหนดเป็นองค์ประกอบของชุดกิจกรรมฝึกอบรม ตามความจำเป็นในสภาพการณ์จริง

5. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์ กำหนดความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ

เครื่องมือการวิจัยในขั้นตอนที่ 1

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) ในการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของพนักงานคุมประพฤติ อาสาสมัครคุมประพฤติ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทภารกิจการทำงานของยูวอาสาสมัครคุมประพฤติ ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 วัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์

ตอนที่ 3 ประเด็นการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

2.1 ประเด็นหลัก การทำงานและบทบาทหน้าที่ของยูวอาสาสมัครปัจจุบัน

2.2 ประเด็นรอง พฤติกรรมอันพึงประสงค์ของยูวอาสาสมัครคุมประพฤติในปัจจุบันและความต้องการในการฝึกอบรมยูวอาสาสมัครคุมประพฤติ

2. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เพื่อศึกษาสภาพการณ์การจัดกิจกรรมฝึกอบรมยูวอาสาสมัครคุมประพฤติ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สภาพการจัดกิจกรรมฝึกอบรม ด้านเนื้อหาวิชาการ ด้านกิจกรรม ด้านความคิดเห็น และการให้ความร่วมมือจากผู้เข้าฝึกอบรม

ตอนที่ 3 อุปสรรคปัญหาการจัดกิจกรรมฝึกอบรมยูวอาสาสมัครคุมประพฤติ การนำไปใช้หลังการฝึกอบรม และข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 2 สร้างชุดกิจกรรมฝึกอบรม

จากความต้องการจำเป็นในขั้นตอนที่ 1 นำมาเป็นหัวข้อในการสร้างชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อตอบวัตถุประสงค์ตามนโยบายของกรมคุมประพฤติ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรม

1.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับเนื้อหา นำมากำหนดวัตถุประสงค์ หน่วยการเรียนรู้ เนื้อหา บทเรียน และระยะเวลาของการจัดกิจกรรมแต่ละหน่วย

1.2 กำหนดสาระสำคัญ หัวเรื่องย่อย วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของหน่วยการเรียนรู้

1.3 กำหนดความคิดรวบยอดที่เป็นสาระสำคัญของแต่ละหน่วยการเรียนรู้

1.4 กำหนดโครงสร้าง ขอบเขตเนื้อหาของชุดกิจกรรมฝึกอบรมโดยละเอียด

2. วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.1 ศึกษาหลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้จากประสบการณ์ ประกอบการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วย ที่กำหนดขอบเขตเนื้อหาและวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมไว้แล้ว โดยเลือกเทคนิคการเรียนรู้ที่เหมาะสมมาใช้ในแต่ละขั้นตอนของชุดกิจกรรมฝึกอบรมตามเนื้อหาที่ได้จากการสำรวจความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรม

2.2 วิเคราะห์วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของหน่วยการเรียนรู้ เพื่อกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.3 นำเทคนิคการเรียนรู้ที่เหมาะสมมาประกอบในขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ได้แก่ วงจรการปฏิบัติกิจกรรม (Activity Practice Cycle) (โคลบ (Kolb, 1984: 21; อ้างอิงจาก ราณี รัชพงษ์ (2547: 22-24) ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญ 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ (Concrete Experience)
2. ขั้นสังเกตปฏิกริยาตอบสนอง (Reflective Observation)
3. ขั้นนิเทศนามธรรม (Abstract Conceptualization)
4. ขั้นทดลองหรือประยุกต์แนวคิด (Active Experimentation)

2.4 ศึกษาหลักสูตรการอบรมยุทธศาสตร์คัมภีร์ประพฤติของกรมคุมประพฤติ 4 รายวิชา 4 ชั่วโมงคือ 1)กระบวนการยุติธรรมทางอาญาและงานคุมประพฤติ 2)โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด “TO BE NUMBER ONE” 3)บทบาทของยุทธศาสตร์คัมภีร์ประพฤติ 4)แบ่งกลุ่มจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกับสำนักงานคุมประพฤติและยุทธศาสตร์คัมภีร์ประพฤติ ผูกพันกับความจำเป็นจากผลการสำรวจอาชญากรรมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติ และยุทธศาสตร์คัมภีร์ประพฤติ จังหวัดน่าน ซึ่งเป็นการอุปสรรคข้อขัดข้องในการบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของกิจกรรมฝึกอบรม

2.5 สร้างชุดกิจกรรมฝึกอบรมโดยจัดทำแผนการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยแสดงองค์ประกอบด้านสาระ สำคัญ ขอบข่ายเนื้อหา วัตถุประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ / วัสดุอุปกรณ์ ระยะเวลา พร้อมทั้งเนื้อหาสาระสำคัญของชุดกิจกรรมฝึกอบรม ประกอบด้วย 7 หน่วยการเรียนรู้

3. ผลผลิตประกอบกิจกรรม

3.1 ศึกษาหลักการจัดการเรียนรู้ของเยาวชนหรือวัยผู้ใหญ่ตอนต้น และการจัดทำสื่อประกอบการเรียนรู้

3.2 วิเคราะห์เนื้อหาและกิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เพื่อกำหนดรูปแบบสื่อและกิจกรรมประกอบการเรียนรู้

3.3 จัดทำสื่อและกิจกรรมประกอบการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้

3.4 ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา และความเหมาะสมของการนำเสนอสื่อและกิจกรรมแต่ละประเภท โดยผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบคุณภาพชุดกิจกรรมฝึกอบรม

1. สร้างแบบสอบถามความสอดคล้องของชุดกิจกรรมฝึกอบรม
2. นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ 5 คน ตรวจสอบความสอดคล้องของชุดกิจกรรมฝึกอบรม (Index of item-Objective Congruence: IOC) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. เกณฑ์วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยการแปลงเป็นค่าคะแนน ดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าสอดคล้อง	ให้คะแนน +1 คะแนน
ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าไม่แน่ใจ	ให้คะแนน 0 คะแนน
ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าไม่สอดคล้อง	ให้คะแนน -1 คะแนน

ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องไม่น้อยกว่า 0.5 ถือว่า เกณฑ์การให้คะแนนดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ ไม่ต้องทำการปรับปรุง (พิสนุ พงศ์ศรี. 2554 : 155) ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องน้อยกว่า 0.5 ผู้วิจัยนำผลการประเมินและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามชุดกิจกรรมฝึกอบรมตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะการสร้างเครื่องมือวิจัยขั้นตอนที่ 3

1. การสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมฝึกอบรม มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมสำหรับกำหนดขอบเขตการสร้างข้อคำถามให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติหน้าที่ของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ

1.2 สร้างแบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมฝึกอบรม โดยพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบชุดกิจกรรมฝึกอบรม คือ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย หัวข้อและขอบข่ายเนื้อหา ระยะเวลาการฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม การประเมินผล หลักสูตรการฝึกอบรม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Numeral Rating Scales) ชนิด (Positive Scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน (บุญชม ศรีสะอาด. 2554: 121) ดังนี้

- 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
- 4 หมายถึง เหมาะสมมาก
- 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
- 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย
- 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

แปลความหมายค่าเฉลี่ยของการตอบแบบประเมินกำหนดช่วงระดับความคิดเห็น ดังนี้

4.50 – 5.00 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของชุดกิจกรรมฝึกอบรม มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของชุดกิจกรรมฝึกอบรม มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

2.50 – 3.49 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของชุดกิจกรรมฝึกอบรม มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และความเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของชุดกิจกรรมฝึกอบรม มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบของชุดกิจกรรมฝึกอบรม มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อยที่สุด และคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1.3 นำแบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยวอาสาศัมครคุมประพฤติ ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสม และปรับปรุงแก้ไขในเบื้องต้น

2. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทภารกิจหน้าที่ ทักษะและเจตคติของยวอาสาศัมครคุมประพฤติ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาแนวทางการสร้างแบบวัดความรู้ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติ

2.2 วิเคราะห์เนื้อหาและวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ในชุดกิจกรรมฝึกอบรม จัดทำข้อคำถาม สร้างแบบทดสอบ 48 ข้อ ชนิดเลือกตอบ (Multiple Choice) ชนิด 4 ตัวเลือก เรียงตามเนื้อหา ตอบคำถามโดยเลือกคำตอบที่ถูกต้องมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสร้างชุดกิจกรรมฝึกอบรมยวอาสาศัมครคุมประพฤติ จำนวน 7 หน่วยการเรียนรู้ ใช้เวลาเรียนรู้ตามแผน 24 ชั่วโมง กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน คำตอบถูกให้ 1 คะแนน ผิดให้ 0 คะแนน ตรวจสอบความถูกต้องทางภาษาและคำตอบด้วยตนเอง แล้วแก้ไข

2.3 นำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไขเนื้อหา และสำนวนภาษาขององค์ประกอบต่าง ๆ ในแบบทดสอบตามข้อเสนอแนะ และคำแนะนำ

2.4 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ขออนุญาตใช้แบบทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ทั้งที่เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร และที่อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแบบทดสอบ

2.5 ทดลองใช้แบบทดสอบที่สร้างขึ้นกับยวอาสาศัมครคุมประพฤติที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความยากง่าย (P) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 179) และค่าอำนาจจำแนก (R) และค่าความเชื่อมั่น คัดเลือกข้อทดสอบที่มีความยากง่าย ระหว่าง 0.20 – 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ .75 จัดทำเป็นแบบทดสอบให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาและวัตถุประสงค์ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้

การหาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก

ตารางแสดงผลค่าความยากง่าย (p) อำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบ

ก่อน – หลังกิจกรรมฝึกอบรม แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ คัดเหลือ 40 ข้อ

ข้อ	ความยากง่าย (p)	อำนาจจำแนก (r)	ข้อ	ความยากง่าย (p)	อำนาจจำแนก (r)
1.	0.67	0.27	25.	0.43	0.73
2.	0.67	0.27	26.	0.37	0.33
3.	0.73	0.13	27.	0.70	0.33
4.	0.67	0.27	28.	0.60	0.40
5.	0.70	0.33	29.	0.67	0.40
6.	0.63	0.20	30.	0.47	0.53
7.	0.57	0.20	31.	0.70	0.20
8.	0.67	0.27	32.	0.53	0.13
9.	0.70	0.33	33.	0.47	0.13
10.	0.73	0.13	34.	0.57	0.20
11.	0.57	0.60	35.	0.60	0.40
12.	0.57	0.20	36.	0.67	0.00
13.	0.63	0.47	37.	0.60	0.27
14.	0.57	0.20	38.	0.43	-0.20
15.	0.67	0.53	38.	0.50	0.47
16.	0.63	0.33	40.	0.73	0.27
17.	0.50	0.73	41.	0.57	0.20
18.	0.57	0.73	42.	0.50	0.20
19.	0.57	0.87	43.	0.60	0.40
20.	0.57	0.87	44.	0.43	0.33
21.	0.57	0.87	45.	0.47	0.27
22.	0.60	0.80	46.	0.53	0.27
23.	0.30	0.60	47.	0.43	-0.07
24.	0.50	0.73	48.	0.43	-0.20

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = 0.916923

2.6 ตรวจสอบคุณภาพโดยการทดลองใช้แบบนำร่อง (Pilot Study) กลุ่มตัวอย่าง โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน และที่ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแบบทดสอบ โดยการเลือกแบบทดสอบจำนวน 48 ข้อคัดเหลือ 40 ข้อ ที่มีค่าอยู่ในเกณฑ์ หลังจาก try out แล้ว ตัดข้อ 3, 10, 32, 33, 36, 38, 47, และข้อ 48 แล้วทำการปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.7 นำแบบสอบถามความเหมาะสมของชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ปรับปรุงเบื้องต้นแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เป็นผู้พิจารณาประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของแบบทดสอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยวิเคราะห์ค่าดัชนีความเหมาะสม ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องไม่น้อยกว่า 0.5 ถือว่า เกณฑ์การให้คะแนนดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ ไม่ต้องทำการปรับปรุงถ้าค่าดัชนีความเหมาะสมน้อยกว่า 0.5 ผู้วิจัยนำผลการประเมินและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ปรับปรุงแก้ไขตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.8 นำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูล

3. การสร้างแบบประเมินแบบสังเกตการมีส่วนร่วม (พฤติกรรมอันพึงประสงค์)

3.1 วิเคราะห์ขอบข่ายเนื้อหาและวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เพื่อกำหนดพฤติกรรมชี้วัดในการประเมินการปฏิบัติ

3.2 ร่างแบบประเมินพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ พิจารณาความเหมาะสม นำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.3 เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านชุดกิจกรรมฝึกอบรม 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา 1 คน เป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.4 แบบสังเกตการมีส่วนร่วม (พฤติกรรมอันพึงประสงค์) ต่อการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมแบ่งเป็น 2 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม หน่วยการเรียนรู้ วันเวลา วิทยาการ

ส่วนที่ 2 รายละเอียดการมีส่วนร่วม (พฤติกรรมอันพึงประสงค์)

แบบสังเกตเพื่อประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มากที่สุด

4 หมายถึง มาก

3 หมายถึง ปานกลาง

2 หมายถึง น้อย

1 หมายถึง น้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย

4.50 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง มาก

2.50 – 3.49 หมายถึง ปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง น้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

3.5 เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.6 นำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.7 ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ก่อนนำไปใช้จริง

3.8 นำแบบประเมินพฤติกรรมอันพึงประสงค์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อเก็บข้อมูลทำการวิเคราะห์ผลต่อไป

3.9 สร้างแบบประเมินความสอดคล้องของแบบประเมินความพึงพอใจให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา ความชัดเจนของภาษาที่ใช้ และค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาการให้คะแนนประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน และตรวจสอบความสอดคล้องด้านการใช้ภาษา ปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ โดยการแปลงเป็นค่าคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด. 2554: 70) ดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าสอดคล้อง ให้คะแนน +1 คะแนน

ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าไม่แน่ใจ ให้คะแนน 0 คะแนน

ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าไม่สอดคล้อง ให้คะแนน -1 คะแนน

พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปจึงจะถือว่าคำถามนั้นนำไปใช้ได้

4. การสร้างแบบบันทึกการสังเกตของผู้สังเกตการณ์ประกอบชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นแบบสังเกตการณ์รายข้อ ดังนี้

4.1 ชื่อกลุ่ม ชื่อผู้บันทึก

4.2 สมาชิกในกลุ่มปฏิบัติตามกติกาหรือไม่ อธิบายเหตุผลประกอบ

4.3 วิธีการทำงานของกลุ่ม

4.4 บรรยากาศในการทำงานของกลุ่ม

4.5 พฤติกรรมของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม

4.6 กลุ่มทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนดหรือไม่ และเป็นเพราะอะไร ?

4.7 ☐ เห็นควรให้ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน กิจกรรมนี้

5. การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมฝึกอบรมของยุวอาสาสมัคร เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มีความพึงพอใจมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

5.1 ศึกษาข้อมูลเพื่อกำหนดขอบเขตการสร้างข้อคำถามที่ตรงจุดมุ่งหมายของการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรม

5.2 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 รายละเอียดความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมฝึกอบรม

ส่วนที่ 3 คำถามปลายเปิดเพื่อแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม

ในส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Numerical Rating Scales) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน (อนันต์ ศรีโสภา. 2541: 95 - 96) ดังนี้

5 หมายถึง มากที่สุด

4 หมายถึง มาก

3 หมายถึง ปานกลาง

2 หมายถึง น้อย

1 หมายถึง น้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย

4.50 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง มาก

2.50 – 3.49 หมายถึง ปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง น้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

5.3 เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5.4 นำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

6. การสร้างแบบสอบถามเพื่อวัดเจตคติด้านคุณธรรมของผู้ร่วมกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัคร เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มีความพึงพอใจมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

6.1 ศึกษาข้อมูลเพื่อกำหนดขอบเขตการสร้างข้อคำถามที่ตรงจุดมุ่งหมายของการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรม

6.2 สร้างแบบสอบถามเพื่อวัดเจตคติด้านคุณธรรมของผู้ร่วมกิจกรรมฝึกอบรมของยุวอาสาสมัครแบ่งเป็น 2 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเพื่อวัดเจตคติด้านคุณธรรมของผู้ร่วมกิจกรรมฝึกอบรมของยุวอาสาสมัคร

ในส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Numerical Rating Scales) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน (อนันต์ ศรีโสภณ. 2541: 95 - 96) ดังนี้

5 หมายถึง มากที่สุด

4 หมายถึง มาก

3 หมายถึง ปานกลาง

2 หมายถึง น้อย

1 หมายถึง น้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย

4.50 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง มาก

2.50 – 3.49 หมายถึง ปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง น้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรม

1. เตรียมการใช้ชุดกิจกรรมในการฝึกอบรม โดยการติดต่อผู้อำนวยการศูนย์การศึกษา นอกระบบและตามอัธยาศัย อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี เพื่อขออนุญาตใช้สถานที่และกลุ่มตัวอย่างแล้ว จัดเตรียมสถานที่ เตรียมวิทยากร บุคลากรซึ่งเป็นครูและเป็นอาสาสมัครที่มีทักษะมีประสบการณ์ในการสอนในแต่ละหน่วย รวมถึงสื่อ และอุปกรณ์ ตามแผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

ตารางกิจกรรมการฝึกอบรม
เพื่อเป็นยวอาสาศัมครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

วัน / เวลา	หน่วยการเรียนรู้ที่... เรื่อง.../ ประเภทของกิจกรรม
วันที่ 1	
07.30 – 08.00 น.	ลงทะเบียน (30 นาที)
08.00 – 08.30 น.	พิธีเปิด (30 นาที)
08.30 – 09.00 น.	ทดสอบก่อน (Pretest) (30 นาที)
09.00 – 09.30 น.	ละลายพฤติกรรม / กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (30 นาที)
09.30 – 11.30 น.	1) อาสาสมัคร / จิตอาสา จิตสาธารณะ (2.00 นาที)
11.30 – 12.30 น.	พักเที่ยง / รับประทานอาหารกลางวัน
12.30 – 13.00 น.	ละลายพฤติกรรม / กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (30 นาที)
13.00 – 15.00 น.	2) บทบาทภารกิจยวอาสาศัมคร – เครือข่ายยุติธรรมชุมชน (2.00 นาที)
15.00 – 15.15 น.	เบรก (15 นาที)
15.15 – 17.15 น.	3) กระบวนการยุติธรรมทางอาญา และวิธีการคุมประพฤติ (2.00 นาที)
วันที่ 2	
08.00 – 08.30 น.	ลงทะเบียน (30 นาที)
08.30 – 09.00 น.	ละลายพฤติกรรม / กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (30 นาที)
09.00 – 11.00 น.	4) ยาเสพติด พิษภัยและการแก้ไข / การป้องกัน (2.30 นาที)
11.00 – 12.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
12.00 – 12.30 น.	ละลายพฤติกรรม/ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (30 นาที)
12.30 – 14.30 น.	5) ประสบการณ์ของผู้ถูกคุมประพฤติ-ผู้คุมประพฤติ(เยาวชน) (2.00 นาที)
14.30 – 14.45 น.	เบรก (15 นาที)
14.45 – 16.45 น.	6) การสร้างความมั่นใจในตนเอง/คุณธรรมของยวอาสาศัมคร (2.00 นาที)
วันที่ 3	
08.00 – 08.30 น.	ลงทะเบียน (30 นาที)
08.30 – 09.00 น.	ละลายพฤติกรรม / กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (30 นาที)
09.00 – 11.30 น.	7) กระบวนการ – ทักษะการให้คำปรึกษาที่สำคัญ (2.30 นาที)
11.30 – 12.00 น.	การประเมินประสิทธิผลชุดกิจกรรมฝึกอบรม (30 นาที)
12.00 – 13.00 น.	พัก / รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 13.30 น.	ทดสอบหลัง (Posttest) (30 นาที)
13.30 – 14.00 น.	สรุป / อภิปราย / ซักถาม (30 นาที)
14.00 น.	มอบวุฒิบัตร / ปิดกิจกรรมฝึกอบรม

2. ดำเนินการฝึกอบรม ตามที่ได้ออกแบบการวิจัย แบบ Pre-experimental Design โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว (One Group Pretest Posttest Design) จากกลุ่มประชากรยูวอสาสมัครคุมประพฤติ โดยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยจัดการอบรมแบบต่อเนื่อง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ยูวอสาสมัครคุมประพฤติ จำนวน 241 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ยูวอสาสมัครคุมประพฤติ ซึ่งใช้เป็นกลุ่มทดลองจำนวน 30 คน ฝึกอบรม ณ ศูนย์การศึกษาจากระบบและตามอัยการ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบูรณ์แบบต่อเนื่อง จำนวน 3 วัน (9 – 11 ตุลาคม 2558) วันละ 6 ชั่วโมง ดังนี้

- 1) ปฐมนิเทศเพื่อทำความเข้าใจกับกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับกิจกรรมฝึกอบรมบทบาทของผู้เข้ารับการฝึกอบรมจุดประสงค์การเรียนรู้และวิธีการประเมินผลการเรียน
- 2) ทดสอบผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมโดยใช้แบบทดสอบก่อน (Pretest) วัดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและได้รับการแก้ไขปรับปรุงแล้ว
- 3) ดำเนินการทดลองตามแผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรมด้วยชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน อบรมแบบต่อเนื่อง จำนวน 3 วัน วันละ 6 ชั่วโมง
- 4) ทดสอบผู้เรียนหลังเรียนเมื่อสิ้นสุดการทดลองโดยใช้แบบทดสอบหลัง (Pretest) วัดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติ เกี่ยวกับบทบาทภารกิจหน้าที่ของยูวอสาสมัครคุมประพฤติ
- 5) นำผลแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติ เกี่ยวกับบทบาทภารกิจหน้าที่ของยูวอสาสมัครคุมประพฤติไปวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงชุดกิจกรรมฝึกอบรม

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบวัดเจตคติของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม
2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบวัดความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม
3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม ผ่านใบงานและกระดาษฟลิปชาร์ต
4. ประชุมวิทยากรทั้ง 10 คน ประกอบด้วย 1. นางเบญจพร จันเจริญ 2. นางสุทธียา แสงคำ 3. น.ส. จุฑามาศ หลิมตระกูล 4. น.ส. ปาริฉัตร อินทรักษา 5. นายจรรณวัฒน์ ศรีจันทร์ 6. นายอาทิตย์ อ่วมเครือ 7. น.ส. สุรารักษ์ เขยกลีน 8. น.ส. ภาณุมาศ วงศ์แก้ว 9. นายวิวัฒน์ อ่อนสุข 10. นายประสพโชค อ่อนสะอาด ระดมสมองร่วมกันวิเคราะห์และประเมินผลชุดกิจกรรมฝึกอบรม และสรุปผลการทดลองนวัตกรรม

ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ตามผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ แบบวัดความพึงพอใจและแบบสังเกตการมีส่วนร่วม (พฤติกรรมอันพึงประสงค์) ที่ได้จากการทดลองใช้เพื่อให้มีความสมบูรณ์ตรงตามวัตถุประสงค์ยิ่งขึ้น

เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย

1. เอกสารคู่มือและสื่อประกอบการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรม ที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ
2. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในบทบาทภารกิจของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ (Pretest - Posttest)
3. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมฝึกอบรม
4. แบบสอบถามเพื่อวัดเจตคติของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม
5. แบบสังเกตการมีส่วนร่วม (พฤติกรรมอันพึงประสงค์) ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม
6. ใบงานและกระดานฟลิปชาร์ตสำหรับทำกิจกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม
7. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการระดมพลังสมองวิทยากรทั้ง 10 คน

แบบแผนการทดลอง

ในการทดลองหาประสิทธิผลของชุดกิจกรรมฝึกอบรม ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว (One Group Pretest Posttest Design) ดังแสดงในแผนการทดลอง ดังนี้

ตารางแบบแผนการทดลอง

	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
กลุ่มทดลอง	T1	X	T2

T1 คือ ทำการทดสอบก่อน

X คือ ทำการทดลอง

T2 คือ ทำการทดสอบหลัง

(ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2541: 384)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้แบ่งเป็นสถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 1. การวิเคราะห์คำตอบจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ความต้องการจำเป็นในการจัดกิจกรรมฝึกอบรม (content analysis)
 2. วิเคราะห์คุณภาพของชุดกิจกรรมฝึกอบรม ด้านความสอดคล้องและความตรงเชิงเนื้อหาของชุดกิจกรรมฝึกอบรม โดยหาค่าความตรงตามเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence: IOC) พิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องที่ใช้ได้ คือ ค่าระหว่าง 0.50-1.00
 3. วิเคราะห์แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของชุดกิจกรรมฝึกอบรม ใช้สถิติพื้นฐานในการตรวจสอบความเหมาะสมและความตรงเชิงเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence: IOC) พิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องที่ใช้ได้ คือ ค่าระหว่าง 0.50-1.00
 4. การวิเคราะห์แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติ ด้วยการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในพฤติกรรมอันพึงประสงค์โดยใช้การหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence: IOC) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาที่ใช้ได้ คือ ค่าระหว่าง 0.50-1.00
 5. วิเคราะห์แบบวัดความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม ใช้การหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence: IOC) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาที่ใช้ได้ คือ ค่าระหว่าง 0.50-1.00
2. การวิเคราะห์สถิติที่ใช้ในการวิจัย
 1. วิเคราะห์ประสิทธิผลของชุดกิจกรรมฝึกอบรม โดยสถิติวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจ และพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ก่อนและหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรม (Pretest และ Posttest) ใช้วิธีการทดสอบค่า t-test (Dependent)
 2. วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมฝึกอบรม โดยสถิติที่ใช้เปรียบเทียบความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมฝึกอบรม ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้มีการจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. สถิติพื้นฐานของคะแนนได้แก่
 - 1.1 การหาคะแนนเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนโดยคำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2540: 53)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง
	n	แทน	จำนวนของคะแนนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 การหาความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตรดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

x คือ ข้อมูล (ตัวที่ 1,2,3...,n)

$\bar{x}$ คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

n คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

2. ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC)

ที่ใช้ประเมินค่าความสอดคล้องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านความจำเป็นของส่วนประกอบเนื้อหาชุดกิจกรรมฝึกอบรมและประเมินความสอดคล้องของเนื้อหาชุดกิจกรรมฝึกอบรม โดยการนำคะแนนที่ได้มาแทนค่าในสูตร ดังนี้ (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545: 9)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ

IOC คือ ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับแบบทดสอบ

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3. การเปรียบเทียบคะแนนจากแบบวัดก่อนและหลังฝึกการอบรม โดยใช้ t-test แบบ (Dependent) (ชูศรี วงษ์รัตน์. 2550: 181)

สูตร t-test (Dependent)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

$\sum D$ แทน ผลรวมของความแตกต่างระหว่างคะแนนจากแบบ
ประเมินผลก่อนเรียน และ หลังเรียน

N แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 5 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลชุดกิจกรรมฝึกอบรมเบื้องต้น
- ขั้นตอนที่ 2 สร้างชุดกิจกรรมฝึกอบรม
- ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบคุณภาพชุดกิจกรรมฝึกอบรม
- ขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรม
- ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงชุดกิจกรรมฝึกอบรม

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลดังนี้

$\bar{X}$ หมายถึง ค่าเฉลี่ย

S.D. หมายถึง ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

N หมายถึง จำนวนทั้งหมด

$\sum X$ หมายถึง คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทำแบบทดสอบ

$\sum F$ หมายถึง คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน

P หมายถึง ความมีนัยสำคัญทางสถิติ

*

หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

**

หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

มีรายละเอียดขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทภารกิจหน้าที่ของอาสาสมัครคุมประพฤติ ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ โดยยึดหลักสูตรการอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติกระทรวงยุติธรรม ที่เพิ่งจะจัดการฝึกอบรมไปแล้ว

โดยแต่ละรายวิชามีองค์ประกอบคือ ขอบเขตวิชา วัตถุประสงค์ วิธีการสอน/กิจกรรม สื่อการเรียน/การสอน การประเมินผล และใช้ระยะเวลาวิชาละ 60 นาที (รวมเป็น 4 ชั่วโมง ใน 1 วัน)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ เพื่อนำไปขออนุญาตเก็บข้อมูลจากต้นสังกัด คือกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม โดยนำไปใช้ในจังหวัดน่านซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย คือเยาวชนอาสาสมัครคุมประพฤติซึ่งผ่านกิจกรรมฝึกอบรมตามหลักสูตรการอบรมเยาวชนอาสาสมัครคุมประพฤติ กองกิจการชุมชนและบริการสังคม กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม โดยใช้หลักการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selected) มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สังเคราะห์ข้อค้นพบ มากำหนดเป็นองค์ประกอบของชุดกิจกรรมฝึกอบรม ตามความจำเป็นในสภาพการณ์จริง จากกลุ่มตัวอย่าง 30 คน ของแต่ละจังหวัด ตามหลักการกำหนดประชากรกลุ่มตัวอย่าง 15 - 30 % (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 40)

สรุปผลแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์สภาพการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเยาวชนอาสาสมัครคุมประพฤติ ด้านเนื้อหาวิชาการ (มีหลักการสามารถเข้าใจได้และสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เป็นจริง) ด้านกิจกรรม (เป็นรูปธรรมสามารถนำไปใช้ได้จริงในการแก้ไขปัญหาสังคม) ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับ สื่อ วิทยากร เวลาสถานที่ และการให้ความร่วมมือจากผู้เข้าอบรม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จากจังหวัดน่านที่เก็บตัวอย่าง 4 จังหวัดคือ อุตรดิตถ์ จะเขียงเทรา ลำพูน และมีนบุรี สรุปได้ดังนี้

โดยแบ่งเป็นแบบสัมภาษณ์พนักงานคุมประพฤติ 20 คน อาสาสมัครคุมประพฤติ 20 คน และแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมของเยาวชนอาสาสมัครคุมประพฤติ 80 คนดังต่อไปนี้

ตาราง 1 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และแสดงค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของพนักงานคุมประพฤติ ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ และอายุ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	11	55.00
หญิง	9	45.00
รวม	20	100
อายุ		
24 - 30 ปี	3	15.00
31- 40 ปี	14	70.00
41 ปี ขึ้นไป	3	15.00
รวม	20	100

จากตารางที่ 1 พบว่า พนักงานคุมประพฤติ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก เพศชาย จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 และเป็นเพศหญิง จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00

พนักงานคุมประพฤติ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก อายุ 31- 40 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 รองลงมาอายุ 24 – 30 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00 และอายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00

ตาราง 2 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของอาสาสมัครคุมประพฤติ ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ และอายุ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	13	65.00
หญิง	7	35.00
รวม	20	100
อายุ		
40 - 50 ปี	3	15.00
51- 60 ปี	5	25.00
61 - 70	8	40.00
71 ปี ขึ้นไป	4	20.00
รวม	20	100

จากตารางที่ 2 พบว่า อาสาสมัครคุมประพฤติผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก เพศชาย จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 65.00 และเป็นเพศหญิง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00

อาสาสมัครคุมประพฤติ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก อายุ 61 - 70 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาอายุ 51 - 60 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และน้อยสุดอายุ 40 – 50 ปีขึ้นไป จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00

สรุปแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open End) และข้อเสนอแนะจากอาสาสมัครคุมประพฤติ พบว่า สิ่งที่เป็นอุปสรรคปัญหาทำให้การฝึกอบรมเยาวชนอาสาสมัครคุมประพฤติไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายที่วางเอาไว้ สามารถรวบรวมความคิดเห็นในแต่ละด้าน ดังนี้

ส่วนที่ 1 รวบรวมความคิดเห็นของ พนักงานคุมประพฤติ / อาสาสมัครคุมประพฤติ

1. ด้านความเชื่อ (ปรัชญา) ของการฝึกอบรมของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ควรมีความเชื่อของการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่ชัดเจน น่าเชื่อถือ สร้างศรัทธาให้เกิดขึ้น เป็นไปได้จริง การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ ทักษะ เจตคติ ให้ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติมีศักยภาพมากขึ้น
2. ด้านยุวอาสาสมัครคุมประพฤติควรมีความรู้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบาย” มีความรู้ด้านโทษภัยของยาเสพติด รู้วิธีป้องกัน รู้วิธีปฏิเสธ ให้คำปรึกษาเพื่อนได้ มีความรู้และบทบาทภารกิจของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ เพื่อสร้างประโยชน์ส่วนรวมได้
3. ด้านเวลาการฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ใน 1 วันนั้น น้อยเกินไป ไม่เพียงพอสำหรับการสร้างวุฒิภาวะของยุวอาสาสมัครในสภาพสังคมที่แปรเปลี่ยนทุกวินาที ควรจัดแบบต่อเนื่อง ใช้ระยะเวลา 3 - 5 วัน และในสถานที่สะดวกสบาย ไม่คับแคบ
4. ด้านขั้นตอน วิธีการ เทคนิค และสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมนั้น มีคู่มือสำหรับการฝึกอบรม ให้เน้นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ เป็นรูปธรรมสัมผัสจับต้องได้ สร้างโอกาสให้ผู้เข้าฝึกอบรมมีส่วนร่วมปฏิบัติ มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ได้แสดงออกอย่างคุ้นเคยและเป็นกันเอง มีทักษะมากขึ้นในสังคมเล็ก ๆ ที่มีเป้าหมายอุดมการณ์เดียวกัน
5. ด้านวิทยากรที่ใช้ในการจัดกิจกรรมฝึกอบรม มีความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และเข้าใจในบทบาทภารกิจของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ สามารถสร้างทรัพยากรบุคคลขึ้นอย่างยั่งยืน และเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กันและกัน
6. ด้านความคิดเห็นต่อ ลักษณะอันพึงประสงค์ของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ หลังผ่านกิจกรรมฝึกอบรมแล้ว คือเป็นผู้ให้มีจิตอาสา มีภาวะผู้นำเพื่อเป็นต้นแบบ มีทักษะการให้คำปรึกษา มีคุณธรรม เข้าใจและสื่อสารวัยเดียวกันได้ดี สามารถแก้ปัญหาได้ มีคุณธรรม มีสติ สมานี มีความรู้รอบด้านมากขึ้น เช่น กฎหมาย จิตวิทยา รัฐวิเทศหน้าที่ เพื่อช่วยเหลืองานสำนักงานได้ เป็นการร่วมมือกันระหว่างราชการ กับชุมชน และเยาวชน มี อ.ส.ค. เป็นพี่เลี้ยง ให้ความสำคัญในระดับกรม เพื่อสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้ดูแลตนเอง และผู้อื่นได้ด้วย

ตาราง 3 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น ในการฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ ของพนักงานคุมประพฤติและอาสาสมัครคุมประพฤติ จำแนกเป็นรายชื่อ

พนักงานคุมประพฤติ	N = 20	ร้อยละ
ข้อ 1	13	65.5
ข้อ 2	14	70
ข้อ 3	16	80
ข้อ 4	18	90

ตาราง 3 (ต่อ)

พนักงานคุมประพฤติ	N = 20	ร้อยละ
ข้อ 5	15	75
ข้อ 6	13	65.5
อาสาสมัครคุมประพฤติ	N = 20	ร้อยละ
ข้อ 1	12	60
ข้อ 2	14	70
ข้อ 3	16	80
ข้อ 4	17	85
ข้อ 5	15	75
ข้อ 6	12	60

ตาราง 4 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของ ยุวอาสาสมัคร ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา และสถานภาพ

1. เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	42	52.5
หญิง	38	47.5
รวม	80	100
2. อายุ		
ต่ำกว่า 18 ปี	49	61.3
18 - 25 ปี	31	38.8
รวม	80	100
3. ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนต้น	11	13.80
มัธยมศึกษาตอนปลาย	66	82.5
อนุปริญญา (ปวส.)	3	3.8
รวม	80	100

จากตารางที่ 4 พบว่า ยูวอสาสมัครคุมประพฤติ ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนมาก เพศชาย จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 52.5 และเป็นเพศหญิง จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 47.5

ยูวอสาสมัครคุมประพฤติ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก อายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 61.3 อายุ 18 – 25 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 38.8

ยูวอสาสมัครคุมประพฤติ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 82.5 และมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 13.80 มีการศึกษาระดับอนุปริญญา (ปวส.) จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8

ตาราง 5 แสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อเป็นยูวอสาสมัครคุมประพฤติ

มูลเหตุจูงใจที่เข้ามาเป็นยูวอสาสมัครคุมประพฤติ	N = 80	
	$\bar{X}$	S.D
มูลเหตุจูงใจการเข้าร่วมกิจกรรม	3.73	0.90
ด้านวิชาการ	3.73	0.89
ด้านสื่อกิจกรรม	3.75	0.91
ด้านวิทยากรฝึกอบรม	3.79	0.90
ด้านผู้เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรม	3.75	0.94
ด้านการเรียนรู้จากประสบการณ์	3.73	0.93
เฉลี่ยรวม	3.74	0.91

จากตารางที่ 4 แปลความได้ว่า ยูวอสาสมัครคุมประพฤติ ผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงความคิดเห็นดังนี้ มีความคิดเห็นในทุกด้านอยู่ในระดับมากคือ ด้านวิทยากรฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.79 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.90 ด้านผู้เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.75 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.94 ด้านสื่อกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.75 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.91 มูลเหตุจูงใจเข้าร่วมกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.73 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.91 ด้านการเรียนรู้จากประสบการณ์อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.73 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.93 ด้านวิชาการ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.73 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.89

วิเคราะห์ได้ว่า ยูวอสาสมัครคุมประพฤติ ที่ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรม มีความ มีความคิดเห็นต่อรูปแบบของกิจกรรมการฝึกอบรมอย่างนี้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X}$) = 3.74 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.91 ซึ่งหมายถึงมีความพึงพอใจต่อรูปแบบกิจกรรม แต่ส่วนที่ขาดแคลนและถือเป็นปัญหาในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่ต้องเพิ่มเติมให้บูรณาการ คือ ส่วนที่ 2

ส่วนที่ 2 รวบรวมความคิดเห็นของ ยูวอาสาสมัครคุมประพฤติ ที่ผ่านการฝึกอบรม

1. ด้านวิชาการ ลึกและมากเกินไป บางอย่างไม่ตรงกับชีวิตประจำวัน ความรู้ที่อบรมไปแล้วบางคนยังได้นำไปใช้ เพราะเป็นคณะกรรมการนักเรียน แต่บางคนได้ให้คำปรึกษา ชักจูง โน้มน้าวแนะนำตักเตือน กลุ่มเสี่ยงที่ยากรู้ยากลองบ้าง

2. ด้านขั้นตอน วิธีการ เทคนิค และสื่อกิจกรรม ไม่หลากหลาย ไม่เข้าใจชวนให้เรียนรู้ ไม่ทันสมัย ควรอบรมในสถานที่ซึ่งสามารถรองรับเพียงพอ เช่น ห้องประชุมใหญ่ โรงแรม หรือค่ายทหาร ระยะเวลาสั้นเกินไป ไม่เพียงพอ ควรจะอบรมแบบต่อเนื่อง ระยะเวลา 3 - 5 วัน

3. ด้านวิทยากร สื่อสารเข้าใจยาก บรรยายมาก ง่วงนอน อยากให้เป็นมืออาชีพกว่านี้ ทำให้ขาดความกระตือรือร้น ควรมีเกมส์เล่น ให้ได้มีส่วนร่วม ทำให้ไม่ค่อยมีความมั่นใจต่อการทำหน้าที่ เพราะอยู่ในวัยศึกษา อีกทั้งยังไม่มีโอกาสได้พบกับผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ถูกคุมประพฤติ

4. ด้านผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมมีเวลาน้อย ขาดการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีเวลาทำความเข้าใจน้อย ไม่มีเวลาได้ถามข้อสงสัย ขาดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน ต้องมีทักษะมากกว่านี้ ทุกคนมีส่วนร่วม มีทักษะการให้คำปรึกษา จิตวิทยาการให้คำปรึกษา บทบาทภารกิจของยูวอาสาสมัครคุมประพฤติ การเข้าใจผู้อื่น

5. ด้านการเรียนรู้จากประสบการณ์ ยังเพิ่มพูนประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์น้อยอยู่ เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงเพื่อสร้างประสบการณ์ วิสัยทัศน์ เจตคติ มีความต้องการประกาศนียบัตร (ความภาคภูมิใจ) เพื่อเป็นประโยชน์ในการต่อยอดในอนาคต

6. ด้านบวก คือ ได้รู้และเข้าใจความหมายของอาสาสมัคร จิตอาสา การใช้เวลาวางให้เป็นประโยชน์ ได้รู้จักบทบาทหน้าที่ของยูวอาสา ที่มีหลากหลายองค์กรในสังคมปัจจุบัน ได้ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม และปลูกฝังเสริมสร้างควมมีจิตอาสา เสริมคุณค่าความเป็นคนให้กับตนเอง

สรุปแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open End) และข้อเสนอแนะจากยูวอาสาสมัครคุมประพฤติ พบว่าสิ่งที่ป็นอุปสรรคปัญหาทำให้การฝึกอบรมยูวอาสาสมัครคุมประพฤติไม่บรรลุวัตถุประสงค์ เช่น การนำไปใช้หลังการฝึกอบรม การมีเวลาเพียงพอสำหรับกิจกรรม การมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน การมีส่วนร่วม การมีความกล้าต่อการให้คำปรึกษา สภาพบรรยากาศการฝึกอบรมน่าเบื่อหน่าย ขวนหลับ วิทยากรไม่เก่ง บรรยายอย่างเดียว เทคนิคไม่หลากหลาย เมื่อวิเคราะห์โดยสรุปแล้วจึงพบความต้องการที่ตรงกันคือ ความคิดเห็นด้านเวลา การลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดทักษะ เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการฝึกอบรม การสร้างสามัญสำนึกในบทบาทภารกิจยูวอาสาสมัครให้เกิดขึ้น การสร้างความมั่นใจในยูวอาสาสมัคร และการสร้างเจตคติด้านการมีจิตอาสา จิตสาธารณะ ความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม และสามารถนำความรู้พิเศษนี้ไปต่อยอดในอนาคต ด้านงานการศึกษา การดำรงชีวิตในสังคมที่กว้างออกไปได้ โดยมีกรอบแบบต่อเนื่อง 3 - 5 วัน

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรม ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาชุดกิจกรรม สรุปได้ดังนี้

สรุปผล แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์สภาพการจัดกิจกรรมฝึกอบรมยูวอาสาสมัครคุมประพฤติ ด้านเนื้อหาวิชาการ (มีหลักการสามารถเข้าใจได้และสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เป็นจริง)

ด้านกิจกรรม (เป็นรูปธรรมสามารถนำไปใช้ได้จริงในการแก้ไขปัญหาสังคม) ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับ สื่อ วิทยากร เวลาสถานที่ และการให้ความร่วมมือจากผู้เข้าอบรม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) พอจะวิเคราะห์ได้ว่า ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ มีความพึงพอใจในรูปแบบของกิจกรรมการฝึกอบรมในระดับมาก (มีความเห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X}$) = 3.74)

ขั้นตอนที่ 2 ผลการสร้างชุดกิจกรรมฝึกอบรม

จากการศึกษาหลักสูตรการอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติกระทรวงยุติธรรมและสำรวจความต้องการจำเป็นแล้วทำให้ทราบความต้องการของการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่จะได้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมได้นั้นต้องเป็นการฝึกอบรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติ ให้ทุกคนมีส่วนร่วม โดยเฉพาะผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เป็นผู้ใหญ่ตอนต้น สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) ของโคลบ์ ที่ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำ (Learning by Doing) เป็นการเรียนรู้เริ่มมาจากลักษณะการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูก (Trial and Error) โดยการตั้งเป้าประสบการณ์จากตัวผู้เรียนแล้วกระตุ้นให้ผู้เรียนสะท้อนความคิดเกี่ยวกับประสบการณ์เดิมนั้นออกมา เพื่อพัฒนาปรับความคิดใหม่ เจตคติใหม่และทักษะใหม่

ผู้วิจัยนำแนวคิดที่ได้จากการศึกษามาจัดทำเป็นโครงร่าง ประกอบด้วยความสำคัญของปัญหา ความจำเป็นในการฝึกอบรม หลักการ วัตถุประสงค์ โครงสร้าง แผนการฝึกอบรม สื่ออุปกรณ์ การประเมินผลชุดกิจกรรมฝึกอบรม เพื่อสร้างชุดกิจกรรมฝึกอบรมให้ตอบโจทย์ครอบคลุมวัตถุประสงค์ตามนโยบายของกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม และเพื่อเป็นการสร้างทรัพยากรบุคคลให้เพียงพอ

เทคนิควิธีการฝึกอบรมที่ใช้ในชุดกิจกรรมฝึกอบรมนี้เพื่อให้เหมาะสำหรับยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ประกอบด้วย 1. การบรรยายให้ความรู้ 2. การระดมพลังสมอง (Brainstorming) 3. วิธีการสาธิต (Demonstration) 4. กรณีศึกษา (Case Study) 5. บทบาทสมมติ (Role Play) 6. เกม (Game) 7. การจำลองสถานการณ์ (Simulation)

สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมทั้ง 7 หน่วยการเรียนรู้ คือ 1.อาสาสมัคร / จิตอาสา จิตสาธารณะ 2. บทบาทภารกิจยุวอาสาสมัคร – เครือข่ายยุติธรรมชุมชน 3.กระบวนการยุติธรรมทางอาญา และวิธีการคุมประพฤติ 4.ยาเสพติด พืชภัยและการแก้ไข / การป้องกัน 5. ประสบการณ์ของผู้ถูกคุมประพฤติ-ผู้คุมประพฤติ 6. การสร้างความมั่นใจในตนเอง/คุณธรรมของยุวอาสาสมัคร 7. กระบวนการ – ทักษะการให้คำปรึกษาที่สำคัญ

สื่อประกอบกิจกรรมประกอบด้วย 1.VCD 2. Power point 3. คู่มือ 4. ใบงาน กระดาษฟลิปชาร์ต 5.บุคคล 6.ประเด็นการสัมภาษณ์ (ภาคผนวก ง หน้า 168)

ขั้นตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบคุณภาพชุดกิจกรรมฝึกอบรม

ผู้วิจัย ดำเนินการเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ 5 คน ตรวจสอบความสอดคล้องของชุดกิจกรรมฝึกอบรม (Index of item-Objective Congruence: IOC) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยกำหนด

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านชุดกิจกรรมฝึกอบรม 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา 1 คน ประกอบด้วย ดร. ชไมพร ดิษฐาพร ดร.นันทวัฒน์ ภัทรกรนันท์ นางอรปภา ซาติน้ำเพชร นายอภัย เอียดบัว นางพัชรินทร์ สิงห์พุทธา แล้วทำการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1. ผลการประเมินความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญต่อโครงสร้างชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ มีผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ผลการประเมินความสอดคล้องของชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ประกอบไปด้วยองค์ประกอบทั่วไปของชุดกิจกรรมฝึกอบรมและเนื้อหาสาระสำคัญของหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 7 หน่วย จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านพบว่า มีค่าดัชนีโดยพิจารณาความสอดคล้องของแต่ละหน่วยดังนี้ ด้านองค์ประกอบทั่วไปของชุดกิจกรรมฝึกอบรม มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ 0.7 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ 0.77 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ 0.75 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ 0.73 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ 0.8 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 - 6 - 7 มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากัน คือ 0.77

ส่วนค่าดัชนีโดยพิจารณาความสอดคล้องเป็นรายด้าน ของทั้ง 7 หน่วยการเรียนรู้ ปรากฏดังนี้

1. ด้านความถูกต้องของเนื้อหาตามหลักวิชาการมีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ 0.8
2. ด้านความสอดคล้องระหว่างขอบข่ายเนื้อหากับการกำหนดระยะเวลาจัดกิจกรรมฝึกอบรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ 0.74
3. ด้านสื่อประกอบหน่วยการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรมมีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ 0.85
4. ด้านสื่อและกิจกรรมในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรมมีความสอดคล้องกันมีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ 0.8
5. ด้านสื่อประกอบในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1-7 ของชุดกิจกรรมฝึกอบรม มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้ง่ายมีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากัน คือ 0.88
6. ด้านวิธีประเมินผลการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากัน คือ 0.88
7. ด้านเกณฑ์การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากัน คือ 0.88

สรุปได้ว่าชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นในครั้งนี้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ต้องผ่านเกณฑ์ มีค่าเฉลี่ย

ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปทุกข้อและทุกด้าน สรุปได้ว่า การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรบยูวอสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ สามารถนำไปใช้ได้ (ภาคผนวก จ หน้า 178)

ผลการประเมินความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญต่อชุดกิจกรรมฝึกอบรบยูวอสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

จากตาราง ผลการประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมฝึกอบรบยูวอสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ประกอบไปด้วยองค์ประกอบทั่วไปของชุดกิจกรรมฝึกอบรบ และเนื้อหาสาระสำคัญของหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 7 หน่วย จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน โดยภาพรวม พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.58 และเมื่อพิจารณาตามรายการประเมินแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มีความเหมาะสมดังนี้

ด้านองค์ประกอบทั่วไปของชุดกิจกรรมฝึกอบรบ มีค่าความเหมาะสมเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 และ 2 ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด มีค่าความเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก มีค่าความเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดมีค่าความเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมากมีค่าความเฉลี่ยเท่ากับ 4.5 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมากมีค่าความเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก มีค่าความเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 สรุปได้ว่าชุดกิจกรรมฝึกอบรบยูวอสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นในครั้งนี้ มีค่าความเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.52 ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านมีความเห็นว่าเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถนำไปใช้ได้

ส่วนค่าเฉลี่ยความเหมาะสมโดยพิจารณาเป็นรายด้าน ของทั้ง 7 หน่วยการเรียนรู้ ปรากฏดังนี้

1. ด้านความถูกต้องของเนื้อหาตามหลักวิชาการมีค่าความเหมาะสมเฉลี่ยเท่ากับ 4.71
2. ด้านความเหมาะสมระหว่างขอบข่ายเนื้อหากับการกำหนดระยะเวลาจัดกิจกรรมฝึกอบรบในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มีค่าความเหมาะสมเฉลี่ยเท่ากับ 4.62
3. ด้านสื่อประกอบหน่วยการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรมมีค่าความเหมาะสมเฉลี่ยเท่ากับ 4.35
4. ด้านสื่อและกิจกรรมในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรมมีความเหมาะสมกัน มีค่าความเหมาะสมเฉลี่ยเท่ากับ 4.71
5. ด้านสื่อประกอบในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1-7 ของชุดกิจกรรมฝึกอบรม มีความชัดเจน เป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้ง่ายมีค่าความเหมาะสมเฉลี่ยเท่ากับ 4.57
6. ความเหมาะสมของสื่อที่ใช้นำเสนอสาระสำคัญในหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรม ค่าความเหมาะสมเฉลี่ยเท่ากับ 4.54

7. ด้านวิธีประเมินผลการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้มีความเหมาะสมเฉลี่ยเท่ากับ 4.26

8. ด้านเกณฑ์การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้มีความเหมาะสมเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และมีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 4.52

สรุปได้ว่าชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นในครั้งนี้ มีค่าความเหมาะสมที่ต้องผ่านเกณฑ์ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปทุกข้อมูล สรุปได้ว่าการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ ☒ จ หน้า 183)

2. ผลการประเมินความสอดคล้องชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ผลการประเมินแบบประเมินเชิงพอใจต่อชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ช่วยเพิ่มความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ จากที่เข้่างานเดิม โดยเฉลี่ย พบมีความสอดคล้องในระดับดี มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 0

☒ ☒ ความสอดคล้องดีเยี่ยม

๖ ๐ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙

ครั้งที่ 1 ที่ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

ตาราง 6 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ และสถานภาพ

1. เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	9	30.00
หญิง	21	70.00
รวม	30	100
2. สถานภาพ		
เคยเป็นอาสาสมัคร	5	16.66
ไม่เคยเป็นอาสาสมัคร	25	83.33
รวม	30	100

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก เป็นเพศหญิง จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 และเพศชาย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 ด้านอายุผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก อายุ 20 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก ไม่เคยเป็นอาสาสมัคร จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 และเคยเป็นอาสาสมัคร จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.66

ผลการเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติที่เข้ารับการฝึกอบรม ผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตาราง

ตาราง 7 เปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ (n=30)

การทดลอง	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
การทดสอบก่อนการฝึกอบรม	30	29.33	3.077	52.206	.000**
การทดสอบหลังการฝึกอบรม	30	30.33	2.758	60.230	.000**

ครั้งที่ 2 ที่ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก

ตาราง 8 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ และสถานภาพ

1. เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	6	20.00
หญิง	24	80.00
รวม	30	100
2. สถานภาพ		
เคยเป็นอาสาสมัคร	7	23.33
ไม่เคยเป็นอาสาสมัคร	23	76.66
รวม	30	100

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก เป็นเพศหญิง จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 และเพศชาย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ด้านอายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก อายุ 19 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก ไม่เคยเป็นอาสาสมัคร จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 76.66 และเคยเป็นอาสาสมัคร จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.33

ผลการเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติที่เข้ารับการฝึกอบรม ผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตาราง

ตาราง 9 เปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ (n=30)

ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างของแบบทดสอบก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ (n = 30)

การทดลอง	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
การทดสอบก่อนการฝึกอบรม	30	27.86	2.941	51.83	.000**
การทดสอบหลังการฝึกอบรม	30	29.16	3.514	45.45	.000**

ขั้นตอนที่ 4 ผลการทดลองใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรม

ผู้วิจัยเตรียมการใช้ชุดกิจกรรมในการฝึกอบรม โดยการติดต่อผู้อำนวยการศูนย์การศึกษา นอกระบบและตามอัธยาศัย อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี เพื่อขออนุญาตใช้สถานที่และกลุ่ม ตัวอย่างแล้ว จัดเตรียมสถานที่ เตรียมวิทยากร บุคลากรซึ่งเป็นครูและเป็นอาสาสมัครที่มีทักษะมี ประสบการณ์ในการสอนในแต่ละหน่วย รวมถึงสื่อ และอุปกรณ์ ตามแผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

ดำเนินการฝึกอบรม ตามที่ได้ออกแบบการวิจัย แบบ Pre-experimental Design โดยใช้ แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว (One Group Pretest Posttest Design) จากกลุ่มประชากร ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยจัดการอบรมแบบต่อเนื่อง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ซึ่งใช้เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน ฝึกอบรม ณ ศูนย์ศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย อำเภอบ้านลาด จังหวัด เพชรบุรีอบรมแบบต่อเนื่อง จำนวน 3 วัน (9 – 11 ตุลาคม 2558) วันละ 6 ชั่วโมง ดังนี้

ตาราง 10 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุและสถานภาพ

1. เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	12	40.00
หญิง	18	60.00
รวม	30	100
2. อายุ		
18 ปี	15	50.00
19 ปี	4	13.33
20 ปี ขึ้นไป	11	36.66
รวม	30	100
3. สถานภาพ		
เคยเป็นอาสาสมัคร	4	13.33
ไม่เคยเป็นอาสาสมัคร	26	86.66
รวม	30	100

จากตารางที่ 10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก เป็นเพศหญิง จำนวน 18 คน คิดเป็น ร้อยละ 60.00 และเพศชาย จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก อายุ 18 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 อายุ 19 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 อายุ 20 ปี ขึ้นไป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 36.66

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก ไม่เคยเป็นอาสาสมัคร จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 86.66 และเคยเป็นอาสาสมัคร จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33

ผลการเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจของอาสาสมัครคุมประพฤติที่เข้ารับการฝึกอบรม ผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตาราง

ตาราง 11 เปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ (n=30)

ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างของแบบทดสอบก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมอาสาสมัครคุมประพฤติ (n = 30)

การทดลอง	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
การทดสอบก่อนการฝึกอบรม	30	25.73	2.551	55.613	.000**
การทดสอบหลังการฝึกอบรม	30	31.16	2.440	72.578	.000**

จากตาราง 11 พบว่าคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ การทดลองใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม และระดับคะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครคุมประพฤติหลังการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 0.7 - 0.92$) ขณะที่คะแนนเฉลี่ยของอาสาสมัครคุมประพฤติก่อนการฝึกอบรม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 0.57 - 0.78$)

วิเคราะห์ได้ว่า ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่มีคะแนนก่อนการฝึกอบรมเกินครึ่งและใกล้เคียงกัน และมีคะแนนหลังการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นเกาะกลุ่มกัน มีข้อสังเกตว่าในระหว่างร่วมกิจกรรมฝึกอบรม ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีความสนุกสนานเป็นกันเอง มีส่วนร่วมคิดร่วมทำในทุก ๆ กิจกรรมที่วิทยากรถ่ายทอดให้อย่างคุ้นเคย ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจและเกิดการจดจำ กอปรไปด้วยระยะเวลาของการจัดกิจกรรมฝึกอบรมและการทำแบบทดสอบก่อนและหลังไม่ห่างกันเกินไป จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้จดจำข้อคำตอบได้ ส่วนที่มีคะแนนเพิ่มขึ้นน้อย อาจมีปัจจัยจากข้อจำกัดของพื้นความรู้เดิมน้อยและขาดการพิจารณาในคำถามและคำตอบอย่างเพียงพอ

จากตารางที่ 11 พบว่า คะแนนความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครคุมประพฤติที่เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมมีคะแนนการทดลองหลังการฝึกอบรมสูงกว่าคะแนนก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ .01

4. ผลการประเมินแบบสังเกตการมีส่วนร่วม (พฤติกรรมอันพึงประสงค์) ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์วิเคราะห์ได้ดังนี้ (รายละเอียด ภาคผนวก หน้า 211)

1. ด้านความกระตือรือร้น กระฉับกระเฉง ใฝ่รู้ เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.33 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.66
2. ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.27 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.58
3. ด้านความเข้าใจในบทบาทที่ได้รับโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.33 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.66
4. ด้านความเข้าใจในหน่วยการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.33 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.71
5. ด้านวิสัยทัศน์มองอนาคตไกล (ไม่มองแค่ปัจจุบัน) โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.17 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.79
6. ด้านจิตอาสา เสียสละ (สิ่งของ วิชาความรู้ อารมณ์) โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.90 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.71
7. ด้านใส่ใจประโยชน์ตนมากกว่าส่วนรวมโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.63 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.76
8. ด้านองอาจกล้าหาญต่อการแก้ไขปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.90 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.88
9. ด้านความคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.20 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.76
10. ด้านวิจารณ์ญาติไตร่ตรองละเอียดรอบคอบโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.00 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.91
11. ด้านวุฒิภาวะ มีความเป็นผู้นำโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.17 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.75
12. ด้านสติปัญญาไหวพริบปฏิภาณในการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่แตกต่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.40 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.67
13. ด้านความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ภาระงานที่ได้รับมอบหมายโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.30 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.74
14. ด้านความเคร่งครัดและตรงต่อเวลาโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.00 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.74
15. ด้านความสามัคคี ให้ความร่วมมือโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.00 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.69
16. ด้านเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนร่วมกลุ่มโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.17 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.70
17. ด้านยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นอย่างยินดี พร้อมเปลี่ยนแปลงแก้ไขโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.33 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.61

18. ด้านยอมรับในผลของการกระทำของตนเอง (ไม่โทษคนอื่น) โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.23 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.73

19. ด้านซื่อสัตย์มีใจเป็นธรรม ปราศจากอคติ ความลำเอียงทั้ง 4 ข้อโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.27 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.78

20. ด้านเจตคติเชิงบวกโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.57 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.63

สรุปว่ามีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 4.18 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.72

5. ผลการบันทึก การสังเกตของผู้สังเกตการณ์กิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ สรุปผลได้ดังนี้

กิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จัดกิจกรรม โดยการแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดำเนินการตามทฤษฎีของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เริ่มจากหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 – 7 โดยมีวิทยากรประจำแต่ละหน่วย และทีมวิทยากรคอยช่วยกำกับดูแล รวมทั้งผู้วิจัยคอยสังเกตการณ์การดำเนินกิจกรรมตลอดเวลา เพื่อให้อยู่กรอบเวลาและขอบเขตเนื้อหาที่กำหนดไว้ เพื่อไม่ให้ตัวแปรแทรกซ้อนมากเกินไป สรุปผลได้ดังนี้

1. สมาชิกในกลุ่มปฏิบัติตามกติกาได้ดีในระดับหนึ่ง เนื่องจากสามารถมองเห็นทั่วถึงกัน หากคนใด เฉื่อยชา ไม่ให้ความร่วมมือ วิทยากรและทีมงานก็จะให้ความสนใจ หาวิธีให้เขามีส่วนร่วม เช่น ถามคำถาม ชมเชย ประเมินให้กำลังใจ และผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่มีความเชื่อถือศรัทธาในทีมวิทยากรอยู่เป็นทุนเดิม เมื่อได้รับการบอกกล่าว จึงลงมือปฏิบัติตามอย่างค่อยเป็นค่อยไป

2. วิธีการทำงานของกลุ่มแต่ละคนร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมเขียนกระดาษฟลิปชาร์ตร่วมฟรีเซนต์หน้าห้อง โดยคนที่มีความรู้มาก คอยเป็นผู้นำ คอยชี้แนะ และเดินตามกฎกติกาหรือขอบเขตที่วางเอาไว้ คนที่เก้ง ๆ ก็จะนำหน้าทุกกิจกรรม ทีมวิทยากร ก็จะหาอุบายวิธีให้ผู้ที่เฉื่อยชาได้ผ่อนคลายด้วยการแสดงออก เพื่อให้ร่างกายหลั่งสารเอ็นโดฟิน ความยิ้มแย้มแจ่มใสก็จะเกิด เพราะความไม่เจาะจ้ำจอกกับวิธีการเรียนรู้ มีการเคลื่อนไหว เปลี่ยนอิริยาบถทุก ๆ 30 นาที

3. บรรยากาศในการทำงานของกลุ่มเป็นอย่างอบอุ่น ราบรื่นสนุกสนาน แม้ในระยะแรก ๆ จะสงวนท่าทีอยู่บ้าง แต่เมื่อเริ่มคุ้นเคยกันแล้ว ทุกคนจะไม่เกร็ง เป็นกันเองมากขึ้น กระตุ้นให้ทำเวลาด้วยการให้รางวัล หรือลงโทษ อย่างช้า ๆ หรือครั้นเคร่ง ตามวิธีการฝึก ทุกคนได้สังคมใหม่ คนที่ไม่รู้จักกัน ก็ได้คุ้นเคยสนิทสนมเป็นญาติกันมากขึ้น เริ่มมีทักษะในกิจกรรมต่าง ๆ ที่นำมาใช้

4. พฤติกรรมของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มช่วยกันคิดช่วยกันทำ แม้จะไม่เต็มร้อย หรือจะมีอาการขวยอายอยู่บ้างก็ตาม แต่เมื่อได้รับการกระตุ้นทำให้เห็นประโยชน์ของการสมาคมคิดแล้ว ทุกคนก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เพื่อให้กลุ่มได้บรรลุผลสำเร็จ ตามเงื่อนไขความพร้อมเพรียงและด้วยแรงกระตุ้นของทีมวิทยากรที่คอยชี้ให้เห็นประโยชน์ของหน่วยการเรียนรู้ พัฒนาการที่เกิดขึ้น ซึ่งสามารถบำเพ็ญเป็นประโยชน์สาธารณะ และประโยชน์ต่อตนเอง ในปัจจุบันและอนาคต ภายใต้บริบทหรือสิ่งแวดล้อมที่มีบรรยากาศเดียวกันแคบ ๆ แต่หากมีสังคมที่กว้างออกไป มีเหตุปัจจัยที่

เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตมากกว่านี้ พฤติกรรมของสมาชิกย่อมเปลี่ยนไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เป็นปัจจัยที่ยากต่อการควบคุม

5. กลุ่มทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนดใกล้เคียงกัน ซึ่งบอกถึงประสิทธิภาพการทำงานกลุ่มของแต่ละคนคนที่ผ่านประสบการณ์มากจะกล้าตัดสินใจเร็ว ไม่กลัวผิด แต่คนที่ประสบการณ์น้อย จะเกร็ง ๆ คอยตามอย่างเดียว กลัวจะถูกลงโทษสารพัด ทำให้มองเห็นรูปธรรมของหลักการที่ว่า วิชาความรู้ทำให้มีงานทำ กิจกรรมทำให้ทำงานเป็น บางหน่วยการเรียนรู้กำหนดเวลาไว้ เมื่อลงมือปฏิบัติ สามารถเสร็จก่อนกำหนด จึงต้องลดจำเวลาลง-เพิ่มจำเวลาขึ้น เพื่อให้ลงตัว

6. ความเห็นว่า ควรให้ ผ่าน - ไม่ผ่าน ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ทุกคนให้ความสนใจ หากสงสัยก็ได้ไต่ถามที่มหาวิทยาลัยที่คอยดูแลอย่างใกล้ชิด และมีความเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นเป็นรูปธรรมสัมผัสได้ เมื่อผลปรากฏออกมาจึงสามารถตอบโจทย์ได้อย่างใกล้เคียงที่สุด และเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ ในแนวโน้มที่เป็นประโยชน์ต่อการต่อยอดในอนาคต จึงมีความเห็นว่าผ่านทุกกลุ่ม

6. ผลที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนของการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมบูรณาการตามศาสตร์คุณประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ (Concrete Experience)
2. ขั้นสังเกตปฏิกริยาตอบสนอง (Reflective Observation)
3. ขั้นนิเทศเชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization)
4. ขั้นทดลองหรือประยุกต์แนวคิด (Active Experimentation)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องอาสาสมัคร / จิตอาสา จิตสาธารณะ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ

1. ความหมายของจิตอาสา จิตสาธารณะ
2. ความหมายของอาสาสมัคร บูรณาการตามศาสตร์คุณประพฤติด
3. เพื่อกระตุ้นเยาวชนที่มีเมล็ดพันธุ์แห่งการเสียสละมีจิตอาสาเป็นทุนอยู่แล้วให้เจริญ

งอกงาม เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพและความสำคัญต่อไป

มีขั้นตอนดำเนินกิจกรรม ดังนี้

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียน (Concrete Experience)

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมรับคู่มือและรับชม VCD เป็นกรณี ศึกษา (Case Study) เรื่องความเป็นมาของอาสาสมัคร ความหมายของจิตอาสาและจิตสาธารณะ ที่เป็นเยาวชนคนหนุ่มสาวที่รวมกลุ่มกันสร้างประโยชน์ให้กับสังคมในลักษณะต่าง ๆ เช่น การช่วยเหลือคนแก่ ผู้พิการ การเสียสละที่หนึ่ง การไม่มั่งงายในการทิ้งขยะ การบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะ เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม ทำด้วยความเสมอภาค ปราศจากอคติ

สรุปเนื้อหาในขั้นตอนนี้ว่า อาสาสมัคร คือผู้มีจิตอาสา จิตสาธารณะ ให้การช่วยเหลือสังคม ช่วยเหลือคนอื่นที่ได้รับความเดือดร้อน หรือได้รับภัยพิบัติ โดยไม่หวังผลตอบแทน เสียสละ

ปราศจากอคติ เป็นการเอาชนะใจตนเอง เช่น การช่วยเหลือคนแก่ ผู้พิการ การเสียสละที่นั่ง การไม่มกง่ายในการทิ้งขยะ การบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะ เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม

2. ขั้นสังเกตปฏิกิริยาตอบสนองจากผู้เรียน (Reflective Observation)

กลุ่มสีเขียว ทำฝายน้ำล้น ไม่ไผ่ มีด กระสอบ ทราย หิน จอบ เหตุผลที่ทำ สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ในระยะเวลา นานตลอดปี ช่วยชะลอน้ำในหน้าน้ำหลาก ฝนตกเก็บกักน้ำไว้ใช้ในหน้าแล้ง ช่วยลดอุทกภัย น้ำป่าไหลหลาก วิธีทำ ตัดไม้ไผ่เป็นท่อน ๆ นำไม้มาตอกขวางทางน้ำ นำทรายมาใส่กระสอบให้เต็ม นำหินมาเรียงทับกระสอบทรายให้เต็ม ผลที่คาดว่าจะได้รับ ช่วยเก็บกักน้ำไว้ใช้ ช่วยให้ป่ามีความชุ่มชื้น สัตว์มีน้ำกิน อาบ ช่วยปรับสมดุลของผืนป่า

กลุ่มสีส้ม ทำกิจกรรมล้างห้องน้ำ กวาดลานวัดศรัทธาราม อุปกรณ์คือ น้ำยาล้างห้องน้ำ แปรงขัดพื้น กระป๋อง ขัน ถูมือยาง ไม้กวาดทางมะพร้าว บั้งที่ ตัดกขยะ ถูขยะ เหตุผลที่ทำ เพราะมีจิตศรัทธา มีความเสียสละ เพราะได้บุญ และสุขใจ วัดสะอาด ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ความคาดหวังจากกิจกรรมนี้ วัดเกิดความสะอาด มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมนี้ (ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ) เกิดความสามัคคีกัน ช่วยเหลือกันและกันในวันนี้และต่อไปในอนาคต

กลุ่มสีชมพู กวาดวัด บำเพ็ญประโยชน์ วัดหนองแก วัดบ่อบุญ วัดเพรียง วัดห้วยเสือ วัดพระนอน อุปกรณ์ที่ใช้คือ ไม้กวาดไม้แข็ง ที่ตัดกขยะ ไม้กวาดอ่อน เหตุผล อยากให้วัดสะอาด ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ผลที่คาดว่าจะได้รับ ทำให้วัดสะอาด ทำแล้วเกิดความสุขทางจิตใจสบายใจ คนที่เห็นแล้วสบายตา

ขั้นตอนนี้ สามารถรวบรวมสรุปจากแผนผังความคิดของผู้เข้าร่วมอบรมได้ดังนี้ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ช่วยเหลือสังคม ช่วยเหลือผู้อื่น ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เกิดความสามัคคี เกิดการมีน้ำใจ ได้ช่วยเหลือกันและกัน รู้คุณค่าของการเสียสละ เกิดความสุขจากการให้ เชื่อว่าได้บุญกุศล กวาดลานวัดหรือที่สาธารณะให้สะอาด ทาสีกำแพงวัด คนอื่นเห็นแล้วชมเชย อนุโมทนาบุญเกิดความสุขทางจิตใจ ไม่เป็นแหล่งเพาะหรือแพร่เชื้อโรค เพราะสิ่งปฏิภูลเป็นสถานที่เกิดของโรคที่ไม่ติดต่อ และทำลายสุนทรียภาพของภูมิทัศน์ และยังได้ออกกำลังกายเคลื่อนไหว ทำให้แข็งแรงด้วย

3. ขั้นนิมโนทัศน์เชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization)

กลุ่มสีเขียว อาสาสมัครคือ การช่วยเหลือสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน ทำด้วยความเสียสละ เป็นการแบ่งปันต่อสังคม ทั้งเงินทอง ข้าวของ แรงกาย แรงใจ กำลังสติปัญญา เพื่อผดุงสังคม รักษาความสมดุลของบ้านเมืองให้อยู่ได้อย่างพอเพียง

กลุ่มสีส้ม แต่ละครอบครัวมีความแตกต่างทางสถานะทางเศรษฐกิจ อาสาสมัครจึงเป็นบทบาทที่มีความสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว กำลังพัฒนา หรือด้อยพัฒนา เพื่อเติมเต็มสิ่งที่ขาดแคลนในสังคมที่แตกต่าง เพราะในโลกนี้ไม่สามารถอยู่คนเดียวได้ ต้องพึ่งพาอาศัยกัน

กลุ่มสีชมพู อาสาสมัครคือ กลุ่มคนที่เสียสละ ช่วยเหลือสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน บทบาทภารกิจของอาสาสมัครจึงมีความจำเป็นในสังคมโลกปัจจุบัน เพราะเป็นเสมือนตัวหยุดกระแสวัตถุนิยมของโลก ที่กำลังไหลท่วมทับทั่วทุกหัวระแหง

สรุปเนื้อหาว่า อาสาสมัครคือ กลุ่มคนที่มีจิตอาสา จิตสาธารณะ ช่วยเหลือสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน เสียสละ ทั้งเงินทอง ข้าวของ แรงกาย แรงใจ กำลังสติปัญญา มีความสุขกับการให้ มีความสุขแม้จะเหน็ดเหนื่อย เป็นการสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้นกับตนเอง สามารถให้ตัวเองได้ เป็นการเลือกที่จะเป็นแมลงวันหรือผึ้ง ถ่าน ตะกั่วหรือเพชร ทองอันเลิศเลอค่า สามารถให้ตัวเองได้ เป็นการสร้างอนุสรณ์ไว้ให้กับตนเอง บทบาทภารกิจของอาสาสมัครในปัจจุบันนั้น จำเป็นอย่างยิ่งเป็นพัฒนาการทางด้านจิตใจของมนุษย์ ทั้งเป็นรูปธรรมของหลักธรรมคือการอยู่ร่วมกันในสังคมทั้งมนุษย์กับมนุษย์ และระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ทั้งฝึกการมีระเบียบวินัย รักษาความสะอาดให้น่าอยู่น่ามอง ไร้สิ่งปฏิกูล ไร้สิ่งที่เป็นพาหะนำโรค หรือแหล่งที่เพาะเชื้อโรคทุกคนต้องมีการเสียสละ

4. ขั้นตอนทดลอง (Active Experimentation)

กลุ่มสีเขียว 1. เห็นคนทิ้งขยะ ถูพลาสติก หรือซากกฏไม่เป็นที่เป็นทาง / ไม่สามารถยอมรับได้ เป็นความรู้สึกที่ขุ่นเคือง เมื่อมองเห็นพฤติกรรมมั่งก่ายแบบนั้น และพยายามบอกตัวเอง แนะนำคนใกล้ชิด ถึงผลเสียของการมั่งก่าย ไร้ระเบียบวินัยในตนเอง บ้านเมืองสกปรก หรือทัศนวิสัยไม่น่ามอง เป็นตัวอย่างที่ไม่ดีสำหรับคนอื่น ถ้าเก็บได้ก็ต้องเสียสละเก็บทิ้งขยะ

กลุ่มสีส้ม 2. เห็นคนแก่ เด็ก คนชราขึ้นรถสาธารณะหรือหิ้วของพะรุงพะรัง / สามัญสำนึกจะบอกให้ลุกขึ้นเสียสละที่นั่งให้กับคนท้อง เด็ก คนชราทันที แม้จะเมื่อยล้าจากการเดินทางก็ตาม เพราะถือว่าคนเหล่านั้นลำบากกว่า ช่วยได้ต้องช่วยทันที เป็นความเสียสละที่ต้องแสดงให้เห็น

กลุ่มสีชมพู 3. เห็นคนถูกทำร้าย ช่มเหล่งรังแก ปล้นชิงทรัพย์ ไปต่อหน้าต่อตา / จิตใจที่เต็มไปด้วยยุติธรรม ย่อมทนไม่ได้กับความไม่ถูกต้อง กับทุจริตชนที่เบียดเบียนประทุษร้ายเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ทำให้ต้องช่วยเหลือเหยื่อ แม้จะต้องใกล้คลอดก็ตาม จนได้รับรางวัลอันน่าภาคภูมิใจ

สตรีเพศ ถูกข่มขืนในสามัญสำนึกของคนทั่ว ๆ ไปว่า เป็นเพศที่อ่อนแอ อ่อนหวาน ความกล้าหาญมีน้อยกว่าบุรุษเพศ ความเกรงกลัวเกรงขามของชนทั่วไปจึงไม่ค่อยมีให้เห็น โดยเฉพาะมีงานวิจัย ทุจริตชนทั้งหลาย ไม่อยู่ในสายตาเลยสำหรับสตรีเพศที่จะให้เกิดความความยำเกรง จึงมักได้ยิน ผู้หญิงโดนทำร้าย ถูกประทุษร้ายข่มเหง ฉกชิงวิ่งราว ปล้นจี้ยู่บ่อย ๆ ไม่เว้นแม้แต่อยู่ท่ามกลางสาธารณชน ดังนั้น อาชญากรทั้งหลายจึงเลือกเหยื่อในการลงมือเป็นสตรีเพศ หากไม่ตกเป็นเป้าเป็นเหยื่อเอง ก็เลือกสถานการณ์ที่เต็มไปด้วยผู้หญิง เนื่องจากอุปสรรคน้อย ไม่ค่อยมีใครกล้าขัดขวาง แต่มีสตรีเพศที่มีหัวใจเข้มแข็ง จิตเสียสละ นิ่งเฉยดูตายไม่ได้เมื่อพบเห็นการทำชั่วบาปกรรมของโจรต่อหน้าต่อตา แม้จะอ้อมท้องจนจะคลอดแล้ว ก็ลืมสภาพนั้นชั่วคราว บำเพ็ญตนเป็นพลเมืองดี กล้าหาญจับโจรอย่างไม่กลัวอันตราย บุรุษเพศยังต้องยกนิ้วให้ชมเชย

สรุปเนื้อหาว่า อาสาสมัครคือ กลุ่มคนที่มีจิตอาสา จิตสาธารณะ เสียสละอารมณ์ แรงกายแรงใจ บางคนถูกปลูกฝังให้มีจิตเสียสละเพราะสภาพแวดล้อมในครอบครัวตั้งแต่กำเนิด ตัวอย่างคือ นายเสฐียรวุฒิ ชนะภัย นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มศว ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ช่วยเหลือสังคม ด้วยการเป็นอาสาสมัครกู้ภัยสว่างอริยะฯ จุทองครักษ์ ส่วนบางคนเรียนรู้และมีจิตอาสา จิตสาธารณะเพราะสิ่งแวดล้อมในสังคมใหม่ หรือเพราะได้รับความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าใน

ชีวิต เพราะความเมตตาความมีจิตอาสาของคนอื่น ทำให้เกิดความกตัญญูอยากกระทำตอบแทนหรือให้คืนสังคมบ้างในตรรกะเดียวกันกับที่ตนเองได้รับโอกาสมา ส่วนแม้ในบางครั้งบางเวลาจิตใจจะต้องต่อสู้ความรุ่มร่าของกิเลสตัณหา แต่ก็ต้องเอาชนะให้ได้

นอกจากนั้น บางคนทนเห็นความอยุติธรรม การข่มเหงรังแก การเอารัดเอาเปรียบของคนที่เหนือกว่าไม่ได้ ก็ยอมเปลืองตัว ถึงขนาดเสียสละชีวิตเพื่อช่วยเหลือปกป้องอุดมการณ์ เพื่อเชิดชูคุณธรรมเป็นใหญ่ ผดุงความยุติธรรมให้คงอยู่ในสังคม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องภารกิจยูวอาสาสมัครคุมประพฤติ – เครือข่ายยุติธรรมชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เข้าใจในบทบาทภารกิจของยูวอาสาสมัครคุมประพฤติ
2. เป็นเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ร่วมมือกับกรมคุมประพฤติ
3. เพื่อให้สร้างโอกาสให้กับเยาวชนมีบทบาทและรับรู้การป้องกันตนเอง และชุมชน

มีขั้นตอนดำเนินการกิจกรรม ดังนี้

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียน (Concrete Experience)

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมชม VCD เป็นกรณี ศึกษา (Case Study) เกี่ยวกับบทบาทของยูวอาสาสมัครคุมประพฤติ ซึ่งเป็นเรื่องราวของเยาวชนที่ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ช่วยพนักงานคุมประพฤติ เพื่อให้โอกาสแก่ผู้เผลอเผลอผิดพลาดในชีวิต และการเป็นเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ เพื่อปกป้องดูแลสังคมชุมชน

สรุปเนื้อหาว่า ยูวอาสาสมัครคุมประพฤติ คือ เยาวชนที่มีจิตอาสาช่วยงานกรมคุมประพฤติ เพื่อเป็นเยาวชนน้ำดี เพื่อให้สถิติกับเยาวชนที่กระทำผิดพลาดในชีวิตและถูกคุมประพฤติ และเป็นหูเป็นตาแจ้งเบาะแส ป้องกันสังคมให้เกิดความสงบสุข ด้วยการประสานงานกับเจ้าหน้าที่

2. ขั้นสังเกตปฏิกริยาตอบสนองจากผู้เรียน (Reflective Observation)

กลุ่มสี่เขียว เพื่อรักษาคุณภาพของสังคมไว้ เพื่อให้สังคมเดินต่อไปได้อย่างสงบสุข เช่น ปลูกต้นไม้คืนผืนป่าให้แก่ธรรมชาติ ทำความสะอาดที่สาธารณะ เพื่อปลูกฝังการเสียสละ ช่วยคนด้อยโอกาส คนพิการ ให้ความรู้แก่ผู้ก้าวผิดพลาด เป็นตัวอย่างของคนที่ดีดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง

กลุ่มสี่ส้ม มีส่วนร่วมต่อสังคม มีความภูมิใจและสุขใจจากการให้ ได้ทำประโยชน์แก่ผู้อื่น เป็นเวทีพัฒนาตัวร่างกายและจิตใจของตนเองให้ดีขึ้น เกิดความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่น ได้ทำความดี มีความกล้าแสดงออกในด้านบวกด้านสร้างสรรค์ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เป็นแนวทางหรือเป็นตัวอย่างของเยาวชนที่กระทำผิดมาแล้วให้คิดได้

กลุ่มสี่ชมพู เป็นมิติที่ทวนกระแสจิตใจของมนุษย์โดยทั่วไปที่มุ่งหวังกอบโกยมาเพื่อตนเอง ตามอำนาจของกิเลสใฝ่ต่ำ จนหลงลืมไปว่า ความสุขไม่ได้เกิดจากการรับอย่างเดียว เป็นการจุดประกาย กระตุ้นแนวคิดเพื่อให้เกิดพุทธิปัญญาของเยาวชนที่มีหัวใจเป็นโพธิสัตว์ หรือเป็นการมองในมุมกลับ ได้นำเสนอวิธีคิด วิธีการดำเนินชีวิตและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

สรุปเนื้อหาว่า อาสาสมัคร คือผู้มีจิตอาสา จิตสาธารณะ ให้การช่วยเหลือสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน เป็นการเสียสละ เอาชนะใจตนเอง ฝึกฝนการมีระเบียบวินัย ไม่มั่งก่าย เห็นแก่ตัว ส่วนยวอาสาสมัครคุมประพฤติ คืออาสาสมัครที่กรมคุมประพฤติสร้างขึ้น โดยเลือกเยาวชนที่มีวิธีคิด การดำเนินชีวิตอย่างสร้างสรรค์ เพื่อเป็นกำลังใจและให้สติกับผู้ที่ก้าวผิดพลาด

3. ขั้นมนทัศน์เชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization)

กลุ่มสีเขียว เสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อส่วนรวม แม้เพื่อเจือจางความสุขให้คนในสังคมได้รับเท่าที่จะสามารถทำได้ แม้จะไม่ร่ำรวยหรือเป็นเพียงเยาวชน ก็สามารถเอาใจใส่สังคมได้ เมื่อมีปัญหาเกิดความขัดแย้งขึ้น หาทางออกด้วยการเจรจาให้จบลง โดยไม่ต้องใช้ตัวบทกฎหมาย

กลุ่มสีส้ม แบ่งปันความสุข ข้าวของ เสียสละเวลาความรู้เพื่อเป็นวิทยาทานแก่ผู้ที่ผิดพลาดในชีวิต เพื่อเป็นกำลังใจ และเป็นหูเป็นตาดูแลสังคมร่วมกัน ไม่นิ่งดูตาย ทอดธุระ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในสังคม ก็ร่วมด้วยช่วยแก้ไขจนในชุมชน ไม่ต้องถึงโรงถึงศาล

กลุ่มสีชมพู รักษาสมดุลหรือดุลยภาพของสังคมไว้ด้วยการเสียสละ เอาชนะความโลภ แก้ปัญหาพัฒนาคนระยะยาว ทวนกระแสโลก ทำตัวให้เป็นแบบอย่างให้สติคนที่ก้าวพลาดได้

สรุปเนื้อหาว่า ปัจจุบันกระแสเยาวชนคนรุ่นใหม่ ตื่นตัวให้ความสนใจต่อสังคม มีความคิดจิตอาสากันมากขึ้นในหลากหลายกิจกรรม ทั้งเป็นเวทีแสดงออกถึงพัฒนาการทางกายทางแนวคิดจิตใจ เป็นการนำหลักธรรมมาใช้ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมสามารถสัมผัสได้ในเรื่องการแบ่งปัน การดูแลสังคมร่วมกัน สร้างระเบียบวินัยให้เกิดขึ้นกับตนเอง และเป็นพลังสำคัญในสหสวรรค์นี้จะช่วยขับเคลื่อนสังคมให้ก้าวไปอย่างมีคุณภาพ สันติภาพ ด้วยการช่วยราชการในความสามารถที่ทำได้ และเป็นเครือข่ายนำพาความยุติธรรมมาสู่ชุมชนด้วยการเจรจากันเอง

4. ขั้นทดลอง (Active Experimentation)

กลุ่มสีเขียว 1. เมมาแล้วขับ ถูกจับคุมประพฤติ ให้รายงานตัว บำเพ็ญประโยชน์ให้ครบเวลาตามคำสั่งศาล คดีมาแล้วขับเพิ่มจำนวนสถิติมากขึ้นทุกวัน ซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ เป็นที่มาของการสูญเสียทั้งตนเอง ครอบครัวคนรักและเพื่อนร่วมทางที่ไม่รู้โอโหนโอเหน่ ต้องได้รับผลกระทบเดือดร้อนด้วยอย่างไม่ปรารถนา เมื่อถูกตรวจจับปริมาณแอลกอฮอล์เกินกฎหมายกำหนด ตำรวจส่งฟ้องศาล ศาลสั่งคุมประพฤติ ต้องรายงานตัวทุกเดือน และให้บำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ตามคำสั่งศาล ซึ่งมีให้เห็นทั่ว ๆ ไปในโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ โดยสำนักงานคุมประพฤติในพื้นที่นั้น ๆ ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมนำผู้ถูกคุมประพฤติบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์และกำกับดูแล

กลุ่มสีส้ม 2. ถูกคุมประพฤติ คดียาเสพติด ยาเสพติดคืออบายมุขประเภทหนึ่ง ที่ระบอบอย่างแพร่หลายในสังคมปัจจุบัน หาง่ายยิ่งกว่าขนมหวาน แทรกซึมเข้าไปในทุกวงการทุกเพศทุกวัยตกเป็นทาส และเป็นสาเหตุแห่งการก่ออาชญากรรม ทำความเดือดร้อนแก่สุจริตชน เป็นอุปสรรคของการพัฒนาประเทศชาติ เพราะต้องจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อแก้ปัญหา ผู้ที่กระทำผิดถูกจับดำเนินคดี ถูกศาลสั่งให้คุมประพฤติ ต้องรายงานทุกเดือน และบำเพ็ญประโยชน์

กลุ่มสีชมพู 3. เครือข่ายยุติธรรมชุมชน คือการเป็นตัวเชื่อมประสานระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง คอยเป็นหูเป็นตา แจ้งข่าวยาเสพติด เพื่อป้องกันปราบปราม อบายมุข ไม่ให้แพร่กระจาย ทำลายความสงบสุขในชุมชน และหากมีวิวาทเกิดขึ้นเพราะความเห็นไม่ตรงกัน หรือเหตุกระทบกระทั่งขัดแย้งกันเพราะเรื่องเล็กน้อย ก็หาทางเจรจาผ่านผู้นำหรือผู้ที่มีบารมี มีคนเคารพนับถือ เพื่อให้เรื่องราวจบลงที่ชุมชน ไม่ต้องถึงโรงถึงศาลหรือใช้กฎหมายตัดสิน

สรุปเนื้อหาว่า ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ คือเยาวชนที่มีจิตอาสา จิตสาธารณะ สนใจ และอุทิศตนเองเพื่อสังคมส่วนรวม โดยอาศัยความประพฤติดี มีระเบียบวินัยในการดำเนินชีวิต ไม่มีเรื่องทุจริตฉ้อโกง มีแนวคิดสร้างสรรค์ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติ ทำหน้าที่ให้แนวคิดสะกิดวิธีคิดและความรู้สึกด้านดี ด้านบวกให้เกิดขึ้นแก่ผู้ก้าวพลาดในชีวิต ซึ่งเป็นวัยเดียวกัน และช่วยสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในชุมชน หากมีเรื่องขัดแย้งก็หาทางให้จบลงด้วยการเจรจา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและวิธีการคุมประพฤติ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ

1. เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เกี่ยวกับเยาวชน และการคุมประพฤติ
2. เกี่ยวกับบทบาทภารกิจของกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม

มีขั้นตอนดำเนินกิจกรรม ดังนี้

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียน (Concrete Experience)

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม รัชชม VCD เป็นกรณีศึกษา (Case Study) เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และวิธีการคุมประพฤติ

สรุปเนื้อหาว่า กระบวนการยุติธรรมทางอาญาประกอบด้วย ตำรวจ อัยการ ศาล กรมราชทัณฑ์หรือกรมคุมประพฤติ และสังคม โดยเริ่มจากเมื่อความผิดเกิดขึ้น จะต้องถูกจับเพื่อสอบสวนดำเนินคดีตามกฎหมายหลักฐาน ส่งอัยการสั่งฟ้องหรือไม่สั่งฟ้อง หากอัยการสั่งฟ้อง ศาลพิพากษา ยกฟ้องปล่อยตัวจำเลย มีความผิดให้รอการลงโทษและคุมประพฤติ หรือให้ลงโทษจำคุก ซึ่งคดีอาญานั้นเป็นคดีที่ยอมความกันไม่ได้ ส่วนการคุมประพฤตินั้น ขึ้นอยู่กับว่าเป็นผู้ใหญ่หรือเป็นเยาวชน มีระยะเวลาตามคำสั่งศาล และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของศาล

เป็นที่น่าสังเกตว่า แม้จะมีที่มาแตกต่างกัน แต่เริ่มจะมีปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่มของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมยังไม่ถึงขั้นสนิทสนมกันมากนักก็ตาม ส่วนใหญ่ให้ความสนใจดูอย่างใจจดจ่อ มีบางคนมีญาติพี่น้องเคยถูกจับดำเนินคดีเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

2. ขั้นสังเกตปฏิบัติตอบสนองจากผู้เรียน (Reflective Observation)

ทุกกลุ่มระดมพลังสมอง (Brain storming) อธิบายความหมายของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และวิธีการคุมประพฤติ ซึ่งส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากยาเสพติด

สรุปผลกระทบจากการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ดังนี้

กลุ่มสี่เขียว พ่อแม่เสียใจ มีประวัติด้านไม่ดีติดตัว สังคมรังเกียจ เสียอนาคต ร่างกายทรุดโทรม อ่อนแอ เกิดโรคร้ายไข้เจ็บได้ง่าย เป็นสาเหตุความแตกแยกของครอบครัว ต้องใช้เงินทองโดยไม่จำเป็น เมื่อโดนจับและเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา กว่าจะเสร็จสิ้น

กลุ่มสี่ส้ม สูญเสียอิสรภาพทางกาย ทำให้พ่อแม่ลำบาก เสียเงินทองทรัพย์สิน เสียชื่อเสียง วงศ์ตระกูลมัวหมอง หมดยุติอนาคต เสียคนที่ตนเองรัก เมื่อโดนจับต้องเสียเวลาทำมาหากิน เสียโอกาสด้านอื่น ๆ จนกว่าจะได้รับอิสรภาพก็ต้องใช้เวลานานในการสู้คดี คนอื่นพลอยเดือดร้อน

กลุ่มสี่ชมพู เสียใจ เสียสุขภาพ เสียอนาคต เสียครอบครัวที่อบอุ่น เสียเพื่อนพ้อง ถูกปฏิเสธจากสังคมรอบข้าง ทำให้ขี้เกียจการทำงานไม่ทำ ขาดสมดุลระหว่างภาคการผลิต กับภาคการบริโภค กลายเป็นโจรปล้นจี้ขโมย ก่ออาชญากรรม เมื่อโดนจับ การทำงาน การเรียน ก็ต้องสะดุดหยุดลง เมื่อต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ต้องเสียเวลาในการคืนสู่ภาวะปกติชนสามัญทั่ว ๆ ไป

สรุปเนื้อหาว่า เนื่องจากคดียาเสพติด เป็นคดีที่ครึกโครมและปรากฏในสื่อทุกประเภททุกวัน และเป็นสาเหตุของการก่อปัญหาอาชญากรรมทางสังคมอื่น ๆ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่จึงกล่าวถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและการคุมประพฤติที่มีสาเหตุมาจากยาเสพติด ดังนี้

ทำให้พ่อแม่ลำบาก เสียใจ เสียเวลาทำมาหากิน วงศ์ตระกูลมัวหมอง มีประวัติไม่ดีติดตัว เป็นสาเหตุให้ครอบครัวแตกแยก ขาดอบอุ่น เสียสุขภาพ เสียสติ ร่างกายทรุดโทรม อ่อนแอ เกิดโรคร้ายไข้เจ็บได้ง่าย ทำให้ขี้เกียจไม่ทำงาน ขาดสมดุลระหว่างภาคการผลิตกับภาคบริโภค เมื่อหิวโหยรบกวน ก็กลายเป็นโจร ขโมย ปล้นจี้ ก่ออาชญากรรม เป็นภาระของสังคม เป็นตัวถ่วงความเจริญ ขัดขวางการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน เมื่อถูกจับแล้วต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เป็นช่องทางแห่งความเสื่อมเสียทรัพย์สินเงินทอง ต้องใช้จ่ายเงินโดยไม่จำเป็น ชื่อเสียงวงศ์ตระกูล เสียโอกาส อิสรภาพทางกาย หมดยุติอนาคตและถูกคุมประพฤติ ต้องบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์

3. ขั้นนิเทศน์เชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization)

กลุ่มสี่เขียว ยาเสพติดมีพิษร้าย ทำลายตนเอง ครอบครัว ประเทศชาติ ขัดขวางความเจริญ เป็นสาเหตุแห่งความเสื่อมเสียทั้งทรัพย์สินเงินทอง อนาคตและร่างกาย จนเสียผู้เสียคน

กลุ่มสี่ส้ม หากไม่จำเป็นอย่าได้ขึ้นศาล โรงพยาบาลและโรงพัก เพราะลัวแล้วแต่สถานที่ขึ้นไปแล้วไม่เป็นมงคลนัก มีแต่สร้างความเศร้าหมองและยุ่งยากใจมาให้

กลุ่มสี่ชมพู แม้จะยากดีมีจนแค่ไหนก็ตาม การไม่เกี่ยวข้องกับคดีหรือเป็นความได้เป็นดีที่สุด เพราะการขึ้นโรงขึ้นศาลนั้น ไม่ค่อยเป็นผลดีนัก ไม่ว่าจะเป็นโจทก์หรือจำเลย เพราะกว่าคดีจะสิ้นสุดนั้นก็แทบหมดตัว ไม่ว่าจะเป็นแพ้หรือชนะ บางคนชนะคดี แต่ก็เป็นที่นี้เป็นสินมากมาย

สรุปเนื้อหาว่า ตำรวจ อัยการ ศาล กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ คือกระบวนการยุติธรรมทางอาญา หากไม่ประมาท ประพฤติตนอยู่ในกรอบของศีลธรรมและกฎหมาย โอกาสที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านี้ก็มีน้อย เว้นเสียแต่เพื่อนพ้อง ญาติพี่น้อง หรืออยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี ก็อาจทำให้กระทำผิดกฎหมาย ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้ ทางที่ดีต้องไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต ศาล โรงพยาบาลและโรงพัก ไม่จำเป็นอย่าได้ขึ้นไปเด็ดขาด

4. ขั้นทดลอง (Active Experimentation)

การจำลองสถานการณ์ (Simulation) ว่าเป็นยุทธศาสตร์การคุมประพฤติ แนะนำและอธิบายเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และการคุมประพฤติ ดังนี้

กลุ่มสีเขียว 1. เยาวชนที่มีนามสกุลตั้งขั้วรถแล้วเกิดอุบัติเหตุทำให้มีผู้เสียชีวิตหลายศพ ถูกดำเนินคดีว่าไปตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา แต่ด้วยสถานะชื่อเสียงวงศ์ตระกูลตั้งอาจเป็นเหตุปัจจัยแทรกซ้อนทำให้การล่าช้า พยานหลักฐานบิดเบือนสำนวนการฟ้องอาญาถูกเขียนให้อ่อนลงได้ สุดท้ายศาลพิพากษาสั่งคุมประพฤติเป็นเวลา 2 ปี จนกว่าอายุจะครบ 25 ปี

กลุ่มสีส้ม 2. เยาวชนทำงานกลางคืน แล้วคิกคองทดลองยาเสพติด จนตกเป็นทาสไม่สามารถเลิกได้ เรียนไม่จบ ตกงาน รวมกลุ่มก่ออาชญากรรม ปล้นจี้ตีชิงรถ เพื่อฆ่าหั่นเอาชิ้นส่วนไปขาย นำเงินไปซื้อยาเสพติดและเที่ยวเตร่กลางคืน จนถูกจับดำเนินคดี และถูกคุมประพฤติ

กลุ่มสีชมพู 3. เยาวชนที่ตกเป็นทาสของโลกาภิวัตน์ ทาสของความสะดวกสบาย ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น เมื่อเงินไม่พอใช้จ่ายเกิดความกดดันต้องแก้ปัญหาด้วยยาเสพติด ทำให้เข้าวงจรอุบาทว์เสพและขาย เกิดผลต่อเนื่องไปถึงการขายบริการทางเพศหรือลักขโมยทรัพย์สินเพื่อไปขายนำเงินไปใช้จ่ายซื้อของสนองความอยาก เมื่อถูกจับดำเนินคดีไปตามกระบวนการยุติธรรมแล้ว ศาลพิพากษาสั่งคุมประพฤติ

สรุปเนื้อหาว่า กระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้นประกอบไปด้วย ตำรวจ อัยการ ศาล กรมราชทัณฑ์หรือกรมคุมประพฤติ และสังคม หากประพฤติดนเป็นสุจริตชนอยู่ในกรอบของศีลธรรมและกฎหมาย โอกาสที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านี้ก็น้อย เว้นเสียแต่จะชั่วกรรมชั่ว คบเพื่อนไม่ดีหรืออยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เสี่ยงต่ออันตราย ก็อาจนำชีวิตเข้าไปพัวพันกับสิ่งเสพติด ทำให้กระทำผิดกฎหมาย ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา หากพยานหลักฐานปรากฏว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ศาลก็อาจปไรณี ลงโทษสถานเบา สั่งคุมประพฤติ ให้บำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ มีระยะเวลาตามคำสั่งศาล และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องโทษภัยของยาเสพติดและการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด

วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างโอกาสให้กับเยาวชนให้มีความรู้มีความเข้าใจ

1. ในโทษภัยของยาเสพติด วิธีการป้องกันและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหายาเสพติด
2. เพื่อกระตุ้นเตือนให้เยาวชนให้มีทักษะการปฏิเสธ และหลีกเลี่ยงยาเสพติดให้โทษ
3. เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชนไม่ให้หลงผิด และเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ดี

มีขั้นตอนดำเนินการกิจกรรม ดังนี้

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียน (Concrete Experience)

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมชม VCD เกี่ยวกับโทษภัยของยาเสพติด ในเหตุการณ์ที่ผู้เสพยามีอาการคลุ้มคลั่ง จี้จับตัวประกัน ทำร้ายร่างกายเด็ก สตรีและคนชรา หรือประทุษร้ายตนเองจนถึง

แก่ชีวิต รวมถึงการลักลอบขายให้กับเยาวชนหรือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อในกลุ่มต่าง ๆ แล้วถูกจับดำเนินคดี ทำให้ชีวิตเปลี่ยนไปในทางที่เลวร้าย หมดยุคชาติ พ่อแม่ญาติพี่น้องเดือดร้อน

สรุปเนื้อหาในขั้นตอนที่ว่า ยาเสพติด เป็นอบายมุขอย่างหนึ่ง ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะผลิต ขาย เขาคือฆาตกรที่โหดเหี้ยม ฆ่าเพื่อนมนุษย์อย่างเลือดเย็น ผู้ที่เกี่ยวข้องล้วนแต่มีความเสื่อมสลาย ปราศจากความเจริญความสุขที่แท้จริง ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมชมด้วยความสนใจและแสดงอาการหวาดกลัวต่อภาพที่ได้รับชม จะสังเกตได้จากบรรยากาศที่เงียบงัน

2. ขั้นสังเกตปฏิกริยาตอบสนองจากผู้เรียน (Reflective Observation)

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม 3 กลุ่มคือ สีเขียว สีส้ม สีชมพู ระดมพลังสมอง (Brain storming) นำเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับภัยอันตรายของยาเสพติดและการแก้ไข / การป้องกัน ดังนี้

กลุ่มสีเขียว แนวคิดในการแก้ไขยาเสพติด ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เข้ารับการอบรมความรู้และแรงบันดาลใจเรื่องพิษภัยยาเสพติด หลีกเลี่ยงการอยู่ในพื้นที่เสี่ยง อยู่ในสังคมสิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่ยุ่งเกี่ยว ทดลองเสพยาเสพติด คบเพื่อนที่ดีเป็นกัลยาณมิตร ไม่ข้องแวะอบายมุขมีเที่ยวกลางคืน เป็นต้น ออกกำลังกาย ออกกำลังกายด้วยการอบรมธรรมะ ฝึกสติ สมาธิ ตามหลักศาสนา

กลุ่มสีส้ม แนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติด จัดกิจกรรม เช่น ออกค่ายยาเสพติด เพื่อให้ความรู้ เกี่ยวกับโทษภัยของยาเสพติด ไปในทางที่ถูก ไม่ค่นองทดลองยาเสพติดทุกชนิด ศึกษาข้อเสีย พิษภัยของยาเสพติดต่อร่างกาย อนาคต หักห้ามใจไม่ยุ่งเกี่ยว จัดบอร์ดเกี่ยวกับยาเสพติด หากิจกรรมทำเช่น เล่นกีฬา ศึกษารัชมะ มีปัญหาไม่เก็บไว้คนเดียว หากคนที่ปรึกษาปัญหา

กลุ่มสีชมพู วิธีป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด เรียนรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ให้ความรู้คนในชุมชน ไม่หลงเชื่อคำชักชวนง่าย ๆ วิธีแก้ไข ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่ทดลองด้วยความคึกคะนอง ไม่คบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง ออกกำลังกาย ออกกำลังกาย ให้เข้มแข็งมีภูมิคุ้มกัน

สรุปเนื้อหาว่า แนวทางในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด คือ อบรมความรู้เรื่องยาเสพติด ธรรมะเรื่องพิษภัยยาเสพติด ให้ความรู้คนในชุมชน จัดกิจกรรมจัดบอร์ด เช่น ออกค่ายยาเสพติดเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยของยาเสพติด ทำกิจกรรมเพื่อผ่อนคลาย ออกกำลังกาย เล่นกีฬา ศึกษารัชมะ มีปัญหาไม่เก็บไว้คนเดียว ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ไม่ประมาทไม่ปราศจากสติ ไม่คบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง คบเพื่อนที่ดีมีความเป็นกัลยาณมิตร ไม่หลงเชื่อคำชักชวนง่าย ๆ ไม่คึกคะนองทดลองเสพยาเสพติด ไม่ข้องแวะอบายมุขมีเที่ยวกลางคืน เป็นต้น หลีกเลี่ยงการอยู่ในพื้นที่เสี่ยง อยู่ในสังคมสิ่งแวดล้อมที่ดี ตั้งเป้าหมายที่ดีในอนาคตแล้วไปในทิศทางที่ถูก หากจิตใจอ่อนแอเมื่อเจอความสุข หักห้ามใจไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

3. ขั้นนิเทศ์เชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization)

กลุ่มสีเขียว ยาเสพติดคือมหันตภัยร้าย ทำร้ายทำลายทุกสิ่งทุกอย่างหน้า ไม่เลือกปฏิบัติมารดาหรือหน้าไหน ขอเพียงได้มาสนองความอยากในขณะนั้น ๆ จากคนดี ๆ กลายเป็นสัตว์นรกได้ในพริบตา ไม่รู้ผิดชอบชั่วดี ไม่เกรงกลัวอะไรทั้งนั้น

กลุ่มสี่สี่ ความเข้าใจความอบอุ่นของสมาชิกในครอบครัว เหมือนการล้อมรั้วป้องกัน ยาเสพติด การรับฟังปัญหาให้กำลังใจ ไม่กดดันทำให้เครียด ยาเสพติดก็ไม่มีโอกาสเข้ามาในชีวิตได้

กลุ่มสี่ชมพู อย่าก็คะนองรืดตลงยาเสพติด หากเสพติดแล้วชีวิตจะพังทลาย ไม่ประมาทมักง่าย ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย จนต้องกลายเป็นทาส เป็นผู้ค้าซื้อขายยาเสพติด เพื่อคิดหาค่าใช้จ่าย หรือตกเป็นทาสของวัตถุ ที่ไม่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตหรือของที่เป็นประโยชน์เทียม

สรุปเนื้อหาในขั้นตอนที่ว่า ขึ้นชื่อว่าอบายมุข มียาเสพติดเป็นต้น ล้วนแต่เป็นหนทางแห่งความเสื่อม ช้องแวงเข้าแล้วมีแต่จะทำให้มัวหมอง หากไม่ยากชีวิตพังทลายอนาคตดับสูญ อย่าได้ริลอง ทุกที่ที่ยาเสพติดเข้าถึง มีแต่ความหายนะ ไม่มีความสุขหลงเหลือ เรียนรู้พิษภัย แล้วระมัดระวัง ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต ประพฤติตามหลักศีลธรรมคำสอนและหลักกฎหมาย

4. ขั้นตอนทดลอง (Active Experimentation)

การจำลองสถานการณ์ (Simulation) ว่าถูกเรียกมาช่วยอธิบายวิธีคิดเกี่ยวกับโทษภัย และการป้องกันยาเสพติด

กลุ่มสี่เขียว 1. ลูกติดยาบังคับขู่เข็ญขอเงินแม่ไปซื้อยาเสพติด เมื่อไม่ได้ก็ลงมือกระทำอนันตริยกรรมคือมาตุฆาต ครอบครัวแตกสลาย วงศ์ตระกูลสูญสิ้น

ลูกในไส้ที่ตกเป็นทาสยาเสพติด ร่างกาย สมองถูกทำลาย เมื่อความอยากกรูมร่า ทำให้ทำได้ทุกอย่างขอเพียงให้ได้ยามาเสพ ไม่รู้จักผิดชอบชั่วดี ไม่มีเหตุผล ไม่รู้จักพ่อแม่หรือผู้มีคุณทั้งนั้น ใครขัดขวางไม่ได้ มีสิทธิ์ได้รับอันตรายทั้งหมด เป็นความสุขที่ไม่แท้จริง จึงต้องป้องกัน

กลุ่มสี่ส้ม 2. เยาวชนทำงานกลางคืน แล้วก็คะนองทดลองยาเสพติด จนตกเป็นทาส ไม่สามารถเลิกได้ รวมกลุ่มก่ออาชญากรรม ปล้นจี้ตีชิงรถ เพื่อฆ่าแหล่เอาชิ้นส่วนไปขาย นำเงินไปซื้อยาเสพติดและเที่ยวเตร่กลางคืน ถูกจับดำเนินคดี

พิษภัยร้ายของยาเสพติด มีปรากฏให้เห็นตลอดเวลา ทำให้พ่อแม่เดือดร้อนวุ่นวายตนเองหมดอนาคต ญาติพี่น้องเบือนหน้ายอิดหนาระอาใจกับพฤติกรรมที่ถ่วงความเจริญ เมื่อถูกจับดำเนินคดีแล้วก็หมดสิ้นอนาคต ก็ยังนำความเดือดร้อนมาถึงญาติพี่น้องอีก

กลุ่มสี่ชมพู 3. เยาวชนที่ตกเป็นทาสของกระแสสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ติดในความสะดวกสบาย ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น เมื่อเงินไม่พอใช้จ่ายเกิดความกลัดกลุ้มต้องแก้ปัญหาด้วยยาเสพติด ทำให้ชีวิตต้องพลัดเข้าสู่วงจรอบายมุขเสพยาเสพติดและขาย

สรุปเนื้อหาว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างเนื่อง เมื่อชีวิตเข้าไปพัวพันกับยาเสพติดนั้น นอกจากจะปล้นจี้ ก่ออาชญากรรมแล้ว ยังยาวไปถึงการขายบริการทางเพศหรือลักขโมยทรัพย์สินเพื่อไปขายนำเงินไปใช้ซื้อยาเสพติดสนองความอยากตัณหาหาคะเหล่านี้นี้ เมื่อถูกจับดำเนินคดีชื่อเสียงของวงศ์ตระกูลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมัวหมอง เป็นภาระของสังคม เป็นตัวถ่วงความเจริญ การพัฒนาในด้านอื่น ๆ ได้รับผลกระทบเกิดความชะงักงัน สิ้นเปลืองงบประมาณ การป้องกันไว้ก่อนเป็นการตัดไฟแต่ต้นลม ดีกว่าตามแก้ในภายหลัง ป้องกันตนเอง ครอบครัวครอบครัว

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องประสบการณ์ของผู้ถูกคุมประพฤติ – ผู้คุมประพฤติ (เยาวชน)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เข้าใจในผลลัพธ์ของการกระทำผิด เมื่อต้องหมดสิ้นอิสรภาพทางร่างกาย
2. เพื่อให้เยาวชนอาสาสมัครได้ตระหนักรู้ มีสติให้มีการยับยั้งชั่งใจมากขึ้น และเรียนรู้เพิ่มพูนประสบการณ์ เป็นเหตุเป็นปัจจัยในการป้องกันตัวเองและผู้อื่นได้

มีขั้นตอนดำเนินกิจกรรม ดังนี้

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียน (Concrete Experience)

สัมภาษณ์วิทยากรคือ อาสาสมัครคุมประพฤติ จังหวัดเพชรบุรี ผู้มีประสบการณ์มาก ให้เล่าประสบการณ์ตรงเป็นกรณีศึกษา (Case Study) ในด้านการเป็นผู้คุมความประพฤติเยาวชน และเหตุปัจจัยที่เยาวชนถูกคุมความประพฤติ (วิธีการคุมประพฤติ การถูกคุมประพฤติ ทำอย่างไร ทำไมต้องถูกคุมประพฤติ) พร้อมเปิดโอกาสให้ซักถาม

สรุปเนื้อหาในขั้นตอนนี้ว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมฟังอย่างตั้งใจ เนื่องจากวิทยากรเป็นคนในพื้นที่ เมื่อกล่าวถึงประสบการณ์การไปทำงานคือการคุมประพฤติเยาวชนในพื้นที่ต่าง ๆ นั้น ผู้ฟังสามารถเข้าใจและจินตนาการได้ว่าเหตุที่เกิดขึ้นอยู่บริเวณใด หรือตัวอย่างผู้ถูกคุมประพฤติที่เป็นเยาวชนนั้น เพียงแค่กล่าวถึงวันเวลา โดยไม่ต้องกล่าวถึงชื่อนามสกุลจริง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมก็สามารถเข้าใจได้ และเกิดวิสาสะความเป็นกันเองขึ้นอย่างค่อนข้างรวดเร็วกับวิทยากร คล้ายกับเป็นญาติผู้ใหญ่ที่เคยพบเจอกัน

2. ขั้นสังเกตปฏิกริยาตอบสนองจากผู้เรียน (Reflective Observation)

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม 3 กลุ่ม คือ สีเขียว สีส้ม สีชมพู ทำกิจกรรมระดมพลังสมอง สะท้อนความคิดเห็น ปัจจัยที่มีผลให้เยาวชนกระทำผิด มีสาเหตุมาจากยาเสพติด / เมมาแล้วขับ ดังนี้

กลุ่มสีเขียว เพื่อนชักจูง สภาพแวดล้อมในชุมชน เสพสื่อออนไลน์ ขาดความอบอุ่น ขาดความเอาใจใส่ในครอบครัว สิ่งชั่วร้ายในสังคม ติดเพื่อนที่ไม่ดี เกิดความอยากรู้ อยากลอง การแก้ไขคือ ปฏิเสธเพื่อนที่ชักชวนในทางไม่ดี หรือหลีกเลี่ยงการกระทำผิด สุ่มเสี่ยงที่จะผิด ให้การอบรมเยาวชนความรู้เรื่องความสุ่มเสี่ยงที่จะกระทำผิด หรือการป้องกัน

กลุ่มสีส้ม ติดเพื่อนที่ไม่ดี ครอบครัวแตกแยก สื่อลามกอนาจาร ความคึกคะนอง อยากรู้ อยากลอง สถานบันเทิง สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ความผิดพลาดทางด้านอารมณ์และจิตใจ สิ่งชั่วร้าย เช่น แต่งตัว ไป ล่อแหลม ถ้าคนในครอบครัวทำความผิด สิ่งที่เราควรทำคือ ให้กำลังใจ ให้ความรักความอบอุ่น รับฟังความคิดเห็น ให้โอกาสกลับเนื้อกลับตัว ไม่รังเกียจเด็ดจันท์

กลุ่มสีชมพู คบเพื่อนไม่ดี ครอบครัวขาดความอบอุ่น สื่อไม่สร้างสรรค์ ทำให้พ่อแม่เสียใจ ตัวเองเสียใจ การแก้ไขคือ มีปัญหาปรึกษาผู้ที่เคารพ ไม่ข้องแวะกับยาเสพติด สิ่งมีนเมา

สรุปเนื้อหาว่า ปัจจัยที่มีผลให้เยาวชนกระทำผิด คือ เพื่อนที่ไม่ดีชักจูง ครอบครัวขาดความอบอุ่น อยากรู้ อยากลอง สังคมและสื่อลามกอนาจาร ชั่วร้ายกระตุ้นเร้าทุกวัน อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี ผลเสียคือ พ่อแม่เสียใจที่สุด อนาคตของตนเองดับมืด อยู่ร่วมสังคมอย่างลำบาก หลบๆ ซ่อน

ๆ การแก้ไข คบเพื่อนที่ดีเป็นกัลยาณมิตร ห้างไกลยาเสพติด ไม่หมกมุ่นกับอบายมุข ออกกำลังกาย เล่นกีฬา อบรมจิตใจให้แข็งแรงด้วยธรรมะ การฝึกสติ สมาธิ เพื่อให้เกิดปัญญา รู้จักคิดบวก ครอบครัวยุติธรรม ให้กำลังใจ ให้ความรัก ความอบอุ่น ให้โอกาสปรับตัวหากพลั้งพลาด

เยาวชนเองก็ต้องระมัดระวัง ปฏิบัติตัวอยู่ภายใต้ตัวบทกฎหมาย ศีลธรรม กฎกติกา ของสังคม เชื่อฟังพ่อแม่ผู้ปกครอง เช่น ดื่มไม่ขับ ปฏิบัติตามกฎหมายจราจร ไม่ควรเดินทางในเวลาดึกดื่น หากไม่จำเป็นจริง ๆ เนื่องจากเวลาวิกาลนั้นเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน เมื่อ ถูกจับดำเนินคดีแล้ว หลายคนเดือดร้อน ตนเอง ครอบครัว พ่อแม่ และต้องถูกคุมประพฤติ

3. ขั้นนิเทศเชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization)

กลุ่มสีเขียว เชื่อฟังพ่อแม่ครูบาอาจารย์ ฝึกอบรมจิตใจด้วยธรรมะตามลัทธิศาสนา มี จุติยีนอุดมการณ์แน่วแน่ ทำร่างกายและจิตใจให้เข้มแข็งไม่ทำความผิด จะได้ไม่ถูกจับดำเนินคดี

กลุ่มสีส้ม มีสติปัญญาในการใช้สื่อออนไลน์ อย่าคึกคะนองทดลองสิ่งเสพติด อย่าอยู่ใน สิ่งแวดล้อมที่อันตราย ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต จะได้ไม่เดือดร้อน ถูกจับ ถูกคุมประพฤติ

กลุ่มสีชมพู ยาเสพติดมีพิษร้าย อย่าได้ข้องแวะ จะทำให้ตัวเอง พ่อแม่เสียใจ คบ เพื่อนที่ดี ๆ เป็นกัลยาณมิตร จะได้ไม่ทำผิด ไม่ต้องขึ้นโรงขึ้นศาล ไม่ถูกคุมประพฤติ

วิทยากรสรุปเนื้อหาว่า อบายมุขคือหนทางแห่งความเสื่อมเสีย ทั้งทรัพย์สิน เงินทอง ร่างกาย ความคิดสติปัญญา นอกจากตัวเองเดือดร้อนแล้ว ครอบครัวคนรอบข้างก็พลอยได้รับการ กระทบกระเทือนเดือดร้อนไปด้วย ซึ่งทำให้ต้องสู้จรหรือวังวนอุปาทัว สุดท้ายคือการถูกคุม ประพฤติ หากไม่ต้องการสูญเสียอิสรภาพทางกาย และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข ก็ต้องระมัดระวังใน การดำเนินชีวิต จะได้ไม่กระทำผิด และไม่ถูกคุมประพฤติ

4. ขั้นทดลอง (Active Experimentation)

กลุ่มสีเขียว 3. รับคดีสอดส่องเยาวชนผู้ถูกคุมประพฤติเดือนละครั้ง เพื่อตักเตือนให้ สติว่าต้องทำตามเงื่อนไขของศาลให้ครบ / อาสาสมัครคุมประพฤติ เมื่อรับคดีที่สำนักงานคุม ประพฤติส่งให้แล้ว ต้องออกสอดส่องเยี่ยมเยียนเพื่อดูแลสุขภาพการใช้ชีวิตของผู้ถูกคุมประพฤติ ว่าทำ ผิดเงื่อนไขหรือไม่ สอบถามจากญาติหรือคนใกล้ชิด และเตือนสติให้กลับตัวเป็นคนดี อย่าได้กระทำ ความผิดอีก แล้วส่งรายงานเดือนละครั้ง จนกว่าจะครบจำนวนตามคำสั่งศาล

กลุ่มสีส้ม 2. ถูกจับเพราะเสพยาเสพติด ถูกคุมประพฤติและบำเพ็ญประโยชน์ / เมื่อ ผู้กระทำผิด ผ่านกระบวนการยุติธรรมแล้ว ศาลพิพากษาให้คุมประพฤติ และบำเพ็ญสาธารณะ ประโยชน์จนกว่าจะครบเวลาตามเงื่อนไขของศาล

กลุ่มสีชมพู 1. ถูกคุมประพฤติเพราะเมาแล้วขับ ต้องรายงานตัวทุกเดือนเป็นเวลา 2 ปี / ผู้คุมความประพฤติออกเยี่ยมบ้านของผู้ถูกคุมประพฤติ เพื่อเตือนสติว่าให้รายงานตัวกับ สำนักงานคุมประพฤติทุกเดือนจนกว่าจะครบกำหนด ผู้ถูกคุมความประพฤติ ต้องทำตามเงื่อนไข ตามคำสั่งศาล และประพฤติตนตามที่กฎหมายกำหนดไว้ หากผิดเงื่อนไขมีสิทธิถูกจับได้อีก

สรุปเนื้อหาว่า ผู้ที่กระทำความผิด ไม่ว่าจะมาแล้วจับ หรือคดีอาญาอย่างอื่น เมื่อผ่านกระบวนการยุติธรรมแล้ว ศาลพิพากษาให้ต้องบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ หรือรายงานตัวเดือนละครั้ง ซึ่งเป็นเงื่อนไขการคุมประพฤติ มีกำหนดเวลา ผู้ถูกคุมประพฤติต้องประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไขให้ครบ บำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ตามกิจกรรมที่สำนักงานคุมประพฤติจัดขึ้นในโอกาสต่างๆ ไม่อย่างนั้นแล้ว ก็จะเป็นผู้มีคดีติดตัว ไม่เป็นผู้บริสุทธิ์ มีสิทธิ์ถูกจับได้อีก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง การสร้างความมั่นใจในตนเอง คุณธรรมของยุวอาสาสมัคร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเรียนรู้เทคนิคและวิธีการสร้างความมั่นใจในตนเอง และการคิดบวก
2. เข้าใจบทบาทภารกิจของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ที่ต้องมีคุณธรรม

มีขั้นตอนดำเนินกิจกรรม ดังนี้

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียน (Concrete Experience)

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม 3 กลุ่ม ได้ร่วมกิจกรรมเกมส์ 9 ช่อง แต่ละคนแสดงความรู้สึกต่อหรือรื้อน พยายามที่จะทำให้ได้ครบตามกติกา บรรยากาศสนุกสนาน เพื่อให้ทันกับเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งแต่ละคนได้เรียนรู้ถึงวิธีการถาม และบุคลิกอุปนิสัยของเพื่อนแต่ละคน ส่วนใหญ่ก็ให้ความร่วมมือด้วยดี ไม่เครียด เจ็บขริบเกินไป

สรุปเนื้อหาในขั้นตอนนี้ว่า ทุกคนได้ทำความรู้จักเพื่อนในมุมต่าง ๆ ได้แลกเปลี่ยนได้ทำความรู้จักกับคนที่คุ้นเคยกันน้อย ได้สร้างกลุ่มสัมพันธ์ เกิดบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ ได้ความรู้สึกสนุกสนานและรู้สึกตัวเองไม่แปลกแยก ทำให้เกิดความเป็นกันเองมากขึ้น ดังที่ผู้รู้กล่าวไว้ว่า ความรู้ทำให้มีงานทำ กิจกรรมทำให้ทำงานเป็น

2. ขั้นสังเกตปฏิกิริยาตอบสนองจากผู้เรียน (Reflective Observation)

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็น 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มสรุปองค์ความรู้เรื่องความมั่นใจในตนเอง การมีคุณธรรม ดังนี้

กลุ่มสีเขียว มีความมั่นใจ มีความสามัคคี มีความกล้าแสดงออก มีความซื่อสัตย์จริงใจต่อกัน ได้เรียนรู้วิธีพูดจาที่ไพเราะ สร้างความสนุกสนาน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้

กลุ่มสีส้ม มีความมั่นใจ สร้างความสนุกสนาน มีความกล้าแสดงออก มีความสามัคคีกัน มีความจริงใจ ซื่อสัตย์ต่อกัน มีความคุ้นเคยเป็นกันเองมากขึ้น

กลุ่มสีชมพู มีความมั่นใจ ได้มีความมั่นใจในการถาม มีความซื่อสัตย์ต่อกัน มีความสามัคคี ได้รู้จักเพื่อน มีความสนุกสนาน

สรุปเนื้อหาว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เกิดความมั่นใจในการถามคำถาม ได้รู้จักเพื่อนใหม่ ได้เรียนรู้ปฏิกิริยาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนใหม่ ได้เห็นความแตกต่างของแต่ละบุคคลว่าไม่เหมือนกันอุปนิสัยของแต่ละคนว่าเป็นเปิดเผย หรือไม่เปิดเผย เป็นคนมีความซื่อสัตย์ จริงใจ หรือหวาดระแวง ขี้อาย วิตกกังวล ไม่มั่นใจในตนเอง ความแตกต่างเหล่านี้หาข้ออุปสรรคของการทำงาน

ร่วมกันไม่ อยู่ที่วิธีคิดในการอยู่ร่วมกันหรือทำงานร่วมกัน ทั้งกิจกรรมทำให้สร้างความสามัคคี มีความสนุกสนาน มีความกล้าแสดงออก ได้เรียนรู้เทคนิคการสัมภาษณ์ด้วยปิยวาจา

3. ขั้นมนิทัศน์เชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization)

กลุ่มสีเขียว หากมีความมั่นใจในตนเองแล้ว ย่อมแสดงออกได้อย่างไม่เคอะเขิน

กลุ่มสีส้ม การมีความซื่อสัตย์จริงใจต่อกันย่อมผูกมิตรและคุ้นเคยเป็นกันเองง่ายขึ้น

กลุ่มสีชมพู การมีอะไรที่เหมือนกันย่อมทำให้เกิดความรู้สึกเป็นมิตรเป็นเพื่อนกัน เกิดความสามัคคี มีความสนุกสนานอย่างสร้างสรรค์

สรุปเนื้อหาว่า สุภาจิตที่ว่า ความคุ้นเคยเป็นญาติอย่างยิ่งนั้น เป็นสัจธรรมความจริงในทุก ๆ บริบท ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมที่มีคุณธรรม มีความมั่นใจในตนเอง เมื่อได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ แล้ว ได้รู้ว่า แต่ละคนมีบางอย่างเหมือนกัน เช่น ปุ่มหลัง ค่านิยม อุดมการณ์ ความชอบ ความผิดหวัง สมหวัง เป็นต้น ย่อมเกิดความรู้สึกผ่อนคลายหายเคอะเขิน เกิดความคุ้นเคย จิตใจเปิดพร้อมที่จะรับประสบการณ์ใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาตนเองทางร่างกายและจิตใจ

4. ขั้นทดลอง (Active Experimentation)

กลุ่มสีเขียว 1. คนพิการทางกาย ด้อยโอกาส แต่หัวใจไม่พิการ สามารถหยัดยืนสู้อยู่ได้อย่างไม่ยี่หระต่ออุปสรรคจนสำเร็จและเป็นตัวอย่างของคนร่างกายปกติ แต่หัวใจท้อแท้ เช่น นิค วูจิซิค, นางสาวทิพภาวรรณ พล่องช้าง (แนน) นิสิตวิทยาลัยนวัตกรรมสื่อสารสังคม มศว

บุคคลเหล่านี้บอกถึงสภาวะความเข้มแข็ง แม้ร่างกายจะพิการ แต่หัวใจไม่พิการ จิตใจไม่บกพร่อง เป็นนักต่อสู้ คิดบวก เอาวิกฤติเป็นโอกาส ไม่ย่อท้อต่อชะตาชีวิต เชื่อมั่นในความพากเพียร ดังพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนก แล้วความวิริยะอุตสาหะ ก็บังเกิดผล นอกจากไม่ทำตัวเป็นภาระสังคมแล้ว ยังดำรงชีวิตได้ด้วยตนเองและเป็นตัวอย่าง เป็นแรงบันดาลใจให้กับผู้มีร่างกายปกติ ครบอาการ 32 แต่หัวใจพิการ ให้ลุกขึ้นสู้ ไม่ยอมแพ้แม้ล้มก็ครั้งก็ตาม

กลุ่มสีส้ม 2. ด.ต.วรพงษ์ บุญทวี, ส.ต.ต. จักรพงษ์ พิบูลย์ ได้ช่วยเหลือชายชราอายุ 80 ปี กำลังจะเดินทางกลับบ้านแต่เดินไม่ไหว ดำรวจทั้ง 2 นายจึงอาสาแบกขึ้นหลังไปส่งถึงบ้าน

พฤติกรรมนี้ บ่งบอกถึงความเป็นตำรวจอาชีพ ที่มีคุณธรรมคือความเมตตา กรุณา ไม่เห็นด้วยเมื่อพบกับผู้ชราที่อ่อนแอกว่าไม่สามารถเดินทางตามลำพังได้ เป็นแบบอย่างของการทำความดี การเสียสละความสุขส่วนตัว จิตใจงาม จึงได้รับการยกย่องชมเชยจากสังคม

กลุ่มสีชมพู 3. นายณัฐพงษ์ ฤทธิเดช อายุ 19 ปี รพ.ก.ห้างเทสโก้โลตัส สาขาถกลาง จ.ภูเก็ต เก็บเงินสด 4 แสนบาท ที่มีผู้วางลืมไว้ในห้องน้ำของห้างนำส่งคืนเจ้าของ ผู้คนชื่นชมทั่วโลก

พฤติกรรมนี้ บ่งบอกถึงจิตใจข้างในที่มีสามัญสำนึกที่มีคุณธรรมหรืออดิปปะ จิต เสียสละ ได้รับการปลูกฝังมาดีที่ไม่ให้อยากได้ของคนอื่นที่ไม่ใช่ของตนเอง เชื่อว่าของทรัพย์สินเงินทองมีค่าทุกคนยอมอยากได้ แต่สุดท้ายจิตที่เป็นกุศลสามารถเอาชนะความโลภได้ จนทำให้สุจริตชนแสดงความคิดเห็นยกย่องชื่นชมจำนวนมาก

สรุปเนื้อหาว่า คุณธรรม คือสภาพที่เป็นคุณประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น โดยเฉพาะพรหมวิหารธรรม คุณธรรมที่ช่วยให้มนุษย์มีน้ำใจต่อกัน เอื้อเพื่อเกื้อกูลกัน รวมถึงสัตว์อื่นที่ไม่ใช่มนุษย์ แม้ไม่ได้เป็นญาติพวกร่วมสายกันก็ตาม หากพบเห็นกำลังประสบความลำบากเดือดร้อนภัยพิบัติ ช่วยตัวเองไม่ได้ เกินกำลัง ต้องให้ความช่วยเหลือ ส่วนของมีค่าที่เก็บได้ในที่สาธารณะนั้น หิริโอตตัปปะสามัญสำนึกจะบอกตัวเองทันทีว่า ให้คืนเจ้าของเขาไป นึกสะท้อนย้อนถึงตัวเองว่า หากเป็นเงินทองของมีค่าของเราเองหล่นหาย ย่อมเสียตายและได้รับความเดือดร้อนเช่นเดียวกัน แม้ว่าจะถูกกิเลสตัณหาความโลภพยายามรบเร้าเอาชนะจิตใจก็ตาม แม้เก็บไว้เองก็กระวนกระวายไม่มีความสุข

รวมถึงผู้ที่มีความมั่นใจในตนเอง จิตใจเข้มแข็ง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคปัญหา คิดบวก เอาวิกฤติเป็นโอกาส อุปสรรคปัญหาคือบทเรียนแบบฝึกหัดเพิ่มความแข็งแกร่ง ทนทาน ไม่เปราะบาง อ่อนแอ ย่อมถึงเส้นชัยได้ ไม่วันใดก็วันหนึ่ง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง กระบวนการ - ทักษะการให้คำปรึกษาที่สำคัญ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเรียนรู้วิธีการให้คำปรึกษา การโน้มน้าวใจ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า
2. เพื่อสร้างโอกาสให้กับกลุ่มเด็กและเยาวชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาในเบื้องต้น ทั้งพัฒนาศักยภาพของเยาวชนเอง ที่เขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม
3. การสร้างความมั่นใจในการทำงาน การใช้วิทยาศาสตร์วาทศิลป์ ฝึกฝนไหวพริบปฏิภาณ ในการแก้ไขปัญหา การมองโลกในแง่ดี การคิดบวก มีวิสัยทัศน์ในการทำงาน

มีขั้นตอนดำเนินกิจกรรม ดังนี้

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียน (Concrete Experience)

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมชม VCD เป็นกรณีศึกษา (case study) เกี่ยวกับกระบวนการให้คำปรึกษา คือ 1. ทักษะในการฟัง 2. ทักษะในการให้ข้อมูล 3. ทักษะในการให้กำลังใจ เป็น การสร้างความเชื่อมั่นและช่วยให้ผู้รับบริการได้คลายความเครียด ได้สติมีทางออกแห่งปัญหา

สรุปเนื้อหาว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ได้อ่าน การให้คำปรึกษาเป็นศาสตร์และศิลป์อย่างหนึ่งซึ่งมีการประกอบเป็นอาชีพได้ด้วย และเป็นวิชาชีพที่ต้องอาศัยจิตวิทยาในการเป็นผู้ให้คำปรึกษา ทำให้ทุกคนได้รู้รายละเอียดของการให้คำปรึกษาว่ามีหลายเรื่อง

2. ขั้นสังเกตปฏิบัติตอบสนองจากผู้เรียน (Reflective Observation)

กลุ่มสีเขียว เรื่อง พ่อขี้เมา (ทักษะในการฟัง)

ครู : เธอมีปัญหาอะไรหรือ ? ทำไมไม่มาโรงเรียนล่ะจ๊ะ

นักเรียน : มีปัญหาครอบครัวนิดหน่อย ค่ะ/ครับ ครู

ครู : เธอพอจะเล่าให้ครูฟังได้ไหม ?

นักเรียน : ได้ค่ะ/ครับ คือพ่อแม่ชอบทะเลาะเบาะแว้งกันบ่อย ๆ เรื่องที่พ่อชอบกินเหล้า ไม่ช่วยทำงาน แม่ต้องทำงานคนเดียว

ครู : เธอต้องหาวิธีที่จะทำให้พ่อลดการกินเหล้าลง แล้วช่วยครอบครัวทำมาหากิน

นักเรียน : ได้ค่ะ/ครับ จะลองพยายามหาหนทางดูนะคะครับ เพื่อพ่อจะรับฟังและบรรลุลผล

ครู : เธออย่าไปคุยหรือออกความเห็นตอนพ่อแม่ทะเลาะ รู้ไหม? มีปัญหาปรึกษาครูได้ ยินดีรับฟัง

นักเรียน : ขอบคุณมาก นะค่ะ/ครับ สำหรับคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ครูคือที่พึ่งยามยากเสมอครับ

กลุ่มสี่สี่ เรื่อง เพื่อนสอบตก (ทักษะการให้กำลังใจ)

กิ๊ก : จีบ เราสอบตก เราเครียดมาก หาทางออกไม่เจอ เราจะทำไงดี

จีบ : ตกวิชาอะไรละ ให้เราช่วยติวให้ไหม ?

กิ๊ก : ภาษาอังกฤษ เราโง่มากวิชานี้ เธอจะช่วยติวให้เราที่ไหนดีละ

จีบ : วันเสาร์ อาทิตย์นี่เป็นไง เราว่าง จะได้ชวนเพื่อน ๆ มาช่วยกันติวด้วย ?

นาย : เราไปด้วยได้ไหม จะได้เข้าใจมากขึ้น

จีบ : ไปสิ ติวที่ไหนกันดีละ?

กิ๊ก : บ้านเราไหม ยินดีต้อนรับ

จีบ : ตกลง วันเสาร์ อาทิตย์เจอกันที่บ้านกิ๊ก ขอขอบคุณสำหรับน้ำใจเพื่อน ๆ นะ

กลุ่มสี่ชมพู เรื่อง ออกหักแฟนทิ้ง (ทักษะการให้ข้อมูล)

ฟิวส์ : ครูครับ ผมมีเรื่องที่จะปรึกษาครับ

ครู : มีเรื่องอะไรหนักใจ พ่อจะเล่าให้ครูฟังได้ไหม ?

ฟิวส์ : ออกหัก ถูกแฟนทิ้งครับ

ครู : ทำไมละ มีปัญหาเรื่องอะไรกัน

ฟิวส์ : แฟนจับได้ว่า ผมมีกิ๊กครับ

ครู : ทำไม เธอเป็นอย่างนี้ละ

ฟิวส์ : ผมเมาครับ เกิดขึ้นโดยไม่ได้ตั้งใจ

ครู : ลองปรับความเข้าใจกันใหม่ ค่อย ๆ พูด ค่อย ๆ จากันนะ

ฟิวส์ : ขอบคุณครับ คุณครู ผมจะพยายามทำให้เธอเข้าใจครับ

ครู : หวังว่า ครูคงได้รับฟังข่าวดี สู้ สู้ นะ

ฟิวส์ : ผมเมาครับ เกิดขึ้นโดยไม่ได้ตั้งใจ

วิทยากรสรุปเนื้อหาว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรม สะท้อนความรู้สึกว่า การให้คำปรึกษานั้นมีความจำเป็น มีความสำคัญ เป็นการชี้ทางออกบอกทางถูก สำหรับผู้มีดมน ช่วยให้มีอนาคตที่ดีได้ ดังสุภาษิตที่ว่า การให้วิทยาทาน ชนะการให้สิ่งทั้งปวง นั่นเอง

3. ขั้นโน้ตทัศน์เชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization)

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมแต่ละกลุ่ม กำหนดกรอบแนวคิดที่ได้จากการเห็น และสรุปผลการสังเกต ประมวลสร้างเป็นแนวคิดต่าง ๆ เป็นทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์ของตนเอง ดังนี้

กลุ่มสีเขียว ทักษะการในการฟัง คือการฟังอย่างตั้งใจ เอาใจใส่ เพื่อให้ผู้ที่มาของคำปรึกษาได้ระบายอารมณ์ แม้จะไม่เห็นด้วย นำราคาญเพียงใดก็ต้องอดทน เพื่อที่จะช่วยแก้ปัญหา

กลุ่มสีส้ม ทักษะการให้กำลังใจ คือ การชี้แนะให้กำลังใจ เพราะในยามที่คนมีความทุกข์สะท้อนใจ ย่อมคิดอ่านหนทางไม่ออก เพราะจิตใจหดหู่ แต่เมื่อมีคำพูดที่เป็นปียาจาเหมือนมีน้ำทิพย์โหลมใจ ย่อมเรียกสติกลับคืนมา และเกิดกำลังใจสามารถหยัดยืนสู้กับปัญหาต่อไปได้

กลุ่มสีส้ม ทักษะการให้ข้อมูล คือ การบอกแหล่งข้อมูลที่จำเป็นต่อการแก้ไขปัญหา เหมือนการชี้ชุมทรัพย์ทางปัญญา ต่อผู้มีติดบอดในขณะนั้น ๆ เนื่องจากในบางที่บางเวลา ผงเข้าตาตัวเองย่อมไม่สามารถเอาออกเองได้ ต้องอาศัยกัลยาณมิตร หรือเพื่อนพ้องน้องพี่ ครูบาอาจารย์ หรือเมธีปราชญ์ราชบัณฑิตคอยแนะนำชี้บอกทางสว่างให้

สรุปเนื้อหาจากการสังเกตว่า การให้คำปรึกษา เป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ขอรับคำปรึกษาในปัญหาต่าง ๆ เช่น ด้านการศึกษา อาชีพ เป็นต้น หรือปัญหาทางด้านจิตใจ เพื่อกระตุ้นและสะท้อนให้ผู้ขอรับการปรึกษาเข้าใจตน เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นและสามารถจะตัดสินใจหรือวางแผน แก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ซึ่งต้องอาศัยความมีวุฒิภาวะ มีประสบการณ์หรือมีจิตวิทยาในการให้คำปรึกษา ถึงจะบรรลุวัตถุประสงค์

4. ขั้นทดลอง (Active Experimentation)

จำลองสถานการณ์ขึ้นมา (Simulation) แล้วทดลองใช้องค์ความรู้การให้คำปรึกษาของแต่ละกลุ่ม ๆ ละทฤษฎี ตามที่ได้ข้อสรุปมา ดังนี้

กลุ่มสีเขียว เรื่องพ่อแม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน (ทักษะการในการฟัง)

ครู : เธอมีปัญหาอะไรหรือ ? เห็นไม่มาโรงเรียน บ่อยมาก

นักเรียน : มีปัญหาครอบครัวนิดหน่อย ครับ

ครู : เธอพอจะเล่าให้ครูฟังได้ไหม ? เพื่อจะได้ช่วยหาทางแก้

นักเรียน : ครับ...พ่อแม่ชอบทะเลาะเบาะแว้งกันบ่อย ๆ เรื่องที่พ่อชอบกินเหล้า แล้วไม่ช่วยทำงาน แม่ต้องทำงาน รับภาระหนักอยู่คนเดียว

ครู : เออ...นะ...เหล้าสุรายาเมา เป็นอบายมุข ทางแห่งความเสื่อมจริง ๆ... แล้วเธอได้ช่วยแม่ไหม ?

นักเรียน : ครับ...ผมช่วยแม่ทำงาน เพราะทนไม่ได้ที่เห็นเหยี่ยวอยู่คนเดียว

ครู : ดีมากเลย...เป็นการกตัญญูตอบแทนท่าน และทำหน้าที่ของความเป็นลูก

นักเรียน : หากเรียนจบสูง ๆ ได้งานทำเงินเดือนแพง ๆ จะไม่ให้ท่านทำงาน จะเลี้ยงท่านเองครับ

ครู : เป็นความตั้งใจที่ดีมาก น่ารักที่สุด น่ารักชมเชย ครูขอเป็นกำลังใจให้นะ
 ยังไงก็อย่าทิ้งการเรียน ต้องแยกให้ออก แต่ให้ประโยชน์สองอย่างเดินไป
 พร้อม ๆ กัน ครูขอให้สำเร็จตามความฝันที่ตั้งไว้นะ

กลุ่มสี่สี่ เรื่อง เพื่อนสอบตกภาษาอังกฤษ (ทักษะการให้ข้อมูล)

กิ๊ก : จีบ เราสอบตก เราเครียดมาก หาทางออกไม่เจอ เราจะทำไงดี ต่อไป

จیب : ตกวิชาอะไรละ มีใครให้เราช่วยไหม ?

กิ๊ก : ภาษาอังกฤษ เราโง่มากวิชานี้ เธอจะช่วยสอน แนะนำ หรือติวให้เราได้ไหม ?

จیب : เอาจี๊ใหม่ ในห้องสมุด มีหนังสือภาษาอังกฤษชั้นพื้นฐาน ให้เลือกอ่านเยอะมาก
 ถ้าสนใจไปกับเรา เราจะเอาให้ดู แล้วเลือกอ่าน คำไหนอ่านไม่ออก ก็ถาม
 อาจารย์ผู้สอน เราเชื่อว่า อ่านบ่อย ๆ ก็จะทำให้เข้าใจ และมีพัฒนาการขึ้นเอง

จیب : เออ... จริงสิ..ห้องสมุดที่ไหนละ?

กิ๊ก : ก็ห้องสมุด ศูนย์ กศน. เรายี่แหละ..นอกจากนั้น ยังมีแนวข้อสอบให้ดูด้วย
 เราทำข้อสอบผ่าน ก็เพราะการเอาใจใส่ ทำความเข้าใจที่ละนิดทีละน้อย นี่
 แหละ

จیب : เออ...เราไม่ค่อยชอบอ่าน จึงไม่ค่อยจะเข้าใจ และทำข้อสอบไม่ได้

ตกลง เราจะทำตามคำแนะนำ ยังไงก็รีบกว่น กิ๊กด้วยนะ

กิ๊ก : ด้วยความยินดี หนังสือที่น่าอ่านและเข้าใจง่าย เพราะมีภาพประกอบเป็น
 บทเรียนด้วย

กลุ่มสี่ชมพู เรื่องออกหักถูกแฟนทิ้ง (ทักษะการให้กำลังใจ)

ครู : ฟิวส์ มีเรื่องอะไรหนักใจ พอจะเล่าให้ครูฟังได้ไหม ? เห็นท่าทางเศร้าซึม

ฟิวส์ : ผมอกหัก ถูกแฟนทิ้งครับครู

ครู : ทำไมละ มีปัญหาเรื่องอะไรกัน วันก่อนยังเห็นรักกันดีอยู่นี่นา

ฟิวส์ : ไม่รู้ครับ ทางบ้านคงไม่สนับสนุน เพราะเห็นว่าผมไม่มีอนาคตมั่ง

ครู : อ้าว...? ทำไม เป็นอย่างนี้ไปได้ เปลี่ยนใจไวยังกับอะไรดีเนาะ

ฟิวส์ : เขาคงมีทางเลือกใหม่ครับ

ครู : เอาน่า...คิดเสียว่า ฝันร้าย ชีวิตยังอยู่อีกยาวไกล เรายังไปได้อีกเยอะ ตั้งสติ
 แล้วตั้งเป้าหมายใหม่ ครูเชื่อว่า...คนที่รักและนิยมในตัวเรา เห็นเรามีคุณค่ายังมี
 อยู่เยอะ ไม่เฉพาะอยู่ในที่นี้เท่านั้น

ฟิวส์ : ขอบคุณครับ คุณครู ผมจะพยายามทำใจและลุกขึ้นสู้ใหม่ครับ

ครู : อายุเธอยังน้อย ยังมีทางเลือกอีกเยอะ พ่อแม่ญาติพี่น้อง ยังคอยชื่นชมกับ
 ความสำเร็จและเป็นกำลังใจให้เธอ สู้ ๆ นะ ครูเชื่อว่าเธอทำได้ และทำได้ดี
 มากกว่าที่เห็นในตอนนี้อย่างยิ่ง

สรุปเนื้อหาจากการสังเกตว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความเข้าใจ และสามารถแยกแยะความแตกต่างของการให้คำปรึกษาแต่ละประเภทได้ คือ **ทักษะในการฟัง** คือการฟังอย่างตั้งใจ เพื่อให้ผู้มาขอรับคำปรึกษาได้ระบายความอัดอั้นตันใจออกมา แล้วออกความเห็นอย่างประคับประคองเหมือนกับการสนทนาทั่ว ๆ ไป **ทักษะในการให้กำลังใจ** คือการรับฟังปัญหา แล้วแนะทางออกบอกจุดเด่น หรือศักยภาพที่มีอยู่ในตัวของผู้มาขอคำปรึกษา เพื่อให้เกิดกำลังใจ นำสิ่งภายในออกมาใช้ให้เกิดคุณประโยชน์ สามารถยืนหยัดสู้ต่อไปได้ **ทักษะในการให้ข้อมูล** คือการให้คำปรึกษา ซึ่งแนะวิธีการทำงาน วิธีการคิด หรือวิธีการค้นคว้าหาข้อมูลข่าวสารที่ต้องการ ซึ่งหลายครั้งหลายคนเจอปัญหาเหมือนหน้าปากคอกหรือเส้นผมบังภูเขา แต่เมื่อได้รับการแนะนำที่ดีแล้ว ก็สามารถไปต่อจนกระทั่งบรรลุผลสำเร็จถึงเส้นชัยได้ตามต้องการ ถึงฝั่งฝันได้ตามปรารถนา ซึ่งพระพุทธศาสนามองความแตกต่างด้านสติปัญญาของมนุษย์เหมือนกับบัว 4 เหล่า

สรุปผล กิจกรรมฝึกอบรมยุทธศาสตร์สมัคคัมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ 4 ขั้นตอน (ราณี รัชพงษ์. 2547: 22) คือ

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ (Concrete Experience) เป็นประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากความรู้สึกของบุคคล เมื่อได้ทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือการดูการฟังจากสื่อต่าง ๆ

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม เกิดประสบการณ์จากการดู VCD การฟังประสบการณ์จากวิทยากร การเล่นเกมส์ การทำกิจกรรมร่วมกัน ผนวกกับประสบการณ์เดิมของตนเองแต่ละคน

2. ขั้นสังเกตปฏิกิริยาตอบสนอง (Reflective Observation) สังเกตและแสดงความเห็นหรือการให้ข้อมูลสะท้อนสิ่งที่ได้จากการสังเกต (reflection of observation) โดยที่ผู้เรียนสามารถเสนอแนวคิดต่าง ๆ จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในขั้นตอนแรก

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม ได้สะท้อนความเห็น ความรู้สึกนึกคิด จากการสังเกตจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน จากบทบาทต่าง ๆ ของแต่ละกิจกรรม แล้วตรึงตรองจากประสบการณ์ในขั้นตอนแรก (ฝึกการทำงานกันเป็นกลุ่มเป็นก้อนกับคนจำนวนมากที่มีความแตกต่างกันทั้งทางกายภาพ และชีวภาพ ความรู้สึกนึกคิด เจตคติ ประสบการณ์)

3. ขั้นนิมโนทัศน์เชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization) กำหนดกรอบแนวคิดให้กับสิ่งที่ป็นนามธรรมและสรุปผล (abstract conceptualization) รวบรวมประสบการณ์ที่ได้จากการเห็น การสังเกตในขั้นตอนที่สองมาประมวลสร้างเป็นแนวคิดต่าง ๆ เป็นทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์ของตนเอง

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม ได้กำหนดกรอบแนวคิดทฤษฎี หัวข้อหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตามความเข้าใจ เพื่อตนเองใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิต

4. ขั้นทดลองหรือประยุกต์แนวคิด (Active Experimentation) นำผลสรุปของสิ่งที่เรียนรู้ไปทดลองใช้กับสถานการณ์ใหม่ที่แตกต่างออกไป (active experimentation) คือการนำข้อสรุปที่เป็นทฤษฎีปฏิบัติในขั้นตอนที่ 3 ไปทดลองปฏิบัติในสถานการณ์ต่าง ๆ ใช้องค์ความรู้ประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนรู้มากับสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม ได้นำแนวคิดทฤษฎีที่สรุปร่วมกัน หรือกำหนดขึ้นเป็นหลักเกณฑ์เป็นความเข้าใจตรงกัน แล้วไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่แปลกใหม่ออกไป ในยุคสมัยของโลกที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยแบ่งการนำไปใช้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1. ใช้ในปัจจุบันกับกิจกรรมที่จะฝึกอบรมหรือเรียนรู้ครั้งต่อไป ซึ่งความผิดพลาดก็จะน้อยลง 2. ใช้ในอนาคต เพื่อเป็นการเตือนสติในการดำรงชีวิต เตรียมพร้อมไว้สำหรับความเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ

7. ผลของแบบสอบถามความพึงพอใจ

ผลการประเมินความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ตาราง 12 ข้อมูลแบบประเมินความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ

รายการ	N = 30		ระดับความ พึงพอใจ
	$\bar{X}$	S.D.	
มูลเหตุจูงใจการเข้าร่วมกิจกรรม			
1.สมัครใจ มีใจรักในการเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ	4.73	0.583	มากที่สุด
2.ต้องการหาประสบการณ์ด้านยุวอาสาสมัคร จิตสาธารณะ และ เป็นเวทีฝึกฝนพัฒนาความกล้าหาญ	4.67	0.547	มากที่สุด
3.เพื่อปลูกฝังอบรมด้านการเสียสละ จิตอาสา	4.67	0.547	มากที่สุด
4.ต้องการได้รับการยอมรับรับการยกย่องในสังคม และเกิดความ ภาคภูมิใจในสังคมในระดับกว้างขวางประโยชน์	4.73	0.583	มากที่สุด
5. ต้องการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม	4.77	0.568	มากที่สุด

ตาราง 12 (ต่อ)

รายการ	N = 30		ระดับความ
	$\bar{X}$	S.D.	พึงพอใจ
ด้านวิชาการ			
เนื้อหาสาระ (ทฤษฎี) ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้	4.6	0.621	มากที่สุด
ภาคการลงมือปฏิบัติของแต่ละหน่วยการเรียนรู้	4.6	0.563	มากที่สุด
ประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในสภาพสังคมปัจจุบันของแต่ละหน่วยการเรียนรู้	4.6	0.621	มากที่สุด
ประโยชน์ต่อการป้องกันและป้องกันตนเองให้รู้เท่าทันของแต่ละหน่วยการเรียนรู้	4.53	0.629	มากที่สุด
ด้านสื่อกิจกรรมมีประโยชน์เป็นรูปธรรม			
สื่อการสอนกิจกรรมการฝึกอบรม	4.7	0.535	มากที่สุด
วิธีการจัดกิจกรรมฝึกอบรม	4.7	0.535	มากที่สุด
สถานที่สำหรับกิจกรรมฝึกอบรม	4.63	0.49	มากที่สุด
วันและเวลาสำหรับกิจกรรมฝึกอบรม	4.67	0.606	มากที่สุด
อาหาร / เครื่องดื่ม / อุปกรณ์เสริมด้านอื่น ๆ	4.83	0.379	มากที่สุด
ด้านวิทยากรฝึกอบรม			
ความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้	4.73	0.45	มากที่สุด
ความสามารถในการสื่อสาร เทคนิค ลีลาแนะนำเสนอ	4.7	0.466	มากที่สุด
ความสามารถในการจัดกิจกรรมฝึกอบรม	4.67	0.479	มากที่สุด

ตาราง 12 (ต่อ)

รายการ	N = 30		ระดับความ
	$\bar{X}$	S.D.	พึงพอใจ
ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ สร้างสิ่งเร้าใจ	4.57	0.679	มากที่สุด
ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นยุวอาสาสมัคร	4.63	0.49	มากที่สุด
ทำให้เข้าใจปัญหาสังคมและวิธีแก้ไข	4.73	0.45	มากที่สุด
ด้านผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม			
ให้ความสนใจดีมีความกระตือรือร้น	4.7	0.466	มากที่สุด
มีความพร้อมเพรียง สามัคคี มีระเบียบวินัย	4.73	0.45	มากที่สุด
มีความมองจากลำหญา พร้อมทั้งจะช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาสังคมในระดับเยาวชนตามวัตถุประสงค์	4.6	0.498	มากที่สุด
มีพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานคุ้มครองประพฤติ สามารถมองเห็นเป็นรูปธรรมสัมผัสได้	4.67	0.479	มากที่สุด
มีต้นทุนด้านความเสียสละ จิตอาสา จิตสาธารณะ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาต่อยอดได้	4.63	0.49	มากที่สุด
ด้านขั้นตอนการเรียนรู้จากประสบการณ์			
ได้เรียนรู้แบบลองผิดลองถูก (สร้างประสบการณ์)	4.6	0.621	มากที่สุด
ได้คิดทบทวนเกิดประสบการณ์ที่ได้ทำลงไป	4.67	0.547	มากที่สุด
ได้ก่อเกิดองค์ความรู้ใหม่ ที่เป็นหลักการตรงกัน	4.57	0.626	มากที่สุด
ได้ทดลองนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่แตกต่างกัน	4.57	0.626	มากที่สุด
รวม	4.66	0.53	มากที่สุด

จากตารางที่ 12 พบว่า ความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมฝึกอบรบยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.66 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.53 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนมากประเมินความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.53 – 4.83)

8. ผลของแบบสอบถามเพื่อวัดเจตคติด้านคุณธรรม

ตาราง 13 ข้อมูลวัดเจตคติด้านคุณธรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรบยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ

รายการ	N = 30		ระดับความ
	$\bar{X}$	S.D.	เหมาะสม
1. ด้านการสร้างความมั่นใจในตนเอง			
1. คิดถึงการประสบความสำเร็จที่ผ่านมาในชีวิตของตนเอง	4.27	0.868	มาก
2. ปรับปรุงบุคลิกภาพ อารมณ์ สังคม นิสัย การแต่งกายตนเองอยู่เสมอ	4.27	0.691	มาก
3. คิดบวก มองโลกในแง่ดีเสมอ มองวิกฤติให้เป็นโอกาส	4.53	0.507	มากที่สุด
4. ไม่เปรียบเทียบตนกับผู้อื่นด้านจุดด้อย ที่ทำให้กำลังใจถดถอย ท้อแท้	4.27	0.828	มาก
5. มองว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่มีคุณค่า และสามารถ เปลี่ยนแปลงชีวิตได้ตามความต้องการ	4.43	0.568	มาก
6. ประเมินตนเองว่ามีค่าอยู่เสมอ เชื่อมั่นความสามารถของตนเอง	4.47	0.507	มาก
7. โกรธยาก แค้นยาก ให้อภัยง่าย มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จัก แบ่งปัน	4.53	0.507	มากที่สุด
8. เชื่อมั่นในตนเองว่าเป็นผู้มีความสามารถที่จะฝึกฝนอบรมได้	4.43	0.504	มาก
9. มีความสุขที่ได้เสียสละ มีจิตอาสา แม้ไม่ได้มีฐานะร่ำรวยเลิศเลอ	4.4	0.621	มาก

ตาราง 13 (ต่อ)

รายการ	N = 30		ระดับความ
	$\bar{X}$	S.D.	เหมาะสม
ความคิดเห็นด้านคุณธรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมเยาวชน			
อาสาสมัครคุมประพฤติ			
พรหมวิหารธรรม			
1. มีความรักปรารถนาอยากให้ทุกคนได้มีความสุข สำเร็จประโยชน์	4.47	0.571	มาก
2. สุขใจที่ได้ให้การช่วยเหลือผู้ที่ผิดพลาดในชีวิตพ้นจากความทุกข์	4.53	0.507	มากที่สุด
3. ยินดีที่เขาได้ดี หรือเมื่อเกิดสิ่งที่ดีกับเขาซึ่งเขาควรจะได้รับ	4.4	0.621	มากที่สุด
4. เมื่อเกินกำลังจะช่วยเหลือ ปลอ่ยจิตว่าง เป็นกลาง วางเฉยเมื่อเขาต้องรับเคราะห์กรรม ที่สมควรแก่เหตุปัจจัย	4.43	0.626	มาก
ฆราวาสธรรม			
1. สัจจะ ยึดถือความสัตย์ซื่อ จริงใจ รับผิดชอบต่อการงานและหน้าที่ ด้านคำพูด ด้านการคบคน ด้านศีลธรรม	4.4	0.621	มาก
2. ทมะ รู้จักข่มจิตข่มใจตนเอง บังคับควบคุมอารมณ์ ระวังความรู้สึกต่อเหตุบกพร่องของกันและกัน รู้จักฝึกฝนปรับปรุงตนแก้ไขไม่ดื้อรั้น	4.53	0.571	มากที่สุด
3. ขันติ มีความอดทน อดกลั้น ต่ออุปนิสัยที่แตกต่าง, อดทนต่อแดด ลม ฝน ความไม่สะดวก, ต่อทุกข์เวทนา คือความเจ็บป่วยไม่สบาย, ต่อการกระทบกระทั่งกับคนอื่น ในเรื่องที่ไม่ได้ตั้งใจ, อดทนต่อกิเลส คืออดทนต่อการยั่วยุของอบายมุข	4.47	0.629	มากที่สุด

ตาราง 13 (ต่อ)

รายการ	N = 30		ระดับความ
	$\bar{X}$	S.D.	เหมาะสม
4. จาคะ ความเสียสละ เพื่อแบ่งปัน ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกัน นี้ถึงส่วนรวมเป็นใหญ่ ไม่เห็นแก่ตัว มีความเสียสละ คือ 1. สละสิ่งของ 2. สละความสะดวกสบาย 3. สละอารมณ์ที่บูด เน่า ไม่เอามาเก็บฝังใจ สังคหัตถุธรรม	4.57	0.568	มากที่สุด
1. ทาน คือ การให้ การเสียสละ แบ่งปันของ ๆ ตนเพื่อประโยชน์แก่ บุคคลอื่นไม่เห็นแก่ได้ฝ่ายเดียว ไม่เป็นคนละโมภไม่เห็นแก่ตัว	4.53	0.571	มากที่สุด
2. ปิยวาจา คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความ จริใจ ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เหมาะสำหรับกาลเทศะ ปิยวาจามีหลักเกณฑ์คือ เว้นจากการพูด เท็จเว้นจากการพูดส่อเสียดเว้นจากการพูดคำหยาบเว้นจากการ พูดเพ้อเจ้อ	4.6	0.498	มากที่สุด
3. อัตถจริยา คือ การสงเคราะห์ทุกชนิดทั้งวัตถุสิ่งของ วิชาความรู้ หรือการประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น	4.5	0.572	มาก
4. สمانัตตา คือ การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพฤติ เสมอต้นเสมอปลายเป็นคนมีจิตใจหนักแน่นไม่โลเล รวมทั้งยังเป็นการ สร้างความนิยม และไว้วางใจให้แก่ผู้อื่นอีกด้วย	4.6	0.498	มากที่สุด
คารวธรรม			
1. เคารพบุคคลที่เกี่ยวข้อง บิดามารดาซึ่งเป็นผู้ให้กำเนิด ญาติผู้ใหญ่ ปู่ย่า ตายาย ครูอาจารย์ แสดงความเคารพทักทายด้วยคำสุภาพ	4.63	0.49	มากที่สุด
2. เคารพกฎระเบียบทางสังคม เช่น ยึดมั่นในขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงามของสังคม ปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศ	4.53	0.629	มากที่สุด
3. เคารพสิทธิของผู้อื่น เช่น ไม่ทำร้ายผู้อื่นโดยเจตนา ไม่เอาทรัพย์สิน ของผู้อื่นมาเป็นของตนโดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ทำให้ผู้อื่นเสื่อม เสียชื่อเสียง	4.57	0.504	มากที่สุด

ตาราง 13 (ต่อ)

รายการ	N = 30		ระดับความ
	$\bar{X}$	S.D.	เหมาะสม
4. เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น เช่น ควรฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความตั้งใจและไตร่ตรองก่อนตัดสินใจว่าจะเชื่อหรือไม่เชื่อ	4.6	0.498	มากที่สุด
5. เคารพและเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ซึ่งถือเป็นสถาบันที่สำคัญสูงสุดของประเทศ	4.57	0.504	มากที่สุด
สามัคคีธรรม			
1. ร่วมกันคิด ช่วยกันวางแผน และร่วมกันทำงานด้วยความเต็มใจ	4.6	0.498	มากที่สุด
2. ร่วมกันรับผิดชอบ ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ	4.53	0.507	มากที่สุด
3. ร่วมกันติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง	4.57	0.504	มากที่สุด
4. ร่วมกันปรับปรุง มีการแก้ไข พัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ	4.57	0.568	มากที่สุด
5. ร่วมกันทำงาน โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก	4.533	0.571	มากที่สุด
รวม	4.49	0.571	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่าเจตคติด้านคุณธรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.49 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.571 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนมากประเมินความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.27 – 4.63)

ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงแก้ไขชุดกิจกรรมฝึกอบรม

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลัง (Pretest - Posttest)
2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบวัดเจตคติของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม
3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบวัดความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม
4. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสังเกตการมีส่วนร่วม (พฤติกรรมอันพึงประสงค์) ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม ผ่านใบงานและกระดาษฟลิปชาร์ต

5. ประชุมวิทยากรทั้ง 10 คน คือ 1.นางเบญจพร จันเจริญ 2.นางสุทธยา แสงคำ 3.น.ส. จุฑามาศ หลิมตระกูล 4.น.ส. ปาริฉัตร อินทรักษา 5.นายจรรณวัฒน์ ศรีจันทร์ 6.นายอาทิตย์ อ่วมเครือ 7.น.ส. สุรารักษ์ เขยกลีน 8.น.ส.ภาณมาศ วงศ์แก้ว 9.นายวิวัฒน์

อ่อนสุข 10.นายประสพโชค อ่อนสะอาด เพื่อระดมพลังสมองร่วมกันวิเคราะห์และประเมินผลชุดกิจกรรมฝึกอบรม และสรุปผลการทดลองนวัตกรรม

หลังจากผู้วิจัยได้ทำการทดลองใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมและได้ระดมสมองวิทยากรทั้ง 10 คน ร่วมกันวิเคราะห์และประเมินผลชุดกิจกรรมฝึกอบรม และสรุปผลการทดลองนวัตกรรม ได้สรุปความคิดเห็นและคำแนะนำจากวิทยากรทั้ง 7 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

1. ปรับเวลาและเนื้อหาสาระให้เหมาะสมกับแต่ละหน่วยการเรียนรู้
 2. เพิ่มสื่อ อุปกรณ์ ให้มีความทันสมัยและใช้เทคโนโลยีให้มีประโยชน์มากยิ่งขึ้น
 3. วิทยากรต้องแม่นยำในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์มากกว่านี้เพื่อทำให้ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ชัดเจนด้านการเรียนรู้จากการลงมือทำยิ่งขึ้น
- ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุทธศาสตร์คุ้มครองประเพณีด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ตามคำแนะนำของวิทยากรทั้ง 10 คน ตามผลที่ได้จากการทดลองใช้เพื่อให้มีความสมบูรณ์ตรงตามวัตถุประสงค์ยิ่งขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา (Research and Development) มีผลการดำเนินการวิจัยและพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรม ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ มีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์
2. การศึกษาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์
3. การประเมินประสิทธิผลการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ประกอบด้วย

1. เอกสารคู่มือและสื่อประกอบการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรม
2. แบบทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลัง (Pretest - Posttest)
3. แบบวัดเจตคติของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม
4. แบบวัดความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม
5. แบบสังเกตการมีส่วนร่วม (พฤติกรรมอันพึงประสงค์) ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมผ่านใบงานและกระดาษฟลิปชาร์ต
6. แบบบันทึกการสังเกตของผู้สังเกตการณ์
7. ใบงานและกระดาษฟลิปชาร์ตสำหรับทำกิจกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

- 1.1 ศึกษาหลักสูตรกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ของกรมคุมประพฤติ
- 1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมอาสาสมัคร อาสาสมัครคุมประพฤติ ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง คุณธรรมของอาสาสมัครคุมประพฤติ นำข้อมูลที่ได้มาสร้างกรอบแนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับชุดกิจกรรมฝึกอบรม
- 1.3 กำหนดวัตถุประสงค์กิจกรรมฝึกอบรม เนื้อหาสาระและรูปแบบกิจกรรมฝึกอบรมตามแนวคิดของโคลบ 4 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นสร้างประสบการณ์ (Concrete Experience) 2. ขั้นสังเกตปฏิกิริยาตอบสนอง (Reflective Observation) 3. ขั้นนิมโนทัศน์เชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization) 4. ขั้นทดลองหรือประยุกต์แนวคิด (Active Experimentation)
- 1.4 สร้างชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 7 หน่วยคือ 1. อาสาสมัคร/จิตอาสา จิตสาธารณะ 2. บทบาทภารกิจอาสาสมัคร – เครือข่ายยุติธรรมชุมชน 3. กระบวนการยุติธรรมทางอาญา และวิธีการคุมประพฤติ 4. ยาเสพติด พืชภัยและการแก้ไข / การป้องกัน 5. ประสบการณ์ของผู้ถูกคุมประพฤติ-ผู้คุมประพฤติ (เยาวชน) 6. การสร้างความมั่นใจในตนเอง/คุณธรรมของยุวอาสาสมัคร 7. กระบวนการ – ทักษะการให้คำปรึกษาที่สำคัญ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

2.1 ตรวจสอบชุดกิจกรรมฝึกอบรมที่ได้สร้างไปแล้ว กำหนดเทคนิควิธีการ โดยใช้เทคนิคการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของโทบิน และคณะ (Tobin and other. 1979: 137-147; อ้างอิงจาก สมชาย มณีชีवाल. 2550: 13), พินิจดา วีระชาติ (2534: 85-86), สมคิด อิศรวัฒน์ (2543: 133 - 166), ทิศนา แหมมณี (2552) และพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (2550: 73-74) ลีลาการสอนที่ว่า สอนให้แจ่มแจ้ง จูงใจ หาญกล้า ราบรื่น สำหรับความแตกต่างของระดับสติปัญญาของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เปรียบเหมือนบัวสี่เหล่า และจริตที่แตกต่างกัน 6 ชนิด โดยผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง นำชุดกิจกรรมฝึกอบรมมาปรับปรุงแก้ไข

2.2 กำหนดวิทยากร และระยะเวลา สถานที่ในการฝึกอบรม เพื่อให้บรรลุประสิทธิผลตรงตามวัตถุประสงค์การฝึกอบรม ทั้งเนื้อหาสาระและรูปแบบกิจกรรมฝึกอบรม

2.3 ตรวจสอบความสอดคล้อง ความเหมาะสมของชุดกิจกรรมฝึกอบรม โดยผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านเนื้อหาสาระและด้านกิจกรรมฝึกอบรม จากนั้นนำชุดกิจกรรมฝึกอบรมมาปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมและประเมินประสิทธิผลการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมยูอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

นำหลักสูตรที่ได้ไปทดลองใช้กับยูอาสาสมัครคุมประพฤติ ศูนย์ กศน. อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 30 คน การทดลองใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว (One Group Pretest Posttest Design) โดยใช้ระยะเวลาการดำเนินการทดลอง 3 วัน ต่อเนื่องกัน วันละ 6 ชั่วโมง มีการสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมกิจกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมตลอดเวลา เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากทดลองมาหาข้อบกพร่อง ข้อคิดเห็นเพื่อปรับปรุงแก้ไขชุดกิจกรรมฝึกอบรมให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 เก็บรวบรวมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประมวลบทเรียน ข้อคิดเห็น คำแนะนำ จากวิทยากรที่ใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรม ดังนี้

1. แบบทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลัง (Pretest - Posttest)
2. แบบวัดเจตคติของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม
3. แบบวัดความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม
4. แบบสังเกตการมีส่วนร่วม (พฤติกรรมอันพึงประสงค์) ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม ผ่านใบงานและกระดานฟลิปชาร์ต
5. แบบบันทึกการสังเกตของผู้สังเกตการณ์
6. ใบงานและกระดานฟลิปชาร์ตสำหรับทำกิจกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม
7. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการประชุมวิทยากรทั้ง 10 คน ที่ระดมพลังสมองร่วมกันวิเคราะห์และประเมินผลชุดกิจกรรมฝึกอบรม และสรุปผลการทดลองนวัตกรรมปรับปรุงพัฒนาชุดฝึกอบรมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ภายหลังจากการฝึกอบรมแล้ว

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ สรุปผลได้ดังนี้

1. จากความมุ่งหมายข้อที่ 1 พบว่า ชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยูอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ประกอบด้วย

1.1 เนื้อหาสาระสำคัญของชุดกิจกรรมฝึกอบรม ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 7 หน่วยคือ

1. อาสาสมัคร/จิตอาสา จิตสาธารณะ
2. บทบาทภารกิจยูอาสาสมัคร – เครือข่ายยุติธรรมชุมชน
3. กระบวนการยุติธรรมทางอาญา และวิธีการคุมประพฤติ
4. ยาเสพติด พินัย และการแก้ไข / การป้องกัน
5. ประสบการณ์ของผู้ถูกคุมประพฤติ-ผู้คุมประพฤติ (เยาวชน)
6. การสร้างความมั่นใจในตนเอง/คุณธรรมของยูอาสาสมัคร
7. กระบวนการ – ทักษะการให้คำปรึกษาที่สำคัญ

1.2 วิธีการฝึกอบรม ใช้วิธีการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่หลายวิธีตามทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ โดยเน้นการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับเยาวชนที่กำลังเติบโต เป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้น

1.4 การประเมินผลการฝึกอบรม ประเมินจากแบบทดสอบก่อนและหลัง แบบวัดเจตคติ แบบประเมินความพึงพอใจ แบบสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม แบบบันทึกการสังเกตของผู้สังเกตการณ์ และความคิดเห็น คำแนะนำจากวิทยากรที่ใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรม

2. จากความมุ่งหมายข้อที่ 2 พบว่า ผลการศึกษาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ สรุปได้ ดังนี้

2.1 ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ของโคลบ 4 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นสร้างประสบการณ์ (Concrete Experience) 2. ขั้นสังเกตปฏิกริยาตอบสนอง (Reflective Observation) 3. ขั้นโน้มน้าวจิตตวิธานนามธรรม (Abstract Conceptuallization) 4. ขั้นทดลองหรือประยุกต์แนวคิด (Active Experimentation)

2.2 สังเคราะห์เทคนิคการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของโทบิน และคณะ (Tobin and other. 1979: 137-147), พินิจดา วีระชาติ (2534: 85-86), สมคิด อิศรวัฒน์ (2543: 133 - 166), ทิศนา แหมมณี (2552) และลีลาการสอน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (2550): 73-74)

2.3 ระยะเวลาในการฝึกอบรม 3 วัน ต่อเนื่องกัน วันละ 6 ชั่วโมง ในสถานที่ไม่แออัด เหมาะสมสำหรับการกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมของทุกคน เพราะต้องเปลี่ยนอิริยาบถตลอดเวลา

3. จากความมุ่งหมายข้อที่ 3 พบว่า ประสิทธิผลของชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ สรุปได้ดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในบทบาทภารกิจหน้าที่ของยุวอาสาสมัคร หลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการทดลองใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

3.2 ผลการประเมินความพึงพอใจ ต่อชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.66 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.53 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนมากประเมินความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.53 - 4.83)

3.3 ผลการประเมินเจตคติด้านคุณธรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.49 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.571 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนมากประเมินความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.27 - 4.63)

นอกจากนี้ กิจกรรมฝึกอบรมดังกล่าวต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ให้มีการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องเป็นพลวัต เพื่อรณรงค์ให้ชุมชนมองเห็นความสำคัญของการเอาใจใส่ดูแล สังคม ตระหนักรู้ในตนเองที่เป็นหนึ่งในสมาชิกของสังคมส่วนรวม เห็นความสำคัญของการมีจิตอาสา จิตสาธารณะว่า สามารถแก้ปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน ที่ควรจะได้รับประสบการณ์ที่ดีมีประโยชน์ และสนับสนุนความเชื่อที่ว่า มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ แต่หากได้รับการฝึกอบรมแล้ว ประเสริฐยิ่งกว่าเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยวอาสาศัมครคุมประพฤติด้วย กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณั้ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยวอาสาศัมครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณั้ เป็นการขยายชุดฝึกอบรมต้นแบบของกรมคุมประพฤติ จากเวลา 1 วัน 4 ชั่วโมง 4 ชุดวิชา มาเป็น 7 หน่วยการเรียนรู้ เวลา 3 วันต่อเนื่องกัน ประกอบด้วย 7 หน่วยการเรียนรู้ คือ 1) อาสาศัมคร / จิตอาสา จิตสาธารณะ 2) บทบาทภารกิจยวอาสาศัมคร – เครือข่ายยุติธรรม ชุมชน 3) กระบวนการยุติธรรมทางอาญา และวิธีการคุมประพฤติ 4) ยาเสพติด พืชภัยและการ แก้ไข / การป้องกัน 5) ประสบการณั้ของผู้ถูกคุมประพฤติ-ผู้คุมประพฤติ (เยาวชน) 6) การสร้างความมั่นใจในตนเอง/คุณธรรมของยวอาสาศัมคร 7) กระบวนการ – ทักษะการให้คำปรึกษาที่สำคัญ เพื่อตอบโจทยั้ด้านการทำให้ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น มีความคุ้นเคยกัน มีทักษะ เจตคติด้านบวกต่อการเป็นอาสาศัมคร เพื่อสร้างทรัพยากรบุคคลที่มากมีคุณค่าให้เกิดขึ้น สอดคล้อง กับผลการวิจัยของ นันทวัฒน์ ภัทรกรนันท์ (2555: บทคัดย่อ) เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมโดยใช้ กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณั้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับอาสายุวภาษาต ผลการศึกษา พบว่า ผลการประเมินผลการเรียนรู้จากชุดฝึกอบรมในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 80 คน พบว่า ภายหลัง การฝึกอบรมอาสายุวภาษาตมีคะแนนความรู้ ทักษะด้านการปฐมพยาบาล จิตสาธารณะสูงกว่าก่อน การฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ ณัฏฐลักษณ์ ศรีมีชัย (2554: บทคัดย่อ) เรื่องการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการปฏิบัติงานของอาสาศัมครการศึกษา นอก ระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการส่งเสริมการปฏิบัติงานของอาสาศัมครการศึกษา นอก ระบบโรงเรียนและการศึกษาตาม อัธยาศัยเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน ประกอบด้วยหลักการ ได้แก่ การพัฒนาตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม ความเข้าใจในบริบทสังคม ความเข้าใจในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการมี จิตวิญญาณความเป็นครู และข้อเสนอเชิงนโยบายในการส่งเสริมการปฏิบัติงานของอาสาศัมคร การศึกษา นอก ระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน ประกอบด้วยการจัดกลไกการพัฒนาความเป็นอาสาศัมครการศึกษา นอก ระบบโรงเรียนและ การศึกษาตามอัธยาศัย และศักยภาพของอาสาศัมครการศึกษา นอก ระบบโรงเรียนและการศึกษา ตามอัธยาศัย การส่งเสริมกลไกความร่วมมือกับอาสาศัมครกลุ่มอื่น ๆ อีกทั้งส่งเสริมการมองเห็น คุณค่าประสบการณั้ของตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัมปนาท บริบูรณ์ (2550: 107) พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองและวิธีคิดตามแนวคิดเป็นด้วยกระบวนการ กลุ่มของนักเรียนวิวัฒน์พลเมืองมีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นการประเมินคุณค่าของตนเอง และทัศนคติต่อตนเองในด้านการยอมรับหรือไม่ยอมรับเกี่ยวกับตนเอง ทำให้บุคคลนั้นมีความรู้สึก ว่า ตนมีความสามารถ ความสำคัญ ประสบความสำเร็จและมีคุณค่า

และผลการวิจัยของ พรพรรณภา เพชรบุญมี และคณะ (2556: บทคัดย่อ) พบว่า งานวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาตัวแบบการพยากรณ์รูปแบบการเรียนรู้ตามประสบการณ์ของเดวิด โคลป์ โดยใช้กฎการจำแนกเทคนิคต้นไม้ตัดสินใจมีความถูกต้องและแม่นยำในการทำนายรูปแบบการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ โมจี และเวด (Moje and Wade. 1997; ประณัฐ กิจรุ่งเรือง. (2553: 114) ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาคณะระดับปริญญาตรีจะใช้ประสบการณ์ในฐานะที่เคยเป็นนักเรียน ใช้ทฤษฎีและความรู้จากตำราที่ใช้เรียนในมหาวิทยาลัยและการแสดงบทบาทสมมติในระหว่างการอภิปรายกรณีศึกษา ในขณะที่ครูประจำการจะใช้ประสบการณ์การสอนและอารมณ์ความรู้สึกที่เคยเกิดขึ้นในชั้นเรียน

2. ผลการศึกษาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยวอาสาศาสตร์คุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วยวงจรการปฏิบัติกิจกรรม (Activity Practice Cycle) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ 4 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นสร้างประสบการณ์ (Concrete Experience) 2. ขั้นสังเกตปฏิกริยาตอบสนอง (Reflective Observation) 3. ขั้นนิเทศเชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization) 4. ขั้นทดลองหรือประยุกต์แนวคิด (Active Experimentation) ซึ่งเป็นลำดับขั้นตอนที่ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความเข้าใจและเกิดการปรับเปลี่ยนความเข้าใจ การปรับเปลี่ยน (Transformation) ซึ่งเกิดจากมิติหรือมุมมองของการรับรู้ (Perception) กับการเลียนแบบ (Imitation) ที่ได้จากกระบวนการทำความเข้าใจ (Apprehension Process) กับจินตภาพที่สอดคล้องกัน (Mental Imagery Corresponds) กระบวนการนี้ทำให้เกิดความสอดคล้องระหว่างการปฏิบัติและกระบวนการขยายความเข้าใจ ตามแนวคิดของโคลบ (Kolb. 1984 : 42 : นันทวัฒน์ ภัทรกรนันท์. 2555: 124) และดำเนินการจัดทำสื่อประกอบชุดกิจกรรมฝึกอบรมการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดกิจกรรม หลังจากนั้น นำชุดกิจกรรมฝึกอบรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาความเหมาะสมของชุดกิจกรรมฝึกอบรม โดยมีผลการประเมินว่า ชุดกิจกรรมฝึกอบรมที่สร้างขึ้นนี้มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ขณะเดียวกันนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดประสิทธิผลของชุดกิจกรรมฝึกอบรมชุดนี้ ประกอบด้วย 1. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในบทบาทภารกิจของยวอาสาศาสตร์คุมประพฤติ (Pretest - Posttest) 2. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมฝึกอบรม 3. แบบสอบถามเพื่อวัดเจตคติของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม 4.แบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม 5.ใบงานสำหรับทำกิจกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม ดำเนินการสร้างโดยพิจารณาให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ทั้ง 7 หน่วยการเรียนรู้ และหาประสิทธิผลของของเครื่องมือทั้งหมดตามขั้นตอนที่กำหนด จนมีคุณภาพที่สามารถนำมาเก็บข้อมูลได้

คุณภาพของชุดกิจกรรมฝึกอบรมพบว่า ชุดกิจกรรมฝึกอบรมมีคุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์กำหนด จากผลการประเมินชุดกิจกรรมฝึกอบรมตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ส่วนประกอบของชุดได้แก่ ความจำเป็นในการฝึกอบรม จุดมุ่งหมายของกิจกรรมฝึกอบรม วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหาของชุดกิจกรรมฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรม สื่อกิจกรรมฝึกอบรมและการประเมินผล พบว่า

สอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศรภาพ มาเรียน (2556: บทคัดย่อ) คือ ชุดกิจกรรมฝึกอบรมมีความสอดคล้องทุกประเด็น ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ทุกประเด็น

3. การประเมินประสิทธิผลการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยวอาสาศัมคมุประพฤติ ด้วยกระบวนเรียนรู้จากประสบการณ์นั้น มีเนื้อหาสาระดีตะประเมินได้ว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคะแนนด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทภารกิจของยวอาสาศัมคมุประพฤติเพิ่มขึ้น มีเจตคติด้านบวกสอดคล้อง กับผลงานวิจัยของศักดา ตัญหล้า (บทคัดย่อ: 2553) ที่พบว่า กลุ่มทดลองมีความรู้ เจตคติ และทักษะปฏิบัติสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

นอกจากนี้ ชุดกิจกรรมฝึกอบรมช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2538: 25-26) ที่กล่าวว่า การสอนด้วยเทคนิควิธีการหลาย ๆ แบบจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมที่เป็นผู้ใหญ่ ทั้งนี้ต้องดูให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และแนวคิดของ จงกลณี ชูติมาเทวินทร์ (2543: 3-4) ที่กล่าวว่า ผู้ใหญ่ชอบเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และสื่อที่หลากหลายที่สัมผัสจับต้องได้จะมีผลต่อการเรียนรู้มากกว่าสื่อที่เป็นภาษาเขียนเพียงอย่างเดียว

ชุดกิจกรรมฝึกอบรม เป็นเหตุปัจจัยให้ผู้เข้าร่วมรับการฝึกอบรมมีความมั่นใจในการเป็นอาสาสมัครโดยผ่านบรรยากาศและบทเรียนต่าง ๆ เช่น ผู้รับการฝึกอบรมได้ทำกิจกรรมฝึกอบรมร่วมกัน ได้รับฟังความคิดเห็น เจตคติความแตกต่างหลากหลาย ทำให้เกิดการยอมรับในความแตกต่างของแต่ละคน ไม่มองเป็นสิ่งที่ผิดแปลก ทำให้ผู้รับการฝึกอบรมได้ตระหนักรู้ในศักยภาพของตนเอง และพร้อมที่จะพัฒนาปรับปรุงพฤติกรรมนิสัยของตนเองให้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น เข้าใจในวิธีคิดด้านบวก พร้อมที่จะยกระดับสถานะของตนเองให้สูงขึ้น พึ่งพาตนเองได้อย่างภาคภูมิใจ แนวคิดที่จะพึ่งพาคนอื่นหรือเป็นภาระของสังคมน้อยลง ทำให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีแรงพลังเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับแนวคิดของ จงกลณี ชูติมาเทวินทร์ (2542: 1) ที่กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม อันเป็นการเพิ่มความสามารถในการทำงานของตน ทั้งในเรื่องของความรู้ ทักษะ ทศนคติ และความชำนาญในการปฏิบัติงาน

กิจกรรมฝึกอบรมจึงเป็น ตัวเสริมการเรียนรู้ที่ช่วยให้เกิดการกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม มีความกระตือรือร้น มีความตั้งใจที่จะเรียนรู้ร่วมทำกิจกรรมอย่างสนุกสนาน กล้าแสดงออกและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ วิทยาการมีความรู้มีทักษะเกี่ยวกับกิจกรรมฝึกอบรม ช่วยเร่งให้เกิดการนึกถึงประสบการณ์เดิม แล้วแสดงออกเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันเป็นหลักทฤษฎีองค์ความรู้ใหม่ ตามวงจรกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ การวางแผนการจัดกิจกรรมนับว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้ผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ได้ การเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ความรับผิดชอบเรื่องการเรียนรู้จึงเป็นของผู้เรียน โดยที่ผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกที่เน้นกระบวนการกลุ่มมาจัดกิจกรรมในรูปแบบนี้ผู้สอนจำเป็นต้องมีความเข้าใจเรื่องกลุ่มสัมพันธ์ และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีความยืดหยุ่น ด้วยกิจกรรมและเทคนิคที่ใช้หลากหลายตามเทคนิคของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของโทบิน และคณะ (Tobin and other. 1979: 137-147;

อ้างอิงจาก สมชาย มณีชัชวาล. 2550: 13), พนิจดา วีระชาติ (2534: 85-86), สมคิด อิสระวัฒน์ (2543: 133 - 166), ทิศนา แหมมณี (2552) และพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2550: 73-74) ที่กล่าวถึงลีลาการสอนว่า สอนให้แจ่มแจ้ง จูงใจ หาญกล้า ำรงไว้สำหรับความแตกต่างของระดับสติปัญญาของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เปรียบเหมือนบัวสี่เหล่า และจริตที่แตกต่างกัน 6 ชนิด ให้สอดคล้องกับขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าว่า (ราณี รัชนพงษ์. 2547: 8) การที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้นั้น ผู้จัดการกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ต้องทำหน้าที่ดังนี้ (อาภรณ์ ใจเที่ยง. 2553: 84) 1. ผู้จัดการ คือเป็นผู้กำหนดบทบาทให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม โดยการแบ่งกลุ่มหรือจับคู่ 2. ผู้ร่วมทำกิจกรรม คือเข้าร่วมกิจกรรมและให้ความคิดเห็นหรือเชื่อมโยงประสบการณ์ส่วนตัวของผู้เรียนขณะทำกิจกรรม 3. ผู้ช่วยเหลือและแหล่งวิทยาการ โดยคอยให้คำตอบ เมื่อผู้เรียนต้องการความช่วยเหลือ ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 4. เป็นผู้สนับสนุนและเสริมแรง ช่วยสนับสนุนด้านสื่อ อุปกรณ์หรือให้คำแนะนำที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง 5. เป็นผู้ติดตามตรวจสอบ คอยตรวจสอบผลงานของผู้เรียนที่จะส่งต่อไปให้ผู้เรียนคนอื่น ๆ

โดยที่บทบาทของผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ต้องเป็นผู้ปฏิบัติ ต้องกระตือรือร้นที่จะตัดสินใจร่วมกันว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร อันเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะผู้เรียนจะต้องแสดงบทบาทของการเป็นผู้อธิบาย ชี้แจงและมีส่วนร่วม ต้องตระหนักเสมอว่าจะเรียนรู้ตามลำพังไม่ได้ การเรียนรู้ต้องเกิดจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ รวมถึงต้องเรียนรู้จากผู้อื่น และผู้อื่นก็ต้องเรียนรู้จากเราต่อนั้นด้วย แม้ว่าการจัดการเรียนจากประสบการณ์จะอาศัยการกระตุ้นเร้า และกิจกรรมต่าง ๆ แต่การเรียนรู้จะประสบความสำเร็จได้จะต้องเกิดจากการผสมผสานการรับรู้ และประสบการณ์ รวมถึงการสรุปความคิดรวบยอดของผู้เรียนเองด้วย (ราณี รัชนพงษ์. 2547: 25-26) ซึ่งเป็นที่ยืนยันว่า การเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติทำให้เกิดความเข้าใจ ทักษะและจดจำได้เป็นอย่างดี ตามลำดับแห่งการเรียนรู้คือ ปริยัติ ปฏิบัติ และ ปฏิเวธ ทั้งยังเป็นการแสดงออกถึงพัฒนาการทางร่างกายของผู้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมฝึกอบรม โดยมีปฏิสัมพันธ์อย่างคุ้นเคยของแต่ละคนเป็นตัวเชื่อมประสานผ่อนคลายปลดปล่อยให้เรียนรู้อย่างเป็นกันเอง ไม่ตึงเครียด ไม่ปิดกั้นตนเอง พร้อมที่จะเปิดรับประสบการณ์ใหม่ ๆ อันเป็นความแตกต่างด้านอุปนิสัยหรือจริตของแต่ละคนแต่เมื่อได้ผ่านกิจกรรมฝึกอบรมแล้วสามารถวัดเจตคติด้านคุณธรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.49 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.27 – 4.63) ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยการพัฒนาชุดกิจกรรมของอารมณ์ บุญเชิดฉาย (2549: บทคัดย่อ). เรื่องการจัดการขยะมูลฝอย สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนด้วยชุดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ นักเรียนมีทักษะภาคปฏิบัติเฉลี่ยร้อยละ 84.00 สอดคล้องกับงานวิจัยของวูลฟ-ริสเนอร์ (Wulff-Risner. 1997: 43-49) ที่ใช้กระบวนการเรียนรู้ 2 แบบ ผลการศึกษาพบว่า ผลการเรียนรู้จากวิธีทัศน์และการใช้มาจริง และความคงทนของประสบการณ์จากสิ่งที่เรียนรู้ไม่มีความแตกต่างกัน แต่

ผู้เรียนในกลุ่มอายุมากกว่าจะเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้จากประสบการณ์ได้ดีกว่ากลุ่มผู้เรียนที่อายุน้อยสอดคล้องกับ สมพล เข้มกำเนิด (2556: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำเยาวชนเพชรบุรีพาสเสริมสร้างจิตสาธารณะ สรุปว่า ผลประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำเยาวชนเพชรบุรีพาสเสริมสร้างจิตสาธารณะ พบว่าผู้นำเยาวชนเพชรบุรีพาสที่ได้รับการฝึกอบรม ก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังการฝึกอบรมความรู้นั้นมากกว่าก่อนการฝึกอบรม

สรุปว่า ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ จึงควรมีอายุ 18 – 25 ปี บริบูรณ์ เป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้น เริ่มมีวุฒิภาวะ เป็นผู้มีความสมบัติด้านจิตใจอ่อนโยนมีเมตตา มีความสนใจงานด้านอาสาสมัคร เพื่อช่วยเหลือดูแลแก้ไขปัญหาสังคมร่วมกัน เพื่อให้โอกาสให้น้องๆที่เคยผิดพลาดพลั้งในชีวิต บางคนมีประสบการณ์จากการดำเนินชีวิตประจำวันด้วยความจำเป็นบีบบังคับ บางคนมีประสบการณ์จากครอบครัวฝึกสอนกล่อมเกล่า บางคนมีประสบการณ์จากความเหลือเฟือด้านปัจจัยสี่ ทำให้นึกสนุกเกิดความคิดด้านบวกอยากช่วยเหลือคนด้อยโอกาสกว่าและกลายเป็นการเพาะปลูกอุปนิสัยการเสียสละ สร้างจิตอาสาจิตสาธารณะให้เกิดขึ้น แม้จะมีเหตุปัจจัยที่มาแตกต่างกัน แต่เมื่อตกผลึกเป็นผลิตผลแห่งความมีจิตอาสาจิตสาธารณะแล้ว ย่อมเป็นคุณต่อการแนะนำ ชี้ทางสว่างเป็นธรรมทาน ต่อผู้มีติดบอด ผู้สับสนในชีวิตได้ ยิ่งเป็นเยาวชนที่ด้อยโอกาสแล้วใช้ความพากเพียรต่อสู้ฟันฝ่าชีวิตด้วยตนเอง จนมีชัยชนะเหนืออุปสรรคปัญหาทั้งปวงได้ หรือได้รับโอกาสจากผู้มีเมตตาในสังคม ยิ่งเป็นตัวอย่างหรือกรณีศึกษาที่วิเศษที่สุดที่จะนำมาถ่ายทอดแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่อผู้ผิดพลาดในชีวิต เพราะความมีต้นทุนที่ดีกว่าหรือเท่ากัน และความเป็นเยาวชนด้วยกัน ย่อมจะสื่อสารกันได้อย่างเข้าใจง่ายกว่าและทำให้รู้สึกเชื่ออย่างสนิทใจในความเป็นไปได้ของการแก้ไขปัญหาในวิถีชีวิต อย่างไม่รู้สึกรู้สีกแตกต่างกันไป ซึ่งบทบาทนี้เน้นไปที่เด็กและเยาวชนเป็นเป้าหมายหลัก เพราะผู้ใหญ่ที่กระทำผิดแล้วถูกคุมประพฤติมีอาสาสมัครคุมประพฤติดูแลอยู่แล้ว โดยสำนักงานคุมประพฤติในแต่ละจังหวัดที่มีความพร้อมด้านงบประมาณหรือจังหวัดที่ได้รับความเห็นชอบจากกรมคุมประพฤติให้จัดฝึกอบรมสามารถนำชุดกิจกรรมฝึกอบรมนี้ไปจัดฝึกอบรมได้ตามวัตถุประสงค์ ตารางเวลา ขั้นตอนและเทคนิควิธีการที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะจังหวัดที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นของผู้กระทำผิดที่เป็นเยาวชนแล้วถูกคุมประพฤติ แต่เจ้าหน้าที่คุมประพฤติและอาสาสมัครคุมประพฤติมีไม่เพียงพอและยังไม่มียุวอาสาสมัครคุมประพฤติทำภารกิจหน้าที่นี้ จำเป็นต้องมียุวอาสาสมัครที่ดีไว้เป็นต้นแบบหรือกระจกสะท้อนวิธีคิด และยังรวมถึงหน่วยงานองค์กรอื่นที่มีหน้าที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม สิทธิและเสรีภาพความเสมอภาคของคนในสังคม สามารถนำไปจัดฝึกอบรมได้ เพื่อผดุงความยุติธรรมและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างมนุษย์กับมนุษย์และมนุษย์กับธรรมชาติ ซึ่งเป็นดุลยภาพที่มีความสำคัญต่อโลกที่ต้องรักษาไว้ จำเป็นจะต้องมียุวอาสาสมัครซึ่งเป็นคลื่นลูกใหม่ไว้สืบสานเจตนารมณ์เพื่อความไม่ขาดตอนทางด้านการปฏิบัติด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

อาสาสมัครหรือยุวอาสาสมัครกลุ่มอื่น ๆ ทำงานด้านรณรงค์ต่อต้านหรือชักชวนโน้มน้าวกลุ่มคนที่มีจิตใจเฝื่อนเถียงหรือสนใจในด้านนั้น ๆ อยู่เป็นทุน แต่อาสาสมัครหรือยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ต้องทำงานเพื่อชักจูง แนะนำ หรือเป็นตัวอย่างรณรงค์ให้กลุ่มคนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงหรือผู้ที่กระทำผิดแล้ว ให้กลับตัวกลับใจ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมความคุ้นชิน คิดบวกหรือเอาชนะอำนาจใฝ่ต่ำให้ได้ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มที่คิดลบเป็นทุนอยู่แล้ว จึงต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ ความพากเพียรพยายามและหนักแน่นมากกว่ายุวอาสาสมัครกลุ่มอื่น ๆ เพราะต้องดำรงตนเองให้อยู่ในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เพื่อเป็นตัวอย่างให้กับกลุ่มเป้าหมายด้วย หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลเกี่ยวกับกิจกรรมการฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนนโยบายนี้อย่างต่อเนื่อง นอกจากจะเป็นการทำงานเชิงรุกแบบพลวัตแล้ว ยังเป็นการน่านโยบายที่กรมเสนอขึ้นมาปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรม ทุกคนสัมผัสได้ เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรนำชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ไปใช้เพื่อฝึกอบรมกับเยาวชนในหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อปลูกฝังและส่งเสริมให้เยาวชนใส่ใจและเห็นความสำคัญของการมีจิตอาสา จิตสาธารณะ ตระหนักในคุณค่าความสำคัญของเยาวชนที่เป็นพลังสำคัญ เพื่อดูแลสังคมส่วนรวมร่วมกัน ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์
2. เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการนำชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ผู้นำชุดกิจกรรมฝึกอบรมนี้ไปใช้ ควรศึกษารายละเอียดของชุดกิจกรรมฝึกอบรมนี้ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ และสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในแต่ละท้องที่แต่ละภูมิภาค ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อต่อยอดให้ทันกับการแก้ไขปัญหาของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างเป็นพลวัต อันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมในระดับที่กว้างขวางออกไป
2. ควรดำเนินการวิจัยในชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยพัฒนากับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ด้วยการเพิ่มเนื้อหาสาระถัดๆ ทยายเวลาการทดลอง มีการติดตามผลเป็นระยะ และกระทำอย่างต่อเนื่องเพื่อถ่วงดุลย์กับปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นไม่เว้นแต่ละวันและหลากหลายเล่ห์เหลี่ยมวิธีการเกิดปัญหา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกพรรณ กัลป์ยานสุต. (2551). แนวทางการใช้มาตรการทำงานบริการสังคมของไทยในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด. สำนักงานกิจการยุติธรรมกระทรวงยุติธรรม.
- กฤษฎี โพธิ์ศรี. (2555). การพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครกู้ชีพ ในการบริการการแพทย์ฉุกเฉินของหน่วยกู้ชีพขั้นพื้นฐาน อำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม. สืบค้นเมื่อ 8 มิถุนายน 2557 จาก <http://thailand.digitaljournals.org/index.php/RDHSJ/article/viewFile/13620/13065>.
- กฤษฎาภัสร์ ขาวปทุมทิพย์. (2556). การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการส่งเสริมสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานักศึกษาใหญ่. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กรมคุมประพฤติ. (2548). การประเมินผลสัมฤทธิ์ของงานคุมประพฤติประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548. กลุ่มงานติดตามประเมินผล กองแผนงานและสารสนเทศ กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม
- กรมคุมประพฤติ. (2551). เอกสารประกอบการอบรมอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (Office of the Welfare Promotion Commission for Teachers and Education Personnel) (สกสค.) ลาดพร้าว กรุงเทพฯ.
- กรมคุมประพฤติ. (2553). การประเมินผลสัมฤทธิ์การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน. กลุ่มงานติดตามประเมินผล กองแผนงานและสารสนเทศ กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม
- กรมคุมประพฤติ. (2554). คู่มือประกอบการอบรมอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (Office of the Welfare Promotion Commission for Teachers and Education Personnel) (สกสค.) ลาดพร้าว กรุงเทพฯ.
- กรมคุมประพฤติ. (2557). คู่มือ ประกอบหลักสูตรการอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ. กองกิจการชุมชนและบริการสังคม กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม.
- กรมคุมประพฤติ. (2557). 16 มีนาคม วันอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. (แผ่นพับ).
- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. กลุ่มงานข้อมูลและสารสนเทศ สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2559 จาก http://social.nesdb.go.th/SocialStat/StatReport_Final.aspx?reportid.
- กรมราชทัณฑ์. (2553). การพัฒนารูปแบบและกระบวนการในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดของกรมราชทัณฑ์. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานพัฒนาระบบการพัฒนาพฤตินิสัย สำนักวิจัยและพัฒนา ระบบกรมราชทัณฑ์ กรมราชทัณฑ์.

- กัมปนาท บริบูรณ์. (2550). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองและวิธีคิดตามแนวคิดเป็นของนักเรียนโรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองโดยวิธีกระบวนการกลุ่ม. ปรินญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต (กศ.ด.) (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กาญจนา รอดแก้ว (2550). การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของเครือข่ายการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนเขตภาคกลาง. ปรินญาครุศาสตรดุสิตบัณฑิต สาขาวิชา การศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทาง การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิ่งแก้ว อารีรักษ์ และคณะ. (2549). การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบหลากหลาย : องค์ความรู้จากการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปเพื่อการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน. กรุงเทพฯ: เกรทเอดดูเคชั่น จำกัด.
- เกรียงไกร วิสุววรรณ. (2532). แนะนำสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนนทบุรี, หนังสือที่ระลึกเนื่องในโอกาส เปิดสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนนทบุรี.
- เกศยา ยงภูมิพุทธา. (2551). การประเมินผลการฝึกอบรมโครงการพัฒนาอาชีพแบบบูรณาการเพื่อแก้ปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน ของกลุ่มแม่บ้าน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ปรินญา การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- คมกฤษ จันทร์ขจร. (2551). การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาตามอรรถาศัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต. ปรินญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต (กศ.ด.) (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จงกลนี ชุตินาเทวินทร์. (2544). การฝึกอบรมเชิงพัฒนา (Training and Development). กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จิรัฐ แก้วกุล. (2554). แนวทางการพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาเทียบเท่าของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอรรถาศัยเขตบางรัก. ปรินญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่, กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ณรัชต์ เศวตนันทน์. (2558). *อธิปไตยกรรมคัมภีร์ประพจน์กับนโยบายขับเคลื่อนการดำเนินงานของกรมคัมภีร์ประพจน์เน้นเชิงคุณภาพเป็นที่ประจักษ์ต่อสังคม*. วารสารกรมคัมภีร์ประพจน์ ปีที่ 22 ฉบับที่ 3 เมษายน – มิถุนายน 2558.
- ณัฐกิตติ์ พลประสิทธิ์. (2550). *การปฏิบัติงานของอาสาสมัครคัมภีร์ประพจน์ (อ.ส.ค.) ในการดูแลผู้กระทำผิด กรณียาเสพติด : ศึกษากรณี ผู้ถูกคัมภีร์ประพจน์และผู้ปกครอง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ*. ปรินญาจารย์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารทั่วไป วิทยาลัยบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐลักษณ์ ศรีมีชัย. (2554). *การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการปฏิบัติงานของอาสาสมัครการศึกษา นอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน*. ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (ค.ด.). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนิดา สุทธิคณะ. (2553). *ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการจัดการความรู้กับผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานขององค์กร : กรณีศึกษากรมคัมภีร์ประพจน์*. ปรินญาจารย์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- ชูชัย สมितिไกร. (2551). *การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2550). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เชียรศรี วิวิธสิริ. (2534). *จิตวิทยาการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ไชยันต์ โตเทศ (2551). *การใช้กิจกรรมมุ่งปฏิบัติงานที่ปฏิบัติงานที่เน้นประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษและความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว*. ปรินญาจารย์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ชัยฤทธิ์ โพธิ์สุวรรณ. (2544). *ปรัชญาตะวันตกและการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2555). *สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: วี พรินท์ (1992).
- เดิมนทรัพย์ จันเพชร. (2556). *การพัฒนาแบบการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะการปฏิบัติงานของผู้ช่วยพยาบาลโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและสุนทรียสนทนา*. ปรินญาจารย์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (กศ.ด.) (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ทวีศักดิ์ ไชยมาโย. (2545). การพัฒนาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการสอนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของครูแกนนำปฏิรูปการเรียนรู้กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (วิทยาศาสตร์). นครพนม: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม.
- ทิตนา แหมมณี. (2552). วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทพประสิทธิ์ กุลธวัชชัย. (2554). การนันทนาการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนากกร จารุตั้งสกุล. (2549). การศึกษาผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) (นโยบายสาธารณะ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชนากกร โสจินดา. (2551). การพัฒนาบทเรียนมุ่งปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางการฟัง-พูดภาษาอังกฤษและทัศนคติต่อการทำงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชนากิต. (2543). ประเพณี พิธีมงคล และวันสำคัญของไทย. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.
- ชนพร นิธิพฤทธิ. (2556). การพัฒนาบุคลากรของสำนักงานคุมประพฤติประจำศาลแขวงพระนครใต้. กรุงเทพฯ : กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม
- ธรรมพล ศรีสุวรรณ พรชฎาธร. (2557). บทเรียนอาสา : เมื่องานอาสาสมัครเป็นหนึ่งเครื่องมือในการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ศูนย์อาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต
- นวรินทร์ ตาก่อนทอง. (2553). จิตสาธารณะ : คุณลักษณะของเด็กไทยที่พึงประสงค์. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2558. จาก <http://learners.in.th/blog/krujo2007/390763>.
- นันทวัฒน์ ภัทรกรนันท์. (2555). การพัฒนาชุดฝึกอบรมโดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับอาสาสมัคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (กศ.ด.) (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2550). 45 ปี กรมการพัฒนาชุมชน : เปลี่ยนแปลงเพื่อประชาชน. กรมการพัฒนาชุมชน กรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ : บริษัท ราไทย เพลส จำกัด.
- นุชลี อุปภัย. (2556). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เบญญาภา ทองสัมฤทธิ์. (2553). การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครคุมประพฤติในการช่วยเหลือและแก้ปัญห ผู้กระทำความผิดในชุมชน กรณีศึกษา สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดสระแก้ว, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยบริหารรัฐกิจ. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา

- บุญเกื้อ คอระหาเวช. (2542). *นวัตกรรมการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 9)*. กรุงเทพฯ: บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. (2545). *การวัดการประเมินการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษาตามแนวพระราชดำริ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประทุม อังการโรหิต. (2551). *ปรัชญาปฏิบัตินิยม : รากฐานปรัชญาการศึกษาในสังคมประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประณัฐ กิจรุ่งเรือง. (2553). *การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้กรณีศึกษาทางศาสตร์การเรียนรู้การสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาวิชาชีพครู. ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2000). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ
- พนิจดา วีระชาติ. (2534). *การฝึกอบรมกับการพัฒนาอาชีพ (Training With Occupational Development)*. ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- พรณิภา เพชรบุญมี, ดวงกมล โพธิ์นาค และมนต์ชัย เทียนทอง (2556). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ตามประสบการณ์ของเดวิด โคลป์ โดยใช้กฎการจำแนกเทคนิคต้นไม้ตัดสินใจ. สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ แขวงวงศ์สว่าง เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร*
- พรพิมล พรพิรชนม์. (2550). *การจัดกระบวนการเรียนรู้. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. สงขลา: เทมการพิมพ์.*
- พะยอม วงศ์สารศรี. (2526). *จิตวิทยาการศึกษา. ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร.*
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2544). *พุทธวิธีในการสอน*. กรุงเทพฯ: บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2550). *ธรรมนุญชีวิต*. กรุงเทพฯ: บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2559 จาก <http://www.dhammadownload.com/forums/viewtopic.php?>
- พิเชษฐ ศรีสุข. (2558). *จิตสาธารณะ : คืนความยั่งยืนสู่ธรรมชาติ (Public Mind : Restoring Sustainability for Mankind)*. วารสารวิชาการแพรวกาพสนธิ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาพสนธิ์, ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2558.

- พีระชิต หอมโกศล และคณะ. (2542). การวิจัยสำรวจสภาพปัญหาในการปฏิบัติงานอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ศึกษากรณีอาสาสมัครคุมประพฤติกรุงเทพมหานคร. ปรินญา รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- พุ่มพฤษ์ กำสมุท. (2551). การประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ (Experiential learning process : ELP). วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ว.มร.ม. ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2551 : 81-90.
- พิสนุ พงศ์ศรี. (2554). การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2527). พัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม (Adolescent Development and Upbringing) สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์. หน่วยที่ 1-8. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2550). ประมวลสาระชุดวิชาวิทยาการจัดการการเรียนรู้ (Learning management science) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. หน่วยที่ 12 การสอนเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติ. สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- มาลินี จุฑะรพ. (2541). จิตวิทยาการเรียนรู้การสอน. ภาคจิตวิทยาและการแนะแนว สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร.
- มินตรา สารรักษ์ และคณะ. (2551). โครงการเสริมสร้างศักยภาพอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เขตลุ่มน้ำห้วยข้าวสาร จังหวัดอุบลราชธานี (โครงการวิจัยการพัฒนาหมู่บ้านห้วยข้าวสารเพื่อแก้ปัญหาคความยากจนประเด็นสุขภาพระยะที่ 3) มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม. (2014). เส้นทางการเรียนรู้โลกและสังคมด้วยจิตอาสา มหกรรมจิตอาสาในสถาบันการศึกษา 2013 – 2014. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างสุขภาพ สสส.
- ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี. (2549). การสร้างชุดกิจกรรมด้วยตนเอง. อุดรดิตถ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- ราณี รัชพงษ์. (2547). การเรียนรู้จากประสบการณ์. วารสารสารานุกรม ศึกษาศาสตร์ ฉบับที่ 32 (เมษายน 2547). กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2540). สถิติวิทยาทางการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิเชียร วาสนา. (2534). บทบาทของอาสาสมัครคุมประพฤติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด : ศึกษาเฉพาะกรณีอาสาสมัครคุมประพฤติประจำศาลอาญากรุงเทพใต้. หลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง (บ.ย.ส.) รุ่นที่ 7 วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.

- วีระกุล อรรถะนาค. (2555). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตแรงงานต่างด้าว. ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ ภาควิชาการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์และสังคม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศักดิ์ ด้อยหล้า. (บทคัดย่อ). การพัฒนาชุดฝึกอบรมการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย สำหรับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน. วารสารวิจัย มข. 15 (11) : พฤศจิกายน 2553: pdf.
- ศักดิ์ โมกขมรรคกุล. (2540). คู่มือตุลาการเกี่ยวกับกับงานคุมประพฤติ. กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม.
- ศรีสุข มงกุฎวิสุทธิ. (2558). แนวทางการจัดตั้งเครือข่ายอาจารย์อาสา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (Establishment Guidelines for Volunteer-Lecturer Network of Thammasat University). วารสารสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 มกราคม-มิถุนายน 2558.
- ศุภรัตน์ รัตนมูขัย. (2551). ระบบการบริหารจัดการงานอาสาสมัคร : ศึกษากรณี มูลนิธิพุทธรณีนี้อัจฉริยะ. นนทบุรี: เซน พรินติ้ง.
- ศูนย์อำนวยความสะดวกด้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.). สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กระทรวงยุติธรรม (ป.ป.ท.). สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2559 จาก [http:// www.pacc.go.th/cnac/](http://www.pacc.go.th/cnac/).
- สนอง โลหิตพิเศษ. (2544). ปรัชญาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบ. เอกสารอัดสำเนา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สนอง โลหิตพิเศษ. (2548). การศึกษาตลอดชีวิต. เอกสารอัดสำเนา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมคิด อิศระวัฒน์. (2543). การสอนผู้ใหญ่. ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมชาติ กิจยรรยง. (2539). เกมและกิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลากร. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สมชาย มณีซัชชवाल. (2550). การพัฒนาชุดฝึกอบรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เรื่องแนวทางการผลิตอาหารตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดี. ปริญญาศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ (กศ.ด.). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมทนา บุญรังสิมันต์. (2527). การคุมประพฤติผู้ใหญ่ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. งานสถิติประเมิณผลและวางแผนและคณะทำงานประชาสัมพันธ์. สำนักงานคุมประพฤติกลาง สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ กระทรวงยุติธรรม.

- สมพล เข้มกำเนิด (2556). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้นำเยาวชนเพชรบุรีเพื่อเสริมสร้างจิต
สาธารณะ. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา; วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี, ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 เดือนตุลาคม –
ธันวาคม 2556: 45.
- สมพงษ์ สิงหะพล. (2542, มิถุนายน-ตุลาคม). ต้องสอนให้เกิดจิตสำนึกใหม่ (*New consciousness*).
13(27): 15-16
- สมยศ วัฒนภิรมย์. (2554). คู่มือประกอบการอบรมอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและ
บุคลากรทางการศึกษา (Office of the Welfare Promotion Commission for Teachers
and Education Personnel) (สกสค.) ลาดพร้าว
- สมหวัง คุรุรัตน์. (2539). การฝึกอบรม : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาเทคโนโลยี
ทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เสาวนีย์ เสนาสุ. (2532). งานอาสาสมัครและกิจกรรมเยาวชน. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- เสาวนีย์ ประทีปทอง และคณะ. หนังสือการงานอาชีพและเทคโนโลยี สถาบันพัฒนาคุณภาพ
วิชาการ (พว.). สืบค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2557 จาก <http://www.thaigoodview.com/node/130090>.
- สิริอร วิชชาวุธ. (2554). จิตวิทยาการเรียนรู้. ภาควิชาจิตวิทยา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุกิจ ศรีพรหม. (2541). ชุดการสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. วารสารวิชาการ. 1(9): 68.
- สุเทพ หุ่นสวัสดิ์. (2540). การพัฒนาชุดฝึกอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ สำหรับ
นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในวิทยาลัยเทคนิค. ปรินญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (กศ.ด.). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุนิสา เลี้ยงสุขสันต์. (2554). การพัฒนากระบวนการเรียนรู้สำหรับผู้ประกอบการค้าส่งและค้าปลีก.
ปรินญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ด.). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุมาลี มาดำ. เปิดโลกยุคธรรม. วารสารยุติธรรม กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. สืบค้นเมื่อ 23
ตุลาคม 2557 จาก http://website2556.moj.go.th/upload/main_magazine/uploadfiles/1495col_1784.pdf.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2556). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2547). จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2551). *รวมบทความแนวคิดทางอาชีวศึกษาและการศึกษาผู้ใหญ่*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.). *พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550*. กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- อนันต์ ศรีโสภณ. (2541). *เครื่องมือวิจัยและวิธีการตรวจสอบคุณภาพ*. มปป.
- อนุชาติ พวงสำลี และวีรบูรณ์ วิสารทสกุล. (2540). *ประชาสังคม : คำ ความคิด และความหมาย*. กรุงเทพฯ : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- อภิญญา เคนบุปผา. (2546). *การพัฒนาชุดกิจกรรมทดลองวิทยาศาสตร์ เรื่องสารและสมบัติของสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) (วิทยาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรนิตย์ บุญยรัตพันธุ์. (2547). *มาตรการทางกฎหมายในการใช้วิธีการคุมประพฤติแบบเข้ม*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. นิติศาสตร์ (นิติศาสตร์).
- อรพรรณ สุธาพันธ์. (2551). *กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภาพยนตร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. ปริญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.
- อรรธรณ บุญสมปาน. (2551). *การใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านคำศัพท์และความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. ปริญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). *หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง)*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
- อัญชลี พัฒนสาร. (2547). *แนวทางการพัฒนาการทำงานบริการสังคม สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม*.
- อัศรัตน์ พูลกระจ่าง. (2547). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมหัวหน้างานเพื่อพัฒนาหลักสูตรการสอนงานปฏิบัติในสถานประกอบการ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมดุสิตบัณฑิต (ค.อ.ต.) (วิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- อาชัญญา รัตนอุบล. (2542). *กระบวนการการฝึกอบรมสำหรับการศึกษานอกระบบโรงเรียน*. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อิสราภาพ มาเรียน. (2556). *การเสริมสร้างอาสาสมัครสาธารณสุขในการจัดการขยะที่สอดคล้องกับภูมิสังคมของชุมชนชาวเขาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ ตำบลปากกลาง อำเภอปัว จังหวัดน่าน*. วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556.
- อุ้นดา นพคุณ. (2527). *การศึกษาผู้ใหญ่เชิงปรัชญา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อุ้นตา นพคุณ. (2528). *แนวคิดทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการพัฒนาชุมชนเรื่อง คิดเป็น*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2558). 20 กันยายน วันเยาวชนแห่งชาติ. สืบค้นเมื่อ 12 พฤษภาคม 2557 จาก <http://www.culture.go.th/cday/index.php?option=com>.
- Burnard, Philip. (1989). *Teaching Interpersonal Skills: a handbook of experiential learning for health professionals*. (Therapy in practice; 10). Great Britain: St Edmundsbury Press.
- Dunn, Kenneth J., Dunn, Rita. (1998). *Practical Approaches to Individualizing Staff Development for Adults*. Westport, Conn. : Praeger.
- Kolb, David. A., Irwin M, Rubin, and Joyce Osland. (1979). *ORGANIZATIONAL PSYCHOLOGY a book of readings*. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall.
- Kolb, David. A., Irwin M, Rubin, and Joyce Osland. (1991). *ORGANIZATIONAL PSYCHOLOGY : and Experiential Approach to Organizational* . Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall.
- Kolb, David A. (1984). *Experiential Learning : Experience as the source of Learning and Development*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- Joseph Alsford, Marko Curuvija, Annika Malewski. (2013). *Outdoor Experiential Learning Processes : Engaging Influential Professionals in Strategic Leadership towards Sustainability*. School of Engineering Blekinge Institute of Technology Karlskrona, Sweden. Master's Degree Thesis : pdf
- Merriam and Brockett, (1997): อ้างจาก รุ่งอรุณ ไสยโสภณ. (2551). *เอกสารสาระหลักการและแนวคิดประกอบการดำเนินงาน กศน. : คัมภีร์ กศน. หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ*.
- Maria Chrysostomou. (2013). *Primary Teachers' Perceptions and Attitudes on the Status of Experiential Learning in Outdoor Language Teaching in Cyprus*. Department of Culture and Communication National Centre for Outdoor Education. Master in Outdoor Environmental Education and Outdoor Life, Master's Degree Thesis: pdf
- SWU MAGAZINE. SWU NEWS. วารสารรายเดือน ฉบับที่ 104 กุมภาพันธ์ 2559 : 3
- T.Grady, Robert. (2006, November). *A philosophical Examination of experiential learning theory for agricultural education*, Journal of Agricultural Education Vol 47 (1)
- Wulff-Risher, Linda. (1997, November). *Using Experiential Learning to teach evaluation skill*, Journal of Agricultural Education Vol 38 (3)

- นายอภัย เอียดบัว. (2557, 29 ตุลาคม). ผอ. สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดฉะเชิงเทรา. สัมภาษณ์
โดย สมบัติ ทิพประมวล ที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดฉะเชิงเทรา
- นางพัชรินทร์ สิงห์พุทธา. (2557, 29 ตุลาคม). พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สำนักงานคุม
ประพฤติจังหวัดฉะเชิงเทรา สัมภาษณ์โดย สมบัติ ทิพประมวล ที่สำนักงานคุมประพฤติ
จังหวัดฉะเชิงเทรา
- นางมณีนรรัตน์ บุญฤทธิ์. (2557, 26 พฤศจิกายน). ผอ. สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดอุดรธานี.
สัมภาษณ์โดย สมบัติ ทิพประมวล ที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดอุดรธานี
- นายสายนต์ กลางนอก. (2557, 26 พฤศจิกายน). พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สำนักงานคุม
ประพฤติจังหวัดอุดรธานี. สัมภาษณ์โดย สมบัติ ทิพประมวล ที่สำนักงานคุมประพฤติ
จังหวัดอุดรธานี
- นางสิรินารถ ศุกรโยธิน. (2557, 2 ธันวาคม). ผอ. สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลำพูน. สัมภาษณ์
โดย สมบัติ ทิพประมวล ที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลำพูน,
- นายทศพร หล้าแหล่ง. (2557, 2 ธันวาคม). พนักงานคุมประพฤติจังหวัดลำพูน. สัมภาษณ์โดย
สมบัติ ทิพประมวล ที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลำพูน
- นางนิตยา คงสุวรรณ. (2557, 24 ธันวาคม). ผอ.สำนักงานคุมประพฤติกรุงเทพมหานคร 4 (มีนบุรี).
สัมภาษณ์โดย สมบัติ ทิพประมวล ที่สำนักงานคุมประพฤติกรุงเทพมหานคร 4 (มีนบุรี),
- นายอริพัฒน์ สุวรรณธนาภักย์. (2557, 24 ธันวาคม). พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ
สำนักงานคุมประพฤติกรุงเทพมหานคร 4 (มีนบุรี). สัมภาษณ์โดย สมบัติ ทิพประมวล ที่
สำนักงานคุมประพฤติกรุงเทพมหานคร 4 (มีนบุรี),

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ

หนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย / แบบสอบถาม

1. อ.ดร.ชไมพร ดิสถาพร	ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อ.ดร.นันทวัฒน์ ภัทรกรนนท์	ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. นางอรปภา ชาทิน้ำเพชร	ผู้อำนวยการวิทยากรย์ 6 สำนักงานยุวกาชาด
สภากาชาดไทย
4. นายอภัย เอียดบัว	ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดฉะเชิงเทรา
5. นางพัชรินทร์ สิงห์พุทธา	พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ สำนักงานคุม
ประพฤติจังหวัดฉะเชิงเทรา

รายนามคณะครู / วิทยากร

ในการทดลองใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรม
เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ
ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

ณ ศูนย์ กศน. อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
ระหว่างวันที่ 9 – 11 ตุลาคม พ.ศ. 2558

1. นางเบญจพร จันเจริญ	ผอ. กศน. อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
2. นางสุทธิดา แสงคำ	ครู กศน. อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
3. น.ส. จุฑามาศ หลิมตระกูล	ครู กศน. อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
4. น.ส. ปาริฉัตร อินทรักษา	ครู กศน. อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
5. นายจรานุวัฒน์ ศรีจันทร์	ครู กศน. อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
6. นายอาทิตย์ อ่วมเครือ	ครู กศน. อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
7. น.ส. สุรารักษ์ เขยกลีน	ครู กศน. อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
8. น.ส. ภาณมาศ วงศ์แก้ว	ครู กศน. อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
9. นายวิวัฒน์ อ่อนสุข	งานกิจกรรม สำนักงานคุมประพฤติจังหวัด
เพชรบุรี
10. นายประสพโชค อ่อนสะอาด	อาสาสมัครคุมประพฤติ จังหวัดเพชรบุรี

ภาคผนวก ข
หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล
หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ยธ ๐๓๑๔/ 0091

กรมคุมประพฤติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ
อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ชั้น ๖
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่
กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

๗ มกราคม ๒๕๕๘

เรื่อง อนุญาตให้เก็บข้อมูลประกอบการทำวิจัย

เรียน ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร กศ.ด.(การศึกษาผู้ใหญ่)

อ้างถึง หนังสือคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ ศธ ๐๕๑๙.๑๐.๐๕/๒๒๑ ลงวันที่
๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๗ เรื่อง ขอเอกสารข้อมูลเบื้องต้นในการทำปริญญานิพนธ์

ตามหนังสือที่อ้างถึงคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ขออนุญาตให้
นายสมบัติ ทิพประมวล นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรม
ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ นั้น

กรมคุมประพฤติ อนุญาตให้ นายสมบัติ ทิพประมวล เก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิจัย
กับกลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานคุมประพฤติ อาสาสมัครคุมประพฤติ และยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ
ของสำนักงานคุมประพฤตินำร่อง ทั้งหมด ๕ แห่ง ได้แก่ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดอุดรธานี สำนักงาน
คุมประพฤติจังหวัดลำพูน สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดยะลา สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดมโนบุรี
และสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนครราชสีมา ทั้งนี้ ขอให้ติดต่อประสานงานกับสำนักงานคุมประพฤติ
ด้วยตนเองอีกครั้งหนึ่ง และกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลเป็นเด็ก ผู้วิจัยจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง
เป็นลายลักษณ์อักษรก่อนดำเนินการเก็บข้อมูล และกำชับมิให้มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง
และพึงระมัดระวังเรื่องการรักษาความลับในข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างอย่างเคร่งครัด อนึ่ง เพื่อให้การนำ
ผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในเชิงวิชาการ ภายหลังจากที่นิตินิตจัดทำผลงานวิจัยเสร็จสิ้นแล้ว กรมคุมประพฤติ
ขอความร่วมมือให้นิตินิตจัดส่งผลงานวิจัยให้กับกรมคุมประพฤติ จำนวน ๑ เล่ม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายเต็มพูน นิมประสิทธิ์)

รองอธิบดีกรมคุมประพฤติ ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมคุมประพฤติ

สถาบันวิจัยและพัฒนา

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๔๘๓๔-๕

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๘๔๔

ที่ ศธ 0519.12/2160

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

28 พฤษภาคม 2558

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานคณบดีจังหวัดฉะเชิงเทรา

เนื่องด้วย นายสมบัติ ทิพประมวล นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโทเรื่อง “การพัฒนาข้อตกลงร่วมมือกับโรงเรียนอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์” โดยมี อาจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์ และ อาจารย์ ดร.ปิยะพงษ์ โสยโสภณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม แบบประเมิน และแบบทดสอบ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายสมบัติ ทิพประมวล และ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

๓ / —

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 098-384-8431

ที่ ศธ 0519.12/2461

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

28 พฤษภาคม 2558

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์ ดร.นันทวัฒน์ ภัทรกรนันท์

เนื่องด้วย นายสมบัติ ทิพประมวล นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมบูรณาการศาสตร์คุณประเพณีด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์” โดยมี อาจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์ และ อาจารย์ ดร.ปิยะพงษ์ ไสยโสภณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม แบบประเมิน และแบบทดสอบ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายสมบัติ ทิพประมวล และ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 098-384-8431

ที่ ศธ 0519.12/2515

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

29 พฤษภาคม 2558

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดฉะเชิงเทรา

เนื่องด้วย นายสมบัติ ทิพประมวล นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรม ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์” โดยมี อาจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์ และ อาจารย์ ดร.ปิยะพงษ์ ไสยโสภณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญ นางพัชรินทร์ สิงห์พุดา เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม แบบประเมิน และแบบทดสอบ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายสมบัติ ทิพประมวล และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 098-384-8431

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 15664

ที่ ศธ 0519.12/2156

วันที่ 29 พฤษภาคม 2558

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นายสมบัติ ทิพประมวล นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรบ ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์” โดยมี อาจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์ และ อาจารย์ ดร.ปิยะพงษ์ ไสยโสภณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.ชไมพร ดิสถาพร เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม แบบประเมิน และ แบบทดสอบ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายสมบัติ ทิพประมวล และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิติ โทรศัพท 098-384-8431

ที่ ศธ 0519.12/2159

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

29 พฤษภาคม 2558

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานยูวกาชาดไทย

เนื่องด้วย นายสมบัติ ทิพประมวล นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมยูวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์” โดยมี อาจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์ และ อาจารย์ ดร.ปิยะพงษ์ ไสยโสภณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์อรประภา ชาดิน้ำเพชร เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม แบบประเมิน และแบบทดสอบ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้นายสมบัติ ทิพประมวล และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 098-384-8431

ภาคผนวก ค
แบบสัมภาษณ์ (แบบมีโครงสร้าง)

เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุทธศาสตร์คุ้มครองประเพณี ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) ในการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของพนักงานคุ้มครองประเพณี อาสาสมัครคุ้มครองประเพณี และยุทธศาสตร์คุ้มครองประเพณี เกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุทธศาสตร์คุ้มครองประเพณีด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 นิยามความหมาย และวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์

ตอนที่ 3 ประเด็นการสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์มายังท่าน เพื่อโปรดสละเวลาพิจารณาให้การสัมภาษณ์ เพื่อแสดงทัศนะของท่าน ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำผลการสัมภาษณ์ของท่านไปใช้ในการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุทธศาสตร์คุ้มครองประเพณีด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ต่อไป

3. ข้อมูลการสัมภาษณ์ของท่าน ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับ และใช้สำหรับการทำปริญญานิพนธ์เท่านั้น โดยถือเป็นความลับซึ่งจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ – นามสกุล.....
2. อายุ.....
3. ตำแหน่ง.....
4. สังกัด.....

ตอนที่ 2 นิยามความหมายและวัตถุประสงค์ของการสัมมนา

2.1 นิยามความหมาย

การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) คือกระบวนการสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติ ด้วยการนำประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาบูรณาการเพื่อสร้างการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ขึ้น มี 4 ขั้นตอน คือ 1. ได้ลองฝึกทดลองถูก (ขั้นสร้างประสบการณ์ (Concrete Experience)) 2. ได้คิดทบทวนประสบการณ์ที่ได้ทำลงไป (ขั้นสังเกตปฏิกิริยาตอบสนอง (Reflective Observation)) 3. ได้ก่อเกิดองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นหลักการตรงกัน (ขั้นมนทัศน์เชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization)) 4. ได้ทดลองนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่แตกต่างกัน (ขั้นทดลองหรือประยุกต์แนวคิด (Active Experimentation))

2.2 วัตถุประสงค์ของการสัมมนา

วัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็น ความต้องการของพนักงานคุมประพฤติ อาสาสมัครคุมประพฤติ และยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ที่จัดกิจกรรมฝึกอบรม และเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม ซึ่งได้ดำเนินการไปแล้ว 5 จังหวัดนำร่อง ในทิศทางที่สอดคล้องกับนโยบายของกรมคุมประพฤติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมฝึกอบรมสำหรับยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ทั้งภาคทฤษฎี (ปรัชญา วิชาการ หลักการ) ภาคปฏิบัติ (การจัดกิจกรรมฝึกอบรม) ระยะเวลา สถานที่ และวิทยาการที่ใช้ในการจัดกิจกรรมฝึกอบรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติที่ผ่านกิจกรรมฝึกอบรมแล้ว ว่าควรเป็นอย่างไร และเพื่อทราบว่ายูวอาสาสมัครคุมประพฤติ ได้นำองค์ความรู้และทักษะไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือไม่ เพียงไร อันเป็นพฤติกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือสังคม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามบทบาทหน้าที่และความหมายของคำว่า อาสาสมัคร และสอดคล้องกับนโยบายของกรมคุมประพฤติที่ต้องการพัฒนาบุคลากรที่เป็นเยาวชนเพื่อมาดูแลผู้ถูกคุมประพฤติที่เป็นเยาวชน ทั้งเพื่อแก้ปัญหาความไม่สมดุลระหว่างพนักงานคุมประพฤติ อาสาสมัครคุมประพฤติ กับผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นเยาวชน ซึ่งกิจกรรมฝึกอบรมดังกล่าว เป็นนโยบายที่น่าสนใจต่อการพัฒนาต่อยอดเพื่อนำไปใช้ในพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ อีกต่อไป

ตอนที่ 3 ประเด็นการสัมภาษณ์

1. ท่านมีความคิดเห็นว่า ความเชื่อ (ปรัชญา) ของการพัฒนากิจกรรมฝึกอบรมของยูวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ควรเป็นอย่างไร

.....

2. ตามความคิดเห็นของท่าน “ยูวอาสาสมัครคุมประพฤติควรมีความรู้ในการปฏิบัติงาน” อย่างไร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบาย”

.....

3. สำหรับยูวอาสาสมัครคุมประพฤติ ควรมีการเพิ่มหน่วยการเรียนรู้กิจกรรมด้านใด เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป

.....

5. ท่านคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรมฝึกอบรมด้วยการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เหมาะสมกับยูวอาสาสมัครคุมประพฤติ ดังต่อไปนี้ควรมีลักษณะอย่างไร

1).ด้านวิธีการและเทคนิคที่ใช้ในการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

.....

2).ด้านสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

.....

3).ด้านวิทยากรที่ใช้ในการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

.....

4).ด้านระยะเวลาของการจัดกิจกรรมฝึกอบรม (1 วัน 4 ชั่วโมง)

.....

6. ท่านคิดเห็นว่าสภาพหลังการจัดกิจกรรมฝึกอบรมด้วยการเรียนรู้จากประสบการณ์แล้ว ยูวอาสาสมัครคุมประพฤติควรมีลักษณะอันพึงประสงค์อย่างไร

.....

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยวอาสาศัมคมุประพฤติ ด้วยกระบวนเรี่ยนรู้จาก
ประสพการณั

คำชี้แจง

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการณ์การจัดกิจกรรมฝึกอบรมยวอาสาศัมคมุประพฤติของสำนักงานคุมประพฤติในจังหวัดนาร่องที่ได้จัดไปแล้ว เพื่อศึกษาอุปสรรคปัญหาและแนวทางแก้ไขพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านมูลเหตุความจุงใจ ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาการ จัดกิจกรรมฝึกอบรม สื่อ วิทยากร สถานที่ เวลาและการให้ความร่วมมือจากยวอาสาศัมคมุที่เข้าอบรม ข้อมูลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายโครงการ วัตถุประสงค์และแนวทางในการพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อฝึกอบรมยวอาสาศัมคมุประพฤติด้วยกระบวนเรี่ยนรู้จากประสพการณัอันเป็นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลด้านยวอาสาศัมคมุประพฤติให้มีคุณภาพ และตอบสนองนโยบายกรมคุมประพฤติ ทั้งแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรด้านอาสาศัมคมุประพฤติที่ไม่เพียงพอไม่สมดุลงันระหว่างอาสาศัมคมุประพฤติกับผู้ถูกคุมประพฤติที่เป็นเยวชน

ดังนั้น โปรดตอบแบบสอบถามตามสภาพความต้องการและอุปสรรคปัญหาทุกข้อที่เป็นจริง ผู้วิจัยจะประมวลและวิเคราะห์สภาพการณ์และอุปสรรคปัญหาการจัดกิจกรรมฝึกอบรมของผู้ตอบแบบสอบถามในภาพรวม

แบบสอบถามนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสพการณัในการทำงาน เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการณ์การจัดกิจกรรมฝึกอบรมยวอาสาศัมคมุประพฤติ ด้านเนื้อหาวิชาการ (มีหลักการสามารถเข้าใจได้และสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เป็นจริง) ด้านกิจกรรม (เป็นรูปธรรมสามารถนำไปใช้ได้จริงในการแก้ไขปัญหาสังคม) ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อ วิทยากร สถานที่ เวลา และการให้ความร่วมมือจากผู้เข้าอบรม ด้านประสิทธิผล (มีผลสัมฤทธิ์ตามที่วางเป้าหมายเอาไว้) เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Rating Scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามอุปสรรคปัญหาการจัดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ การนำไปใช้หลังการฝึกอบรม และข้อเสนอแนะ เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open End)

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : ให้ระบุเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ที่ตรงกับสภาพของท่าน

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. อายุ () ต่ำกว่า 18 ปี () 18 - 25 ปี
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด
() ประถมศึกษา () มัธยมศึกษาตอนต้น
() มัธยมศึกษาตอนปลาย (ปวช.) () อนุปริญญา (ปวส.)

ตอนที่ 2 มูลเหตุจูงใจที่ทำให้ท่านเข้ามาเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ที่มีต่อมูลเหตุจูงใจที่ทำให้ท่านเข้ามารับการฝึกอบรมเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ รวมถึงวิชาการ สื่อ วิทยากร ผู้เข้าร่วมกิจกรรม การเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยกาเพียงช่องเดียวเท่านั้น

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	มูลเหตุจูงใจการเข้าร่วมกิจกรรมสมัครใจ มีใจรักและสนใจในการเป็นอาสาสมัคร					
2	ต้องการหาประสบการณ์ด้านอาสาสมัคร จิตสาธารณะ และเป็นเวทีฝึกฝนพัฒนาความกล้าหาญ					
3	เพื่อปลูกฝังอบรมด้านการเสียสละ จิตอาสา					
4	สนใจงานด้านยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ					
5	ต้องการช่วยเหลือผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นเยาวชน					
6	ต้องการได้รับการยอมรับการยกย่องในสังคม และเกิดความภาคภูมิใจในสังคมในระดับกว้างขวาง					
7	ต้องการใช้ความรู้ความสามารถที่มีเพื่อช่วยเหลือสังคมส่วนรวมและประเทศชาติ					
8	ต้องการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม					
	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม					
	ด้านวิชาการ					

1	เนื้อหาสาระ (ทฤษฎี, หลักการ) ของแต่ละวิชา					
2	ภาคปฏิบัติของแต่ละวิชา					
3	ประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในสภาพสังคมปัจจุบันของแต่ละเนื้อหาของแต่ละวิชา (ในขณะการฝึกอบรม)					
4	ประโยชน์ต่อการป้องกันและป้องปรามเดือนสติตนเองให้รู้เท่าทันของแต่ละวิชา (หลังการฝึกอบรม)					
	ด้านสื่อกิจกรรม					
1	สื่อการสอนกิจกรรมการฝึกอบรม					
2	วิธีการจัดกิจกรรมฝึกอบรม					
3	สถานที่สำหรับกิจกรรมฝึกอบรม					
4	วันและเวลาสำหรับกิจกรรมฝึกอบรม					
	ด้านวิทยากรฝึกอบรม					
1	ความสามารถในการถ่ายทอด					
2	ความสามารถในการสื่อสาร เทคนิค สীလာ					
3	ความสามารถในการจัดกิจกรรมฝึกอบรม					
4	ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ สิ่งเร้าใจ					
	ด้านผู้เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรม					
1	ให้ความสนใจดีมีความกระตือรือร้น					
2	มีความพร้อมเพียง สามัคคี มีระเบียบวินัย					
3	มีความองอาจกล้าหาญ พร้อมที่จะช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาสังคมในระดับเยาวชนตามวัตถุประสงค์					
4	มีพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานคุณประพฤติสามารถมองเห็นเป็นรูปธรรมสัมผัสได้					
5	มีต้นทุนด้านความเสียสละ จิตอาสา จิตสาธารณะ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาต่อยอดได้					
	ด้านการเรียนรู้จากประสบการณ์					
1	ได้ลองผิดลองถูก (สร้างประสบการณ์)					
2	ได้คิดทบทวนเกิดประสบการณ์ที่ได้ทำลงไป					
3	ได้ก่อเกิดองค์ความรู้ใหม่ ที่เป็นหลักการตรงกัน					
4	ได้ทดลองนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่แตกต่างกัน					

ตอนที่ 3 สภาพการณ์การจัดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ และข้อเสนอแนะ

1. อุปสรรคปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ คือ

.....

2. หัวข้อกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติแบบไหนที่ท่านต้องการให้จัด

.....

3. วิทยากรจัดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติแบบไหนที่ท่านต้องการ

.....

4. เวลาและสถานที่แบบไหนที่ท่านมีความเห็นว่าเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

.....

5. สื่อสำหรับกิจกรรมฝึกอบรมแบบไหนที่สร้างแรงจูงใจต่อท่าน (คน, วิดีทัศน์, power point)

.....

6. ท่านได้นำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน (ตนเอง / ผู้อื่น) ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมหรือไม่

6.1 ไม่ได้ใช้ เพราะ.....

6.2 นำไปใช้ เพราะ.....

7. ข้อเสนอแนะและคำแนะนำเพิ่มเติม

7.1.....

7.2.....

ภาคผนวก ง
ตารางกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อเป็น

ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

ระหว่าง วันที่ 9 – 11 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2558

ณ ศูนย์การศึกษาอกระบบและตามอัธยาศัย อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

วัน / เวลา	หน่วยการเรียนรู้ที่... เรื่อง.../ ประเภทของกิจกรรม
วันที่ 1	
07.30 – 08.00 น.	ลงทะเบียน (30 นาที)
08.00 – 08.30 น.	พิธีเปิด (30 นาที)
08.30 – 09.00 น.	ทดสอบก่อน (Pretest) (30 นาที)
09.00 – 09.30 น.	ละลายพฤติกรรม/ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (30 นาที)
09.30 – 11.30 น.	1. อาสาสมัคร / จิตอาสา จิตสาธารณะ (2.00 นาที)
11.30 – 12.30 น.	พักเที่ยง / รับประทานอาหารกลางวัน
12.30 – 13.00 น.	ละลายพฤติกรรม/ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (30 นาที)
13.00 – 15.00 น.	2. บทบาทภารกิจยุวอาสาสมัคร – เครือข่ายยุติธรรมชุมชน (2.00 นาที)
15.00 – 15.15 น.	เบรค (15 นาที)
15.15 – 17.15 น.	3. กระบวนการยุติธรรมทางอาญา และวิธีการคุมประพฤติ (2.00 นาที)
วันที่ 2	
08.00 – 08.30 น.	ลงทะเบียน (30 นาที)
08.30 – 09.00 น.	ละลายพฤติกรรม/ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (30 นาที)
09.00 – 11.00 น.	4. ยาเสพติด พิษภัยและการแก้ไข / การป้องกัน (2.30 นาที)
11.00 – 12.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
12.00 – 12.30 น.	ละลายพฤติกรรม/ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (30 นาที)
12.30 – 14.30 น.	5. ประสบการณ์ของผู้ถูกคุมประพฤติ-ผู้คุมประพฤติ(เยาวชน) (2.00 นาที)
14.30 – 14.45 น.	เบรค (15 นาที)
14.45 – 16.45 น.	6. การสร้างความมั่นใจในตนเอง/คุณธรรมของยุวอาสาสมัคร (2.00 นาที)
วันที่ 3	
08.00 – 08.30 น.	ลงทะเบียน (30 นาที)
08.30 – 09.00 น.	ละลายพฤติกรรม/ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (30 นาที)
09.00 – 11.30 น.	7. กระบวนการ – ทักษะการให้คำปรึกษาที่สำคัญ (2.30 นาที)
11.30 – 12.00 น.	การประเมินประสิทธิผลชุดกิจกรรมฝึกอบรม (30 นาที)
12.00 – 13.00 น.	พัก / รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 13.30 น.	ทดสอบหลัง (Posttest) (30 นาที)
13.30 – 14.00 น.	สรุป / อภิปราย / ซักถาม (30 นาที)
14.00 น.	มอบวุฒิบัตร / ปิดกิจกรรมฝึกอบรม

ชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จาก

ประสบการณ์ 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ (Concrete Experience)
2. ขั้นสังเกตปฏิกิริยาตอบสนอง (Reflective Observation)
3. ขั้นนิเทศเชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization)
4. ขั้นทดลองหรือประยุกต์แนวคิด (Active Experimentation)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องอาสาสมัคร / จิตอาสา จิตสาธารณะ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ

1. ความหมายของจิตอาสา จิตสาธารณะ
2. ความหมายของอาสาสมัคร ของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ
3. เพื่อกระตุ้นเยาวชนที่มีเมตตาจิตแห่งการเสียสละมีจิตอาสาเป็นทุนอยู่แล้วให้เจริญ

งอกงาม เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพและความสำคัญต่อไป

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียน (Concrete Experience)

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมทุกคนนั่งล้อมวง นับ 1 – 2 – 3 แล้วแยกออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน ตามเลขที่ตัวเองนับ แล้วตั้งชื่อเป็นกลุ่มสีเขียว กลุ่มสีส้ม กลุ่มสีชมพู ตั้งหัวหน้ากลุ่ม ๆ ละ 1 คน แต่ละกลุ่มเลือกสมาชิก 2 คน ออกมาแนะนำชื่อ ที่มาของสมาชิกในกลุ่ม ความคาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ (15 นาที)

แนะนำกิจกรรมการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ของกิจกรรมฝึกอบรม และแจกคู่มือของกิจกรรมฝึกอบรม แล้วให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมชม VCD เป็นกรณี ศึกษา (Case Study) เรื่อง ความหมายและบทบาทของอาสาสมัคร จิตอาสาและจิตสาธารณะ (15 นาที)

สรุปเนื้อหาในขั้นที่ 1

2. ขั้นสังเกตปฏิกิริยาตอบสนองจากผู้เรียน (Reflective Observation)

ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรม 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มสรุปเรื่องราวที่ได้ดูไปแล้ว และออกมานำเสนอแนวคิดต่าง ๆ จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในขั้นตอนแรก ซึ่งเป็นการแสดงความเห็นหรือการให้ข้อมูลสะท้อนสิ่งที่ได้จากการสังเกต (reflection of observation) ตามวัตถุประสงค์ คือ ความหมายของอาสาสมัคร จิตอาสาและจิตสาธารณะและกิจกรรม / บทบาทภารกิจในปัจจุบัน (กลุ่มละ 10 นาที)

สรุปเนื้อหาในขั้นที่ 2

3. ขั้นนิเทศเชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization)

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมแต่ละกลุ่ม กำหนดกรอบแนวคิดให้กับสิ่งที่เป็นามธรรม และสรุปผล (abstract conceptualization) รวบรวมประสบการณ์ที่ได้จากการเห็น การสังเกตใน

ขั้นตอนที่สองมาประมวลสร้างเป็นแนวคิดต่าง ๆ เป็นทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์ของตนเอง เกี่ยวกับ
 อาสาสมัคร จิตอาสาและจิตสาธารณะ ความจำเป็น / บทบาทภารกิจในปัจจุบัน (กลุ่มละ 10 นาที)

สรุปเนื้อหาสนับสนุนความคิดเห็น จัดลำดับความสำคัญในขั้นที่ 3

4. ขั้นทดลอง (Active Experimentation)

แจกใบงาน

นำผลสรุปของสิ่งที่เรียนรู้ไปทดลองใช้กับสถานการณ์ใหม่ที่แตกต่างออกไป (active experimentation) คือการนำข้อสรุปที่เป็นทฤษฎีปฏิบัติในขั้นตอนที่ 3 ไปใช้ในบทบาทสมมติ (Role Play) ทดลองใช้องค์ความรู้ประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนรู้มาด้านอาสาสมัคร จิตอาสา จิตสาธารณะ ด้วยการ
 ทำภารกิจหน้าที่ในบทบาทนี้ ตามโจทย์ที่มีให้แต่ละกลุ่ม คือ 1. เมื่อเห็นคนทิ้งขยะ ถูกลาสิก หรือ
 ขากถูไม่เป็นที่เป็นทาง 2. เห็นคนท้อง เด็ก คนชราขึ้นรถสาธารณะหรือหิ้วของพะรุงพะรัง 3. เห็น
 คนถูกปล้นชิงวิ่งราว ทำตัวเป็นพลเมืองดี ช่วยจับโจร จนได้รับรางวัล (กลุ่มละ 10 นาที)

สรุปเนื้อหาสนับสนุนความคิดเห็น ในขั้นที่ 4

สื่อการสอน 1. VCD 2. Power point 3. คู่มือ 4. ใบงาน กระดาษฟลิปชาร์ต

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงพฤติกรรม ความสนใจและการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม
2. การแสดงบทบาทสมมติ (Role Play)
3. ข้อมูลการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

เวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องบทบาทภารกิจยูวอาสาสมัครคุมประพฤติ-เครือข่ายยุติธรรม

ชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เข้าใจในบทบาทภารกิจของยูวอาสาสมัครคุมประพฤติ
2. เป็นเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ร่วมมือกับกรมคุมประพฤติ
3. เพื่อให้สร้างโอกาสให้กับเยาวชนมีบทบาทและรับรู้การป้องกันตนเอง ชุมชน และ

สังคม ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียน (Concrete Experience)

แนะนำกิจกรรมการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ของกิจกรรมฝึกอบรม (10 นาที)

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมชม VCD เป็นกรณี ศึกษา (Case Study) เกี่ยวกับบทบาท
 ของยูวอาสาสมัครคุมประพฤติ ซึ่งเป็นเรื่องราวของเยาวชนที่ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ช่วย
 พนักงานคุมประพฤติ เพื่อให้โอกาสแก่ผู้ปล่อยเผลอผิดพลาดในชีวิต และการเป็นเครือข่ายยุติธรรม
 ชุมชน(2 เรื่อง ๆ ละ 10 นาที)

สรุปเนื้อหาในขั้นที่ 1

2. ขั้นสังเกตปฏิกิริยาตอบสนองจากผู้เรียน (Reflective Observation)

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มสรุปเรื่องราวที่ได้ดูไปแล้ว และออกมานำเสนอแนวคิดต่าง ๆ จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในขั้นตอนแรก ซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็นหรือการให้ข้อมูลสะท้อนสิ่งที่ได้จากการสังเกต (reflection of observation) ตามวัตถุประสงค์ คือ บทบาทภารกิจยูอาสาสมัครคุมประพฤติ และเครือข่ายยุติธรรมชุมชน (กลุ่มละ 10 นาที)

สรุปเนื้อหาในขั้นที่ 2

3. ขั้นนิมิตทัศน์เชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization)

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมแต่ละกลุ่ม กำหนดกรอบแนวคิดให้กับสิ่งที่ป็นนามธรรมและสรุปผล (abstract conceptualization) รวบรวมประสบการณ์ที่ได้จากการเห็น การสังเกตในขั้นตอนที่สองมาประมวลสร้างเป็นแนวคิดต่าง ๆ เป็นทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์ของตนเองเกี่ยวกับบทบาทภารกิจยูอาสาสมัครคุมประพฤติ – เครือข่ายยุติธรรมชุมชน (กลุ่มละ 10 นาที)

สรุปเนื้อหาสนับสนุนความคิดเห็น จัดลำดับความสำคัญในขั้นที่ 3

4. ขั้นทดลอง (Active Experimentation)

แจกใบงาน

นำผลสรุปของสิ่งที่เรียนรู้ไปทดลองใช้กับสถานการณ์ใหม่ที่แตกต่างออกไป (active experimentation) คือการนำข้อสรุปที่เป็นทฤษฎีปฏิบัติในขั้นตอนที่ 3 ไปใช้ในบทบาทสมมติ (Role Play) ทดลองไขว่คว้าความรู้ประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนรู้มา ตามโจทย์ที่มีให้แต่ละกลุ่ม คือ 1. เมมาแล้วจับถูกจับคุมประพฤติ ให้รายงานตัว บำเพ็ญประโยชน์ตามจำนวนชั่วโมงตามคำสั่งศาล 2. ถูกคุมประพฤติ คดียาเสพติด 3. เครือข่ายยุติธรรมชุมชน (กลุ่มละ 10 นาที)

สรุปเนื้อหาสนับสนุนความคิดเห็น ในขั้นที่ 4

สื่อการสอน 1. VCD 2. Power point 3. คู่มือ 4. ใบงาน กระดาษฟลิปชาร์ต

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงพฤติกรรม ความสนใจและการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม
2. การแสดงบทบาทสมมติ (Role Play)
3. ข้อมูลการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

เวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและวิธีการคุมประพฤติ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย เกี่ยวกับเยาวชนและการคุมประพฤติ

2. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทภารกิจของกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม

วิธีดำเนินการกิจกรรม

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียน (Concrete Experience)

แนะนำกิจกรรมการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ของกิจกรรมฝึกอบรม (10 นาที)

แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็น 3 กลุ่มคือ สีส้ม สีเขียว สีชมพู กลุ่มละ 10 คน ให้แต่ละกลุ่มเรียนรู้กรณีศึกษา (Case Study) จากการชม VCD ของเยาวชนที่กระทำความผิด แล้วถูกดำเนินคดีไปตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และวิธีการคุมประพฤติ แล้วเลือกตัวแทนกลุ่มละ 2 คน (การถูกดำเนินคดีไปตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และวิธีการคุมประพฤติ) แล้วนำเสนอความคิดเห็นจากเรื่องราวที่รับชม (2 เรื่อง ๆ ละ 10 นาที)

สรุปเนื้อหาในขั้นที่ 1

2. ขั้นสังเกตปฏิกิริยาตอบสนองจากผู้เรียน (Reflective Observation)

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม 3 กลุ่ม ระดมพลังสมอง (Brain storming) และออกมานำเสนอแนวคิดต่าง ๆ จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในขั้นตอนแรก ซึ่งเป็นการแสดงความเห็นหรือการให้ข้อมูลสะท้อนสิ่งที่ได้จากการสังเกต (reflection of observation) โดยอธิบายความหมายของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา วิธีการคุมประพฤติ (กลุ่มละ 10 นาที)

สรุปเนื้อหาในขั้นที่ 2

3. ขั้นนิมโนทัศน์เชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization)

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมแต่ละกลุ่ม กำหนดกรอบแนวคิดให้กับสิ่งที่ป็นนามธรรม และสรุปผล (abstract conceptualization) รวบรวมประสบการณ์ที่ได้จากการเห็น การสังเกตในขั้นตอนที่สองมาประมวลสร้างเป็นแนวคิดต่าง ๆ เป็นทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์ของตนเองเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา วิธีการคุมประพฤติ (กลุ่มละ 10 นาที)

สรุปเนื้อหาสนับสนุนความคิดเห็น จัดลำดับความสำคัญในขั้นที่ 3

4. ขั้นทดลอง (Active Experimentation)

แจกใบงาน

นำผลสรุปของสิ่งที่เรียนรู้ไปทดลองใช้กับสถานการณ์ใหม่ที่แตกต่างออกไป (active experimentation) คือการนำข้อสรุปที่เป็นทฤษฎีปฏิบัติในขั้นตอนที่ 3 ไปใช้ในการจำลองสถานการณ์ (Simulation) ทดลองใช้องค์ความรู้ประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนรู้มา ว่าเป็นยุทธศาสตร์คุมประพฤติ แนะนำและอธิบายวิธีคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในท่ามกลางบริบทของโทษภัยทางสังคมที่มีหลากหลายรูปแบบและการป้องกันตนเอง เพื่อไม่เข้าสู่วงจรกระบวนการยุติธรรมและการถูกคุมประพฤติ (กลุ่มละ 10 นาที)

สรุปเนื้อหาสนับสนุนความคิดเห็น ในขั้นที่ 4

สื่อการสอน 1. VCD 2. Power point 3. คู่มือ 4. ใบงาน กระดาษฟลิปชาร์ต

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงพฤติกรรม ความสนใจและการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม
2. การจำลองสถานการณ์ (Simulation)
3. ข้อมูลการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

เวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด และโทษภัยของยาเสพติด

วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างโอกาสให้กับเยาวชนให้มีความรู้ความเข้าใจ

1. โทษภัยของยาเสพติด วิธีการป้องกันและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหายาเสพติด
2. เพื่อกระตุ้นเตือนให้เยาวชนให้มีทักษะการปฏิเสธ และหลีกเลี่ยงยาเสพติดให้โทษ
3. เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชนไม่ให้หลงผิด และเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ดี

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียน (Concrete Experience)

แนะนำกิจกรรมการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ของกิจกรรมฝึกอบรม

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมชม VCD เกี่ยวกับโทษภัยของยาเสพติด ในเหตุการณ์ที่ผู้เสพยามีอาการคลุ้มคลั่ง จี้จับตัวประกัน ทำร้ายร่างกายเด็ก สตรีและคนชรา หรือประทุษร้ายตนเองจนถึงแก่ชีวิต รวมถึงการลักลอบขายให้กับเยาวชนหรือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อในกลุ่มต่าง ๆ แล้วถูกจับดำเนินคดี ทำให้ชีวิตเปลี่ยนไปในทางที่เลวร้าย หมกมุ่นติด ฟอแมญูติฟองเดือดร้อน (15 นาที)

สรุปเนื้อหาในขั้นที่ 1

2. ขั้นสังเกตปฏิกิริยาตอบสนองจากผู้เรียน (Reflective Observation)

แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็น 3 กลุ่มคือ สีส้ม สีเขียว สีชมพู กลุ่มละ 10 คน แต่ละกลุ่มสรุปเรื่องราวที่ได้ดูไปแล้ว และออกมานำเสนอแนวคิดต่าง ๆ จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในขั้นตอนแรก ซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็นหรือการให้ข้อมูลสะท้อนสิ่งที่ได้จากการสังเกต (reflection of observation) ทุกกลุ่มระดมพลังสมอง (Brain storming) แล้วให้เลือกตัวแทนกลุ่มละ 2 คน แล้วนำเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับภัยอันตรายของยาเสพติดที่มีผลกระทบต่อชีวิตทั้งโดยตรงและโดยอ้อม และเป็นอันตรายต่อสังคมส่วนรวม และการแก้ไข / การป้องกัน ตามความเข้าใจ ตามประสบการณ์ที่เคยได้เห็น (กลุ่มละ 15 นาที)

สรุปเนื้อหาในขั้นที่ 2

3. ขั้นมนทัศน์เชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization)

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมแต่ละกลุ่ม กำหนดกรอบแนวคิดให้กับสิ่งที่ป็นนามธรรม และสรุปผล (abstract conceptualization) รวบรวมประสบการณ์ที่ได้จากการเห็น การสังเกตใน ขั้นตอนที่สองมาประมวลสร้างเป็นแนวคิดต่าง ๆ เป็นทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์ของตนเองเกี่ยวกับโทษภัยของยาเสพติดและการแก้ไขปัญหายาเสพติด (กลุ่มละ 15 นาที)

สรุปเนื้อหาสนับสนุนความคิดเห็น จัดลำดับความสำคัญในขั้นที่ 3

4. ขั้นทดลอง (Active Experimentation)

แจกใบงาน

นำผลสรุปของสิ่งที่เรียนรู้ไปทดลองใช้กับสถานการณ์ใหม่ที่แตกต่างออกไป (active experimentation) คือการนำข้อสรุปที่เป็นทฤษฎีปฏิบัติในขั้นตอนที่ 3 ไปใช้ในการจำลองสถานการณ์ (Simulation) ทดลองใช้องค์ความรู้ประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนรู้มา เช่น ช่วยอธิบายวิธีคิดเกี่ยวกับโทษภัยและการป้องกันยาเสพติด (กลุ่มละ 15 นาที)

สรุปเนื้อหาสนับสนุนความคิดเห็น ในขั้นที่ 4

สื่อการสอน 1. VCD 2. Power point 3. คู่มือ 4. ใบงาน กระดาษฟลิปชาร์ต

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงพฤติกรรม ความสนใจและการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม
2. การจำลองสถานการณ์ (Simulation)
3. ข้อมูลการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

เวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องประสบการณ์ของผู้ถูกคุมประพฤติ – ผู้คุมประพฤติ (เยาวชน)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้มีความเข้าใจในผลลัพธ์ของการกระทำผิด เมื่อต้องหมดสิ้นอิสรภาพทางร่างกาย
2. เพื่อให้เยาวชนอาสาสมัครได้ตระหนักรู้ มีสติมีการยับยั้งชั่งใจมากขึ้น และเรียนรู้เพิ่มพูนประสบการณ์ เป็นเหตุปัจจัยในการป้องกันตัวเองและผู้อื่นได้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียน (Concrete Experience)

แนะนำกิจกรรมการเรียนรู้ แนะนำแขกรับเชิญ

สัมภาษณ์ วิทยากรคืออาสาสมัครคุมประพฤติ จังหวัดเพชรบุรี ผู้มีประสบการณ์มาก ให้เล่าประสบการณ์ตรงเป็นกรณีศึกษา (Case Study) ในด้านการเป็นผู้คุมความประพฤติเยาวชน และเหตุปัจจัยที่เยาวชนถูกคุมความประพฤติ พร้อมเปิดโอกาสให้ซักถาม (30 นาที)

สรุปเนื้อหาในขั้นที่ 1

2. ขั้นสังเกตปฏิกริยาตอบสนองจากผู้เรียน (Reflective Observation)

แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็น 3 กลุ่ม คือ สีส้ม สีเขียว สีชมพู กลุ่มละ 10 คน สรุปเรื่องราวที่ได้ดูไปแล้ว และออกมานำเสนอแนวคิดต่าง ๆ จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในขั้นตอนแรก ซึ่งเป็นการแสดงความเห็นหรือการให้ข้อมูลสะท้อนสิ่งที่ได้จากการสังเกต (reflection of observation) ระดมพลังสมอง (Brain storming) อธิบายความหมายของผู้ถูกคุมประพฤติ – ผู้คุมประพฤติ (เยาวชน) ตามความเข้าใจ (กลุ่มละ 10 นาที)

สรุปเนื้อหาในขั้นที่ 2

3. ขั้นนิมิตทัศน์เชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization)

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมแต่ละกลุ่ม กำหนดกรอบแนวคิดให้กับสิ่งที่เป็นนามธรรม และสรุปผล (abstract conceptualization) รวบรวมประสบการณ์ที่ได้จากการฟัง การสังเกตในขั้นตอนที่สองมาประมวลสร้างเป็นแนวคิดต่าง ๆ เป็นทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์ของตนเองเกี่ยวกับการเป็นผู้คุมประพฤติและผู้ถูกคุมประพฤติ ที่เป็นเยาวชน (กลุ่มละ 10 นาที)

สรุปเนื้อหาสนับสนุนความคิดเห็น จัดลำดับความสำคัญในขั้นที่ 3

4. ขั้นทดลอง (Active Experimentation)

แจกใบงาน

แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็น 3 กลุ่ม คือ สีส้ม สีเขียว สีชมพู กลุ่มละ 10 คน ระดมพลังสมอง (Brain storming) นำผลสรุปของสิ่งที่เรียนรู้ไปทดลองใช้กับสถานการณ์ใหม่ที่แตกต่างออกไป (active experimentation) คือการนำข้อสรุปที่เป็นทฤษฎีปฏิบัติในขั้นตอนที่ 3 ไปทดลองใช้องค์ความรู้ประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนรู้มา แล้วส่งตัวแทนออกมาสรุปบทบาทภารกิจของผู้คุมความประพฤติ ผู้ถูกคุมความประพฤติ ตามโจทย์ที่ให้ไว้ คือ 1. ถูกคุมประพฤติเพราะเมาแล้วขับ ต้องรายตัวทุกเดือนเป็นเวลา 2 เดือน 2. ถูกจับเพราะเสพยาเสพติด ถูกคุมประพฤติและบำเพ็ญประโยชน์ให้ครบชั่วโมงตามคำสั่งศาล 3. รับผิดชอบส่งเยาวชนผู้ถูกคุมประพฤติเดือนละครั้ง เพื่อดักเตือนให้สติว่าต้องทำตามเงื่อนไขของศาล คือรายงานเดือนละครั้ง และอยู่ในพื้นที่และดูสภาพการดำรงชีวิต (กลุ่มละ 10 นาที)

สรุปเนื้อหาสนับสนุนความคิดเห็น ในขั้นที่ 4

สื่อการสอน 1. บุคคล 2. ประเด็นการสัมภาษณ์ 3. คู่มือ 4. ใบงาน กระดาษฟลิปชาร์ต
การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงพฤติกรรม ความสนใจและการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม
2. กิจกรรมการระดมพลังสมอง (Brain storming)
3. ข้อมูลการแสดงความเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

เวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง การสร้างความมั่นใจในตนเอง คุณธรรมของยุวอาสาสมัคร วัตถุประสงค์

1. เพื่อเรียนรู้เทคนิคและวิธีการสร้างความมั่นใจ และการคิดบวก
2. เข้าใจบทบาทภารกิจของยุวอาสาสมัครคุณประพฤติ ที่ต้องมีคุณธรรม

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียน (Concrete Experience)

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเริ่มกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการเล่นเกม 9 ช่อง มีวัตถุประสงค์

คือ

เพื่อทำความรู้จักเพื่อนในมุมต่าง ๆ ได้พูดคุย ได้ทำความรู้จักกับคนที่คุ้นเคยกันน้อย
เพื่อสร้างกลุ่มสัมพันธ์ เกิดบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้
เพื่อความรู้สึกละอายใจและรู้สึกตัวเองไม่แปลกแยก

อุปกรณ์ กระดาษ A4 คนละ 1 แผ่น

ระยะเวลา 30 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ให้ยุวอาสาสมัครกระดาษเป็น 9 ช่องและให้เขียนหมายเลข 1-9 กำกับไว้ที่แต่ละช่อง
2. ให้โจทย์ในการทำกิจกรรม ให้ออกไปหาเพื่อนที่มีอะไรเหมือนกัน สอบถามชื่อและบ้านเกิด วันเกิด ความชอบ สถานภาพ อนาคต อุดมการณ์ ของเพื่อนอย่างน้อยข้อละ 3 คน
3. วิทยากรให้โจทย์คนละข้อ โดยให้เวลากับยุวอาสาสมัครในการค้นหาเพื่อนข้อละ 2 นาที
4. เมื่อหมดเวลาให้ยุวอาสาสมัครเข้าประจำที่หนึ่ง และสุ่มยุวอาสาสมัครออกมาหน้าที 1 คน จากนั้นทำการเรียกเพื่อน ๆ ที่อยู่ในคำตอบของคำถามแต่ละข้อ
5. ยุวอาสาสมัครได้สลับกันออกมาบอกเล่าข้อมูลของตัวเองและเพื่อน เพื่อเรียนรู้ว่าจริง ๆ แล้วคนเรามีอะไรที่คล้ายกัน โดยที่เราไม่เคยรู้และไม่เคยคิดมาก่อน

ตัวอย่างคำถาม 9 ข้อ

ส่วนสูงเท่ากัน	น้ำหนักเท่ากัน	หน้าตาคล้ายกัน
หัวใจเท่ากัน (เทียบขนาดกำปั้น)	เกิดวันเดียวกัน (จันทร์ – อาทิตย์)	อุดมการณ์เหมือนกัน/ ความชอบเหมือนกัน
หัวอกเดียวกัน (มีแฟน / อกหัก / สมหวัง)	เกิดเดือนเดียวกัน/ เกิดปี เดียวกัน	เกรดเฉลี่ยเท่ากัน / วาง อนาคตไว้เหมือนกัน

สรุปเนื้อหาในขั้นที่ 1

2. ขั้นสังเกตปฏิกริยาตอบสนองจากผู้เรียน (Reflective Observation)

แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็น 3 กลุ่ม คือ สีส้ม สีเขียว สีชมพู กลุ่มละ 10 คน แต่ละกลุ่มสรุปเรื่องราวที่ได้ดูไปแล้ว และออกมานำเสนอแนวคิดต่าง ๆ จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในขั้นตอนแรก ซึ่งเป็นการแสดงความเห็นหรือการให้ข้อมูลสะท้อนสิ่งที่ได้จากการสังเกต

(reflection of observation) คือองค์ความรู้เรื่องความมั่นใจในตนเอง การมีคุณธรรม ของยุวอาสาสมัครที่พึงมี (กลุ่มละ 10 นาที)

สรุปเนื้อหาในขั้นที่ 2

3. ขั้นมนทัศน์เชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization)

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมแต่ละกลุ่ม กำหนดกรอบแนวคิดให้กับสิ่งที่ป็นนามธรรม และสรุปผล (abstract conceptualization) รวบรวมประสบการณ์ที่ได้จากการเห็น การสังเกตในขั้นตอนที่สองมาประมวลสร้างเป็นแนวคิดต่าง ๆ เป็นทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์ของตนเองเกี่ยวกับการสร้างความมั่นใจในตนเอง และคุณธรรมของยุวอาสาสมัคร (กลุ่มละ 10 นาที)

สรุปเนื้อหาสนับสนุนความคิดเห็น จัดลำดับความสำคัญในขั้นที่ 3

4. ขั้นทดลอง (Active Experimentation)

แจกใบงาน

นำผลสรุปของสิ่งที่เรียนรู้ไปทดลองใช้กับสถานการณ์ใหม่ที่แตกต่างออกไป (active experimentation) คือการนำข้อสรุปที่เป็นทฤษฎีปฏิบัติในขั้นตอนที่ 3 ไปใช้ในจำลองสถานการณ์ (Simulation) ทดลองใช้องค์ความรู้ประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนรู้มา โดยแต่ละกลุ่มแสดงการมีความมั่นใจ การมีคุณธรรม ตามโจทย์ที่ได้รับ คือ 1. คนพิการทางกาย ด้อยโอกาส แต่หัวใจไม่พิการ สามารถหยัดยืนสู้อยู่ได้อย่างไม่มีหระต่ออุปสรรคจนสำเร็จและเป็นตัวอย่างของคนร่างกายปกติ แต่หัวใจท้อแท้ เช่น นิค วูจิชิค, นางสาวทิพภาวรรณ พลล่องช้าง (แนน) นิสิตวิทยาลัยนวัตกรรมสื่อสารสังคม มศว, และจิตกรพิการอวัยวะไม่ครบ 32 ประการ แต่ใช้ปาก หรือเท้า วาดภาพสร้างสรรค์จินตนาการได้ 2. ด.ต.วรพงษ์ บุญทวี, ส.ต.ต. จักรพงษ์ พิบูลย์ ได้ช่วยเหลือ ชราอายุประมาณ 80 ปี และกำลังจะเดินทางกลับบ้านแต่เดินขึ้น-ลงสะพานไม้ไหว่ ตำรวจทั้ง 2 นายจึงอาสาแบกชายชราขึ้นหลังลงจากสะพานไปส่งบ้านด้วยจิตใจสูงส่ง 3. เก็บของมีค่าตกหล่นในที่สาธารณะเช่น กระเป๋าสตางค์ ของมีค่าอื่น ๆ เป็นต้น (กลุ่มละ 10 นาที)

สรุปเนื้อหาสนับสนุนความคิดเห็น ในขั้นที่ 4

สื่อการสอน 1.เกมส์ 2. VCD 3. คู่มือ 4. ใบงาน กระดาษฟลิปชาร์ต

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงพฤติกรรม ความสนใจและการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม
2. การจำลองสถานการณ์ (Simulation)
3. ข้อมูลการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

เวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง กระบวนการ - ทักษะการให้คำปรึกษาที่สำคัญ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเรียนรู้เทคนิคและวิธีการให้คำปรึกษาการโน้มน้าวใจ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า

2. เพื่อสร้างโอกาสให้กับกลุ่มเด็กและเยาวชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาในเบื้องต้น ทั้งพัฒนาศักยภาพของเยาวชนเอง เพราะเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

3. การสร้างความมั่นใจในการทำงาน การใช้วิทยาศาสตร์วาทศิลป์ ฝึกฝนไหวพริบ ปฏิภาณ ในการแก้ไขปัญหา การมองโลกในแง่ดี การคิดบวก คิดเป็น วิสัยทัศน์ในการทำงาน

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียน (Concrete Experience)

แนะนำกิจกรรมการเรียนรู้ (5 นาที)

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมชม VCD เป็นกรณีศึกษา (case study) เกี่ยวกับกระบวนการให้คำปรึกษา ของผู้ที่มีปัญหาต้องการหาทางออก (10 นาที)

สรุปเนื้อหาในขั้นที่ 1

2. ขั้นสังเกตปฏิกิริยาตอบสนองจากผู้เรียน (Reflective Observation)

แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็น 3 กลุ่ม คือ สีส้ม สีเขียว สีชมพู กลุ่มละ 10 คน แต่ละกลุ่มสรุปเรื่องราวที่ได้ดูไปแล้ว และออกมานำเสนอแนวคิดต่าง ๆ จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในขั้นตอนแรก ซึ่งเป็นการแสดงความเห็นหรือการให้ข้อมูลสะท้อนสิ่งที่ได้จากการสังเกต (reflection of observation) ใช้นิทานสมมติ (Role Play) เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาที่สำคัญ (กลุ่มละ 10 นาที)

สรุปเนื้อหาในขั้นที่ 2

3. ขั้นนิเทศเชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization)

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมแต่ละกลุ่ม กำหนดกรอบแนวคิดให้กับสิ่งที่ป็นนามธรรม และสรุปผล (abstract conceptualization) รวบรวมประสบการณ์ที่ได้จากการเห็น การสังเกตในขั้นตอนที่สองมาประมวลสร้างเป็นแนวคิดต่าง ๆ เป็นทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์ของตนเองเกี่ยวกับอาสาศักดิ์ จิตอาสาและจิตสาธารณะ ความจำเป็น / บทบาทภารกิจในปัจจุบัน (กลุ่มละ 10 นาที)

สรุปเนื้อหาสนับสนุนความคิดเห็น จัดลำดับความสำคัญในขั้นที่ 3

4. ขั้นทดลอง (Active Experimentation)

แจกใบงาน

นำผลสรุปของสิ่งที่เรียนรู้ไปทดลองใช้กับสถานการณ์ใหม่ที่แตกต่างออกไป (active experimentation) คือการนำข้อสรุปที่เป็นทฤษฎีปฏิบัติในขั้นตอนที่ 3 ไปใช้ในจำลองสถานการณ์ขึ้นมา (Simulation) แล้วทดลองใช้องค์ความรู้การให้คำปรึกษา โดยผู้เข้าร่วมฝึกอบรมส่งตัวแทนกลุ่มละ 2 คน ออกมานำเสนอ คือ กลุ่มสีเขียว เรื่องพ่อแม่ทะเลาะกัน (ทักษะการในการฟัง) กลุ่มสีส้ม เรื่องเพื่อนสอปลก (ทักษะการให้ข้อมูล) กลุ่มสีชมพู เรื่องอกหักรักคุด (ทักษะการให้กำลังใจ) (กลุ่มละ 15 นาที)

สรุปเนื้อหาสนับสนุนความคิดเห็น ในขั้นที่ 4

สื่อการสอน 1. VCD 2. Power point 3. คู่มือ 4. ใบงาน กระดาษฟลิปชาร์ต

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงพฤติกรรม ความสนใจและการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม
2. กิจกรรมการจำลองสถานการณ์ (Simulation)
3. ข้อมูลการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

เวลาที่ใช้ 2.30 ชั่วโมง

ภาคผนวก จ
แบบประเมินความสอดคล้อง

**ชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ
ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์**

คำชี้แจง

แบบประเมินคู่มือชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ฉบับนี้ ใช้ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบด้านต่าง ๆ ของชุดกิจกรรมฝึกอบรมโดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

มีความเห็นว่า สอดคล้อง กำหนดคะแนนเป็น +1

มีความเห็นว่า ไม่แน่ใจ กำหนดคะแนนเป็น 0

มีความเห็นว่า ไม่สอดคล้อง กำหนดคะแนนเป็น -1

ผู้วิจัย ขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญ ได้ให้ข้อคิดเห็น เพื่อเป็นประโยชน์ทำให้งานวิจัยมีความชัดเจนขึ้น และขอขอบพระคุณที่ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

ที่	ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน				
		สอดคล้อง +1	ไม่แน่ใจ 0	ไม่ สอดคล้อง -1	ค่าดัชนี ค่า IOC	หมายเหตุ
1	คำชี้แจงคู่มือชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม สามารถนำไปปฏิบัติได้				0.8	ใช้ได้
2	คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ มีองค์ประกอบที่จำเป็นต่อการฝึกอบรมครบถ้วน				0.8	ใช้ได้
3	การจัดลำดับสาระสำคัญในคู่มือการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ มีความเหมาะสม				0.6	ใช้ได้
4	รูปแบบตัวอักษรในคู่มือชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ชัดเจน อ่านง่ายไม่ล้นตา				0.6	ใช้ได้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องอาสาสมัคร/ จิตอาสา จิตสาธารณะ						
1	ความถูกต้องของเนื้อหาตามหลักวิชาการ				0.8	ใช้ได้
2	ความสอดคล้องระหว่างข้อบ่งชี้เนื้อหากับการกำหนดระยะเวลาจัดกิจกรรมฝึกอบรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้				0.6	ใช้ได้
3	สื่อประกอบหน่วยการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรม				1	ใช้ได้

4	สื่อและกิจกรรมในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรมมีความสอดคล้องกัน				0.8	ใช้ได้
5	สื่อประกอบในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ของชุดกิจกรรมฝึกอบรม มีความชัดเจน เป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้ง่าย				1	ใช้ได้
6	ความเหมาะสมของสื่อที่ใช้นำเสนอสาระสำคัญในหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรม				0.8	ใช้ได้
7	วิธีประเมินผลการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้				0.6	ใช้ได้
8	เกณฑ์การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้				0.6	ใช้ได้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องบทบาทภารกิจยุทธศาสตร์คุ้มครองประเพณี - อนาคตของยุทธศาสตร์ – เครือข่าย ยุติธรรมชุมชน						
1	ความถูกต้องของเนื้อหาตามหลักวิชาการ				0.8	ใช้ได้
2	ความสอดคล้องระหว่างขอบข่ายเนื้อหากับการกำหนดระยะเวลาจัดกิจกรรมฝึกอบรม				0.6	ใช้ได้
3	สื่อประกอบหน่วยการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรม				0.8	ใช้ได้
4	สื่อและกิจกรรมในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรมมีความสอดคล้องกัน				0.8	ใช้ได้
5	สื่อประกอบในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ของชุดกิจกรรมฝึกอบรม มีความชัดเจน เป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้ง่าย				1	ใช้ได้
6	ความเหมาะสมของสื่อที่ใช้นำเสนอสาระสำคัญในหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรมใช้ได้				0.8	ใช้ได้
7	วิธีประเมินผลการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้				0.6	ใช้ได้
8	เกณฑ์การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้				0.6	ใช้ได้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องกระบวนการยุติธรรมและวิธีการคุมประพฤติ						
1	ความถูกต้องของเนื้อหาตามหลักวิชาการ				0.6	ใช้ได้
2	ความสอดคล้องระหว่างขอบข่ายเนื้อหากับการกำหนดระยะเวลาจัดกิจกรรมฝึกอบรม				1	ใช้ได้
3	สื่อประกอบหน่วยการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรม				0.8	ใช้ได้
4	สื่อและกิจกรรมในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรมมีความสอดคล้องกัน				0.6	ใช้ได้
5	สื่อประกอบในหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ของชุดกิจกรรมฝึกอบรม มีความชัดเจน เป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้ง่าย				0.6	ใช้ได้
6	ความเหมาะสมของสื่อที่ใช้นำเสนอสาระสำคัญในหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรม				0.8	ใช้ได้
7	วิธีประเมินผลการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้				0.6	ใช้ได้
8	เกณฑ์การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้				0.8	ใช้ได้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องโทษภัยของยาเสพติด และการป้องกันปัญหาเสพติด						
1	ความถูกต้องของเนื้อหาตามหลักวิชาการ				1	ใช้ได้
2	ความสอดคล้องระหว่างขอบข่ายเนื้อหากับการกำหนดระยะเวลาจัดกิจกรรมฝึกอบรม				0.6	ใช้ได้
3	สื่อประกอบหน่วยการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรม				1	ใช้ได้
4	สื่อและกิจกรรมในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรมมีความสอดคล้องกัน				0.8	ใช้ได้
5	สื่อประกอบในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ของชุดกิจกรรมฝึกอบรม มีความชัดเจน เป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้ง่าย				0.8	ใช้ได้

6	ความเหมาะสมของสื่อที่ใช้นำเสนอสาระสำคัญในหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรม					ใช้ได้
7	วิธีประเมินผลการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้				0.6	ใช้ได้
8	เกณฑ์การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้				0.6	ใช้ได้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องประสบการณ์ของผู้ถูกคุมประพฤติ – ผู้คุมประพฤติ (เยาวชน)						
1	ความถูกต้องของเนื้อหาตามหลักวิชาการ				0.8	ใช้ได้
2	ความสอดคล้องระหว่างขอบข่ายเนื้อหากับการกำหนดระยะเวลาจัดกิจกรรมฝึกอบรม				0.8	ใช้ได้
3	สื่อประกอบหน่วยการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรม				0.8	ใช้ได้
4	สื่อและกิจกรรมในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรมมีความสอดคล้องกัน				0.8	ใช้ได้
5	สื่อประกอบในหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ของชุดกิจกรรมฝึกอบรม มีความชัดเจน เป็นรูปธรรม เข้าใจง่ายนำไปใช้ได้ง่าย				1	ใช้ได้
6	ความเหมาะสมของสื่อที่ใช้นำเสนอสาระสำคัญในหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรม				0.8	ใช้ได้
7	วิธีประเมินผลการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้				0.6	ใช้ได้
8	เกณฑ์การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้				0.6	ใช้ได้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง การสร้างความมั่นใจในตนเอง คุณธรรมของยุวอาสาสมัคร						
1	ความถูกต้องของเนื้อหาตามหลักวิชาการ				0.8	ใช้ได้
2	ความสอดคล้องระหว่างขอบข่ายเนื้อหากับการกำหนดระยะเวลาจัดกิจกรรมฝึกอบรม				0.8	ใช้ได้
3	สื่อประกอบหน่วยการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรม				0.8	ใช้ได้
4	สื่อและกิจกรรมในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรมมีความสอดคล้องกัน				0.8	ใช้ได้
5	สื่อประกอบในหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ของชุดกิจกรรมฝึกอบรม มีความชัดเจน เป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้ง่าย				1	ใช้ได้
6	ความเหมาะสมของสื่อที่ใช้นำเสนอสาระสำคัญในหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรม				0.8	ใช้ได้
7	วิธีประเมินผลการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้				0.6	ใช้ได้
8	เกณฑ์การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้				0.6	ใช้ได้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง กระบวนการ - ทักษะการให้คำปรึกษาที่สำคัญ						
1	ความถูกต้องของเนื้อหาตามหลักวิชาการ				0.8	ใช้ได้
2	ความสอดคล้องระหว่างขอบข่ายเนื้อหากับการกำหนดระยะเวลาจัดกิจกรรมฝึกอบรม				0.8	ใช้ได้
3	สื่อประกอบหน่วยการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรม				0.8	ใช้ได้
4	สื่อและกิจกรรมในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรมมีความสอดคล้องกัน				1	ใช้ได้
5	สื่อประกอบในหน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ของชุดกิจกรรมฝึกอบรม มีความชัดเจน เป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้ง่าย				0.8	ใช้ได้
6	ความเหมาะสมของสื่อที่ใช้นำเสนอสาระสำคัญในหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรม				0.8	ใช้ได้
7	วิธีประเมินผลการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้				0.6	ใช้ได้
8	เกณฑ์การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้				0.6	ใช้ได้

แบบประเมินความเหมาะสม
ชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ
ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

คำชี้แจง

แบบประเมินความเหมาะสม เรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ประกอบด้วย 7 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบไปด้วย ด้านเนื้อหา วิชาการ ด้านกิจกรรม เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การประเมินความเหมาะสม ดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	เหมาะสมมาก
คะแนน	3	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

และมีข้อเสนอแนะและคำแนะนำเพิ่มเติม ปิดท้าย

เพื่อขอความกรุณาจากผู้เชี่ยวชาญตอบแบบประเมินความเหมาะสม ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับและใช้เฉพาะในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น และเพื่อนำการประเมินของท่านไปปรับปรุงแก้ไขชุดกิจกรรมฝึกอบรมให้ดียิ่งขึ้น

ที่	ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน				
		5	4	3	2	1
1	คำชี้แจงในการใช้คู่มือชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม สามารถนำไปปฏิบัติได้					
2	คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ มีองค์ประกอบที่จำเป็นต่อการฝึกอบรมครบถ้วน					
3	การจัดลำดับสาระสำคัญในคู่มือการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ มีความเหมาะสม					
4	รูปแบบตัวอักษรในคู่มือชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ชัดเจน อ่านง่ายไม่ล้นตา					

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องอาสาศัมคร □

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องบทบาทภารกิจอาสาสมัครชุมชน - เครือข่ายยุติธรรมชุมชน						
		5	4	3	2	1
1	ความถูกต้องของเนื้อหาตามหลักวิชาการ					
2	ความสอดคล้องระหว่างขอบข่ายเนื้อหากับการกำหนดระยะเวลาจัดกิจกรรมฝึกอบรม					
3	สื่อประกอบหน่วยการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรม					
4	สื่อและกิจกรรมในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรมมีความสอดคล้องกัน					
5	สื่อประกอบในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ของชุดกิจกรรมฝึกอบรม มีความชัดเจน เป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้ง่าย					
6	ความเหมาะสมของสื่อที่ใช้นำเสนอสาระสำคัญในหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรมใช้ได้					
7	วิธีประเมินผลการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้					
8	เกณฑ์การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้					

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและวิธีการคุมประพฤติ						
		5	4	3	2	1
1	ความถูกต้องของเนื้อหาตามหลักวิชาการ					
2	ความสอดคล้องระหว่างขอบข่ายเนื้อหากับการกำหนดระยะเวลาจัดกิจกรรมฝึกอบรม					
3	สื่อประกอบหน่วยการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรม					
4	สื่อและกิจกรรมในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรมมีความสอดคล้องกัน					
5	สื่อประกอบในหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ของชุดกิจกรรมฝึกอบรม มีความชัดเจน เป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้ง่าย					
6	ความเหมาะสมของสื่อที่ใช้นำเสนอสาระสำคัญในหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรม					
7	วิธีประเมินผลการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้					
8	เกณฑ์การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้					

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องโทษภัยของยาเสพติด และการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด						
		5	4	3	2	1
1	ความถูกต้องของเนื้อหาตามหลักวิชาการ					
2	ความสอดคล้องระหว่างขอบข่ายเนื้อหากับการกำหนดระยะเวลาจัดกิจกรรมฝึกอบรม					
3	สื่อประกอบหน่วยการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรม					
4	สื่อและกิจกรรมในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรมมีความสอดคล้องกัน					
5	สื่อประกอบในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ของชุดกิจกรรมฝึกอบรม มีความชัดเจน เป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้ง่าย					
6	ความเหมาะสมของสื่อที่ใช้นำเสนอสาระสำคัญในหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรม					
7	วิธีประเมินผลการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้					
8	เกณฑ์การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้					

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องประสบการณ์ของผู้ถูกคุมประพฤติ – ผู้คุมประพฤติ (เยาวชน)						
		5	4	3	2	1
1	ความถูกต้องของเนื้อหาตามหลักวิชาการ					
2	ความสอดคล้องระหว่างขอบข่ายเนื้อหากับการกำหนดระยะเวลาจัดกิจกรรมฝึกอบรม					
3	สื่อประกอบหน่วยการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรม					
4	สื่อและกิจกรรมในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรมมีความสอดคล้องกัน					
5	สื่อประกอบในหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ของชุดกิจกรรมฝึกอบรม มีความชัดเจน เป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้ง่าย					
6	ความเหมาะสมของสื่อที่ใช้นำเสนอสาระสำคัญในหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรม					
7	วิธีประเมินผลการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้					
8	เกณฑ์การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้					

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง การสร้างความมั่นใจในตนเอง และคุณธรรมของยุวอาสาสมัคร						
		5	4	3	2	1
1	ความถูกต้องของเนื้อหาตามหลักวิชาการ					
2	ความสอดคล้องระหว่างขอบข่ายเนื้อหากับการกำหนดระยะเวลาจัดกิจกรรมฝึกอบรม					
3	สื่อประกอบหน่วยการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรม					
4	สื่อและกิจกรรมในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรมมีความสอดคล้องกัน					
5	สื่อประกอบในหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ของชุดกิจกรรมฝึกอบรม มีความชัดเจน เป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้ง่าย					
6	ความเหมาะสมของสื่อที่ใช้นำเสนอสาระสำคัญในหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรม					
7	วิธีประเมินผลการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้					
8	เกณฑ์การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้					

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง กระบวนการ - ทักษะการให้คำปรึกษาที่สำคัญ						
		5	4	3	2	1
1	ความถูกต้องของเนื้อหาตามหลักวิชาการ					
2	ความสอดคล้องระหว่างขอบข่ายเนื้อหากับการกำหนดระยะเวลาจัดกิจกรรมฝึกอบรม					
3	สื่อประกอบหน่วยการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรม					
4	สื่อและกิจกรรมในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรมมีความสอดคล้องกัน					
5	สื่อประกอบในหน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ของชุดกิจกรรมฝึกอบรม มีความชัดเจน เป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย นำไปใช้ได้ง่าย					
6	ความเหมาะสมของสื่อที่ใช้นำเสนอสาระสำคัญในหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมฝึกอบรม					
7	วิธีประเมินผลการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้					
8	เกณฑ์การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้					

แบบทดสอบก่อนการเรียนรู้ (Pretest)
ชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ
ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบก่อนการเรียนรู้ (Pretest) เรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์นี้เป็นแบบวัดความรู้ ความเข้าใจ เพื่อวัดความแตกต่างก่อนกิจกรรมการฝึกอบรมของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ
2. ข้อมูลการทำแบบทดสอบของท่านตามความเป็นจริง จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติทั้งด้านเนื้อหาสาระวัดและวิธีการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำชี้แจง

จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว แล้วทำเครื่องหมายกากบาท (X)
 ลงในกระดาษคำตอบ เพียงข้อเดียว

- 1) การฝึกอบรมมีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในด้านใด?
 - ก. ความรู้
 - ข. ทักษะ หรือประสบการณ์
 - ค. เจตคติ
 - ง. ถูกทุกข้อ
- 2) จิตอาสา หมายถึง สภาวะจิต หรือสภาพจิต เป็นอย่างไร?
 - ก. คือจิตที่มีความรักความปรารถนาที่จะให้ต่อผู้อื่น, จิตใจที่มุ่งจะทำความดี
 - ข. คือจิตที่ต้องการให้ผู้อื่น เช่น เงิน สิ่งของ แรงงาน แรงสมอง
 - ค. คือจิตที่ยอมเสียสละเวลา, ไม่หวังสิ่งตอบแทนใด ๆ
 - ง. ถูกทุกข้อ
- 3) เกิดเหตุภัยพิบัติแผ่นดินไหวที่ประเทศเนปาล เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ทว่าทุกสารทิศหลั่งไหลให้ความช่วยเหลือ โดยไม่มีการร้องขอ แต่เต็มใจที่ จิตดังกล่าวเป็นลักษณะจิตแบบใด
 - ก. จิตอาสา จิตสาธารณะ
 - ข. จิตที่ถูกบีบคั้นจากอำนาจของกิเลส
 - ค. จิตละโมภโลภอยากได้ของเขา
 - ง. จิตที่ได้รับการฝึกฝนอบรมจนมีสมาธิดีแล้ว

- 4) ข้อใด ไม่ใช่ องค์ประกอบที่สำคัญของแนวคิดอาสาสมัครและยูวอาสาสมัครทุกหน่วยงาน
- การเลือก (Choose) กระทำภายใต้เจตจำนงอิสระ
 - ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility)
 - โดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงินทอง (Without Monetary Profit)
 - เป็นภาระงานที่ต้องทำตามหน้าที่ (Beyond Basic Obligations)
- 5) ข้อใด ไม่ใช่ อุดมการณ์ของอาสาสมัครคุมประพฤติ
- รักษาความสามัคคี มีระเบียบวินัยต่อตนเองและในหมู่ อ.ส.ค.
 - เปิดเผยความลับที่ควรปกปิดต่อสาธารณชน
 - ปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือผู้ถูกคุมความประพฤติอย่างจริงจัง โดยไม่รังเกียจเพียงฉันท
 - ยึดมั่นในความเสียสละ ซื่อสัตย์สุจริต
- 6) คุณธรรมที่สำคัญสำหรับยูวอาสาสมัครคือข้อใด
- พรหมวิหาร 4 (เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา)
 - ฆราวาสธรรม (สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ),
 - สังคหธรรม (ทาน, ปิยวาจา, อัตถจริยา, สมานัตตา)
 - ถูกทุกข้อ
- 7) พระราชดำรัสที่ว่า บ้านเมืองรอดมาได้เพราะคนไทยยัง "ให้" กันอยู่ รวมถึงสุภาวจิต มือของผู้ให้ อยู่สูงกว่ามือของผู้รับ และ จิตที่คิดจะให้ สบายกว่าจิตที่คิดจะรับ โดยสารัตถะแล้ว ตรงกับข้อใด
- ให้เข้าใจถึงคุณค่าของการเสียสละประโยชน์ส่วนตน
 - ให้ซาบซึ้งใจถึงคุณประโยชน์ของการทำเพื่อคนอื่นเป็นที่ตั้ง
 - ให้เข้าใจถึงคุณค่าของจิตใจที่คิดจะให้ช่วยจรรโลงสังคม
 - ถูกทุกข้อ
- 8) ยูวอาสาสมัครสละที่นั่งให้คนอื่น หรือเห็นคนอื่นสละที่นั่งให้คนแก่ เด็ก นักพรตนักบวช หรือ คนชรา ด้วยใบหน้ายิ้มแย้ม ยูวอาสาสมัครควรเกิดความรู้สึก และมีเจตคติอย่างไร
- เห็นด้วยสนับสนุน ยินดีอนุโมทนาอยากสละอยู่เหมือนกัน (เกิดความเมตตา)
 - ไม่เห็นด้วย เปล่าประโยชน์ ต้องทนยืนเมื่อย (เกิดความอัสสา ธิยา)
 - เฉย ๆ สมควรแก่เหตุ ขึ้นที่หลังก็สมควรยืน (อุเบกขา)
 - ไม่เห็นด้วย เพราะไม่เคยมีใครเสียสละที่นั่งให้ (เกิดความริษยา สมน้ำหน้า)
- 9) ข้อใดต่อไปนี้ เป็นลักษณะหรือคุณสมบัติของผู้มีจิตสาธารณะ เอาใจใส่ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม
- รักษาความสะอาด ไม่ทิ้งขยะ ไม่เสียบลูกชิ้น แบบมั่งง่าย
 - ไม่ขากถุยน้ำลาย หรือทิ้งก้นกรองบุหรี่ในที่สาธารณะเช่น บนสะพานลอย ทางเท้า
 - ไม่ทิ้งถุงพลาสติก สิ่งปฏิกูลลงในลำคลองสาธารณะ หรือพื้นถนน
 - ถูกทุกข้อ

- 10) วัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดของการฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ คือข้อใด
- เพื่อฝึกอบรมยุวอาสาสมัครให้มีจิตอาสา
 - เพื่อสร้างทรัพยากรบุคคลที่ขาดแคลน
 - เพื่อฝึกอบรมยุวอาสาสมัครให้สื่อสารตรงกับกลุ่มเป้าหมาย
 - เพื่อฝึกอบรมยุวอาสาสมัครทำหน้าที่แทนอาสาสมัครที่เป็นผู้ใหญ่
- 11) ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ขึ้นกับหน่วยงานใด
- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมฯ
 - กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
 - กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม
 - กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ
- 12) วันอาสาสมัครไทย คือข้อใด
- 13 เมษายน
 - 21 ตุลาคม
 - 14 กุมภาพันธ์
 - 16 มกราคม
- 13) ปีอาสาสมัครสากล คือ ปีใด
- ค.ศ. 2000 หรือ พ.ศ. 2543
 - ค.ศ. 2001 หรือ พ.ศ. 2544
 - ค.ศ. 2002 หรือ พ.ศ. 2545
 - ค.ศ. 2003 หรือ พ.ศ. 2546
- 14) วันอาสาสมัครคุมประพฤติ ตรงกับวันใด
- 13 เมษายน
 - 21 ตุลาคม
 - 14 กุมภาพันธ์
 - 16 มีนาคม
- 15) ยุติธรรมชุมชน หมายถึงข้อใด
- ระบบยุติธรรมที่ชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจพัฒนาขึ้น
 - การป้องกันอาชญากรรมที่เกี่ยวกับความยุติธรรมในรูปแบบต่าง ๆ
 - การเลือกใช้กลวิธีการไกล่เกลี่ย ประองตอง ที่อาศัยความผูกพันในชุมชน
 - ถูกทุกข้อ

- 16) วัตถุประสงค์ที่สำคัญในการสร้างเครือข่ายยุติธรรมชุมชน หมายถึง ประเด็นข้อใด
- ก. ความสมานสามัคคีของชุมชนในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง สร้างความยุติธรรม
 - ข. การใช้กลวิธีการไกล่เกลี่ย ประองตอง โดยอาศัยความผูกพัน ประเพณี มากกว่าตัวบทกฎหมาย
 - ค. การช่วยแก้ไขปัญหาที่ดีให้คลี่คลายด้วยอาศัยการเจรจา ไม่ให้คดีไปถึงศาล
 - ง. ถูกทุกข้อ
- 17) การคุมประพฤติ หมายถึงข้อใด
- ก. ติดตามสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติ รายงานเดือนละครั้ง เพื่อไม่ให้ทำผิดเงื่อนไข
 - ข. ติดตามดูแลทุกอิริยาบถ ไม่ให้คลาดสายตา
 - ค. กักบริเวณไม่ให้ไปไหนได้
 - ง. ดูแลอยู่ห่าง ๆ เพื่อไม่ให้ไปกระทำผิดอีก
- 18) วัตถุประสงค์ของการคุมประพฤติ คือข้อใด
- ก. ป้องกันการกระทำผิดซ้ำ เป็นการคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม
 - ข. ป้องกันมิให้ผู้กระทำผิดยึดอาชีพอาชญากร โดยนำประชาชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขผู้กระทำผิด
 - ค. แก้ไข ช่วยเหลือผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคลให้สามารถกลับตนเป็นพลเมืองดี
 - ง. ถูกทุกข้อ
- 19) ประโยชน์ของการคุมประพฤติ มีอะไรบ้าง
- ก. ลดความแออัดในเรือนจำ/ทัณฑสถาน, ลดงบประมาณในการควบคุมนักโทษไว้ในเรือนจำ
 - ข. เตรียมการปล่อย / ทดสอบความพร้อมในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม
 - ค. ช่วยให้นักโทษมีโอกาสทำงานเลี้ยงดูครอบครัว และปรับตัวเข้ากับสังคม
 - ง. ถูกทุกข้อ
- 20) การพักการลงโทษ คือข้อใด
- ก. การปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดออกมาอยู่นอกเรือนจำก่อนครบกำหนดโทษ
 - ข. ไม่มีการลงโทษ เนื่องจากมีการร้องขอ
 - ค. ยกเลิกการลงโทษก่อนครบกำหนด
 - ง. เว้นวรรคการลงโทษชั่วคราวระยะหนึ่ง
- 21) การลดวันต้องโทษ คือข้อใด
- ก. การให้ประโยชน์ลดวันต้องโทษจำคุกแก่นักโทษเด็ดขาดที่มีความประพฤติดี
 - ข. ลดวันต้องโทษจำคุกในวันสำคัญ
 - ค. ลดวันต้องโทษจำคุกตามที่นักโทษร้องขอ
 - ง. ลดวันต้องโทษจำคุกแก่นักโทษ

22) คำว่า สอดส่อง มีความหมายตรงกับข้อใด

- ก. เยี่ยมบ้านเพื่อดูสภาพแวดล้อม ที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ ชีวิตประจำวัน
- ข. สอดส่องดูแล เยี่ยมบ้านด้วยความเอาใจใส่
- ค. จับตาดูพฤติกรรม ในชีวิตประจำวัน
- ง. ดูแลอย่างใกล้ชิด หากทำผิดให้รายงานทันที

23) ประทินเป็นเยาวชนที่ถูกคุมประพฤติ มีข้อห้ามกระทำความผิดต่อไปนี้

- ก. ห้ามพกพาอาวุธทุกชนิด
- ข. ห้ามออกนอกเขตท้องที่อำเภอ
- ค. ต้องพักอาศัยอยู่กับผู้อุปการะตามบ้านเลขที่ที่แจ้งไว้
- ง. ถูกทุกข้อ

24) เยาวชนทำผิด มีบทลงโทษ กี่ปี

- ก. อายุกว่า 7 ปี แต่ไม่เกิน 14 ปี ไม่ต้องรับโทษแต่อาจส่งเข้าบ้านเมตตา กรุณา เป็นต้น
- ข. อายุกว่า 14 ปี แต่ไม่เกิน 17 ปี ลงโทษเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ ลดมาตราส่วนโทษลงกึ่งหนึ่ง
- ค. อายุกว่า 17 ปี แต่ไม่เกิน 20 ปี ลงโทษเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ แต่ลดมาตราส่วนโทษลง 1 ใน 3

ง. ถูกทุกข้อ

25) 5 พื้นที่นำร่องสำหรับโครงการฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ คือจังหวัดใดบ้าง

- ก. เชียงใหม่, ลำปาง, ขอนแก่น, ชัยภูมิ, สุราษฎร์ธานี
- ข. อุตรธานี, มินบุรี, ฉะเชิงเทรา, ลำพูน, นครศรีธรรมราช
- ค. พังงา, ภูเก็ต, เชียงใหม่, หนองคาย, นครราชสีมา
- ง. กำแพงเพชร, แม่ฮ่องสอน, กระบี่, ศรีสะเกษ, อุบลราชธานี

26) ไบบริสุทธ์ หมายถึงข้อใด

- ก. แม้จะกระทำผิด ก็ไม่มีประวัติทำผิด
- ข. ได้รับการพักโทษ ลดวันต้องโทษ และเป็นผู้บริสุทธิ์แล้ว
- ค. ไบบริร่องว่า นักโทษได้รับการลงโทษมาครบถ้วน และคดีได้สิ้นสุดลงแล้ว
- ง. ไม่มีข้อใดถูก

27) โทษอาญาแก่ผู้กระทำผิด มีกี่สถาน ?

- ก. ประหารชีวิต จำคุก
- ข. กักขัง ปรับริบทรัพย์สิน
- ค. เนรเทศออกนอกประเทศ
- ง. ข้อ ก และ ข ถูก

28) ยาเสพติด หมายถึง ข้อใด

- ก. ยาทุกชนิดที่ต้องสูบต้องเสพเป็นประจำ
- ข. สิ่งที่เสพเข้าไปแล้ว ทั้งกายและใจเกิดความต้องการและต้องเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อย ๆ
- ค. ยาอันตรายทุกชนิด
- ง. ยาบ้า กัญชา ฝิ่น เฮโรอีน ยาเค ยาเลิฟ

29) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับ**อบายมุข** มักมีชีวิตที่ล่มจมพินาศวอดวาย อบายมุข มีความหมายตรงกับข้อใด

- ก. ทางแห่งความเสื่อม ความฉิบหาย
- ข. การพนัน โบก ไฟ ไฮโล
- ค. การเล่นหวย มวย ม้า
- ง. ทางแห่งความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลิน

30) ยาเสพติด จำแนกตามการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาท แบ่งออกเป็น กี่ ประเภทอะไรบ้าง ?

- ก. 1 ประเภท คือ กดประสาท
- ข. 2 ประเภท คือ กดประสาท กระตุ้นประสาท
- ค. 3 ประเภท คือ กดประสาท กระตุ้นประสาท หลอนประสาท
- ง. 4 ประเภท คือ กดประสาท กระตุ้นประสาทติด หลอนประสาท ออกฤทธิ์ผสมผสาน

31) คำแสดงคู่ใดต่อไปนี้ ไม่ถูกต้อง

- ก. ใบหญ้ารำเริง, หญ้ายัม, Herb= กัญชา
- ข. เม็ด = ยาบ้า, หนั๋ง, แป๊ะ = เฮโรอีน, ผงขาว
- ค. โค้ก = โคเคน, ปูน, เนื่อ = กัญชา
- ง. ขนหมูรุ่ม = ยาอี, สเก็ต, น้ำแข็ง = ยาไอซ์

32) การคิดบวก หมายถึงข้อใด

- ก. การมองโลกในแง่ดี เข้าใจผู้อื่น
- ข. ยอมรับตนเอง ไม่มองจุดด้อย ยอมรับในความแตกต่าง
- ค. พัฒนาบุคลิกภาพตนเอง เชื่อมั่นในความพากเพียร
- ง. ถูกทุกข้อ

33) ข้อใดต่อไปนี้ เป็นลักษณะของผู้ที่มีจิตใจเข้มแข็ง และมีแรงบันดาลใจในการเอาชนะความท้อแท้

- ก. ไม่ยอมพ่ายแพ้ ยึดมั่นต่ออุปสรรค ปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงาน ในวิถีชีวิต
- ข. ยึดถือผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตเป็นต้นแบบ และเชื่อมั่นในความพากเพียร
- ค. ไม่ยอมมือจ่อเท้า ขนขวายด้วยตัวเองอย่างเข้มแข็ง ไม่ขอความช่วยเหลือจากใครง่าย ๆ
- ง. ถูกทุกข้อ

- 34) ข้อใดต่อไปนี้เป็นลักษณะของผู้ที่มีคุณธรรมในจิตใจ
- ก. ไม่มั่งง่าย มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย เคารพต่อกฎกติกาของสังคม
 - ข. ไม่เอาดีใส่ตัว โยนความชั่วให้ผู้อื่นหรืออ้างคำจำเป็น ความเร่งรีบของตนเอง
 - ค. ไม่เห็นแก่ตัว ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเกื้อกูลด้านปัจจัยสี่แก่เพื่อนมนุษย์เท่าที่มีกำลัง
 - ง. ถูกทุกข้อ
- 35) ยิวอาสาสมัครเห็นคนที่ด้อยโอกาสกว่า ได้รับโอกาสในชีวิตจากผู้ที่มีมั่งคั่งกว่า หรือจากหน่วยงานอื่น เพราะความขยันหมั่นเพียร ขนขวายแสวงหาอย่างไม่ย่อท้อ ยิวอาสาสมัครควรเกิดความรู้สึก และเกิดเจตคติอย่างไร
- ก. เห็นด้วยสนับสนุน ยินดีอนุโมทนาเชื่อในหลักของกรรมคือการกระทำ (เมตตา)
 - ข. ไม่เห็นด้วย เปล่าประโยชน์ เสียเวลาสิ่งเหล่านั้น (เกิดความอิจฉา ริษยา)
 - ค. เฉย ๆ สมควรแก่เหตุ ทำอย่างไรได้ออย่างนั้น (อุเบกขา)
 - ง. ไม่เห็นด้วย เสียอายน่าจะเป็นของเรามากกว่า (เกิดความริษยา สมน้ำหน้าและตำหนิ)
- 36) การระแวก เป็นยิวอาสาสมัครคุมประพฤติที่มองโลกในแง่ดี เข้าใจผู้อื่นไม่มองจุดด้อย ยอมรับในความแตกต่างพัฒนาบุคลิกภาพตนเอง การระแวกเป็นคนมีความคิดประเภทใด
- ก. ไม่สนใจไม่แคร์ใครทั้งนั้น
 - ข. เพ้อฝัน
 - ค. เป็นคนคิดบวก
 - ง. ถูกทุกข้อ
- 37) การบริการให้คำปรึกษา (**Counseling Service**) หมายถึง ข้อใด ?
- ก. การแก้ไขปัญหาเรื่องการเงิน การงาน
 - ข. การแก้ไขปัญหาเรื่องการเรียนรู้ การดำเนินชีวิตครอบครัว
 - ค. การแก้ไขปัญหาเรื่องการบริหารงาน บริหารธุรกิจ
 - ง. การแก้ปัญหาด้านการศึกษา ด้านอาชีพ การกำหนดเป้าหมายของชีวิต การปรับตัวตลอดจนการรู้จักแบ่งเวลา และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
- 38) อ่านสองบรรทัดข้างล่าง แล้วพิจารณาว่า เป็นทักษะการให้คำปรึกษา แบบใด
- ผู้ขอรับบริการปรึกษา : หนูเกลียดการตื่นเช้าคะ
- ผู้ให้คำปรึกษา : หนูเกลียดการตื่นเช้า ใช่มั้ยคะ
- ก. ทักษะในการฟัง
 - ข. ทักษะในการสะท้อนกลับแบบง่าย(Simple Reflection)
 - ค. ทักษะในการให้ข้อมูล
 - ง. ทักษะในการให้กำลังใจ

39) อ่านสองบรรทัดข้างล่าง แล้วพิจารณาว่า เป็นทักษะการให้คำปรึกษา แบบใด

ผู้ให้บริการปรึกษา : คุณมีความสามารถ มากกว่าที่คุณคิดไว้เสียอีก

ผู้ให้บริการปรึกษา : ผมแน่ใจว่า คุณมีความสามารถที่จะดำเนินการกับเรื่องนี้ได้ดีมาก

ก. ทักษะในการฟัง

ข. ทักษะในการสะท้อนเนื้อหาและความรู้สึก

ค. ทักษะในการให้ข้อมูล

ง. ทักษะในการให้กำลังใจ

40) อ่านสองบรรทัดข้างล่าง แล้วพิจารณาว่า เป็นทักษะการให้คำปรึกษา แบบใด

ผู้รับบริการ : ผมไม่สามารถบังคับตนเองให้เขียนรายงานได้ จนกระทั่งบัดนี้ ผมก็ยังทิ้ง
มันอยู่

ผู้ให้บริการปรึกษา : ดูเหมือนว่า คุณจะไม่มียอมทำในสิ่งที่คุณไม่ชอบเลย

ก. ทักษะในการฟัง

ข. ทักษะในการตีความหมาย

ค. ทักษะในการให้ข้อมูล

ง. ทักษะในการให้กำลังใจ

แบบทดสอบหลังการเรียนรู้ (Posttest)
ชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ
ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบหลังการเรียนรู้ (Posttest) เรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์นี้เป็นแบบวัดความรู้ ความเข้าใจ เพื่อวัดความแตกต่างหลังกิจกรรมการฝึกอบรมของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ
2. ข้อมูลการทำแบบทดสอบของท่านตามความเป็นจริง จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติทั้งด้านเนื้อหาสาระวัดและวิธีการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำชี้แจง

จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว แล้วทำเครื่องหมายกากบาท (X)
 ลงในกระดาษคำตอบ เพียงข้อเดียว

- 1) ข้อใด ไม่ใช่ลักษณะสภาวะหรือสภาพของ จิตอาสา
 - ก. คือจิตที่มีความรักความปรารถนาที่จะให้, ความมีจิตใจที่มุ่งจะทำความดี
 - ข. คือจิตที่ต้องการให้ผู้อื่น เช่น เงิน สิ่งของ แรงงาน แรงสมอง
 - ค. ต้องมีค่าจ้างเท่านั้น จ่ายเงินก่อน และไม่ทำเกินเวลาหรือเงื่อนไขที่ตกลงกัน
 - ง. ต้องยอมเสียสละเวลา, ต้องไม่หวังสิ่งตอบแทนใด ๆ
- 2) ข้อใด ไม่ใช่ความสำคัญของการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคล
 - ก. ความรู้
 - ข. ได้รับความรู้ปฏิบัติการฝึกอบรม
 - ค. ทักษะ หรือประสบการณ์
 - ง. เจตคติ
- 3) เกิดเหตุภัยพิบัติแผ่นดินไหวที่ประเทศเนปาล เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ทั่วทุกสารทิศหลังโศกนาฏกรรมให้ความช่วยเหลือ แม้มีแตกต่างทางเชื้อชาติศาสนา โดยไม่มีการร้องขอ แต่เต็มใจที่ช่วยเหลือเพราะจิตใจมองเห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง จิตดังกล่าวเป็นลักษณะจิตแบบใด
 - ก. จิตที่ได้รับการฝึกฝนอบรมจนมีสมาธิแล้ว
 - ข. จิตที่ถูกบีบคั้นจากอำนาจของกิเลส
 - ค. จิตละโมภโลภอยากได้ของเขา
 - ง. จิตอาสา จิตสาธารณะ

- 4) ข้อใด ไม่ใช่ องค์ประกอบที่สำคัญของแนวคิดอาสาสมัครและยูวอาสาสมัครทุกหน่วยงาน
- การเลือก (Choose) กระทำภายใต้เจตจำนงอิสระ
 - เป็นภาระงานที่ต้องทำตามหน้าที่ (Beyond Basic Obligations)
 - โดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงินทอง (Without Monetary Profit)
 - ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility)
- 5) ข้อใด ไม่ใช่ อุดมการณ์ของอาสาสมัครคุมประพฤติ
- ยึดมั่นในความเสียสละ ซื่อสัตย์สุจริต
 - เปิดเผยความลับที่ควรปกปิดต่อสาธารณชน
 - ปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือผู้ถูกคุมความประพฤติอย่างจริงจัง โดยไม่รังเกียจเพียงฉันท
 - รักษาความสามัคคี มีระเบียบวินัยต่อตนเองและในหมู่ อ.ส.ค.
- 6) พระราชดำรัสที่ว่า บ้านเมืองรอดมาได้เพราะคนไทยยัง "ให้" กันอยู่ รวมถึงสุภาสิต มือของผู้ให้ อยู่สูงกว่ามือของผู้รับ และจิตที่คิดจะให้ สบายกว่าจิตที่คิดจะรับ โดยสารัตถะแล้ว ตรงกับ ข้อใด
- ให้เข้าใจถึงคุณค่าของการเสียสละประโยชน์ส่วนตน
 - ให้ซาบซึ้งใจถึงคุณประโยชน์ของการทำเพื่อคนอื่นเป็นที่ตั้ง
 - ให้เข้าใจถึงคุณค่าของจิตใจที่คิดจะให้ช่วยจรรโลงสังคม
 - ถูกทุกข้อ
- 7) คุณธรรมที่สำคัญสำหรับอาสาสมัครคือข้อใด
- สังคหธรรม(ทาน, ปิยวาจา, อุตถจริยา, สมานัตตา)
 - ขรรวาสธรรม (สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ),
 - พรหมวิหาร 4 (เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา)
 - ถูกทุกข้อ
- 8) ยูวอาสาสมัครสละที่นั่งให้คนอื่น หรือเห็นคนสละที่นั่งให้คนแก่ เด็ก นักพรตนักบวช หรือคนชรา ด้วยใบหน้ายิ้มแย้ม ยูวอาสาสมัครควรเกิดความรู้สึก และมีเจตคติอย่างไร
- เฉย ๆ สมควรแก่เหตุ ขึ้นที่หลังก็สมควรยืน (อุเบกขา)
 - ไม่เห็นด้วย เปล่าประโยชน์ ต้องทนยืนเมื่อย (เกิดความอัสสา ริษยา)
 - เห็นด้วยสนับสนุน ยินดีอนุโมทนาอยากสละอยู่เหมือนกัน (เกิดความเมตตา)
 - ไม่เห็นด้วย เพราะไม่เคยมีใครเสียสละที่นั่งให้ (เกิดความริษยา สมน้ำหน้า)
- 9) ข้อใดต่อไปนี้ เป็นลักษณะหรือคุณสมบัติของผู้มีจิตสาธารณะ เอาใจใส่ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม
- รักษาความสะอาด ไม่ทิ้งขยะ ไม่เสียบลูกชิ้น แบบมั่งง่าย
 - ไม่ขากฤษน้ำลาย หรือทิ้งก้นกรองบุหรี่ในที่สาธารณะเช่น บนสะพานลอย ทางเท้า
 - ไม่ทิ้งถุงพลาสติก สิ่งปฏิกูลลงในลำคลองสาธารณะ หรือพื้นถนน
 - ถูกทุกข้อ

- 10) วัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดของการฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ คือข้อใด
- เพื่อฝึกอบรมยุวอาสาสมัครให้มีจิตอาสา
 - เพื่อฝึกอบรมยุวอาสาสมัครทำหน้าที่แทนอาสาสมัครที่เป็นผู้ใหญ่
 - เพื่อฝึกอบรมยุวอาสาสมัครให้สื่อสารตรงกับกลุ่มเป้าหมาย
 - เพื่อสร้างทรัพยากรบุคคลที่ขาดแคลน
- 11) ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ขึ้นกับหน่วยงานใด
- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมฯ
 - กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม
 - กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ
 - กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
- 12) วันอาสาสมัครไทย คือข้อใด
- 13 เมษายน
 - 16 มกราคม
 - 14 กุมภาพันธ์
 - 21 ตุลาคม
- 13) ปีอาสาสมัครสากล คือ ปีใด
- ค.ศ. 2000 หรือ พ.ศ. 2543
 - ค.ศ. 2002 หรือ พ.ศ. 2545
 - ค.ศ. 2001 หรือ พ.ศ. 2544
 - ค.ศ. 2003 หรือ พ.ศ. 2546
- 14) วันอาสาสมัครคุมประพฤติ ตรงกับวันใด
- 13 เมษายน
 - 16 มีนาคม
 - 21 ตุลาคม
 - 14 กุมภาพันธ์
- 15) ยุติธรรมชุมชน หมายถึงข้อใด
- ระบบยุติธรรมที่ชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจพัฒนาขึ้น
 - การป้องกันอาชญากรรมที่เกี่ยวกับความยุติธรรมในรูปแบบต่าง ๆ
 - การเลือกใช้กลวิธีการไกล่เกลี่ย ประองตอง ที่อาศัยความผูกพันในชุมชน
 - ถูกทุกข้อ

- 16) วัตถุประสงค์ที่สำคัญในการสร้างเครือข่ายยุติธรรมชุมชน หมายถึง ประเด็นข้อใด
- ก. ความสมานสามัคคีของชุมชนในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง สร้างความยุติธรรม
 - ข. การใช้กลวิธีการไกล่เกลี่ย ประองตอง โดยอาศัยความผูกพัน ประเพณี มากกว่าตัวบทกฎหมาย
 - ค. การช่วยแก้ไขปัญหาที่ดีให้คลี่คลายด้วยอาศัยการเจรจา ไม่ให้คดีไปถึงศาล
 - ง. ถูกทุกข้อ
- 17) การคุมประพฤติ มีความหมายตรงกับข้อใด
- ก. กักบริเวณไม่ให้ไปไหนได้
 - ข. ติดตามดูแลทุกอิริยาบถ ไม่ให้คลาดสายตา
 - ค. ติดตามสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติ รายงานเดือนละครั้ง เพื่อไม่ให้ทำผิดเงื่อนไข
 - ง. ดูแลอยู่ห่าง ๆ เพื่อไม่ให้ไปกระทำผิดอีก
- 18) ข้อใด ไม่ใช่วัตถุประสงค์ของการคุมประพฤติ
- ก. แก้ไข ช่วยเหลือผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคลให้สามารถกลับตนเป็นพลเมืองดี
 - ข. ป้องกันมิให้ผู้กระทำผิดยั่วยุอาชญากรรม โดยนำประชาชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขผู้กระทำผิด
 - ค. เพื่อมิให้ผู้กระทำผิดออกนอกกลุ่มนอกทาง
 - ง. ป้องกันการกระทำผิดซ้ำ เป็นการคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม
- 19) ข้อใดต่อไปนี้เป็น ไม่ใช่ประโยชน์ของการคุมประพฤติ
- ก. ลดความแออัดในเรือนจำ/ทัณฑสถาน, ลดงบประมาณในการควบคุมนักโทษไว้ในเรือนจำ
 - ข. เตรียมการปล่อย / ทดสอบความพร้อมในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม
 - ค. ควบคุมไม่ให้ไปกระทำผิดซ้ำอีกอย่างได้ผลร้อยละ 90
 - ง. ช่วยให้นักโทษมีโอกาสทำงานเลี้ยงดูครอบครัว และปรับตัวเข้ากับสังคม
- 20) การพักการลงโทษ คือข้อใด
- ก. ยกเลิกการลงโทษก่อนครบกำหนด
 - ข. ไม่มีการลงโทษ เนื่องจากมีการร้องขอ
 - ค. เว้นวรรคการลงโทษชั่วระยะหนึ่ง
 - ง. การปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดออกมาอยู่นอกเรือนจำก่อนครบกำหนดโทษ
- 21) คำว่า สอดส่อง มีความหมายตรงกับข้อใด
- ก. จับตาดูพฤติกรรม ในชีวิตประจำวัน
 - ข. สอดส่องดูแล เยี่ยมบ้านด้วยความเอาใจใส่
 - ค. เยี่ยมบ้านเพื่อดูสภาพแวดล้อม ที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ ชีวิตประจำวัน
 - ง. ดูแลอย่างใกล้ชิด หากทำผิดให้รายงานทันที

22) การลดวันต้องโทษ คือข้อใด

- ก. ลดวันต้องโทษจำคุกแก่นักโทษ
- ข. ลดวันต้องโทษจำคุกในวันสำคัญ
- ค. ลดวันต้องโทษจำคุกตามที่นักโทษร้องขอ
- ง. การให้ประโยชน์ลดวันต้องโทษจำคุกแก่นักโทษเด็ดขาดที่มีความประพฤติดี

23) ข้อใดต่อไปนี้เป็นข้อห้ามไม่ให้กระทำสำหรับเยาวชนที่ถูกคุมประพฤติ

- ก. ต้องพักอาศัยอยู่กับผู้อุปการะตามบ้านเลขที่ที่แจ้งไว้
- ข. ห้ามออกนอกเขตท้องที่อำเภอ
- ค. ห้ามพกพาอาวุธทุกชนิด
- ง. ถูกทุกข้อ

24) บทลงโทษ สำหรับเยาวชนที่กระทำความผิด ข้อใดถูก

- ก. อายุกว่า 7 ปี แต่ไม่เกิน 14 ปี ไม่ต้องรับโทษ แต่ส่งเข้าบ้านเมตตา กรุณา เป็นต้น
- ข. อายุกว่า 14 ปี แต่ไม่เกิน 17 ปี ลงโทษเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ลดมาตราส่วนโทษลงกึ่งหนึ่ง
- ค. อายุกว่า 17 ปี แต่ไม่เกิน 20 ปี ลงโทษเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ แต่ลดมาตราส่วนโทษลง 1 ใน 3
- ง. ถูกทุกข้อ

25) โครงการฝึกอบรมเยาวชนอาสาสมัครคุมประพฤติ ใน 5 พื้นที่นำร่องคือจังหวัดใดบ้าง

- ก. เชียงใหม่, ลำปาง, ขอนแก่น, ชัยภูมิ, สุราษฎร์ธานี
- ข. กำแพงเพชร, แม่ฮ่องสอน, กระบี่, ศรีสะเกษ, อุบลราชธานี
- ค. พังงา, ภูเก็ต, เชียงใหม่, หนองคาย, นครราชสีมา
- ง. มีนบุรี, ฉะเชิงเทรา, อุตรธานี, ลำพูน, นครศรีธรรมราช

26) ใบบริสุทธิ์ หมายถึงข้อใด

- ก. แม้จะกระทำผิด ก็ไม่มีประวัติทำผิด
- ข. ได้รับการพักโทษ ลดวันต้องโทษ และเป็นผู้บริสุทธิ์แล้ว
- ค. ไปรับรองว่า เป็นผู้บริสุทธิ์ไม่มีมลทินใด ๆ แล้ว
- ง. ไปรับรองว่า นักโทษได้รับการลงโทษมาครบถ้วน และคดีได้สิ้นสุดลงแล้ว

27) โทษอาญาแก่ผู้กระทำผิด มีกี่สถาน ?

- ก. ประหารชีวิต จำคุก
- ข. เนรเทศออกนอกประเทศ
- ค. กักขัง ปรับปรับทรัพย์สิน
- ง. ข้อ ก และ ค ถูก

- 28) ข้อใดต่อไปนี้เป็นความหมายของ ยาเสพติด
- ยาอันตรายทุกชนิด
 - ยาทุกชนิดที่ต้องสุบต้องเสพเป็นประจำ
 - สิ่งเสพติดเข้าไปแล้ว ทั้งกายและใจเกิดความต้องการและต้องเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อย ๆ
 - ยาบ้า กัญชา ฝิ่น เฮโรอีน ยาเค ยาเลิฟ
- 29) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข มักมีชีวิตที่ล่มจมพินาศวอดวาย อบายมุข มีความหมายตรงกับข้อใด
- การพนัน โบก ไฟ ไฮโล
 - การเล่นหอย มวย ม้า
 - ทางแห่งความเสื่อม ความฉิบหาย
 - ทางแห่งความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลิน
- 30) ยาเสพติด จำแนกตามการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาท แบ่งออกเป็น กี่ ประเภทอะไรบ้าง ?
- 2 ประเภท คือ กดประสาท กระตุ้นประสาท
 - 3 ประเภท คือ กดประสาท กระตุ้นประสาท หลอนประสาท
 - 4 ประเภท คือ กดประสาท กระตุ้นประสาทติด หลอนประสาท ออกฤทธิ์ผสมผสาน
 - ไม่มีการแบ่งออกเป็นประเภท
- 31) คำแสดงคู่ใดต่อไปนี้ ไม่ถูกต้อง
- ใบหญ้ารำเริง, หญ้ายิ้ม, Herb = กัญชา
 - เม็ค = ยาบ้า, หนั๋ง, เป๊าะ = เฮโรอีน, ผงขาว
 - โค้ก = โคเคน, ปูน, เนื้อ = กัญชา
 - ขนมกรุป = ยาอี, สเก็ต, น้ำแข็ง = ยาไอซ์
- 32) ข้อใดไม่ใช่ความหมายของ การคิดบวก
- การมองโลกในแง่ดี เข้าใจผู้อื่น
 - ยอมรับตนเอง ไม่มองจุดด้อย ยอมรับในความแตกต่าง
 - การคิดถึงข้อด้อย ข้อบกพร่องของตนเอง ทำให้ไม่มีแรงสู้ชีวิต
 - พัฒนาบุคลิกภาพตนเอง เชื้อมั่นในความพากเพียร
- 33) ลักษณะของผู้ที่มีจิตใจเข้มแข็ง และมีแรงบันดาลใจในการเอาชนะความท้อแท้ ตรงกับข้อใด ?
- ไม่ยอมพ่ายแพ้ ยึดมั่นต่ออุปสรรค ปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงาน ในวิถีชีวิต
 - ยึดถือผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตเป็นต้นแบบ และเชื่อมั่นในความพากเพียร
 - ไม่ยอมมืองอท้าว ขนขวายด้วยตัวเองอย่างเข้มแข็ง ไม่ขอความช่วยเหลือจากใครง่าย ๆ
 - ถูกทุกข้อ

- 34) ลักษณะของผู้ที่มีคุณธรรมในจิตใจตรงกับข้อใด ? ข้อใดต่อไปนี้เป็น
- ก. ไม่มั่งงาย มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย เคารพต่อกฎกติกาของสังคม
 - ข. ไม่เอาดีใส่ตัว โยนความชั่วให้ผู้อื่นหรืออ้างคำจำเป็น ความเร่งรีบของตนเอง
 - ค. ไม่เห็นแก่ตัว ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเกื้อกูลด้านปัจจัยสี่แก่เพื่อนมนุษย์เท่าที่มีกำลัง
 - ง. ถูกทุกข้อ
- 35) ยิวอาสาสมัครเห็นคนที่ด้อยโอกาสกว่า ได้รับโอกาสในชีวิตจากผู้ที่มีมั่งคั่งกว่า หรือจากหน่วยงานอื่น เพราะความขยันหมั่นเพียร ขนขวายแสวงหาอย่างไม่ย่อท้อ ยิวอาสาสมัครควรเกิดความรู้สึก และเกิดเจตคติอย่างไร
- ก. เห็นด้วยสนับสนุน ยินดีอนุโมทนาเชื่อในหลักของกรรมคือการกระทำ (เมตตา)
 - ข. ไม่เห็นด้วย เปล่าประโยชน์ เสียเวลาสิ่งเหล่านั้น (เกิดความอิจฉา ริษยา)
 - ค. เฉย ๆ สมควรแก่เหตุ ทำอย่างไรได้ออย่างนั้น (อุเบกขา)
 - ง. ไม่เห็นด้วย เสียอายน่าจะเป็นของเรามากกว่า (เกิดความริษยา สมน้ำหน้าและตำหนิ)
- 36) การระแวก เป็นยิวอาสาสมัครคุมประพฤติที่มองโลกในแง่ดี เข้าใจผู้อื่นไม่มองจุดด้อย ยอมรับในความแตกต่างพัฒนาบุคลิกภาพตนเอง การระแวกเป็นคนที่มีความคิดประเภทใด
- ก. ไม่สนใจไม่แคร์ใครทั้งนั้น
 - ข. เพ้อฝัน
 - ค. เป็นคนคิดบวก
 - ง. ถูกทุกข้อ
- 37) การบริการให้คำปรึกษา (**Counseling Service**) หมายถึง ข้อใด ?
- ก. การแก้ไขปัญหาเรื่องการเงิน การงาน
 - ข. การแก้ปัญหาด้านการศึกษา ด้านอาชีพ การกำหนดเป้าหมายของชีวิต การปรับตัวตลอดจนการรู้จักแบ่งเวลา และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
 - ค. การแก้ไขปัญหาเรื่องการบริหารงาน บริหารธุรกิจ
 - ง. การแก้ไขปัญหาเรื่องการเรียนรู้ การดำเนินชีวิตครอบครัว
- 38) อ่านสองบรรทัดข้างล่าง แล้วพิจารณาว่า เป็นทักษะการให้คำปรึกษา แบบใด
- ผู้ขอรับบริการปรึกษา : หนูเกลียดการตื่นเช้าคะ
- ผู้ให้คำปรึกษา : หนูเกลียดการตื่นเช้า ใช่มั้ยคะ
- ก. ทักษะในการฟัง
 - ข. ทักษะในการให้กำลังใจ
 - ค. ทักษะในการให้ข้อมูล
 - ง. ทักษะในการสะท้อนกลับแบบง่าย (Simple Reflection)

39) อ่านสองบรรทัดข้างล่าง แล้วพิจารณาว่า เป็นทักษะการให้คำปรึกษา แบบใด

ผู้ให้บริการปรึกษา : คุณมีความสามารถ มากกว่าที่คุณคิดไว้เสียอีก

ผู้ให้บริการปรึกษา : ผมแน่ใจว่า คุณมีความสามารถที่จะดำเนินการกับเรื่องนี้ได้ดีมาก

ก. ทักษะในการฟัง

ข. ทักษะในการให้กำลังใจ

ค. ทักษะในการให้ข้อมูล

ง. ทักษะในการสะท้อนเนื้อหาและความรู้สึก

40) อ่านสองบรรทัดข้างล่าง แล้วพิจารณาว่า เป็นทักษะการให้คำปรึกษา แบบใด

ผู้รับบริการ : ผมไม่สามารถบังคับตนเองให้เขียนรายงานได้ จนบัดนี้ ผมก็ยังทิ้งมันอยู่

ผู้ให้บริการปรึกษา : ดูเหมือนว่า คุณจะไมยอมทำในสิ่งที่คุณไม่ชอบเลย

ก. ทักษะในการฟัง

ข. ทักษะในการให้กำลังใจ

ค. ทักษะในการให้ข้อมูล

ง. ทักษะในการตีความหมาย

แบบประเมินความพึงพอใจ
ต่อชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ
ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

คำชี้แจง

แบบประเมินความพึงพอใจชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ฉบับนี้ ใช้ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบด้านต่าง ๆ ของชุดกิจกรรมฝึกอบรมโดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

มีความเห็นว่า สอดคล้อง กำหนดคะแนนเป็น +1

มีความเห็นว่า ไม่แน่ใจ กำหนดคะแนนเป็น 0

มีความเห็นว่า ไม่สอดคล้อง กำหนดคะแนนเป็น -1

ผู้วิจัย ขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญ ได้ให้ข้อคิดเห็น เพื่อเป็นประโยชน์ทำให้งานวิจัยมีความชัดเจนขึ้น และขอขอบพระคุณที่ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน				
		สอดคล้อง +1	ไม่ แน่ใจ 0	ไม่ สอดคล้อง -1	ค่า ดัชนี ค่า ioc	หมายเหตุ
1	สมัครใจ สนใจในการเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ				0.8	ใช้ได้
2	ต้องการหาประสบการณ์ด้านยุวอาสาสมัคร จิต สาธารณะและฝึกฝนพัฒนาความกล้าหาญ				1	ใช้ได้
3	เพื่ออบรมด้านการเสียสละ จิตอาสา				0.6	ใช้ได้
4	ต้องการได้รับการยอมรับการยกย่องในสังคม และ เกิดความภาคภูมิใจในสังคมในระดับกว้างขวาง				0.8	ใช้ได้
5	ต้องการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ส่วนรวม				1	ใช้ได้

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน				
		สอดคล้อง +1	ไม่ แน่ใจ 0	ไม่ สอดคล้อง -1	ค่า ดัชนี ค่า IOC	หมายเหตุ
	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม					
	<u>ด้านวิชาการ</u>					
1	เนื้อหาสาระ (ทฤษฎี) ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้				0.8	ใช้ได้
2	ภาคการลงมือปฏิบัติของแต่ละหน่วยการเรียนรู้				0.8	ใช้ได้
3	ประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในสภาพสังคมปัจจุบัน ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้				0.8	ใช้ได้
4	ประโยชน์ต่อการป้องกันและป้องปรามเตือนสติ ตนเองให้รู้เท่าทันของแต่ละหน่วยการเรียนรู้				0.8	ใช้ได้
	<u>ด้านสื่อกิจกรรมมีประโยชน์เป็นรูปธรรม</u>					
1	สื่อการสอนกิจกรรมการฝึกอบรม				0.6	ใช้ได้
2	วิธีการจัดกิจกรรมฝึกอบรม				0.6	ใช้ได้
3	สถานที่สำหรับกิจกรรมฝึกอบรม				0.8	ใช้ได้
4	วันและเวลาสำหรับกิจกรรมฝึกอบรม				0.6	ใช้ได้
5	อาหาร / เครื่องดื่ม / อุปกรณ์เสริมด้านอื่น ๆ				0.8	ใช้ได้

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน				
		สอดคล้อง +1	ไม่ แน่ใจ 0	ไม่ สอดคล้อง -1	ค่า ดัชนี ค่า IOC	หมายเหตุ
	<u>ด้านวิทยากรฝึกอบรม</u>					
1	ความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้				0.8	ใช้ได้
2	ความสามารถในการสื่อสาร เทคนิค ลีลานำเสนอ				0.6	ใช้ได้
3	ความสามารถในการจัดกิจกรรมฝึกอบรม				0.8	ใช้ได้
4	ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ สร้างสิ่งเร้าใจ				1	ใช้ได้
5	ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นยุวอาสาสมัคร				0.8	ใช้ได้
6	ทำให้เข้าใจปัญหาสังคมและวิธีแก้ไข				0.8	ใช้ได้

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน				
		สอดคล้อง +1	ไม่ แน่ใจ 0	ไม่ สอดคล้อง -1	ค่า ดัชนี ค่า IOC	หมายเหตุ
	<u>ด้านผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม</u>					
1	ให้ความสนใจดีมีความกระตือรือร้น				0.8	ใช้ได้
2	มีความพร้อมเพียง สามัคคี มีระเบียบวินัย				0.6	ใช้ได้
3	มีความมองอาจกล้าหาญ พร้อมที่จะช่วยเหลือในการ แก้ไขปัญหาสังคมในระดับเยาวชนตามวัตถุประสงค์				0.6	ใช้ได้
4	มีพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานคุม ประพฤติสามารถมองเห็นเป็นรูปธรรมสัมผัสได้				0.8	ใช้ได้
5	มีต้นทุนด้านความเสียสละ จิตอาสา จิตสาธารณะ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาต่อยอดได้				0.8	ใช้ได้

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน				
		สอดคล้อง +1	ไม่ แน่ใจ 0	ไม่ สอดคล้อง -1	ค่า ดัชนี ค่า IOC	หมายเหตุ
	<u>ด้านขั้นตอนการเรียนรู้จากประสบการณ์</u>					
1	ได้เรียนรู้แบบลองผิดลองถูก (สร้างประสบการณ์)				0.6	ใช้ได้
2	ได้คิดทบทวนเกิดประสบการณ์ที่ได้ทำลงไป				0.8	ใช้ได้
3	ได้ก่อเกิดองค์ความรู้ใหม่ ที่เป็นหลักการตรงกัน				0.6	ใช้ได้
4	ได้ทดลองนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่แตกต่างกัน				0.6	ใช้ได้

ตอนที่ 3 สภาพการณ์การจัดกิจกรรมฝึกอบรม ข้อเสนอแนะและคำแนะนำเพิ่มเติม

- 1.....
- 2.....

แบบประเมินความพึงพอใจ ต่อชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ

คำชี้แจง

1. แบบประเมินความพึงพอใจ เรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการจัดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ด้านเนื้อหาวิชาการ ด้านกิจกรรม ด้านความคิดเห็นและการให้ความร่วมมือจากผู้เข้าอบรม เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	พึงพอใจมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	พึงพอใจมาก
คะแนน	3	หมายถึง	พึงพอใจปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	พึงพอใจน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	พึงพอใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและคำแนะนำเพิ่มเติม

2. ข้อมูลการตอบแบบประเมินของท่าน ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับและใช้เฉพาะในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น และเพื่อนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ตอบแบบประเมินเลย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบประเมิน

คำชี้แจง : ให้ระบุเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ที่ตรงกับสถานภาพจริง ๆ ของท่าน

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. อายุ () 18 ปี () 19 ปี () 20 ปี ขึ้นไป
3. การศึกษาสูงสุด () ม. 6 () ปวช. () ปริญญาตรี
4. ท่านเคยเป็นอาสาสมัครหรือไม่ () ไม่เคย
() เคย อาสาสมัครของ.....

ตอนที่ 2 แบบประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ที่เป็นมูลเหตุจูงใจให้ท่านเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ โดยกา ✓ เพียงช่องเดียวเท่านั้น

ข้อ	ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
	มูลเหตุจูงใจการเข้าร่วมกิจกรรม					
1	สมัครใจ มีใจรักในการเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ					
2	ต้องการหาประสบการณ์ด้านยุวอาสาสมัคร จิตสาธารณะ และเป็นเวทีฝึกฝนพัฒนาความกล้าหาญ					
3	เพื่อปลูกฝังอบรมด้านการเสียสละ จิตอาสา					
4	ต้องการได้รับการยอมรับการยกย่องในสังคม และเกิดความภาคภูมิใจในสังคมในระดับกว้างขวาง					
5	ต้องการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม					

	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ระดับความพึงพอใจ				
	<u>ด้านวิชาการ</u>	5	4	3	2	1
1	เนื้อหาสาระ (ทฤษฎี) ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้					
2	ภาคการลงมือปฏิบัติของแต่ละหน่วยการเรียนรู้					
3	ประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในสภาพสังคมปัจจุบันของ แต่ละหน่วยการเรียนรู้					
4	ประโยชน์ต่อการป้องกันและป้องปรามเตือนสติ ตนเองให้รู้เท่าทันของแต่ละหน่วยการเรียนรู้					
		ระดับความพึงพอใจ				
	<u>ด้านสื่อกิจกรรมมีประโยชน์เป็นรูปธรรม</u>	5	4	3	2	1
1	สื่อการสอนกิจกรรมการฝึกอบรม					
2	วิธีการจัดกิจกรรมฝึกอบรม					
3	สถานที่สำหรับกิจกรรมฝึกอบรม					
4	วันและเวลาสำหรับกิจกรรมฝึกอบรม					
5	อาหาร / เครื่องดื่ม / อุปกรณ์เสริมด้านอื่น ๆ					

	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ระดับความพึงพอใจ				
		ระดับความพึงพอใจ				
	<u>ด้านวิทยากรฝึกอบรม</u>	5	4	3	2	1
1	ความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้					
2	ความสามารถในการสื่อสาร เทคนิค สีสานำเสนอ					
3	ความสามารถในการจัดกิจกรรมฝึกอบรม					
4	ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ สร้างสิ่งเร้าใจ					
5	ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นยุวอาสาสมัคร					
6	ทำให้เข้าใจปัญหาสังคมและวิธีแก้ไข					
		ระดับความพึงพอใจ				
	<u>ด้านผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม</u>	5	4	3	2	1
1	ให้ความสนใจดีมีความกระตือรือร้น					
2	มีความพร้อมเพียง สามัคคี มีระเบียบวินัย					
3	มีความองอาจกล้าหาญ พร้อมที่จะช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาสังคมในระดับเยาวชนตามวัตถุประสงค์					
4	มีพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานคุ้มครองพิทักษ์สิทธิสามารถมองเห็นเป็นรูปธรรมสัมผัสได้					
5	มีต้นทุนด้านความเสียสละ จิตอาสา จิตสาธารณะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาต่อยอดได้					

	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	ระดับความพึงพอใจ				
		ระดับความพึงพอใจ				
	<u>ด้านขั้นตอนการเรียนรู้จากประสบการณ์</u>	5	4	3	2	1
1	ได้เรียนรู้แบบลงมือทดลอง (สร้างประสบการณ์)					
2	ได้คิดทบทวนเกิดประสบการณ์ที่ได้ทำลงไป					
3	ได้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ที่เป็นหลักการตรงกัน					
4	ได้ทดลองนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่แตกต่างกัน					

ตอนที่ 3 สภาพการณ์การจัดกิจกรรมฝึกอบรม ข้อเสนอแนะและคำแนะนำเพิ่มเติม

- 1.....
- 2.....

แบบสอบถามเพื่อวัดเจตคติ
ด้านคุณธรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้สร้างขึ้นเพื่อวัดความคิดเห็นด้านคุณธรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ
2. แบบสอบถามฉบับนี้มี 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบ

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้ออกแบบขึ้นเพื่อสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบ

โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องว่างที่เหมาะสมกับคำตอบของท่าน

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. อายุ () 18 ปี () 19 ปี () 20 ปี ขึ้นไป
3. การศึกษาสูงสุด () ม. 6 () ปวช. () ปริญญาตรี

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นด้านคุณธรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้ออกแบบขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นด้านคุณธรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติเป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
คะแนน	4	หมายถึง	เห็นด้วย
คะแนน	3	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
คะแนน	2	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
คะแนน	1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

โปรดอ่านข้อความด้วยความรอบคอบและใส่เครื่องหมาย / ในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นด้านคุณธรรมของท่านต่อกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ

**ความคิดเห็นด้านการสร้างความมั่นใจในตนเอง
และด้านคุณธรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ**

ความคิดเห็นด้านการสร้างความมั่นใจในตนเองของผู้เข้าร่วม กิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านการสร้างความมั่นใจในตนเอง					
1. คิดถึงการประสบความสำเร็จที่ผ่านมาในชีวิตของตนเอง					
2. ปรับปรุงบุคลิกภาพ อารมณ์ สังคม นิสัย การแต่งกายตนเองอยู่เสมอ					
3. คิดบวก มองโลกในแง่ดีเสมอ มองวิกฤติให้เป็นโอกาส					
4. ไม่เปรียบเทียบตนกับผู้อื่นด้านจุดด้อย ที่ทำให้กำลังใจถดถอย ท้อแท้					
5. มองว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่มีคุณค่า และสามารถ เปลี่ยนแปลงชีวิตได้ตามความต้องการ					
6. ประเมินตนเองว่ามีค่าอยู่เสมอ เชื้อมั่นความสามารถของตนเอง					
7. โกรธยาก แค้นยาก ให้อภัยง่าย มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักแบ่งปัน					
8. เชื้อมั่นในตนเองว่าเป็นผู้มีความสามารถที่จะฝึกฝนอบรมได้					
9. มีความสุขที่ได้เสียสละ มีจิตอาสา แม้ไม่ได้มีฐานะร่ำรวยเลิศเลอ					

ความคิดเห็นด้านการสร้างความมั่นใจในตนเองของผู้เข้าร่วม กิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ	ระดับความคิดเห็น				
	ระดับความคิดเห็น				
ความคิดเห็นด้านคุณธรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมยุว อาสาสมัครคุมประพฤติ	5	4	3	2	1
พรหมวิหารธรรม					
1. มีความรักปรารถนาอยากให้ทุกคนได้มีความสุข สำเร็จประโยชน์					
2. สุขใจที่ได้ให้การช่วยเหลือผู้ที่ผิดพลาดในชีวิตพ้นจากความทุกข์					
3. ยินดีที่เขาได้ดีหรือเมื่อเกิดสิ่งที่ดีกับเขาซึ่งเขาควรจะได้รับ					
4. เมื่อเกินกำลังจะช่วยเหลือ ปลอ่ยจิตว่าง เป็นกลาง วางเฉยเมื่อเขา ต้องรับเคราะห์กรรม ที่สมควรแก่เหตุปัจจัย					

ความคิดเห็นด้านการสร้างความมั่นใจในตนเองของผู้เข้าร่วม กิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ	ระดับความคิดเห็น				
	ระดับความคิดเห็น				
ชมราชาวาธรรม	5	4	3	2	1
1. สัจจะ ยึดถือความสัตย์ซื่อ จริงใจ รับผิดชอบต่อการงานและหน้าที่ ด้านคำพูด ด้านการคบคน ด้านศีลธรรม					
2. ทมะ รู้จักข่มจิตข่มใจตนเอง บังคับควบคุมอารมณ์ ระวังความรู้สึกต่อเหตุบกพร่องของกันและกัน รู้จักฝึกฝนปรับปรุงตน แก้ไขไม่ดื้อรั้น					
3. ขันติ มีความอดทน อดกลั้น ต่ออุปนิสัยที่แตกต่าง, อดทนต่อแดด ลม ฝน ความไม่สะดวก, ต่อทุกขเวทนา คือความเจ็บป่วยไม่สบาย, ต่อการกระทบกระทั่งกับคนอื่น ในเรื่องที่ไม่ได้ตั้งใจ, อดทนต่อกิเลส คืออดทนต่อการยั่วของอบายมุข					
4. จาคะ ความเสียสละ เผื่อแผ่แบ่งปัน ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกัน นึกถึงส่วนรวมเป็นใหญ่ ไม่เห็นแก่ตัว มีความเสียสละคือ 1. สละสิ่งของ 2. สละความสะดวกสบาย 3. สละอารมณ์ที่บูดเน่า ไม่เอามาเก็บฝังใจ					

ความคิดเห็นด้านการสร้างความมั่นใจในตนเองของผู้เข้าร่วม กิจกรรมฝึกอบรมยุทธศาสตร์คุ้มครองประเพณี	ระดับความคิดเห็น				
	ระดับความคิดเห็น				
สังคหวัตถุธรรม	5	4	3	2	1
1. ทาน คือ การให้ การเสียสละ แบ่งปันของ ๆ ตนเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น ไม่เห็นแก่ได้ฝ่ายเดียว ไม่เป็นคนละโมภ ไม่เห็นแก่ตัว					
2. ปิยวาจา คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์เหมาะสำหรับกาลเทศะ ปิยวาจามีหลักเกณฑ์คือ เว้นจากการพูดเท็จเว้นจากการพูดส่อเสียดเว้นจากการพูดคำหยาบเว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ					
3. อัตถจริยา คือ การสงเคราะห์ทุกชนิดทั้งวัตถุสิ่งของ วิชาความรู้ หรือการประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น					
4. สمانัตตา คือ การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพฤติเสมอต้นเสมอปลายเป็นคนมีจิตใจหนักแน่นไม่โลเล รวมทั้งยังเป็นการสร้างความนิยม และไว้วางใจให้แก่ผู้อื่นอีกด้วย					

ความคิดเห็นด้านการสร้างความมั่นใจในตนเองของผู้เข้าร่วม กิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ	ระดับความคิดเห็น				
การวธธรรม	5	4	3	2	1
1.เคารพบุคคลที่เกี่ยวข้อง บิดามารดาซึ่งเป็นผู้ให้กำเนิด ญาติผู้ใหญ่ ปู่ ย่า ตา ยาย ครูอาจารย์ แสดงความเคารพทักทายด้วยคำสุภาพ					
2.เคารพกฎระเบียบทางสังคม เช่น ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี อันดีงามของสังคม ปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศ					
3.เคารพสิทธิของผู้อื่น เช่น ไม่ทำร้ายผู้อื่นโดยเจตนา ไม่เอาทรัพย์สินของ ผู้อื่นมาเป็นของตนโดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสียชื่อเสียง					
4.เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น เช่น ควรฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วย ความตั้งใจและไตร่ตรองก่อนตัดสินใจว่าจะเชื่อหรือไม่เชื่อ					
5. เคารพและเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ซึ่งถือ เป็นสถาบันที่สำคัญสูงสุดของประเทศ					
สามัคคีธรรม	5	4	3	2	1
1. ร่วมกันคิด ช่วยกันวางแผน และร่วมกันทำงานด้วยความเต็มใจ					
2. ร่วมกันรับผิดชอบ ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ					
3. ร่วมกันติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง					
4. ร่วมกันปรับปรุง มีการแก้ไข พัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ					
5. ร่วมกันทำงาน โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก					

**แบบสังเกตการณ์มีส่วนร่วม (พฤติกรรมอันพึงประสงค์)
ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ
ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์**

คำชี้แจง

1. แบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์นี้ เป็นแบบความเข้าใจในตนเอง เพื่อวัดความแตกต่างของพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 7 หน่วย ว่าอยู่ในระดับใด

2. ข้อมูลการทำแบบสังเกตพฤติกรรมตามความเป็นจริงจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ทั้งด้านเนื้อหาสาระวัดและวิธีการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพและตรงตามวัตถุประสงค์ยิ่งขึ้น

ชื่อ.....กลุ่มที่.....

หน่วยการเรียนรู้ที่.....เรื่อง.....

วัน.....เดือน.....พ.ศ.....

เวลาที่ใช้.....น.

ชื่อวิทยากรผู้ฝึกอบรม.....

คำชี้แจง ให้ระบุเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงที่สุด

ข้อ	ลักษณะพฤติกรรมอันพึงประสงค์	รายการประเมิน				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1	กระตือรือร้น กระฉับกระเฉง ใฝ่รู้ เรียนรู้ตลอดชีวิต					
2	มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
3	มีความเข้าใจในบทบาทที่ได้รับ					
4	มีความเข้าใจในหน่วยการเรียนรู้					
5	มีวิสัยทัศน์มองอนาคตไกล (ไม่มองแค่ปัจจุบัน)					
6	จิตอาสา เสียสละ (สิ่งของ วิชาความรู้ อารมณ์)					
7	ใส่ใจประโยชน์ตนมากกว่าส่วนรวม					
8	องอาจกล้าหาญต่อการแก้ไขปัญหา					
9	มีความคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล					
10	มีวิจารณ์งานได้ตรงต่อรอบคอบ					
11	มีวุฒิภาวะ ความเป็นผู้นำ					
12	มีสติปัญญาไหวพริบปฏิภาณในการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่แตกต่าง					
13	มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ภาระงานที่ได้รับมอบหมาย					
14	มีความเคร่งครัดและตรงต่อเวลา					
15	มีความสามัคคี ให้ความร่วมมือ					
16	เอื้อเฟื้อต่อเพื่อนร่วมกลุ่ม					
17	ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นอย่างยินดี พร้อมเปลี่ยนแปลงแก้ไข					
18	ยอมรับในผลของการกระทำของตนเอง (ไม่โทษคนอื่น)					
19	ซื่อสัตย์มีใจเป็นธรรม ปราศจากอคติ ความลำเอียงทั้ง 4 ข้อ					
20	มีเจตคติเชิงบวก					

แบบบันทึก

การสังเกตของผู้สังเกตการณ์

ประกอบชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสา
สมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เวลา..... - น.

ชื่อกลุ่ม..... ชื่อผู้บันทึก.....

1. สมาชิกในกลุ่มปฏิบัติตามกติกาหรือไม่ อธิบายเหตุผลประกอบ

.....
.....

2. วิธีการทำงานของกลุ่ม

.....
.....

3. บรรยากาศในการทำงานของกลุ่ม

.....
.....

4. พฤติกรรมของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม

.....
.....

5. กลุ่มทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนดหรือไม่ และเป็นเพราะอะไร ?

.....
.....

เห็นควรให้ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน กิจกรรมนี้

ลงชื่อ.....วิทยากรพีเลี้ยง

ภาคผนวก จ

คู่มือ

การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยวอาสาศัมครคุมประพฤติ
ด้วยกระบวนเรี่ยนรู้จากรสบการณ

คู่มือ

การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ

ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

พัฒนาโดย

สมบัติ ทิพประมวล

52199150021

นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปีการศึกษา 2559

คำนำ

ชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยวอาสาศัมครคุมประพฤตติด้วยกระบวนเรียนรู้จาก
 ประสพการณนี้ พัฒนาคึ้นเพื่อเตรียมดำเนิการฝึกอบรมสำหรับวิทยาการและคณะทำงานเพื่อหมี
 ความเข้าใจในรายละเอียดเกี่ยวกับ สภาพการณปัจจุบันปัญหาและความสำคัญในการพัฒนาชุด
 กิจกรรมฝึกอบรม รายละเอียดของชุดกิจกรรมฝึกอบรม ตั้งแต่หลักการ จุดมุ่งหมาย กิจกรรม การ
 ฝึกอบรม เนื้อหาสาระการฝึกอบรม สื่อประกอบและการประเมินผล เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการ
 นำชุดกิจกรรมฝึกอบรมนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายต่อไป

สมบัติ ทิพประมวล

ผู้พัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรม

4/02/2016

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ความเป็นมา	261
รูปแบบกิจกรรมฝึกอบรม	265
ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์	268
สรุปความต้องการจำเป็นในการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรม	270
ตารางกำหนดกิจกรรมการฝึกอบรม	277
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง อาสาสมัคร จิตอาสา จิตสาธารณะ	279
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง บทบาทภารกิจยูวอาสาสมัครคุมประพฤติ เครือข่ายยุติธรรมชุมชน	291
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง กระบวนการยุติธรรมทางอาญาและวิธีการคุมประพฤติ	300
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด และโทษภัยของยาเสพติด	308
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ประสบการณ์ของผู้ถูกคุมประพฤติ และผู้คุมประพฤติ (เยาวชน)	319
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง การสร้างความมั่นใจในตนเอง และคุณธรรมของยูวอาสาสมัคร	323
หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง กระบวนการ และการให้คำปรึกษาที่สำคัญ	331
บรรณานุกรม	341

ความเป็นมา

อาสาสมัครคุมประพฤติมีบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลืองานราชการ ภายใต้แนวคิดจิตอาสา ปิดทองหลังพระ เสียสละ อาสาสมัครจึงเป็นกลุ่มบุคคลที่มีแนวคิดด้านบวก มองโลกในแง่ดี มีเมตตาธรรมประกอบในหลักคิด มีความต้องการให้อภัยให้โอกาสมนุษย์ที่กระทำผิดพลาดในชีวิต แล้วกลับเนื้อกลับตัวเป็นคนดีตามหลักมนุษยธรรม ตามกระบวนการยุติธรรม เป็นการสร้างดุลยภาพให้เกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ ในปัจจุบันอาสาสมัครหลายประเภทที่ให้ความช่วยเหลือดูแลสังคม มีพลังและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพื่อลดความเห็นแก่ตัวและรู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายต่อต้านการคอร์รัปชันของรัฐบาล (ศอตช.) (<http://www.pacc.go.th/cnac/> : online) ที่กำลังรณรงค์อย่างหนักเกี่ยวกับสำนึกการไม่โกง เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านจิตใจ สร้างค่านิยมความคิดการเป็นสุจริตชน เสริมกระแสการยกย่องคนดีมีศีลธรรม ไม่ให้เพลี่ยงพล้ำต่อกลุ่มคนทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งในสังคมปัจจุบันกระแสการไม่ยอมรับทุจริตชนกำลังร้อนแรง อาสาสมัครมีทั้งในองค์กรเอกชนและหน่วยงานราชการ ซึ่งการทำงานด้านจิตอาสา จิตสาธารณะได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางไม่จำกัดอยู่เฉพาะในวัยผู้ใหญ่เท่านั้น ในหลายองค์กรเปิดโอกาสให้กับเยาวชนที่สนใจได้เรียนรู้และทำกิจกรรมด้านนี้ซึ่งเป็นการปลูกฝังการเสียสละ การใส่ใจดูแลสังคม ซึ่งเป็นการพัฒนาด้านจิตใจ เช่น ยุว อสม., ยุวกกต., อาสาเยาวชน และยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ เป็นต้น ซึ่งเป็นการเรียนรู้นอกห้องเรียน เรียนรู้โดยการลงมือทำเพื่อพัฒนาศักยภาพยุวอาสา

ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติคือเยาวชนซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ ถึงยี่สิบห้าปีบริบูรณ์ เป็นกลุ่มทรัพยากรมนุษย์เป้าหมายใหม่ของกรมคุมประพฤติที่มีความประสงค์จะพัฒนาศักยภาพของบุคคลในวัยนี้เพื่อเป็นอาสาสมัคร มีภารกิจบทบาทหน้าที่คือช่วยเหลืองานคุมประพฤติด้านการเป็นตัวอย่างให้แนวคิดให้คำปรึกษาที่ผู้กระทำผิดเป็นเด็กและเยาวชน โดยทำงานภายใต้การกำกับดูแลรับผิดชอบของพนักงานคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติจึงได้จัดหลักสูตรการอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ มีรายละเอียด ดังนี้ วิชาที่ 1 กระบวนการยุติธรรมทางอาญาและงานคุมประพฤติ วิชาที่ 2 โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด “TO BE NUMBER ONE” วิชาที่ 3 บทบาทของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ วิชาที่ 4 แบ่งกลุ่มจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกับสำนักงานคุมประพฤติ และยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ มีองค์ประกอบคือ ขอบเขตวิชา วัตถุประสงค์ วิธีการสอน/กิจกรรม สื่อการเรียน/การสอน การประเมินผล และใช้เวลาวิชาละ 60 นาที (4 ชั่วโมง ภายในหนึ่งวัน)

จากการสัมภาษณ์ ผอ.สนง.คุมประพฤติจังหวัดฉะเชิงเทรา (อภัย เอียดบัว : สัมภาษณ์, 29 ต.ค. 57) (พัชรินทร์ สิงห์พุทรา, พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ. สัมภาษณ์: 4 พ.ย. 57) ได้ทราบว่า เป็นนโยบายของกรมคุมประพฤติที่ต้องการทำงานเชิงรุกเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและอาชญากรรมต่าง ๆ ที่ยังเป็นเยาวชนด้วยการฝึกอบรมเยาวชนที่มีพฤติกรรมดี มีความประพฤติเรียบร้อยมีระเบียบวินัยในการดำเนินชีวิตให้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและงานคุมประพฤติ โดยมีความเชื่อภายใต้แนวคิดที่ว่า วัยและอายุใกล้เคียงกัน ภาษาเดียวกัน การสื่อสารย่อมเข้าใจและยอมรับกันง่ายกว่าผู้ที่มีวัยแตกต่างกัน เพื่อนำเยาวชนเหล่านี้ที่

ผ่านการฝึกอบรมมาคมประพฤติผู้กระทำผิดที่ยังเป็นเยาวชน ซึ่งโครงการดังกล่าว เป็นโครงการใหม่สุดที่เพิ่งจะได้ทดลองทำการฝึกอบรมเยาวชนเพื่อเพิ่มศักยภาพ โดยนำร่อง 5 จังหวัด (ในปีงบประมาณ 2557) ที่มีความพร้อมทั้งงบประมาณและบุคลากร โดยใช้เวลาการฝึกอบรมเพียงวันเดียว ยอมรับว่ายังไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร ด้วยเหตุปัจจัยอันเป็นข้อจำกัดหลายอย่าง

รวมถึงการสัมภาษณ์ พนักงานคุมประพฤติ อาสาสมัครคุมประพฤติ และเก็บความต้องการจำเป็นจากแบบสอบถามจากยุวอาสาสมัครคุมประพฤติที่ผ่านการอบรมแล้ว พอจะวิเคราะห์โดยสรุปถึงสิ่งที่ตรงกันคือ ความคิดเห็นด้านเวลา การลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดทักษะ เพิ่มพูนประสบการณ์ การมีส่วนร่วม การสร้างสำนึกในบทบาทยุวอาสาสมัคร การสร้างความมั่นใจในยุวอาสาสมัคร และการสร้างเจตคติด้านการมีจิตอาสาจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม เพื่อสามารถต่อยอดในอนาคตด้านการศึกษา การดำรงชีวิต ในสังคมที่กว้างออกไป อบรมแบบค้างคืนในค่าย 3-5 วัน

แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรม

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นอาสาสมัครคุมประพฤติ ที่ผ่านการฝึกอบรม 2 วัน พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นโครงการที่น่าสนใจและสมควรมีการพัฒนาต่อยอด เพื่อนำไปใช้ในชุมชนจังหวัดอื่น ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาผู้กระทำผิดที่ยังเป็นเยาวชน ในปัจจุบันจะพบว่าปัญหาสังคมส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากเยาวชนทั้งปัญหายาเสพติด อาชญากรรม และปัญหามั่วสุมทางเพศ เนื่องจากเยาวชนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ หากเยาวชนมีคุณภาพการพัฒนาประเทศชาติให้หน้าก้าวหน้าไปควบคู่ไปกับความเจริญทางด้านวัตถุสิ่งก่อสร้างและเทคโนโลยี ย่อมเป็นความสมดุลในโลกยุคการสื่อสารไร้พรมแดน

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์โดยใช้แนวคิดกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ของโคลบ (Kolb, 1984: 21) ประกอบด้วยขั้นตอน คือ 1. ขั้นสร้างประสบการณ์ (Concrete Experience) 2. ขั้นสังเกตปฏิกริยาตอบสนอง (Reflective Observation) 3. ขั้นนิเทศเชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization) 4. ขั้นทดลอง (Active Experimentation) เพื่อให้สอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน ทั้งเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้ที่เป็นเยาวชนได้ดึงศักยภาพ ใช้ประสบการณ์ในชีวิตที่เริ่มมีทั้งสองด้านมาหลอมรวมเป็นองค์ความรู้ใหม่เป็นนวัตกรรมใหม่ เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบาย ตามภารกิจบทบาทหน้าที่และอุดมการณ์ของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ทั้งแบ่งเบาภาระราชการแก้ปัญหาสังคมและป้องกันมิให้ผู้ไม่เคยกระทำผิด คิดไปกระทำผิดอีก ทั้งเพื่อสร้างและพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีคุณภาพและเข้มแข็งด้านวิถีคิดการมีจิตอาสา ที่มีคุณภาพอยู่แล้วก็ต่อย้ายยืนยันให้ตระหนักในคุณค่าของพฤติกรรมที่ตนเองกระทำอยู่ว่า มีประโยชน์ต่อตนเอง สังคมส่วนรวมและประเทศชาติ เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ของโคลบเน้นการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจง่ายขึ้นเหมาะสำหรับการเรียนรู้สำหรับเยาวชนซึ่งเป็นยุวอาสาสมัคร

จุดมุ่งหมายของชุดกิจกรรมฝึกอบรม

การเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นกระบวนการสอนที่เน้นการเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by Doing) ซึ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ มีความเชื่อว่าการเรียนรู้จากการกระทำจริง ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ใหม่โดยเริ่มจากการรับรู้ปัญหา คิดหาแนวทางแก้ไข ลงมือปฏิบัติจนเกิดประสบการณ์จากการปฏิบัติ ผู้เรียนจะเป็นผู้สร้างความรู้ของตนเอง เกิดการปรับเปลี่ยนความรู้เดิมให้เป็นความรู้ใหม่ ซึ่งจะเป็นความรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้ ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการคิด และการกระทำจนก่อให้เกิดการเรียนรู้ พัฒนาการทางความรู้กับพัฒนาการทางจิตใจ ความรู้กับการกระทำ ซึ่งจะทำให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ได้กว้างขวางรวมทั้งทำให้เกิดทักษะความสามารถในการแก้ปัญหาทั้งผู้เรียนและผู้สอน

การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) เป็นกระบวนการสร้างความรู้ ทักษะ เจตคติด้วยการนำเอาประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาบูรณาการเพื่อสร้างการเรียนรู้ใหม่ ๆ ขึ้น (ราณี รัชพงษ์, 2547: 20) ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากการคิดค้น แล้วลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์มีรากฐานมาตั้งแต่เริ่มการเกิดมนุษยชาติ เป็นการเรียนรู้จากการกระทำเริ่มมาจากลักษณะการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูกเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยเฉพาะแนวคิดของ โคลบ เนื่องจากมีความสอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ตอนต้น โดยเฉพาะในประเด็นที่ทำให้เห็นได้ถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากประสบการณ์ของผู้เรียน เมื่อผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งโคลบได้ระบุกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ไว้ว่าประกอบด้วยวงจร 4 ขั้นตอนซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เน้นที่เน้นการลงมือปฏิบัติแบบลองผิดลองถูก เรียนรู้จากการกระทำหรือจากประสบการณ์ตรง จึงทำให้เกิดชุดกิจกรรมฝึกอบรมขึ้นมา

เป้าหมายของชุดกิจกรรมฝึกอบรม

ด้านคุณภาพ

ยุวอาสาสมัครที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ทักษะ และเจตคติ ด้านการให้คำปรึกษา ด้านคุมประพฤติ การคิดบวก มีความมั่นใจ โทษภัยของอบายมุขสิ่งเสพติด ด้วยการเรียนรู้จากประสบการณ์

ด้านปริมาณ

ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม จำนวน 30 คน

สาระัตถะเนื้อหาวิชาของชุดกิจกรรมฝึกอบรม

หัวข้อ เนื้อหาสาระของชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ แบ่งออกเป็นหน่วยการเรียนรู้ 7 หน่วย ใช้เวลาฝึกอบรม จำนวน 3 วัน ต่อเนื่องกัน

คุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

การฝึกอบรมชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยการเรียนรู้จากประสบการณ์ ครั้งนี้ ได้กำหนดคุณสมบัติผู้เข้ารับการฝึกอบรม ดังนี้

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ต้องเป็นเยาวชนอายุ 18 - 25 ปี ที่มีความต้องการและสนใจที่จะพัฒนาตนเองในด้านการปลูกฝังเรื่องจิตอาสา จิตสาธารณะ การเสียสละการดูแลรับผิดชอบสังคม ส่วนรวมด้วยการเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัด กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม จำนวน 30 คน และต้องมีเวลาร่วมกิจกรรมฝึกอบรมไม่น้อยกว่า 80%

วิธีการฝึกอบรม

การฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติตามชุดกิจกรรมนี้ ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ใช้วิธีการจัดกิจกรรมฝึกอบรมโดยการสร้างสถานการณ์เพื่อให้มีประสบการณ์เกิดความรู้ ความเข้าใจ ในเนื้อหาสาระของกิจกรรมฝึกอบรม ให้ตรงกับวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของชุดกิจกรรมฝึกอบรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

รูปแบบกิจกรรมฝึกอบรม

การจัดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ กำหนดให้ตรงกับวัตถุประสงค์ ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของชุดกิจกรรมฝึกอบรม โดยยึดหลักความสนใจ ความต้องการจำเป็นและหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ซึ่งได้กำหนดชุดกิจกรรมฝึกอบรมไว้ ตามทฤษฎีของโทบินและคณะ (Tobin and other. 1979: 137-147; อ้างจาก สมชาย มณีชัชวาล. 2550: 13) 9 วิธี, พินิจดา วีระชาติ (2534 : 85-86) 4 ประเภท, สมคิด อิศรวัฒน์ (2543: 133 - 166) 22 วิธี, ทิศนา แหมมณี (2552) 14 วิธี ซึ่งต้องปรับใช้วิธีการสอนให้เหมาะสมกับแต่ละระดับของสติปัญญาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้แบบบรรยาย (Lecture Method)

คือกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนโดยการพูดบอกเล่า อธิบายเนื้อหาเรื่องราวที่ผู้สอนได้เตรียมการศึกษาค้นคว้ามาเป็นอย่างดี ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับฟัง อาจจะมีการจดบันทึกสาระสำคัญในขณะที่ฟังบรรยายหรืออาจมีโอกาสนักถามแสดงความคิดเห็นได้บ้างถ้าผู้สอนเปิดโอกาส วิธีนี้เหมาะสำหรับผู้ฟังจำนวนมาก และผู้บรรยายซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ ต้องการนำเสนอเนื้อหาสาระจำนวนมากในลักษณะคม ชัด ลึก โดยใช้เวลาไม่มากนักจึงเป็นการเรียนรู้ที่ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย

2. การจัดการเรียนรู้แบบสาธิต (Demonstration Method)

คือกระบวนการที่ผู้สอน หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ โดยการแสดงหรือกระทำให้ดูเป็นตัวอย่างพร้อม ๆ กับการบอก อธิบาย ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการสังเกต กระบวนการขั้นตอน การสาธิตนั้น ๆ แล้วให้ผู้เรียนซักถาม อภิปราย และสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการสาธิต การจัดการเรียนรู้แบบนี้จึงเหมาะสมสำหรับการสอนที่ต้องการให้ผู้เรียนเห็นขั้นตอนของการปฏิบัติ เช่น พลศึกษา นาฏศิลป์ ศิลปศึกษา เป็นต้น

3. การจัดการเรียนรู้แบบแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing)

คือกระบวนการที่ผู้สอนกำหนดหัวข้อเรื่องปัญหาหรือสถานการณ์ขึ้นมาให้คล้ายกับสภาพความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนสวมบทบาทหรือแสดงบทบาทนั้นตามความรู้สึกนึกคิดและประสบการณ์ของผู้เรียนที่คิดว่าควรจะเป็น ภายหลังของการแสดงบทบาทสมมติจะต้องมีการอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงออกทั้งด้านความรู้และพฤติกรรมของผู้แสดงเพื่อการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

การแสดงบทบาท คือการแสดงในสถานการณ์ที่ต้องการจะศึกษาและการอภิปราย โดยมิได้มีการเตรียมบทหรือรายละเอียดที่จะพูด (Jarolimak, John) ผู้เรียนจะแสดงออกตามความคิดของตนในบทบาทที่สมมติขึ้น (สมคิด อิศรวัฒน์, 2543: 143) การแสดงบทบาทเป็นเครื่องมือที่ดีสำหรับผู้เรียนมีประสบการณ์ในสถานการณ์ที่ต้องการ เป็นการสอนซึ่งสำรวจความคิดเห็นของบุคคลอื่นทำให้ทราบว่าคนอื่นมีแนวคิดอย่างไร (Milroy, 1982; Ment, 1989) วิธีการสอนแบบแสดงบทบาทเน้นการสำรวจความคิดเห็นต่าง ๆ มากกว่าเนื้อหาวิชา และเน้นเรื่องความรู้สึกมากกว่าวิธีอื่น (Lewis, 1986) ด้วยจุดประสงค์ คือ 1. ต้องการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน 2. กระตุ้นหรือเป็นแนวทางของการอภิปราย 3. ฝึกทักษะแก้ปัญหา 4. ฝึกทักษะผู้นำ

4. การจัดการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง (Simulation)

คือกระบวนการที่ผู้สอนให้ผู้เรียนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ที่สร้างขึ้นมา ซึ่งสถานการณ์นั้นจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด ทั้งสภาพแวดล้อมและปฏิสัมพันธ์โดยมีการกำหนดบทบาท ข้อมูลและกติกาไว้เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจจากสภาพการณ์ที่เขากำลังเผชิญอยู่ ซึ่งผู้เรียนจะต้องใช้ข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับประกอบกับวิจารณญาณของตนเองให้ปฏิบัติหน้าที่ตามสถานการณ์นั้นให้ดีที่สุด ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสถานการณ์จำลองนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้ได้ดีและสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาได้ในชีวิตจริง

การจำลองสถานการณ์เป็นการสมมติสถานการณ์เพื่อนให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในปัญหาต่างๆ สถานการณ์ที่จัดให้คล้ายคลึงกับความจริงเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเกิดความรู้สึกจริง ๆ การจำลองสถานการณ์จะมีความคล้ายคลึงกับการแสดงบทบาท (สมคิด อิศรวัฒน์, (2543: 146) การแสดงบทบาทมีการกำหนดสถานการณ์สมมติขึ้นมา กำหนดบทบาทให้ผู้เรียนต้องแสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่สมมติโดยไม่มีบทพูด ผู้แสดงต้องแสดงความคิดของตนตามบทบาทที่กำหนดในขณะที่การจำลองสถานการณ์จะมีบทหรือสคริปต์ (Script) ให้ผู้แสดงพูดตามและแสดงตามเงื่อนไขที่กำหนด

5. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ เกม (Game)

คือกระบวนการที่ผู้สอนให้ผู้เรียนเล่นเกมที่มีกฎเกณฑ์ กติกา เงื่อนไข หรือข้อตกลงร่วมกันที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน ทำให้เกิดความสนุกสนานร่าเริง เป็นการออกกำลังกาย เพื่อพัฒนาความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น โดยมี

การนำเสนอหา ข้อมูลของเกม พฤติกรรมการเล่น วิธีการเล่นและผลการเล่นเกมมาใช้ในการอภิปรายเพื่อสรุปผลการเรียนรู้

6. กรณีศึกษา (Case Study)

กรณีศึกษา เป็นกระบวนการซึ่งพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา โดยการวิเคราะห์ข้อเท็จจริง หรือข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้เรียนจะค้นหาวิธีแก้ปัญหานั้น ๆ (สมคิด อิศรวัฒน์, 2543) การสอนโดยใช้กรณีศึกษา จะเน้นกระบวนการวิเคราะห์มากกว่าการสอนเนื้อหา หลังจากเสนอเนื้อหาแล้วจะมีคำถามซึ่งเป็นประเด็นปัญหาให้กับผู้เรียนได้วิเคราะห์และแก้ปัญหา

ประเภทของกรณีศึกษา

1. เป็นการเสนอเหตุการณ์อย่างสั้น ๆ การนำเสนออาจทำได้หลายลักษณะ เช่น 1.1 จากข่าวพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ 1.2 ใช้เพลง 1.3 จากข่าวหนังสือพิมพ์ 1.4 ใช้การ์ตูน
2. เป็นเหตุการณ์ที่มีข้อมูลมาก

7. การระดมสมอง (Brain storming)

เป็นเทคนิคการอบรมที่มุ่งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนได้เสนอความคิดเห็นของตนเองอย่างเสรีภาพ โดยกำหนดระยะเวลาในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง แล้วเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นโดยไม่คำนึงว่าถูกหรือผิดอย่างไร ความคิดเห็นของทุกเรื่องจะได้รับการยอมรับจากกลุ่ม เมื่อเสร็จสิ้นการระดมความคิดเห็นของทุกคนแล้ว จึงค่อยนำความเห็นที่หลากหลายมาอภิปรายอีกครั้งเพื่อคัดสรร เลือกหาความคิดเห็นของกลุ่ม ที่กลุ่มเห็นว่าเหมาะสมที่สุด และสามารถนำไปใช้ได้จริงมากที่สุด การระดมสมองเหมาะสมกับการฝึกอบรมที่เป็นกลุ่มเล็ก ๆ หรืออาจแบ่งสมาชิกจากกลุ่มใหญ่เป็นกลุ่มย่อยแล้วมีการนำเสนอผลการระดมสมองให้กับกลุ่มใหญ่อีกครั้ง

โดยสรุปแล้ว ในการฝึกอบรมครั้งนี้ได้ใช้กิจกรรมฝึกอบรมที่เหมาะสมสำหรับยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ประกอบด้วย 1. การบรรยายให้ความรู้ 2. การระดมพลังสมอง (Brainstorming) 3. วิธีการสาธิต (Demonstration) 4. กรณีศึกษา (Case Study) 5.บทบาทสมมติ (Role Play) 6. เกม (Game) 7.การจำลองสถานการณ์ (Simulation) ซึ่งกิจกรรม ทั้ง 7 นี้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรม

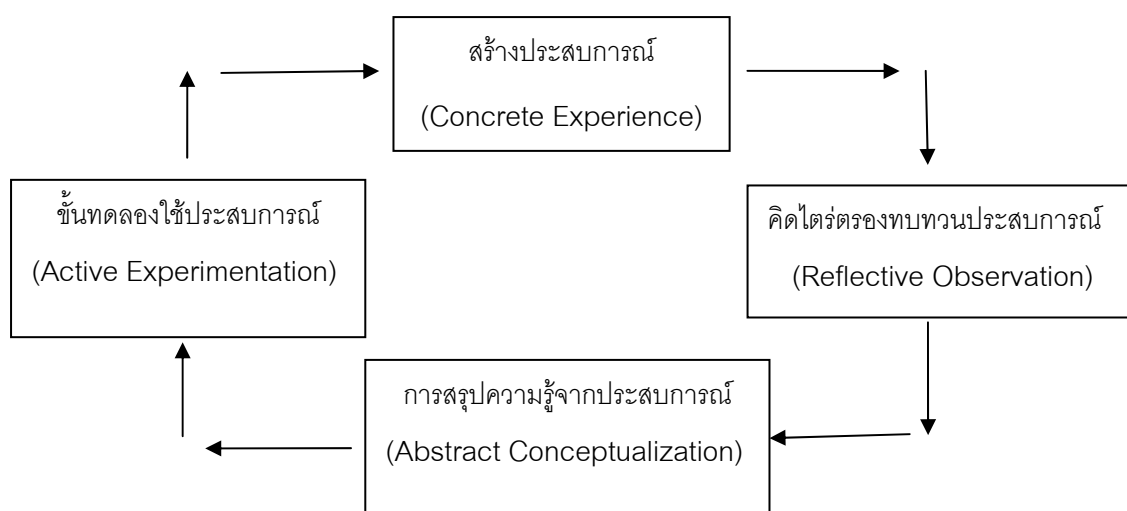
รวมถึงพุทธวิธีการสอน 4 อย่าง ซึ่งถือว่าเป็นลีลาของบรมครู (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). 2550: 73-74) คือ 1. สันทสสนา ซึ่งให้ชัด 2. สมาทปนา ชวนให้ปฏิบัติ 3. สมุตเตชนา เราให้กล้า 4. สัมปหังสนา ปลุกให้สำนึก (สอนให้แจ่มแจ้ง จูงใจ หาญกล้า สำนึก หรือชี้ชัด เชิญชวน คึกคัก เบิกบาน) เป็นวิธีการที่ใช้ส่งเสริมการฝึกอบรมให้บรรลุผลสัมฤทธิ์สำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เปรียบเทียบกับระดับสติปัญญากับบัว 4 เหล่า คือ อุกกฏัตถัญญ (บัวพั่นน้ำ) วิปจิตถัญญ (บัวปริ่มน้ำ) ไนยะ (บัวบานได้น้ำ) ปทปรมะ (บัวจมใต้น้ำ) สำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เปรียบเทียบกับระดับสติปัญญากับบัว 4 เหล่า คือ อุกกฏัตถัญญ (บัวพั่นน้ำ) วิปจิตถัญญ (บัวปริ่มน้ำ) ไนยะ (บัวบานได้น้ำ) ปทปรมะ (บัวจมใต้น้ำ) และมีจิตหรืออุปนิสัยที่แตกต่างกัน 6 ชนิด

(พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). 2551 : 120, 261) ประกอบด้วย 1. รากจิริต รักสวรั้งาม 2. โทสจิริต ขี้โกรธ 3. โมหจิริต ขลาดเขลา 4. สัทธาจิริต เชื่อง่าย 5. พุทธิจิริต หรือ ญาณจิริต คิดถี่ ถ้วน 6. วิตจิริต ฟุ้งซ่าน ซึ่งต้องปรับใช้วิธีการสอนให้เหมาะกับระดับและจริตของแต่ละคน

ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

ก.ชุดกิจกรรมฝึกอบรมด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ หมายถึง ชุดกิจกรรมฝึกอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยนำกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์มาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม

ข.กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ หมายถึง กระบวนการสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติ โดยการดึงเอาประสบการณ์จากตัวผู้เรียนแล้วกระตุ้นให้ผู้เรียนสะท้อนความคิดเกี่ยวกับประสบการณ์นั้นออกมาเพื่อพัฒนาความคิดใหม่ เจตคติใหม่ และทักษะใหม่ กระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวผู้วิจัยประยุกต์ตามแนวคิดของโคลบ (kolb) ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้น ดังแผนภูมิข้างล่างนี้

กระบวนการและโครงสร้างในการเรียนรู้จากประสบการณ์ สามารถอธิบายได้เป็นวัฏจักร 4 ขั้นตอน ซึ่งโคลบและฟราย (Kolb and Fry. 1975 quoted in Smith. M.L., 2001, <http://www.infed.org/b-explm.htm>: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; pdf : ราณี รัชพงษ์. 2547: 25-26)) กล่าวว่า จุดเริ่มต้นของวัฏจักรการเรียนรู้สามารถเริ่ม ณ จุดใดจุดหนึ่งและจะเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง กระบวนการเรียนรู้จะเริ่มต้นเมื่อบุคคลได้กระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งและได้เห็นผลของการกระทำนั้น หลังจากนั้นคือการเข้าใจถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น หากการกระทำเดียวกันเกิดขึ้นได้อีกในสภาพแวดล้อมที่คล้ายคลึงกันจะทำให้เข้าใจถึงผลลัพธ์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้โดยง่าย

1. ประสบการณ์เชิงรูปธรรม (Concrete Experience) เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมและรับรู้ประสบการณ์ใหม่ ขั้นนี้เน้นที่ความรู้ ความจริงในปัจจุบัน การเรียนรู้ในขั้นนี้มักตัดสินใจกับปัญหาต่าง ๆ โดยใช้ความรู้สึกนึกคิดของตนเอง เป็นการเรียนรู้จากความรู้สึก (Learning from Feeling)

มากกว่าการคิดเชิงทฤษฎีนามธรรม ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อให้ยูวอสาสมัครคุมประพฤติเกิดความตระหนักต่อความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ นำเสนอสิ่งเร้าที่จะช่วยให้มีการนำประสบการณ์เดิมมาใช้เพื่อแสดงความคิดในมุมมองของตน เทคนิคการเรียนรู้ที่สามารถนำมาใช้ในขั้นตอนนี้ ได้แก่ การสัมภาษณ์เพื่อระดมความคิดเห็นที่หลากหลายเพื่อสะท้อนความรู้สึกและมุมมองของยูวอสาสมัครคุมประพฤติแต่ละคน เพื่อให้ได้ข้อสรุปร่วมกัน สื่อที่เป็นสิ่งเร้าให้สะท้อนประสบการณ์ ได้แก่ กรณีศึกษา วิดีทัศน์ หรือภารกิจบทบาทสมมติ ข้อสรุปที่เกิดจากการใช้ประสบการณ์เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าในขั้นประสบการณ์นี้ จะนำไปสู่ความตระหนักและความต้องการที่จะเรียนรู้ในประเด็นหรือสถานการณ์ที่กำหนด (รูปธรรม)

2. การสังเกตอย่างไตร่ตรอง (Reflective Observation : RO) เป็นความสามารถในการสังเกตประสบการณ์ที่ได้รับอย่างละเอียดรอบคอบ การเรียนรู้ในขั้นนี้มักจะทำความเข้าใจกับความหมายของสิ่งต่าง ๆ โดยการสังเกตและการคิดด้วยตัวเอง สามารถมองสิ่งต่าง ๆ อย่างแยกแยะเป็นหลายแง่มุม การตัดสินใจต้องอาศัยการสังเกตและวิเคราะห์อย่างละเอียด การเรียนรู้ในขั้นนี้เป็นการเรียนรู้ด้วยการดูและการฟัง (Learning by Watching and Listening) ยูวอสาสมัครคุมประพฤติที่ผ่านการเรียนรู้ขั้นที่หนึ่งมาแล้ว จะได้หยุดเพื่อครุ่นคิดตรึกตรองสิ่งที่ผ่านไปเมื่อสักครูถึง ความแตกต่างของแต่ละปัจเจกบุคคล เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงผลกระทบจากปัญหาและเข้าใจถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้สิ่งใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ที่ตั้งใจเรียนรู้สิ่งที่ตระหนักว่ามีประโยชน์ในชีวิตประจำวัน กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดำเนินไปในขั้นนี้ จะเป็นการเชื่อมโยงข้อสรุปที่ได้จากขั้นตอนการสร้างประสบการณ์เพื่อนำไปสู่หลักการ ทฤษฎี หรือวิธีปฏิบัติงานที่ถูกต้อง (นามธรรม)

3. การสร้างแนวคิดนามธรรม (Abstract Conceptualization: AC) เป็นการนำประสบการณ์ที่ได้รับและสังเกตได้มาสรุปเป็นแนวคิดหรือทฤษฎีของตนเอง สามารถวิเคราะห์เชิงปริมาณและวางแผนอย่างเป็นระบบ การเรียนรู้ในขั้นนี้เน้นทฤษฎีและการวิเคราะห์เชิงนามธรรมและมักไม่นำตนเข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้อื่น ชอบสร้างแนวคิดและแบบแผนในการอธิบายสิ่งต่าง ๆ ด้วยการคิดอย่างมีเหตุผลมากกว่าการใช้ความรู้สึก การเรียนรู้ในขั้นนี้จึงมีลักษณะเป็นการเรียนรู้จากความคิด (Learning by Thinking) เป็นขั้นที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมที่เป็นยูวอสาสมัครคุมประพฤติจะได้สังเกตการแสดงแบบพฤติกรรม และการลงมือปฏิบัติไปพร้อม ๆ กับการไตร่ตรองพิจารณาเหตุผลของการดำเนินการที่ถูกต้อง ขั้นตอนนี้จะมีการปรับเปลี่ยนความคิดจากประสบการณ์เดิมเข้ากับสิ่งที่ได้เรียนรู้ใหม่ สรุปเป็นแนวคิดหรือแนวปฏิบัติใหม่ด้วยการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน หรือใช้กิจกรรมเป็นสื่อเพื่อทบทวนและสรุปเป็นแนวความคิดที่ถูกต้องตามหลักการที่ผ่านการเรียนรู้จากขั้นที่ 2 (องค์ความรู้ที่ตกผลึกแล้ว)

4. การทดลองปฏิบัติจริง (Active Experimentation: AE) เป็นการทดลองฝึกปฏิบัติและตรวจสอบ เพื่อการลองผิดลองถูก นำแนวคิดหรือทฤษฎีของตนไปใช้ในการตัดสินใจหรือการแก้ปัญหา บุคคลที่มีการเรียนรู้ในขั้นนี้เรียนรู้ได้ดีในสถานการณ์ที่ตนเองได้เข้าไปมีส่วนร่วม มักชอบพบปะกับบุคคลอื่นเพื่อการอภิปรายร่วมกับกลุ่มมากกว่าการเฝ้าดูและสังเกต และเน้นที่การนำ

แนวคิดใหม่ไปทดลองปฏิบัติ (Learning by Doing) ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติจะเชื่อมั่นในความสามารถของตนได้นั้น จะเกิดจากการได้นำหลักการหรือแนวปฏิบัติที่สรุปร่วมกันนั้นไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ในขั้นการทดลอง การเรียนรู้ในขั้นตอนนี้ ได้แก่ การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา การใช้บทบาทสมมติ การจำลองสถานการณ์ ผลของการเรียนรู้ในขั้นตอนนี้ นอกจากเป็นการสร้างความเชื่อมั่นต่อการนำสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ไปใช้แล้ว ยังสามารถสร้างแรงจูงใจภายในให้ยุวอาสาสมัครนำความรู้และทักษะไปใช้ในการปฏิบัติงานตามบทบาทภารกิจของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติที่ได้รับมอบหมาย (ทำด้วยความมั่นใจมากขึ้น)

ค.ความรู้ด้านการเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ หมายถึง ความคิดรวบยอดของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติที่เกิดจากกิจกรรมฝึกอบรมและกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์เกี่ยวกับความเหมาะสมของการกำหนดกรอบการจัดทำชุดกิจกรรมฝึกอบรม โดยพิจารณาขอบข่ายเนื้อหาจากหลักสูตรการอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม

ง.ทักษะและจิตวิทยาการให้คำปรึกษาของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ หมายถึง ความสามารถของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติที่เกิดจากการฝึกปฏิบัติตามขอบข่ายเนื้อหาที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติและกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์เกี่ยวกับความเหมาะสมของการกำหนดกรอบการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ในชุดกิจกรรมฝึกอบรม ตามมาตรฐานกิจกรรมฝึกอบรมของกรมคุมประพฤติ

สรุปความต้องการจำเป็นในการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรม

ส่วนที่ 1 รวบรวมความคิดเห็นของ พนักงานคุมประพฤติ / อาสาสมัครคุมประพฤติ ซึ่งเป็นผู้จัดกิจกรรมและเข้าร่วมเป็นพี่เลี้ยงในการจัดกิจกรรม ซึ่งมีประสบการณ์ ผ่านการคุมประพฤติผู้ถูกคุมประพฤติมาแล้วหลายคน

1. ด้านความเชื่อ (ปรัชญา) ของการฝึกอบรมของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ควรมีปรัชญาของการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่ชัดเจน น่าเชื่อถือ สร้างศรัทธาให้เกิดขึ้น เป็นไปได้จริง การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ ทักษะ เจตคติ ให้ยุวอาสาสมัครมีศักยภาพมากขึ้น

2. ด้านยุวอาสาสมัครคุมประพฤติควรมีความรู้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบาย” มีความรู้ด้านโทษภัยของยาเสพติด รู้วิธีป้องกัน รู้วิธีปฏิเสธ ให้คำปรึกษาเพื่อนได้ มีความรู้และบทบาทภารกิจของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ เพื่อสร้างประโยชน์ส่วนรวมได้

3. ด้านเวลาการฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ใน 1 วันนั้น น้อยเกินไป ไม่เพียงพอสำหรับการสร้างวุฒิภาวะของยุวอาสาสมัครในสภาพสังคมที่แปรเปลี่ยนทุกวินาที ควรจัดแบบต่อเนื่อง ใช้ระยะเวลา 3 - 5 วัน และในสถานที่สะดวกสบาย ไม่คับแคบ

4. ด้านขั้นตอน วิธีการ เทคนิค และสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมนั้น มีคู่มือสำหรับการฝึกอบรม ให้เน้นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ เป็นรูปธรรมสัมผัสจับต้องได้ สร้างโอกาสให้ผู้

เข้าฝึกอบรมมีส่วนร่วมปฏิบัติ มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ได้แสดงออกอย่างคุ้นเคยและเป็นกันเอง มีทักษะมากขึ้นในสังคมเล็ก ๆ ที่มีเป้าหมายอุดมการณ์เดียวกัน

5. ด้านวิทยากรที่ใช้ในการจัดกิจกรรมฝึกอบรม มีความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และเข้าใจในบทบาทภารกิจของยุทธศาสตร์คุ้มครองประเพณี สามารถสร้างทรัพยากรบุคคลขึ้นอย่างยั่งยืน และเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน

6. ด้านความคิดเห็นต่อ ลักษณะอันพึงประสงค์ของยุทธศาสตร์คุ้มครองประเพณี หลังผ่านกิจกรรมฝึกอบรมแล้ว คือเป็นผู้ให้มีจิตอาสา มีภาวะผู้นำเพื่อเป็นต้นแบบ มีทักษะการให้คำปรึกษา มีคุณธรรม เข้าใจและสื่อสารวัยเดียวกันได้ดี สามารถแก้ปัญหาได้ มีคุณธรรม มีสติ สมานี มีความรู้รอบด้านมากขึ้น เช่น กฎหมาย จิตวิทยา รู้สิทธิหน้าที่ เพื่อช่วยเหลืองานสำนักงานได้ เป็นการร่วมมือกันระหว่างราชการ กับชุมชน และเยาวชน มี อสค. เป็นพี่เลี้ยง ให้ความสำคัญในระดับกรมเพื่อสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้ดูแลตนเอง และผู้อื่นได้ด้วย

ตารางที่ 1 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น ในการฝึกอบรมยุทธศาสตร์คุ้มครองประเพณี กรมคุ้มครองประเพณี ของพนักงานคุ้มครองประเพณีและอาสาสมัครประเพณี จำแนกเป็นรายชื่อ

พนักงานคุ้มครองประเพณี	N = 20	ร้อยละ
ข้อ 1	13	65.5
ข้อ 2	14	70
ข้อ 3	16	80
ข้อ 4	18	90
ข้อ 5	15	75
ข้อ 6	13	65.5
อาสาสมัครคุ้มครองประเพณี	N = 20	ร้อยละ
ข้อ 1	12	60
ข้อ 2	14	70
ข้อ 3	16	80
ข้อ 4	17	85
ข้อ 5	15	75
ข้อ 6	12	60

ตารางที่ 2 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของเยาวชนอาสาสมัคร ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา และสถานภาพ

1. เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	42	52.5
หญิง	38	47.5
รวม	80	100
2. อายุ		
ต่ำกว่า 18 ปี	49	61.3
18 - 25 ปี	31	38.8
รวม	80	100
3. ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนต้น	11	13.80
มัธยมศึกษาตอนปลาย	66	82.5
อนุปริญญา (ปวส.)	3	3.8
รวม	80	100

จากตารางที่ 2 พบว่า เยาวอาสาสมัครกลุ่มประพฤติ ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนมาก เพศชาย จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 52.5 และเป็นเพศหญิง จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 47.5

เยาวชนอาสาสมัครกลุ่มประพฤติ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก อายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 61.3 อายุ 18 – 25 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 38.8

เยาวชนอาสาสมัครกลุ่มประพฤติ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 82.5 และมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 13.80 มีการศึกษาระดับอนุปริญญา (ปวส.) จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8

ตารางที่ 3 แสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ

มูลเหตุจูงใจที่เข้ามาเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ	N = 80	
	$\bar{X}$	S.D
มูลเหตุจูงใจการเข้าร่วมกิจกรรม	3.73	0.90
ด้านวิชาการ	3.73	0.89
ด้านสื่อกิจกรรม	3.75	0.91
ด้านวิทยากรฝึกอบรม	3.79	0.90
ด้านผู้เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรม	3.75	0.94
ด้านการเรียนรู้จากประสบการณ์	3.73	0.93
เฉลี่ยรวม	3.74	0.91

จากตารางที่ 3 แปลความได้ว่ายุวอาสาสมัครคุมประพฤติผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นดังนี้ มีความคิดเห็นในทุกด้านอยู่ในระดับมากคือ ด้านวิทยากรฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.79 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.90 ด้านผู้เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.75 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.94 ด้านสื่อกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.75 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.91 มูลเหตุจูงใจเข้าร่วมกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.73 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.91 ด้านการเรียนรู้จากประสบการณ์อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.73 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.93 ด้านวิชาการ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.73 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.89

วิเคราะห์ได้ว่า ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติที่ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรม มีความ มีความคิดเห็นต่อรูปแบบของกิจกรรมการฝึกอบรมอย่างนี้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X}$) = 3.74 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.91 ซึ่งหมายถึงมีความพึงพอใจต่อรูปแบบกิจกรรม แต่ส่วนที่ขาดแคลนและถือเป็นปัญหาในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่ต้องเพิ่มเติมให้บูรณาการ คือ ส่วนที่ 2

ส่วนที่ 2 รวบรวมความคิดเห็นของ ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ที่ผ่านการฝึกอบรม ด้วยกิจกรรมฝึกอบรมตามหลักสูตรการอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ กองกิจการชุมชนและบริการสังคม กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม โดยใช้หลักการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selected)

มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สังเคราะห์ข้อค้นพบ มากำหนดเป็นองค์ประกอบของชุดกิจกรรมฝึกอบรม ตามความจำเป็นในสภาพการณ์จริง จากกลุ่มตัวอย่าง 30 คน ของแต่ละจังหวัด ตามหลักการกำหนดประชากรกลุ่มตัวอย่าง 15-30 % (บุญชม ศรีสะอาด, 2544 : 40)

1. ด้านวิชาการ ลึกและมากเกินไป บางอย่างไม่ตรงกับชีวิตประจำวัน ความรู้ที่อบรมไปแล้วบางคนยังได้นำไปใช้ เพราะเป็นคณะกรรมการนักเรียน แต่บางคนได้ให้คำปรึกษา ชักจูง โน้มน้าวแนะนำตักเตือน กลุ่มเสี่ยงที่อยากรู้อยากลองบ้าง

2. ด้านขั้นตอน วิธีการ เทคนิค และสื่อกิจกรรม ไม่หลากหลาย ไม่เร้าใจชวนให้เรียนรู้ ไม่ทันสมัย ควรอบรมในสถานที่ซึ่งสามารถรองรับเพียงพอ เช่น ห้องประชุมใหญ่ โรงแรม หรือค่ายทหาร ระยะเวลาสั้นเกินไป ไม่เพียงพอ ควรจะอบรมแบบต่อเนื่อง ระยะเวลา 3 - 5 วัน

3. ด้านวิทยากร สื่อสารเข้าใจยาก บรรยายมาก ง่วงนอน อยากให้เป็นมืออาชีพกว่านี้ ทำให้ขาดความกระตือรือร้น ควรมีเกมส์เล่น ให้ได้มีส่วนร่วม ทำให้ไม่ค่อยมีความมั่นใจต่อการทำหน้าที่ เพราะอยู่ในวัยศึกษา อีกทั้งยังไม่มีโอกาสได้พบกับผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ถูกคุมประพฤติ

4. ด้านผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมมีเวลาน้อย ขาดการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีเวลาทำความเข้าใจน้อย ไม่มีเวลาได้ถามข้อสงสัย ขาดความมั่นใจในภารกิจบทบาท ต้องมีทักษะมากกว่านี้ ทุกคนมีส่วนร่วม มีทักษะการให้คำปรึกษา จิตวิทยาการให้คำปรึกษา บทบาทภารกิจของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ การเข้าใจผู้อื่น

5. ด้านการเรียนรู้จากประสบการณ์ ยังเพิ่มพูนประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์น้อยอยู่ เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงเพื่อสร้างประสบการณ์ วิสัยทัศน์ เจตคติ มีความต้องการประกาศนียบัตร (ความภาคภูมิใจ) เพื่อเป็นประโยชน์ในการต่อยอดในอนาคต

6. ด้านบวก คือได้รู้และเข้าใจความหมายของอาสาสมัคร จิตอาสา การใช้เวลาวางให้เป็นประโยชน์ ได้รู้จักบทบาทหน้าที่ของยุวอาสา ที่มีหลากหลายองค์กรในสังคมปัจจุบัน ได้ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม และปลูกฝังเสริมสร้างควมมีจิตอาสา เสริมคุณค่าความเป็นคนให้กับตนเอง

สรุปแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open End) และข้อเสนอแนะจากยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ พบว่าสิ่งที่เป็อุปสรรคปัญหาทำให้การฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติไม่บรรลุวัตถุประสงค์ เช่น การนำไปใช้หลังการฝึกอบรม การมีเวลาเพียงพอสำหรับกิจกรรม การมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน การมีส่วนร่วม การมีความกล้าต่อการให้คำปรึกษา สภาพบรรยากาศการฝึกอบรมน่าเบื่อหน่าย ขวนหลับ วิทยากรไม่เก่ง บรรยายอย่างเดียว เทคนิคไม่หลากหลาย เมื่อวิเคราะห์โดยสรุปแล้วจึงพบความต้องการที่ตรงกันคือ ความคิดเห็นด้านเวลา การลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดทักษะ เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการฝึกอบรม การสร้างสำนึกในบทบาทภารกิจยุวอาสาสมัครให้เกิดขึ้น การสร้างความมั่นใจในยุวอาสาสมัคร และการสร้างเจตคติด้านการมีจิตอาสา จิตสาธารณะ ความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม และสามารถนำความรู้พิเศษนี้ไปต่อยอดในอนาคต ด้านงานการศึกษา การดำรงชีวิตในสังคมที่กว้างออกไปได้ โดยมีการอบรมแบบต่อเนื่อง 3 - 5 วัน

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรม ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาชุดกิจกรรม สรุปได้ดังนี้

สรุปผล แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์สภาพการจัดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ด้านเนื้อหาวิชาการ (มีหลักการสามารถเข้าใจได้และสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เป็นจริง) ด้านกิจกรรม (เป็นรูปธรรมสามารถนำไปใช้ได้จริงในการแก้ไขปัญหาสังคม) ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับ สื่อ วิทยากร เวลาสถานที่ และการให้ความร่วมมือจากผู้เข้าอบรม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) พอจะวิเคราะห์ได้ว่า ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ มีความพึงพอใจในรูปแบบของกิจกรรมการฝึกอบรมในระดับมาก (มีความเห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X}$) = 3.74)

จึงผู้วิจัยอาศัยความต้องการจำเป็นเป็นตัวตั้งเป็นโจทย์ในการได้ออกแบบชุดกิจกรรมฝึกอบรมออกเป็นหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของโครงการยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ และเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม ทั้งสร้างจิตสำนึกแห่งความเป็นยุวอาสาสมัครมีจิตอาสาจิตสาธารณะ ที่เป็นเป้าหมายเป็นกระบวนการทัศนคติในโลกยุคแห่งใหม่แห่งการศึกษาฝึกอบรมและพัฒนา

คำชี้แจงในการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรม

วัตถุประสงค์ของการใช้ชุดฝึกอบรม

ชุดกิจกรรมฝึกอบรม เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเสริมสร้างจิตอาสา จิตสาธารณะ สำหรับยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ
2. เพื่อพัฒนาความรู้ด้านบทบาทภารกิจการเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ
3. เพื่อพัฒนาทักษะและจิตวิทยาด้านการให้คำปรึกษาแก่ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ
4. เพื่อรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหาการข้องเกี่ยวกับยาเสพติดของเยาวชนกลุ่มเสี่ยง
5. เพื่อสร้างทรัพยากรบุคคลที่ขาดแคลนและพัฒนาศักยภาพด้านการเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ
6. เพื่อใช้เป็นคู่มือสำหรับวิทยากรจัดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ

คำแนะนำในการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรม

ชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ เป็นชุดกิจกรรมที่มุ่งเสริมสร้างจิตอาสาจิตสาธารณะแก่ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ผ่านการเรียนรู้ทักษะการให้คำปรึกษาผู้ถูกคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการอบรมแต่ละคนได้สะท้อนประสบการณ์และแนวคิดของตนเองที่มีต่อสภาพปัญหาที่จัดขึ้นในกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและปรับเปลี่ยน

แนวคิดไปสู่หลักการและแนวทางที่ถูกต้อง สรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ร่วมกันและทดลองนำองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นไปสู่การปฏิบัติในสถานการณ์ใหม่ เพื่อให้เกิดความมั่นใจยิ่งขึ้นในการปฏิบัติ ใช้เพื่อประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม ต่อไป

หลักการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ โคลบ (Kolb) มี 4 ขั้นตอนคือ

1. สร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียน (Concrete Experience) สร้างสถานการณ์การเรียนรู้
2. สังเกตปฏิกริยาตอบสนองจากผู้เรียน (Reflective Observation) ตรึงตรองใจดูสิ่งที่ผ่าน
3. ขันมโนทัศน์เชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization) แลกเปลี่ยนประสบการณ์และประสานเป็นกฎเกณฑ์ ทฤษฎี องค์ความรู้ สู่ วางแผนสู่ในสถานการณ์ใหม่
4. ขันทดลอง (Active Experimentation) ใช้ทฤษฎีองค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติ ให้ปรากฏชัดตามแผนการที่วางไว้ เพื่อให้สอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน

วิธีการดำเนินการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

1. นำเสนอรายละเอียด ชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ เพื่อขอความเห็นชอบจากประธานและกรรมควบคุมปริญญาพันธ์ แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ 5คน ตรวจสอบความสอดคล้องของชุดกิจกรรมฝึกอบรม ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านชุดกิจกรรมฝึกอบรม 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา 1 คน เป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยการกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญคือ เป็นผู้มีคุณวุฒิปริญญาเอก หรือปริญญาโท มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นรองศาสตราจารย์ (รศ.) หรือเป็นผู้ชำนาญการในสาขานั้น ๆ โดยมีอายุการทำงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี
2. รับสมัครยุวอาสาสมัครคุมประพฤติที่มีความประสงค์จะเข้ารับการฝึกอบรม
3. ประชุมผู้ดำเนินโครงการ กำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ ของทีมวิทยากร
4. ดำเนินการฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติ ของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ โดยดำเนินการตามกิจกรรมฝึกอบรมที่กำหนดไว้ในชุดกิจกรรมฝึกอบรม ตามลำดับดังนี้

ชุดกิจกรรมฝึกอบรมและโครงสร้างเวลา

ชุดกิจกรรมฝึกอบรมนี้ มีระยะเวลาฝึกอบรม 23 ชั่วโมง มีโครงสร้างเวลาดังนี้

กำหนดกิจกรรมการฝึกอบรม
ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

วัน / เวลา	หน่วยการเรียนรู้... เรื่อง..../ ประเภทของกิจกรรม
วันที่ 1	
07.30 – 08.00 น.	ลงทะเบียน (30 นาที)
08.00 – 08.30 น.	พิธีเปิด (30 นาที)
08.30 – 09.00น.	ทดสอบก่อน (Pretest) (30 นาที)
09.00 – 09.30 น.	ละลายพฤติกรรม/ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (30 นาที)
09.30 – 11.30 น.	1 อาสาสมัคร / จิตอาสา จิตสาธารณะ (2.00 นาที)
11.30 – 12.30 น.	พักเที่ยง / รับประทานอาหารกลางวัน
12.30 – 13.00 น.	ละลายพฤติกรรม/ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (30 นาที)
13.00 – 15.00 น.	2 บทบาทภารกิจยุวอาสาสมัคร – เครือข่ายยุติธรรมชุมชน (2.00 นาที)
15.00 – 15.15น.	เบรค (15 นาที)
15.15 – 17.15น.	3 กระบวนการยุติธรรมทางอาญา และวิธีการคุมประพฤติ (2.00 นาที)
วันที่ 2	
08.00 – 08.30 น.	ลงทะเบียน (30 นาที)
08.30 – 09.00 น.	ละลายพฤติกรรม/ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (30 นาที)
09.00 – 11.00 น.	4 ยาเสพติด พินภัยและการแก้ไข / การป้องกัน (2.30 นาที)
11.00 – 12.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน

12.00 – 12.30 น.	ละลายพฤติกรรม/ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (30 นาที)
12.30 – 14.30 น.	5 ประสบการณ์ของผู้ถูกคุมประพฤติ-ผู้คุมประพฤติ(เยาวชน) (2.00 นาที)
14.30 – 14.45น.	เบรก (15 นาที)
14.45 – 16.45น.	6 การสร้างความมั่นใจในตนเอง/คุณธรรมของเยาวชนอาสาสมัคร (2.00นาที)
วันที่ 3	
08.00 – 08.30 น.	ลงทะเบียน (30 นาที)
08.30 – 09.00 น.	ละลายพฤติกรรม/ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (30 นาที)
09.00 – 11.30 น.	7 กระบวนการ – ทักษะการให้คำปรึกษาที่สำคัญ (2.30 นาที)
11.30 – 12.00 น.	การประเมินประสิทธิผลชุดกิจกรรมฝึกอบรม (30 นาที)
12.00 – 13.00 น.	พัก / รับประทานอาหารกลางวัน
12.30 – 13.30 น.	ทดสอบหลัง (Posttest) (30 นาที)
13.30 – 14.00 น.	สรุป / อภิปราย / ซักถาม (30 นาที)
14.00 น.	มอบวุฒิบัตร / พิธีปิดกิจกรรมฝึกอบรม

การวัดและประเมินผล

1. แบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรม (Pretest - Posttest)
2. แบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรม
3. แบบวัดเจตคติของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม
4. แบบสังเกตการมีส่วนร่วม (พฤติกรรมอันพึงประสงค์) ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ฝึกอบรม

วิเคราะห์วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมการฝึกอบรม และวิธีการวัดประเมินผล ผู้เข้ารับการฝึกอบรมครบชุดกิจกรรมแล้ว มีพฤติกรรม 3 ด้าน โดยสรุปดังนี้

1. ด้านความรู้ มีความรู้ในขอบข่ายของเรื่องต่าง ๆ ประกอบด้วย
 - 1.1. อาสาสมัคร – ความเป็นมา / จิตอาสา จิตสาธารณะ
 - 1.2. บทบาทภารกิจของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ การพักโทษ การลดโทษ
 - 1.3. กระบวนการยุติธรรมทางอาญาและวิธีการคุมประพฤติ
 - 1.4 การป้องกันแก้ไขปัญหา โทษภัยของยาเสพติด การรู้เท่าทันอบายมุข
2. ด้านทักษะ มีทักษะในการให้คำปรึกษาแก่ปัญหาผู้ถูกคุมประพฤติที่เป็นเยาวชน
 - 2.1 กระบวนการ – ทักษะการให้คำปรึกษาที่สำคัญ มีวาทศิลป์ไหวพริบปฏิภาณ
 - 2.2 การรู้จักปฏิเสธ รู้จักเลือกคบมิตร ที่ควรเสพ ควรคบหา
 - 2.3 ประสบการณ์ของผู้ถูกคุมประพฤติ – ผู้คุมประพฤติ (เยาวชน)
3. ด้านเจตคติ มีเจตคติที่ดีต่อการให้คำปรึกษา มีความมั่นใจ กล้าหาญต่อผู้ถูกคุมประพฤติ
 - 3.1 การมีความมั่นใจในตนเอง คุณธรรมของยุวอาสาสมัคร
 - 3.2 ปลุกฝังสามัญสำนึกในการรับผิดชอบดูแลสังคมร่วมกัน
 - 3.3 คิดบวก ให้อภัย ให้โอกาสในการกลับเนื้อกลับตัวของผู้ผิดพลัดในชีวิต

คู่มือ ชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ มีรายละเอียด ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องอาสาสมัคร / จิตอาสา จิตสาธารณะ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ

1. ความเป็นมาของอาสาสมัคร – ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ
2. ความหมายของจิตอาสา จิตสาธารณะ
3. ความหมาย อุดมการณ์ของอาสาสมัคร ของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ
4. เพื่อสร้างเสริมทรัพยากรบุคคลด้านการมีจิตอาสา จิตสาธารณะ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องอาสาสมัคร / จิตอาสา จิตสาธารณะ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ

1. ความหมายของจิตอาสา จิตสาธารณะ
2. ความหมายของอาสาสมัคร ของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ
3. เพื่อกระตุ้นเยาวชนที่มีเมล็ดพันธุ์แห่งการเสียสละมีจิตอาสาเป็นทุนอยู่แล้วให้เจริญ

งอกงาม เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพและความสำคัญต่อไป

เทคนิคการฝึกอบรมด้วยหลักการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ โคลบ (Kolb) 4 ขั้นตอน

วิธีดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียน (Concrete Experience)

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมทุกคนนั่งล้อมวง นับ 1 – 2 – 3 แล้วแยกออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน ตามเลขที่ตัวเองนับ แล้วตั้งชื่อเป็นกลุ่มสีเขียว กลุ่มสีส้ม กลุ่มสีชมพู ตั้งหัวหน้ากลุ่ม ๆ

ละ 1 คน แต่ละกลุ่มเลือกสมาชิก 2 คน ออกมาแนะนำชื่อ ที่มาของสมาชิกในกลุ่ม ความคาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้

แนะนำกิจกรรมการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ของกิจกรรมฝึกอบรม และแจกคู่มือของกิจกรรมฝึกอบรม แล้วให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมชม VCD เป็นกรณี ศึกษา (Case Study) เรื่อง ความหมายและบทบาทอาสาสมัคร ความหมายของจิตอาสาและจิตสาธารณะ

สรุปเนื้อหาในขั้นที่ 1

2. ขั้นสังเกตปฏิกริยาตอบสนองจากผู้เรียน (Reflective Observation)

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มสรุปเรื่องราวที่ได้ดูไปแล้ว และออกมาเสนอแนวคิดต่าง ๆ จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในขั้นตอนแรก ซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็นหรือการให้ข้อมูลสะท้อนสิ่งที่ได้จากการสังเกต (reflection of observation) ตามวัตถุประสงค์ คือ ความหมายของอาสาสมัคร จิตอาสาและจิตสาธารณะ และกิจกรรม ความจำเป็น / บทบาทภารกิจในปัจจุบัน

สรุปเนื้อหาในขั้นที่ 2

3. ขั้นนิเทศน์เชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization)

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมแต่ละกลุ่ม กำหนดกรอบแนวคิดให้กับสิ่งที่ป็นนามธรรม และสรุปผล (abstract conceptualization) รวบรวมประสบการณ์ที่ได้จากการเห็น การสังเกตในขั้นตอนที่สองมาประมวลสร้างเป็นแนวคิดต่าง ๆ เป็นทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์ของตนเอง เกี่ยวกับอาสาสมัคร จิตอาสาและจิตสาธารณะ ความจำเป็น / บทบาทภารกิจในปัจจุบัน

สรุปเนื้อหาสนับสนุนความคิดเห็น จัดลำดับความสำคัญในขั้นที่ 3

4. ขั้นทดลอง (Active Experimentation)

แจกใบงาน

นำผลสรุปของสิ่งที่เรียนรู้ไปทดลองใช้กับสถานการณ์ใหม่ที่แตกต่างออกไป (active experimentation) คือการนำข้อสรุปที่เป็นทฤษฎีปฏิบัติในขั้นตอนที่ 3 ไปใช้ในบทบาทสมมติ (Role Play) ทดลองใช้องค์ความรู้ประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนรู้มาด้านอาสาสมัคร จิตอาสา จิตสาธารณะ ด้วยการทำภารกิจหน้าที่ในบทบาทนี้ ตามโจทย์ที่มีให้แต่ละกลุ่ม คือ 1. เมื่อเห็นคนทิ้งขยะ ขูดพลาสติก หรือ ขากฤษไม้เป็นที่เป็นทาง 2. เห็นคนท้อง เด็ก คนชราขึ้นรถสาธารณะหรือหิ้วของพะรุงพะรัง 3. เก็บของมีค่าตกหล่นในที่สาธารณะเช่น กระเป๋าสตางค์ ของมีค่าอื่น ๆ เป็นต้น

สรุปเนื้อหาสนับสนุนความคิดเห็น ในขั้นที่ 4

สื่อการสอน 1. VCD 2. Power point 3. คู่มือ 4. ใบงาน กระดาษฟลิปชาร์ต

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงพฤติกรรม ความสนใจและการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม
2. การแสดงบทบาทสมมติ (Role Play)

3. ข้อมูลการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม เวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง

(<https://www.google.co.th/search?q=&biw> จิตอาสา จิตสาธารณะ)

สารัตถะวิชาการ

อาสาสมัคร (Volunteer) หมายถึง ผู้ที่สมัครใจทำงานเพื่อประโยชน์ แก่ประชาชน และสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงิน ผลตอบแทนของการเป็นอาสาสมัครคือ ความสุขใจ ความภูมิใจ ที่ได้ปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน สังคมและประเทศชาติ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติต่อสาธารณชน (<http://www.volunteerspirit.org/node/597> : online)

องค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 4 ประการ ของงานอาสาสมัคร คือ

1. การเลือก (Choose) เป็นการเลือกกระทำหรือไม่กระทำในสิ่งใดๆภายใต้เจตจำนงอิสระ
2. ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) หมายถึงการกระทำที่มุ่งมั่นเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นซึ่งอาจเป็นได้ทั้งบุคคล กลุ่มคน หรือสังคมส่วนรวม

3. ไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงินทอง (Without Monetary Profit) หมายถึงไม่ได้หวังผลรายได้ทางเศรษฐกิจ แต่อาจรับเป็นรางวัลหรือค่าใช้จ่ายทดแทนที่ตนเองได้ใช้จ่ายไปแต่ไม่อาจเทียบได้กับค่าของสิ่งที่ได้กระทำลงไป

4. ไม่ใช่ภาระงานที่ต้องทำตามหน้าที่ (Beyond Basic Obligations) หมายถึง สิ่งที่ทำนั้นอยู่นอกเหนือความจำเป็นหรือสิ่งที่ถูกคาดหวังว่าจะต้องทำตามภาระหน้าที่

จากความหมายที่กล่าวมาแล้ว อาสาสมัคร (Volunteer) จึงหมายถึง บุคคลที่อาสาเข้ามาช่วยเหลือสังคมด้วยความสมัครใจเสียสละเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ป้องกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน และอาสาสมัครควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ 3 ประการคือ

1. ทำงานด้วยความสมัครใจไม่ใช่ด้วยการบังคับหรือเป็นเพราะหน้าที่
2. เป็นงานเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและสังคมหรือสาธารณะประโยชน์
3. ทำโดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงิน ผลตอบแทนที่อาสาสมัครได้รับ คือ ความสุข

รูปแบบงานอาสาสมัครสามารถแบ่งออกเป็น 4 แบบ (ศุภรัตน์ รัตนมุขย์ : 2551 : 13) คือ

1. การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หรือการพึ่งตนเอง (Mutual aid or self-help)
2. การช่วยเหลือบริการผู้อื่น (Philanthropy or service to others)
3. การมีส่วนร่วม (Participation)
4. ผู้สนับสนุนหรือเรียกร้องความเป็นธรรมเพื่อสังคม (Advocacy or campaigning)

กล่าวโดยสรุป อาสาสมัคร หมายถึง บุคคลที่มีจิตอาสา จิตสาธารณะ ที่มุ่งทำงานเพื่อการบริการ และอุทิศตนทั้งแรงกายใจความคิดสติปัญญาและทรัพย์สิน โดยไม่ต้องการค่าตอบแทนเป็นเงินทอง ไม่ต้องมีการจ่ายให้กับการทำงานนั้น ๆ แต่อย่างใด อาสาสมัครเต็มใจในการอาสาเพื่อทำงานนั้นโดยตรงสำเร็จลุล่วงและทำอย่างทุ่มเทเสียสละเพื่อผู้อื่น เพื่อสาธารณะ ไม่ใช่เพื่อตนเองเป็นการกระทำความดีต่าง ๆ ที่เห็นว่าเป็นสิ่งที่ควรทำและเป็นความรับผิดชอบต่อสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน และไม่ใช่ภาระงานที่ต้องทำตามหน้าที่เหมือนกับปฏิบัติตามนโยบายของพระโพธิสัตว์ที่สร้างบารมีอันยิ่งใหญ่

องค์ประกอบของจิตสาธารณะ

การที่คนมาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม (นวรินทร์ ดาก่อนทอง. 2553: ออนไลน์) ย่อมต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน การที่คนในสังคมขาดจิตสาธารณะจะมีผลกระทบต่อบุคคล องค์การหลายระดับ ดังนี้

ผลกระทบต่อบุคคล ทำให้เกิดปัญหา คือ 1. สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเอง และผู้อื่น

ผลกระทบต่อครอบครัว ทำให้เกิดปัญหา คือ 1. ความสามัคคีในครอบครัวลดน้อยลง 2. การแก่งแย่ง ทะเลาะวิวาทภายในครอบครัว

ผลกระทบในระดับองค์กร ทำให้เกิดปัญหา คือ 1. การแบ่งพรรคแบ่งพวก 2. ความเห็นแก่ตัว แก่งแย่งชิงดีชิงเด่น 3. การเบียดเบียนสมบัติขององค์กร 4. องค์กรไม่ก้าวหน้า ขาดประสิทธิภาพ

ในระดับชุมชน ทำให้เกิดปัญหา คือ 1. ชุมชนอ่อนแอ ขาดการพัฒนา เพราะต่างคนต่างอยู่ และยิ่งนานไปก็มีแต่เสื่อมทรุดลง 2. อาชญากรรมในชุมชนอยู่ในระดับสูง 3. ขาดศูนย์รวมจิตใจ ขาด

ผู้นำที่นำไปสู่การแก้ปัญหา เพราะคนในชุมชนมองปัญหาของตัวเองเป็นเรื่องใหญ่ ขาดคนอาสา
นำพา

ในระดับชาติ ถ้าบุคคลชาติจิตสาธารณะจะทำให้เกิด 1. วิกฤติการณ์ภายในประเทศ
บ่อยครั้ง และแก้ปัญหาไม่ได้ เกิดการเบียดเบียนทำลายทรัพยากรและสมบัติที่เป็นของส่วนรวม 2.
ประเทศชาติอยู่ในสภาพล้าหลัง เนื่องจากขาดพลังของคนในสังคม เมื่อผู้นำประเทศนำมาตราการใด
ออกมาใช้ ก็จะไม่ได้อะไรเพราะไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน 3. เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก เกิด
การแก่งแย่งแข่งขัน เห็นแก่ประโยชน์กลุ่มของตนและพวกพ้อง เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

จะเห็นได้ว่าปัญหาในทุกระดับที่เกิดขึ้นเป็นผลกระทบต่อกัน เพราะชาติจิตสาธารณะ
ซึ่งเป็นจิตสำนึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ สมพงษ์ สิงหะพล (2542: 15-16) ได้นำเสนอ
องค์ประกอบของจิตสาธารณะจากจิตสำนึกไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1. จิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง (Cognition) เป็นจิตสำนึกเพื่อพัฒนาตนเอง ทำให้ตนเองเป็น
บุคคลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น มีความขยัน ความรับผิดชอบ ความมานะอดทน เป็นต้น

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affection) เป็นส่วนประกอบทางด้านอารมณ์ความรู้สึก ซึ่ง
จะเป็นสิ่งกระตุ้นความคิดอีกต่อหนึ่ง เป็นส่วนของความรู้สึกทางใจของความสำนึกในด้านบวกหรือ
ด้านลบ

3. องค์ประกอบด้านการปฏิบัติหรือการกระทำ (Behavior) เป็นองค์ประกอบที่ก่อให้เกิด
แนวโน้มในทางปฏิบัติหรือปฏิกิริยาตอบสนองเมื่อมีสิ่งเร้าที่เหมาะสม ซึ่งส่วนนี้ต้องอาศัยความเข้าใจ
หรือความคิดรวบยอด (Concept) เกี่ยวกับสิ่งนั้นเป็นพื้นฐาน

อนุชาติ พวงสำลี และวีรบูรณ์ วิสารทสกุล. (2540: 42-44) กล่าวถึงจิตสาธารณะว่าเป็น
องค์ประกอบที่ทำให้เกิดประชาสังคม เป็นชุมชนแห่งสำนึกเพื่อส่วนรวม มีองค์ประกอบดังนี้

1. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การมองอนาคตร่วมกัน ควบคู่ไปกับการปฏิบัติ
2. การสำนึกถึงพลังของตนเองว่าสามารถร่วมกันแก้ไขเปลี่ยนแปลงสังคมได้
3. ความรัก ความเอื้ออาทร ความสามัคคี การรวมกลุ่มของบุคคลในสังคม ยอมรับความ
แตกต่างระหว่างบุคคล และหลีกเลี่ยงการกระทำที่ก่อให้เกิดความแตกแยก

จิตสาธารณะ จึงเป็นลักษณะของจิตที่กว้าง มีคุณประโยชน์ต่อตนเองและหลอมรวมสังคม
ไว้ ด้วยหลักการเพื่อประโยชน์ตน ประโยชน์ท่านและประโยชน์สองอย่าง ภายใต้แนวคิดจิตสำนึกคือ
จิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง (Cognition), องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affection), องค์ประกอบด้าน
การปฏิบัติหรือการกระทำ (Behavior), การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การมองอนาคตร่วมกัน รู้จักฟังพา
ตนเอง มีความรัก ความเอื้ออาทร ความสามัคคี ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล

ประเภทของอาสาสมัคร อาสาสมัครมีลักษณะรูปแบบของกิจกรรมมีหลายประเภท (เทพ
ประสิทธิ์ กุลธวัชวิชัย. 2554 : 326) เช่น อาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์ อาสาสมัครสาธารณสุข
อาสาสมัครช่วยเหลือประสบเหตุ อาสาสมัครองค์กรศาสนา อาสาสมัครองค์กรกีฬา ฯลฯ ไม่ว่าจะ

เป็นอาสาสมัครองค์กรใด ๆ ก็ตามพอจำแนกลักษณะขององค์กรอาสาสมัครได้ 2 รูปแบบ ได้แก่ 1. อาสาสมัครที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำ (staff & member) 2. อาสาสมัครเฉพาะกิจ (volunteer)

อาสาสมัครในยุโรป อเมริกา และเอเชีย

ในปี 1920 ปีแอร์ ซีเร โซล (Pierre Ceresole) ชาวสวิส (เสาวนีย์ เสนาสุ. 2532 : 10-12) ได้ชักชวนเพื่อจำนวน 20 คน ซึ่งมีสัญชาติต่าง ๆ กันไปร่วมกันปฏิสังขรณ์เมื่อเวอร์ดุน (Verdun) ในประเทศเยอรมนี ซึ่งถูกทำลายเสียหายระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1. เพื่อการสังคมสงเคราะห์ 2. เพื่อช่วยกันสร้างสันติสุขให้แก่มวลมนุษย์ 3. เพื่อส่งเสริมให้คนต่างชาติต่างศาสนามีความเข้าใจอันดีต่อกัน หลังจากนั้นคนกลุ่มนี้ได้จัดตั้ง องค์การบริการพลเรือนระหว่างประเทศ (Service Civil International หรือ S.C.I.) ขึ้น เป็นองค์การอาสาสมัครช่วยในกิจการต่าง ๆ ทั่วไป

อาสาสมัครในประเทศไทย

จากคำบอกเล่าของ เรย์ ซี ดาวนส์ (Ray C. Downs) ผู้อำนวยการสำนักงานกลางนักเรียนคริสเตียนว่า อาสาสมัครเข้ามาในประเทศไทยปี พ.ศ. 2492 โดยคริสต์ศาสนิกชนกลุ่ม ๆ ได้ไปช่วยซ่อมแซมโบสถ์เก่าแก่ที่สำคัญสำหรับ ส่วนอาสาสมัครนานาชาติเข้ามาในไทยปี พ.ศ. 2494 มีเยาวชน 7 ชาติ มาช่วยสร้างรากฐานโบสถ์คริสต์ที่เชียงใหม่ และช่วยทำสนามบาสเกตบอลให้แก่สถานอบรมเยาวชนที่ปากเกร็ด

ตั้งแต่นั้นมา เกิดกลุ่มอาสาสมัครขึ้น เช่น ของยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย กลุ่มนิสิตนักศึกษาที่พักอยู่สำนักงานกลางคริสเตียน เป็นต้น ในปี พ.ศ. 2500 มีการจัดตั้งค่ายอาสาสมัครผู้นำขึ้นคือ ค่ายผู้นำอาสาสมัครของยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในครั้งแรกมีสมาชิก 29 คน ไปตั้งค่ายที่วัดหัวสวน ตำบลเสม็ด จังหวัดฉะเชิงเทรา ในปี พ.ศ. 2502 สโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งค่ายอาสาพัฒนาขึ้น ที่บ้านเหล่าบก อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา มีนิสิตชาย 33 คน หญิง 15 คน เข้าร่วมกิจกรรมอยู่ 14 วัน ต่อมากลุ่มนิสิตนักศึกษา 5 มหาวิทยาลัย คือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ใช้ช่วงเวลาว่างวันหยุดเรียนภาคฤดูร้อน ออกตั้งค่ายอาสาสมัครพัฒนาเป็นประจำทุกปี ทำกิจกรรมเช่น สร้างฝังกั้นน้ำ ศาลาประชาคม สนามเด็กเล่น วิจัยปัญหาเยาวชน ช่วยสอนหนังสือ เป็นต้น

ความเป็นมาของงานอาสาสมัคร

ความเป็นมาของงานอาสาสมัครสากลนั้น เนื่องมาจากสหประชาชาติประกาศให้ ค.ศ. 2001 หรือ พ.ศ. 2544 เป็นปีอาสาสมัครสากล (International Year of Volunteers 2001) โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญได้แก่ การสร้างการยอมรับ (Facilitation) การสร้างเครือข่าย (Networking) และการส่งเสริม (Promotion) และงานอาสาสมัคร โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2543 เห็นชอบให้ประเทศไทยมีการจัดงานเนื่องในโอกาสที่สหประชาชาติประกาศให้ปี 2544 เป็นปี

อาสาสมัครสากล โดยมีคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการสังคมแห่งชาติ ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเป็นประธานรับผิดชอบในการดำเนินงานได้กำหนดให้วันที่ 21 ตุลาคม ของทุกปี อันตรงกับวันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เป็นวันสังคมสงเคราะห์แห่งชาติและวันอาสาสมัครไทย (http://www.thaingo.org/story/news_121044.htm: online) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อจัดงานปีอาสาสมัครสากล เนื่องในโอกาสที่สหประชาชาติประกาศให้ปี 2544 เป็นปีอาสาสมัครสากล

2. เพื่อพัฒนาบทบาทอาสาสมัครไทยให้เป็นที่ยอมรับ ได้รับการส่งเสริมสนับสนุน การอำนวยความสะดวก ตลอดจนการพัฒนาเครือข่ายการประสานงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. เพื่อปลูกจิตสำนึกของการเป็นอาสาสมัครให้แก่ประชาชนคนไทย

การเกิดขึ้นของพฤติกรรมอาสาสมัคร เป็นผลมาจากการตัดสินใจเลือกทำด้วยความสำนึกที่เกิดจากความเชื่อและทัศนคติ โดยการกระทำที่เกิดขึ้นส่งผลต่อความสุขของตนเอง หรือไม่ก็ลดความทุกข์ใจที่มีอยู่เดิม (สุภรัตน์ รัตนมุขย์. 2551: 16-17) ทฤษฎีความหวังมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 4 ประการด้วยกันคือ

1. แรงขับเคลื่อนทางจิตใจ (Psychological Force)
2. ความพึงพอใจในผลลัพธ์ (Valance)
3. ความสัมพันธ์ของผลการกระทำ (Instrumentality)
4. การคาดหวัง (Expectancy)

แรงขับเคลื่อนในการตัดสินใจที่จะเป็นหรือไม่เป็นอาสาสมัครอาจมีได้ทั้งจากภายในตนเองและภายนอกที่มาจากหลายทิศทาง เช่น การชักชวนจากบุคคลหรือหน่วยงานที่ตนรู้จัก

สภาวะที่นำไปสู่การเป็นอาสาสมัคร

การที่บุคคลตัดสินใจเข้ามาเป็นอาสาสมัคร คนทั่วไปอาจมองว่า บุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (Altruism) เห็นประโยชน์แก่ผู้อื่นเป็นที่ตั้ง คำว่า Altruism นี้ตรงข้ามกับคำว่า Egoism ซึ่งหมายถึงการที่บุคคลทำอะไรจะหวังสิ่งตอบแทนการกระทำของตนเองเป็นที่ตั้งความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่นี้ มีองค์ประกอบของความหมายที่สำคัญ 3 ประการ คือ ความปรารถนาที่จะให้, ความรู้สึกเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น, ไม่มีแรงจูงใจที่จะรับสิ่งใดจากสิ่งที่ตนเองกระทำเพื่อผู้อื่น

Samuel Oliner; อ้างใน สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้, (2550: 8) ได้ทำการศึกษากลุ่มบรรพบุรุษชาวยุโรปต่าง ๆ 6 กลุ่ม พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีหลายด้านด้วยกัน เช่น ได้รับแบบอย่างที่ดีจากผู้ปกครอง, มีความกล้าหาญ, มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น, มีความใส่ใจ มีศีลธรรม, ไม่ปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นทุกข์, มีความเคารพตนเอง, มีความรับผิดชอบต่อสังคม, มีความพอใจในตัวเอง, รักความยุติธรรม เชื่อว่าทุกอย่างแก้ไขได้, ใส่ใจในหลัก

ศาสนา, รู้สึกว่าการช่วยเหลือผู้อื่นเป็นสิ่งที่ควรกระทำ, ต้องการช่วยชุมชน, ต้องการพัฒนาตนเอง, มีความรู้สึกสำนึกผิด

นอกจากนี้ พฤติกรรมเพื่อสังคม (Pro-social Behavior) เป็นอีกมุมหนึ่งที่อธิบายได้ถึง การเข้ามาเป็นอาสาสมัครของผู้คนต่าง ๆ โดยพฤติกรรมเพื่อสังคมนั้นประกอบด้วยค่านิยมที่สำคัญ คือ ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility), ความเสมอภาค (Equity), การเสนอสนอง (Reciprocity)

ปฏิญาอาสาสมัครไทย

เนื่องมาจากสหประชาชาติประกาศให้ ค.ศ.2001 หรือ พ.ศ. 2544 เป็นปีอาสาสมัครสากล (International Year of Volunteers 2001) โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญได้แก่ การสร้างการยอมรับ (Facilitation) การสร้างเครือข่าย (Networking) และการส่งเสริม (Promotion) งานอาสาสมัครเพื่อเน้นถึงความสำคัญของงานอาสาสมัครและกระตุ้นให้ผู้คนในสังคม ภาครัฐ ภาคธุรกิจและองค์กรเอกชน ได้หาแนวทางที่จะส่งเสริมสนับสนุน ยกย่องและสร้างความเข้มแข็งให้แก่งานอาสาสมัครทั้งระดับบุคคล กลุ่ม และสาธารณชน ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พุทธศักราช 2543 เห็นชอบตามที่คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการสังคมแห่งชาติ เสนอให้ประเทศไทยจัดกิจกรรมเนื่องในโอกาสปีอาสาสมัครสากล และกำหนดให้วันที่ 21 ตุลาคมของทุกปี ตรงกับวันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ซึ่งรัฐบาลกำหนดให้เป็นวันสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ เป็นวันอาสาสมัครไทย (http://www.m-society.go.th/ewt_news.php?nid=861; กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์: online)

ปฏิญาอาสาสมัครไทยมุ่งให้ความสำคัญบทบาทของอาสาสมัคร งานอาสาสมัครและบทบาทของทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในการร่วมมือกันส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนามาบทบาทของอาสาสมัครให้เข้มแข็ง เพื่อประโยชน์ของสาธารณชน

ข้อ 1 อาสาสมัครมีบทบาทสำคัญในการบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่สังคมทั้งในด้านการสงเคราะห์ผู้ประสบความทุกข์ยากเดือดร้อน การป้องกัน แก้ไขปัญหา การพัฒนาสังคมและส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

ข้อ 2 อาสาสมัครที่พึงประสงค์ต้องมีจิตวิญญาณของอาสาสมัคร เป็นผู้ปฏิบัติงานด้วยความสมัครใจเพื่อประโยชน์แก่ประชาชน สังคมและประเทศชาติโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน เป็นผู้มีความอดทนโดยถือประโยชน์ส่วนรวมเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน เสียสละ และมีศรัทธาที่จะทำงานอาสาสมัคร

ข้อ 3 อาสาสมัครสมควรได้รับการยกย่องสรรเสริญ เพราะเป็นผู้ที่สมัครใจทำงานเพื่อประโยชน์แก่ประชาชน สังคม และประเทศชาติอย่างแท้จริง

ข้อ 4 ภาครัฐและภาคเอกชน จะต้องส่งเสริมสนับสนุนงานอาสาสมัครอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยการพัฒนาอาสาสมัครให้มีความรู้ ความสามารถ อดทนอดกลั้นและคุณธรรม

ข้อ 5 ภาครัฐและภาคเอกชน ต้องส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการงานอาสาสมัคร เพื่อให้งานอาสาสมัครมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อ 6 ภาครัฐ ต้องจัดให้มีกฎหมายหรือระเบียบรองรับสถานภาพของอาสาสมัครให้การคุ้มครอง และเอื้อประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อ 7 ภาครัฐและภาคเอกชน ควรส่งเสริมและปลูกจิตสำนึกในการเป็นอาสาสมัครให้แก่ เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป

ข้อ 8 ภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรต่าง ๆ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ข้าราชการ พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติงานอาสาสมัครที่เป็นประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม ประเทศชาติ โดยไม่ถือเป็นวันลา

ข้อ 9 ภาครัฐต้องจัดตั้งคณะกรรมการ โดยมีผู้แทนของภาครัฐและภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับงานอาสาสมัครเป็นกรรมการ เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย แผนงาน ส่งเสริมสนับสนุน ประสาน งาน ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอาสาสมัคร

หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice Process) ได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล คุมประพฤติ และราชทัณฑ์นั้น ต่างมีหน้าที่ประสานกันในการป้องกันและปราบปราม อาชญากรรมในสังคม เพื่อให้สังคมมีความสงบสุขและประชาชนได้รับความเป็นธรรม ซึ่งขณะนี้เป็นที่ยอมรับกันว่าการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยใช้ชุมชน (Community-Based Treatment) แทนการลงโทษจำคุกเพียงอย่างเดียว จะช่วยให้เขาสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีกว่า ซึ่งการปฏิบัติตัวต่อผู้กระทำผิดในชุมชนมีหลายรูปแบบ แต่มาตรการที่นำมาใช้และมีประสิทธิภาพมากวิธีหนึ่ง ได้แก่ การคุมประพฤติ (Probation) ซึ่งนำมาใช้ในขั้นตอนของศาล (กนกพรรณ กัลป์ยานสูตร และสมทนา บุญรังสิมันต์. 2536: 1)

การคุมประพฤติ (คู่มือประกอบการอบรม. 2554: 1) มีวิวัฒนาการมาจากวิธีการเลี้ยง โทษจำคุกและการรอกการลงโทษตามกฎหมายจารีตประเพณี ในประเทศอังกฤษก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 19 และต่อมาได้เริ่มมีการนำวิธีการนี้ไปใช้อย่างจริงจังในประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ. 2384 ได้มีการพัฒนาปรัชญาแนวคิด ตลอดจนกฎหมายเกี่ยวกับการคุมประพฤติมาเป็นลำดับ จนกระทั่ง วิธีการคุมประพฤติได้รับการนำไปใช้อย่างแพร่หลายทั่วโลก ปัจจุบันการดำเนินงานคุมประพฤติจึงเป็นงานที่สำคัญในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ที่อยู่ในขั้นตอนทั้งก่อนและหลังการพิพากษาคดีของศาล โดยมีพนักงานคุมประพฤติ (Probation Officer) เป็นผู้สืบเสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจำเลย (Pretence Investigation) เพื่อใช้ประกอบดุลพินิจในการพิพากษาคดี และภายหลังมีคำพิพากษาศาลก็อาจสั่งให้ใช้วิธีการคุมประพฤติ (Supervision) โดยให้พนักงานคุมประพฤติเป็นผู้สอดส่องดูแล ให้คำแนะนำและช่วยเหลือผู้กระทำผิดโดยใช้ทรัพยากรในชุมชน ซึ่งวิธีการนี้นำมาใช้แทนการจำคุกระยะสั้นได้ผลดี - สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด

การคุมประพฤติ เป็นกระบวนการยุติธรรมชั้นให้ออกาสผู้กระทำผิดได้ปรับตัว เป็นการลดการก่ออาชญากรรมซ้ำ คณะกรรมการที่ปรึกษาประธานาธิบดีนิกสัน (กรมคุมประพฤติ. 2549 : 10 -11) มีความเห็นร่วมกันว่า อาชญากรรมมีสาเหตุจากการขาดแคลนสถาบันทางสังคม และการขาดโอกาสทางเศรษฐกิจ การที่ผู้กระทำผิดซ้ำเกิดจากการที่ไม่สามารถบูรณาการบริการต่าง ๆ เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมให้กับผู้กระทำผิดซ้ำได้อย่างเพียงพอ เช่น การจัดหางาน การมีครอบครัวที่อบอุ่น และการมีที่พักอาศัยที่เหมาะสม หากสามารถตอบสนองต่อความต้องการและความจำเป็น จะช่วยป้องกันการกระทำผิดซ้ำได้ และการปรับตัวเพื่อคืนสู่ชุมชนเยี่ยงพลเมืองดีสำหรับผู้กระทำผิด คณะกรรมการที่ปรึกษาประธานาธิบดีนิกสัน เห็นว่าหน่วยงานที่ทำหน้าที่ได้ดีที่สุดคือกรมคุมประพฤติ การใช้เรือนจำขอให้เป็นมาตรการสุดท้าย ทั้งได้แนะนำเกี่ยวกับการบริหารงานยุติธรรมด้านการแก้ไขฟื้นฟูไว้ ดังนี้ คือ 1. ลดการใช้เรือนจำ ให้ใช้การคุมประพฤติ การพักโทษ และทางเลือกอื่น ๆ ให้มากขึ้น 2. ลดระยะเวลาการอยู่เรือนจำสำหรับนักโทษในเรือนจำให้น้อยลง 3. ปรับปรุงเงื่อนไขในเรือนจำและปรับสภาพในเรือนจำให้มีสภาพเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น 4. เพิ่มการลงทุนด้านการคุมความประพฤติ การพัก/ลดโทษ และการแก้ไขฟื้นฟูในชุมชน 5. ประสานการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่ให้บริการด้านสวัสดิการสังคมและบริการจำเป็นอื่นสำหรับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสโดยเฉพาะผู้กระทำผิด 6. ให้ข้ออาสสมัคร ผู้มีอาชีพใกล้เคียงและผู้ที่พักโทษมาแล้วมาช่วยงานคุมประพฤติให้มากขึ้น 7. ปรับเจตคติของสังคมที่มีต่อผู้กระทำผิดที่พ้นโทษออกมาและให้ยอมรับผู้กระทำผิดเข้าทำงาน 8. ให้ใช้หลักการที่กำหนดไว้ในกฎหมายอาญาที่ใช้ดุลพินิจในการคุมความประพฤติอย่างกว้างขวาง และให้ใช้มาตรการลงโทษแบบก้าวหน้าในกรณีที่เกิดการละเมิดเงื่อนไขซ้ำ ๆ

โครงการอาสาสมัครคุมประพฤติ (พีระชิต หอมโกศล และคณะ. 2542 : 20) เกิดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้แนวคิดที่ว่า สังคมควรมีระบบกลไกป้องกันตนเองจากปัญหาอาชญากรรม และการป้องกันปัญหาอาชญากรรมและการกระทำผิดซ้ำ นอกเหนือไปจากระบบงานยุติธรรมทางอาญาที่มีอยู่ในทุกสังคม ซึ่งพบว่าวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่ได้ผลดียิ่งในปัจจุบันคือ การให้ความรู้แก่ประชาชนในการป้องกันตนเองจากอาชญากรรมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐทุกระดับให้มีความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหผู้กระทำผิดในท้องถิ่นของตนป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ด้วยกลยุทธ์ที่มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนที่เป็นอาสาสมัครมีความรู้ความเข้าใจกฎหมาย และวิธีดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในศาลและเมื่อประชาชนผ่านการอบรมเป็นอาสาสมัครคุมประพฤติแล้ว จะมีบทบาทในการช่วยเหลือเชื่อมโยงการดำเนินงานของศาลกับประชาชน โดยเป็นเสมือนตัวคูณในการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งให้คำแนะนำชี้แจงปัญหาต่าง ๆ แก่ประชาชนหรือผู้ปกครองของเด็ก เยาวชนและผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ที่กระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด จึงนับได้ว่าอาสาสมัครคุมประพฤติ เป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญยิ่งในการเชื่อมโยงผู้กระทำผิดกลับคืนสู่ชุมชนอีกครั้ง ลดช่องว่างและความรู้สึกแปลกแยกลงได้

อาสาสมัครคุมประพฤติ หมายถึง บุคคลธรรมดาสามัญที่มีจิตอาสา จิตสาธารณะ ต้องการช่วยเหลือสังคมผ่านทางหน่วยงานราชการ มีคุณสมบัติครบ 14 ข้อ ข้อที่สำคัญคือผ่านการอบรมความรู้เกี่ยวกับงานของกรมคุมประพฤติ และกระทรวงยุติธรรมซึ่งจัดโดย กระทรวงยุติธรรม หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงยุติธรรม

อาสาสมัครคุมประพฤติกระทรวงยุติธรรมถือเป็นอาสาสมัครประเภทหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญมากในการสงเคราะห์ผู้มีปัญหาและแก้ไขปัญหาลังคม ในความหมายกว้างอาสาสมัครคุมประพฤติ (Volunteer Probation Officer) ก็คือประชาชนที่ได้รับการสรรหา คัดเลือกและแต่งตั้งจากกระทรวงยุติธรรมให้เป็นผู้ช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติ ในการแก้ไขฟื้นฟูและสงเคราะห์ผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นคนดี มีโอกาสที่ยืนในสังคมอีกครั้ง ทั้งเยาวชน และผู้ใหญ่ (สมยศ วัฒนภิรมย์, 2554: 26) โดยที่คณะรัฐมนตรีประกาศให้วันที่ 16 มีนาคม ของทุกปี เป็นวันอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม เพื่อเป็นการส่งเสริมบทบาทและยกย่องอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นประชาชนและภาคเอกชนที่ได้ประกอบคุณงามความดี ให้เป็นตัวอย่างต่อประชาชนทั่วไป และสร้างแรงจูงใจต่อประชาชน ชุมชนและภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐ ในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาอาชญากรรมตลอดจนเป็นการสร้างองค์กรชุมชนให้เข้มแข็ง (<http://www.ryt9.com/s/cabt/193038> : online)

อุดมการณ์อาสาสมัครคุมประพฤติ

1. ยึดมั่นในความเสียสละ ซื่อสัตย์สุจริต 2. รักษาความสามัคคี มีระเบียบวินัยต่อตนเอง และในหมู่ อ.ส.ค. 3. มีมนุษยสัมพันธ์สร้างสรรค์ชุมชน อุทิศตนเพื่อช่วยเหลืองานคุมประพฤติ 4. รักษาความลับโดยเคร่งครัด 5. ปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือผู้ถูกคุมความประพฤติอย่างจริงจัง โดยไม่รังเกียจเหยียดฉันท 6. ไม่แสวงหาประโยชน์จากผู้ทุกข์ยาก มากด้วยความอาวรี มีเมตตาธรรมต่อผู้ถูกคุมความประพฤติ 7. มีความเชื่อและศรัทธาในความจริงที่ว่า ผู้หลงผิดสามารถแก้ไขให้กลับตนใหม่ได้ ไม่มีผู้ใดช่วยโดยสันดาน 8. มุ่งมั่นค้นหาสาเหตุแห่งความหลงผิด คิดหาวิธีแก้ไข เป็นแบบอย่างที่ดีให้เสมอ 9. ทรงนในเกียรติศักดิ์ศรี รักษาซึ่งอุดมการณ์ อ.ส.ค.

จึงนับได้ว่าโครงการอาสาสมัครคุมประพฤติเป็นโครงการที่สอดคล้องกับนโยบายกระทรวงยุติธรรม นโยบายรัฐบาลและนโยบายชาติตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการอาสาสมัครคุมประพฤติ (กระทรวงยุติธรรม, 2551: 5) มี 10 ข้อ ดังนี้ 1. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ แก่ประชาชนผู้เป็นอาสาสมัครคุมประพฤติในเรื่องกฎหมายและกระบวนการพิจารณาคดีของศาล ตลอดจนปัญหาและสาเหตุของการกระทำผิดทั้งเด็กและผู้ใหญ่ รวมทั้งแนวทางป้องกันและแก้ไข 2. เพื่อให้อาสาสมัครคุมประพฤติ สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ ตลอดจนสามารถแนะนำช่วยเหลือผู้กระทำผิด ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและประชาชนในท้องถิ่นใน

เบื้องต้น 3. เพื่อให้อาสาสมัครคุมประพฤติดูแลและช่วยเหลือผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ไม่กระทำการที่เป็นภัยต่อสังคมอีก 4. เพื่อให้อาสาสมัครคุมประพฤติร่วมมือกับประชาชนในท้องถิ่น หาทองป้องกันมิให้ผู้กระทำผิดกระทำผิดซ้ำ และกลับตนเป็นพลเมืองดี 5. เพื่อให้มีตัวแทนของ ประชาชนและตัวแทนของกระทรวงยุติธรรม คอยสอดส่องดูแลความประพฤติของผู้กระทำผิด รวมทั้งเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยจากสถานฝึกและอบรม 6. เพื่อเป็นการสร้างศรัทธาให้ ประชาชน และผู้ปกครองมีทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินงานของกระทรวงยุติธรรม 7. เพื่อป้องกันการ เรียกร้อง หรือหาผลประโยชน์อันมิชอบในคดี โดยอาศัยความไม่รู้กฎหมายของผู้ที่เกี่ยวข้องกับคดี เช่น จากจำเลย หรือบิดามารดาผู้ปกครองของเด็ก หรือเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด 8. เพื่อ กระตุ้นเตือนให้ประชาชนเข้าใจ และสนใจกิจการงานของกระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นมาตรการแบ่ง เบาภาระคดีของศาล และป้องกันการกระทำผิดซ้ำตลอดจนช่วยเหลือกิจการมูลนิธิสงเคราะห์ของ ศาลเยาวชนและครอบครัว และมูลนิธิแก้ไขฟื้นฟูและสงเคราะห์ผู้กระทำผิด รวมทั้งเผยแพร่กิจการ งานคุมประพฤติของกระทรวงยุติธรรมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น 9. เพื่อให้อาสาสมัครคุมประพฤติดี มีบทบาทในการเป็นตัวคูณ และเชื่อมโยงศาลกระทรวงยุติธรรมกับประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วน ร่วมในการป้องกันตนเอง และสังคมจากอาชญากรรมในด้านต่าง ๆ เช่น การแนะนำประชาชน เกี่ยวกับข้อกฎหมาย รู้จักวิธีป้องกันทรัพย์สิน และให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่บ้านเมืองในการ ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม 10. เพื่อให้แนวคิดการสงเคราะห์ชุมชนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำ ผิดในสังคม การลงโทษผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้ระบบเรือนจำ และการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดเป็น รายบุคคล มีความเป็นรูปธรรมสามารถปฏิบัติได้ผลอย่างจริงจัง

สรุปว่า อาสาสมัครคุมประพฤติ มีบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลืองานราชการ ด้านสืบเสาะ สอดส่อง และดูแลผู้ต้องโทษปรับ ผู้ถูกคุมประพฤติทั้งเยาวชนและผู้ใหญ่ ผู้ได้รับการพักการลงโทษ การทำงานด้านบริการสังคมแทนค่าปรับตามคำสั่งศาล ภายใต้กำกับดูแลของกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม เป็นการทำงานอย่างเสียสละเพื่อช่วยเหลือสังคม ไม่มีเงินเดือน แต่มีค่าตอบแทน เป็นค่าพาหนะค่าเดินทาง และได้รับสวัสดิการ เพื่อให้แก้ไขพฤติกรรมผู้กระทำผิดพลาดในชีวิตและ โอกาสกลับตัว ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นคนดี เข้ามาสู่สังคมอีกครั้ง เป็นการทำหน้าที่ตามที่ ได้รับมอบหมาย ภายใต้แนวคิดจิตอาสา จิตสาธารณะ เสียสละ ปิดทองหลังพระ เพื่อเป็นการรณรงค์ ให้ทุกคนเห็นคุณค่าของการแบ่งปันการให้การเสียสละ เพื่อสร้างดุลยภาพให้เกิดขึ้นแก่สังคมโลก ทั้ง เป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับตนเอง ร่วมรับผิดชอบต่อสังคม เป็นทางเลือกที่จะเป็นแมลงวันอันน่า รังเกียจหรือพญาผึ้งงานที่น่ารัก เป็นถ่าน ตะกั่ว หรือเพชร ทองอันเลิศเลอค่า และตนเองสามารถ ไหว้ตนเองได้ด้วยอย่างภาคภูมิใจ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องบทบาทภารกิจของยูวอาสาสมัครคุมประพฤติ-เครือข่ายยุติธรรมชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เข้าใจในบทบาทภารกิจของยูวอาสาสมัครคุมประพฤติ
 2. เป็นเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ร่วมมือกับกรมคุมประพฤติ
 3. เพื่อให้สร้างโอกาสให้กับเยาวชนมีบทบาทและรับรู้การป้องกันตนเอง ชุมชนและสังคม
- เทคนิคการฝึกอบรมด้วยหลักการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ โคลบ (Kolb) 4 ขั้นตอน
- วิธีดำเนินการกิจกรรม

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียน (Concrete Experience)

แนะนำกิจกรรมการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ของกิจกรรมฝึกอบรม

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมชม VCD เป็นกรณี ศึกษา (Case Study) เกี่ยวกับบทบาทของยูวอาสาสมัครคุมประพฤติ ซึ่งเป็นเรื่องราวของเยาวชนที่ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ช่วยพนักงานคุมประพฤติ เพื่อให้โอกาสแก่ผู้ปล่อยผลผลิตพลาดในชีวิต และการเป็นเครือข่ายยุติธรรมชุมชน

สรุปเนื้อหาในขั้นที่ 1

2. ขั้นสังเกตปฏิกริยาตอบสนองจากผู้เรียน (Reflective Observation)

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มสรุปเรื่องราวที่ได้ดูไปแล้ว และออกมานำเสนอแนวคิดต่าง ๆ จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในขั้นตอนแรก ซึ่งเป็นการแสดงความเห็นหรือการให้ข้อมูลสะท้อนสิ่งที่ได้จากการสังเกต (reflection of observation) ตามวัตถุประสงค์ คือ บทบาทภารกิจของยูวอาสาสมัครคุมประพฤติ และเครือข่ายยุติธรรมชุมชน

สรุปเนื้อหาในขั้นที่ 2

3. ขั้นนิรนัยเชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization)

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมแต่ละกลุ่ม กำหนดกรอบแนวคิดให้กับสิ่งที่ป็นนามธรรม และสรุปผล (abstract conceptualization) รวบรวมประสบการณ์ที่ได้จากการเห็น การสังเกตในขั้นตอนที่สองมาประมวลสร้างเป็นแนวคิดต่าง ๆ เป็นทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์ของตนเองเกี่ยวกับบทบาทภารกิจของยูวอาสาสมัครคุมประพฤติ - เครือข่ายยุติธรรมชุมชน

สรุปเนื้อหาสนับสนุนความคิดเห็น จัดลำดับความสำคัญในขั้นที่ 3

4. ขั้นทดลอง (Active Experimentation)

แจกใบงาน

นำผลสรุปของสิ่งที่เรียนรู้ไปทดลองใช้กับสถานการณ์ใหม่ที่แตกต่างออกไป (active experimentation) คือการนำข้อสรุปที่เป็นทฤษฎีปฏิบัติในขั้นตอนที่ 3 ไปใช้ในบทบาทสมมติ (Role Play) ทดลองใช้องค์ความรู้ประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนรู้มา ตามโจทย์ที่มีให้แต่ละกลุ่ม คือ 1. เมมาแล้วขับ

ถูกจับกุมประพฤติ ให้งานตัว บำเพ็ญประโยชน์ตามจำนวนชั่วโมงตามคำสั่งศาล 2. ถูกคุมประพฤติ คดียาเสพติด 3. เครือข่ายยุติธรรมชุมชน

สรุปเนื้อหาสนับสนุนความคิดเห็น ในชั้นที่ 4

สื่อการสอน 1. VCD 2. Power point 3. คู่มือ 4. ใบงาน กระดาษฟลิปชาร์ต

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงพฤติกรรม ความสนใจและการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม
2. การแสดงบทบาทสมมติ (Role Play)
3. ข้อมูลการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

เวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง

(<https://www.google.co.th/search?q=อาสาสมัครคุมประพฤติ>)

สารัตถะวิชาการ

อาสาสมัครคุมประพฤติ

กรมคุมประพฤติ มีพันธกิจหลัก คือ การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในระบบบังคับบำบัด และติดตามช่วยเหลือภายหลังปล่อย เพื่อให้กลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคม รวมทั้งเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และภาคีเครือข่ายในการดูแล แก้ไข บำบัด ฟื้นฟูผู้กระทำผิด เพื่อคืนคนดีสู่สังคม ได้เห็นความสำคัญของอาสาสมัครคุมประพฤติ ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน จึงได้ดำเนินการโครงการอาสาสมัครคุมประพฤติกระทรวงยุติธรรม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 โดยมีการขับเคลื่อนและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประเทศไทยโดยให้ความสำคัญกับเยาวชนที่เป็นอนาคตของชาติ อันเนื่องมาจากในปัจจุบัน

สังคมไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤต จากสถานการณ์ปัญหายาเสพติดที่ได้เริ่มแพร่ระบาดและกำลังทวีความรุนแรงมากขึ้นอย่างน่าวิตกการหวนกลับมาระบาดของหนักของยาเสพติดในปัจจุบัน เป็นผลให้เยาวชนหลงผิดเข้าสู่วงจรการซื้อขายยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประเทศ และเป็นการทำลายทรัพยากรบุคคลซึ่งเป็นอนาคตและเป็นพลังในการพัฒนาประเทศให้ด้อยคุณภาพ อันจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ และเป็นภาระงบประมาณของประเทศในการบำบัดรักษาผู้ป่วยที่เกิดจากการเสพยาเสพติด อีกทั้งยังเป็นปัญหาที่สร้างความรู้สึกสะเทือนใจและเจ็บปวดให้กับพ่อแม่ผู้ปกครอง และปัญหาเสพติดได้นำมาซึ่งความรุนแรงในครอบครัวและอาชญากรรมต่าง ๆ ในสังคม เช่น การลักขโมย ฉกชิงวิ่งราว และการก่อปัญหาอาชญากรรมอื่น ๆ ตามมามากมาย ซึ่งทำให้มีผลกระทบต่อสังคมโดยรวมซึ่งปัจจุบันนี้รัฐบาลได้มีนโยบายในการแก้ปัญหายาเสพติดตามยุทธศาสตร์ 5 รั้วป้องกันคือ 1. รั้วชายแดน 2. รั้วชุมชน 3. รั้วสังคม 4. รั้วครอบครัว และ 5. รั้วโรงเรียน จะเห็นได้ว่า รั้วเยาวชนและรั้วโรงเรียน เป็นยุทธศาสตร์ที่รัฐบาลให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2556 : 38)

โดยที่การแก้ไขให้โอกาสผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่และเยาวชนให้กลับตัวกลับใจเป็นคนดีนั้น มีอาสาสมัครคุมประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่รับหน้าที่ทำภารกิจนี้อยู่แล้วมานานดังกล่าวมาแล้วข้างต้น สำหรับผู้ที่กระทำผิดที่เป็นเยาวชนที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นอันเป็นผลกระทบมาจากความเจริญทางด้านเทคโนโลยีและความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม กรมคุมประพฤติ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนเพื่อเป็นอาสาสมัครในการช่วยแก้ไขปัญหาด้านการขาดแคลนบุคลากรด้านอาสาสมัคร และเพื่อเป็นการใช้คนให้ถูกกับงาน คือการใช้ยุทธศาสตร์ด้านคุณสมบัติ เรื่องเพศและวัยที่ใกล้เคียงกันของเยาวชนที่ดี เพื่อสื่อสารด้วยภาษาเดียวกันและเข้าใจง่ายขึ้นกับเยาวชนที่กระทำผิด กรมคุมประพฤติจึงเกิดโครงการอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติขึ้น โดยนำร่อง 5 จังหวัด

เยาวชน หมายถึง บุคคลอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ (พรบ. จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ. 2553) และบุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ ถึงยี่สิบห้าปีบริบูรณ์ (พรบ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 : 2) แต่ในการวิจัยนี้ **ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ** หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ ถึงยี่สิบห้าปีบริบูรณ์ ที่ผ่านการอบรมโครงการยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ โดยมีโครงสร้างใหญ่ด้านอุดมการณ์ แนวคิดหรือนโยบายการพัฒนาและการพัฒนากิจกรรมอาสาสมัครเหมือนกับอาสาสมัครคุมประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่ทุกประการ แตกต่างกันเพียงการเน้นที่จะใช้เยาวชน แก้ไขเยาวชนเท่านั้น ซึ่งสำนักงานคุมประพฤติ 5 จังหวัดนำร่องได้ดำเนินการฝึกอบรมไปแล้วในปีงบประมาณ 2557 โดยมีเยาวชนจากสภาเยาวชนสถานศึกษา และอาสาสมัครคุมประพฤติ ให้ความสนใจและให้ความร่วมมือเข้าร่วมโครงการ ซึ่งเป็นการเริ่มต้นภารกิจ "คืนคนดี สู่อสังคม" ตามนโยบายใหม่ของผู้บริหารกรมคุมประพฤติ

การคุมประพฤติ (กนกพรรณ กัลยาณสูตร. 2551: 68) เป็นมาตรการหนึ่งในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชน เป็นวิวัฒนาการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดจากการลงโทษ ให้เช็ดเหลาบ ช่มชู้ ให้เกรงกลัว มาเป็นการอบรมแก้ไขและฟื้นฟูให้ผู้กระทำผิดกลับตนเป็นพลเมืองดี การคุมประพฤติเป็นระยะแห่งการพิสูจน์หรือทดลองความประพฤติ นิสัยใจคอ ศีลธรรม ระเบียบวินัยและการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดที่จำคุกในเรือนจำแล้วระยะหนึ่งได้พิสูจน์ตนเองว่า มีความสามารถเพียงพอ หรือมีความพร้อมที่จะกลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคมได้หรือไม่

วัตถุประสงค์ของการคุมประพฤติ (กรมคุมประพฤติ. 2551: 68-70) 1. ป้องกันการกระทำผิดซ้ำ เป็นการคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม 2. ป้องกันมิให้ผู้กระทำผิดยึดอาชีพอาชญากร โดยนำประชาชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขผู้กระทำผิด 3. แก้ไขช่วยเหลือผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคลให้สามารถกลับตนเป็นพลเมืองดี

ภารกิจการคุมประพฤติ (ที่รับโอนมาจากกรมราชทัณฑ์) เป็นการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่ได้รับโทษจำคุกในเรือนจำมาแล้วระยะเวลาหนึ่ง อาจได้รับการพิจารณาปล่อยออกไปอยู่นอกเรือนจำก่อนครบกำหนดโทษภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติ ผู้ต้องขังที่จะได้รับการปล่อยตัวคุมประพฤติแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ผู้ได้รับการพักการลงโทษ และผู้รับลดวันต้องโทษจำคุก สำหรับขั้นตอนในการคุมประพฤติแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ การสืบเสาะข้อเท็จจริงก่อนปล่อย และการติดตามสอดส่องดูแลภายหลังปล่อย

ประโยชน์ของการคุมประพฤติ 1. ลดความแออัดในเรือนจำ/ทัณฑสถาน โดยคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดที่ประพฤติดีออกมาอยู่นอกเรือนจำก่อนครบกำหนดโทษ โดยระบบคุมประพฤติ 2. มีการเตรียมการก่อนปล่อย และทดสอบความพร้อมในการออกมาใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม 3. ช่วยให้นักโทษมีโอกาสทำงานรับผิดชอบเลี้ยงดูครอบครัว และปรับตัวเข้ากับครอบครัวและสังคมง่ายขึ้น 4. ลดงบประมาณรายจ่ายของรัฐในการควบคุมนักโทษไว้ในเรือนจำ 5. ให้ชุมชนและสังคมเข้ามามีส่วนในการแก้ไขผู้กระทำผิด และให้การยอมรับให้อยู่กับผู้ที่เคยต้องโทษจำคุกในฐานะสมาชิกของสังคม อันเป็นการป้องกันสังคมจากการกระทำผิดซ้ำ

การพักการลงโทษ (Parole) คือการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดออกมาอยู่นอกเรือนจำก่อนครบกำหนดโทษภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติเป็นประโยชน์ที่ให้แก่ักโทษเด็ดขาดที่ประพฤติตนดี มีระเบียบวินัยระหว่างต้องโทษอยู่ในเรือนจำ และจะพึงกระทำได้เมื่อนักโทษเด็ดขาดนั้นได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้น หรือไม่น้อยกว่า 10 ปี ในกรณีต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต ซึ่งระยะเวลาที่นักโทษเด็ดขาดอาจได้รับการพักการลงโทษ คือ

ชั้นเยี่ยม	ไม่เกิน 1 ใน 3 ของกำหนดโทษ
ชั้นดีมาก	ไม่เกิน 1 ใน 4 ของกำหนดโทษ
ชั้นดี	ไม่เกิน 1 ใน 5 ของกำหนดโทษ

กำหนดโทษ หมายถึง กำหนดโทษที่ระบุไว้ในหมายแจ้งโทษเด็ดขาด ในกรณีที่มีการพระราชทานอภัยโทษ ให้ถือกำหนดโทษตามหมายแจ้งโทษฉบับหลังสุด

การลดวันต้องโทษจำคุก (Good-Time Allowance) คือ การให้ประโยชน์ลดวันต้องโทษจำคุกแก่นักโทษเด็ดขาดที่มีความประพฤติดีในระหว่างต้องโทษอยู่ในเรือนจำ ซึ่งจะกระทำได้อต่อเมื่อได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือน หรือน้อยกว่าสิบปีในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกมีกำหนดระยะเวลา โดยนักโทษชั้นเยี่ยมอาจได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกเดือนละห้าวัน ชั้นดีมากเดือนละสี่วัน ชั้นดีเดือนละสามวัน นักโทษที่ได้รับวันลดวันต้องโทษจำคุกสะสมเท่ากับกำหนดโทษที่เหลืออยู่ จะได้รับการพิจารณาปล่อยออกไปอยู่นอกเรือนจำก่อนครบกำหนดโทษภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติ

การติดตามสอดส่อง (Supervision) การติดตามสอดส่องเป็นกระบวนการที่ดำเนินการหลังปล่อยคุมประพฤติ ซึ่งเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญของผู้ถูกคุมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติมีหน้าที่คอยดูแลให้ปฏิบัติตามเงื่อนไข มอบให้อาสาสมัครคุมประพฤติเยี่ยมบ้านเพื่อดูสภาพแวดล้อม ที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตประจำวันว่ามีสภาพความเป็นอยู่อย่างไร มีปัญหาอะไรเกิดขึ้นหรือไม่ เพื่อจะได้ให้การช่วยเหลือแนะนำให้สามารถดำรงชีวิตกลับตนเป็นพลเมืองดีไม่ไปกระทำผิดซ้ำขึ้นอีกภายหลังพ้นโทษ นอกจากนั้นในขั้นตอนการติดตามสอดส่องมีการจัดกิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูเพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเรียนรู้วิธีการปรับตัวและสามารถแก้ไขปัญหาของตนเองได้

เงื่อนไขการคุมประพฤติที่ผู้ถูกคุมประพฤติ ต้องปฏิบัติระหว่างคุมประพฤติ อาทิ

1. ต้องพักอาศัยอยู่กับผู้อุปการะตามบ้านเลขที่ที่แจ้งไว้
2. ห้ามออกนอกเขตท้องที่อำเภอเว้นแต่เพื่อกิจธุระสำคัญให้ขออนุญาตพนักงานคุมประพฤติ
3. ห้ามประพฤติตนในทางเสื่อมเสีย เช่น เล่นการพนัน ดื่มสุรา เสพยาเสพติด กระทำผิดอาญาขึ้นอีก
4. ต้องประกอบอาชีพสุจริต เพื่อหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว
5. ต้องปฏิบัติตามศาสนกิจตามลัทธิศาสนา
6. ห้ามพกพาอาวุธทุกชนิด
7. ห้ามเยี่ยมเยียนและติดต่อกับนักโทษที่ไม่ใช่ญาติซึ่งกำลังต้องโทษอยู่
8. ต้องไปรายงานตัวกับพนักงานคุมประพฤติเดือนละครั้งจนกว่าจะพ้นโทษ

ในกรณีทำผิดเงื่อนไขที่กำหนด หรือไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามเงื่อนไขผู้ถูกคุมประพฤติอาจถูกจับโดยไม่มีหมายจับหรือหมายจำคุกและนำกลับมาคุมขังในเรือนจำต่อไปตามกำหนดโทษที่เหลืออยู่ โดยผู้มีอำนาจสั่งการ พักการลงโทษ หรือลดวันต้องโทษจำคุก จะสั่งเพิกถอนการพักการลงโทษ หรือถอนการลดวันต้องโทษจำคุกและจะลงโทษทางวินัยแก่ผู้นั้นอีกด้วยก็ได้ (พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 มาตรา 43)

โดยที่การแก้ไขให้โอกาสผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่และเยาวชนให้กลับตัวกลับใจเป็นคนดีนั้น มีอาสาสมัครคุมประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่รับหน้าที่ทำภารกิจนี้อยู่แล้วมานานดังกล่าวมาแล้วข้างต้น สำหรับผู้ที่กระทำผิดที่เป็นเยาวชนที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นอันเป็นผลกระทบมาจากความเจริญทางด้านเทคโนโลยีและความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม กรมคุมประพฤติ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนเพื่อเป็นอาสาสมัครในการช่วยแก้ไขปัญหาด้านการขาดแคลนบุคลากรด้านอาสาสมัคร และเพื่อเป็นการใช้คนให้ถูกกับงาน คือการใช้ยุทธศาสตร์ด้านคุณสมบัติ เรื่องเพศและวัยที่ใกล้เคียงกันของเยาวชนที่ดี เพื่อสื่อสารด้วยภาษาเดียวกันและเข้าใจง่ายขึ้นกับ เยาวชนที่กระทำผิด กรมคุมประพฤติจึงเกิดโครงการอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติขึ้น โดยนำร่อง 5 จังหวัด

อนาคตของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ

ในระดับอุดมศึกษา เปิดการเรียนการสอนสาขาวิชาอาสาสมัคร เพื่อรณรงค์ส่งเสริมให้นักศึกษาปัญญาชนหรือเยาวชนมีจิตอาสา มีสามัญสำนึกใส่ใจดูแลสังคมส่วนรวมคนรอบข้าง มากกว่า การเล่าเรียนศึกษาหาความรู้จากตำรับตำราเพื่อตนเองกลายเป็นความเห็นแก่ตัวอย่างเดียว กอปรกับ ไม่รู้จักการเผื่อแผ่แบ่งปันคนที่ด้อยโอกาส ซึ่งเป็นการทำลายความสงบสุขของสังคมส่วนใหญ่ ผิดหลักจริยธรรม หลักศาสนาทำลายความสมดุลของอุปสงค์อุปทาน ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ไม่รู้จักประโยชน์แท้ประโยชน์เทียม หรือในระหว่างที่ศึกษาอยู่นั้นก็สามารถแบ่งปันเวลาหรือความสามารถพิเศษเพื่ออุทิศให้กับผู้ด้อยโอกาส เช่น การอ่านหนังสือเพื่อคนตาบอด การช่วยเหลือผู้พิการในด้านที่สามารถให้ความช่วยเหลือ อันเป็นการยกระดับจิตใจของเยาวชนที่เรียกตัวเองว่าปัญญาชน

หลักสูตรพัฒนาจิตสำนึกอาสาสมัคร

สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2556 : 69-70) เปิดสอนกิจกรรมที่เป็นหลักสูตรพัฒนาจิตสำนึกอาสาสมัครทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการหลายหลักสูตร คือหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต (บัณฑิตอาสาสมัคร) หลักสูตรนักศึกษาอาสาสมัครบริการสังคม หลักสูตรสัมผัสชนบท หลักสูตรเรียนรู้ร่วมกันสรรค์สร้างชุมชน ซึ่งเป็นการปูพื้นฐานด้านสามัญสำนึกการมีจิตอาสา จิตสาธารณะ การเสียสละ

โดยมีความมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อการเรียนรู้สังคมจากสภาพความเป็นจริงและเพื่อเป็นฐานในการศึกษาวิเคราะห์และทำความเข้าใจสังคมชนบทไทยศึกษาแนวคิดการพัฒนาชนบท รวมถึงตลอดถึงการเรียนรู้เครื่องมือที่จะใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ชุมชนและฝึกปฏิบัติงานในชุมชน

ปัจจุบันแทบทุกมหาวิทยาลัย เปิดเป็นวิชาเลือก เพื่อส่งเสริมนักศึกษาให้รู้จักการทำงานในสังคมที่มีความแตกต่างหลากหลายทั้งภาษา วัฒนธรรม สถานะภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง

ทุกองค์กรอาสาสมัคร ได้สร้างทรัพยากรบุคคลด้านยุวอาสา เช่น ยุว กกด. ยุวโฆษก ยุวอาสาภาษาชด ยุวอสม. ยุวมัคคุเทศก์ ยุวทูตต่างประเทศ ยุวเกษตร เป็นต้น เพื่อการเตรียมบุคลากรไว้รองรับงานเพื่อสาธารณะให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง รูปแบบคล้ายกับหลายมหาวิทยาลัย

มีโรงเรียนสาธิตหรือโรงเรียนเตรียมอุดม เพื่อป้อนนิสิตนักศึกษาตามนโยบายตามหลักสูตร หรือ สามเณร ที่เตรียมตัวบวชเป็นพระตามพระธรรมวินัย เพื่อให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพตาม ครรลอง

นอกจากนั้น ส่วนใหญ่ทุกหน่วยงานส่งเสริมผู้ที่จบการศึกษาแล้ว ที่มีชั่วโมงในการทำงาน ด้านอาสาสมัคร หรือบำเพ็ญตนในการช่วยเหลือสังคม ด้วยการเปิดช่องใบสมัครให้กรอกรายละเอียดประสบการณ์ด้านการเป็นอาสาสมัคร มีจิตอาสา จิตสาธารณะ เพื่อเป็นข้อพิจารณาในการรับเข้าร่วมงานในองค์กรนั้น ๆ ซึ่งเป็นข้อบ่งชี้ว่า จะช่วยเหลือองค์กรนั้นไม่เพียงแต่งานในหน้าที่ที่เป็นภารกิจเท่านั้น ยังช่วยเหลือสังคมรอบข้างตั้งแต่ระดับเล็ก ๆ จนไปถึงระดับชาติ และนานาชาติอีกด้วย

ส่วนมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (มศว) มีนโยบายให้การส่งเสริมสนับสนุนคุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งของนิสิตให้เป็นผู้มีจิตอาสา ปลูกฝังค่านิยมนี้แก่นิสิตทุกชั้นปีมาโดยตลอด หลายครั้งที่นิสิตได้ปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตอาสาแก่กิจการงานส่วนรวมของสังคม มหาวิทยาลัยได้ประกาศยกย่องชมเชยให้กำลังใจต่อสาธารณชนให้ได้รับทราบตามสื่อต่าง ๆ (SWU weekly, 2558 : 1)

(<https://www.google.co.th/search?q=ยุดิธรรมชุมชน>)

เครือข่ายยุติธรรมชุมชน (ยูวอาสาสมัคร)

การอำนวยความสะดวกยุติธรรม การสร้างความเป็นธรรมและความสงบสุขในสังคม เป็นภารกิจหลักที่สำคัญของกระทรวงยุติธรรมที่จะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนในทุกพื้นที่ และทุกระดับ แต่ภารกิจดังกล่าวหากรัฐเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการแต่เพียงฝ่ายเดียวคงไม่สามารถบรรลุผล อย่างยั่งยืนได้ หัวใจสำคัญของความสำเร็จในการดำเนินการดังกล่าวจึงอยู่ที่คนในชุมชน ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดได้สัมผัส มีส่วนได้ส่วนเสียกับความยุติธรรม ความเป็นธรรมและความสงบสุขในชุมชนนั้นๆ ได้มีโอกาสมีช่องทางที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐในการแก้ปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง โดยมีโอกาสในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการและร่วมรับผลประโยชน์จากการแก้ปัญหาร่วมกันในลักษณะของการเป็นหุ้นส่วนนี้คือที่มาของการเกิดงาน ยุติธรรมชุมชน

กระทรวงยุติธรรมได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ ยุติธรรมถ้วนหน้า ประชาชนมีส่วนร่วม (Justice for all All for justice) เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล โดยมีกลยุทธการ

ดำเนินการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมและการระงับข้อพิพาท ด้วยกระบวนการ ยุติธรรมทางเลือก เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงความยุติธรรมได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ในการดำเนินการภายใต้ยุทธศาสตร์นี้ กระทรวงยุติธรรมได้นำ แนวคิดยุติธรรมชุมชน (Community Justice) มาเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงาน ซึ่งแนวคิด ยุติธรรมชุมชนนี้จะเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีบทบาทในลักษณะหุ้นส่วน เพื่อร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และรับผลแห่งการดำเนินงานด้วยกัน (กรมคุมประพฤติ. 2551 : 1-5)

ยุติธรรมชุมชน (กรมคุมประพฤติ. 2549: 4) หมายถึง การป้องกันอาชญากรรมที่ เกี่ยวกับความยุติธรรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่เปิดช่องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ของการป้องกันและกิจกรรมเพื่อความยุติธรรมนั้น ๆ โดยมีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพชีวิตของชุมชน นอกจากนั้นยัง หมายถึง ระบบยุติธรรมที่ชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจพัฒนาขึ้น (ทีมวิชาการและแผนงาน. 2549 : 4) หลังจาก มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เพื่อให้เกิดความสงบสุข ความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน ในเรื่องหรือประเด็นที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตตนเองและชุมชนที่เป็นสมาชิก ร่วมกันอยู่ ระบบการสร้างความยุติธรรมโดยชุมชนนั้นมักจะสร้างขึ้นโดยอาศัยทุนมนุษย์ ภูมิปัญญา ของคนในชุมชน ทุนสังคม วัฒนธรรม จารีต ประเพณี มาเกี่ยวข้องกับปัญหา หรือโอกาสที่จะเกิด ปัญหาอันเป็นภัยแก่สังคมนั้น ๆ กรณีที่เกิดความวุ่นวายหรือปัญหา ชุมชนมีการเลือกใช้กลวิธีการ ไกลเกลี้ย ประองดอง ที่อาศัยความผูกพัน ประเพณี วัฒนธรรม มากกว่าตัวบทกฎหมาย มาเป็น เครื่องมือในการสร้างสมานฉันท์

องค์ประกอบหลักของยุติธรรมชุมชน โดยที่องค์ประกอบหลักที่สำคัญของยุติธรรม ชุมชนมี 5 ประการ (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. 2550 : 35 - 37) คือ

1) การเน้นความสำคัญของเพื่อนบ้าน คือการเพิกถอนกิจกรรมต่าง ๆ ของกระบวนการ ยุติธรรมออกจากการผูกติดไว้กับสถานที่ตั้งและประยุกต์กิจกรรมอำนวยความสะดวกยุติธรรมแบบอิสระที่ เหมาะสมกับวิถีชุมชนแต่ละแห่งแทน

2) ยุติธรรมชุมชนให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาคือองค์ประกอบสำคัญของยุติธรรม ชุมชนองค์ประกอบนี้เป็นเรื่องของหน้าที่ที่ประชาชนร่วมกันแบ่งปันคำนึงและความเอื้ออาทรห่วงใย กันและกัน เมื่อมีข้อมูลและระเบียบกฎหมายเกณฑ์ที่เหมาะสมมาใช้ประกอบก็จะพบหนทางที่เหมาะสมใน การแก้ไขปัญหา นั้น ๆ ได้

3) ลดการพึ่งพิงผู้มีอำนาจและลดการผลักความรับผิดชอบให้สถาบันคือช่องทางของชุมชน ภายใต้โครงสร้างองค์การที่มนุษย์สร้างขึ้นมีความสลับซับซ้อนหลากหลายยิ่งนัก ดังนั้น ระบบการ แลกเปลี่ยนข้อมูลภาคตัดขวางที่มีลักษณะสั้น ๆ จึงใช้แก้ปัญหาตามความประสงค์เฉพาะกลุ่มได้ ดีกว่าและอาจกลับกลายเป็นรูปแบบที่มีความโดดเด่นด้านประโยชน์ใช้สอยในการปฏิบัติงาน ยุติธรรมได้ดีกว่าของระบบกระแสหลักในบางกรณี

4) เพิ่มคุณภาพชีวิตให้แก่ชุมชน คือ ภายใต้ทฤษฎียุติธรรมชุมชน เชื่อว่า เป้าหมายของ อาชญากรรมมีความสัมพันธ์กับกระบวนการ (crime-related process) ดังนั้น การจัดการกับ

อาชญากรรมคดีหนึ่ง ๆ ได้สำเร็จมิใช่เพียงการเปลี่ยนแปลงพลิกพื้นสถานการณ์ระหว่าง ผู้กระทำผิด กับเหยื่ออาชญากรรม เท่านั้น แต่การจัดการกับอาชญากรรมควรเป็นการสร้างความเข้มแข็งเพิ่มพูน ให้แก่ชุมชนมากขึ้นและมีศักยภาพเพียงพอที่จะกำหนดชุดกฎเกณฑ์ควบคุมชุมชนได้ด้วยตนเอง

5) เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมยุติธรรม คือ บทบาทของประชาชนในการ ริเริ่มกิจกรรมยุติธรรมชุมชนที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของพลเมืองที่มีอิทธิพลต่อการอำนวยความสะดวก ยุติธรรมระดับท้องถิ่น เช่นการมีส่วนร่วมในการประชุมหารือเกี่ยวกับประเด็นอาชญากรรมและการ จัดระเบียบชุมชนของตน รวมถึงกิจกรรม การอุทิศตนเป็นอาสาสมัครในโครงการที่เกี่ยวข้อง ให้การ สนับสนุนพลังเหยื่ออาชญากรรม ช่วยแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดกลับคืนสู่ชุมชน เป็นต้น เพื่อจัด โครงสร้างกิจกรรมยุติธรรมชุมชนให้อำนวยความสะดวกยุติธรรมได้หลากหลายยิ่งขึ้น

เครือข่ายยุติธรรมชุมชน เป็นเครือข่ายหลักของกระทรวงยุติธรรมที่เปิดโอกาสให้ประชาชน ผู้สนใจ สามารถร่วมกับกระทรวงยุติธรรมในการดำเนินกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์ โดยเฉพาะ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกิจของกระทรวงยุติธรรมและความสงบสุขในชุมชน โดยกระทรวงยุติธรรม จะได้ จัดให้มีการฝึกอบรมและเวทีในการแลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อให้ได้รับทราบถึงภารกิจและ แนวทาง ในการรวมตัวกันเป็น เครือข่าย เพื่อร่วมกับกระทรวงยุติธรรมในการดำเนินกิจการที่เป็น ประโยชน์ต่อชุมชน โดยสมาชิกของเครือข่ายที่มีความพร้อมจะสามารถร่วมกับภาครัฐ ในการจัดตั้ง ศูนย์ยุติธรรมชุมชน อันจะเป็นกลไกที่เป็นรูปธรรมในการทำงานร่วมกับกระทรวงยุติธรรมในชุมชน และสามารถสมัครเพื่อเข้ารับการอบรมเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติภารกิจเฉพาะด้าน ร่วมกับ หน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ อาสาสมัครคุมประพฤติ อาสาสมัครคุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพ สายลับ ปปง. เป็นต้น

บทบาทของเครือข่ายยุติธรรมชุมชน สามารถแบ่งเป็นหลายระดับ ขึ้นอยู่กับความสนใจ ของแต่ละบุคคลและความพร้อมของเครือข่ายแต่ละแห่ง อาทิบทบาทในการเป็นแนวร่วมของ กระทรวงยุติธรรมในชุมชนที่จะร่วมมือกับกระทรวงยุติธรรมในการดำเนินกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ ที่ เป็นการเสริมสร้างความยุติธรรม ความเป็นธรรม และความสงบสุขในชุมชน

1. บทบาทในการช่วยเหลือดูแลให้คำแนะนำและแก้ปัญหาในเบื้องต้นกับผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิ และเสรีภาพ หรือต้องการคำแนะนำเบื้องต้นทางด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

2. บทบาทในการลดข้อพิพาท ความขัดแย้งในชุมชน

3. บทบาทในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน

4. บทบาทในการแจ้งข่าว แจ้งเบาะแสและให้ความร่วมมือในงานด้านนิติวิทยาศาสตร์

5. บทบาทในการเฝ้าระวัง แจ้งข่าว แจ้งเบาะแสทางคดีความหรือการกระทำใด ๆ

6. บทบาทในการแก้ไขฟื้นฟู ช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้กระทำผิด

7. บทบาทในการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนและผลกระทบจาก

อาชญากรรม

8. บทบาทในการจัดตั้งและดำเนินการ ศูนย์ยุติธรรมชุมชน เพื่อเป็นจุดเชื่อมโยงของ หน่วยงานของกระทรวงยุติธรรมในพื้นที่

บทบาทอื่น ๆ ในการเป็นแนวร่วมแนวรบของกระทรวงยุติธรรมในชุมชน ในการดำเนินกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ ที่เป็นการส่งเสริมความยุติธรรม ความเป็นธรรมและความสงบสุขในชุมชน

เครือข่ายยุติธรรมชุมชน จึงหมายถึง ประชาชน กลุ่ม หรือองค์กรที่สนใจจะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสานความร่วมมือในการป้องกัน เฝ้าระวังปัญหาอาชญากรรม ตลอดจนเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในกิจกรรมต่าง ๆ ของกระทรวงยุติธรรม โดยที่กลุ่มคนที่เข้ามารวมตัวกันทำงานร่วมกันกับกลุ่มอื่นอย่างต่อเนื่องเป็นเครือข่าย โดยมีเป้าหมายเดียวกันคือ เพื่อตอบสนองความต้องการและเสริมสร้างความยุติธรรมและความสงบสุขในชุมชนในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาอาชญากรรมหรือปัญหาอื่น ๆ (กรมคุมประพฤติ. 2549: 4) ซึ่งเยาวชนที่ผ่านการฝึกอบรมยวอาสาสมัครคุมประพฤติมีความเข้าใจในหลักการแล้ว จะกลายเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีพลังมีศักยภาพที่จะช่วยเหลือสังคมได้ด้วยการสร้างความเป็นธรรมและความสงบสุขให้เกิดขึ้นในสังคมได้โดยไม่ต้องให้ถึงกระบวนการศาล ทั้งเป็นเวทีแสดงออกถึงพัฒนาการทางกายจิตใจและสติปัญญาวุฒิภาวะของปัจเจกเยาวชนด้วย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและวิธีการคุมประพฤติ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย เกี่ยวกับเยาวชนและการคุมประพฤติ
2. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทภารกิจของกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม

เทคนิคการฝึกอบรมด้วยหลักการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ โคลบ (Kolb) 4 ขั้นตอน

วิธีดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียน (Concrete Experience)

แนะนำกิจกรรมการเรียนรู้

แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็น 3 กลุ่มคือ สีส้ม สีเขียว สีชมพู กลุ่มละ 10 คน ให้แต่ละกลุ่มเรียนรู้กรณีศึกษา (Case Study) จากการชม VCD ของเยาวชนที่กระทำความผิด แล้วถูกดำเนินคดีไปตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และวิธีการคุมประพฤติ แล้วเลือกตัวแทนกลุ่มละ 2 คน (การถูกดำเนินคดีไปตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และวิธีการคุมประพฤติ) แล้วนำเสนอความคิดเห็นจากเรื่องราวที่รับชม

สรุปเนื้อหาในขั้นที่ 1

2. ขั้นสังเกตปฏิกิริยาตอบสนองจากผู้เรียน (Reflective Observation)

แจกใบงานที่ 1

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม 3 กลุ่ม ระดมพลั้งสมอง (Brain storming) และออกมานำเสนอแนวคิดต่าง ๆ จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในขั้นตอนแรก ซึ่งเป็นการแสดงความเห็นหรือการให้

ข้อมูลสะท้อนสิ่งที่ได้จากการสังเกต (reflection of observation) โดยอธิบายความหมายของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา วิธีการคุมประพฤติ

สรุปเนื้อหาในชั้นที่ 2

3. ขั้นมนทัศน์เชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization)

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมแต่ละกลุ่ม กำหนดกรอบแนวคิดให้กับสิ่งที่ป็นนามธรรม และสรุปผล (abstract conceptualization) รวบรวมประสบการณ์ที่ได้จากการเห็น การสังเกตในขั้นตอนที่สองมาประมวลสร้างเป็นแนวคิดต่าง ๆ เป็นทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์ของตนเองเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา วิธีการคุมประพฤติ

สรุปเนื้อหาสนับสนุนความคิดเห็น จัดลำดับความสำคัญในชั้นที่ 3

4. ขั้นทดลอง (Active Experimentation)

แจกใบงานที่ 2

นำผลสรุปของสิ่งที่เรียนรู้ไปทดลองใช้กับสถานการณ์ใหม่ที่แตกต่างออกไป (active experimentation) คือการนำข้อสรุปที่เป็นทฤษฎีปฏิบัติในขั้นตอนที่ 3 ไปใช้ในการจำลองสถานการณ์ (Simulation) ทดลองใช้องค์ความรู้ประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนรู้มา ว่าเป็นยวอาสาศัมครคุมประพฤติ แนะนำและอธิบายวิธีคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในท่ามกลางบริบทของโทษภัยทางสังคมที่มีหลากหลายรูปแบบและการป้องกันตนเอง เพื่อไม่เข้าสู่วงจรกระบวนการยุติธรรมและการถูกคุมประพฤติ

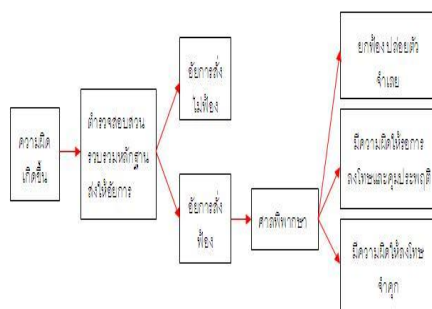
สรุปเนื้อหาสนับสนุนความคิดเห็น ในชั้นที่ 4

สื่อการสอน 1. VCD 2. Power point 3. คู่มือ 4. ใบงาน กระดาษฟลิปชาร์ท

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงพฤติกรรม ความสนใจและการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม
2. การจำลองสถานการณ์ (Simulation)
3. ข้อมูลการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

เวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง

(<https://www.google.co.th/search?q=ยุติธรรมทางอาญา>)

สารัตถะวิชาการ

เยาวชน หมายถึง บุคคลอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ (พรบ. จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ. 2553) และบุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ ถึงยี่สิบห้าปีบริบูรณ์ (พรบ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 : 2) ดังนั้น ยุวอาสาศัมครคุมประพฤติ ในงานวิจัยนี้จึงหมายถึงบุคคลซึ่งมีอายุสิบแปดปีบริบูรณ์ ถึงยี่สิบห้าปีบริบูรณ์ ที่ผ่านการอบรมโครงการยุวอาสาศัมครคุมประพฤติ โดยมีโครงสร้างใหญ่ด้านอุดมการณ์ แนวคิดหรือนโยบายการพัฒนาและการพัฒนากิจกรรมอาสาศัมครเหมือนกับอาสาศัมครคุมประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่ทุกประการ แตกต่างกันเพียงการเน้นที่จะใช้เยาวชน แก่ไขเยาวชนเท่านั้น (ตรรกะเดียวกันกับการใช้เซรุ่มแก๊พิษ)

กระบวนการยุติธรรมทางอาญา

กระบวนการยุติธรรม หมายความว่า วิธีการดำเนินการแก่ผู้ที่ประพฤติฝ่าฝืนกฎหมาย โดยอาศัยองค์กร และบุคลากรที่กฎหมายให้อำนาจไว้ ซึ่งกระบวนการยุติธรรมของไทยสามารถจำแนกตามประเภทของกฎหมายได้ 3 ประเภท ได้แก่ 1. กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง (Civil Justice) 2. กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice) 3. กระบวนการยุติธรรมทางการปกครอง (Administrative Justice)

กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (CRIMINAL PROCEDURE DUE PROCESS OF LAW) เป็นกระบวนการในกรณีที่เกิดข้อพิพาทระหว่างประชาชนด้วยตนเอง หรือกรณีที่มีผู้ละเมิดกฎเกณฑ์ของกฎหมายอาญา จนเกิดเป็นข้อพิพาทระหว่างประชาชนกับรัฐขึ้น โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ และคุมประพฤติ เป็นต้น

ระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice System) เป็นกระบวนการยุติธรรมที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของสังคมมากที่สุด มีองค์ประกอบพื้นฐาน 4 ประการที่สัมพันธ์สอดคล้องกันคือ 1. ผู้กระทำความผิดหรืออาชญากรรม (Offender) 2. เหยื่ออาชญากรรม (Victim) 3. หน่วยงานยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice Process) 4. สังคม (Society) (กระทรวงยุติธรรม. (2552 : 1-2))

องค์กรและบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

1) พนักงานสอบสวนหรือตำรวจ เป็นองค์กรที่สำคัญที่สุดองค์กรหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพราะเป็นหน่วยงานแรกที่ได้รับผิดชอบต่อกระบวนการยุติธรรมก่อนที่คดีหรือข้อพิพาทที่เกิดขึ้น จะผ่านไปยังพนักงานอัยการ และเข้าสู่การพิจารณาของศาล

ตำรวจเป็นผู้จับกุมผู้กระทำความผิด และทำการรวบรวมพยานหลักฐานที่ได้จากการสอบสวนแล้วส่งเรื่องหรือสำนวนสอบสวนให้พนักงานอัยการ ซึ่งเป็นทนายของแผ่นดิน ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล เมื่อศาลพิพากษาลงโทษแล้ว เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์จะควบคุมตัวผู้นั้นไว้ในเรือนจำเพื่ออบรม ทัศนีย และฝึกอาชีพต่อไป

2) ทนายความ เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม คือ เข้ามาว่าความแก้ต่างให้แก่คู่ความไม่ว่าจะเป็นโจทก์หรือจำเลย

3) พนักงานอัยการ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งดำเนินคดีต่อจากพนักงานสอบสวน เมื่อพนักงานสอบสวนได้สอบสวนคดีเสร็จแล้ว ก็จะส่งสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการ เพื่อฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลต่อไป

4) ศาลยุติธรรม ศาลเป็นผู้ทำหน้าที่พิจารณาชี้ขาดคดีหรือตัดสินคดี ซึ่งตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ศาลแบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา

5) กรมราชทัณฑ์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายราชทัณฑ์ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเกือบทุกขั้นตอน โดยทำหน้าที่ควบคุมผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ในระหว่างการดำเนินคดีอาญาไม่ว่าจะเป็นชั้นก่อนศาลพิจารณา ระหว่างการพิจารณา ตลอดจนภายหลังการพิพากษาพิพากษา ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการในศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา เจ้าหน้าที่ฝ่ายราชทัณฑ์มีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามคำสั่งของศาล เช่น ควบคุมตัว ปล่อยตัว หรือแม้แต่คำพิพากษาประหารชีวิต ก็เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายราชทัณฑ์ ที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล เป็นต้น (<http://www.ilaw.or.th/node/772> : online)

ความผิดทางอาญา

คือ การกระทำที่โดยส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องกับเนื้อตัวร่างกายของผู้เสียหาย อันมีผลกระทบการเตือนต่อความสงบเรียบร้อยศีลธรรมอันดีของประชาชน รัฐจึงต้องลงโทษ ผู้กระทำความผิด โดยมีหลักสำคัญคือ - การกระทำนั้นต้องมีกฎหมายกำหนดไว้ชัดแจ้ง - โทษที่ลงต้องเป็นโทษที่กฎหมายกำหนดไว้ - กฎหมายต้องไม่มีผลย้อนหลัง

ประเภทของคดีอาญา 5 กลุ่ม

1. คดีอาญากลุ่มที่ 1 คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ ได้แก่ ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ปล้นทรัพย์ชิงทรัพย์ (ทั้งได้รับบาดเจ็บและไม่บาดเจ็บ) วางเพลิง ลักพาเรียกค่าไถ่

2. คดีอาญากลุ่มที่ 2 คดีเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ ได้แก่ ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ฆ่าผู้อื่นโดยไม่เจตนา กระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย พยายามฆ่า ทำร้ายร่างกาย ข่มขืนกระทำชำเรา

3. คดีอาญากลุ่มที่ 3 คดีที่เกี่ยวกับทรัพย์ ได้แก่ ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ วิวาททรัพย์ ริดเอาทรัพย์ ครอบครองทรัพย์ ชิงทรัพย์ (ทั้งได้รับบาดเจ็บและไม่บาดเจ็บ) ปล้นทรัพย์ รับของโจร ทำให้เสียทรัพย์

4. คดีอาญากลุ่มที่ 4 คดีที่น่าสนใจ ได้แก่ โจรกรรมรถจักรยานยนต์ โจรกรรมรถยนต์ โจรกรรมโค-กระบือ โจรกรรมเครื่องมือการเกษตร ปล้น-ชิงทรัพย์รถยนต์โดยสาร ปล้น-ชิงทรัพย์รถแท็กซี่ ช่มชู้และฆ่า ลักพาเรียกค่าไถ่ ฉ้อโกงทรัพย์ ยักยอกทรัพย์

5. คดีอาญากลุ่มที่ 5 คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย ได้แก่ พ.ร.บ.อาวุธปืน แบ่งเป็น – อาวุธปืนธรรมดา – อาวุธปืนสงคราม – วัตถุระเบิด พ.ร.บ.การพนัน แบ่งเป็น – การพนันทั่วไป – การพนันสลากกินรวบ พ.ร.บ.ยาเสพติด แบ่งเป็น – เฮโรอีน – ฝิ่น – กัญชา – สารระเหย – ยาบ้า – พืชกระท่อม พ.ร.บ.ปรามการค้าประเวณี พ.ร.บ.สถานบริการ พ.ร.บ.โรงแรม มีหรือเผยแพร่วัตถุลามกอนาจาร

โทษทางอาญา

โทษอาญาแก่ผู้กระทำความผิด 5 ประการ คือ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับริบทรัพย์สิน โดยโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดทั้ง 5 ประการ ต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้อย่างชัดแจ้ง จึงจะลงโทษได้ **ข้อยกเว้นที่ไม่ต้องรับผิดในทางอาญา**

เหตุยกเว้นความผิด ถือว่าผู้กระทำไม่มีความผิดอาญาเลย เช่น การป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้เสียหายยินยอมให้กระทำ มีกฎหมายประเพณี มีกฎหมายอื่นให้อำนาจกระทำได้

เหตุยกเว้นโทษทางอาญา ถือว่ายังเป็นความผิดอยู่แต่ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษทางอาญา

การกระทำความผิดด้วยความจำเป็น การกระทำความผิดเพราะความบกพร่องทางจิต การกระทำความผิดเพราะความมึนเมา การกระทำตามคำสั่งของเจ้านักงาน สามัญ ภารกิจ การความผิดต่อกันในเรื่องทรัพย์ เด็กอายุไม่เกิน 14 ปี กระทำความผิด

เหตุลดหย่อนโทษ เป็นเหตุที่ศาลอาจลงโทษสถานเบาได้

ศาลเชื่อว่าบุคคลนั้นไม่รู้กฎหมาย การกระทำโดยบันดาลโทสะ บุพการีกับผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องที่การกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์

เด็กและเยาวชนกระทำความผิด

เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาจกระทำไปเพราะขาดความสำนึกเท่าผู้ใหญ่ โทษสำหรับเด็กจึงต้องแตกต่างกับผู้ใหญ่โดยแบ่งออก เป็น 4 ระดับ คือ

อายุ ไม่เกิน 7 ปี ไม่ต้องรับโทษ

อายุกว่า 7 ปี แต่ไม่เกิน 14 ปี ไม่ต้องรับโทษ แต่ศาลอาจกล่าวตักเตือนและวางข้อกำหนดให้บิดามารดาปฏิบัติหรือส่งตัวเด็กไปให้หน่วยงานของรัฐ (บ้านเมตตา เป็นบ้านแรกรับสำหรับเด็กและเยาวชนชาย อยู่ระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาคดีของศาล, บ้านกรุณา เป็นบ้านที่รับต่อมา สำหรับเด็กและเยาวชนชายเพื่อแก้ไขพฤติกรรมเสีย, บ้านมุทิตา เป็นบ้านที่รับเด็กเล็กและเยาวชนชาย อายุ 10-15 ปี ที่กระทำความผิดและถูกศาลพิพากษาคัดสินแล้ว, บ้านอุเบกขา เป็นบ้านที่รับเด็กและเยาวชนชายที่กระทำผิดและเข้าชั้นฝึกยากที่สุด อาจต้องวางอุเบกขาที่จะเปลี่ยนแปลงเด็ก

เหล่านี้กันเลยทีเดียว, บ้านปราณี เป็นบ้านสำหรับเยาวชนหญิง ที่ศาลสั่งให้ฝึกอบรมวิชาชีพ ระหว่างพิจารณาคดี, บ้านกาญจนา เป็นบ้านฟรีเมี่ยมสำหรับเด็กจากทุกบ้านที่มีความประพฤติดี มาก ให้อยู่แบบไม่มีการลงโทษ แต่ฝึกนิสัยแบบให้อิสระและไว้วางใจกัน) ดูแลอบรมสั่งสอนจนอายุ ครบ 18 ปี

อายุกว่า 14 ปี แต่ไม่เกิน 17 ปี อาจใช้วิธีการดังกล่าวข้างต้นหรือลงโทษเช่นเดียวกับ ผู้ใหญ่แต่ลดมาตราส่วนโทษลงกึ่งหนึ่ง

อายุกว่า 17 ปี แต่ไม่เกิน 20 ปี ลงโทษเช่นเดียวกับผู้ใหญ่แต่ลดมาตราส่วนโทษลง 1 ใน 3 หรือ กึ่งหนึ่ง (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. http://www.m-society.go.th/article_attach/9879/14364.pdf: online)

เหตุบรรเทาโทษ เพิ่มโทษ ลดโทษ และรอการลงโทษ

เหตุบรรเทาโทษ เป็นการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคลเพื่อให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้มีโอกาสกลับตัวเป็นพลเมืองดี มีหลักคือ ใช้หลังจากที่เพิ่มโทษแล้ว เป็นดุลยพินิจของ ศาล ลดได้ไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลง

เหตุบรรเทาโทษ ได้แก่ เป็นผู้เฝ้าเวลาเบาปัญญา อยู่ในความทุกข์อย่างสาหัส มีคุณความดีมาก่อน รู้สึกความผิดและพยายามบรรเทาผลร้าย หรือให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่ การพิจารณา หรือมีเหตุอื่น ๆ ที่สมควร

เหตุเพิ่มโทษ ลดโทษ และรอการลงโทษ เป็นการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล เพื่อป้องกันสังคม และแก้ไขผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดีและกลับเข้าอยู่ในสังคมได้ต่อไป

วิธีการคุมประพฤติ

การคุมความประพฤติเป็นมาตรการทางกฎหมายที่ศาลให้โอกาสผู้กระทำความผิดที่ศาล รอการลงโทษโดยสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้ภายใต้เงื่อนไขในการควบคุมความประพฤติ ซึ่งมีพนักงานคุมความประพฤติเป็นผู้สอดส่องดูแลให้บุคคลนั้นกลับตนเป็นพลเมืองดีไม่หวนกลับไป กระทำความผิดซ้ำอีกการคุมความประพฤติแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. การสืบเสาะและพินิจ เป็นขั้นตอนก่อนศาลพิพากษาคดี โดยศาลมีคำสั่งให้พนักงาน คุมประพฤติดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับจำเลยตลอดจนสภาพความผิดและ พฤติการณ์แห่งคดีซึ่งจะนำมาประมวลวิเคราะห์และรายงานต่อศาล เพื่อที่จะใช้ประกอบดุลยพินิจใน การพิจารณาว่าจะพิพากษาลงโทษจำเลยสถานใดหรือสมควรจะใช้วิธีการคุมความประพฤติหรือไม่

2. การควบคุมและสอดส่อง เป็นขั้นตอนภายหลังศาลพิพากษาให้คุมความประพฤติ จำเลยแล้ว โดยให้พนักงานคุมประพฤติเป็นผู้คอยช่วยเหลือ แนะนำ ตักเตือนในเรื่องนิสัยความ ประพฤติ การประกอบอาชีพและอื่นๆ เพื่อให้จำเลยมีโอกาสและปรับปรุงตนเองให้เป็นพลเมืองดี ต่อไป

การคุมประพฤติเด็กและเยาวชนเมื่อศาลมีคำพิพากษา

ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิพากษาลงโทษหรือวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน เช่นเดียวกับศาลชั้นต้น เช่น ปรับ จำคุก ว่ากล่าวตักเตือนแล้วปล่อยตัวไปโดยมอบเด็กหรือเยาวชนให้บิดามารดาหรือผู้ปกครอง หรือกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติไว้ด้วย หรือส่งตัวเด็กและเยาวชนไปไว้ในสถานฝึกและอบรม และมีอำนาจใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแทนการลงโทษอาญาหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัย เช่น เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการส่งตัวไปเข้ารับการฝึกและอบรมเป็นเวลาตามที่ศาลกำหนด แต่ไม่ให้เกินกว่าผู้นั้นมีอายุครบ 24 ปี บริบูรณ์ รวมทั้งที่อำนาจสั่งรอกการกำหนดโทษ หรือรอกการลงโทษเด็กหรือเยาวชน แม้ว่าเด็กหรือเยาวชนเคยถูกศาลพิพากษาว่าได้กระทำความผิดมาแล้ว

การดูแลเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย (AFTER CARE)

ไม่ว่าเด็กหรือเยาวชนจะได้รับการปล่อยตัวโดยศาลมีคำสั่งให้คุมประพฤติไว้ (กรมคุมประพฤติ. 2551: 54-55) หรือได้รับการปล่อยตัวจากสถานฝึกและอบรมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนก็ตาม หากไม่มีการติดตามดูภายหลังปล่อย เพื่อให้แน่ใจว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นจะไม่หวนกลับไปกระทำความผิดอีก วิธีการแก้ไขเด็กหรือเยาวชนตามข้อกำหนดของศาลก็อาจประสบความสำเร็จล้มเหลว ดังนั้น จึงต้องมีการกำกับดูแลหรือสอดส่อง โดยพนักงานคุมประพฤติรวมทั้งการให้บุคคลที่อยู่ในชุมชนได้เข้ามาช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติในการดูแลเด็กหรือเยาวชน (Community Supervision) ซึ่งขณะนั้นนอกจาก โครงการอาสาสมัครคุมประพฤติของกระทรวงยุติธรรม จะได้เข้ามาช่วยเหลือในการสอดส่องความประพฤติของเด็กและเยาวชนตามข้อกำหนดของศาลแล้ว ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางยังได้จัดทำ โครงการอาสาสมัครและบุคคลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ขึ้นเพื่อช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติเต็มทั้งกระบวนการเริ่มตั้งแต่รับตัวเด็กหรือเยาวชนมาควบคุมและสืบเสาะ ซึ่งทำให้งานของพนักงานคุมประพฤติมีประสิทธิภาพ และสามารถแก้ไขเด็กและเยาวชนได้ดียิ่งกว่าที่เป็นมาในอดีต

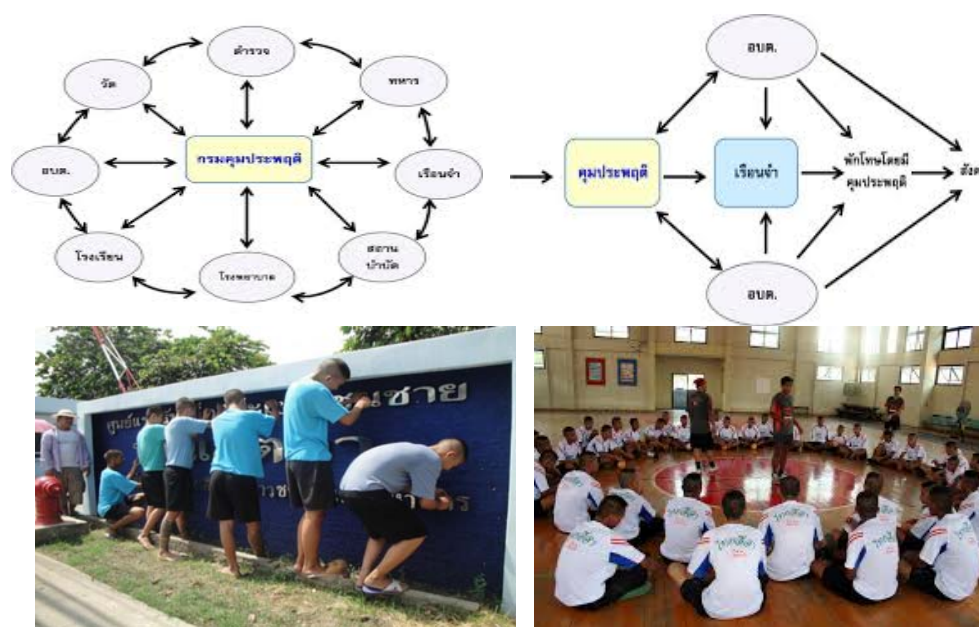
งานควบคุมและสอดส่อง เป็นกระบวนการติดตาม ควบคุม ดูแลให้คำแนะนำและช่วยเหลือผู้กระทำความผิดโดยกำหนดเงื่อนไขคุมความประพฤติ และให้พนักงานคุมประพฤติเป็นผู้ควบคุมดูแล แนะนำ ช่วยเหลือหรือตักเตือนในเรื่องความประพฤติ การศึกษา การประกอบอาชีพหรือเรื่องอื่น ๆ ด้วยวิธีการแก้ไขฟื้นฟูเป็นรายบุคคลตามความเหมาะสม (สมยศ วัฒนภิรมย์. 2554 : 27) ปัจจุบันผู้กระทำความผิดที่อยู่ภายใต้การควบคุมและสอดส่องของกรมคุมประพฤติแบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่

1. ผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ (อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป) ที่ศาลพิพากษารอกการกำหนดโทษ หรือรอกการลงโทษจำคุกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56
2. ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชนที่ศาลเห็นควรใช้วิธีการคุมประพฤติ ซึ่งมี 4 กลุ่ม คือ
 - 2.1 เด็กหรือเยาวชนที่พิพากษาแล้วว่าไม่มีความผิด แต่มีความประพฤติเสียหาย
 - 2.2 เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด แต่ศาลเห็นควรให้โอกาสแก้ไขปรับปรุงตนเอง จึงได้รอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษไว้

2.3 เด็กหรือเยาวชนที่ศาลเห็นสมควรส่งเข้าสถานฝึกอบรม โดยกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำและขั้นสูงไว้ ซึ่งภายในระยะเวลาขั้นต่ำ ขั้นสูง ศาลอาจปล่อยตัวไปโดยมีเงื่อนไขคุมความประพฤติ

2.4 เด็กหรือเยาวชนที่ศาลส่งเข้าสถานฝึกและอบรม เมื่อครบกำหนดปล่อยตัวแล้ว ศาลเห็นสมควรให้วางเงื่อนไขคุมความประพฤติต่อไปอีกระยะหนึ่ง

3. ผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก ซึ่งเป็นนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับโทษมาแล้วตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 มาตรา 32 โดยอาจได้รับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติของผู้ได้รับการพักการลงโทษ หรือลดวันต้องโทษจำคุก

(<https://www.google.co.th/search?q=ยุติธรรมทางอาญาสำหรับเยาวชน>)

การคุมประพฤติเด็กและเยาวชน (JUVENILE PROBATION)

วิธีคุมประพฤติ เป็นข้อกำหนดทางตุลาการที่ใช้ต่อเยาวชนผู้กระทำความผิดให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขที่แน่นอน ซึ่งศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นผู้กำหนดขึ้นและยินยอมให้เยาวชนผู้นั้นยังคงอยู่ในชุมชน โดยมีพนักงานคุมประพฤติเป็นผู้ดูแล พนักงานคุมประพฤติทำหน้าที่ช่วยเหลือเยาวชนให้สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขของศาลจนบรรลุผลสำเร็จ

จุดมุ่งหมายพื้นฐานของการคุมประพฤติ (The basic goal of probation) ที่มีอยู่เหนือการให้โอกาสครั้งที่สอง (a second chance) แก่เยาวชนผู้มีปัญหายุ่งยากก็คือ กำหนดการให้บริการ ซึ่งจะช่วยให้เยาวชนผู้กระทำความผิดอยู่รอดปลอดภัยด้วยการไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย

คำว่า **คุมประพฤติ (Probation)** ได้ใช้ความหมายอย่างน้อยที่สุด 4 แนวทางในกระบวนการยุติธรรม เยาวชนและครอบครัว ได้แก่ 1. การออกข้อกำหนดของศาลเยาวชนและ

ครอบครัวยุติ เพื่อใช้แทนการนำเข้าสถานฝึกอบรม (in lieu of institutionalization) 2. สถานภาพของเยาวชนผู้กระทำผิดที่อยู่ในคำสั่งศาล 3. ระบบย่อย (subsystem) ของกระบวนการยุติธรรมเยาวชนและครอบครัว (เป็นความหมายที่ใช้กันเป็นส่วนใหญ่) 4. กิจกรรม หน้าที่ และการให้บริการซึ่งเป็นคุณลักษณะของระบบย่อยที่จัดการโดยศาลเยาวชนและครอบครัว เกี่ยวกับเยาวชนที่กระทำผิดและชุมชน

กระบวนการคุ้มครองประพฤตรวมทั้งการส่งต่อเยาวชนเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลเยาวชนและครอบครัว การเตรียมการสืบเสาะข้อเท็จจริงเพื่อการออกข้อกำหนดของศาล และการกำกับดูแลเยาวชนผู้ถูกคุมประพฤติและการให้หรือการกำหนดการให้บริการแก่เยาวชนที่อยู่ในระหว่างการคุมประพฤติ การคุมประพฤติได้รับการพิจารณาว่าเป็นแบบหรือแนวทางซึ่งเป็นทางเลือกอื่น ที่มีใช้สถานฝึกอบรม ทั้งนี้สืบเนื่องจาก 1. ยินยอมให้เยาวชนผู้กระทำผิดยังคงมีอิสรภาพแต่อยู่ภายใต้ข้อกำหนดบางอย่าง เพื่อปกป้องมิให้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย 2. สนับสนุนการฟื้นฟูจิตใจ (rehabilitation) ของเยาวชนผู้กระทำผิดให้เขาสามารถดำรงชีวิตอันเป็นปกติอยู่ในชุมชนต่อไป โดยการอาศัยอยู่ในบ้าน ไปโรงเรียนและเข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชน 3. เลิกใช้วิธีการควบคุมตัวไว้ในสถานฝึกและอบรม อันมีผลกระทบในเชิงลบ (negative impact) ยิ่งไปกว่านี้วิธีการคุมประพฤติจะเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการควบคุมตัวในสถานฝึกและอบรมมากมายนัก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด และโทษภัยของยาเสพติด

วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างโอกาสให้กับเยาวชนให้มีความรู้ความเข้าใจ

1. โทษภัยของยาเสพติด วิธีการป้องกันและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหายาเสพติด
2. เพื่อกระตุ้นเตือนให้เยาวชนให้มีทักษะการปฏิเสธ และหลีกเลี่ยงยาเสพติดให้โทษ
3. เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชนไม่ให้หลงผิด และเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ดี

เทคนิคการฝึกอบรมด้วยหลักการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ โคลบ (Kolb) 4 ขั้นตอน
วิธีดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียน (Concrete Experience)

แนะนำกิจกรรมการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ของกิจกรรมฝึกอบรม

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมชม VCD เกี่ยวกับโทษภัยของยาเสพติด ในเหตุการณ์ที่ผู้เสพยามีอาการคลุ้มคลั่ง จี้จับตัวประกัน ทำร้ายร่างกายเด็ก สตรีและคนชรา หรือประทุษร้ายตนเองจนถึงแก่ชีวิต รวมถึงการลักลอบขายให้กับเยาวชนหรือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อในกลุ่มต่าง ๆ แล้วถูกจับดำเนินคดี ทำให้ชีวิตเปลี่ยนไปในทางที่เลวร้าย หมกมุ่นคิด พ่อแม่ญาติพี่น้องเดือดร้อน

สรุปเนื้อหาในขั้นที่ 1

2. ขั้นสังเกตปฏิกริยาตอบสนองจากผู้เรียน (Reflective Observation)

แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็น 3 กลุ่มคือ สีส้ม สีเขียว สีชมพู กลุ่มละ 10 คน แต่ละกลุ่มสรุปเรื่องราวที่ได้ดูไปแล้ว และออกมานำเสนอแนวคิดต่าง ๆ จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้น

ในขั้นตอนแรก ซึ่งเป็นการแสดงความเห็นหรือการให้ข้อมูลสะท้อนสิ่งที่ได้จากการสังเกต (reflection of observation) ทุกกลุ่มระดมพลังสมอง (Brain storming) แล้วให้เลือกตัวแทนกลุ่มละ 2 คน แล้วนำเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับภัยอันตรายของยาเสพติดที่มีผลกระทบต่อชีวิตทั้งโดยตรงและโดยอ้อม และเป็นอันตรายต่อสังคมส่วนรวม และการแก้ไข / การป้องกัน ตามความเข้าใจ ตามประสบการณ์ที่เคยได้เห็น

สรุปเนื้อหาในขั้นที่ 2

3. ขั้นมนทัศน์เชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization)

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมแต่ละกลุ่ม กำหนดกรอบแนวคิดให้กับสิ่งที่ป็นนามธรรม และสรุปผล (abstract conceptualization) รวบรวมประสบการณ์ที่ได้จากการเห็น การสังเกตในขั้นตอนที่สองมาประมวลสร้างเป็นแนวคิดต่าง ๆ เป็นทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์ของตนเองเกี่ยวกับโทษภัยของยาเสพติดและการแก้ไขปัญหายาเสพติด

สรุปเนื้อหาสนับสนุนความคิดเห็น จัดลำดับความสำคัญในขั้นที่ 3

4. ขั้นทดลอง (Active Experimentation)

แจกใบงาน

นำผลสรุปของสิ่งที่เรียนรู้ไปทดลองใช้กับสถานการณ์ใหม่ที่แตกต่างออกไป (active experimentation) คือการนำข้อสรุปที่เป็นทฤษฎีปฏิบัติในขั้นตอนที่ 3 ไปใช้ในการจำลองสถานการณ์ (Simulation) ทดลองใช้องค์ความรู้ประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนรู้มา เช่น ช่วยอธิบายวิธีคิดเกี่ยวกับโทษภัยและการป้องกันยาเสพติด

สรุปเนื้อหาสนับสนุนความคิดเห็น ในขั้นที่ 4

สื่อการสอน 1. VCD 2. Power point 3. คู่มือ 4. ใบงาน กระดาษฟลิปชาร์ต

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงพฤติกรรม ความสนใจและการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม
2. การจำลองสถานการณ์ (Simulation)
3. ข้อมูลการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

เวลาที่ใช้ 2.30 ชั่วโมง

(<https://www.google.co.th/search?q=ยาบ้า, คลั่งยาบ้า>)

สารัตถะวิชาการ

อบายมุข แปลว่า ช่องทางของความเสื่อม, ทางแห่งความพินาศ, เหตุย่อเย็บแห่งโรค ทรัพย์ (พระพรหมคุณาภรณ์. 2554 : 200) มี 6 อย่าง คือ 1. ติดสุราและของมีนเมา 2. ชอบเที่ยวกลางคืน 3. ชอบเที่ยวดูการละเล่น 4. ติดการพนัน 5. คบคนชั่ว 6. เกียจคร้านทำการงาน ยาเสพติด นับเข้าในอบายมุขอย่างที่ 1 คือ ติดสุราและของมีนเมา เพราะเป็นเหตุแห่งความเสื่อม

ยาเสพติด เป็นปัญหาสำคัญระดับชาติที่รัฐบาลถือเป็นนโยบายที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไขอย่างจริงจัง (กระทรวงสาธารณสุข. 2556: 1) ทั้งนี้เพราะปัญหายาเสพติดที่มีการระบาดในทุกพื้นที่ของประเทศไทยได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกขณะ ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งด้านการเมืองและความมั่นคงของประเทศ

สภาพปัญหายาเสพติดเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เป็น เฮโรอีน กลายเป็น ยาบ้า หรือสารเมทแอมเฟตามีน ตั้งแต่ปี 2524 เป็นต้นมา ที่กำลังระบาดอย่างหนักตั้งแต่ระดับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคมและประเทศ จากข้อมูลสำรวจพบว่ามีเยาวชนจำนวนกว่า 6 แสนคนหลงเข้าสู่วังวนของยาบ้า และจากสถิตินักโทษเด็ดขาดของกรมราชทัณฑ์ที่ถูกจำคุกอยู่ตามทัณฑสถานทั่วประเทศ (สำรวจ 31 ธันวาคม 2543) มีจำนวนทั้งสิ้น 137,344 คน ในจำนวนนี้เป็นนักโทษคดียาเสพติดเกินกว่าครึ่ง ประมาณ 87,966 คน (คิดเป็นร้อยละ 64.05) และในจำนวนนักโทษเด็ดขาด คดียาเสพติดมีมากถึง 27,499 คน คิดเป็นร้อยละ 31.26 ของนักโทษคดียาเสพติดที่ต้องโทษในคดีเสพหรือครอบครองและทั้งเสพและครอบครอง ซึ่งกลุ่มเด็กและกลุ่มเยาวชนเป็นกลุ่มประชากรขนาดใหญ่ เพราะมีจำนวนถึง 21 ล้านคน และเป็นกลุ่มที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาประเทศ อีกทั้งถือเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการติดยาเสพติด เนื่องจากเป็นวัยที่ต้องการเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ แต่ยังขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่ดีพอ รวมทั้งต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจ

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้รวบรวมสถิติเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจทั่วประเทศระหว่างปี 2551-2555 แม้จะพบว่าสถิติโดยรวมมีแนวโน้มลดลง แต่ก็พบว่าตัวเลขเด็กและเยาวชนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมในหลายประเด็นที่ยังน่าเป็นห่วง คดีที่พบสูงสุดแต่ละปีคือ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ที่เป็นต้นตอนำไปสู่การก่อความผิดและอาชญากรรมที่รุนแรงมากขึ้นเมื่อแยกย่อยคดียาเสพติดก็พบว่า เด็กและเยาวชนเกี่ยวข้องกับแอมเฟตามีนมากที่สุด รองลงมาคือ กระบี่ ยาไอซ์ และกัญชา โดยเฉพาะช่วงปี 2555 เป็นต้นมา มีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเกี่ยวกับกระบี่ ยาไอซ์ ยาเค ยาแก๊โอ กาว เพิ่มขึ้นมากอย่างเห็นได้ชัด ส่วนสาเหตุแห่งการกระทำความผิดมาจากการคบเพื่อนมาเป็นอันดับหนึ่ง ตามมาด้วยความคึกคะนองและรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และที่น่าวิตกคือ ถูกผู้อื่นชักจูงหรือบังคับให้กระทำความผิดไปในทางที่ผิด (<http://www.komchadluek.net/detail/20140327/181725.html> : online) ในปี 2556 เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมากขึ้น โดยประเภทรวมของยาเสพติด จำนวน 15,530 คดี คิดเป็น 100 % โดยยาบ้ามาเป็นอันดับหนึ่ง 67.50 % (ศูนย์สารสนเทศน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน : ออนไลน์)

ประเภทของยาเสพติด

สิ่งเสพติด หรือ ยาเสพติด (องค์การอนามัยโลก (World Health Organization or WHO) หมายถึง สิ่งที่เสพเข้าไปแล้วจะเกิดความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจต่อไปโดยไม่สามารถหยุดเสพได้ และจะต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อย ๆ จนในที่สุด จะทำให้เกิดโรควัยไข้เจ็บต่อร่างกายและจิตใจขึ้น ส่วนพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พุทธศักราช 2522 กำหนดความหมายว่า สิ่งเสพติดให้โทษ หมายถึง "สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มปริมาณการเสพขึ้นเรื่อย ๆ มีอาการขาดยาเมื่อไม่ได้เสพ มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลา และทำให้สุขภาพทรุดโทรมลง ปัจจุบันนี้สิ่งเสพติดนับว่าเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ เพราะสิ่งเสพติดเป็นบ่อเกิดของปัญหาอื่น ๆ หลายด้าน นับตั้งแต่ ตัวผู้เสพเองซึ่งจะเกิดความทุกข์ ลำบากทั้งกายและใจ และเมื่อหาเงินซื้อยาไม่ได้ก็อาจจะก่อให้เกิดอาชญากรรมต่าง ๆ สร้างความเดือดร้อนให้พ่อแม่พี่น้อง และสังคม ต้องสูญเสีย เงินทอง เสียเวลาทำมาหากิน ประเทศชาติต้องสูญเสียแรงงานและสูญเสียเงินงบประมาณในการปราบปรามและรักษาผู้ติดยา

ยาเสพติด หมายถึง ยา สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ที่ได้จากธรรมชาติ หรือสังเคราะห์ขึ้น (ดวงเดือน ขัตติยะวรา, วิบูลย์ กลิ่นสุคนธ์. 2535 : 5) ซึ่งเมื่อเสพหรือรับเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ ติดต่อกันนานชั่วระยะเวลาหนึ่งแล้ว แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจผู้เสพในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องการเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยา เมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงและต่อสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง ซึ่งยาเสพติดนี้ อาจรวมถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็น หรือให้ผลผลิตเป็น

ยาเสพติดให้โทษหรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย ซึ่งผู้เสพแสดงออกซึ่งลักษณะ ดังนี้

1. ผู้เสพมีความต้องการอย่างแรงกล้าที่จะเสพยานั้นต่อเนื่องกันไปและแสวงหายาชนิดนั้น ๆ มาเสพให้ได้ ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด ๆ ก็ตาม
2. ผู้เสพจะต้องการเพิ่มปริมาณของยาเสพติดที่เคยใช้ให้มากขึ้นเรื่อย ๆ
3. ผู้เสพตกเป็นทาสของยานั้นทั้งทางจิตใจและร่างกายและถ้าหยุดจะมีอาการขาดยา
4. ทำให้เกิดผลร้ายต่อผู้เสพและสังคม

ปัญหาเสพติด เป็นปัญหาสังคม ที่ทวีความสำคัญและรุนแรงสำหรับการพัฒนาประเทศไทย ในทุก ๆ ด้าน เป็นอุปสรรคในการพัฒนาบุคคล เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม

สรุปว่า ยาเสพติดคือ (WHO. 1993: 1; กระทรวงศึกษาธิการ. 2541 - 2543 : 12) ยาหรือสารเคมีที่เมื่อนำเข้าสู่ร่างกายด้วยวิธีกิน สูบ ฉีด ดม หรือวิธีอื่น ๆ วิธีใดวิธีหนึ่งติดต่อกันชั่วระยะเวลาหนึ่งแล้ว ทำให้เกิดผลต่อสังคมและต่อร่างกายและจิตใจผู้เสพ คือ 1)ต้องเสพอยู่เสมอ เพราะเกิดความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรง 2) ต้องเพิ่มปริมาณของยาเสพติดให้มากขึ้นเรื่อย ๆ 3) เมื่อถึงเวลาเสพแล้วไม่ได้เสพจะมีอาการอยากยา 4) สุขภาพทรุดโทรม

นอกจากนี้ ในกลุ่มผู้เสพยังมีศัพท์แสลงหรือคำเรียกยาเสพติดซึ่งรู้จักกันเฉพาะ เช่น เม็ด = ยาบ้า, หนม กินนม = กินยาอี, ตบแป้ง = ไปสูดยาเคในห้องน้ำ, โดก = โคเคน, ขนมกรุป = ยาอี, สเก็ต, น้ำแข็ง = ยาไอซ์, หนังสือ = เฮโรอีน ผงขาว, ปูน เนื้อใบหญ้ารำเริง หญ้ายัม (Herb) = กัญชา, น้ำ = ยาเค, กินน้ำ = น้ำกระเทียมผสมยาแก้ไอกับโดก, สารเสพติดชนิด 4 คุณ 100 = ใบกระเทียม ยาแก้ไอน้ำดำ ยากันยุงและน้ำอัดลม วิธีผสมยา คือ นำเอาใบกระเทียมมาต้มแล้วผสมกับยาแก้ไอน้ำดำ ยากันยุงชนิดขด และน้ำอัดลม ต่อมาพัฒนาสูตรเพิ่มสารฟลูออเรสเซนต์เป็นยาเสพติดสูตร 5 คุณ 100

องค์การอนามัยโลก แบ่งยาเสพติดออกเป็น 9 ประเภทคือ

1. ประเภทฝิ่น ผลิตภัณฑ์จากฝิ่น (Morphine Type) ได้แก่ ฝิ่น มอร์ฟิน เฮโรอีน และอนุพันธ์ของมอร์ฟิน การสังเคราะห์ที่มีฤทธิ์คล้ายมอร์ฟิน
2. ประเภทแอมเฟตามีน (Morphine Type) ได้แก่ ยาม้า หรือยาบ้า ยาไอซ์ (ice)
3. ประเภทบาร์บิทูเรท (Barbiturate Type) ได้แก่ ยาบาร์บิทูเรท ยาระงับประสาท ยากล่อมประสาท ยานอนหลับ
4. ประเภทโคเคอีน (Cocaine Type) ได้แก่ ใบโคคา และโคคาอีน หรือโคเคน
5. ประเภทกัญชา (Cannabis Type) ได้แก่ ใบกัญชา และยางของกัญชา
6. ประเภทสารทำให้ประสาทหลอน (Hallucinogen Type) ได้แก่ LS.D เห็ดบางชนิดในอเมริกากลาง
7. ประเภทคาท (Khat Type) ได้แก่ ใบคัท ใบกระเทียม เป็นต้น
8. ประเภทสารระเหย (Volatile Solvent Inhalant Type) ได้แก่ เบนซีน ทินเนอร์ น้ำยาล้างเล็บ ฯลฯ
9. ประเภทสุรา (Alcohol Type) ได้แก่ ethylalcohol เบียร์ ไวน์ เหล้า

นอกจากนี้ยังมี ยาอี (MDMA 3,4 Methylene Dioxy Methamphetamine) หรือ Ecstasy, XTC, ADAM ซึ่งเป็นอนุพันธ์ของแอมเฟตามีน (Amphetamine) ซึ่งมีฤทธิ์กระตุ้นประสาท

(Stimulants, Amphetamine – like effects) แต่ออกฤทธิ์แรงกว่า 10 เท่า, ยาเค เคตามีน เคตาล่า เป็นชื่อเรียกกันในหมู่ผู้เสพ เป็นยาที่แพทย์ใช้เพื่อเป็นยานำสลบหรือทำให้สลบ เพื่อรักษาผ่าตัด ช่วงหลังพบว่ามีคนนำมาใช้ในทางที่ผิด โดยใช้เพื่อความบันเทิงมากขึ้น โดยนำมาผสมกับยาอื่น ทำให้เกิดอาการเคลิบเคลิ้มเมามากขึ้น, ซาแนกซ์ (Xanax) หรือที่มีชื่อสามัญเรียกว่า อัลปราโซแลม (alprazolam) เป็นยากล่อมประสาทที่เข้ามามีบทบาทในกลุ่มยาเสพติด (สถาบันธัญญารักษ์ (Club Drugs) ; 2554: 8-9).

จำแนกตามกฎหมายยาเสพติดให้โทษ แบ่งตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 แบ่งเป็น 5 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

ประเภท 1 ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน อาซีทอร์ฟิน อีทอร์ฟิน แอลเอสดี เมทแอมเฟตามีน แอมเฟตามีน หรือ ยาบ้า ยาอี หรือ ยาเลิฟ ยาเสพติดให้โทษ ฯลฯ

ประเภท 2 ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น ยาเสพติดประเภทนี้สามารถนำมาใช้เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ได้ แต่ต้องใช้ภายใต้ การควบคุมของแพทย์ และใช้เฉพาะกรณีที่จำเป็น เท่านั้น ได้แก่ ผีน มอร์ฟิน โคเคน หรือ โคคาอิน โคเคอิน และเมทาโดน ฯลฯ

ประเภท 3 ยาเสพติดประเภทนี้ เป็นยาเสพติดให้โทษที่มียาเสพติดประเภทที่ 2 ผสมอยู่ด้วย มีประโยชน์ทางการแพทย์ การนำไปใช้เพื่อจุดประสงค์อื่น หรือเพื่อเสพติด จะมีบทลงโทษ กักขังไว้ ยาเสพติดประเภทนี้ ได้แก่ ยาแก้ไอ ที่มีตัวยาโคเคอิน ยาแก้ท้องเสีย ที่มีฝิ่นผสมอยู่ด้วย ยาฉีดระงับปวดต่าง ๆ เช่น มอร์ฟิน เพกติน ซึ่งสกัดมาจากฝิ่น

ประเภท 4 สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษ ประเภทที่ 1 หรือประเภทที่ 2 ยาเสพติดประเภทนี้ไม่มีการนำมาใช้ประโยชน์ในการบำบัดโรคแต่อย่างใด และมีบทลงโทษกักขังไว้ด้วย ได้แก่ น้ำยาอะเซติคแอนไฮไดรด์ และ อะเซติลคลอไรด์ ซึ่งใช้ในการเปลี่ยน มอร์ฟิน เป็น เฮโรอีน สารคลอซูไดโอเฟครีน ใช้ผลิตยาบ้าได้ และวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทอีก 12 ชนิด ที่นำมาผลิตยาอี และยาบ้าได้

ประเภท 5 ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าข่ายอยู่ในประเภท 1 ถึงประเภท 4 ได้แก่ ทุกส่วนของพืชกัญชาพืชกระท่อม เห็ดขี้ควาย เป็นต้น (สินธิ์ สิทธามนต์. 2535:143) <http://th.wikipedia.org/wiki : online>)

ประเภทของยาเสพติด

จำแนกตามการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาท แบ่งเป็น 4 ประเภท

1. ประเภทกดประสาท ได้แก่ ผีน มอร์ฟิน เฮโรอีน ยานอนหลับ ยาระงับประสาท ยา กล่อมประสาท เครื่องดื่มมีเมามา บาร์บิทูเรต ทุกชนิด รวมทั้ง สารระเหย เช่น ทินเนอร์ แล็กเกอร์ น้ำมันเบนซิน กาว เป็นต้น มักพบว่าผู้เสพยาเสพติดมี ร่างกายซูบซีด ผอมเหลือง อ่อนเพลีย ฟุ้งซ่าน อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย

2. ประเภทกระตุ้นประสาท ได้แก่ ยาบ้า ยาไอซ์ ยาอี กระเทียม โคเคน เครื่องดื่มคาเฟอีน มักพบว่าผู้เสพติด จะมีการ หงุดหงิด กระวนกระวาย จิตสับสน หวาดระแวง บางครั้งมีอาการ คลุ้มคลั่ง หรือทำในสิ่งที่คนปกติ ไม่กล้าทำ เช่น ทำร้ายตนเอง หรือฆ่าผู้อื่น เป็นต้น

3. ประเภทหลอนประสาท ได้แก่ แอลเอสดี เห็ดขี้ควาย ดี.เอ็ม.ที.และ ยาเค เป็นต้น ผู้เสพติดจะมีอาการประสาทหลอน ผันเพื่อง หูแว่ว ได้ยินเสียงประหลาดหรือเห็นภาพหลอนที่น่าเกลียดน่ากลัว ควบคุมตนเองไม่ได้ ในที่สุดมักป่วยเป็นโรคจิต

4. ประเภทออกฤทธิ์ผสมผสานคือ ทั้งกระตุ้นกดและหลอนประสาทร่วมกันผู้เสพติดมักมีอาการ หวาดระแวง สับสน เห็นภาพลวงตาหูแว่ว ควบคุมตนเองไม่ได้และป่วยเป็นโรคจิตได้แก่ กัญชา

จำแนกตามแหล่งที่มา

1. ยาเสพติดธรรมชาติ (Natural Drugs) คือ ยาเสพติดที่ผลิตมาจากพืช เช่นฝิ่นมอร์ฟีน กระเทียมกัญชา เป็นต้น

2. ยาเสพติดสังเคราะห์ (Synthetic Drugs) คือ ยาเสพติดที่ผลิตขึ้นด้วยกรรมวิธีทางเคมี เช่น เฮโรอีน แอมเฟตามีน ยาอี เอ็คตาซี เป็นต้น

สาเหตุของการติดยาเสพติด

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการติดยาเสพติด มี 3 ประการ คือ

1. ตัวสารและฤทธิ์ของสาร สารที่ก่อให้เกิดการเสพติด เป็นสารที่ออกฤทธิ์ต่อระบบประสาท เช่น เมทแอมเฟตามีน (ยาบ้า) เฮโรอีน เป็นต้น เมื่อผู้เสพเริ่มทดลองใช้และได้รับฤทธิ์ของยาเสพติดแล้วพึงพอใจก็จะเสพซ้ำจนเกิดการติดยาได้

2. ตัวผู้เสพ การที่ผู้เสพหันไปเสพยาเสพติดนั้น อาจมีสาเหตุมาจาก

- สภาพร่างกาย เช่น ผู้ที่มีอาการป่วยซึ่งต้องใช้ยาเสพติดในการบำบัดรักษา จนนำไปสู่การติดยาเสพติดนั้น เป็นต้น

- สภาพจิตใจ ผู้ที่มีอารมณ์วู่วาม เปลี่ยนแปลงเร็ว ขาดความมั่นใจ มักจะหันเข้าหาสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นที่ยึดเหนี่ยว ส่วนผู้ที่มีสุขภาพจิตรวนเร มีความวิตกกังวลตลอดเวลา ก็จะถูกชักจูงให้เสพยาเสพติดได้ง่าย และผู้ที่ขาดความอบอุ่น หรือมีปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ การงาน ก็จะใช้สิ่งเสพติดเป็นเครื่องปลอบใจดับความวุ่นทางจิตใจให้น้อยลง

3. สิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมมีส่วนสำคัญที่จะกระตุ้นหรือชักนำให้หันไปเสพยาเสพติด เช่น อาจเกิดจากการอยากทดลองเนื่องจากเพื่อนหรือผู้ใกล้ชิดเสพและชักชวนให้เสพ หรือเกิดจากการคึกคะนองในช่วงวัยรุ่น และส่วนใหญ่เกิดจากสภาพครอบครัวที่มีปัญหา

- ความอยากรู้อยากลอง ด้วยความคึกคะนอง เพื่อนชวน หรือเพื่อต้องการให้เป็นที่ยอมรับจากกลุ่มเพื่อน

- มีความเชื่อในทางที่ผิด เช่น เชื่อว่ายาเสพติดบางชนิดอาจช่วยให้สบายใจ ลืมความทุกข์หรือช่วยให้ทำงานได้มาก ๆ ขาดความระมัดระวังในการใช้ยา เพราะคุณสมบัติ ของยา

บางชนิด อาจทำให้ผู้ใช้เกิดการเสพติดได้โดยไม่รู้ตัว ใช้อย่างพร่ำเพรื่อหรือใช้ติดต่อกันเป็นเวลานาน

- สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยมีการค้ายาเสพติด หรือมีผู้ติดยาเสพติด ถูกหลอกล่อ อาจเพื่อประโยชน์ในการค้ายาเสพติด เพื่อหนีปัญหา เมื่อมีปัญหาแล้วไม่สามารถแก้ให้กับตนเองได้

สาเหตุที่ทำให้เยาวชนติดยาเสพติด

1. สาเหตุจากการถูกชักชวน เนื่องจากเยาวชนมีสถานการณ์ต้องการอยู่ร่วมกัน ต้องการได้รับการยกย่อง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่คณะถ้าเพื่อนฝูงชักชวนให้เสพยาก็อาจจะขัดไม่ได้เพราะกลัวเข้ากับพวกไม่ได้
2. สาเหตุจากความกดดันในครอบครัวที่มีสาเหตุต่าง ๆ กัน
3. สาเหตุจากความจำเป็นของบางอาชีพ เช่น ผู้ที่ทำงานกลางคืน นักร้อง พนักงานบริการ นักดนตรี คนขับรถ ผู้มีอาชีพเหล่านี้ อาจใช้ยาเสพติดโดยหวังผลให้สามารถประกอบการทำงานได้ดี เช่น ช่วยทำให้ไม่่วง ช่วยให้มีพลังกล้า เป็นต้น
4. สาเหตุจากปัญหาเศรษฐกิจ บางคนไม่มีงานทำ หรือเงินไม่พอใช้ จึงเริ่มเป็นผู้ค้า เมื่อได้กำไรชดเชยมาก ๆ ก็เกิดการเสพยา ทำให้ติดยาในที่สุด
5. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม มีผู้ติดยาเสพติดจำนวนไม่น้อยมีความตั้งใจเลิกยา แต่เมื่อเลิกได้แล้วสังคมไม่ยอมรับทำให้หันไปสูยาเสพติดอีก
6. ขาดความรู้ในเรื่องยาเสพติด เยาวชนบางคนไม่มีความรู้เรื่องยาเสพติดว่ามีโทษอย่างไร จึงหลงผิดไปลองยา

ความเข้าใจผิดที่ทำให้เยาวชนติดยาเสพติด

คิดว่าการสูบบุหรี่หรือดื่มสุรา ทำให้เป็นคนเด่น คนดัง เยาวชนเยาวชนเป็นวัยอยากรู้อยากเห็นอยากรลอง เมื่อมีความคิดที่เป็นอิสระจึงมักสร้างค่านิยมขึ้นในกลุ่มวัยรุ่นเองว่า “การสูบบุหรี่ ดื่มสุรา เป็นสิ่งโก้เก๋” ความเข้าใจแบบนี้ เป็นสิ่งไม่ถูกต้อง เพราะความโก้เก๋ เติบโต อยู่ที่มีการมีความรู้ ประพฤติตนได้เหมาะสม ใช้ความรู้ที่ตนมีอยู่ไปในทางสร้างสรรค์สร้างความก้าวหน้าให้ตนเองและสังคม

คิดว่าสิ่งเสพติดเป็นสิ่งที่สร้างความประทับใจให้กับเพศตรงข้าม

คิดว่าสิ่งเสพติดเป็นสิ่งที่ช่วยทำให้มีความสุขทางเพศมากขึ้น

ความเข้าใจที่ผิด ๆ ทั้งสามประการนี้มีส่วนในการทำให้เยาวชนเดินทางผิด ทำให้ติดยาเสพติดมาแล้วจำนวนไม่น้อย เยาวชนต้องรู้เท่าทัน และคิดในทางต่อต้านยาเสพติดอยู่ในจิตสำนึก

จากผลการศึกษาปัจจัยด้านบุคคลที่มีผลต่อการติดยาเสพติดซ้ำ (Personal Factors Related to be Relapse Drug Users) พบว่า ปัจจัยด้านบุคคลเชิงลึกของผู้ติดยาเสพติดที่มีการกลับไปติดยาเสพติดซ้ำ ประการหนึ่งคือ การไม่มีเป้าหมายในชีวิต ทุกข์จากความเครียดในปัญหาต่าง ๆ และปัจจัยแตกต่างที่พบว่า ผู้ติดยาเสพติดซ้ำมีน้อยกว่าผู้เลิกยาเสพติดได้ คือการมองเห็น

คุณค่าตนเองในความสำเร็จที่ผ่านมา ความภูมิใจและวิธีการแก้ปัญหาในปัจจุบัน (อาภาศิริ สุวรรณานนท์, รัตนา บรรณารัชม และคณะ. 2550 : กระทรวงสาธารณสุข : 61)

ลักษณะของผู้ติดยาเสพติด

วิธีสังเกตว่าผู้ใดใช้หรือเสพยาเสพติดให้โทษจะมีสภาพทางกายและทางจิตใจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งสามารถสังเกตได้อย่างง่าย ๆ จากลักษณะอาการและสิ่งที่ตรวจพบ คือ

1. อาการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย
2. การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ นิสัย ความประพฤติ และบุคลิกภาพ
3. ลักษณะของอาการขาดยา

1. ด้านร่างกาย จะสามารถสังเกตเห็นอาการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายได้ ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย สุขภาพทรุดโทรม ซุปผอม อ่อนเพลียง่าย ริมฝีปากเขียวคล้ำ ตาแดงคล้ำ รูม่านตาขยาย น้ำมูกไหล ผิวหนังหยาบกร้านเป็นแผลพุพอง ชอบใส่เสื้อแขนยาว และสวมแว่นตาดำ ตาพร่าไม่สู้แดด อ่อนเพลีย ง่วงเหงาหาวนอน กินจุ แห้งแตก เหงื่อออกมาก มักใส่แว่นกรองแสงสีเข้ม เพื่อต่อสู้กับแสงสว่างเพราะม่านตาขยาย มีร่องรอยการเสพยาโดยการฉีด นิ้วมือมีรอยควาบเหลืองสกปรก มีรอยแผลเป็นที่ท้องแขนเป็นรอยกรีด ด้วยของมีคม (ทำร้ายตนเอง)

2. ด้านจิตใจและอารมณ์ ผู้ติดยาเสพติดจะมีพฤติกรรมต่าง ๆ ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ นิสัยและบุคลิกภาพ เป็นคนเจ้าอารมณ์ หงุดหงิดง่าย ขาดเหตุผล ไม่มีความรับผิดชอบต่อการเรียนหรือการทำงาน ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง พูดไม่อยู่กับร่องกับรอย มักเก็บตัว ชอบทำตัวลึกลับ เกียจคร้าน นอนตื่นสายผิดปกติ มีอาการวิตกกังวล ซึมเศร้า โดยทั่วไปแล้วผู้ติดยาเสพติดมักมีความคิดว่าตนเองไม่สามารถเข้ากับคนรอบข้างได้ คิดว่าตนติดยาเพราะคนอื่น ๆ ไม่มีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต ขาดพลังใจ ยึดความคิดตนเองเป็นใหญ่ มีแนวคิดที่ตนเองอ่อนแอ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และมีระดับในการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ

3. เมื่อขาดยาเสพติดจะมีอาการอยากยาเสพติดเกิดขึ้น เช่น มีน้ำมูก น้ำตาไหล หาวนอน จามคล้ายเป็นหวัด กระสับกระส่าย หายใจถี่ถี่ จ้องหาแต่ยาเสพติดมาเสพไม่ว่าด้วยวิธีการใด ๆ คลื่นไส้ อาเจียน อาจมีเลือดปนออกมาด้วย เรียกว่า ลงแดงขนลุก เหงื่อออก เป็นตะคริว กล้ามเนื้อ กระตุก ปวดเมื่อยตามร่างกาย มีไข้และความดันโลหิต ชักกระตุก นอนไม่หลับ คลุ้มคลั่ง เสียสติ

กล่าวโดยสรุป ผู้ติดยาเสพติดให้โทษ หรือวัตถุออกฤทธิ์ ซึ่งปัจจุบันจะเป็นยาบ้าเป็นส่วนใหญ่ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2541-2543 : 17) ถึงแม้ว่ายาบ้าหรือแอมเฟตามีนหรือเมทแอมเฟตามีน เดกโตรแอมเฟตามีนและสารออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลางชนิดอื่น ๆ จะมีประโยชน์บางประการ แต่โทษของการนำสารเหล่านี้มาใช้ในทางที่ผิดคือ ยาบ้าเป็นสารที่จะดูดซึมทันทีที่เสพยาเข้าสู่ร่างกาย การเสพยาจำเป็นต้องพึ่งพายาบ้านั้น จะเป็นอันตรายต่อระบบประสาท ก่อให้เกิดอาการคลื่นไส้ ท้องเสีย ริมฝีปากแตก เบื่ออาหาร พูดไม่หยุด ทำงานมากเกินปกติ เหงื่อออกมาก กลิ่นตัว

แรง กระวนกระวาย หัวใจและชีพจรเต้นแรง ม่านตาขยาย ก้าวร้าว ฉุนเฉียว ชอบทะเลาะวิวาท เกิดอาการทางจิต คลุ้มคลั่ง ประสาทหลอน มีอาการสั่นเทา กล้ามเนื้อหัวใจหยุดทำงาน หัวใจล้มเหลวเฉียบพลันจนถึงตายได้ หรือไม่มีอาการซึมเศร้า อ่อนเพลียเมื่อหมดฤทธิ์ยา หรือไม่มีคนไข้โรคจิตหวาดระแวง (Atlantic International. 1997 : 1; Division of Alcohol and Drug Abuse.1997: 1; Long. 1997:2-3) ยาบ้ามีลักษณะเป็นผงผลึก สีขาว สีเหลือง ไม่มีกลิ่น มีจำหน่ายเป็นเม็ดหรือเป็นผง เสพได้โดยการกิน ผสมน้ำหรือเครื่องดื่มสำหรับดื่ม สูดดม และนิยมเสพด้วยการฉีดมากขึ้นในปัจจุบัน อันเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี และการติดเชื้อไวรัสตับอักเสบบีและซี

โทษภัยของยาเสพติดให้โทษ

ยาเสพติดให้โทษ ก่อให้เกิดผลเสียต่อผู้เสพโดยตรงและส่งผลกระทบต่อครอบครัว ผู้ใกล้ชิด และประเทศชาติอย่างมากมาย ดังนี้

1. ผลต่อผู้เสพ ยาเสพติดทำให้สุขภาพของผู้เสพติดเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว ความต้านทานโรคน้อยกว่าปกติ ทำให้ติดเชื้อได้ง่าย อารมณ์แปรปรวนง่าย ซึมเศร้า วิดกกังวล บุคลิกภาพสูญเสีย
2. ผลต่อครอบครัว ผู้ติดยาเสพติดจะขาดความรับผิดชอบต่อครอบครัว ไม่ห่วงใยดูแลครอบครัว เป็นภาระของครอบครัว ทำให้ครอบครัวแตกแยก ขาดความอบอุ่น
3. ผลต่อเศรษฐกิจและสังคม การที่มียาเสพติดแพร่ระบาดในประเทศ ทำให้รัฐต้องสูญเสียงบประมาณและเจ้าหน้าที่จำนวนมากในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และตัวผู้เสภก็มีพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาสังคมด้วยการก่ออาชญากรรม เล็กเลขวินวินน้อย ซึ่งผลกระทบของปัญหาเหล่านี้อาจมีความรุนแรงจนนำไปสู่ปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติได้

การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

การแก้ไขปัญหายาเสพติดด้านการบำบัด คือ ต้องมีกิจกรรมการให้คำปรึกษา กิจกรรมกระตุ้นให้ผู้ป่วยรู้จักคิดวิเคราะห์ให้ไตร่ตรองและรู้จักตนเอง สามารถวางแผนเป้าหมายและเกิดแรงจูงใจทางบวกต่อการดำเนินชีวิต ด้านการป้องกัน ต้องมีการให้ความรู้ประชาชนและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง เน้นการเสริมการศึกษาการปลูกฝังวิธีคิดความเกรงกลัวบาปหรือจริยธรรมให้เด็กเสริมความเข้มแข็งให้ครอบครัว การป้องกันการเสพติดซ้ำในกลุ่มผู้ที่เลิกยาเสพติดได้ ทุกฝ่ายต้องยอมรับว่าผู้ป่วยเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เปิดโอกาสให้เขามาร่วมกิจกรรมในชุมชนพร้อม ๆ กับการสร้างอาชีพและรายได้โดยชุมชน (อาภาศิริ สุวรรณานนท์, รัตนา บรรณาธรรม และคณะ. 2550 : กระทรวงสาธารณสุข : 61) และเนื่องจากปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดจากหลายสาเหตุด้วยกัน การแก้ไขปัญหายาจึงควรต้องดำเนินการพร้อม ๆ กันหลายวิธี ดังนี้

ป้องกันตนเอง การสร้างภูมิคุ้มกันทางปัญญา คือการให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ และอันตรายของยาเสพติด รูปลักษณะของยาเสพติด การป้องกันตนเองให้พ้นจากยาเสพติด เป็น

ต้น ไม่ทดลองเสพยาเสพติดทุกชนิด ถ้ามีปัญหาหรือไม่สบายใจ อย่าเก็บไว้คนเดียว ไม่หาทางออกในทางที่เป็นโทษ ควรปรึกษา พ่อ แม่ ครู ผู้ใหญ่ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น อ่านหนังสือ เล่นกีฬา หรือทำงานอดิเรกต่าง ๆ ระวังการฉ้อโกงและศึกษาให้เข้าใจ ถึงโทษ ของยาเสพติด

ป้องกันครอบครัว การส่งเสริมสถาบันครอบครัว คือการส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกคนเห็นความสำคัญของสถาบันครอบครัว ความรัก ความอบอุ่นและความเอาใจใส่ของคนในครอบครัว จะมีส่วนช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการเสพยาเสพติดได้เป็นอย่างมาก และควรสนับสนุนให้สมาชิกในครอบครัวหันไปสนใจ สอดส่องดูแลเด็กและบุคคลในครอบครัวอย่าให้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด อบรมสั่งสอนให้รู้ถึงโทษภัยของยาเสพติด ดูแลเรื่องการคบเพื่อนคอยส่งเสริมให้เขารู้จักการใช้เวลาในทางที่เป็นประโยชน์ เช่น การทำงานบ้าน เล่นกีฬา ฯลฯ เพื่อป้องกันมิให้เด็กหันเหไปสนใจในยาเสพติด สิ่งสำคัญก็คือ ทุกคนในครอบครัวควรสร้างความรักความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

ป้องกันชุมชน การป้องกันมิให้มีการลักลอบผลิตและจำหน่ายยาเสพติด คือการควบคุมสารสำคัญและสารประกอบที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษอย่างเข้มงวด มีการกำหนดบทลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดอย่างรุนแรง พบผู้ติดยาเสพติดควรแนะนำให้เข้ารับการบำบัดรักษาโดยเร็ว "การสมัครขอเข้ารับ การบำบัดรักษายาเสพติดก่อนที่ความผิดจะปรากฏต่อเจ้าหน้าที่กฎหมายยกเว้นโทษให้"

ปราบปราม การปราบปรามผู้ที่ลักลอบผลิต นำเข้าและจำหน่ายยาเสพติดอย่างจริงจังและต่อเนื่อง การตั้งสินบนรางวัลนำจับแก่ผู้ให้เบาะแสและผู้จับกุมผู้กระทำความผิด และมีการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดอย่างรุนแรง และเมื่อมีข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฯลฯ หรือเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) เพื่อดำเนินการปราบปราม

บำบัดรักษา ผู้ที่เสพยาเสพติดที่ต้องการจะเลิกเสพยา ทางแพทย์และทางราชการให้ถือว่าบุคคลเหล่านั้นเป็นผู้ป่วย สามารถเข้ารับการบำบัดรักษาในสถานพยาบาลรักษาผู้ติดยาเสพติดทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีอยู่ทั่วประเทศ ซึ่งเมื่อบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพจนหายแล้ว ก็จะสามารถกลับไปดำเนินชีวิตได้ตามปกติ และเป็นคนดีของสังคมต่อไป

เด็กและเยาวชนยังเป็นช่วงวัยที่ไม่สามารถไตร่ตรองและมีประสบการณ์เพียงพอหรือบางส่วนก็ขาดการอบรมจากครอบครัวเพียงพอ มักถูกล่อลวงไปในทางที่ผิดได้ง่าย หากมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมหมิ่นเหม่ต่อการกระทำความผิดกฎหมาย ยังต้องการการดูแลและการชักจูงไปในทิศทางที่ถูกต้อง ปัจจุบันปัญหาเด็กและเยาวชนที่ครอบครัวแตกแยกและเด็กเร่ร่อนเป็นปัญหาที่สังคมต้องใส่ใจ ไม่ปล่อยให้เขาเหล่านั้นเติบโตเป็นเนื้อร้ายในสังคม หรือปล่อยละเลยจนยากเยียวยา ซึ่งจะเป็นอุปสรรคปัญหากระทบต่อการพัฒนาด้านอื่น ๆ ด้วย ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติจึงเข้ามามีบทบาทภารกิจตรงนี้ได้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องประสบการณ์ของผู้ถูกคุมประพฤติ – ผู้คุมประพฤติ (เยาวชน)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้มีความเข้าใจในผลลัพธ์ของการกระทำผิดเมื่อต้องหมดสิ้นอิสรภาพทางร่างกาย

2. เพื่อให้ผู้อาวาสสมัครได้ตระหนักู้ มีสติมีการยับยั้งชั่งใจมากขึ้น และเรียนรู้เพิ่มพูนประสบการณ์ เป็นเหตุปัจจัยในการป้องกันตัวเองและผู้อื่นได้

เทคนิคการฝึกอบรมด้วยหลักการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ โคลบ (Kolb) 4 ขั้นตอน

วิธีดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียน (Concrete Experience)

แนะนำกิจกรรมการเรียนรู้ แนะนำแขกรับเชิญ

สัมภาษณ์ วิทยากรคืออาสาสมัครคุมประพฤติ จังหวัดเพชรบุรี ผู้มีประสบการณ์มาก ให้เล่าประสบการณ์ตรงเป็นกรณีศึกษา (Case Study) ในด้านการเป็นผู้คุมความประพฤติเยาวชน และเหตุปัจจัยที่เยาวชนถูกคุมความประพฤติ พร้อมเปิดโอกาสให้ซักถาม

สรุปเนื้อหาในขั้นที่ 1

2. ขั้นสังเกตปฏิกริยาตอบสนองจากผู้เรียน (Reflective Observation)

แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็น 3 กลุ่ม คือ สีส้ม สีเขียว สีชมพู กลุ่มละ 10 คน สรุปเรื่องราวที่ได้ดูไปแล้ว และออกมานำเสนอแนวคิดต่าง ๆ จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในขั้นตอนแรก ซึ่งเป็นการแสดงความเห็นหรือการให้ข้อมูลสะท้อนสิ่งที่ได้จากการสังเกต (reflection of observation) ระดมพลังสมอง (Brain storming) เขียนอธิบายความหมายของผู้ถูกคุมประพฤติ – ผู้คุมประพฤติ (เยาวชน) ตามความเข้าใจ

สรุปเนื้อหาในขั้นที่ 2

3. ขั้นนิเทศนามธรรม (Abstract Conceptualization)

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมแต่ละกลุ่ม กำหนดกรอบแนวคิดให้กับสิ่งที่เป็นามธรรม และสรุปผล (abstract conceptualization) รวบรวมประสบการณ์ที่ได้จากการฟัง การสังเกตในขั้นตอนที่สองมาประมวลสร้างเป็นแนวคิดต่าง ๆ เป็นทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์ของตนเองเกี่ยวกับการเป็นผู้คุมประพฤติและผู้ถูกคุมประพฤติ ที่เป็นเยาวชน

สรุปเนื้อหาสนับสนุนความคิดเห็น จัดลำดับความสำคัญในขั้นที่ 3

4. ขั้นทดลอง (Active Experimentation)

แจกใบงาน

แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็น 3 กลุ่ม คือ สีส้ม สีเขียว สีชมพู กลุ่มละ 10 คน ระดมพลังสมอง (Brain storming) นำผลสรุปของสิ่งที่เรียนรู้ไปทดลองใช้กับสถานการณ์ใหม่ที่แตกต่างออกไป (active experimentation) คือการนำข้อสรุปที่เป็นทฤษฎีปฏิบัติในขั้นตอนที่ 3 ไปทดลองใช้องค์ความรู้ประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนรู้อมา แล้วส่งตัวแทนออกมาสรุปบทบาทภารกิจของผู้คุม

ความประพฤติ ผู้ถูกคุมความประพฤติ ตามโทษทัณฑ์ที่ให้ไว้ คือ 1. ถูกคุมประพฤติเพราะเมาแล้วขับ ต้องรายตัวทุกเดือนเป็นเวลา 2 เดือน 2. ถูกจับเพราะเสพยาเสพติด ถูกคุมประพฤติและบำเพ็ญประโยชน์ให้ครบชั่วโมง 3. รับคดีสอดส่องเยาวชนผู้ถูกคุมประพฤติเดือนละครั้ง เพื่อตักเตือนให้สติ ว่าต้องทำตามเงื่อนไขของศาล คือรายงานเดือนละครั้ง และอยู่ในพื้นที่และดูสภาพการดำรงชีวิต

สรุปเนื้อหาสนับสนุนความคิดเห็น ในชั้นที่ 4

สื่อการสอน 1. บุคคล 2. ประเด็นการสัมภาษณ์ 3. คู่มือ 4. ใบงาน กระดาษฟลิปชาร์ต

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงพฤติกรรม ความสนใจและการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม
2. การระดมพลังสมอง (Brain storming)
3. ข้อมูลการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

เวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง

(<https://www.google.co.th/search?q=อาสาศัมครคุมประพฤติ>)

สาระัตถะวิชาการ

ข้อแนะนำในการปฏิบัติตนระหว่างคุมประพฤติ

ได้รับพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุกคือ นักโทษเด็ดขาดที่มีความประพฤติดีดีมาก ดีเยี่ยมได้รับการปล่อยตัวไปก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาของศาลซึ่งถือว่าผู้ถูกคุมประพฤติที่ยังไม่พ้นโทษ ในช่วงระยะเวลาระหว่างการคุมประพฤตินี้ผู้ถูกคุมประพฤติจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมประพฤติของกรมคุมประพฤติ โดยมีพนักงานคุมประพฤติคอยรับรายงานตัว ให้คำแนะนำช่วยเหลือและมีอาสาศัมคร คุมประพฤติเป็นพี่เลี้ยงเยี่ยมบ้าน ดูแลให้คำแนะนำต่าง ๆ

ผู้ถูกคุมประพฤติดังที่มีระยะเวลาคุมประพฤติตั้งแต่ 30 วันขึ้นไปจะได้รับการเยี่ยมเยียนจากอาสาสมัครคุมประพฤติเดือนละ 1 ครั้ง จนกว่าจะพ้นโทษ

อาสาสมัครคุมประพฤติ คือ ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งกรมคุมประพฤติสรรหา - คัดเลือกแล้วผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่กรมคุมประพฤติกำหนดและได้มอบหมายให้ทำหน้าที่ดูแลช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ผู้ถูกคุมประพฤติ ฉะนั้น หากผู้ถูกคุมประพฤตรายใดประสบปัญหา ก็สามารถปรึกษาขอคำแนะนำจากอาสาสมัครคุมประพฤติและพนักงานคุมประพฤติได้

วัตถุประสงค์ของการคุมประพฤติ (เอกสารประกอบการอบรม. 2551: 68-70) 1. ป้องกันการกระทำผิดซ้ำ เป็นการคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม 2. ป้องกันมิให้ผู้กระทำผิดยัได้อาชีพอาชญากร โดยนำประชาชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขผู้กระทำผิด 3. แก้ไขช่วยเหลือผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคลให้สามารถกลับตนเป็นพลเมืองดี

เงื่อนไขการคุมประพฤติ ผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษ หรือลดวันต้องโทษจำคุก จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของการ คุมประพฤติโดยเคร่งครัดดังต่อไปนี้

1. จะต้องพักอาศัยอยู่กับผู้รับอุปการะตามสถานที่ที่แจ้งไว้
2. ห้ามออกนอกเขตพื้นที่อำเภอ ที่พักอาศัยเว้นแต่ ออกนอกเขตเนื่องจากมีกิจธุระสำคัญเป็นครั้งคราว ก็ให้ขออนุญาตจากพนักงานคุมประพฤติ
3. ห้ามประพฤติตนในทางเสื่อมเสีย เช่น เที่ยวในบาร์หรือไนท์คลับ เล่นการพนันดื่มสุรา ยาเมา เสพยาเสพติดให้โทษ คบคนอันธพาล และกระทำความผิดทางอาญาขึ้นอีก
4. ต้องประกอบอาชีพสุจริตเพื่อหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว
5. ต้องปฏิบัติตามกฏตามลัทธิศาสนาตามโอกาสอันควร
6. ห้ามพกพาอาวุธ
7. ห้ามเยี่ยมเยียนและติดต่อกับนักโทษอื่น ที่ไม่ใช่ญาติ ซึ่งกำลังต้องโทษอยู่
8. ต้องไปรายงานตัวกับพนักงานคุมประพฤติของสำนักงานคุมประพฤติในเขตนั้นตามคำสั่งศาล เดือนละครั้งจนกว่าจะพ้นโทษ

สำหรับผู้ได้รับพักการลงโทษให้ไปรายงานตัวที่สถานีตำรวจ หรือ เขต/อำเภอ เดือนละครั้ง จนกว่าจะพ้นโทษด้วย หากประพฤติผิดเงื่อนไขข้างต้น เจ้าหน้าที่อาจจับกุมตัวเข้ามาคุมขังอีกโดยมิต้องมีหมายจับ แต่ประการใด

ใบบริสุทธิ์

หมายถึง เอกสารของกรมราชทัณฑ์ ที่ออกโดยเรือนจำ เพื่อรับรองว่า นักโทษได้รับการลงโทษครบถ้วนตามคำพิพากษาถึงที่สุดและคดีได้สิ้นสุดลงแล้วทั้งรับรองการทำตามเงื่อนไขการคุมประพฤติหรือผ่านการฝึกอบรม หรือการพ้นกำหนดโทษ ถูกปล่อยตัวจากการคุมขังจะได้รับใบบริสุทธิ์ เช่น ถ้าผู้ได้รับการปล่อยตัว ประพฤติตนตามเงื่อนไขการคุมประพฤติ 8 ข้อ ด้วยดีตลอด ก็

จะได้รับใบบริสุทธิ์ และพ้นโทษไปตามคำพิพากษา เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติสืบต่อไป (<http://www.correct.go.th/e-government/benefit.htm>: online)

โดยที่ นักโทษมี 2 กลุ่ม คือ 1. นักโทษเด็ดขาดตามระยะเวลาโทษที่ศาลพิพากษา ตามมาตรา 56 ส่งคุมประพฤติ 2. นักโทษเด็ดขาดที่รับการพักการลงโทษ / ลดวันต้องโทษ แล้วมาเข้าระบบคุมประพฤติ เมื่อปฏิบัติตามเงื่อนไขคุมประพฤติครบถ้วน ตามระยะเวลาที่ปล่อยพัก / ลด คุมประพฤติจะรายงานพ้นคุมไปยังเรือนจำพื้นที่ จากนั้น นักโทษจะสามารถไปรับใบบริสุทธิ์ได้

คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด โดยศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุก เด็กหรือเยาวชนพ้นระยะเวลาการฝึกและอบรมตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลด้วยดีและศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนได้ออกใบบริสุทธิ์ให้เด็กหรือเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งรอกการลงโทษ หรือรอกการกำหนดโทษโดยกำหนดเงื่อนไขการคุมความประพฤติ หรือภายหลังปล่อยตัว แต่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้กำหนดเงื่อนไขการคุมความประพฤติต่อและสามารถพ้นการคุมความประพฤติด้วยดีตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด เป็นต้น (http://www.nhrc.or.th/2012/wb/th/news_detail.php?nid=1839&parent_id=1&type=highlight : online)

การขอย้ายที่อยู่และเปลี่ยนผู้อุปการะ

ผู้ถูกคุมประพฤตินายใดต้องการย้ายที่อยู่หรือเปลี่ยนผู้รับอุปการะให้ติดต่อกับพนักงานคุมประพฤติของสำนักงานคุมประพฤติที่ท่านมีภูมิลำเนาอยู่ โดยดำเนินการดังนี้

1. แจ้งเหตุผลหรือความจำเป็นในการขอย้ายที่อยู่หรือเปลี่ยนแปลงผู้อุปการะ
2. นำสำเนาทะเบียนบ้าน หรือสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้รับอุปการะรายใหม่ ที่ท่านประสงค์จะไปพักอาศัยอยู่ด้วย มอบให้พนักงานคุมประพฤติ
3. เขียนแผนที่ทางไปบ้านผู้อุปการะรายใหม่ มอบให้กับพนักงานคุมประพฤติเมื่อแจ้งกับ พนักงานคุมประพฤติแล้ว ให้รอผลการอนุมัติจากเรือนจำหรือกรมราชทัณฑ์ หากได้รับแจ้งแล้ว ให้เดิน ทางไปได้ และต้องรายงานตัวกับพนักงานคุมประพฤติ ของเรือนจำหรือทัณฑสถานแห่งใหม่ เดือนละครั้งจนกว่าจะพ้นโทษ (<http://www.angelfire.com/ri/bkprison/kopatibat3.htm> : online)

การเกณฑ์ทหาร

หากมีหมายเรียกให้ผู้ถูกคุมประพฤติไปเข้ารับการตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองเกิน ให้ผู้ถูกคุมประพฤตินำหลักฐานการปล่อยตัวที่ได้รับจากเรือนจำ หรือทัณฑสถานไปแสดงต่อสัสดีอำเภอของท้องที่และแจ้งว่ายังอยู่ในระหว่างการคุมประพฤติ ยังไม่พ้นโทษตามกฎหมายต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของกรมราชทัณฑ์ ขอผ่อนผันการเข้ารับการตรวจเลือกไปปีถัดไป จนกว่าจะพ้นจาก การคุมประพฤติ (<http://www.angelfire.com/ri/bkprison/kopatibat3.htm> : online)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง การสร้างความมั่นใจในตนเอง และคุณธรรมของยุวอาสาสมัคร วัตถุประสงค์

1. เพื่อเรียนรู้เทคนิคและวิธีการสร้างความมั่นใจ และการคิดบวก
2. เข้าใจบทบาทภารกิจของยุวอาสาสมัครคุณประพจน์ ที่ต้องมีคุณธรรม

เทคนิคการฝึกอบรมด้วยหลักการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ โคลบ (Kolb) 4 ขั้นตอน
วิธีดำเนินการกิจกรรม

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียน (Concrete Experience)

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเริ่มกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการเล่นเกมน 9 ช่อง มีวัตถุประสงค์

คือ

เพื่อทำความรู้จักเพื่อนในมุมต่าง ๆ ได้พูดคุย ได้ทำความรู้จักกับคนที่คุ้นเคยกันน้อย
เพื่อสร้างกลุ่มสัมพันธ์ เกิดบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้
เพื่อความรู้สึกสนุกสนานและรู้สึกตัวเองไม่แปลกแยก

วิธีดำเนินการ

1. ให้ยุวอาสาสมัครกระดาษเป็น 9 ช่องและให้เขียนหมายเลข 1 - 9 กำกับไว้ที่แต่ละ

ช่อง

2. ให้โจทย์ในการทำกิจกรรม ให้ออกไปหาเพื่อนที่มีอะไรเหมือนกัน สอบถามชื่อ
วันเกิด ความชอบ สถานภาพ อนาคต อุดมการณ์ ของเพื่อนอย่างน้อยข้อละ 3 คน

3. วิทยากรให้โจทย์คนละข้อ โดยให้เวลากับยุวอาสาสมัครในการค้นหาเพื่อนข้อละ 2

นาที

4. เมื่อหมดเวลาให้ยุวอาสาสมัครกลับเข้าประจำที่นั่ง และสุมยุวอาสาสมัครออกมาหน้าที่
1 คน จากนั้นทำการเรียกเพื่อน ๆ ที่อยู่ในคำตอบของคำถามแต่ละข้อ

5. ยุวอาสาสมัครได้สลับกันออกมาบอกเล่าข้อมูลของตัวเองและเพื่อน เพื่อเรียนรู้ว่า
จริง ๆ แล้วคนเรามีอะไรที่คล้ายกัน โดยที่เราไม่เคยรู้และไม่เคยคิดมาก่อน

ตัวอย่างคำถาม 9 ข้อ

ส่วนสูงเท่ากัน	น้ำหนักเท่ากัน	หน้าตาคล้ายกัน
หัวใจเท่ากัน (เทียบขนาดกำปั้น)	เกิดวันเดียวกัน (จันทร์ – อาทิตย์)	อุดมการณ์เหมือนกัน/ ความชอบเหมือนกัน
หัวอกเดียวกัน (มีแฟน / ออหัก / สมหวัง)	เกิดเดือนเดียวกัน / เกิด ปีเดียวกัน	เกรดเฉลี่ยเท่ากัน / วาง อนาคตไว้เหมือนกัน

ซึ่งบรรยากาศสนุกสนาน ผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ความร่วมมือกระตือรือร้นขนขวายทำตามกฎกติกาที่ได้ชี้แจงไป เพื่อให้ทันกับเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งแต่ละคนได้เรียนรู้ถึงวิธีการถามและบุคลิกอุปนิสัยของเพื่อนแต่ละคน แต่ส่วนใหญ่ก็ให้ความร่วมมือด้วยดี ไม่เครียด เจ็บข้อมเกินไป

สรุปเนื้อหาในขั้นที่ 1

2. ขั้นสังเกตปฏิบัติการตอบสนองจากผู้เรียน (Reflective Observation)

แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็น 3 กลุ่ม คือ สีส้ม สีเขียว สีชมพู กลุ่มละ 10 คน แต่ละกลุ่มสรุปเรื่องราวที่ได้ดูไปแล้ว และออกมานำเสนอแนวคิดต่าง ๆ จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในขั้นตอนแรก ซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็นหรือการให้ข้อมูลสะท้อนสิ่งที่ได้จากการสังเกต (reflection of observation) คือองค์ความรู้เรื่องความมั่นใจในตนเอง การมีคุณธรรม ของยุวอาสาสมัครที่พึงมี

สรุปเนื้อหาในขั้นที่ 2

3. ขั้นนิเทศนามธรรม (Abstract Conceptualization)

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมแต่ละกลุ่ม กำหนดกรอบแนวคิดให้กับสิ่งที่ป็นนามธรรม และสรุปผล (abstract conceptualization) รวบรวมประสบการณ์ที่ได้จากการเห็น การสังเกตในขั้นตอนที่สองมาประมวลสร้างเป็นแนวคิดต่าง ๆ เป็นทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์ของตนเองเกี่ยวกับการสร้างความมั่นใจในตนเอง และคุณธรรมของยุวอาสาสมัคร

สรุปเนื้อหาสนับสนุนความคิดเห็น จัดลำดับความสำคัญในขั้นที่ 3

4. ขั้นทดลอง (Active Experimentation)

แจกใบงาน

นำผลสรุปของสิ่งที่เรียนรู้ไปทดลองใช้กับสถานการณ์ใหม่ที่แตกต่างออกไป (active experimentation) คือการนำข้อสรุปที่เป็นทฤษฎีปฏิบัติในขั้นตอนที่ 3 ไปใช้ในจำลองสถานการณ์ (Simulation) ทดลองใช้องค์ความรู้ประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนรู้มา โดยแต่ละกลุ่มแสดงการมีความมั่นใจ การมีคุณธรรม ตามโจทย์ที่ได้รับ คือ 1. คนพิการทางกาย ด้อยโอกาส แต่หัวใจไม่พิการ สามารถหยัดยืนสู้อยู่ได้อย่างไม่ย่ำหระต่ออุปสรรคจนสำเร็จและเป็นตัวอย่างของคนร่างกายปกติ แต่หัวใจท้อแท้ เช่น นิค วูจิชิค, นางสาวทิพภาวรรณ พลล่องช้าง (แนน) นิสิตวิทยาลัยนวัตกรรมสื่อสารสังคม มศว 2. ด.ต.วรพงษ์ บุญทวี, ส.ต.ต. จักรพงษ์ พิบูลย์ ได้ช่วยเหลือ ชราอายุประมาณ 80 ปี และกำลังจะเดินทางกลับบ้านแต่เดินขึ้น-ลงสะพานไม้ไผ่ ดำรวจทั้ง 2 นายจึงอาสาแบกชายชราขึ้นหลังลงจากสะพานไปส่งบ้าน 3. น.ส.ธิตติมา พลเมืองดี ซึ่งท้องใกล้คลอด อายุครรภ์ 9 เดือน ช่วยจับโอรส จนได้รับรางวัล

สรุปเนื้อหาสนับสนุนความคิดเห็น ในขั้นที่ 4

สื่อการสอน 1. VCD 2. Power point 3. คู่มือ 4. ใบงาน กระดาษฟลิปชาร์ต

การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงพฤติกรรม ความสนใจและการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม
2. การจำลองสถานการณ์ (Simulation)
3. ข้อมูลการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

เวลาที่ใช้ 2 ชั่วโมง

(<https://www.google.co.th/search?q=คุณธรรมอาสาสมัคร-ความมั่นใจ>)

สาระัตถะวิชาการ

การสร้างเชื่อมั่นตนเอง

ความเชื่อมั่นเกิดจากภายในเกิดจากจิตใจ พุทธปรัชญากล่าวว่า ใจเป็นใหญ่ ใจเป็นประธานความเชื่อมั่นเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ทุกคนต้องการในชีวิตประจำวันและมีประโยชน์อย่างยิ่งเมื่อต้องเผชิญหน้ากับปัญหาใหญ่หรือการตัดสินใจครั้งสำคัญในชีวิต เป็นเรื่องปรกติที่คนทั่วไปไม่สามารถรักษาความเชื่อมั่นให้อยู่ในระดับสูงตลอดเวลาได้มนุษย์สามารถเรียนรู้ฝึกฝนกลยุทธ์ช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นเพื่อเรียกคืนความเชื่อมั่นที่หายไปกลับคืนมาและเพิ่มความเชื่อมั่นในเวลาที่คุณต้องการ คือ

กลยุทธ์เพิ่มความเชื่อมั่นในตัวเอง 6 ประเด็น ดังต่อไปนี้ 1. คิดถึงการประสบความสำเร็จของคุณที่ผ่านมา 2. คิดถึงจุดแข็งที่คุณมี 3. คิดถึงสิ่งที่ต้องการและสิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับตัวคุณเอง 4. เรียนรู้สิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้คุณประสบความสำเร็จ 5. รักษาระดับความเชื่อมั่น 6. เพิ่ม

พลังความเชื่อมั่นจากการชื่นชมทุกความสำเร็จ (<http://www.succeedlifestyle.com/6-strategies-improve-self-confident/> : online)

สาเหตุของการขาดความมั่นใจในตัวเอง

ลักษณะและประวัติชีวิตของคนที่ขาดความมั่นใจในตัวเองวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. **มักเป็นคนที่ถูกช่วยเหลือหรือโอ้อุ้มมากเกินไปตั้งแต่วัยเด็ก** เช่น พ่อแม่รักมาก ถนอมมาก ช่วยเหลือแนะนำทุก ๆ อย่าง ทั้งการกินนอน เด็กจะขาดประสบการณ์ชีวิต ขาดการลองผิดลองถูก และจะมีความกลัวการเผชิญชีวิต เมื่อเกิดปัญหาที่ไม่รู้หรือไม่รู้จะสู้อย่างไร
2. **มีประสบการณ์ในชีวิตไม่ดี** เช่น ถูกเลี้ยงดูมาด้วยความทารุณโหดร้ายหรือพบกับสิ่งที่ไม่ดีของชีวิตอื่น ๆ ทำให้กลัวการดำเนินชีวิต บางคนเคยอกหัก สอบตก หรือถูกด่าว่าทำให้เกิดความฝังใจ และฝังประสบการณ์ที่ดีนี้ไว้ในระดับจิตใต้สำนึก ทำให้กลัวว่าจะต้องพบกับสิ่งที่ไม่ดีอีก
3. **มีสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันที่ไม่ดี** เช่น ต้องมีชีวิตอยู่ท่ามกลางการแข่งขันสูง ตึงเครียด หรือถูกจับผิด ถูกตำหนิอยู่บ่อย ๆ ทำให้ชีวิตกระด้าง มองชีวิตในแง่ที่ไม่ดีทั้งของตนเองและผู้อื่น คนเก่งก็ระวังคนเก่งด้วยกัน จะแข่งขันกันเองสูงทุกรูปแบบ ทำให้รู้สึกขาดความเชื่อมั่นตัวเองได้ง่าย
4. **เป็นคนระแวง มองคนอื่นไม่ค่อยดี และคิดว่าคนอื่นมองตัวเองไม่ดีด้วย** จึงคอยวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้อื่นและตัวเองตลอดเวลาในแง่ไม่ดี โอกาสจะมองโลกในแง่ดีจะเป็นไปได้น้อย พบได้มากในพวกมีปมด้อยหรือพวกที่คิดว่าตัวเองด้อย ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม
5. **ตั้งมาตรฐานตัวเองไว้สูงมากและทำตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ไม่ได้** จึงไม่พอใจตัวเองและไม่เป็นสุข หมดความเชื่อมั่นตัวเอง
6. **ชอบดูถูกตัวเอง มีนิสัยชอบจับผิดตัวเองตลอดเวลา** จึงตระหนักในความต่ำต้อยของตัวเองมากกว่าคนทั่ว ๆ ไป เวลาใครพูดกระทบถึงความบกพร่องของตัวเองก็สะท้อนใจง่าย หรือ เวลาใช้ชีวิตตามปกติก็มักมองคนอื่นเหนือกว่าตัวเองตลอดเวลา จึงทำให้ไม่มั่นใจตัวเอง
7. **พวกอวดเก่งหรือหลงตัวเอง** พวกนี้มักสร้างปมปลอมว่าตัวเองเก่งกว่าคนอื่นชอบอวดเก่ง บางคนก้าวร้าว หลงตัวเอง พฤติกรรมเช่นนี้วิเคราะห์ได้ว่ามาจากความรู้สึกด้อย ไม่มั่นใจตัวเอง จึงสร้างพฤติกรรมภายนอกให้แลดูก้าวร้าวแสร้งเหนือคนอื่น เพื่อกลบเกลื่อนความกลัวความรู้สึกด้อย
8. **ขาดความรู้จักตัวเองทั้งจุดดีและจุดด้อย** จึงขาดความสมดุลของตนเองในแง่ความเป็นจริง มักจะกังวลกับจุดด้อยของตนเอง ทำให้เพ่งพินิจจุดด้อยอยู่บ่อย ๆ จนทำให้ขาดความสุข
9. **ขาดตัวอย่างของคนที่มีใจตัวเองอย่างเหมาะสมในชีวิตจริง** เขาอาจจะไม่เคยพบหรือพบแต่พวกที่ก้าวร้าวแสดงอำนาจแลดูประหนึ่งว่ามีความมั่นใจตัวเอง แต่ความจริงไม่ใช่ เขาจึงขาดการเลียนแบบอย่างหรือเอาอย่างที่เหมาะสม

10. ขาดแรงบันดาลใจที่จะเชื่อมั่นตัวเอง เพราะไม่ชินต่อความคิดสร้างสรรค์ จึงทำให้มีชีวิตอยู่อย่างขาดความเชื่อมั่นตัวเอง

วิธีเพิ่มความมั่นใจให้ตนเอง 12 วิธี คือ

1. อย่าเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่น วิธีแก้คือ ต้องทำใจยอมรับตัวตนของตนเอง ที่ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ เช่น สีมิว รูปร่าง ฯลฯ ทุกคนเกิด มาย่อมแตกต่างกัน ดังนั้น จงรักตนเอง ภูมิใจในสิ่งที่เราเป็นดีที่สุด **2. จงเปรียบกับคนที่ด้อยกว่า** สำหรับคนที่กำลังท้อแท้ คิดว่าตนเองแย่ที่สุดแล้ว ให้หันมามองผู้ที่ลำบากกว่าหรือจะลงเป็นอาสาสมัคร ไปเยี่ยมผู้ยากไร้ขาดโอกาสดูบ้างก็ได้ นอกจากจะสร้างกำลังใจให้ตนเองต่อสู้กับความยากลำบากแล้ว ยังได้บุญกุศลด้วย **3. ไม่ได้เป็นคนเดียวในโลก** ไม่ควรคิดว่าไม่มีใครเข้าใจปัญหาของเรา หรือไม่มีใครสนใจ อันที่จริงหากมองไปรอบด้าน ก็จะเห็นว่าหลายคนยินดีที่จะช่วยเหลือ แน่แน่นอนว่าหากตกที่นั่งลำบาก และไม่ได้เห็นอกเห็นใจกว่าแรงนัก เชื่อว่ามีคนเต็มใจช่วย **4. พูดคุยกับเพื่อน** เมื่อไรที่มีปัญหาหนักใจ อย่าลืมนั่งที่จะปรึกษาเพื่อนสนิท หรือว่าหากเกิดขัดใจกันขึ้นมา อย่าลืมนั่งที่จะเปิดอกพูดคุยกัน อย่าปล่อยทิ้งไว้ให้เป็นปัญหาคาใจ **5. ปรึกษานักบำบัด** หากพบว่าตนพยายามแก้ไขวิธีคิดแล้ว แต่ไม่สำเร็จสักที ให้นัดเวลาพูดคุยกับนักบำบัด หรือจิตแพทย์ก็ได้ ไม่ต้องกลัวหรืออายว่าคนอื่นจะหาว่าบ้า **6. ให้รางวัลตนเอง** หลังจากที่ผ่านมางานยาก ๆ หรืออุปสรรคหนัก ๆ เช่น ไปท่องเที่ยวพักผ่อน นัดสังสรรค์กับเพื่อนรู้ใจ **7. เก็บความภูมิใจลงในบันทึก** ให้จดบันทึกข้อดี ลักษณะเด่น ความสามารถพิเศษ หรือความสำเร็จที่ตนเอง ภาคภูมิใจลงบนไดอารี่หรือสมุดจด อาจทำเครื่องหมายเน้นผลงานที่ทำสำเร็จ เพราะเมื่อไรที่หยิบมาอ่านจะได้ชื่นใจ เกิดความภูมิใจในความสามารถของตนเอง หรือใช้วิธีประเมินตนเองอย่างยุติธรรม เพื่อเพิ่มความมั่นใจให้ตนเอง **8. เสริมจุดเด่นลดจุดด้อย** อย่าลืมนั่งที่จะเรียนหรือทำกิจกรรมที่ตนเองชอบ ไม่แน่อาจจะมีพรสวรรค์บางอย่าง ซ่อนอยู่แบบไม่รู้ตัวมาก่อนก็ได้ **9. พยายามทำกิจกรรมที่ตนชื่นชอบ** ไม่ต้องกังวลว่าต้องไปตามลำพังตราบใด ที่ยังชอบและมีความสุขกับกิจกรรมนั้น ๆ เช่น ไปเรียนวาดรูป เรียนภาษาต่างประเทศ ฯลฯ นอกจากจะทำให้จิตใจแจ่มใส จะได้รู้จักเพื่อนใหม่มากขึ้น **10. อย่าโทษตัวเองไปเสียทุกเรื่อง** ปรับวิธีคิดให้มีเหตุและผลมากขึ้นกว่าเดิม **11. เผชิญหน้ากับการว่ากล่าว** เป็นเรื่องธรรมดาที่ทุกคนต้องพบเจอ แต่สำหรับคนที่ขาดความมั่นใจ จะเกิดอาการสะเทือนใจมากกว่าคนอื่น เพื่อจะลบความ รู้สึกนี้ ก่อนอื่นต้องพิจารณาวัตถุประสงค์ของการว่ากล่าว เช่น ดีเพื่อก่อ หรืออคติ หากเข้าข่ายประเด็นหลัง อย่าเก็บมาใส่ใจ เพราะจะยิ่งบั่นทอนความมั่นใจให้ลดน้อยลงไปอีก แต่หากเป็นเหตุผลแรก ให้ยิ้มสู้ รับฟังและกล่าวขอบคุณ นำคำตินั้นมาปรับปรุงพัฒนาตนเอง **12. ดูแลสุขภาพตนเอง** ออกกำลังกายสม่ำเสมอ กินอาหารที่มีประโยชน์ รักษาความสะอาด นอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ ทำให้บุคลิกภาพดูดีขึ้นและทำให้จิตใจแจ่มใสอีก ไม่ให้จิตใจจดจ่อหมกมุ่นอยู่กับข้อด้อยของตนเองมากเกินไป (12 วิธีเพิ่มความมั่นใจในตนเอง: HealthToday : <http://www.dhammajak.net/board/viewtopic.php?4985> : online)

จิตวิทยาการเสริมสร้างพลังแห่งความเชื่อมั่น

ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self Confidence) (นพคุณ สุขสถาน. 2545 : 21- 26) คือ บุคลิกภาพ (Personality) หมายถึง พฤติกรรม (Behavior) การแสดงออกด้วยกริยา ท่าทางทาง ร่างกาย อารมณ์และความรู้สึกนึกคิด ซึ่งบ่งบอกถึงความเชื่อมั่นมากน้อยเพียงใดของบุคคลนั้น ซึ่ง เกิดจากการมองเห็นคุณค่าในตนเองหรือความสำคัญในความเป็นมนุษย์ (Self-Esteem)

ความเข้าใจในเบื้องต้นของความเชื่อมั่นในตนเอง

1. ความเชื่อมั่นเป็นลักษณะหนึ่งของบุคลิกภาพ
2. ทุกคนมีความเชื่อมั่นในตนเอง
3. ผู้มีบุคลิกภาพดีจะเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นตัวเองในระดับเหมาะสม

ถ้าบุคคลมีความเชื่อมั่นในตัวเองต่ำเกินไป ควรปรับปรุงภาพลักษณ์ของตนเองได้ด้วยการ เสริมพลังความคิดทางบวก (Positive Thinking) จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น ด้วยการเปลี่ยนแปลงข้อมูลในจิตใต้สำนึกโดยใช้พลังคำพูด (Power of wording) และการพัฒนา บุคลิกภาพ (Personality Development) ดังนี้

การใช้พลังคำพูด (Power of wording) ประกอบด้วย 1. การใช้คำพูดด้านบวกให้กับ ตัวเอง (Auto-suggestion) 2.การฟังคำพูดด้านบวกจากคนรอบข้าง (Outer Suggestion)

การพัฒนาบุคลิกภาพ (Personality Development) ประกอบด้วย 1. การปรับปรุงทาง กาย 2. การปรับปรุงการแต่งกาย 3. ปรับปรุงรสนิยมในการเลือกใช้ของ 4. ปรับปรุงกริยาท่าทาง 5. การปรับปรุงการพูดการสนทนา 6. การปรับปรุงด้านอารมณ์และอุปนิสัย 7. การพัฒนาทางด้าน สติปัญญา 8. ฝึกจัดการตนเอง 9. เข้ารับการฝึกอบรม 10. ทำตนให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถดี

คิดบวกเพื่อการเปลี่ยนแปลงชีวิตสู่ความสำเร็จ

ความคิดบวกเปรียบเสมือนเข็มทิศ (อลิสซา โรเบิร์ตส์. 2555) ที่สามารถนำทางชีวิตให้ไปสู่ ความสำเร็จหรือล้มเหลวได้ ความคิดจะกำหนดสิ่งที่เป็นและสิ่งที่กระทำ หากมีความคิดแง่บวก เกี่ยวกับตนเองและเชื่อมั่นในความสำเร็จ ย่อมนำพาชีวิตไปสู่ความสำเร็จได้ แต่หากมีความคิดแง่ลบ เกี่ยวกับตนเองและเชื่อมั่นในความล้มเหลว ก็ย่อมนำพาชีวิตไปสู่ความล้มเหลวเช่นเดียวกัน

บนเส้นทางของความสำเร็จนั้น ไม่มีอะไรที่จะสามารถหยุดยั้งคนที่คิดบวกได้ ไม่ว่าจะเป็น อุปสรรคปัญหาใด ๆ ก็ไม่สามารถทำให้สูญเสียความเชื่อมั่นในตนเองได้ ความคิดบวกคือจุดแข็ง ที่ ทำให้แตกต่างจากคนอื่น การเรียนรู้วิธีคิดบวกจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิตได้ ดังนี้

1. ตัวเองเป็นสิ่งที่ตัวเองคิดว่าตัวเองเป็น
2. พื้นฐานครอบครัวและชีวิตที่ยากลำบาก ถือเป็นข้อได้เปรียบ
3. ตั้งเป้าหมายในชีวิตให้ยิ่งใหญ่เอาไว้ก่อน
4. อย่ารับฟังความคิดของคนที่ไม่เชื่อ ในความสำเร็จ และไม่เชื่อในตัวเอง
5. มองคนที่ประสบความสำเร็จ และคิดในมุมใหม่
6. ความ ล้มเหลวในอดีตไม่ใช่เรื่องสำคัญ
7. ทำสิ่งที่อยากทำ โดนไม่ต้องกลัวถูกวิจารณ์
8. ยิ่งเริ่มต้นยาก เท่าไร ก็ยิ่งล้มเลิกได้ยากเท่านั้น
9. การทำงานคือความสุขอย่างหนึ่ง
10. อุปสรรคในการทำงาน ไม่ใช่อุปสรรคของความสำเร็จ
11. ไม่จำเป็นว่าทุกวันต้องเป็นวันที่ดีที่สุด
12. คิดเรื่องใหญ่ ๆ ไม่คิด

เรื่องเล็ก ๆ 14. มองคำวิพากษ์วิจารณ์ของคนอื่นในแง่บวก 15. คนที่ทำได้เหนือกว่าคุณ ไม่ใช่คู่แข่ง แต่เป็นแรงบันดาลใจ 16. หากพยายามเต็มที่ที่สุดแล้ว ผลงานนั้นก็ถือว่าน่าพอใจ 17. อย่าปฏิเสธคำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อตัวคุณ 18. ทำแล้วไม่สำเร็จ ดีกว่าไม่ทำแล้วไม่สำเร็จ 19. ให้กำลังใจตนเอง แล้วลุกขึ้นยืนใหม่ 20. อย่าใส่ใจการกระทำของคนอื่นมากกว่าการกระทำของตนเอง 21. ใช้ชีวิตอย่างมีความสุขดีกว่า 22. มันไม่สำคัญว่าคุณได้รับอะไร แต่สำคัญว่าคุณได้ทำอะไร 23. ความผิดหวังจะทำให้คุณกล้าแกร่ง 24. เตรียมตัวและเตรียมใจให้พร้อมกับสิ่งที่จะต้องพบเจอในชีวิต 25. คิดบวกแล้วคุณจะไม่มีความสูญเสียความหวัง

ดังนั้น ผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองสูง (มาลินี จุฑาปะมา. 2553 : 14) จึงมีความเชื่อมั่นในตนเองมีความคาดหวังเป็นจริงและเป็นไปได้ในความสำเร็จที่จะได้รับ มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง ซื่อสัตย์ ภูมิใจในความสำเร็จของงานมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความมุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหา ฟังพาดตนเองได้ ไม่จำเป็นต้องรอพึ่งคนอื่น ส่งผลให้เป็นคนที่คนอื่นรักและรักคนอื่น

ผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงจะมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ คือ มองโลกในแง่ดีเสมอ มองวิกฤติให้เป็นโอกาส, ประเมินตนเองว่ามีค่าอยู่เสมอ, เชื่อมั่นความสามารถของตนเอง, มองว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและสามารถเปลี่ยนแปลงชีวิตได้ตามความต้องการ, ไม่เปรียบเทียบตนกับผู้อื่น, โกรธยาก แค้นยาก ให้อภัยง่าย, มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ รู้จักแบ่งปัน

คุณธรรม (virtue) หมายถึง สภาพของคุณงามความดีภายในบุคคลทำให้เกิดความชื่นชมยินดี, ข้อประพฤติปฏิบัติอันเป็นประโยชน์ และมีความถูกต้องดีงาม, หรือคุณภาพแห่งอุปนิสัยอันแสดง ออกให้เห็นโดยการกระทำ (สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. 2542 : 4-6) ซึ่งสภาวะที่เป็นประโยชน์หรือมีคุณ และเป็นหลักการที่จำเป็นและเอื้อเพื่อสำหรับการเป็นยุวอาสาสมัคร และสำคัญสำหรับเสริมสร้างเยาวชนให้มีความมั่นใจในการทำหน้าที่ตามบทบาทภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ทั้งป้องกันไม่ซื่อสัตย์ทุจริตต่อภารกิจด้วย หรือเห็นแก่ตัว ไม่สนใจสังคมส่วนรวม คุณธรรมจึงเป็นสิ่งที่เปี่ยมนามธรรมหล่อหลอมจิตใจไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของอกุศลจิตที่จรรมา คุณธรรมจะทำให้เกิดจริยธรรมคือสิ่งที่เป็รบุพธรรมเมื่อต้องประพฤติปฏิบัติหน้าที่ ประกอบด้วยหลักธรรมคือ

พรหมวิหาร 4 หลักธรรมเครื่องดำเนินชีวิตอย่างประเสริฐ ได้แก่

1. เมตตา ปรารถนาให้ผู้อื่นผาสุก สำเร็จประโยชน์ ได้รับสิ่งที่ดีๆ
2. กรุณา ปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นจากทุกข์ยากลำบากอึดอัดขัดข้อง
3. มุทิตา ยินดีที่เขาได้ดีหรือเมื่อเกิดสิ่งที่ดีกับเขา
4. อุเบกขา ปล่อยจิตว่าง กลาง วางเฉยเมื่อเขาต้องรับเคราะห์กรรม ที่เกินกำลังจะช่วยให้

สังคหวัตถุ 4

หมายถึง หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น ผูกไมตรี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน มีอยู่ 4 ประการ ได้แก่

1. **ทาน** คือ การให้ การเสียสละ หรือการเอื้อเฟื้อแบ่งปันของ ๑ ตนเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว ไม่เป็นคนเห็นแก่ได้ฝ่ายเดียว คุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้ไม่เป็นคนละโมภ ไม่เห็นแก่ตัวเราควรคำนึงอยู่เสมอว่า ทรัพย์สินของที่เราหามาได้ มิใช่สิ่งจีรังยั่งยืน เมื่อเราสิ้นชีวิตไปแล้วก็ไม่สามารถจะนำติดตัวเอาไปได้

2. **ปิยวาจา** คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์เหมาะสำหรับกาลเทศะ พระพุทธเจ้าทรงให้ความสำคัญกับการพูดเป็นอย่างมาก เพราะการพูดเป็นบันไดขั้นแรกที่จะสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้น วิธีการที่จะพูดให้เป็นปิยวาจานั้น จะต้องพูดโดยยึดถือหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้คือ เว้นจากการพูดเท็จ เว้นจากการพูดส่อเสียด เว้นจากการพูดคำหยาบ เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ

3. **อิตถจริยา** คือ การสงเคราะห์ทุกชนิดหรือการประพฤตินในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น

4. **สมานัตตา** คือ การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพฤติเสมอต้นเสมอปลาย คุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้เราเป็นคนมีจิตใจหนักแน่นไม่โลเล รวมทั้งยังเป็นการสร้างความนิยม และไว้วางใจให้แก่ผู้อื่นอีกด้วย

สามัคคีธรรม

หมายถึง การร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม การประพฤติตนเป็นผู้มีสามัคคีธรรม ปฏิบัติได้ ดังนี้

1. ร่วมกันคิด ช่วยกันวางแผน และร่วมกันทำงานด้วยความเต็มใจ
2. ร่วมกันรับผิดชอบ ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
3. ร่วมกันติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
4. ร่วมกันปรับปรุง มีการแก้ไข พัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ
5. ร่วมกันทำงาน โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก

หลักธรรมทั้ง 5 ประการข้างต้น เป็นหลักธรรมสำหรับการเสริมสร้างความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่นให้เกิดขึ้นในสังคมอันจะนำมาซึ่งความสุข ความสันติความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าทั้งทั้งหลายทั้งปวง สังคมที่เราอยู่ในปัจจุบันนี้คงจะมีความสุขและน่าอยู่มากกว่านี้ยิ่งนัก

หลักธรรมที่กล่าวมาทั้งหมด มีความสำคัญต่อการทำหน้าที่ปฏิบัติภารกิจของเยาวชนผู้ที่รับอาสาเป็นยุวอาสาสมัคร ที่ต้องเสียสละอย่างยิ่งยวด ไม่เงินเดือนหรือค่าตอบแทนใด ๆ เป็นตัวล่อหรือเครื่องผูกมัดตรึงจิตใจ หากจิตใจไม่หนักแน่นหรือมีความเสียสละเพื่อส่วนรวมเป็นทุนแล้ว ย่อมท้อแท้หลงทางหรือทิ้งภารกิจได้ง่าย ๆ เพราะในการปฏิบัติภารกิจทุกครั้งย่อมเต็มไปด้วยอุปสรรคขวากหนามเป็นบททดสอบความมั่นคงและความหนักแน่นเสมอคุณธรรมเหล่านี้จึงมีอุปการะคุณคอยประดับประดาจิตใจให้เข้มแข็งเบิกบาน ให้เกิดความสุขแท้ ๆ สุขที่บริสุทธิ์ไม่มีอคติใด ๆ มาเจือปนทำให้ไม่พ่ายแพ้ต่อบาปอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นหรือจรรมากระทบ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง กระบวนการ - ทักษะการให้คำปรึกษาที่สำคัญ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเรียนรู้เทคนิคและวิธีการให้คำปรึกษา การโน้มน้าวใจการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า

2. เพื่อสร้างโอกาสให้กับกลุ่มเด็กและเยาวชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาในเบื้องต้น ทั้งพัฒนาศักยภาพของเยาวชนเอง เพราะเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

3. การสร้างความมั่นใจในการทำงาน การใช้วิทยาศาสตร์วาทศิลป์ ฝึกฝนไหวพริบปฏิภาณ ในการแก้ไขปัญหา การมองโลกในแง่ดี การคิดบวก คิดเป็น วิสัยทัศน์ในการทำงาน

เทคนิคการฝึกอบรมด้วยหลักการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ โคลบ (Kolb) 4 ขั้นตอน

วิธีดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียน (Concrete Experience)

แนะนำกิจกรรมการเรียนรู้ (5 นาที)

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมชม VCD เป็นกรณีศึกษา (case study) เกี่ยวกับกระบวนการให้คำปรึกษาที่สำคัญ ของผู้ที่มีปัญหาต้องการหาทางออก

สรุปเนื้อหาในขั้นที่ 1

2. ขั้นสังเกตปฏิกิริยาตอบสนองจากผู้เรียน (Reflective Observation)

แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็น 3 กลุ่ม คือ สีส้ม สีเขียว สีชมพู กลุ่มละ 10 คน แต่ละกลุ่มสรุปเรื่องราวที่ได้ดูไปแล้ว และออกมานำเสนอแนวคิดต่าง ๆ จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในขั้นตอนแรก ซึ่งเป็นการแสดงความเห็นหรือการให้ข้อมูลสะท้อนสิ่งที่ได้จากการสังเกต (reflection of observation) ไขว่บทบาทสมมติ (Role Play) เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาที่สำคัญ (กลุ่มละ 15 นาที)

สรุปเนื้อหาในขั้นที่ 2

3. ขั้นนิเทศเชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization)

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมแต่ละกลุ่ม กำหนดกรอบแนวคิดให้กับสิ่งที่ป็นนามธรรม และสรุปผล (abstract conceptualization) รวบรวมประสบการณ์ที่ได้จากการเห็น การสังเกตในขั้นตอนที่สองมาประมวลสร้างเป็นแนวคิดต่าง ๆ เป็นทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์ของตนเองเกี่ยวกับอาสาศาสตร์ จิตอาสาและจิตสาธารณะ ความจำเป็น / บทบาทภารกิจในปัจจุบัน

สรุปเนื้อหาสนับสนุนความคิดเห็น จัดลำดับความสำคัญในขั้นที่ 3

4. ขั้นทดลอง (Active Experimentation)

แจกใบงาน

นำผลสรุปของสิ่งที่เรียนรู้ไปทดลองใช้กับสถานการณ์ใหม่ที่แตกต่างออกไป (active experimentation) คือการนำข้อสรุปที่เป็นทฤษฎีปฏิบัติในขั้นตอนที่ 3 ไปใช้ในจำลองสถานการณ์ขึ้นมา (Simulation) แล้วทดลองใช้องค์ความรู้การให้คำปรึกษา โดยผู้เข้าร่วมฝึกอบรมส่งตัวแทน

กลุ่มละ 2 คน ออกมานำเสนอ คือ กลุ่มสีเขียว เรื่องพ่อแม่ทะเลาะกัน (ทักษะการในการฟัง) กลุ่มสีส้ม เรื่องเพื่อนสอบตก (ทักษะการให้ข้อมูล) กลุ่มสีชมพู เรื่องอกหักรักผิด (ทักษะการให้กำลังใจ) (กลุ่มละ 20 นาที)

- สรุปเนื้อหาสนับสนุนความคิดเห็น ในขั้นที่ 4

สื่อการสอน 1. VCD 2. Power point 3. คู่มือ 4. ใบงาน กระดาษฟลิปชาร์ต
การวัดและการประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงพฤติกรรม ความสนใจและการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม
2. กิจกรรมการจำลองสถานการณ์ (Simulation)
3. ข้อมูลการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

เวลาที่ใช้ 2.30 ชั่วโมง

(<https://www.google.co.th/search?q=การให้คำปรึกษา>)

สาระัตถะวิชาการ

การให้คำปรึกษา

การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ขอรับคำปรึกษาในปัญหาทางด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัว และสังคมโดยผู้ให้คำปรึกษาซึ่งเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญจะให้เทคนิควิธีการ เพื่อกระตุ้นและสะท้อนให้ผู้ขอรับการปรึกษาเข้าใจตน เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นและสามารถจะตัดสินใจหรือวางแผน การแก้ปัญหาในอนาคตได้ด้วยตนเองส่วนการจัดบริการให้คำปรึกษา (Counseling Service) เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษาในการแก้ปัญหาทางด้านการศึกษา ด้านอาชีพ การวางแผนโครงการในอนาคตการกำหนดเป้าหมายของชีวิต การปรับพฤติกรรมและการปรับตัว ตลอดจนการรู้จักแบ่งเวลา และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น บริการให้คำปรึกษาจะช่วยให้ทุกคนสามารถเลือกวางแผนโครงการ

และปรับตัวได้เหมาะสมตรงกับความต้องการ บริการให้คำปรึกษาจึงถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการ จัดบริการแนะแนว (นิรันดร์ จุลทรัพย์. 2539: 304)

จุดมุ่งหมายของการให้บริการปรึกษา

มีทั้งจุดมุ่งหมายในระยะสั้นและจุดมุ่งหมายระยะยาวในอนาคตดังนี้

จุดมุ่งหมายระยะสั้น

ยอร์ช และคริสเตียนี (George and Cristiani, 1990 อ้างในวัชร ทรัพย์มี, 2533 : 6) ได้กล่าว ถึงจุดมุ่งหมายของการให้บริการปรึกษาระยะสั้นว่าครอบคลุมสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

- 1) ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
- 2) ส่งเสริมความสามารถของผู้รับบริการในการตัดสินใจและวางแผนโครงการอนาคต
- 3) ส่งเสริมการปรับปรุงสัมพันธภาพ
- 4) ส่งเสริมทักษะของผู้รับบริการในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิต

จุดมุ่งหมายระยะยาว

สำหรับจุดประสงค์ระยะยาวในอนาคตคือ ให้ผู้รับบริการสามารถพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ ช่วยให้ผู้รับบริการเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพ (the fully functioning person)

ประเภทของการให้บริการปรึกษา

การให้บริการปรึกษาแบ่งได้เป็น 4 ประเภท (วัชร ทรัพย์มี, 2533 : 7) ดังต่อไปนี้

- 1) การให้บริการปรึกษาในภาวะวิกฤต (Crisis Counseling)
- 2) การให้บริการปรึกษาเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาหรือการปรับตัว (Facilitative Counseling)
- 3) การให้บริการปรึกษาเพื่อป้องกันปัญหา (Preventive Counseling)
- 4) การให้บริการปรึกษาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ (Developmental Counseling)

สัมพันธภาพในการให้บริการปรึกษา

มีผู้ให้คำจำกัดความของ สัมพันธภาพในการให้บริการปรึกษา (rapport) (วัชร ทรัพย์มี, 2533 : 215-217) ดังนี้ คือ

แบรมเมอร์ และชอสโตรม (Lawrence Brammer and Evarett Shostrom, ค.ศ.1960) กล่าวว่า สัมพันธภาพในการให้บริการปรึกษา เป็นสภาพการณ์ของความสนใจซึ่งกันและกัน มีจุดสนใจในเรื่องเดียวกัน และมีการรักษาความลับของสิ่งที่สนทนากัน

พีเรซ (Joseph F.Rerez, ค.ศ. 1968) กล่าวว่า สัมพันธภาพในการให้บริการปรึกษาเป็นสภาพการณ์ที่อบอุ่น เป็นมิตร เต็มไปด้วยความไว้วางใจกัน และรักษาความลับของสิ่งที่สนทนากัน

สรุปได้ว่า สัมพันธภาพเป็นสิ่งที่จะต้องอยู่ตลอดกระบวนการให้บริการปรึกษา ซึ่งเต็มไปด้วยความอบอุ่น ความจริงใจ ความไว้วางใจกัน และการรักษาความลับซึ่งกันและกันระหว่างผู้ ให้บริการปรึกษา กับผู้รับบริการ สัมพันธภาพนี้จะช่วยส่งเสริมการแก้ปัญหา และพัฒนาการของ ผู้รับบริการ

องค์ประกอบที่ส่งเสริมสัมพันธภาพในการให้บริการปรึกษา

องค์ประกอบที่มีส่วนส่งเสริมสัมพันธภาพในการให้บริการปรึกษา ดังต่อไปนี้ คือ 1. ปฏิบัติตนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย 2. เปิดเผยไม่มีลัทธิลบลมคมใน 3. สื่อความหมายกับผู้รับบริการได้อย่างชัดเจน ไม่คลุมเครือ 4. มีทัศนคติที่ดีต่อผู้รับบริการ มีเมตตา ให้ความสนใจ ให้เกียรติและให้ความอบอุ่นแก่ผู้รับบริการ 5. พยายามเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับบริการ และสามารถสื่อความหมาย ความเข้าใจนี้กลับไปสู่ผู้รับบริการได้ 6. ไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งที่คุกคามความรู้สึกของผู้รับบริการ

คาร์คัพฟ์ (Robert R. Carkhuff, ค.ศ. 1969) วิจัยพบว่า สัมพันธภาพในการให้บริการปรึกษาประกอบด้วยองค์ประกอบต่อไปนี้คือ 1. การเข้าใจความรู้สึกของผู้รับบริการ 2. การให้เกียรติผู้รับบริการ 3. การพูดตรงประเด็นและแจ่มแจ้ง 4. ความจริงใจ 5. ความเปิดเผย

ยอร์ช และคริสเตียนี (Rickey L. George and Therese Stridde Cristiani, ค.ศ. 1981) ได้ศึกษาพบว่า องค์ประกอบของสัมพันธภาพในการให้บริการปรึกษาที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย 1. การคำนึงถึงอารมณ์และความรู้สึกของผู้รับบริการ เพราะในกระบวนการให้บริการปรึกษา ผู้รับบริการจะมีการสำรวจความรู้สึกและการรับรู้ของตนและในการอภิปรายถึงปัญหา อาจก่อให้เกิดอารมณ์สะท้อนใจแก่ผู้รับบริการได้ 2. ความผูกพันระหว่างผู้ให้บริการปรึกษากับผู้รับบริการ ซึ่งจะทำให้เกิดการเปิดเผย และความไว้วางใจซึ่งกันและกัน 3. การรักษาความลับ ซึ่งจะทำให้ผู้รับบริการกล้าเปิดเผยเรื่องราวต่าง ๆ เพิ่มขึ้น 4. การให้ความสนับสนุน ให้กำลังใจผู้รับบริการที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม 5. ความจริงใจและสื่อความหมายอย่างเปิดเผยระหว่างผู้ให้บริการปรึกษากับผู้รับบริการ

สรุปได้ว่า สัมพันธภาพการให้บริการปรึกษาได้รับอิทธิพล จากองค์ประกอบดังต่อไปนี้ (วัชร ทรัพย์มี, 2533 : 8) คือ

1. การมองในแง่ดีและให้เกียรติซึ่งกันและกัน (Positive Regard and Respect)
2. การเข้าใจเนื้อหาและความรู้สึกของผู้รับบริการ (Empathy)
3. ความจริงใจต่อผู้รับบริการ (Authenticity)
4. การสื่อความอย่างเด่นชัด ตรงประเด็น (Concreteness)

ในการเรียนรู้ทักษะการให้คำปรึกษา (ทิพวรรณ กิตติพร. (2536: 174). เพื่อให้เกิดความเข้าใจจนสามารถใช้ทักษะการให้คำปรึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำมาบูรณาการให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบุคลิกภาพและลีลาของผู้ให้คำปรึกษาแต่ละคน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับลักษณะของปัญหาและท่าทีของผู้มาขอรับคำปรึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้มาขอรับคำปรึกษาได้นั้น ผู้เรียนจะต้องศึกษาทักษะต่าง ๆ อย่างจริงจังเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง เฉพาะอย่างยิ่งความหมาย ความสำคัญ และหน้าที่ของทักษะแต่ละอย่างที่เกี่ยวข้องกับการอธิบายและการสอน (Didactic Approach) จากนั้นจะจัดให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์โดยตรงในการเรียนรู้แต่ละทักษะเช่น การทำแบบฝึกหัดการแสดงบทบาทสมมติสถานการณ์จำลองฯลฯ ที่เรียกว่าการ

เรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Approach) และทำการฝึกฝนการใช้ทักษะ (Skill Practice) แต่ละอย่างจนเกิดความชำนาญ ซึ่งเป็นการฝึกทักษะแบบจุลภาค (Micro skills) ที่มักจัดไว้ในวิชาการฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษา (Counseling Practicum) ในชั้นสูงยิ่งขึ้นซึ่งประกอบด้วยการฝึกปฏิบัติทักษะแบบจุลภาคอย่างจริงจัง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะนำความรู้ ความชำนาญในการใช้ทักษะแบบจุลภาคเหล่านั้นมาบูรณาการในการให้คำปรึกษาอย่างเต็มรูปแบบ (Macro-Counseling) ที่แสดงถึงความสามารถของผู้ให้คำปรึกษาอย่างแท้จริง เพื่อสร้างความพร้อมในการเป็นผู้ให้คำปรึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ทักษะในการให้บริการปรึกษา แบ่งออกเป็นหัวข้อ ดังนี้ (วัชร ทรัพย์มี. 2533. : 257 - 269)

1. ทักษะในการฟัง
2. ทักษะในการให้ข้อมูล
3. ทักษะในการให้กำลังใจ

1. ทักษะในการฟัง (Listening Skills)

ทักษะในการฟังแบ่งออกเป็น 4 ทักษะ คือ

1. ทักษะในการแสดงความสนใจต่อผู้รับบริการ
2. ทักษะในการทำให้ข้อความกระชับรัดกุม
3. ทักษะในการช่วยให้เกิดความกระจ่าง
4. ทักษะในการตรวจสอบความเข้าใจ

1.1. ทักษะในการแสดงความสนใจต่อผู้รับบริการ (Attending) หรือการแสดงความเอาใจใส่

เป็นการให้ผู้ให้บริการแสดงความสนใจต่อคำพูดและภาษาท่าทางของผู้รับบริการ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้คือ

1. เป็นการแสดงความสนใจต่อผู้รับบริการให้ปรากฏว่า ผมกำลังพูดอยู่ ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้ผู้รับบริการพูดต่อไป
2. เป็นการแสดงว่าผู้ให้บริการปรึกษาเห็นความสำคัญและให้เกียรติผู้รับบริการว่า สิ่งที่คุณพูดเป็นเรื่องสำคัญมาก ผมกำลังตั้งใจฟังคุณพูด
3. เป็นการแสดงตัวอย่างรูปแบบของพฤติกรรมที่พึงปรารถนา เป็นการแสดงให้เห็นทักษะในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นให้เห็นเป็นตัวอย่างแก่ผู้รับบริการ เพื่อนำไปใช้ในการตั้งใจฟังผู้ให้บริการปรึกษา และนำไปใช้ในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นด้วย
4. เป็นการทำให้ผู้รับบริการเพ่งความสนใจที่ผู้ให้บริการปรึกษาและแสดงความกระตือรือร้นที่จะช่วยผู้รับบริการ (วัชร ทรัพย์มี. 2533. : 258)

คาร์คัพพีและเพียร์ซ (Carkhuff & Piere, ค.ศ. 1975) ได้เสนอแนะหลักการในการปรับปรุงทักษะการแสดงความสนใจต่อผู้รับบริการ ดังต่อไปนี้ คือ

1. ผู้ให้บริการปรึกษาต้องฟังความสนใจต่อผู้รับบริการพูด ไม่ใช่สิ่งที่ผู้ให้บริการปรึกษาคิดจะพูด ผู้ให้บริการปรึกษาต้องฟังความสนใจผู้รับบริการเท่านั้น ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะโดยธรรมชาติมนุษย์มักคิดว่าตนเองเป็นบุคคลสำคัญกว่าผู้อื่น และผู้พูดมักไม่ได้พูดตรงไปตรงมา อาจมีการบิดเบือน หรือมีปัญหาทางอารมณ์เข้ามาเกี่ยวพัน ทำให้ผู้ฟังอาจจับใจความสำคัญและความรู้สึกของผู้พูดไม่ได้ครบถ้วนทุกประการถ้าไม่สนใจฟังอย่างแท้จริง

2. คำพูดและสีหน้าท่าทางตลอดจนการกระทำของผู้ให้บริการปรึกษาเป็นเครื่องสื่อความหมายว่าผู้ให้บริการปรึกษาส่งใจฟังผู้รับบริการ โดย

ก. การประสานสายตากับผู้รับบริการ โดยไม่จ้องมากเกินไปจนผู้รับบริการเกิดความเคอะเขิน หรือมองอย่างไม่ไว้วางใจ

ข. การโน้มตัวมายังผู้รับบริการในระยะพอควร เป็นเครื่องแสดงว่า พร้อมทั้งจะฟังคุณพูด

ค. การมาพบผู้รับบริการตามเวลานัดหมาย แสดงว่าผู้ให้บริการปรึกษาส่งใจผู้รับบริการ

ง. คำพูดของผู้ให้บริการปรึกษา เช่น ผู้เข้าใจว่า คุณหมายความว่าอย่างไร พูดต่อไปสิครับ แสดงว่าผู้ให้บริการปรึกษากำลังตั้งใจฟังโดยไม่สอดแทรกการตั้งคำถามหรือเปลี่ยนประเด็น

3. การฟังให้เข้าใจทั้งเนื้อหา และความรู้สึกของผู้รับบริการ

ตัวอย่างการฟังให้เข้าใจเนื้อหา

ตัวอย่างที่ 1

ผู้รับบริการ : ชีวิตของฉันในขณะนี้แย่มาก ฉันมีหนี้สินต้องชำระมากมาย สามีก็ตกงาน และฉันไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรดี งานที่ฉันอยู่ขณะนี้ก็รายได้ไม่ดี และกำลังหางานพิเศษทำนอกเวลา ฉันอยากกลับไปเรียนภาคค่ำในปีนี้ แต่ดู ๆ ก็คงเป็นไปได้ยาก

เนื้อหาที่ผู้รับบริการพูดข้างต้นคือ

1. ผู้รับบริการกำลังขาดเงิน 2. ผู้รับบริการมีหนี้สินต้องชำระ 3. ผู้รับบริการคิดหางานทำเพื่อเพิ่มพูนรายได้ 4. ผู้รับบริการคิดอยากกลับไปเรียนต่อ

ตัวอย่างที่ 2

ผู้รับบริการ : ทำไมผมยังต้องเรียนอีก ในเมื่อมีคนเป็นจำนวนมากที่ได้รับปริญญา แต่ยังหางานทำไม่ได้ ผมไม่รู้สึกว่า ผมได้รับความรู้อะไรมาจากการเรียนที่นี้ บรรยากาศในชั้นเรียนห่างเหินกันมาก ไม่มีความเป็นกันเอง ผมรู้สึกสิ้นเปลืองเงินเปล่า ๆ

เนื้อหาที่ผู้รับบริการพูดข้างต้นคือ

1. การเรียนไม่คุ้มกับเงินที่เสียไป 2. ไม่ได้ได้รับความรู้อะไรเลย 3. คนที่เรียนจบจำนวนมากยังหางานทำไม่ได้ 4. บรรยากาศไม่มีความเป็นกันเอง ทำให้คนห่างเหินกัน

ตัวอย่างการฟังให้เข้าใจความรู้สึก

ผู้รับบริการ : วันนี้หนูไม่มีเวลาว่างพอที่จะพิมพ์รายงานฉบับนั้น นายให้หนูพิมพ์จดหมายเร่งด่วนตั้ง 4 ฉบับ โดยให้เสร็จภายในเวลาบ่ายสามโมง และในช่วงนั้นหนูต้องพิมพ์เอกสารอีกฉบับให้เสร็จ

ความรู้สึกของผู้รับบริการ คือ โกรธและน้อยใจที่นายให้ทำงานหนักเกินไปหรือเป็นทุกข์ว่ามีงานมากจนไม่มีเวลาพิมพ์รายงาน

ผู้รับบริการ : สามีของฉันออกจากงาน และฉันไม่รู้ว่าเราจะได้เงินจากไหนมาจ่ายเป็นค่าเช่าเดือนหน้า

ความรู้สึกของผู้รับบริการคือท้อแท้สิ้นหวัง

4. ผู้ให้บริการปรึกษาจะต้องระมัดระวังการประเมินข้อมูลที่ได้จากการฟังผู้รับบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในครั้งแรกของการให้บริการปรึกษา การประเมินเป็นการรวบรวมการฟังและจะนำไปสู่การตีความหมายที่ผิดพลาด

5. ผู้ให้บริการปรึกษาไม่ควรรีบด่วนตอบสนองทันที ควรรอจนชั่วครู่หลังจากจบประโยคของผู้รับบริการ เพราะเป็นการช่วยให้ผู้รับบริการหาวิธีตอบสนองที่เหมาะสมกระทัดรัด และตรงต่อเนื้อหาและความรู้สึกของผู้รับบริการให้มากที่สุด และช่วยให้ผู้รับบริการได้คิดเพิ่มเติม การสนทนาที่ดีควรมีจังหวะให้หยุดคิดบ้าง

6. ในระหว่างฟังผู้รับบริการ ผู้ให้บริการปรึกษาควรสังเกตพฤติกรรมของผู้รับบริการด้วย แต่จะต้องระวังการตีความหมายและอย่าเพิ่งด่วนสรุป ผู้ให้บริการปรึกษาควรนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมาใช้ให้เป็นประโยชน์โดยสะท้อนกลับไปให้ผู้รับบริการได้ตระหนักแทนที่จะจดเข้าแฟ้ม

ตัวอย่างที่ 1

ผู้รับบริการ : เข้ามาในห้องและนั่งลงอย่างหมดเรี่ยวแรง

ผู้ให้บริการปรึกษา : ดูท่าทางคุณเหนื่อยอ่อน

ผู้รับบริการ : ครับ อาจารย์เชื่อไหมว่าผมต้องเรียนหนักมากทีเดียว ผมออกจากบ้านตั้งแต่ตีห้าครึ่งจนกระทั่งถึงเดี๋ยวนี้ ผมอยากตายไปเสียให้รู้แล้วรู้รอด

ตัวอย่างที่ 2

ผู้รับบริการ : ผู้ชายคนที่ผมเคยเล่าให้ฟังว่าเรากินเหล้าด้วยกันและมีเรื่องกับอันธพาลตายเสียแล้วด้วยโรคหัวใจ เป็นเรื่องเศร้า

ผู้ให้บริการปรึกษา : คุณบอกว่าเป็นเรื่องเศร้า แต่คุณยิ้ม

ผู้รับบริการ : ที่ผมยิ้มก็เพราะว่าเหตุการณ์ที่ผมกับเขาไปกินเหล้าด้วยกันนั้นผ่านมาเมื่อ 2-3 ปีที่แล้ว แต่ผมรู้สึกว่ามันเพิ่งเกิดขึ้นสด ๆ ร้อน ๆ เวลาช่างผ่านไปเหมือนติดปีกบิน ผมจะย่าง 40 แล้ว ลูกเริ่มเป็นหนุ่มสาว แต่ผมยังไม่มีบ้านเป็นของตนเองเลย มันทำให้เกิดความรู้สึกหวาด ๆ อย่างไม่พิกล

ผู้ให้บริการปรึกษา : คุณรู้สึกหวาดว่าคุณอายุมากขึ้น แต่ยังไม่ทำอะไรพร้อมใช้ไหม

1.2. ทักษะในการทำให้ข้อความกะทัดรัดขึ้น (Paraphrasing) หรือการเรียบเรียงถ้อยคำใหม่

เป็นการทบทวนคำพูดของผู้รับบริการด้วยประโยคและข้อความที่กระชับขึ้น โดยมีจุดประสงค์ดังนี้คือ

1. เป็นเครื่องแสดงให้ผู้รับบริการตระหนักว่า ผู้ให้บริการปรึกษาพยายามเข้าใจสิ่งที่ผู้รับบริการพูด

2. เป็นการสรุปประเด็นที่ผู้รับบริการพูด
3. เป็นการตรวจสอบความเข้าใจของผู้ให้บริการปรึกษา
4. ช่วยให้ผู้รับบริการสำรวจประเด็นนั้นต่อไป

วิธีการทำให้ข้อความกะทัดรัดคือ

1. ฟังอย่างตั้งใจเพื่อให้เข้าใจเรื่องราว
2. ทบทวนสิ่งที่ผู้รับบริการพูดโดยใช้ถ้อยคำที่ชัดเจนและกะทัดรัด
3. ผู้ให้บริการปรึกษาไม่ต่อเติมความคิดเห็นหรือความรู้สึกของตนลงไป
4. สังเกตท่าทีหรือคำพูดของผู้รับบริการต่อไป ตรวจสอบว่าที่ตนพูดออกไปนั้นถูกต้องหรือไม่

หรือไม่

ตัวอย่างการทำให้ข้อความกะทัดรัดขึ้น

ตัวอย่างที่ 1

ผู้รับบริการ : หนูไม่เข้าใจ แม่ให้หนูทำอย่างหนึ่ง แต่อีกนาที่ต่อมาให้ทำอีกอย่างหนึ่ง

ผู้ให้บริการปรึกษา : แม่คุณทำให้คุณสับสน

ผู้รับบริการ : ใช่ค่ะ

ตัวอย่างที่ 2

ผู้รับบริการ : หนูไม่รู้จะจัดการกับชีวิตอย่างไรดี บางครั้งหนูคิดอยากจะหางานทำเพื่อให้ได้ประสบการณ์ แต่บางครั้งก็อยากเรียนปริญญาโทต่อ แต่ไม่แน่ใจว่าจะเลือกอะไรเป็นวิชาเอก

ผู้ให้บริการปรึกษา : คุณกำลังอยู่ระหว่างการตัดสินใจ และยังไม่แน่ใจว่าจะตัดสินใจอย่างไรดี

1.3. ทักษะในการช่วยให้เกิดความกระจ่าง (Clarifying)

บ่อยครั้งที่เดียวที่ผู้รับบริการพูดด้วยถ้อยคำที่สับสน เรื่องราววกวนสลับซับซ้อน ถ้าใช้เพียงการทบทวนคำพูดจะไม่ช่วยให้กระจ่างขึ้น ดังนั้น การขอให้ผู้รับบริการอธิบายเพิ่มเติมหรือยกตัวอย่างประกอบจะช่วยให้เกิดความกระจ่างขึ้น

ตัวอย่าง

ผู้ให้บริการปรึกษา : ผมสับสน คุณพยายามอธิบายให้ผมฟังอย่างนี้ใช่ไหม....

ผู้ให้บริการปรึกษา : ผมไม่แน่ใจว่าคุณรู้สึกอย่างไรกับการทำงาน ช่วยอธิบายเพิ่มเติมและยกตัวอย่างประกอบได้ไหมครับ

ผู้ให้บริการปรึกษา : เท่าที่ฟังจับใจความได้ว่าคุณพูดว่า....ใช่ไหม

1.4. ทักษะในการตรวจสอบความเข้าใจ (Perception Checking) หรือการตรวจสอบการรับรู้

หลังจากได้ดำเนินการสนทนาไปพอสมควรแล้ว ควรจะได้มีการตรวจสอบความเข้าใจของผู้ให้บริการปรึกษาที่มีต่อเรื่องราวและความรู้สึกกับบริการว่าตนเข้าใจถูกต้องเพียงใด เป็นการ

รวบรวมนประเด็นที่ผู้รับบริการพูด และถ้ามีความเข้าใจของผู้ให้บริการปรึกษายังไม่ถูกต้อง ให้ช่วยตรวจสอบความถูกต้องด้วย

ตัวอย่าง

ผู้ให้บริการปรึกษา : ผมไม่แน่ใจว่าโครงการที่คุณเลือกนั้นตรงกับความต้องการอย่างแท้จริงของคุณหรือไม่ คุณแสดงความไม่แน่ใจออกมา ผมเข้าใจถูกไหมครับ

ผู้ให้บริการปรึกษา : ผมอยากตรวจสอบความเข้าใจของผม คุณพูดว่าคุณรักภรรยาของคุณแต่สักพักก่อนคุณพูดว่า คุณทนเธอไม่ได้ คุณมีความรู้สึกขัดแย้ง ใช่ไหมครับ

2. ทักษะในการให้ข้อมูล (Informing Skill)

การให้ข้อมูลแก่ผู้รับบริการเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้รับบริการเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น เป็นการสนับสนุนให้เขาเห็นช่องทางในการแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจ ผู้ให้บริการปรึกษาจะต้องพยายามทำให้ข้อมูลนั้นมีความหมายแก่ผู้รับบริการยิ่งขึ้น ช่วยให้มีส่วนค้นคว้าและอภิปรายเกี่ยวกับข้อมูลนั้น

ตัวอย่างที่ 1

ผู้รับบริการ : ผมอยากรู้เกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ผมยังไม่รู้เรื่องอะไรเลยเกี่ยวกับงาน ยังไม่เคยเปรียบเทียบกันเลย หนังสือที่อาจารย์ให้ดูรู้สึกวุ่นวายใจ ผมอยากขอยืมไปอ่าน

ผู้ให้บริการปรึกษา : คุณควรจะอ่าน ผมจะให้ยืม อาจมีอาชีพที่คุณสนใจอยู่ในนั้น นอกจากนั้นในห้องสมุดยังมีเอกสารและภาพนิ่งเกี่ยวกับอาชีพที่น่าสนใจอีก จะให้รายชื่อแล้วคุณไปค้นดูเองนะ แล้วกลับมาคุยกับผมถึงเรื่องนี้อีกในคราวหน้า

ทักษะการให้ข้อมูล ทิพยวรรณ กิตติพร (2536: 211) กล่าวว่า ทักษะการให้ข้อมูลเป็นการแจ้งข่าวสารหรือข้อมูลต่าง ๆ ให้แก่ผู้มาขอรับคำปรึกษา ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้มาขอรับคำปรึกษาเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมได้ดีขึ้น เป็นการสนับสนุนให้ผู้มาขอรับคำปรึกษามองเห็นทางเลือกในการแก้ไขปัญหาหรือการตัดสินใจที่เหมาะสม

การให้ข้อมูลแบ่งเป็นทักษะย่อย ๆ ดังนี้

1. การให้ข้อเสนอแนะ (Suggestion) เป็นการเสนอแนวคิดให้แก่ผู้มาขอรับคำปรึกษาโดยการเสนอทางเลือกต่าง ๆ ในการตัดสินใจการแก้ไขปัญหาหรือวิธีการลงมือปฏิบัติ เพื่อให้ผู้มาขอรับคำปรึกษาพิจารณาข้อเสนอแนะนั้น ๆ ด้วยตนเอง และให้โอกาสในการคิดพิจารณาและตัดสินใจเลือกข้อเสนอแนะนั้น ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์และเหมาะสมกับเขามากที่สุด

ตัวอย่าง

ผู้ให้บริการปรึกษา : คิดว่ามีอีกหลายอย่างที่คุณพิจารณาในการแก้ปัญหา ได้แก่

...

2. การให้คำแนะนำ (Advice) เป็นการให้ข้อมูลแบบง่าย ๆ อีกชนิดหนึ่ง โดยผู้ให้คำปรึกษาบอกให้ผู้มาขอรับคำปรึกษาทราบถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เขาจะต้องกระทำ การใช้ทักษะนี้ ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์เป็นพิเศษ ในสังคมไทยมักมี

บุคคลที่มีลักษณะที่ทำให้เกิดความศรัทธาและความประทับใจแก่บุคคลทั่วไป โดยเฉพาะผู้ที่มีแบบอย่างในการดำเนินชีวิตที่ดี

3. ทักษะในการให้กำลังใจ (Reassuring Skills) หรือทักษะการสนับสนุน (Supporting)

เป็นการสร้างความเชื่อมั่นและช่วยให้ผู้รับบริการได้คลายความเครียด

วิธีให้กำลังใจพึงปฏิบัติดังนี้ คือ

1. สนับสนุนคำพูดของผู้รับบริการ เช่น พูดว่า นั่นเป็นความคิดที่ดีทีเดียว
2. คาดคะเนว่าต่อไปจะดีขึ้น เช่น พูดว่า คุณมีความสุข โชคดีมากที่พ่อตาย แต่ในที่สุดคุณก็ปรับตัวและแก้ปัญหาได้
3. ชี้แจงแก่ผู้รับบริการว่าปัญหาของเขามีทางแก้ไขได้ เช่น บอกว่า มีวิธีการที่จะช่วยให้เรียนดีขึ้น หรือวางแผนโครงการอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ต้องเข้าใจการรับรู้ของผู้รับบริการ ถ้าเขาคิดว่าปัญหาของเขาร้ายแรงมากแต่ผู้ให้บริการปรึกษาพูดปลอบว่า ไม่ใช่เรื่องใหญ่ จะทำให้เขาคิดว่าผู้ให้บริการปรึกษาไม่เข้าใจเขา

ตัวอย่าง

ผู้ให้บริการปรึกษา : คุณมีความสามารถมากกว่าที่คุณคิดไว้

ผู้ให้บริการปรึกษา : ผมแน่ใจว่าคุณมีความสามารถที่จะดำเนินการกับเรื่องนี้ได้

ผู้ให้บริการปรึกษา : ไม่มีใครต่อต้านคุณ เพื่อน ๆ อยากเห็นคุณทำสิ่งนี้ได้สำเร็จ เริ่มทำเสียตั้งแต่วันนี้หรือพรุ่งนี้ คุณมีความสามารถพอที่จะกระทำได้

ทักษะในการให้การสนับสนุน (Support) (ทิพย์วรรณ กิตติพร. (2536: 213) มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อกระบวนการให้คำปรึกษา เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มาขอรับคำปรึกษาเกิดความเจริญงอกงามในรูปแบบต่าง ๆ ช่วยให้เกิดความผ่อนคลาย ลดความวิตกกังวล เกิดความสบายใจ เกิดความรู้สึกว่าไม่อยู่อย่างเดียวดาย มีความรู้สึกเป็นอิสระที่จะระบายความรู้สึกเจ็บปวดของตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและมีความสามารถที่จะวางแผนการของชีวิตได้ มีกำลังใจที่จะต่อสู้และแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่าง ๆ ได้

สรุปความว่า

ทักษะในการให้บริการปรึกษามีความสำคัญต่อการช่วยให้ผู้รับบริการพร้อมที่จะสำรวจตนเอง ปัญหาของตน และเปิดรับประสบการณ์ใหม่อย่างกว้างขวางขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองของเขา ทักษะเหล่านี้เป็นสิ่งที่ฝึกฝนได้ นักศึกษาสาขาการให้บริการปรึกษา จำเป็น ต้องฝึกฝนทักษะในการฟัง การสังเกตพฤติกรรม ตลอดจนการตอบสนอง จนกระทั่งสามารถนำไปใช้อย่างคล่องแคล่วและถูกต้องตามกาลเทศะ และเหมาะสมกับผู้รับบริการแต่ละราย เพื่อให้การให้บริการปรึกษาเกิดประสิทธิภาพ (วัชร ทรัพย์มี. 2533: 269)

บรรณานุกรม

- กนกพรรณ กัลป์ยาณสูตร. (2547). *แนวทางการใช้มาตรการทำงานบริการสังคมของไทยในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.
- กรมสุขภาพจิต. (2556). *คู่มือการดำเนินงาน โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (TO BE NUMBER ONE) ในทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ฉบับปรับปรุงใหม่ ปี (2556)*. กระทรวงสาธารณสุข.
- กรมคุมประพฤติ. (2549). *ค้นเส้นทาง สร้างความรู้ ก้าวสู่ยุติธรรมชุมชน*. ถอดบทเรียน โครงการพลังเครือข่ายยุติธรรมแก้ปัญหายาเสพติด. กรุงเทพฯ: บริษัท ศรีบูรพาการพิมพ์ จำกัด.
- กรมคุมประพฤติ. (2549). *รายงานการประเมินผล โครงการพลังเครือข่ายยุติธรรมชุมชนแก้ปัญหายาเสพติด (Alliance of Community Justice Networks for Fighting Drug Abuse. (AJDA) 2549*. กระทรวงยุติธรรม.
- กรมคุมประพฤติ. (2551). *คู่มือเครือข่ายยุติธรรมชุมชน กลุ่มพัฒนาเครือข่ายชุมชน กองกิจการชุมชนและบริการสังคม*. กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม.
- กรมคุมประพฤติ. (2551). *คู่มือประกอบการอบรม อาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม.
- กรมคุมประพฤติ. (2554). *คู่มือประกอบการอบรม อาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม.
- กรมการแพทย์. (2554). *รายงานผลการวิจัย กระบวนการเสพติด ผลกระทบต่อสุขภาพและครอบครัวของผู้เสพยาเสพติดกลุ่ม (Club Drugs) Addiction Process and Effects of Club Drugs Users on Health and Family Problem*. สถาบันธัญญารักษ์ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข
- กรมสามัญศึกษา. (2541-2543). *รายงานการศึกษากิจกรรมที่โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปี 2541-2543*. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงยุติธรรม. (2552). *กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย : ฉบับประชาชน*. สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.
- จุฬารัตน์ เอื้ออานวย. (2550). *ยุติธรรมชุมชนและยุติธรรมสมานฉันท์ กระทรวงยุติธรรม*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- ทิพย์วรรณ กิตติพร. (2536). *เอกสารประกอบการสอน การให้คำปรึกษาเบื้องต้น (Basic Techniques in Guidance)*. ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- นพคุณ สุขสถาน. (2545). พัฒนาเทคนิคศึกษา. สำนักพัฒนาเทคนิคศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ กรุงเทพฯ
- นารินทร์ ดาก่อนทอง. (2553). จิตสาธารณะ : คุณลักษณะของเด็กไทยที่พึงประสงค์ (มปป.)
- นันทวัฒน์ ภัทรกรนันท์. (2555). การพัฒนาชุดฝึกอบรมโดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับอาสาชวยกาชาด. ปรินญาการศึกษาดุษฎัฒนทิต (กศ.ด.) (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : ภัฒนทิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2551). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มาลินี จุฑาปะมา. (2553). วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 2, กรกฎาคม – ธันวาคม 2553.
- ราณี รัชพงษ์. (2547). การเรียนรู้จากประสบการณ์. วารสารสารานุกรม ศึกษาศาสตร์ ฉบับที่ 32 (เมษายน 2547). กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัชร ทรัพย์มี. (2533). ทฤษฎีและกระบวนการให้บริการปรึกษา (Theories and Process of Counseling). กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา และพงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2556). ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษา (Theories and Techniques of Counseling). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริบูรณ์ สายโกสม. (2554).ทฤษฎีการให้คำปรึกษา (Theories of counseling). กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศุภรัตน์ รัตนมุขย์. (2551). ระบบการบริหารจัดการงานอาสาสมัคร : ศึกษากรณี มูลนิธิพุทธรณิจิไต์วัน. นนทบุรี : เซน ปริ้นติ้ง.
- ศูนย์ประสานงานองค์การภาคเอกชนต่อต้านยาเสพติด สมาคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2535). คู่มือการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด. กรุงเทพฯ : บริษัท วิสิษฎ์สิน จำกัด.
- สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. (2542). รายงานการศึกษาวิจัย การศึกษารูปแบบและวิธีการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม (A STUDY ON MODELS AND METHODS OF ETHICS DEVELOPMENT).
- สมพงษ์ สิงหะพล. (2542, มิถุนายน-ตุลาคม). ต้องสอนให้เกิดจิตสำนึกใหม่. 13(27): 15-16
- เสาวนีย์ เสนาส. (2532). งานอาสาสมัครและกิจกรรมเยาวชน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- เสาวนีย์ ประทีปทอง และคณะ. หนังสือการงานอาชีพและเทคโนโลยี สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.). สืบค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2558 จาก <http://www.thaigoodview.com/node/130090>.

- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2547). *จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2551). *รวมบทความแนวคิดทางอาชีวศึกษาและการศึกษาผู้ใหญ่*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2555). *บันทึกของเยาวชนประชาธิปไตย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). นนทบุรี: บริษัท เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
- สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร. *อาสาสมัคร*. วารสารมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 มกราคม - มิถุนายน 2556.
- อนุชาติ พวงสำลี และวีรบูรณ์ วิสารทสกุล. (2540). *ประชาสังคม : คำ ความคิด และความหมาย*. กรุงเทพฯ: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- อลิสา โรเบิร์ตส์. (2555). *คิดบวกเพื่อการเปลี่ยนแปลงชีวิตสู่ความสำเร็จ*. เพชรประกาย : กรุงเทพฯ. SWU weekly, (2558). ปีที่ 9 ฉบับที่ 385, วันจันทร์ที่ 16 กุมภาพันธ์ 2558
- http://www.thaingo.org/story/news_121044.htm: onlineการคุมประพฤติ : สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2557
- <http://www.angelfire.com/ri/bkprison/kopatibat3.htm> : online: คู่มือการคุมประพฤติ : สืบค้นเมื่อ 12 พฤษภาคม 2558
- <http://www.succeedlifestyle.com/6-strategies-improve-self-confident/> : online : สืบค้นเมื่อ 12 พฤษภาคม 2558
- <https://www.google.co.th/search?q=จิตอาสา/ จิตสาธารณะ&biw> : online : สืบค้นเมื่อ 4 พฤศจิกายน 2558
- <https://www.google.co.th/search?q=ยาบ้า&biw> : online : สืบค้นเมื่อ 4 พฤศจิกายน 2558
- <https://www.google.co.th/search?q=คลังยาบ้า&biw> : online : สืบค้นเมื่อ 4 พฤศจิกายน 2558
- <https://www.google.co.th/search?q=ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ&biw> : online : สืบค้นเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2558
- <https://www.google.co.th/search?q=อาสาสมัครคุมประพฤติ&biw> : online : สืบค้นเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2558
- <https://www.google.co.th/search?q=ยุติธรรมชุมชน&biw> : online : สืบค้นเมื่อ 14 พฤศจิกายน 2558
- <https://www.google.co.th/search?q=ยุติธรรมทางอาญา&biw> : online : สืบค้นเมื่อ 14 พฤศจิกายน 2558
- <https://www.google.co.th/search?q=ยุติธรรมทางอาญาสำหรับเยาวชน&biw> : online : สืบค้นเมื่อ 14 พฤศจิกายน 2558
- <https://www.google.co.th/search?q=คุณธรรมอาสาสมัคร&biw> : สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2558
- <https://www.google.co.th/search?q=ความมั่นใจ&biw> : online : สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2558

<https://www.google.co.th/search?q=การให้คำปรึกษา&biw> : online : สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2558

<http://www.ilaw.or.th/node/772> : online : สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2559.

ประวัติย่อ

ชื่อ นามสกุล	สมบัติ ทิพประมวล
วันเดือนปีเกิด	19 เมษายน 2510
สถานที่เกิด	อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
หน้าที่การงานปัจจุบัน	ศาสนพิธีกร โฆษก มรรคทายก และทำปายโฆษณา
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี และทั่วไป
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2559	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ด.) สาขาวิชาการศึกษา ผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2550	ศาสนศาสน์มหาบัณฑิต (ศน.ม.) สาขาศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2542	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาการตลาด มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จ. ราชบุรี
พ.ศ. 2540	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาการตลาด โรงเรียนวานิชพณิชยการ อ. บางใหญ่ จ. นนทบุรี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	สมบัติ ทิพประมวล
วันเดือนปีเกิด	19 เมษายน 2510
สถานที่เกิด	อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	พิธีกร ศาสนพิธีกร โฆษก มรรคทายก และทำป้าย โฆษณา ทำสโปตโฆษณา
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี และทั่วไป
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2540	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาการตลาด จาก โรงเรียนวานิชพัฒนศึกษา อ.บางใหญ่ จ.นนทบุรี
พ.ศ. 2542	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาการตลาด จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จ.ราชบุรี
พ.ศ. 2550	ศาสนศาสน์มหาบัณฑิต (ศน.ม.) สาขาศาสนศาสน์ จาก มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2559	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ด.) สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ